

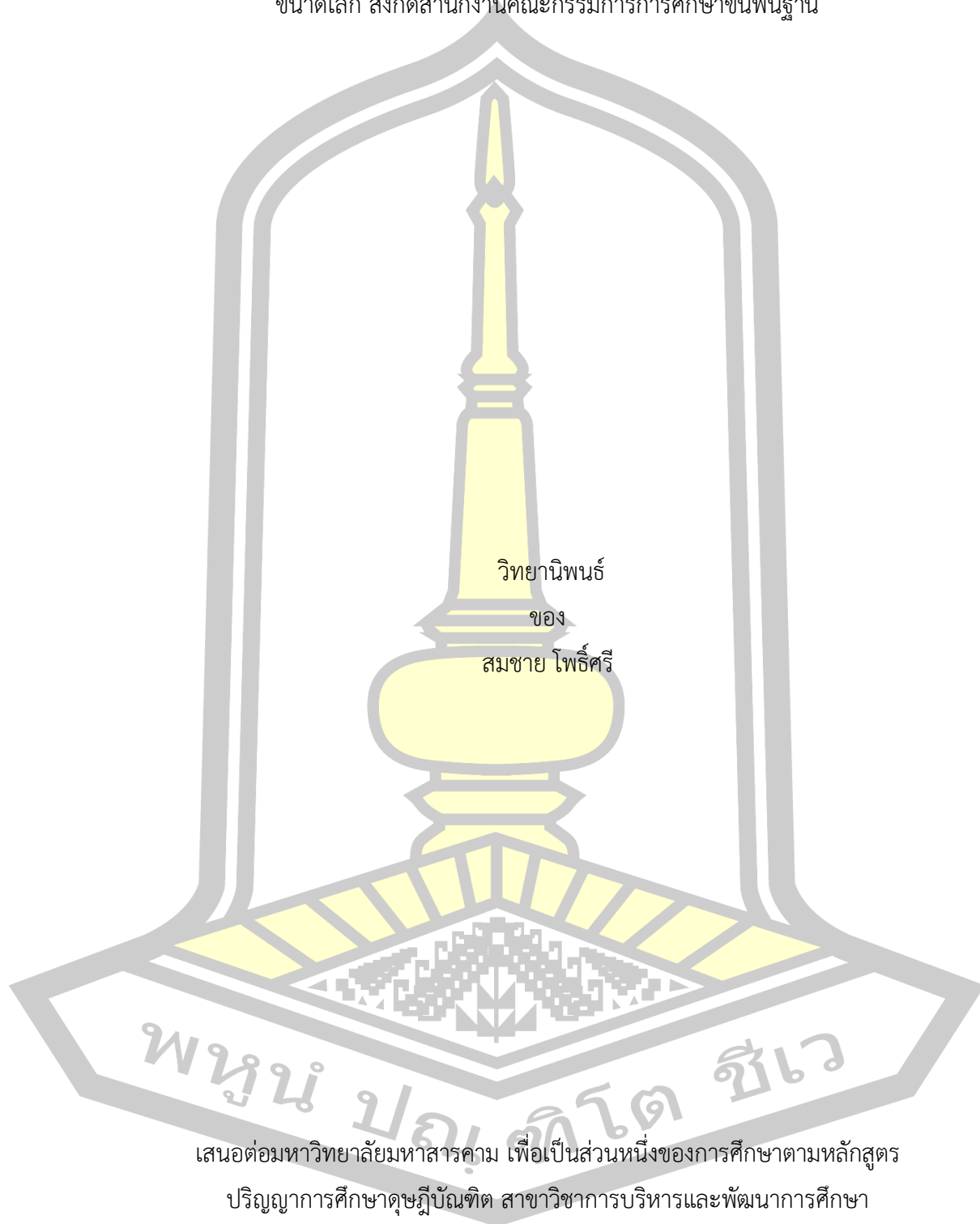
รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษา
ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิทยานิพนธ์
ของ
สมชาย โพธิ์ศรี

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา
ตุลาคม 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษา
ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

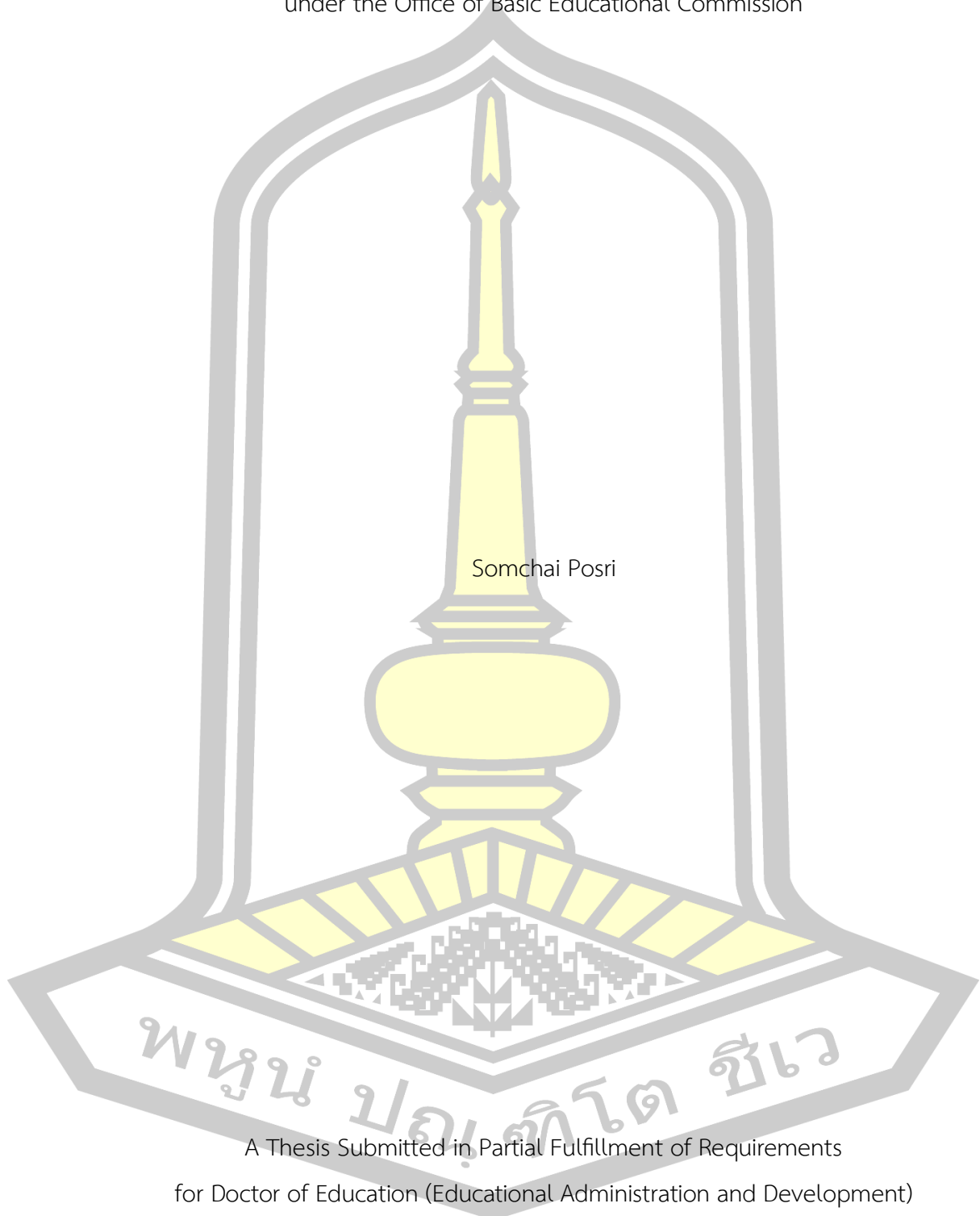

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา

ตุลาคม 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Model of Participation in the Educational Standard Assurance of the Small Schools
under the Office of Basic Educational Commission

Somchai Posri

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Doctor of Education (Educational Administration and Development)

October 2023

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนายสมชาย โพธิ์ศรี แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ศ. ดร. กนกอร สมปราษฎ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รศ. ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ)

.....กรรมการ

(รศ. ดร. สุวัฒน์ จุลสุวรรณ)

.....กรรมการ

(รศ. ดร. ธรินธร นามวรรณ)

.....กรรมการ

(ผศ. ดร. กาญจน์ เรืองมนตรี)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา การศึกษาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

(รศ. ดร. ขวลิต ชูกำแพง)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(รศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษา ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน		
ผู้วิจัย	สมชาย โพธิ์ศรี		
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ		
ปริญญา	การศึกษาดุษฎีบัณฑิต	สาขาวิชา	การบริหารและพัฒนการศึกษา
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก 3) พัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก และ 4) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งการวิจัยเป็น 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วม โดยการสังเคราะห์จากเอกสารวิชาการและงานวิจัย แล้วตรวจสอบยืนยันโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น จากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 385 คน สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ระยะที่ 3 การพัฒนารูปแบบ โดยการศึกษาศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการประกันคุณภาพ ทำการยกยกรูปแบบ และตรวจสอบยืนยันโดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน และระยะที่ 4 นำรูปแบบการมีส่วนร่วมไปใช้กับโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การสนทนากลุ่ม แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ความถี่ ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified})

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 13 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ (มี 3 ตัวบ่งชี้) องค์ประกอบที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

(มี 3 ตัวบ่งชี้) องค์ประกอบที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (มี 2 ตัวบ่งชี้) องค์ประกอบที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (มี 2 ตัวบ่งชี้) และ องค์ประกอบที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม (มี 3 ตัวบ่งชี้) ผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุด

2. สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด และความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก พบว่า อันดับแรกคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ส่วนลำดับสุดท้าย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม

3. รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วย หลักสูตรการพัฒนา 5 หน่วยการเรียนรู้ รวมระยะเวลาการพัฒนา 120 ชั่วโมง ผลการประเมินรูปแบบ พบว่า ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านมีการใช้ประโยชน์ อยู่ในระดับ มากที่สุด ส่วนด้านความถูกต้องของรูปแบบ อยู่ในระดับ มาก

4. ผลการนำรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก ไปใช้กับโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย พบว่า รูปแบบการพัฒนาส่งผลต่อผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนให้มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงบทบาทเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพของสถานศึกษามากขึ้น โดยผู้บริหารสถานศึกษามีการปรับกระบวนการทำงานและมีแผนปฏิบัติการที่เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนมากขึ้น ครูสามารถพัฒนาแผนจัดการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น

คำสำคัญ : รูปแบบการมีส่วนร่วม, การประกันคุณภาพการศึกษา, สถานศึกษาขนาดเล็ก

พหุบัณฑิต ชีวะ

TITLE	Model of Participation in the Educational Standard Assurance of the Small Schools under the Office of Basic Educational Commission		
AUTHOR	Somchai Posri		
ADVISORS	Associate Professor Pacharawit Chansirisira , Ed.D.		
DEGREE	Doctor of Education	MAJOR	Educational Administration and Development
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2023

ABSTRACT

This research aimed to address the following objectives: 1) To examine the components and indicators of participation in quality assurance operations within small schools affiliated with the Basic Education Commission Office. 2) To investigate the current situation, desirable conditions, and essential requirements for participation in quality assurance operations within the small schools. 3) To develop models of participation in quality assurance for small schools. 4) To evaluate the outcomes of implementing collaborative participation models in quality assurance operations for the small schools affiliated with the Basic Education Commission Office. Bottom of Form The research was divided into four phases. Phase 1 involved the examination of components and indicators of participation from academic literature and previous research. The data collected in this phase were reviewed and confirmed by nine qualified experts. Phase 2 investigated the current situation, desirable conditions, and requirements for participation in educational assurance based on the perspectives of the sample group, consisting of 385 individuals who were administrators and teachers responsible for educational quality assurance. These samples were selected using a multistage sampling technique. Phase 3 focused on the development of participation models which was based on the lesson learned from the schools with excellent quality assurance practices. The model's

formulation and validation were investigated and verified in a seminar participated by nine experts in the field. Phase 4 involved the application of the participation model to target schools. Research instruments included group discussions, questionnaires, interviews, and assessment forms. Statistics used for data analysis included mean, frequency, percentage, standard deviation, and the calculation of the Priority Needs Index (PNI_{modified}).

The results are as follows.

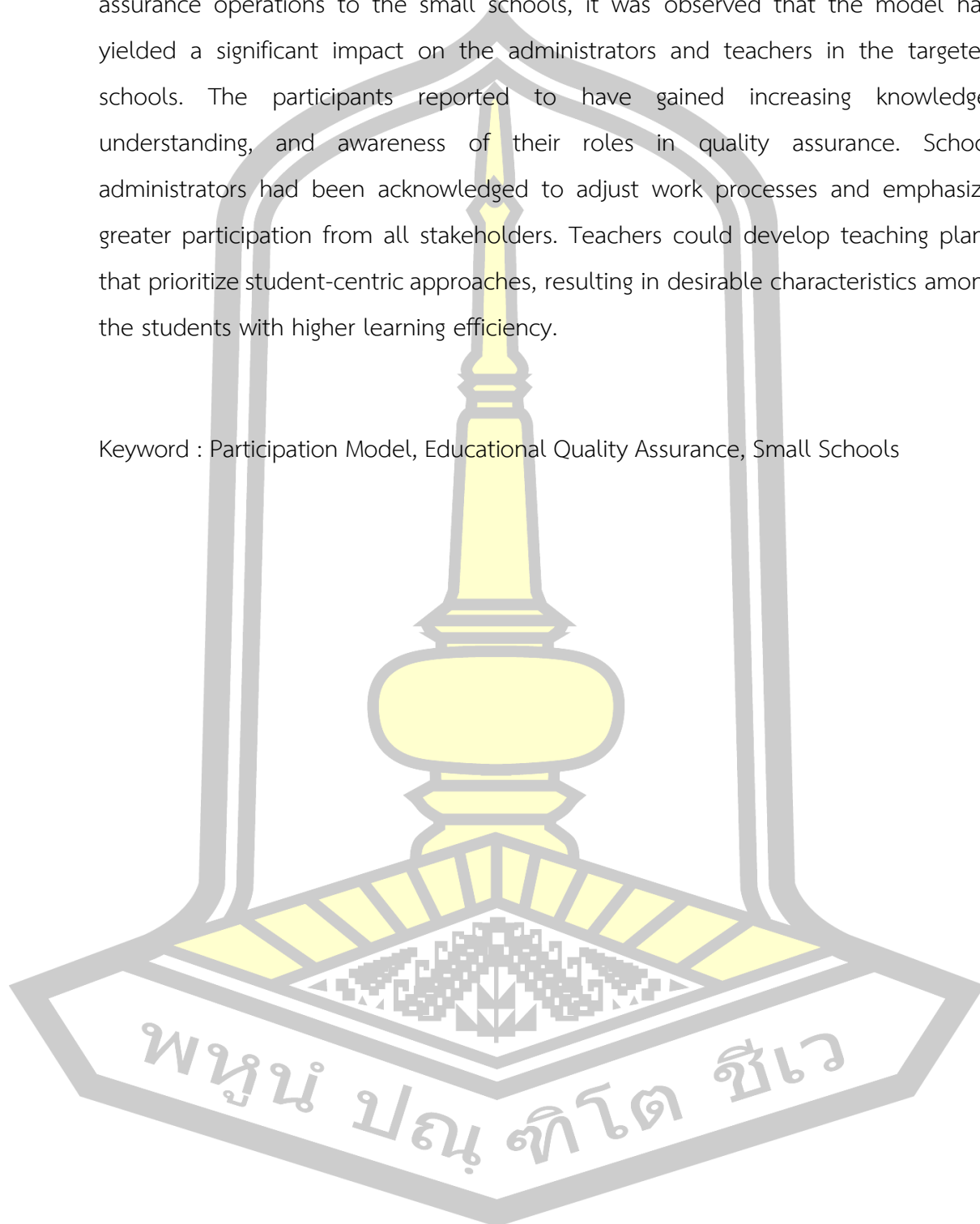
1. The results showed that the components and indicators of participation in quality assurance operations for the small schools consisted of five components and thirteen indicators as follows: Component 1 - Strategic Planning Participation (with 3 indicators), Component 2 - Decision-Making Participation (with 3 indicators), Component 3 - Operational Participation (with 2 indicators), Component 4 - Benefits Realization Participation (with 2 indicators), and Component 5 - Monitoring Participation (with 3 indicators). These elements were rated with the highest level of probability.

2. For the current situation, the overall participation in quality assurance operations for small schools was found at a moderate level. Meanwhile, the desired conditions for collaborative participation in quality assurance operations among the small schools were rated, overall, at the highest level. Regarding the essential requirements for participation in quality assurance operations among small schools, the top-ranked component in this category was participation in operational activities, while the lowest-ranked component was participation in monitoring activities.

3. The participation model in quality assurance operations for small schools developed in this research consisted of five learning units and it required duration of 120 hours of learning time. The assessment results indicated that the model's suitability, feasibility, and utility had been rated at the highest level while the model's accuracy was rated at a high level.

4. Following the application of the participation model for quality assurance operations to the small schools, it was observed that the model had yielded a significant impact on the administrators and teachers in the targeted schools. The participants reported to have gained increasing knowledge, understanding, and awareness of their roles in quality assurance. School administrators had been acknowledged to adjust work processes and emphasize greater participation from all stakeholders. Teachers could develop teaching plans that prioritize student-centric approaches, resulting in desirable characteristics among the students with higher learning efficiency.

Keyword : Participation Model, Educational Quality Assurance, Small Schools

กิตติกรรมประกาศ

“โครงการวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากเงินทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้ประจำปีงบประมาณ 2566 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม” ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.เพชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ที่ให้คำปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.กนกอร สมปราชาญ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณย์ รองศาสตราจารย์ ดร.ธรินธร นามวรรณ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี คณะกรรมการที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะวิทยานิพนธ์จนเสร็จสมบูรณ์ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ นายสมใจ วิเศษทักษิณ นายยงยุทธ พรหมแก้ว นายรัชพร วรรณคำ ดร.สายัณห์ ผาน้อย ดร.ฉัตรชัย หวังมีจงมี รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ ท้ายเรือคำ รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทรพจน์ ดำรงพานิช รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอติชัย ดร.วิรงรอง อุดม ดร.ธัญชมน บัญประกอบ ดร.ปราโมทย์ โสภา ดร.ศรุต บุญโนนแต่ ดร.ราตรี เลิศหว่าทอง ดร.จิรัฐติกุล ดอนวิจารย์ชจร ดร.เสรี ชังภัย ดร.สุขวัชร เทพปิน ดร.สุคนธ์ แผงศรีสาร ดร.ณัฐณรงค์ พิริยการ นายสัญญาพงศ์ ดีบุญมี ณ ชุมแพ และนางนงมล สาหล้า ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบยืนยันและประเมินรูปแบบ

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหาร ครูและนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกม่วง ที่เข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้ และโรงเรียนบ้านโคกสหกรณ์เทพรักษา โรงเรียนบ้านโนนทอง โรงเรียนบ้านขมิ้นโนนหัวนา ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการศึกษาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ

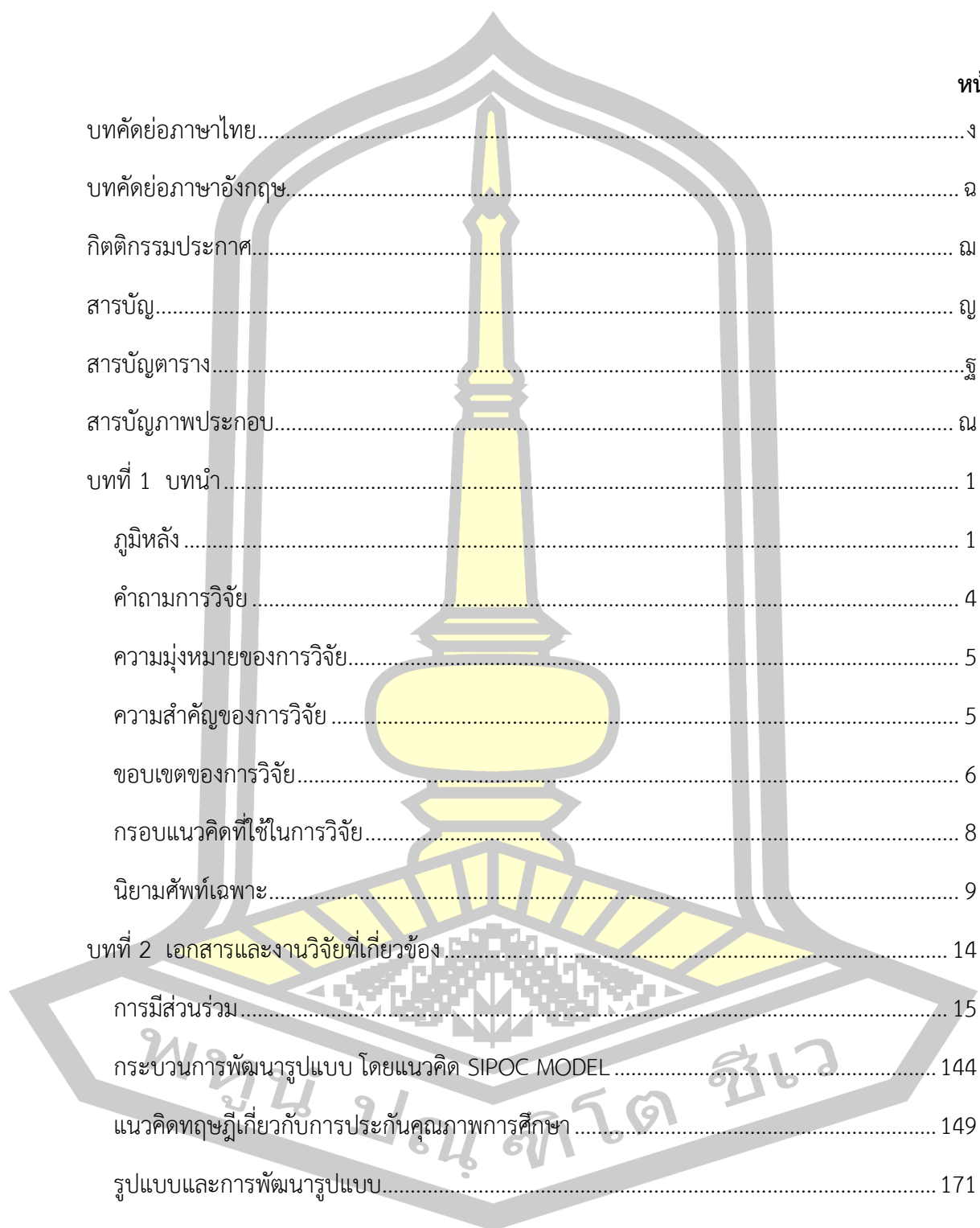
ขอขอบพระคุณ คุณพ่อเสนอห์ โพธิ์ศรี คุณแม่ใบ โพธิ์ศรี คณะศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 และนิสิตรุ่น 18 สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ให้ความช่วยเหลือเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอบบูชามอบบูชาพระคุณบิดา มารดา บูรพาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยในการสนับสนุนส่งเสริมจนประสบความสำเร็จเจริญรุ่งเรืองแก่ผู้วิจัยตลอดมา

สมชาย โพธิ์ศรี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ญ
สารบัญตาราง.....	ฐ
สารบัญภาพประกอบ.....	ณ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
คำถามการวิจัย.....	4
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
การมีส่วนร่วม.....	15
กระบวนการพัฒนารูปแบบ โดยแนวคิด SIPOC MODEL.....	144
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา.....	149
รูปแบบและการพัฒนารูปแบบ.....	171
การสนทนากลุ่ม (Focus Group).....	183
การประเมินความต้องการจำเป็น.....	185

การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)	189
สภาพบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก	191
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	194
งานวิจัยในประเทศ.....	194
งานวิจัยต่างประเทศ.....	199
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	204
ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของ สถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	207
ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมใน การดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	209
ระยะที่ 3 การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาด เล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	220
ระยะที่ 4 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษา ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	225
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	228
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	231
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	231
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	231
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	232
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	321
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	321
สรุปผล	321
อภิปรายผล.....	325
ข้อเสนอแนะ.....	330

บรรณานุกรม.....	332
ภาคผนวก.....	360
ภาคผนวก ก ข้อมูลผู้ทรงคุณวุฒิ.....	361
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์.....	365
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย	372
ภาคผนวก ง ผลการวิเคราะห์การหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย	419
ภาคผนวก จ เอกสารหลักสูตรการพัฒนา	452
ภาคผนวก ฉ เอกสารหนังสือตอบรับการตีพิมพ์วารสาร.....	454
ภาคผนวก ช ตัวอย่างภาพกิจกรรมในกระบวนการวิจัย.....	457
ประวัติผู้เขียน.....	467

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมจากทัศนคติและผลงานวิจัยของนักวิชาการและสถาบันต่าง ๆ	37
ตาราง 2 การสังเคราะห์องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมจากทัศนคติและผลงานวิจัยของนักวิชาการและสถาบันต่าง ๆ	39
ตาราง 3 การสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ 52	52
ตาราง 4 การวิเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ..	54
ตาราง 5 การสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ.....	66
ตาราง 6 การวิเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ.....	67
ตาราง 7 การสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ.....	77
ตาราง 8 การวิเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ.....	78
ตาราง 9 การสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์.....	90
ตาราง 10 การวิเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	91
ตาราง 11 การสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม	109
ตาราง 12 การวิเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม	110
ตาราง 13 การวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการศึกษา.....	118
ตาราง 14 การวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของครูในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา.....	122
ตาราง 15 การวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา	127
ตาราง 16 การวิเคราะห์องค์ประกอบบทบาทหน้าที่ของชุมชนในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา.....	133
ตาราง 17 การวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษา	142
ตาราง 18 การสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบ	178
ตาราง 19 ข้อมูลจำนวน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากร	212

ตาราง 20 ระดับความเหมาะสมของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อองค์ประกอบของการมีส่วนร่วม	240
ตาราง 21 แสดงระดับความเหมาะสมของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	241
ตาราง 22 ข้อมูลเกี่ยวกับเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	243
ตาราง 23 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกออกเป็น 5 ด้าน.....	245
ตาราง 24 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็นรายชื่อ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์.....	247
ตาราง 25 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็นรายชื่อ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	253
ตาราง 26 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็นรายชื่อ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	259
ตาราง 27 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็นรายชื่อ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์.....	263
ตาราง 28 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็นรายชื่อ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม	267
ตาราง 29 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ	274
ตาราง 30 ผลการประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	282
ตาราง 31 แสดงประเด็นการพัฒนาฝึกประสบการณ์วิชาชีพโดยการศึกษาดูงาน	304

ตาราง 32 แสดงประเด็นการพัฒนาการบูรณาการประสบการณ์วิชาชีพการมีส่วนร่วมในการ
 ดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สอดแทรกกับการปฏิบัติงานจริง..... 306

ตาราง 33 แสดงประเด็นการพัฒนาการบูรณาการประสบการณ์วิชาชีพการมีส่วนร่วมในการ
 ดำเนินงาน..... 307

ตาราง 34 วิเคราะห์ข้อมูลความเหมาะสมก่อนและหลังการใช้หลักสูตรการพัฒนา เรื่อง รูปแบบการมี
 ส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
 การศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย..... 313

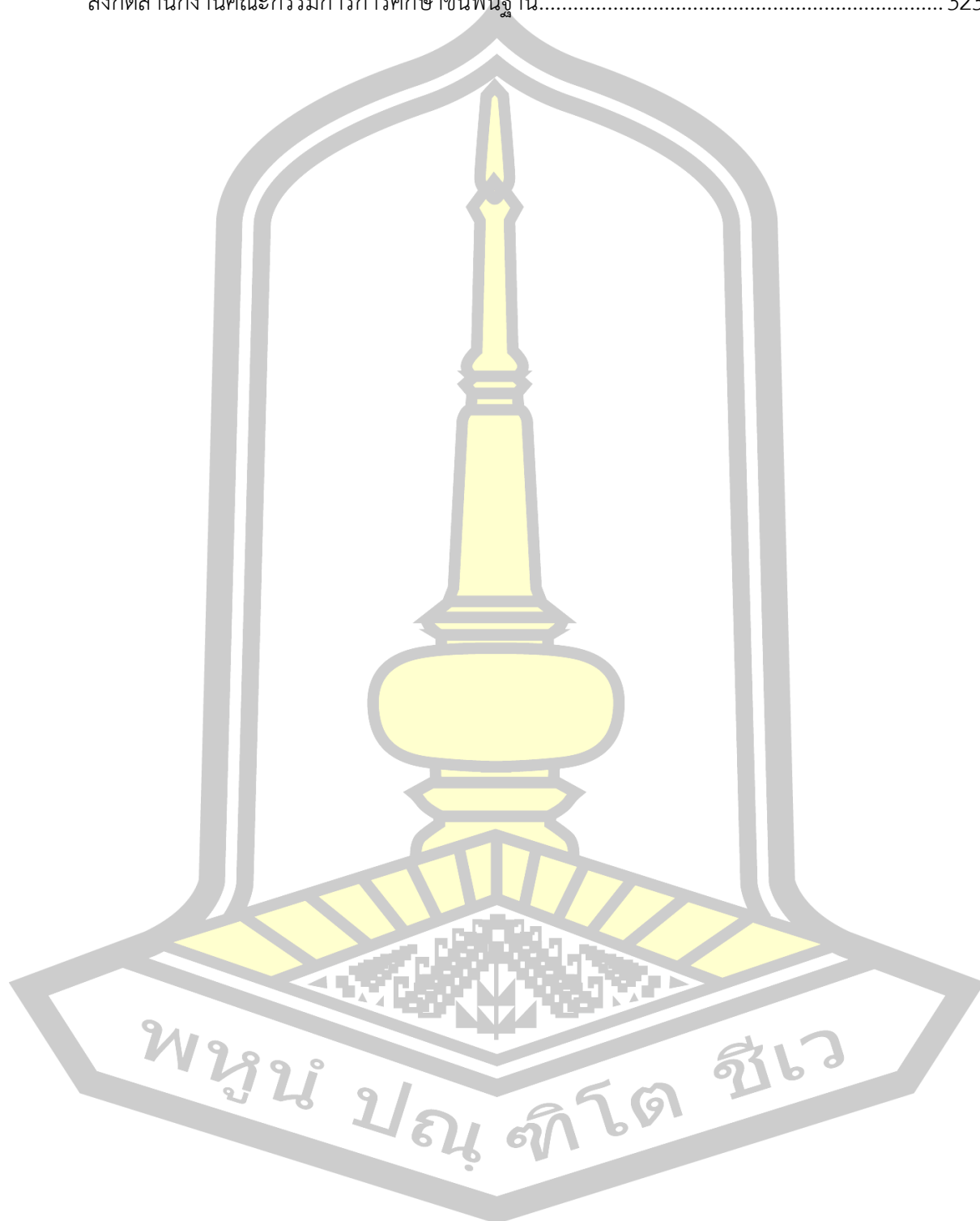

สารบัญภาพประกอบ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้การวิจัย.....	8
ภาพประกอบ 2 กระบวนการมีส่วนร่วม.....	27
ภาพประกอบ 3 องค์ประกอบของการมีส่วนร่วม.....	33
ภาพประกอบ 4 หลักการมีส่วนร่วมมี 5 องค์ประกอบ.....	34
ภาพประกอบ 5 องค์ประกอบการมีส่วนร่วม.....	41
ภาพประกอบ 6 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วม.....	42
ภาพประกอบ 7 ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์.....	55
ภาพประกอบ 8 ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ.....	68
ภาพประกอบ 9 วิธีการดำเนินการตัดสินใจ.....	70
ภาพประกอบ 10 กระบวนการตัดสินใจสั่งการ.....	72
ภาพประกอบ 11 ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ.....	78
ภาพประกอบ 12 ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์.....	92
ภาพประกอบ 13 ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม.....	110
ภาพประกอบ 14 บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา.....	119
ภาพประกอบ 15 บทบาทหน้าที่ของครูในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา.....	123
ภาพประกอบ 16 บทบาทหน้าที่ของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา.....	129
ภาพประกอบ 17 บทบาทหน้าที่ของชุมชนในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา.....	134
ภาพประกอบ 18 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษา.....	144
ภาพประกอบ 19 กรอบแนวคิด SIPOC MODEL.....	145
ภาพประกอบ 20 กรอบแนวคิด SIPOC MODEL.....	146
ภาพประกอบ 21 กรอบแนวคิด SIPOC MODEL.....	147

ภาพประกอบ 22 Work Process Requirement โดย SIPOC MODEL.....	147
ภาพประกอบ 23 SIPOC MODEL	148
ภาพประกอบ 24 ความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษา	155
ภาพประกอบ 25 องค์ประกอบการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา.....	157
ภาพประกอบ 26 ความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพภายนอกและการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา	159
ภาพประกอบ 27 แสดงองค์ประกอบของรูปแบบ	179
ภาพประกอบ 28 แผนภาพจำนวนประชากรของประเทศไทย ปี 2553-2580.....	192
ภาพประกอบ 29 แสดงขั้นตอนการวิจัย.....	206
ภาพประกอบ 30 แสดงวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน	213
ภาพประกอบ 31 องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษา ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	238
ภาพประกอบ 32 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของ สถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	239
ภาพประกอบ 33 ร่างรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาด เล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	280
ภาพประกอบ 34 รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	298
ภาพประกอบ 35 องค์ประกอบการมีส่วนร่วม	299
ภาพประกอบ 36 การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย.....	309
ภาพประกอบ 37 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของผู้บริหารและครูผู้สอน.....	310
ภาพประกอบ 38 การวิเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้.....	311
ภาพประกอบ 39 การเยี่ยมชั้นเรียน ณ โรงเรียนบ้านโคกม่วง.....	312
ภาพประกอบ 40 การติดตามการดำเนินงาน.....	312

ภาพประกอบ 41 รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน..... 323

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาส่งเสริมปลูกฝังแนวความคิดให้กับพลเมือง และสังคม การศึกษาเป็นตัวแปรหลักของความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ในการบริหาร องค์กร ไม่ว่าจะเป็นองค์กรขนาดใหญ่หรือขนาดเล็กปัจจัยสำคัญคือ “คน” ซึ่งสำคัญต่อการบริหาร จัดการองค์กรสู่ความสำเร็จ (พชรวิทย์ จันทรศิริสิริ, 2565) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอาศัย กระบวนการพัฒนาจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต่างยอมรับร่วมกันว่า การพัฒนาที่มุ่งแต่ความเจริญเติบโต ทางเศรษฐกิจโดยมิได้ยึด “คน” เป็นศูนย์กลางการพัฒนาหรือมิได้ให้ประชาชนเข้ามามี “ส่วนร่วม” ส่งผลให้เกิดความล้มเหลวของการพัฒนา สืบเนื่องจากการพัฒนาที่ทอดทิ้งประชาชนกลายเป็นผู้ร่วม (Passive Participation) ในการพัฒนาไม่ได้เป็นผู้ที่มีส่วนให้หรือมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในการพัฒนา (Active Participation) ปัจจุบันถนนทุกสายของการพัฒนาได้มุ่งไปสู่ “การมีส่วนร่วม” ถือว่า เป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของประชาชนที่เข้ามาแสดงความคิดเห็นในการกำหนดรูปแบบ การพัฒนาที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ชุมชนและท้องถิ่น (ฉลาด จันทรสมบัติ, 2564)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่) พ.ศ. 2553 ความว่า ต้องการให้ประชาชนซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษาอย่างแท้จริง ในลักษณะ เป็นเจ้าของหรือหุ้นส่วนของสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นตัวแทนของ ประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเขตชุมชนบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการกำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา (สุเมธ งามกนก, 2564) กระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎกระทรวงว่าด้วยการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการประกันคุณภาพการศึกษาและประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เกี่ยวกับการใช้มาตรฐานการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาใช้เทียบเคียงในการพัฒนาและสร้างความ เชื่อมั่นให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบว่า สถานศึกษานั้นสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษา โดยจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษา ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้ 1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) จัดทำแผนพัฒนาการจั ดการศึกษาของสถานศึกษา 3) ดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4) ประเมินผล และตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษา 5) ติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนา

สถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานของสถานศึกษาและนำผลการติดตามไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนา และ 6) จัดทำรายงานผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และจัดส่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561)

ในสถานการณ์ปัจจุบันสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังมีความเหลื่อมล้ำแตกต่างกัน ทั้งในด้านงบประมาณ คุณภาพ บุคลากร หรือแม้แต่ปัจจัยด้านผู้เรียน รวมทั้งปัจจัยเอื้ออื่น ๆ เช่น ความร่วมมือของ คณะกรรมการสถานศึกษา การสนับสนุนจากชุมชน หน่วยงานหรือองค์กรที่อยู่ใกล้เคียงสถานศึกษา และการติดตามช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัด

สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษา อีกทั้งปัจจุบันสถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการศึกษาด้วยตนเอง มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามบริบทและความต้องการของตนเอง คุณภาพผู้เรียนและคุณภาพในการบริหารจัดการจึงมีความแตกต่าง พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 จึงกำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาถูกพัฒนาขึ้นเพื่อให้เกิดความมั่นใจแก่ทุกฝ่ายว่า การจัดการศึกษาทุกระดับมีคุณภาพ และจะคงรักษาไว้ซึ่งมาตรฐาน กระทรวงศึกษาธิการจึงให้มีการปฏิรูประบบการประเมิน และการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมีนโยบายปรับปรุงมาตรฐานและตัวชี้วัดให้มีจำนวนน้อยลง กระชับและสะท้อนถึงคุณภาพอย่างแท้จริง เน้นการประเมินตามสภาพจริงไม่ยุ่งยาก สร้างมาตรฐาน ระบบการประเมิน เพื่อลดภาระการจัดเก็บข้อมูล ลดการจัดทำเอกสารที่ใช้ในการประเมิน รวมทั้งพัฒนาผู้ประเมินภายในให้มีมาตรฐาน มีความน่าเชื่อถือ สามารถให้คำชี้แนะให้คำปรึกษา แก่สถานศึกษาได้ (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2561)

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบายแนวทางการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพ การบริหารจัดการและคุณภาพการจัดการเรียนการสอน และสภาพบริบทปัจจุบันของโรงเรียนขนาดเล็ก สรุปได้ดังนี้ 1) ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก ผู้ปกครองส่วนใหญ่ นิยมส่งลูกเข้าเรียนโรงเรียนดีมีคุณภาพ 2) ด้านการเมืองและนโยบายกำหนด ให้มีการควมรวมโรงเรียนมีแผนยุทธศาสตร์ยึดหลักการมีส่วนร่วม 3) ด้านการเงินได้รับการจัดสรร งบประมาณ เงินอุดหนุนรายหัวตามจำนวนนักเรียน ทำให้ไม่เพียงพอสำหรับการบริหารจัดการ 4) ด้านเทคโนโลยี เนื่องจากปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีส่งผลให้โรงเรียนประยุกต์ใช้ภายใต้ ข้อจำกัดของบุคลากร 5) ด้านสังคมวัฒนธรรมมีส่วนร่วมสนับสนุนการศึกษาและระดมทรัพยากรที่ สอดคล้องกับท้องถิ่น 6) ด้านสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนขนาดเล็ก มีการบริหารจัดการ แบบมีส่วนร่วม 7) ด้านผลผลิตและการบริการเปิดโอกาสให้ประชากรวัยเรียนได้รับการศึกษา ขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง 8) ด้านบุคลากรสามารถดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง 9) ด้านงบประมาณ ได้รับงบประมาณไม่เพียงพอต่อการพัฒนาคุณภาพค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่นำไปใช้เป็นค่าสาธารณูปโภค

และ 10) ด้านการบริหารจัดการไม่สามารถบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565 ข)

ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบ ซึ่งความหมายของรูปแบบ หมายถึง โครงสร้างที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ หรือตัวแปรต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยสามารถ ใช้รูปแบบอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ หรือตัวแปรต่าง ๆ ที่มีปรากฏการณ์ ธรรมชาติหรือระบบต่าง ๆ อธิบายลำดับขั้นตอนขององค์ประกอบหรือกิจกรรมจำแนกออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนแรกเป็นการสร้างหรือพัฒนารูปแบบ ขั้นตอนที่สองเป็นการทดสอบ ความเที่ยงตรง (Validity) ของรูปแบบ คือ 1) การสร้างรูปแบบ การสร้างหรือพัฒนารูปแบบ ผู้วิจัยจะสร้างหรือพัฒนารูปแบบขึ้นมาก่อนเป็นรูปแบบตามสมมติฐาน โดยการศึกษาค้นคว้าทฤษฎี แนวความคิดรูปแบบที่มีผู้พัฒนาไว้แล้วในเรื่องเดียวกัน การหาความเที่ยงตรงของรูปแบบ และผลการศึกษาหรือวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งจะช่วยให้สามารถกำหนดองค์ประกอบหรือตัวแปรต่าง ๆ ภายในรูปแบบรวมทั้งลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบหรือตัวแปรเหล่านั้นหรือลำดับ ก่อนหลังของแต่ละองค์ประกอบในรูปแบบ สำหรับการพัฒนารูปแบบนี้จะต้องใช้หลักของเหตุผล เป็นรากฐานสำคัญและการศึกษาค้นคว้ามากจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนารูปแบบอย่างยิ่ง ผู้วิจัยอาจคิดโครงสร้างของรูปแบบขึ้นมาก่อนแล้วปรับปรุงโดยอาศัยข้อเสนอแนะ จากการศึกษาค้นคว้า ทฤษฎี แนวความคิดรูปแบบหรือผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องหรือทำการศึกษ้องค์ประกอบย่อยหรือ ตัวแปรแต่ละตัว แล้วคัดเลือกองค์ประกอบย่อยหรือตัวแปรที่สำคัญประกอบกันขึ้นเป็นโครงสร้าง ของรูปแบบก็ได้ 2) การทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบหลังจากที่ได้พัฒนารูปแบบในขั้นแรก จำเป็นที่จะต้องทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบดังกล่าว เพราะรูปแบบที่พัฒนาขึ้นนั้นถึงแม้ว่า จะพัฒนาโดยมีรากฐานจากทฤษฎี แนวความคิดรูปแบบของคนอื่นและผลการวิจัยที่ผ่านมา แต่เป็นเพียงรูปแบบตามสมมติฐาน ซึ่งจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานการณ์จริงหรือ ทำการทดลองนำไปใช้ในสถานการณ์จริง เพื่อทดสอบดูว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ เป็นรูปแบบที่มี ประสิทธิภาพตามที่มุ่งหวังหรือไม่ ในขั้นนี้บางครั้งจึงใช้คำว่าทดสอบประสิทธิภาพของรูปแบบ การเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานการณ์จริงหรือทดลองใช้รูปแบบที่พัฒนาในสถานการณ์จริงจะช่วยให้ ทราบอิทธิพลหรือความสำคัญขององค์ประกอบย่อยหรือตัวแปรต่าง ๆ ในรูปแบบและอิทธิพล หรือความสำคัญของกลุ่มองค์ประกอบหรือกลุ่มตัวแปรในรูปแบบ ผู้วิจัยอาจปรับปรุงแบบใหม่ โดยตัดองค์ประกอบหรือตัวแปรที่พบว่ามีความสำคัญน้อยออกจากรูปแบบของตนซึ่งจะทำให้ ได้รูปแบบที่เหมาะสม (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

เพื่อเป็นการสนับสนุนพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือเป็นการปรับปรุงกระบวนการทำงาน ที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา โดยประยุกต์ใช้นวัตกรรมแนวคิด SIPOC MODEL ซึ่งเป็น กระบวนการสำคัญและเป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการพิจารณา SIPOC MODEL ประกอบด้วย

S = Suppliers (ผู้ส่งมอบ) I = Inputs (ปัจจัยนำเข้า) P = Process (กระบวนการ) O = Outputs (ผลผลิต) และ C = Customers (ผู้รับบริการ) กระบวนการดังกล่าวเป็นกระบวนการพัฒนารูปแบบเพื่อตอบสนองความต้องการ เมื่อองค์กรสามารถระบุผู้รับบริการและการค้นหาความต้องการของผู้รับบริการ เพื่อนำไปสู่การออกแบบกระบวนการ รวมทั้งปัจจัยนำเข้าตลอดจนเชื่อมโยงไปถึงผู้ส่งมอบปัจจัยนำเข้า ด้วยกระบวนการทำงานในภาพใหญ่ส่งผลให้กระบวนการจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ (เสนาะ ตีแยว และสุรัตน์ จินตสกุล, 2554)

จากความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผู้วิจัยกำลังศึกษาสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาขนาดเล็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทราบข้อมูลสารสนเทศที่สะท้อนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีความชัดเจนเพื่อนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายของหน่วยงานในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาขนาดเล็ก ผู้วิจัยจึงได้นำรูปแบบการพัฒนาหรือการปรับปรุงกระบวนการทำงานที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา โดยประยุกต์ใช้แนวคิด SIPOC MODEL เป็นกรอบแนวคิดสำหรับการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการประกันคุณภาพการศึกษาให้กับสถานศึกษามีการพัฒนาเกี่ยวกับการปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้มีความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพสูงสุด

คำถามการวิจัย

1. องค์กรประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยอะไรบ้าง
2. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับใด
3. รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอย่างไร
4. ผลการนำรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้เป็นอย่างไ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายหลักเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยมีความมุ่งหมายเฉพาะ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลจากการวิจัยครั้งนี้จะทำให้ได้รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. ได้องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็กได้อย่างชัดเจนและตรงประเด็น
2. ทราบสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้ในการจัดลำดับความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาอย่างเหมาะสม
3. ได้รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาขนาดเล็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ได้ข้อมูลสารสนเทศที่สะท้อนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีความชัดเจนเพื่อนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายของหน่วยงานในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาขนาดเล็ก

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาขนาดเล็ก ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตเกี่ยวกับเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการแนวคิด ทฤษฎีการมีส่วนร่วม นวัตกรรมแนวคิด SIPOC MODEL การประกันคุณภาพรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ การสนทนากลุ่ม การประเมินความต้องการจำเป็น การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและสภาพบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก

2. ขอบเขตนวัตกรรมแนวคิด SIPOC MODEL

การปฏิบัติงานหรือกระบวนการปฏิบัติงานที่ทำให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้นำนวัตกรรมแนวคิด SIPOC MODEL มาประยุกต์ใช้ เพื่อเป็นกระบวนการในการบริหารจัดการศึกษาด้านการประกันคุณภาพสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการวิเคราะห์และให้เกิดผลลัพธ์ตามที่ต้องการ ประกอบด้วยองค์ประกอบดังนี้ S – Suppliers (ผู้ส่งมอบ), I – Inputs (ปัจจัยนำเข้า), P – Process (กระบวนการ) O – Outputs (ผลลัพธ์) และ C – Customers (ผู้รับบริการ)

3. พื้นที่สำหรับการวิจัย

การวิจัยผู้วิจัยใช้พื้นที่โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพื้นที่ในการวิจัยในครั้งนี้

4. วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยประยุกต์ใช้นวัตกรรมแนวคิด SIPOC MODEL เพื่อเป็นกระบวนการในการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วม

ในการพัฒนางานด้านการประกันคุณภาพของสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ซึ่งผู้วิจัยกำหนดกรอบในการดำเนินการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 4 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระยะที่ 3 การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

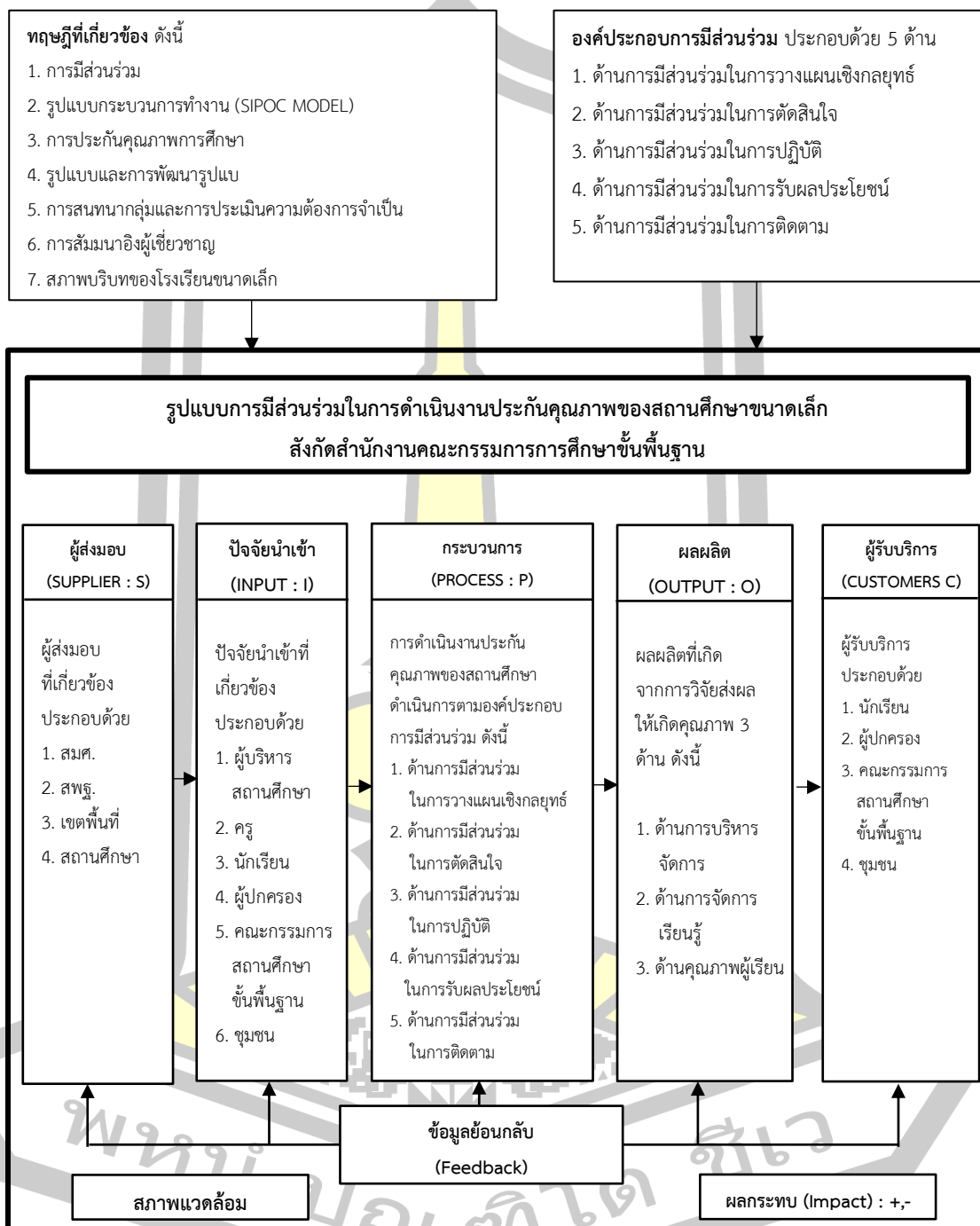
ระยะที่ 4 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ในการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระยะเวลาดำเนินการเริ่มตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน 2565 ถึง เดือน สิงหาคม 2566

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้การวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก หมายถึง วิธีการหรือกระบวนการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพ โดยใช้หลักสูตรการพัฒนา เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาศัยรูปแบบนวัตกรรมแนวคิด SIPOC MODEL ซึ่งเป็นภาพรวมของกระบวนการทำงานและนำมาใช้ในการพัฒนางานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยดำเนินการตามองค์ประกอบการมีส่วนร่วม 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 5) ด้านการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตาม เพื่อนำมาใช้ในกระบวนการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดมาตรฐานการศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา การดำเนินการตามแผน การประเมินผล และตรวจสอบคุณภาพการศึกษา การติดตามผลการดำเนินการและจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา นำเสนอรายละเอียดแต่ละด้านดังนี้

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ หมายถึง การกำหนดแนวทางในการดำเนินงานขององค์กร เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายและความสำเร็จขององค์กรที่ได้วางแผนไว้ ซึ่งแนวทางนั้นต้องพิจารณาจากศักยภาพขององค์กรและแนวโน้มของสถานการณ์ภายนอก รวมถึงความต้องการขององค์กรว่าต้องการดำเนินงานไปในทิศทางไหนเพื่อให้การทำงานสอดคล้องกับทิศทางเดียวกันกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) มีการกำหนดกลยุทธ์ 2) มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และ 3) มีการคิดเชิงอนาคต

1.1.1 มีการกำหนดกลยุทธ์ หมายถึง การวางแผนในการกำหนดทิศทางหรือแนวทางการดำเนินงานโดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและกำกับติดตามแผนการดำเนินงานสู่การปฏิบัติ เพื่อนำพาคณะการสู่สภาพลักษณะใหม่

1.1.2 มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม หมายถึง การศึกษาสภาพของสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก ทำให้ทราบจุดแข็ง จุดอ่อนของสถานศึกษา สำหรับการศึกษานำเข้า (Input) และกระบวนการ (Process) เกี่ยวกับทรัพยากรทางการบริหาร 4 M มาบูรณาการในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) บุคลากร (Man) 2) เงิน (Money) 3) วัสดุอุปกรณ์ (Materials) และ 4) การบริหารจัดการ (Management)

1.1.3 มีการคิดเชิงอนาคต หมายถึง ความสามารถของบุคคลเกี่ยวกับ กระบวนการคิด ในเรื่องการวางแผน แนวทางการดำเนินงานและการแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้น ในอนาคต

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การที่บุคคลมีส่วนร่วมในกระบวนการ เลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่งจากหลาย ๆ ทางเลือกที่ได้พิจารณาหรือประเมินอย่างดีว่า เป็นแนวทางที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ ในการตัดสินใจจะเกี่ยวข้องกับหน้าที่ การดำเนินงาน ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) มีการกำหนดทางเลือก 2) มีการตัดสินใจโดยใช้หลัก เหตุผล และ 3) มีการตัดสินใจสั่งการ

1.2.1 มีการกำหนดทางเลือก หมายถึง กระบวนการที่พัฒนามาจากนโยบาย ขององค์กรเมื่อพบปัญหาต้องมีการพัฒนาทางเลือกรวบรวมประเด็นเปรียบเทียบกัน โดยต้องคำนึงถึง คุณลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ คือ การจินตนาการ การสร้างสรรค์และนวัตกรรม การดำเนินการ ภาพรวมต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้

1.2.2 มีการตัดสินใจโดยใช้หลักเหตุผล หมายถึง กระบวนการหรือขั้นตอนเกี่ยวกับการ ตัดสินใจของผู้มีส่วนร่วม โดยมีลำดับขั้นตอนในการตัดสินใจ ดังนี้ การกำหนดปัญหา การค้นหา ทางเลือกทำการตัดสินใจ ปฏิบัติการตัดสินใจและการประเมินผลลัพธ์

1.2.3 มีการตัดสินใจสั่งการ หมายถึง กระบวนการที่นำมาใช้ในการพิจารณา วิเคราะห์ทางเลือกที่จะนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหา ในการพิจารณาวิเคราะห์ข้อมูลควรคำนึงถึง ประเด็นดังนี้ ได้แก่ การระบุถึงปัญหา การกำหนดแนวทางเพื่อการตัดสินใจ การรวบรวมและ วิเคราะห์ข้อมูล การพัฒนาทางเลือกและการประเมินทางเลือก

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ หมายถึง พลังขับเคลื่อนที่เกิดจากภายในจิตใจ ของบุคคลที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่เป้าหมายหรือความสำเร็จเกี่ยวกับการดำเนินงาน ประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งแรงจูงใจมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อ การปฏิบัติงานของบุคคลในการที่จะเสริมแรงให้บุคคลได้ปฏิบัติงานอย่างเต็มตามศักยภาพ และมีความพึงพอใจต่องานที่กำลังปฏิบัติอันนำไปสู่การปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน 2) มีสมรรถนะในการปฏิบัติงาน

1.3.1 มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน หมายถึง ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ที่ดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ซึ่งจะมีความต้องการพื้นฐานเกี่ยวกับความต้องการด้านร่างกาย และความต้องการทางสังคม รวมทั้งปัจจัยที่ทำให้บุคคลแสดงความกระตือรือร้น ก่อให้เกิดกำลังใจ ในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้บุคคลทำงานด้วยความเสียสละ พุ่มเท อุทิศกำลังกาย กำลังใจ ในการปฏิบัติงาน ปัจจัยที่ส่งเสริมในการปฏิบัติงานของบุคคล เช่น นโยบาย วิธีการปกครอง ค่าตอบแทน ความสำเร็จ การยอมรับ ความรับผิดชอบและความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน

1.3.2 มีสมรรถนะในการปฏิบัติงาน หมายถึง คุณลักษณะหรือพฤติกรรมของบุคคลที่เป็นผลมาจาก ความรู้ ความสามารถ ทักษะและแรงจูงใจที่ส่งผลให้บุคคลสามารถสร้างสรรค์ผลงานต่าง ๆ สามารถปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ หมายถึง กลุ่มบุคคลมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดทำแผนและการร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาร่วมกัน ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) มีแหล่งเรียนรู้ในชุมชน 3) มีการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้เรียน

1.4.1 มีแหล่งเรียนรู้ในชุมชน หมายถึง สถานที่แหล่งที่มีข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ ความรู้ กิจกรรมที่มีกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย แหล่งความรู้ เนื้อหา วิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ อุปกรณ์สำหรับการเรียนรู้ การประเมินและการติดตาม เป็นต้น รวมทั้งเป็นแหล่งวัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ หรือการดำรงชีวิตในชุมชนในท้องถิ่นมีความสำคัญต่อบุคคลที่เฝ้าต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

1.4.2 มีการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้เรียน หมายถึง สภาพความเป็นอยู่ที่ดีของผู้เรียน ในขณะที่อยู่ในโรงเรียนได้รับบริการต่าง ๆ จากทางโรงเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนหรือเด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญาและมีความสุขเมื่ออยู่ที่โรงเรียน และองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตของผู้เรียน ประกอบด้วย ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน

1.5 ด้านการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตาม หมายถึง กลุ่มบุคคลมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูล การปฏิบัติงานตามแผนงานและโครงการ ซึ่งได้กำหนดไว้และนำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้ในการแก้ไขปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงาน เพื่อให้ได้ผลงานเป็นไปตามแผนอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) มีการวางแผนติดตาม 2) มีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล และ 3) มีการรายงานผล

1.5.1 มีการวางแผนติดตาม หมายถึง กระบวนการที่องค์การหรือหน่วยงานดำเนินการให้ได้ผลที่ต้องการในอนาคต มีการตัดสินใจล่วงหน้าและกำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินงานก่อนที่จะดำเนินงานอาศัยกระบวนการ ดังนี้ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการจัดทำแผน การนำแผนไปปฏิบัติ การติดตามและประเมินผล

1.5.2 มีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล หมายถึง กระบวนการตัดสินใจอาศัยข้อมูลสารสนเทศ โดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ เช่น แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต เป็นต้น ในการสร้างเครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นกระบวนการที่ทำให้ข้อมูลเป็นสารสนเทศที่มีความหมายและความเหมาะสม โดยใช้ข้อมูลจากฐานข้อมูลซึ่งอาจจะนำคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยในการจัดกระทำข้อมูล เช่น การบันทึกข้อมูล (Recording) การจำแนก

ประเภท (Classification) การจัดเก็บ (Storing) การคำนวณประมวลผล (Calculating) การสรุป (Summarizing) การนำข้อมูลมาใช้ (Retrieving) การจัดทำใหม่ (Reproducing) และการเผยแพร่ (Communicating)

1.5.3 มีการรายงานผล หมายถึง กระบวนการที่ทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ การนำเสนอข้อมูลที่ได้และมีการนำคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในกระบวนการ โดยเริ่มตั้งแต่การบันทึกข้อมูล การจัดเก็บข้อมูล การประมวลผลและการจัดทำรายงาน เป็นต้น

2. รูปแบบนวัตกรรมแนวคิด SIPOC MODEL หมายถึง ภาพรวมกระบวนการทำงานในการบริหารจัดการในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีองค์ประกอบหลักสำคัญ 5 องค์ประกอบ ดังนี้

2.1 S – Suppliers ผู้ส่งมอบ หมายถึง ผู้จัดหาปัจจัยป้อนเข้าสู่องค์กร เพื่อการบริหารจัดการการศึกษาของสถานศึกษา ได้แก่ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา องค์กรมหาชน (สมศ.) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถานศึกษา เป็นต้น

2.2 I – Inputs ปัจจัยนำเข้า หมายถึง การบริหารการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพสถานศึกษา ทั้งการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้การบริหารจัดการด้านการประกันคุณภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ

2.3 P – Process กระบวนการทำงาน หมายถึง องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยดำเนินการตามองค์ประกอบการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ 2) ด้านการมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 5) ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม

2.4 O – Outputs ผลผลิต หมายถึง ผลที่เกิดจากการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งผลให้เกิดคุณภาพ ดังนี้ 1) คุณภาพด้านการบริหารจัดการ 2) คุณภาพด้านการจัดการเรียนรู้ และ 3) ด้านคุณภาพผู้เรียน

2.5 C – Customers ผู้รับบริการ หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ได้รับการบริการ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. การประกันคุณภาพ (Quality Assurance) หมายถึง ระบบการบริหารจัดการคุณภาพ การศึกษาที่สร้างความมั่นใจแก่ผู้รับบริการชุมชนและสังคมว่าผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพ ตามมาตรฐานที่กำหนดเป็นกลไกสำคัญที่จะสร้างคุณภาพให้ได้มาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งส่งผล ให้สถานศึกษามีคุณภาพการศึกษาเท่าเทียมกัน โดยหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะมีส่วนร่วม ในการพัฒนาเพื่อให้เกิดคุณภาพเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การวางแผนการสร้างเชื่อมั่น กำหนดมาตรฐาน ดำเนินตามภารกิจ การตรวจสอบคุณภาพและการประเมินคุณภาพ

4. สถานศึกษาขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาที่มีนักเรียนต่ำกว่า 120 คน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวม ข้อมูลประกอบการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินการศึกษาค้นคว้าวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากนักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับการศึกษาค้นคว้าวิจัย เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับพื้นฐาน ผู้วิจัยนำเสนอรายละเอียดดังนี้

1. การมีส่วนร่วม
 - 1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม
 - 1.2 ลักษณะการมีส่วนร่วม
 - 1.3 ความสำคัญของการมีส่วนร่วม
 - 1.4 กระบวนการหรือขั้นตอนการมีส่วนร่วม
 - 1.5 องค์ประกอบการมีส่วนร่วม
 - 1.6 การสังเคราะห์องค์ประกอบของการมีส่วนร่วม
 - 1.7 บทบาทของผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
2. กระบวนการพัฒนารูปแบบโดยแนวคิด SIPOC MODEL
3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา
 - 3.1 แนวคิดและความหมายเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา
 - 3.2 การประกันคุณภาพของสถานศึกษา
 - 3.3 ปัจจัยความสำเร็จของการจัดการศึกษา
 - 3.4 วงจรคุณภาพเต็มมิ่ง
4. รูปแบบและการพัฒนารูปแบบ
 - 4.1 ความหมายของรูปแบบ
 - 4.2 ความสำคัญของรูปแบบ
 - 4.3 ประเภทของรูปแบบ
 - 4.4 องค์ประกอบของรูปแบบ
 - 4.5 การพัฒนารูปแบบ
 - 4.6 การตรวจสอบรูปแบบ
5. การสนทนากลุ่ม (Focus Group)
 - 5.1 ความหมายของการสนทนากลุ่ม

- 5.2 ขั้นตอนในการสนทนากลุ่ม
6. การประเมินความต้องการจำเป็น
 - 6.1 ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น
 - 6.2 ความสำคัญของความต้องการจำเป็น
 - 6.3 ขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็น
7. การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)
 - 7.1 ความหมายของการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ
 - 7.2 ความสำคัญของสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ
 - 7.3 กระบวนการการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ
8. สภาพบริบทโรงเรียนขนาดเล็ก
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 9.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 9.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การมีส่วนร่วม

การดำเนินการศึกษาค้นคว้าวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากนักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับการศึกษาค้นคว้าวิจัย เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยนำเสนอรายละเอียดดังนี้

1. ความหมายของการมีส่วนร่วม

นักวิชาการหลายท่านได้ให้คำจำกัดความของคำว่า การมีส่วนร่วม ไว้ดังนี้
 ปรีดาบรรณ อินทวิมล (2548) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ทุกคนมีสิทธิและความเท่าเทียมกันในการคิดริเริ่ม การตัดสินใจ การกำหนดเป้าหมาย ทิศทางการดำเนินการด้วยตนเองและรับผิดชอบต่อผลการดำเนินการนั้น ๆ เมื่อปฏิบัติแล้วมีการประเมินผล การปฏิบัติงานเพื่อแก้ไขและปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ และทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองเป็นเจ้าของกิจกรรมซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของประชาชน

สุวัฒน์ วิวัฒน์ชานนท์ (2548) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับองค์การเข้ามามีส่วนในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมประเมินผลในกิจกรรมขององค์การ เพื่อรับประโยชน์ร่วมกันระหว่างองค์กรและผู้มีส่วนร่วม

สุมา สามเพชรเจริญ (2550) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การตัดสินใจในการร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้เกิดกลุ่มบุคคลในการแสดงความคิดเห็นและการตัดสินใจในการแก้ปัญหา มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยอาศัยการกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจหรือแรงเสริม ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) การตัดสินใจ (Decision Making) 2) การเกิดความรู้สึกผูกพันต่อกิจกรรม (Commitment) และ 3) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (Behavioral Component)

ประภาพร ชื่อสุทธิกุล (2550) กล่าวถึงความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่เปิดโอกาสให้บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานตั้งแต่การเริ่มคิด การวางแผน การนำไปปฏิบัติและการประเมินผล รวมทั้งได้รับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นเพื่อให้เกิดการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ร่วมกัน

วันชัย วัฒนศัพท์ (2544) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นในเรื่องที่จะดำเนินการ ไม่ว่าจะป็นระดับครอบครัวหรือโรงเรียน ในการมีส่วนร่วม จะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและทำให้ผู้มีส่วนร่วมยินยอมปฏิบัติตามอย่างสมัครใจ

ถวิลวดี บุรีกุล (2558) กล่าวถึงความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นกระบวนการสื่อสารสองทางที่มีเป้าหมายโดยรวม เพื่อให้การตัดสินใจที่ดีได้รับการสนับสนุนมากขึ้นและการมีส่วนร่วมนั้นต้องมีความอิสระภาพเสมอภาค และผู้เข้ามามีส่วนร่วมต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในเรื่องนั้น ๆ

ถวิล เกษสุพรรณ (2552) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการของบุคคลหลาย ๆ คน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องของการวางแผน การดำเนินงานตามแผนและรวมถึงการประเมินผล เพื่อให้งานหรือภารกิจบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่ต้องการซึ่งบุคคลเหล่านั้น

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2547) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทั้งทางตรงและทางอ้อม ในลักษณะการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจและร่วมติดตามผล

กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ (2554) ให้ความหมายการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานเข้ามามีบทบาทในการพิจารณาปัญหาและตัดสินใจร่วมกัน ร่วมรับผิดชอบในการบริหารงาน เพื่อประโยชน์ในการระดมความคิดและการกำหนดบทบาทหน้าที่ในการบริหารงานของผู้บริหาร

กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ (2554) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าไปมีบทบาทของประชาชนในกิจกรรมต่าง ๆ

ของรัฐทั้งทางตรงและทางอ้อม ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งถึงการประเมินผล เพื่อให้กิจกรรมของรัฐ สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของประชาชนอย่างเท่าเทียมและสอดคล้องกับวิถีแห่ง ประชาธิปไตย

ลินดา ชุมภูศรี (2557) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคล หรือกลุ่มบุคคลเข้ามารวมตัวกันเพื่อทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน โดยมีการแสดงความคิดเห็น การเสนอแนะ แนะนำ ร่วมกันปฏิบัติ รับผลประโยชน์ร่วมกันติดตามและประเมินผลการปฏิบัติ นั้น ร่วมกัน โดยต้องตั้งอยู่บนหลักการของความถูกต้อง

ธัญยาภัทร์ เทียนธนาทิพย์ (2563) ได้วิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและสรุปความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาว่ามีหลักการ สำคัญ 5 ด้าน ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 3) การมีส่วน ร่วมในการดำเนินการ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และ 5) การมีส่วนร่วมในการร่วมรับ ผลประโยชน์

ฉลาด จันทรสุมบัติ (2564) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การกระทำร่วมกันของบุคคลในกระบวนการพัฒนา มี 2 ลักษณะ ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมเป็นวิธีการ (Participation as a mean) เป็นการนำเอา ทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนไปสู่เป้าหมายของการพัฒนาที่วางไว้ก่อนแล้ว
2. การมีส่วนร่วมเป็นเป้าหมาย (Participation as a end) หมายถึง ให้ประชาชนมีกิจกรรมร่วมกัน เกิดความเชื่อมั่นในตนเองและมีความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จนทำให้เกิดการพึ่งตนเองได้ เป็นการรวมกลุ่มบุคคลที่มีความสามารถในกระบวนการแก้ปัญหาและ ร่วมกิจกรรม

วิลาวัลย์ ชมนิรัตน์ (2565) กล่าวถึงการมีส่วนร่วม หมายถึง การร่วมในการ ตัดสินใจ หรือให้อำนาจชุมชนในการตัดสินใจแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องในการดำรงชีวิต โดยให้ชุมชน มีอำนาจในการตัดสินใจเลือกปัญหาที่เป็นปัญหาของเขาเอง และมีอำนาจในการจัดการทรัพยากร เพื่อแก้ปัญหา

Erwin (1976) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการให้ ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงาน ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเอง

United Nations (1978) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ ทุกคนมีการเข้าร่วมงานในด้านต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย การตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคม และการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย รวมทั้งการเข้าร่วมในกิจกรรมด้วยความสมัครใจ

Rosner (1978) กล่าวถึงประเด็นเกี่ยวกับการวางแผนการมีส่วนร่วมไว้ว่า บุคคลที่ควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมการมีส่วนร่วมที่กำลังวางแผนตัดสินใจว่า ผู้เข้าร่วมควรมีส่วนร่วมในกระบวนการออกแบบในการพัฒนาการดำเนินการหรือการประเมิน

Yadav (1979) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง การร่วมมือของประชาชนด้วยความตั้งใจและสมัครใจไม่ถูกบังคับ ซึ่งกระบวนการร่วมมือของประชาชนประกอบด้วย การเข้าร่วมในการตัดสินใจ การเข้าร่วมในการดำเนินการในการติดตาม ประเมินผลโครงการและแผนการพัฒนารวมทั้งการร่วมในการรับผลประโยชน์

Cohen และ Uphoff (1981) กล่าวถึงความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง สมาชิกของคณะกรรมการสถานศึกษาต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วม การตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร 2) การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนาและลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ

White (1982) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมประกอบด้วย 4 มิติ มิติที่หนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าอะไรควรทำและทำอย่างไร มิติที่สอง คือ การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนาการลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ มิติที่สาม คือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน และมิติที่สี่ คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

Oakley และ Marden (1984) ได้ทบทวนเอกสารงานวิจัยและสรุปความหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมตามลำดับจากความหมายกว้าง ๆ ไปสู่ความหมายที่มีความเฉพาะเจาะจง เพื่อให้เห็นความแตกต่างในการตีความหมายของคำว่า “การมีส่วนร่วม” ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในความหมายที่พิจารณาถึงการมีส่วนร่วมช่วยเหลือโดยสมัครใจ โดยประชาชนต่อโครงการใดโครงการหนึ่งของโครงการสาธารณะต่าง ๆ ที่คาดว่าจะส่งผลต่อการพัฒนาชาติ แต่ไม่ได้หวังจะให้ประชาชนเปลี่ยนแปลงโครงการหรือวิจารย์เนื้อหาของโครงการ
2. การมีส่วนร่วมในความหมายที่ให้ประชาชนรู้สึกตื่นตัว เพื่อให้ทราบถึงการรับความช่วยเหลือและตอบสนองต่อโครงการพัฒนา รวมทั้งการสนับสนุนความคิดริเริ่มของคนในท้องถิ่น
3. การมีส่วนร่วมในความหมายการให้ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจในกระบวนการดำเนินโครงการ และร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการพัฒนา รวมทั้งความพยายามที่จะทำให้มีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ
4. การมีส่วนร่วมของชุมชนในความหมายที่ประชาชนจะมีทั้งสิทธิและหน้าที่ที่จะเข้าร่วมในการแก้ปัญหาทางสุขภาพ รวมทั้งทำให้มีความรับผิดชอบมากขึ้นที่จะสำรวจเกี่ยวกับความจำเป็นเรื่องสุขภาพอนามัย การระดมทรัพยากรท้องถิ่นและเสนอแนะแนวทางแก้ไขใหม่ ๆ

5. การมีส่วนร่วมในความหมายที่สามารถที่จะควบคุมทรัพยากรและการจัดระบบระเบียบในองค์กรในสภาพสังคมนั้น ๆ อย่างอิสระ เช่น การตัดสินใจใช้ทรัพยากร การตั้งเกณฑ์ต่าง ๆ ขึ้นมาเพื่อถือเป็นแนวทางปฏิบัติของกลุ่ม

Sanoff (1999) กล่าวถึงความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่แตกต่างจากคน ๆ หนึ่ง และแม้แต่คน ๆ เดียวกันขึ้นอยู่กับประเด็น เวลาและสถานการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้น เพื่อให้การจัดการกับการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพควรได้รับการกำหนดแนวคิดของสิ่งที่ต้องทำให้สำเร็จ เมื่อความต้องการที่จะมีส่วนร่วมของประชาชนได้รับการยอมรับ การวางแผนที่ควบคู่ไปกับการพัฒนาโปรแกรมการมีส่วนร่วมใด ๆ รวมถึงการกำหนดวัตถุประสงค์ก่อน เช่น 1) การมีส่วนร่วมกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความคิด 2) เป็นการระบุเจตคติ 3) เพื่อเผยแพร่ข้อมูล 4) เป็นการแก้ไขความขัดแย้งที่ระบุนไว้ 5) เป็นการวัดความคิดเห็น และ 6) เป็นการทบทวนข้อเสนอรายการวัตถุประสงค์ การมีส่วนร่วมที่เป็นไปได้จะแตกต่างกัน เป็นครั้งคราวและจากปัญหาหนึ่งไปยังปัญหาหนึ่ง เมื่อมีการระบุวัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมของชุมชนจะเห็นว่า การมีส่วนร่วมจะรับรู้ตามประเภทของปัญหาและบุคคลที่เกี่ยวข้อง หากไม่ระบุความแตกต่างในการรับรู้และความคาดหวังในตอนแรกและวัตถุประสงค์ที่ไม่ชัดเจน ทำให้ความคาดหวังของผู้ที่เกี่ยวข้องในการเข้าร่วมจะไม่ได้รับการตอบสนอง

Creighton (2005) กล่าวถึง ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่าการมีส่วนร่วมมีความหมายที่แตกต่างกันหรือมีความหมายเดียวกันกับข้อมูลสาธารณะ การเผยแพร่สู่สาธารณชน ถูกใช้เพื่ออธิบายการพิจารณาคดีสาธารณะ ซึ่งความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับสิ่งที่หน่วยงานเสนอเพื่อแสดงว่ามีการบรรลุข้อตกลงกับสาธารณชนที่จะได้รับผลกระทบมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1) แจ้งให้ประชาชนทราบ 2) ฟังประชาชน 3) มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา และ 4) พัฒนาข้อตกลง

Rahnema (2020) กล่าวถึงการให้นิยามความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การสร้างความหมายใหม่และภาพลักษณ์ใหม่ของการพัฒนาบนพื้นฐานของปฏิสัมพันธ์รูปแบบต่าง ๆ และการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง คือ การจัดเตรียมการพัฒนาด้วยความชอบธรรมโดยมอบหมายการให้อำนาจแก่ผู้มีส่วนร่วม และท้ายที่สุดคือการเชื่อมระหว่างสถานประกอบการกับประชากรเป้าหมาย รวมถึงกลุ่มที่ต่อต้านการพัฒนาแนวคิดของการเสริมอำนาจมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยให้การมีส่วนร่วมปฏิบัติหน้าที่ทางการเมือง เพื่อให้การพัฒนาด้วยความชอบธรรม

จากแนวคิดนักการศึกษาเกี่ยวกับความหมายของการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยสรุปใจความสำคัญได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามารวมตัวกันเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีประเด็นสำคัญที่ต้องทำร่วมกัน ดังนี้ 1) การทำกิจกรรมร่วมกันของกลุ่มบุคคล 2) การวางแผนการดำเนินงาน 3) การตัดสินใจร่วมกัน 4) ร่วมกันปฏิบัติ และ 5) การติดตามและประเมินผล

2. ลักษณะการมีส่วนร่วม

การพิจารณาลักษณะการมีส่วนร่วมพบว่าการมีส่วนร่วมมีด้วยกันหลายลักษณะ ดังนี้
 พูลศักดิ์ หลักรัตน์ (2549) กลกล่าถึงแนวคิดพื้นฐานของการมีส่วนร่วม
 (Concept Participation) 3 ประการ ดังนี้ 1) ความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกัน 2) ความไม่พึง
 พอใจร่วมกันที่มีต่อสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ผลักดันให้มุ่งไปสู่การรวมกลุ่มวางแผนและลงมือกระทำ
 ร่วมกัน และ 3) การตกลงร่วมกันทำให้เกิดความคิดริเริ่มตอบสนองความเห็นชอบของคนส่วนใหญ่
 ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และพรรณทิพย์ เพชรมาก (2551) ได้กล่าวถึงลักษณะ
 เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

1. การรับรู้ข่าวสาร (Public Information) การมีส่วนร่วมประชาชน
 เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องได้รับการแจ้งให้ทราบถึง
 รายละเอียดของโครงการที่จะดำเนินการ รวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งนี้การแจ้งข่าวสาร
 ดังกล่าวจะต้องเป็นการแจ้งก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินโครงการ
2. การปรึกษาหารือ (Public Consultation) เป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วม
 ที่มีการจัดการหารือระหว่างผู้ดำเนินการโครงการกับประชาชนที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบ
 เพื่อรับฟังความคิดเห็นและการตรวจสอบข้อมูล นอกจากนี้ยังเป็นช่องทางการกระจายข่าวสารข้อมูล
 ไปยังประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดความเข้าใจและเพื่อให้มีการให้ข้อเสนอแนะ
3. การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting) มีวัตถุประสงค์
 เพื่อให้ประชาชนและฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรมและผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจใช้
 เวทีสาธารณะในการทำความเข้าใจ สำหรับการประชุมรับฟังความคิดเห็นมีหลายวิธีการ เช่น
 การประชุมระดับชุมชน (Community Meeting) การประชุมรับฟังความคิดเห็นเชิงวิชาการ
 (Technical Meeting)
4. การประชาพิจารณ์ (Public Hearing) เป็นการประชุมที่มีขั้นตอน
 การดำเนินงานที่เป็นระบบและมีความชัดเจนมากขึ้น เป็นเวทีในการเสนอข้อมูลอย่างเปิดเผย
 ของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียการประชาคมและคณะกรรมการจัดประชุมจะต้องมีองค์ประกอบ
 ของผู้เข้าร่วมเป็นที่ยอมรับมีหลักเกณฑ์และประเด็นในการพิจารณาที่ชัดเจน
5. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นเป้าหมายสูงสุด
 ของการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจต่อประเด็นปัญหา ซึ่งอาจจะดำเนินการ
 โดยการเลือกตั้งตัวแทนเข้าไปเป็นกรรมการที่มีอำนาจการตัดสินใจ
6. การใช้กลไกทางกฎหมายรูปแบบนี้ไม่ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมของ
 ประชาชนโดยตรงในเชิงการป้องกันและแก้ไข แต่เป็นลักษณะของการเรียกร้องและการป้องกันสิทธิ

ของตนเอง อันเนื่องมาจากการไม่ได้รับความเป็นธรรม เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ที่ควรได้รับ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

Huntington และ Nelson (1975) เห็นว่าลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน จะพิจารณาจากกิจกรรมและการบริหาร ซึ่งจะต้องมีการศึกษาควบคู่กันไปในระดับกิจกรรม จะเป็นพื้นฐานเบื้องต้นของการทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด ในการการบริหารนั้น จะเป็นลักษณะของผู้มีอำนาจหน้าที่เปิดทางให้ประชาชนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นในกิจกรรม ซึ่งลักษณะการมีส่วนร่วมมีดังนี้

1. กิจกรรมลักษณะของการมีส่วนร่วมประเภทนี้ให้ดูจากกิจกรรมที่เข้าร่วม เช่น ด้านการเมือง พิจารณาจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้ง การลงประชามติ เป็นต้น
2. ระดับการบริหารโครงสร้างขององค์กรหนึ่งจะต้องมีสายการบังคับบัญชา ดังนั้นการมีส่วนร่วมจะพิจารณาได้จาก

- 2.1 ในแนวราบทุกแผนกทุกฝ่ายจะมีความเสมอกันในทุกตำแหน่ง การมีส่วนร่วมในแนวราบจึงเป็นไปอย่างไม่จริงจัง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีสถานะหรือตำแหน่งเท่ากัน
- 2.2 ในแนวดิ่งเป็นการมีส่วนร่วมตามสายการบังคับบัญชา เช่น มีหัวหน้า ลูกน้อง ฝ่ายและแผนกถดถอยกันไป เป็นต้น การทำงานจึงมีการตรวจสอบตามลำดับชั้น การแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเองหรือผู้อื่นจะได้รับการตรวจสอบจากผู้บังคับบัญชา

- 2.3 การมีส่วนร่วมทั้งแนวราบและแนวดิ่งนั้น ในบางครั้งจะต้องทำงานร่วมกันทั้งผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานต้องแสดงบทบาทตามสถานภาพของแนวราบและแนวดิ่ง

Creighton (2005) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการ ที่เกี่ยวกับความหวังใจ ความต้องการและคุณค่าของประชาชนรวมอยู่ในการตัดสินใจขององค์กร เป็นการสื่อสารสองทางและปฏิสัมพันธ์ มีเป้าหมายโดยรวมของการตัดสินใจที่ดี ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากประชาชนซึ่งได้สำรวจคำจำกัดความของการมีส่วนร่วมของประชาชนจะเกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนมีผลต่อการตัดสินใจกำหนดโดยหน่วยงานหรือองค์กร
2. การมีส่วนร่วมของประชาชนไม่ใช่แค่การให้ข้อมูลแก่สาธารณชนเท่านั้น เป็นการปฏิสัมพันธ์เกี่ยวกับการตัดสินใจระหว่างองค์กรกับคนที่ต้องการมีส่วนร่วม
3. มีกระบวนการที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วม ไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญ
4. ผู้ร่วมการทดลองมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจที่กำลังเกิดขึ้น

จากแนวคิดนักการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยสรุปใจความสำคัญได้ว่า ลักษณะการมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสาร การปรึกษาหารือ

การประชุมรับฟังความคิดเห็น การประชาวิจารณ์ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและกลไกทางกฎหมาย

3. ความสำคัญของการมีส่วนร่วม

นักวิชาการทางการศึกษาได้ศึกษาเกี่ยวกับความสำคัญของการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้ ทรงสิทธิ์ ยืนชีวิต (2544) กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม โดยใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ PM (Participative Management) ว่ามีประโยชน์ดังนี้

1. การตัดสินใจที่ดีสำหรับการบริหารแบบมีส่วนร่วมช่วยปรับปรุงคุณภาพของการตัดสินใจในองค์การให้ดีขึ้น การแก้ปัญหาด้วยกลุ่มทำให้วิเคราะห์ปัญหาและการสร้างทางเลือกแก้ปัญหาได้ดีกว่า ความคิดสร้างสรรค์ในกระบวนการตัดสินใจมีมากขึ้น ความผูกพันของพนักงานต่อการปฏิบัติตามการตัดสินใจมีมากกว่า เพราะว่าพวกเขามีโอกาสแสดงความคิดเห็น
2. ประสิทธิภาพการทำงานดีขึ้น การบริหารแบบมีส่วนร่วมทำให้ประสิทธิภาพการทำงานดีขึ้น เกิดจากการปรับปรุงการตัดสินใจที่นำไปสู่ประสิทธิภาพการทำงานที่สูงขึ้น
3. กำลังใจและความพอใจในงานที่ทำมีมากขึ้น การตัดสินใจและมีประสิทธิภาพการทำงานที่สูงขึ้นที่เกิดจากการมีส่วนร่วม ทำให้กำลังใจและความพอใจงานที่ทำของพนักงานสูงขึ้น
4. การออกจากงาน การขาดงานและความเฉื่อยช้าลดลง สำหรับการบริหารแบบมีส่วนร่วมจะช่วยลดความเฉื่อยช้า การขาดงานและการออกจากงานลดน้อยลง เนื่องจากพนักงานมีความรู้สึกที่ได้รับการยอมรับ ความผูกพันต่องานและความพอใจงานที่ทำมีมากขึ้น
5. การติดต่อสื่อสารและการยุติความขัดแย้ง องค์การทุกแห่งต้องมีความขัดแย้ง การบริหารแบบมีส่วนร่วมช่วยให้มีการติดต่อสื่อสารในการยุติความขัดแย้งอย่างเปิดเผย ทำให้ความขัดแย้งถูกยุติภายในกรอบของการมีส่วนร่วม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565 ก) กล่าวถึงความสำคัญเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ดังนี้ 1) ก่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในการปฏิบัติงาน 2) กระบวนการตัดสินใจสามารถรองรับพฤติกรรมของคนในองค์กรและเกิดการยอมรับ 3) เป็นหลักการของการบริหารต่อการวิเคราะห์ด้วยเหตุผลและการระดมความคิดเห็นนำไปสู่การตัดสินใจ และ 4) ลดช่องว่างของระบบการสื่อสารในองค์กรและขจัดปัญหาความขัดแย้งได้

พงศธร พรหมเทศ (2550) กล่าวเกี่ยวกับความสำคัญของการมีส่วนร่วมซึ่งมีใจความว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญในแง่ที่จะช่วยให้ประชาชนยอมรับโครงการที่ตรงกับปัญหาและความต้องการของชุมชน ประชาชนจะมีความรู้สึกรักและผูกพัน รู้สึกเป็นเจ้าของโครงการมากยิ่งขึ้น การดำเนินงานจะราบรื่นและได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

สุมา สามเพชรเจริญ (2550) กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์กรให้เกิดประสิทธิภาพ บรรลุตามเป้าหมาย ทุกคนมีความภาคภูมิใจในการทำงาน มีความรู้สึก เป็นส่วนหนึ่งขององค์กร มีบรรยากาศในการทำงานอย่างสร้างสรรค์และมีความสุข

ทศพร ผลทวีกุล (2551) กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม ถ้าให้ประชาชนเข้าร่วมในการปฏิบัติงานเป็นกลุ่มจะสนองตอบหรือสอดคล้องกับความต้องการแท้จริง เพราะผู้ปฏิบัติจะรู้ปัญหาความต้องการย่อมนำไปสู่การปฏิบัติที่มีคุณภาพ การมีส่วนร่วมจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม

รุ่งนภา แซ่ส้อ (2552) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมซึ่งเป็นการระดมทรัพยากรบุคคล ให้ใช้ความรู้ ความสามารถ ทักษะในการดำเนินงาน ทำให้งานประสบผลสำเร็จและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ จนทำให้สังคมหรือประชาชนเกิดความรู้สึกว่าตนเองเป็นเจ้าของหรือการมีส่วนร่วมขององค์กร

พิชานถ เพชรนำชม (2554) กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมว่า เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการทำงานเกิดความรู้สึกรักและผูกพันกับงานหรือองค์กร ความรู้สึกผูกพันเกี่ยวข้องนี้หากมีการตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันก็จะเป็นผลให้เกิดสิ่งที่ตกลงใจร่วมกัน ซึ่งจะทำให้เกิดความจงรักภักดีต่อองค์กรมีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่

ฉันทยาภัทร์ เทียนธนาทิพย์ (2563) กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมเป็นการช่วยให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมได้เข้าใจถึงกระบวนการทำงานภายในองค์กร สมาชิกเกิดการยอมรับในสิ่งที่กระทำร่วมกันและช่วยกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่น

ฉลาด จันทรมสมบัติ (2564) กล่าวถึง การให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการพัฒนาเป็นหลักการพัฒนาชุมชนที่รู้จักกันมานานโดยมีหลักการ 6 ร่วม ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ ร่วมรับประโยชน์ ร่วมรับผิดชอบและร่วมประเมินผล

Oakley และ Marsden (1984) กล่าวถึง แนวทางการมีส่วนร่วมของหน่วยงานในการพัฒนาการดำเนินงานการมีส่วนร่วมของหน่วยงาน อาศัยกระบวนการพัฒนาตามแนวคิด 2 ประการของการ คือ 1) กระบวนการเครื่องมือ/ผู้แทรกแซง 2) การมีส่วนร่วมถือเป็นการเสริมพลังสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมมีแนวคิดและปฏิบัติในการพัฒนาชนบท การดำเนินการที่สำคัญ 2 ประเด็นที่ต้องตรวจสอบ คือ 1) การปฏิบัติมีส่วนร่วมตามโครงการพัฒนาชนบทเพื่อให้เข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม 2) การวิเคราะห์การติดตามและประเมินผลการมีส่วนร่วม

Wulz (1986) กล่าวถึง แนวคิดของการมีส่วนร่วมในการออกแบบสถาปัตยกรรมได้รับการอธิบายและวิเคราะห์ในรูปแบบที่แตกต่างกัน ตั้งแต่การมีส่วนร่วมของผู้ใช้อาคารน้อยที่สุดไปจนถึงมากที่สุดในการออกแบบและกระบวนการตัดสินใจ ตัวอย่างของอาคารล่าสุดมีไว้สำหรับการมีส่วนร่วมแต่ละประเภทและแนะนำโปรไฟล์การมีส่วนร่วมสำหรับสถาปนิกที่แตกต่างกัน

Conley (1991) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของครูในการตัดสินใจของโรงเรียน สำหรับการมีส่วนร่วมในเรื่องสำคัญ เช่น การประเมินครู การพัฒนาบุคลากร การตัดสินใจ และส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมใน “การระบุดูวัตถุประสงค์” ลำดับความสำคัญและเป้าหมายร่วมกัน ในการตัดสินใจที่หลากหลายของโรงเรียน เช่น การพัฒนาครู การประเมินและการวางแผน เป็นต้น

Smylie (1992) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของครูในการตัดสินใจของโรงเรียนหนึ่ง ในกลยุทธ์การปฏิรูปการศึกษาที่มีแนวโน้มมากที่สุด แต่ข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับเงื่อนไขที่ครูจะมีส่วนร่วมจริง ๆ หากได้รับโอกาสที่ค่อนข้างจำกัด จากผลการศึกษาพบว่า ครูมีความเต็มใจในการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการตัดสินใจในด้านต่าง ๆ ในการทำงานระหว่างครูในองค์กร

Zakus และ Lysack (1998) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านสุขภาพ เป็นองค์ประกอบที่ซับซ้อนซึ่งได้รับการตรวจสอบอย่างกว้างขวาง การดำเนินการโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นความรับผิดชอบสูงสุดของผู้ริเริ่มโครงการสุขภาพในท้องถิ่น เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนเข้ากับการให้บริการด้านสุขภาพ

Bishop (2006) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมทางกายภาพถือเป็นสิ่งที่สำคัญ เป็นเครื่องมือในการปรับปรุงประสิทธิภาพและขวัญกำลังใจของพนักงาน การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ 1) ความชอบธรรมจากความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ 2) การควบคุมโดยผู้มีอำนาจ โดยทั่วไปถือว่ามีประสิทธิภาพและเป็นประชาธิปไตยมากกว่าการสร้างสรรค์ผลงานของคนเดียว และ 3) การรับรู้วิกฤตในชุมชนและความรับผิดชอบร่วมกันซึ่งเป็นแรงผลักดันของการมีส่วนร่วม

Quick และ Bryson (2022) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำกับดูแลที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมโดยตรงหรือโดยอ้อมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายแผนงานหรือโครงการ ในการมีส่วนร่วมนั้นจะต้องถูกกฎหมายและเป็นประโยชน์

Osborne และ Strokosch (2022) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของผู้ใช้บริการ สาธารณะเสนอแนวคิดแบบองค์รวมของการมีส่วนร่วมในทฤษฎี เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จด้วยเหตุผลหลัก 4 ประการ คือ 1) การมีส่วนร่วมถูกตีกรอบว่าเป็นการโต้เถียงโดยมีหลักฐานจำกัดเกี่ยวกับประสิทธิภาพ 2) การให้บริการสาธารณะได้รับแนวคิดว่าเป็นกระบวนการโดยมีส่วนร่วม 3) การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างไม่เพียงพอในการปลูกฝังการมีส่วนร่วม และ 4) ความไม่สมดุลทางอำนาจได้รับการเสริมด้วยการปฏิรูปอย่างต่อเนื่อง มีการนำเสนอวิธีการสร้างคุณค่าจากสมมติฐานของการมีส่วนร่วมเป็นคุณลักษณะที่กำหนดในการให้บริการสาธารณะ

จากแนวคิดนักการศึกษาเกี่ยวกับความสำคัญของการมีส่วนร่วมดังกล่าว ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ความสำคัญของการมีส่วนร่วม หมายถึง การช่วยให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมส่งผลให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลในการทำงานร่วมกัน ดังนี้ 1) เป็นการเปิดโอกาสในการทำงาน 2) การทำให้เกิดความรู้สึก ความผูกพันและความภูมิใจ 3) การระดมทรัพยากร

4) การทำให้เกิดการยอมรับ 5) การลดช่องว่างของระบบการสื่อสาร 6) ความรู้สึกในการแสดงความ เป็นเจ้าขององค์กรและ 7) การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพ

4. กระบวนการหรือขั้นตอนการมีส่วนร่วม

กระบวนการหรือขั้นตอนการมีส่วนร่วมมีนักวิชาการหลายสาขาได้จำแนกลักษณะ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

สมภพ อาจชนะศึก (2542) กล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน 5 ประเด็น ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา 2) การมีส่วนร่วมในการวางแผน 3) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผน 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล และ 5) การมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาระบบ

ปาริชาติ วลัยเสถียร (2543) กล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการศึกษาค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหา
ตลอดจนจัดลำดับความสำคัญของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน จะมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น เพื่อกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินงานและทรัพยากร ที่จะต้องใช้
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ โดยประชาชนเข้าร่วมในการสนับสนุนด้าน วัสดุอุปกรณ์ แรงงาน เงินทุน หรือเข้าร่วมบริหารงาน การใช้ทรัพยากร การประสานงานและ ดำเนินการขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอก
4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เป็นการมีส่วนร่วมในการนำเอา กิจกรรมใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งด้านวัตถุและจิตใจ โดยอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกันของบุคคล และสังคม

5. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลเพื่อที่จะร่วมแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2547) สรุปขั้นตอนของการมีส่วนร่วมมีอยู่ 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การค้นหาปัญหาและสาเหตุตลอดจนความต้องการ 2) การวางแผนดำเนินงาน 3) การตัดสินใจ 4) การปฏิบัติการ 5) การติดตามผลและประเมินผล และ 6) การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์

จันทราณี สงวนนาม (2545) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานขององค์การ ประกอบด้วย 3 ประการ คือ 1) การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นของสมาชิกในองค์การยอมรับ มีความผูกพันกับองค์การที่ตนเองปฏิบัติงานและมีส่วนร่วมในการบริหารงาน แม้เพียงได้รับฟังความคิดเห็นก็ทำให้รู้สึกว่าได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การ 2) การมีส่วนร่วมก่อให้เกิด

การยอมรับในเป้าหมาย เพราะนอกจากจะช่วยกระตุ้นให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นแล้ว ยังช่วยให้เกิดความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันระหว่างกลุ่มสมาชิก และ 3) การมีส่วนร่วมทำให้เกิดความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบ การที่บุคคลแสดงความคิดเห็นและยอมรับในเป้าหมายเดียวกันจะช่วยกระตุ้นให้บุคคลเกิดความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานขององค์การ

ถวิลวดี บุรีกุล (2558) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทำให้เข้าใจง่ายขึ้น เป็นกระบวนการสื่อสารสองทาง มีเป้าหมายโดยรวมเพื่อให้เกิดการตัดสินใจที่ดีและได้รับการสนับสนุนจากสาธารณชน มีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ 1) มีวัตถุประสงค์ คือ การให้ประชาชนเข้าร่วมในกิจกรรมหนึ่ง ๆ จะต้องมีความชัดเจน 2) กิจกรรมต้องมีเป้าหมาย คือ การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมต้องระบุลักษณะของกิจกรรมว่ามีรูปแบบและลักษณะอย่างไร และ 3) ต้องมีบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมาย การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมจะต้องระบุกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน

จินตวิรัช เกษมสุข (2554) กล่าวถึงขั้นตอนของการมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน ดังนี้
1) มีส่วนร่วมในการคิด ศึกษาและค้นคว้าหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ตลอดจนความต้องการของชุมชน 2) มีส่วนร่วมในการวางนโยบายหรือแผนงานโครงการหรือกิจกรรมเพื่อลดและแก้ไขปัญหา 3) มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการปรับปรุงระบบการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมาย และ 4) มีส่วนร่วมในการควบคุม ติดตาม ประเมินผล

วัฒนา มีพร้อม (2554) กล่าวถึงรูปแบบของการมีส่วนร่วมประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) มีส่วนร่วมในการศึกษาค้นหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น 2) ร่วมคิดค้นและหาวิธีการเพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ 3) ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม 4) ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงานโครงการและกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมาย และ 5) ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผลและร่วมบำรุงรักษาโครงการ

อคิน รพีพัฒน์ (2527) เสนอแนวคิดการมีส่วนร่วมไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้
ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหาของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นตอนนี้เป็นส่วนที่สำคัญที่สุด เพราะถ้าคณะกรรมการสถานศึกษายังไม่เข้าใจสาเหตุของปัญหากิจกรรมหรือโครงการใด ๆ ที่ตามมา ก็ไร้ประโยชน์

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม โดยให้เจ้าหน้าที่หรือนักพัฒนาทำหน้าที่เป็นเพียงเพื่อนของประชาชนในการช่วยกันวางแผน ถ้าเราไม่ให้นักคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในขั้นวางแผนนั้น โอกาสที่ชาวชนบทจะได้รับการศึกษาและพัฒนาตนเองในการวางแผนดำเนินงานก็จะหมดไป

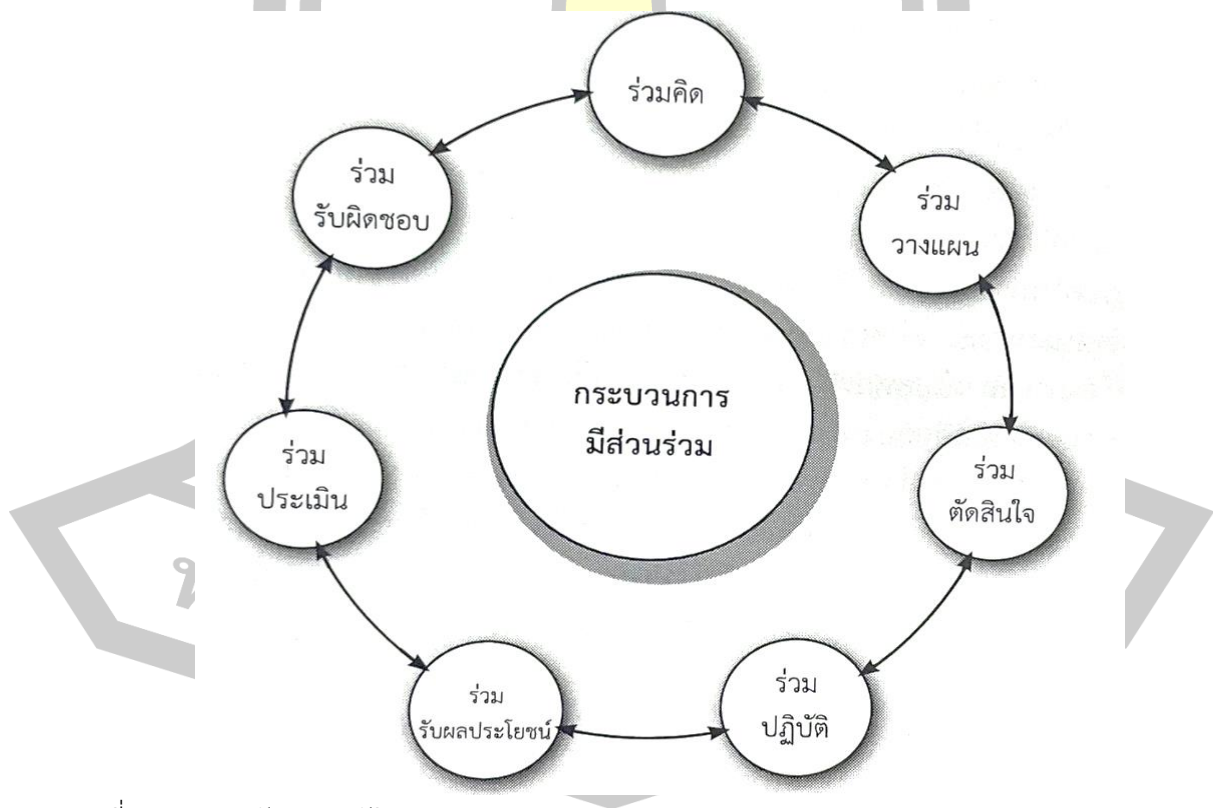
ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาแต่ละแห่งจะมีทรัพยากรที่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน

อย่างน้อยคณะกรรมการสถานศึกษาจะมีแรงงานของตนเองที่จะเข้าร่วมทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของทำให้เกิดความรักและความห่วงแทน

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลเป็นขั้นตอนสุดท้ายที่สำคัญ เพราะถ้าหากการติดตามและการประเมินผลการมีส่วนร่วมทำให้ได้รับทราบผลการปฏิบัติว่างานว่าเกิดประโยชน์อย่างไร

อรุณวรรณ ชาญสัมพันธ์ (2556) กล่าวถึงกระบวนการแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน คือ 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 4) การมีส่วนร่วมในการประสานงาน 5) การมีส่วนร่วมในการจัดสรรทรัพยากร 6) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลและติดตามผล และ 7) การมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์

ฉลาด จันทรมสมบัติ (2564) กล่าวถึง กระบวนการมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมที่เป็นอิสระ โดยความสมัครใจในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมลงมือปฏิบัติ ร่วมประเมินผล และร่วมรับประโยชน์ ดังภาพประกอบ 2

ที่มา : ฉลาด จันทรมสมบัติ (2564)

ภาพประกอบ 2 กระบวนการมีส่วนร่วม

และได้กล่าวถึงลำดับขั้นตอนและระดับของการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การจำแนกขั้นตอนการมีส่วนร่วม สามารถจำแนกออกเป็น 4 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ : ในกระบวนการของการตัดสินใจ นั้นประการแรกที่สุดที่จะต้องทำก็คือ การกำหนดความต้องการและจัดลำดับความสำคัญ การตัดสินใจเป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผนและการตัดสินใจในช่วงปฏิบัติตามแผน

ชั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน : ได้มาจากคำถามที่ว่าใครจะทำ ประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้างและทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงานและประสานงาน การให้ความช่วยเหลือด้านแรงงานหรือข้อมูล เป็นต้น

ชั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ : ในส่วนที่เกี่ยวกับ ผลประโยชน์ จากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพยังต้องพิจารณาถึง การกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ในทางบวกและผลที่เกิดขึ้น ในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคม

ชั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล : การมีส่วนร่วมในการ ประเมินผลสิ่งสำคัญที่ต้องสังเกตก็คือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preference) และ ความคาดหวัง (Expectations) ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถที่จะแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลได้

2. ระดับการมีส่วนร่วม

การแบ่งระดับของการมีส่วนร่วมสามารถแยกได้ตามระดับของการมีส่วนร่วมตามแนวคิดสมาคมสาธารณสุขของอเมริกา ได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมนั้นไม่ได้มีความแปรเปลี่ยนเฉพาะชนิด (Kinds) และปริมาณของกิจกรรมที่กระทำเท่านั้น แต่ยังมี ความแปรเปลี่ยน ในระดับความเข้ม (Degree) ในการเข้าไปมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการริเริ่มและวางแผนกิจกรรม ดังนั้นการมีส่วนร่วมอาจมีตั้งแต่การยอมรับบริการที่จัดไว้ให้แล้วไปจนถึงการรวมกลุ่มเพื่อตัดสินใจ จำแนกได้ 3 ระดับ คือ

1. ระดับการตัดสินใจ (Decision Making) ประชาชนจะเข้ามามี ส่วนร่วมในการวางแผนและจัดการกับกิจกรรมการพัฒนาด้วยตัวของเขาเอง (Level of Responsibility by Themselves)

2. ระดับการร่วมมือ (Cooperation) ในระดับนี้ประชาชนจะให้ความ ร่วมมือต่อแผนงานที่ริเริ่มโดยหน่วยงานภายนอก ซึ่งอาจต้องการความเสียสละจากประชาชนในด้าน เวลา ทรัพย์สินและแรงงาน เพื่อช่วยให้โครงการประสบผลสำเร็จ การมีส่วนร่วมในระดับนี้ถือเป็นการมีส่วนร่วมในระดับที่ยอมรับได้ (Acceptable Level of Participation)

3. ระดับการใช้ประโยชน์ (Utilization) ในระดับประชาชนจะยอมรับ และใช้ประโยชน์จากบริการที่ได้วางโครงการไว้ให้เป็นการมีส่วนร่วมในระดับการยอมรับบริการ เท่านั้น

พิชา ก้วพรหม (2565) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของ ครูผู้สอน สรุปแนวทางการมีส่วนร่วมของการบริหารงานวิชาการ 4 แนวทาง ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

Cohen และ Uphoff (1980) ซึ่งได้จำแนกขั้นตอนหรือประเภทของ การมีส่วนร่วม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) ขั้นตอนแรกที่ต้อง กระทำคือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบาย และประชากรที่เกี่ยวข้องการตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ในส่วนที่เป็น องค์ประกอบของการดำเนินงานโครงการนั้นจะได้มาจากคำถามว่า ใครจะทำประโยชน์ให้แก่ การบริหารงาน การประสานงาน การขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวข้อง กับผลประโยชน์นั้นนอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ แล้วต้อง พิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ซึ่งเป็นประโยชน์และโทษต่อบุคคลและสังคม

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) การมีส่วนร่วมในการ ประเมินผลนั้นสิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกต คือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectations) ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคล

Sashkin (1982) เสนอเกี่ยวกับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมาย (Participation in goal setting) หมายถึง การที่ผู้ปฏิบัติงานทั้งในระดับบุคคล ระดับผู้บังคับบัญชาหรือระดับกลุ่ม ได้มีส่วนร่วมในการ กำหนดเป้าหมายของงาน เพื่อที่จะได้พยายามทำให้งานหรือผลการปฏิบัติงานนั้นบรรลุเป้าหมายที่ วางไว้ และเกิดผลงานที่ดี

2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Participation in decision making) เป็นการมีส่วนร่วมของผู้ใต้บังคับบัญชา การมีส่วนร่วมให้คำปรึกษาหารือในการกำหนดเป้าหมาย ของงานมีส่วนร่วมรับผิดชอบในทางเลือกของวิธีการตัดสินใจ ตลอดจนตรวจสอบและประเมิน ทางเลือก เป็นต้น

3. การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา (Participation in problem solving)

เป็นความต้องการผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นผู้มีความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูล พัฒนาความคิดใหม่ ๆ ในการทำงาน โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนาปรับปรุงงาน

4. การมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลง (participation in change)

การมีส่วนร่วมในรูปแบบนี้จะมีความยากและซับซ้อนและถือเป็นจุดที่สำคัญที่สุด ซึ่งรูปแบบนี้จะมาหลังจากการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา โดยทั้งผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชานั้นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างวิเคราะห์และแปลความหมายของข้อมูลองค์การเพื่อที่จะทำให้เกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาขององค์การเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาองค์การ

Sanoff (1999) กล่าวถึงขั้นตอนของการวางแผนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม รวมถึงการระบุวัตถุประสงค์ก่อนที่จะเลือกวิธีการเข้าร่วม โอกาสที่จะประสบความสำเร็จจะเพิ่มขึ้นอย่างมาก การมีส่วนร่วมอาจถูกมองว่าเป็นการมีส่วนร่วมโดยตรงของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดคุณภาพของชีวิต ผู้คนจะมารวมตัวกันหากการเปลี่ยนแปลงสามารถเกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน การมีส่วนร่วมสามารถทำงานได้หากเป็นกิจกรรมและกำกับผู้ที่เกี่ยวข้องและหลักการของการมีส่วนร่วมสรุปได้ 5 ข้อดังนี้

1. ไม่มี “ทางออกที่ดีที่สุด” สำหรับปัญหาด้านการออกแบบแต่ละปัญหา มีทางออกหลายทาง วิธีแก้ปัญหาด้านการออกแบบและการวางแผนขึ้นอยู่กับเกณฑ์ ดังนี้

ข้อเท็จจริง-ข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับความแข็งแกร่งของวัสดุ เศรษฐศาสตร์ รหัสและอื่น ๆ

ทัศนคติ-การตีความของข้อเท็จจริง สภาพทางศิลปะในสาขาใดสาขาหนึ่ง วิธีการดั้งเดิมและธรรมเนียมและการตัดสินใจคุณค่า ดังนั้นการตัดสินใจออกแบบและการวางแผนโดยธรรมชาติจึงมีอคติและขึ้นอยู่กับค่านิยมของผู้ตัดสินใจ

2. การตัดสินใจ “ผู้เชี่ยวชาญ” ไม่จำเป็นต้องดีกว่าการตัดสินใจ “วาง” จากข้อเท็จจริงที่จะตัดสินใจผู้ใช้สามารถตรวจสอบข้อมูลที่มีอยู่ ผู้วางแผนที่เกี่ยวข้องกับวิธีการควรได้รับการพิจารณาว่าเป็นผู้มีส่วนร่วมที่คาดว่าจะระบุทางเลือกที่เป็นไปได้และหารือเกี่ยวกับผลลัพธ์ของทางเลือกและแสดงความคิดเห็นไม่ใช่ เพื่อตัดสินใจเช่นเดียวกับที่ผู้ใช้แสดงความคิดเห็น

3. งานออกแบบหรือวางแผนสามารถทำให้โปร่งใสได้ ทางเลือกที่ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา คือ กรอบความคิดของตนเองและสามารถนำมาเปิดเผยให้ผู้ใช้สามารถพูดคุยได้หลังจากเข้าใจองค์ประกอบของการตัดสินใจออกแบบและการสำรวจทางเลือก แล้วผู้ใช้สามารถวางแผนของตัวเองแทนที่จะตอบสนองต่อแผนที่ให้ไว้และมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จ

4. บุคคลและกลุ่มความสนใจทั้งหมดควรรวมตัวกันในที่ประชุม ผู้คนจึงสามารถแสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผย ทำการประนีประนอมที่จำเป็นและมาถึงการตัดสินใจที่ยอมรับได้สำหรับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

5. กระบวนการนี้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ผลิตภัณฑ์ไม่ใช่จุดสิ้นสุดของกระบวนการ ต้องมีการจัดการประเมินผลใหม่และปรับให้เข้ากับความต้องการที่เปลี่ยนแปลง ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับผลิตภัณฑ์มากที่สุด คือ ผู้ใช้สามารถรับงานเหล่านั้นได้ดีที่สุด

Sripan, Chaowachai และ Jansila (2022) กล่าวถึงแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ไว้ดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ผู้บริหารควรจัดประชุมสร้างความเข้าใจ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับครูทุกคนเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษา การกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจจะช่วยให้ทุกฝ่ายเข้าใจเป้าหมายและความต้องการเกี่ยวกับการดำเนินงานได้อย่างชัดเจน ทำให้สามารถทำงานได้อย่างเป็นระบบ

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกันเป็นทีม โดยผู้ปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาควรมาจากหลายกลุ่มงาน เพื่อจะได้มีการจัดเก็บข้อมูลที่ครบถ้วน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการทำงานเป็นทีมช่วยทำให้การปฏิบัติงานเป็นระบบและชัดเจน สามารถช่วยกันแก้ไขตัดสินใจร่วมกัน ซึ่งจะช่วยให้การทำงานบรรลุเป้าหมาย

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูได้ประสานงานการจัดหางบประมาณใช้ทรัพยากรให้สอดคล้องและเหมาะสมกับโครงการ/กิจกรรม เพื่อให้ผลสำเร็จของโครงการและกิจกรรมบรรลุผลตามค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ทรัพยากรบุคลากรและสิ่งอำนวยความสะดวก

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ผู้บริหารควรร่วมกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในแต่ละตัวชี้วัดในการประเมินผลการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมของสถานศึกษา กับหัวหน้างาน และครูที่เกี่ยวข้องและแจ้งให้กลุ่มงานกลุ่มสาระการเรียนรู้นำไปกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลของแต่ละโครงการให้ชัดเจน ทั้งนี้เป็นเพราะการประเมินและตรวจสอบคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา เป็นกลไกในการควบคุมตรวจสอบระบบบริหารคุณภาพการศึกษา

จากแนวคิดนักการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยสรุปใจความสำคัญได้ว่า กระบวนการมีส่วนร่วม หมายถึง การดำเนินงานของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล โดยมีกระบวนการดำเนินงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการรับรู้ปัญหา การมีส่วนร่วมในการวางแผน

ตั้งเป้าหมาย การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมดำเนินการและการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

5. องค์ประกอบการมีส่วนร่วม

การที่จะมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกันนั้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องมีการชี้แจงวางแผน กำหนดการปฏิบัติงานให้ผู้เข้าร่วมได้เข้าใจเห็นความเหมาะสมกับบริบทของชุมชนและสังคม จึงจะประสบผลสำเร็จและได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี จึงอาศัยองค์ประกอบของการมีส่วนร่วม ดังนี้

ประภาภรณ์ ประเสริฐสม (2543) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาศัยการประสานงานของผู้ร่วมงาน การประสานความคิดความเข้าใจของคนเข้าด้วยกันต้องอาศัยองค์ประกอบ 3 ประการของผู้ร่วมงาน คือ

1. จิตใจ หมายถึง ความเป็นมิตร มนุษย์สัมพันธ์ที่ดี ความอ่อนน้อมถ่อมตน ให้เกียรติซึ่งกันและกัน จริงใจ ซื่อสัตย์ ความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน รู้เขา รู้เรา การมีน้ำใจ
2. ความคิดและอุดมการณ์ หมายถึง การคิดอย่างมีเหตุผล ยึดมั่นในเป้าหมายที่ถูกต้อง ถือว่าผลงานมีได้เป็นของผู้หนึ่งผู้ใดโดยเฉพาะแต่เป็นของทุกคน
3. กิจกรรม หมายถึง ทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนตามบทบาทและขอบเขตที่ได้รับมอบหมายและรับผิดชอบร่วมกัน ซึ่งกำหนดไว้และตามความเต็มใจ

องค์ประกอบทั้ง 3 ประการ จะเกิดขึ้นได้ขึ้นอยู่กับศักยภาพและการเรียนรู้การปรับปรุงตนเองของแต่ละบุคคล

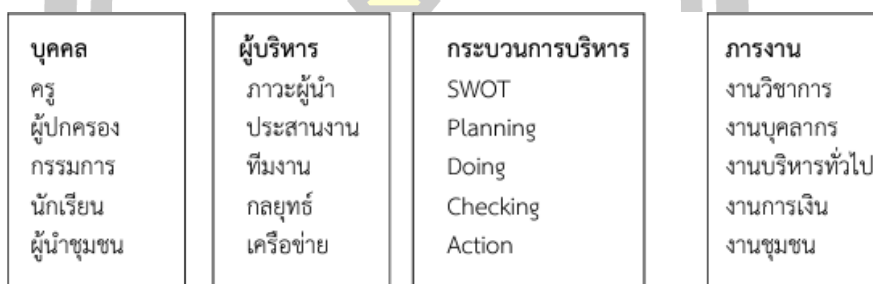
สุมา สามเพชรเจริญ (2550) กล่าวถึงองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมประกอบด้วยองค์ประกอบ ดังนี้ 1) การตัดสินใจ (Decision Making) 2) การเกิดความรู้สึกร่วมกันต่อกิจกรรม หรือเรื่องนั้น ๆ (Commitment) และ 3) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (Behavioral Component)

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2547) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมจัดการศึกษามีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ สถานศึกษา ซึ่งรวมถึงบุคลากรของสถานศึกษาด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งรวมถึงทุกฝ่ายการจัดการเรียนการสอนและหลักสูตร ซึ่งทุกปัจจัยจะต้องสอดคล้องสัมพันธ์กันจึงจะผลักดันให้การศึกษามีประสิทธิภาพ

เสถียร รุจิรวนิช, สันทัด เสริมศรี และมาณี ไชยธีรานุวัฒน์ศิริ (2553) กล่าวถึงองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของประชาชน 5 องค์ประกอบ ประกอบด้วยลักษณะการมีส่วนร่วม 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีส่วนร่วมรับรู้ข่าวสาร การปรึกษาหารือ ลักษณะการใช้กลไกทางกฎหมาย ขั้นตอน/กระบวนการมีส่วนร่วม 1 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์

ประสาร พรหมณา (2553) กล่าวถึง องค์ประกอบของการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. บุคคล ประกอบด้วย ครู ผู้ปกครอง กรรมการ นักเรียน และผู้นำชุมชน
2. ผู้บริหาร ประกอบด้วย ภาวะผู้นำ ประสานงานทีมงาน กลยุทธ์ และ เครือข่าย
3. กระบวนการบริหาร ประกอบด้วย SWOT Planning Doing Checking Action
4. ภาระงาน ประกอบด้วย งานวิชาการ งานบุคลากร งานบริหารทั่วไป งานการเงิน และงานชุมชน ดังภาพประกอบ 3

ที่มา : ประสาร พรหมณา (2553)

ภาพประกอบ 3 องค์ประกอบของการมีส่วนร่วม

จุฑารัตน์ ชมพันธ์ (2555) สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพ ผ่านองค์ประกอบ ดังนี้ 1) ต้องเกิดขึ้นก่อนที่ผู้มีอำนาจจะทำการตัดสินใจ 2) ต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างชัดเจน 3) กระบวนการตัดสินใจที่ประกอบด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง 4) ต้องประกอบด้วยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการตัดสินใจในทุกภาคส่วน 5) ประกอบด้วยเทคนิคการมีส่วนร่วมที่หลากหลายและเหมาะสม 6) ต้องมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้และการสื่อสารในกระบวนการมีส่วนร่วมต้องเป็นแบบสองทาง และ 7) ข้อเสนอแนะที่ได้จากกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนต้องชัดเจนและเปิดเผย สามารถตรวจสอบได้

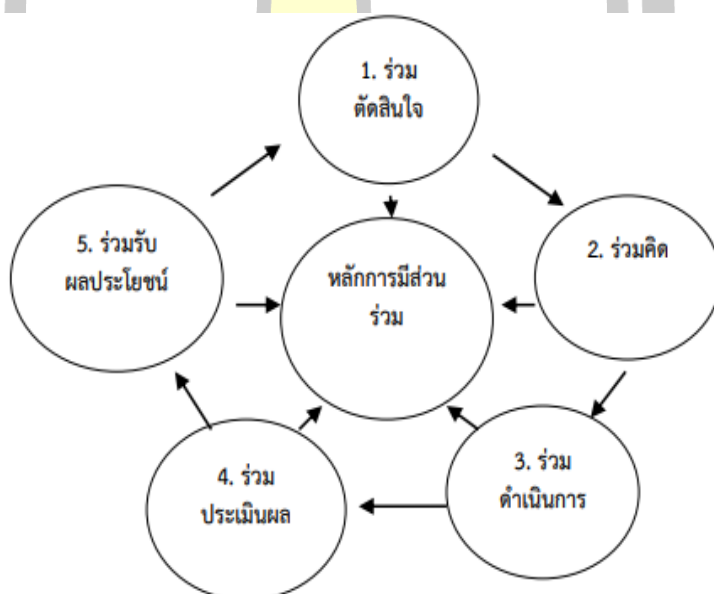
กรมทรัพยากรน้ำ (2557) กล่าวถึงองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วย ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่อง มีการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งฝ่ายรัฐ องค์กรเอกชนและประชาชนทั่วไป โดยเน้นการสื่อสารสองทาง ทั้งช่องทางที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ 2) เป้าหมายของการมีส่วนร่วมไม่ใช่เพียงการจัดให้

มีการรับฟังความคิดเห็นตามกฎหมาย ควรมุ่งให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง เป็นที่ยอมรับร่วมกัน

กิริชาติ บุญช่วย (2558) สรุปลองค์ประกอบของการมีส่วนร่วม คือ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องมีวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ต้องมีบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมายระบุลักษณะของกิจกรรมให้ประชาชนเข้าร่วมในกิจกรรมหนึ่ง ๆ

ถวิลวดี บุรีกุล (2558) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนจำเป็นต้องมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ด้าน คือ 1) ต้องมีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายชัดเจน การให้ประชาชนเข้าร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งจะต้องมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจน ผู้เข้าร่วมจะได้ตัดสินใจดูว่าควรเข้าร่วมหรือไม่ 2) ต้องมีกิจกรรมเป้าหมายการให้ประชาชนมีส่วนร่วมและระบุลักษณะกิจกรรมว่ามีรูปแบบอย่างไร 3) มีกลุ่มเป้าหมายชัดเจน

เพ็ญผกา กาญจนภาส (2560) กล่าวถึง หลักการการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมคิด 3) การมีส่วนร่วมดำเนินการ 4) การมีส่วนร่วมประเมินผล และ 5) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ดังภาพประกอบ 4

ที่มา : เพ็ญผกา กาญจนภาส (2560)

ภาพประกอบ 4 หลักการมีส่วนร่วมมี 5 องค์ประกอบ

ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์ (2562) กล่าวถึง องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้ 1) หน่วยงาน/บุคคลรับผิดชอบและวัฒนธรรมองค์กร 2) กระบวนการ 3) ผู้นำ และ 4) ผลสำเร็จต้นแบบขยายผล

พรเทพ นามกร, สุปราณี ธรรมพิทักษ์ และพงษ์เสถียร เหลืออลงกต (2562) กล่าวถึงองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประกอบด้วย 1) ร่วมตัดสินใจ 2) ร่วมตัดสินใจกำหนดความต้องการ เป้าหมายและวิธีการร่วมกัน
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน ประกอบด้วย 1) ร่วมกันวางแผนบริหารจัดการนโยบาย แผนงานโครงการและกิจกรรม 2) ร่วมวิเคราะห์ปัญหาจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และวางแผนแก้ไขปัญหา
3. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ/ปฏิบัติการ ประกอบด้วย 1) ร่วมดำเนินงาน หรือปฏิบัติการ 2) ร่วมลงทุนหรือลงแรง 3) ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงานโครงการและกิจกรรม
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ประกอบด้วย 1) ร่วมติดตามตรวจสอบ และ 2) ร่วมประเมินผล นโยบาย แผนงานโครงการและกิจกรรม

Cohen และ Uphoff (1980) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมประกอบด้วย 3 มิติ ได้แก่ มิติที่ 1) ประเภทของการมีส่วนร่วม 4 ประเภท คือ การมีส่วนร่วมในเรื่องของการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับได้ผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในเรื่องการวัดและประเมินผล มิติที่ 2) กลุ่มบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วม 4 กลุ่ม คือ ผู้ที่อยู่อาศัยในท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของรัฐและคนต่างชาติ มิติที่ 3) สาเหตุที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วม คือ 1) พื้นฐานของการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับแรงที่กระทำให้เกิดการมีส่วนร่วมมาจากเบื้องบนหรือเบื้องล่าง 2) รูปแบบของการมีส่วนร่วมพิจารณาเกี่ยวกับรูปแบบขององค์กร 3) ขอบเขตของการมีส่วนร่วมพิจารณาเกี่ยวกับระยะเวลาที่เข้ามามีส่วนร่วม และ 4) ประสิทธิภาพของการมีส่วนร่วมพิจารณาเกี่ยวกับการให้อำนาจแก่ผู้เข้ามามีส่วนร่วมและปฏิสัมพันธ์ของคุณลักษณะของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

Rifkin (2001) นักวิชาการด้านสุขภาพ ได้วิเคราะห์การดำเนินงานโครงการโดยวิเคราะห์โครงการที่นำแนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการด้านสุขภาพ 5 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) 2) ระดับประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรม (Activities) 3) การมีส่วนร่วมปฏิบัติ (Implementing) 4) การมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผล (Monitoring and evaluation) และ 5) การมีส่วนร่วมในการวางแผน (Planning)

6. การสังเคราะห์องค์ประกอบของการมีส่วนร่วม

ผู้วิจัยดำเนินการสังเคราะห์และกำหนดองค์ประกอบของการมีส่วนร่วม โดยพิจารณาจากทัศนะและผลการศึกษาวิจัยของนักวิชาการดังกล่าวมานั้น ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่า องค์ประกอบบางตัวมีความหมายเดียวกัน แต่นักวิชาการเรียกชื่อต่างกัน ดังนั้นเพื่อให้การนำเอา องค์ประกอบแสดงในตารางสังเคราะห์เพื่อให้ความเหมาะสม จึงกำหนดชื่อองค์ประกอบที่มีความหมายเดียวกันแต่เรียกชื่อต่างกันที่เป็นกลางและสะท้อนให้เห็นถึงความหมายเดียวกันครอบคลุม องค์ประกอบอื่นที่ใช้ชื่อแตกต่างกัน เพื่อกำหนดองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ นักวิชาการ ดังนี้ จูชาร์ตัน ชมพันธ์ (2555), เพ็ญผกา กาญจนโณภาส (2560), ฉลาด จันทรสสมบัติ (2564), Erwin (1976), United Nation (1978), Yadav (1979), Cohen และ Uphoff (1981), White (1982), Oakley and Marden (1984), Sanoff และ Henry (1999), และ Rifkin (2001) พบว่า มีองค์ประกอบเชิงทฤษฎี (Theoretical Framework) ที่เข้ากับบริบทการวิจัยและผล การศึกษาดังกล่าวนำไปสู่การสังเคราะห์องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมดังแนวคิด (Conceptual framework) ตามลำดับดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมจากที่คณะและผลงานวิจัยของนักวิชาการและสถาบันต่าง ๆ

จุฑารัตน์ ชมพูพันธ์ (2555)	วิจัย ประสงค์ เป้าหมาย	เพื่อสุขภาพ กาญจนาภาส (2560)	ฉลาด จันทร์สมบัติ (2564)	วิลาวัลย์ ขมิ้นรัตน์ (2565)	Erwin (1976)	United Nation (1978)	Yadav (1979)	Cohen และ Uphoff (1981)	White (1982)	Oakley และ Marden (1984)	Sanoff (1999)	Rifkin (2001)	การสังเคราะห์ ของผู้วิจัย
วิจัย ประสงค์ เป้าหมาย	วิจัย ประสงค์ เป้าหมาย	วิจัย ประสงค์ เป้าหมาย	วิจัย ประสงค์ เป้าหมาย	วิจัย ประสงค์ เป้าหมาย	วิจัย ประสงค์ เป้าหมาย	วิจัย ประสงค์ เป้าหมาย	วิจัย ประสงค์ เป้าหมาย	วิจัย ประสงค์ เป้าหมาย	วิจัย ประสงค์ เป้าหมาย	วิจัย ประสงค์ เป้าหมาย	วิจัย ประสงค์ เป้าหมาย	วิจัย ประสงค์ เป้าหมาย	วิจัย ประสงค์ เป้าหมาย
วิจัย ประสงค์ เป้าหมาย	วิจัย ประสงค์ เป้าหมาย	วิจัย ประสงค์ เป้าหมาย	วิจัย ประสงค์ เป้าหมาย	วิจัย ประสงค์ เป้าหมาย	วิจัย ประสงค์ เป้าหมาย	วิจัย ประสงค์ เป้าหมาย	วิจัย ประสงค์ เป้าหมาย	วิจัย ประสงค์ เป้าหมาย	วิจัย ประสงค์ เป้าหมาย	วิจัย ประสงค์ เป้าหมาย	วิจัย ประสงค์ เป้าหมาย	วิจัย ประสงค์ เป้าหมาย	วิจัย ประสงค์ เป้าหมาย

ตาราง 1 (ต่อ)

จุฬารัตน์ ชมพันธ์ (2555)	เพื่อผูก กาญจน์ภาค (2560)	ฉลาด จันทร์สมบัติ (2564)	วิลาวัลย์ ชมจันทร์ (2565)	Erwin (1976)	United Nation (1978)	Yadav (1979)	Cohen และ Uphoff (1981)	White (1982)	Oakley และ Marden (1984)	Sanoff (1999)	Rifkin (2001)	การสังเคราะห์ของ ผู้วิจัย
ร่วม ดำเนินการ	ร่วม พัฒนา ประโยชน์ ประโยชน์	ร่วม กิจกรรม รับผิดชอบ	การ มีความ รับผิดชอบ			ร่วมในการ ดำเนินการ ร่วมรับผิดชอบ	ร่วมลงมือ ปฏิบัติ	ร่วมลงมือ ปฏิบัติ	กระบวน การ ดำเนิน โครงการ		ร่วม กิจกรรม ร่วม ปฏิบัติ	ด้านการ มีส่วนร่วม ในการปฏิบัติ
ร่วม รับผิดชอบ	ร่วม พัฒนา ประโยชน์ ประโยชน์	ร่วม พัฒนา ประโยชน์ ประโยชน์	ร่วม พัฒนา ประโยชน์ ประโยชน์			ร่วมรับผิดชอบ ประโยชน์	ร่วมรับผิดชอบ ประโยชน์	ร่วมรับผิดชอบ ประโยชน์	รู้สึถึง การรับ ความ ช่วยเหลือ		ร่วมรับผิดชอบ ประโยชน์	ด้านการมีส่วนร่วม ในการรับผล ประโยชน์
ร่วม พัฒนา ประโยชน์	ร่วม พัฒนา ประโยชน์ ประโยชน์	ร่วม พัฒนา ประโยชน์ ประโยชน์	ร่วม พัฒนา ประโยชน์ ประโยชน์			ร่วมในการ ติดตาม ประโยชน์	ร่วมในเรื่อง การวัด และ ประเมินผล	ร่วมในการ ประเมินผล		ร่วมการ ตรวจสอบ		ด้านการมีส่วนร่วม ในการติดตาม

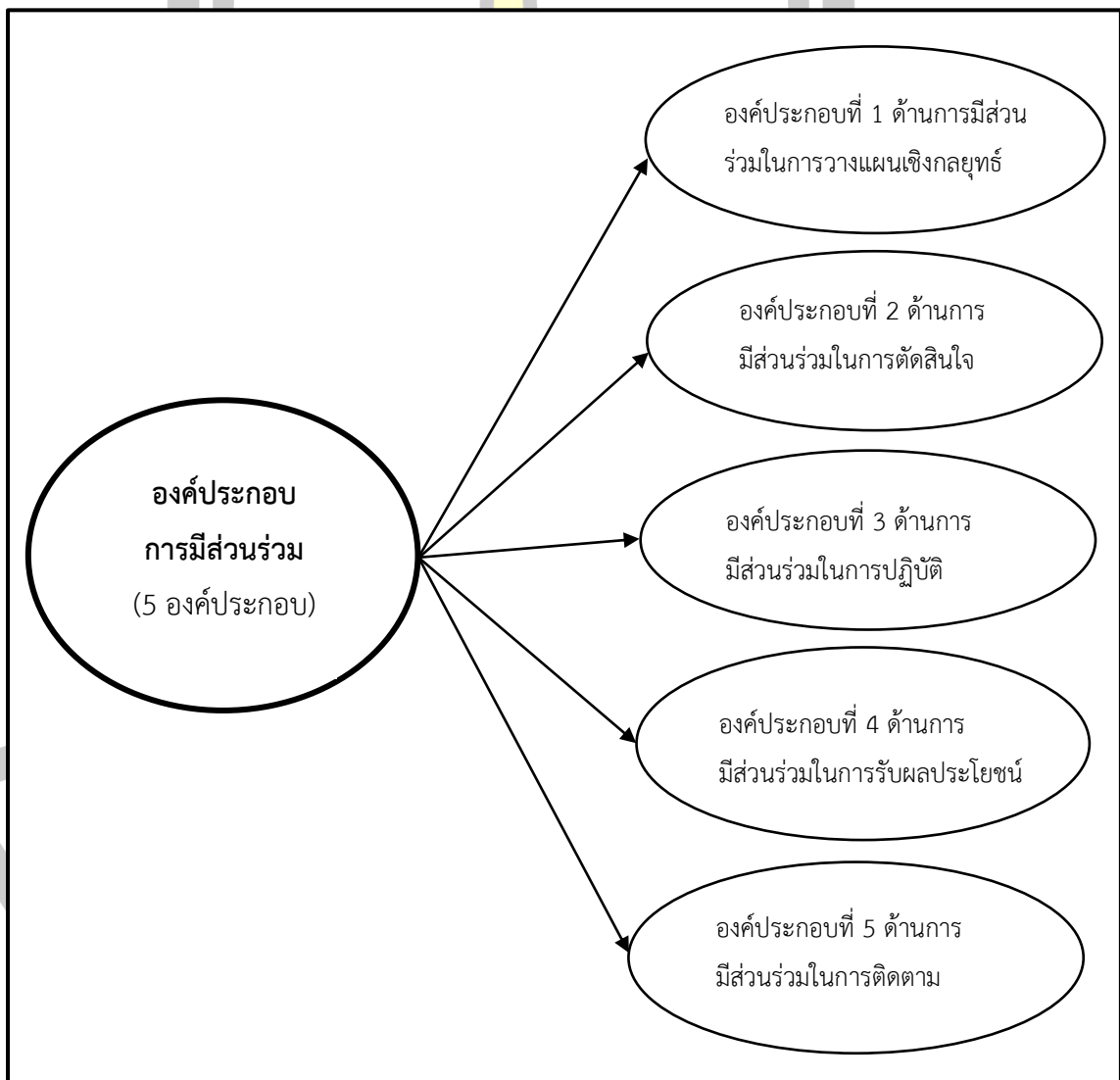
ตาราง 2 การสังเคราะห์องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมจากที่คณะและผลงานวิจัยของนักวิชาการและสถาบันต่าง ๆ

		เอกสารวิจัย											รวม		
องค์ประกอบ การมีส่วนร่วม	1. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์	จุฬารัตน์ ชมพันธ์ (2555)	เพ็ญพิภา กาญจนกลาง (2560)	ฉลาด จันทร์สมปดี (2564)	สิลาวัลย์ ชมนิรัตน์ (2565)	Erwin (1976)	United Nation (1978)	Yadav (1979)	Cohen และ Uphoff (1981)	White (1982)	Oakley และ Marden (1984)	Sanoff (1999)	Riffin (2001)	ความถี่	ร้อยละ
		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	9	75
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ		✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		10	83.33
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดสรรทรัพยากร		✓		✓			✓	✓						4	33.33

ตาราง 2 (ต่อ)

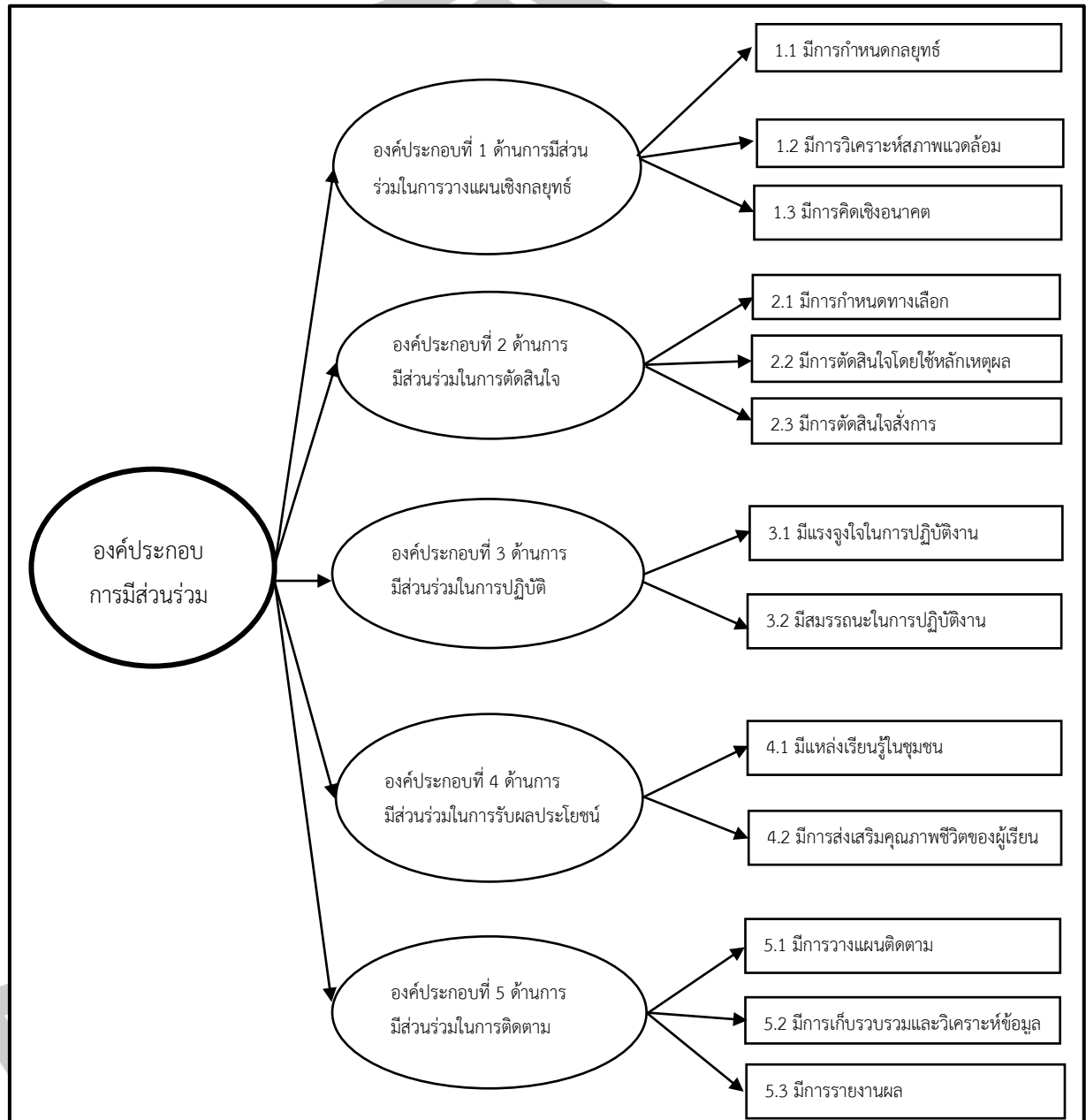
เอกสารงานวิจัย		จำนวน	ร้อยละ
องค์ประกอบ การมีส่วนร่วม	คู่มือการดำเนินงาน (2555)	✓	
	พหุวิทยาการ ภายใต้อาณาเขต (2560)	✓	
	ฉลาด จันทระสมิต (2564)	✓	
	สิริลาภย์ ขมิ้นรัตน์ (2565)	✓	
	Erwin (1976)		
	United Nation (1978)		
	Yadav (1979)	✓	
	Cohen และ Uphoff (1981)	✓	
	White (1982)	✓	
	Oakley และ Marden (1984)	✓	
	Sanoff (1999)		
	Riffin (2001)	✓	
		8	66.67
	4. ด้านการ มีส่วนร่วม ในการปฏิบัติ		
5. ด้านการ มีส่วนร่วม ในการรับ ผลประโยชน์			
		6	50.00
6. ด้านการ มีส่วนร่วม ในการ ติดตาม			
		5	41.67

จากตาราง 2 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบการมีส่วนร่วมจากนักวิชาการไทยและต่างประเทศที่สำคัญดังกล่าวข้างต้น พบว่า จากองค์ประกอบเชิงทฤษฎี (Theoretical framework) จำนวน 6 องค์ประกอบ ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์พิจารณาองค์ประกอบที่สอดคล้องกับบริบทและมีความถี่ระดับสูงตั้งแต่ (5 ขึ้นไป) ได้องค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 5) ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม ดังภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 องค์ประกอบการมีส่วนร่วม

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ในภาพรวมและนำเสนอรายละเอียดในลำดับต่อไป ดังภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วม

สามารถอธิบายรายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบทั้ง 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. องค์ประกอบที่ 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์

1.1 ความหมายของการวางแผนเชิงกลยุทธ์

การวางแผนเชิงกลยุทธ์เป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานขององค์กรในระยะยาว โดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้องค์กรหาแนวทางในการเตรียมความพร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงล่วงหน้าได้ ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ดังนี้

สุกัญญา มกุฎอรดี (2550) กล่าวถึงการวางแผนเชิงกลยุทธ์ หมายถึง การกำหนดแนวทางในการดำเนินงานขององค์กร เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายและความสำเร็จขององค์กรที่ได้วางไว้ ซึ่งแนวทางนั้นต้องพิจารณาจากศักยภาพขององค์กรและแนวโน้มของสถานการณ์ภายนอก รวมไปถึงเอกสารต่าง ๆ องค์กรต้องการดำเนินงานไปในทิศทางไหน เพื่อให้การทำงานสอดคล้องกับทิศทางเดียวกันกับเป้าหมายที่ตั้งไว้

พิริยะ ผลพิรุฬห์ (2552) กล่าวถึงการวางแผนเชิงกลยุทธ์ หมายถึง การคาดการณ์ล่วงหน้าและหาแนวทางที่ดีที่สุด เพื่อนำไปดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ซึ่งต้องใช้ความคิดมากกว่าการวางแผนแบบธรรมดา การวางแผนเชิงกลยุทธ์นั้นจะต้องเป็นแนวทางที่ดีที่สุดและสามารถเปลี่ยนแปลงได้เมื่อเห็นโอกาสใหม่เกิดขึ้น

เรวัตร์ ชาตรีวิศิษฐ์ และคณะ (2553) กล่าวถึงการวางแผนเชิงกลยุทธ์ หมายถึง การกำหนดแนวทางและการตัดสินใจเพื่อนำมาใช้ปฏิบัติงานในอนาคต ซึ่งเป็นเป้าหมายในระยะยาว โดยอาศัยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก ได้แก่ โอกาสและอุปสรรค ส่วนสภาพแวดล้อมภายใน ได้แก่ จุดแข็ง จุดอ่อน เข้ามาช่วยในการวางแผน ซึ่งต้องสอดคล้องกับเป้าหมายองค์กรที่กำหนดไว้

วิเชียร วิทยอุดม (2553) กล่าวถึงการวางแผนเชิงกลยุทธ์ หมายถึง การกำหนดทิศทางหรือจุดมุ่งหมายที่สำคัญต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานภายในองค์กร โดยนำทรัพยากรที่มีอยู่ขององค์กรไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมาย ถึงแม้ว่าสภาพแวดล้อมภายนอกจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา แต่องค์กรก็ยังคงดำรงอยู่ได้และมีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ

สิน พันธุ์พินิจ (2555) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การวางแผนเชิงกลยุทธ์ หมายถึง การกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานที่เหมาะสมกับการดำเนินงานขององค์กร โดยมีการคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อการทำงานขององค์กรในอนาคต จากข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ เพื่อเตรียมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

สิรินาฏ ทองบ่อ (2560) กล่าวถึงการวางแผนเชิงกลยุทธ์ หมายถึง การกำหนดแนวทางหรือวิธีการในการปฏิบัติงานขององค์กร โดยมีการคาดการณ์สิ่งที่จะส่งผลกระทบต่อ การดำเนินงานขององค์กรล่วงหน้า ซึ่งพิจารณาจากศักยภาพขององค์กรและแนวโน้มจาก สภาพแวดล้อมภายนอก รวมทั้งนำข้อมูลนั้นมาช่วยในการตัดสินใจและหาแนวทางมาใช้ในการปรับตัว เพื่อเตรียมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

Ireland และ Hitt (2005) กล่าวถึงการวางแผนเชิงกลยุทธ์ หมายถึง การคาดการณ์ล่วงหน้าจากการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องหรือส่งผลกระทบต่อ องค์กร ซึ่งต้องใช้ความสามารถและประสบการณ์ในการคาดการณ์เพื่อคิดหาแนวทางหรือวิธีการ ในการบริหารจัดการ

Kohl (2006) กล่าวถึงการวางแผนเชิงกลยุทธ์ หมายถึง การจัดสรรทรัพยากร ภายในองค์กร จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก เพื่อเตรียมความพร้อมที่มีการ เปลี่ยนแปลงภายในอนาคต

Wheelen และ Hunger (2008) กล่าวถึงการวางแผนเชิงกลยุทธ์ หมายถึง การคิดหาแนวทางเพื่อนำมาปฏิบัติ โดยต้องมีความเข้าใจถึงปัญหาหรืออุปสรรคที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับ องค์กร เพื่อให้การทำงานไปในทิศทางเดียวกันและประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย รวมทั้งการกำจัด อุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินงานขององค์กร

Masic (2009) กล่าวถึงการวางแผนเชิงกลยุทธ์ หมายถึง การกำหนด การปฏิบัติงานพร้อมกับการหาวิธีการในการดำเนินธุรกิจ เพื่อให้องค์กรสามารถปรับตัวเข้ากับ การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับองค์กรและสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

Hembree (2015) กล่าวถึงการวางแผนเชิงกลยุทธ์ หมายถึง กระบวนการที่ กำหนดแผนในระยะยาวอยู่บนพื้นฐานของการวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ เพื่อการเพิ่มจุดแข็งและ ลดจุดอ่อนขององค์กรที่อาจจะส่งผลกระทบต่อ การดำเนินธุรกิจ

จากการศึกษาแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปความหมายของการวางแผน เชิงกลยุทธ์ หมายถึง การกำหนดแนวทางหรือทิศทางในการดำเนินงานขององค์กร เพื่อให้บรรลุ เป้าหมายที่กำหนดไว้ และสามารถทำให้องค์กรปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม

1.2 ความสำคัญของการวางแผนเชิงกลยุทธ์

การดำเนินงานภายในองค์กรจำเป็นต้องมีการวางแผนเชิงกลยุทธ์ เพื่อนำมา กำหนดแผนการปฏิบัติงานและทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน ทำให้องค์กรสามารถบรรลุ เป้าหมาย สิ่งที่สำคัญในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ คือ ผู้ประกอบการต้องมีการปรับตัวให้ทันต่อ การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมจำเป็นต้องวิเคราะห์หาวิธีการอย่างเหมาะสม ดังนี้

พิริยะ ผลพิรุฬห์ (2552) กล่าวถึงความสำคัญของการวางแผนเชิงกลยุทธ์

ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้ประกอบการตื่นตัวต่อการเปลี่ยนแปลงและมองเห็นถึงโอกาสใหม่ ๆ ทางธุรกิจ เพื่อหามุมมองที่แตกต่างในการเพิ่มช่องทางผลกำไร เพื่อให้องค์กรสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกได้เป็นอย่างดี
2. ทำให้องค์กรมีทิศทางและเป้าหมายในการดำเนินงานที่ชัดเจน ผู้ประกอบการต้องเข้าใจถึงทิศทางและเป้าหมาย เพื่อสามารถสั่งการให้สมาชิกแต่ละฝ่ายปฏิบัติงานตามหน้าที่รับผิดชอบและสนับสนุนต่อเป้าหมายที่กำหนด ส่งผลทำให้สมาชิกเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ขององค์กร
3. ทำให้องค์กรสามารถสร้างรายได้และผลตอบแทนที่เหนือกว่าคู่แข่ง ด้วยวิธีการสร้างความได้เปรียบจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก พิจารณาจุดเด่นและจุดด้อยขององค์กร แล้วค่อยหากกลยุทธ์ที่เหมาะสมเพื่อนำมาใช้พัฒนาจุดเด่นขององค์กรต่อไป
4. ช่วยยกระดับองค์กรให้มีความสามารถ โดยทำให้ต้นทุนในการดำเนินงานลดลงสามารถต่อสู้กับคู่แข่งในด้านราคาได้ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพให้ได้มาตรฐานอยู่เสมอ นั้น ทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจในคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่องค์กรสามารถรักษามาตรฐานเดิมไว้ได้
5. ทำให้ผู้ประกอบการสามารถคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคตที่มีความเป็นไปได้ว่าจะส่งผลกระทบต่อทั้งในด้านดีและด้านไม่ดีต่อองค์กร ในการดำเนินธุรกิจผู้ประกอบการต้องตระหนักว่ายังมีเหตุการณ์ที่มีความไม่แน่นอน ซึ่งไม่สามารถคาดการณ์ได้ว่าจะเกิดอะไรเมื่อไรหรือส่งผลอย่างไร

จากการศึกษาแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปความสำคัญของการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ช่วยให้องค์กรเกิดการตื่นตัวทันต่อการเปลี่ยนแปลงทำให้องค์กรมีทิศทางในการบริหารจัดการหรือเป้าหมายที่มีความชัดเจนส่งผลให้องค์กรมีคุณภาพ

1.3 การมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์

กระบวนการวางแผนเชิงกลยุทธ์เป็นขั้นตอนในการคิดวิเคราะห์และการตัดสินใจในการหาแนวทางมาใช้ในการดำเนินงาน เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมาย ดังนี้

เขมมารี รัชชชุชีพ (2553) กล่าวถึงกระบวนการวางแผนเชิงกลยุทธ์

5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การคัดเลือกพันธกิจและวิสัยทัศน์ (Mission and Vision Selection) หมายถึง การคิดหาแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อนำมากำหนดหน้าที่องค์กร เพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายขององค์กรและเป็นการทำงานไปในทิศทางเดียวกัน ต้องกำหนดทิศทางการดำเนินงาน

2. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก (External Environment Analysis) หมายถึง การประเมินปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จในการบรรลุถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ขององค์กร ซึ่งก่อให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขันระหว่างองค์กรคู่แข่ง เช่น การเมือง เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี เป็นต้น

3. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน (Internal Environmental Analysis) หมายถึง การประเมินปัจจัยที่อยู่ภายในการควบคุมขององค์กร เพื่อให้ทราบและมีความเข้าใจถึงปัจจัยที่บ่งบอกถึงจุดแข็งและจุดอ่อนที่มีอยู่ภายในองค์กร พร้อมทั้งมีการประเมินทรัพยากรทั้งหมดที่มีอยู่ โดยการจัดสรรทรัพยากรให้แต่ละฝ่ายอย่างเหมาะสม ผู้ประกอบการต้องดึงจุดแข็งขององค์กรออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์ เพื่อให้เอื้อต่อการดำเนินงานและยังสามารถสร้างความได้เปรียบเหนือคู่แข่ง

4. การนำแผนกลยุทธ์ไปปฏิบัติใช้ (Strategy Implementation) หมายถึง การนำแผนการทำงานที่มีการคิดและสร้างขึ้นมาให้เหมาะสมกับองค์กร โดยผ่านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการวางแผนเชิงกลยุทธ์ และกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนการทำงานที่กำหนดไว้ ก่อนการนำไปใช้ปฏิบัติงานองค์กรควรมีการจัดประชุม เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับสมาชิกที่เกี่ยวข้องกับการทำงานและจัดสรรทรัพยากรที่นำมาใช้สนับสนุนการทำงานอย่างต่อเนื่อง

5. การติดตามและประเมินผลของแผนกลยุทธ์ (Strategy Evaluation and Control) หมายถึง การตรวจสอบหรือวัดผลหลังจากการนำแผนกลยุทธ์ไปปฏิบัติใช้จริง โดยการพิจารณาวัตถุประสงค์ขององค์กรที่กำหนดไว้เทียบกับผลการดำเนินงาน เพื่อตรวจสอบถึงปัญหาและอุปสรรคที่สามารถส่งผลกระทบต่อการทำงาน และเมื่อพบข้อบกพร่องในการทำงาน องค์กรควรมีการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์เพื่อไม่ให้เกิดปัญหา

จากการศึกษาแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ หมายถึง องค์กรมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การนำแผนกลยุทธ์ไปใช้มีการติดตามและประเมินผล

1.4 องค์ประกอบของการวางแผนเชิงกลยุทธ์

ภักดี มานะหรือญเวท (2556) กล่าวถึงองค์ประกอบของการวางแผนเชิงกลยุทธ์ไว้ว่า เป็นการระบุหรือกำหนดจุดมุ่งหมายที่องค์กรธุรกิจมีความต้องการ เพื่อให้้องค์กรมีการเตรียมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับองค์กรในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งองค์ประกอบของการวางแผนเชิงกลยุทธ์ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (Environment Scanning) หมายถึง การกำกับ ดูแลและประเมินผลจากข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก

มีการนำมาเผยแพร่หรือสื่อสารให้กับสมาชิกในการดำเนินงานของแต่ละฝ่ายได้ทราบและมีความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อช่วยกันระดมความคิดเห็นเพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ที่มีอยู่ภายในองค์กร

2. ด้านการกำหนดกลยุทธ์ (Strategy Formulation) หมายถึง การพัฒนา แผนในระยะยาวสำหรับใช้จัดการกับการดำเนินงานขององค์กรภายในอนาคต จากการศึกษาถึง ข้อจำกัดของสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก โดยกำหนดวิสัยทัศน์ที่เกิดจากมุมมองที่แตกต่างกัน ออกไปตามประสบการณ์และทักษะของผู้ประกอบการและประเภทของธุรกิจ

3. ด้านขั้นตอนการนำแผนกลยุทธ์ไปปฏิบัติใช้ (Strategy Implementation) หมายถึง การวางแผนก่อนการนำแผนไปปฏิบัติจะต้องมีการจัดลำดับขั้นตอนและระเบียบวิธีการนำ แผนไปปฏิบัติงานให้เกิดความถูกต้อง เพื่อให้เป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ ส่งผลให้สมาชิกเข้าใจ ในการทำงานสามารถดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์และต้องมีผู้รับผิดชอบในหน้าที่การติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลของขั้นตอนการดำเนินงานตลอดเวลา

4. ด้านการประเมินและการควบคุมแผน (Evaluation and Control) หมายถึง การตรวจสอบแผนการปฏิบัติงาน เมื่อนำแผนกลยุทธ์ไปปฏิบัติจะก่อให้เกิดข้อผิดพลาด หรือข้อบกพร่องที่ควรมีการปรับปรุงและแก้ไข เพื่อให้องค์กรมั่นใจได้ว่าแผนกลยุทธ์ที่เลือกมานั้น ทำให้ผลการปฏิบัติงานตรงตามท้องที่ที่กำหนดไว้ ซึ่งการควบคุมแผนกลยุทธ์มีความเกี่ยวข้องกับการติดตามและประเมินผลของแผนกลยุทธ์ที่นำไปปฏิบัติ

Mansor และ Tayib (2012) กล่าวถึงองค์ประกอบของการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ไว้ว่า เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความต่อเนื่องในการนำแผนไปปฏิบัติงานและต้องมีการจัดลำดับ ความสำคัญของแผน เพื่อทำให้เกิดความถูกต้องและเหมาะสมในการนำแผนไปใช้ให้เกิด ความเชื่อมโยง ซึ่งองค์ประกอบของการวางแผนเชิงกลยุทธ์ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกในองค์กร (Internal Stakeholders Involvement) หมายถึง การร่วมกันคิดหาแนวทางในการพัฒนาแผนการปฏิบัติงานขององค์กร มีการวางแผนการจัดประชุมและสัมมนา เพื่อเปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับแผนการปฏิบัติงานที่ต้องการพัฒนาและปรับปรุงให้มีการทำงานและแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จ

นาฎพิมล คุณเผือก (2555) กล่าวถึงการพิจารณาด้านการมีส่วนร่วมของ สมาชิกในองค์กรมีการคิดหาแนวทางร่วมกันในการวางแผน 4 ประการ ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจ (Involvement in Decision Making) หมายถึง การถกเถียงถึงปัญหา ทำให้องค์กรเกิด การพัฒนา พร้อมทั้งมีการจัดลำดับความสำคัญในการแก้ปัญหา เพื่อให้ทุกฝ่ายรับทราบแนวทาง 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Involvement in Implementation) หมายถึง การประสานงาน

ของทุกฝ่าย ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามแผน รวมทั้งด้านงบประมาณ แรงงานและวัสดุอุปกรณ์ให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ ส่งผลทำให้งานประสบความสำเร็จ 3) การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ (Involvement in Benefits) หมายถึง ผลประโยชน์ทั้งทางบวกและทางลบที่ได้รับจากการมีส่วนร่วม ผลประโยชน์ทางบวก ได้แก่ การมีรายได้และทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้น การได้รับสวัสดิการ การได้รับการศึกษา การได้รับอำนาจ เป็นต้น ผลประโยชน์ทางลบ ได้แก่ การมีหนี้สินที่เพิ่มขึ้นการแตกแยกในกลุ่มความรู้สึกรู้สึกดีศรีและไร้ความยุติธรรม เป็นต้น และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Involvement in Evaluation) หมายถึง การเข้าร่วมมาเป็นส่วนหนึ่งในการประเมินผลของแผนการปฏิบัติงานแบบทางการและไม่เป็นทางการ ได้แก่ การร่วมประชุมเพื่อติดตามตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานประจำปีขององค์กร ได้แก่ การประชุมแบบกลุ่มย่อยแบบไม่เป็นทางการเพื่อแลกเปลี่ยนแนวความคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน และการนำผลจากการประเมินมาใช้ในการพิจารณาาร่วมกันเพื่อจัดทำแผนในการปฏิบัติงานครั้งต่อไปขององค์กร

2. ด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) หมายถึง การกำหนดทิศทางทางการดำเนินงานให้เหมาะสมกับเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน โดยการพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และเทคโนโลยี รวมถึงศักยภาพและความสามารถขององค์กร เพื่อก่อให้เกิดการจัดทำแผนงานให้สอดคล้องกับโอกาสทางธุรกิจที่จะเกิดขึ้น ซึ่งองค์กรต้องนำแผนกลยุทธ์ไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลสำเร็จ โดยมีการติดตามผลการดำเนินงาน รวมถึงมีการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ที่ไม่เหมาะสมออกไป และวิเคราะห์กลยุทธ์แบบใหม่มาใช้ เนื่องจากสภาพแวดล้อมในแต่ละด้านมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ต้องมีการติดตามผลและประเมินผลของกลยุทธ์อย่างสม่ำเสมอ

วรารคณา ผลประเสริฐ (2554) กล่าวถึงการพิจารณาด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์ มีเป้าหมายในการวางแผน 6 ประการ ดังนี้ 1) การมุ่งเน้นถึงอนาคต (Future Oriented) หมายถึง การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและวัตถุประสงค์ขององค์กร มีการคาดการณ์จากแนวโน้มสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงในอนาคตนำไปสู่การจัดทำแผนการปฏิบัติงาน เพื่อให้องค์กรมีทิศทางในการดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน 2) การมุ่งเน้นการจัดการต่อการเปลี่ยนแปลงขององค์กร (Change Oriented) หมายถึง การพิจารณาการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อองค์กร การเปลี่ยนแปลงจะครอบคลุมถึงโครงสร้าง เทคโนโลยี บุคลากรและทรัพยากรที่จำเป็นต่อการดำเนินงานซึ่งองค์กรต้องมีการกำจัดข้อบกพร่องออกไป เพื่อเพิ่มขีดความสามารถให้บรรลุเป้าหมาย 3) การบริหารงานแบบองค์รวม (Holistic Approach) หมายถึง การพิจารณาองค์กรแบบภาพรวมมากกว่าแบบแยกส่วน เน้นให้ความสำคัญกับการบรรลุเป้าหมาย โดยอาศัยการประชาสัมพันธ์ วิสัยทัศน์ พันธกิจและวัตถุประสงค์ขององค์กรให้ทุกฝ่ายทราบถึงจุดมุ่งหมาย

ในการดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน 4) การมุ่งเน้นผลลัพธ์ในการดำเนินงาน (Result Based Focus) หมายถึง การวัดผลการปฏิบัติงานจากเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กรได้ระบุไว้ มีการประสานงานด้านทรัพยากรอย่างดี เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน 5) การให้ความสำคัญต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์กร (Stakeholder Oriented) หมายถึง การคำนึงถึงความต้องการผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์กร ได้แก่ ลูกค้า ผู้นำชุมชน นักลงทุน เป็นต้น ผู้ประกอบการต้องวิเคราะห์ความต้องการของแต่ละฝ่ายและจัดลำดับความสำคัญในการตอบสนองต่อความต้องการให้เหมาะสม และ 6) การมุ่งเน้นการวางแผนระยะยาว (Long Range Planning) หมายถึง การวิเคราะห์และคิดหาแนวทางในการจัดทำแผนการปฏิบัติงานการพิจารณาผลกระทบที่ส่งผลต่อองค์กรในอนาคตและต้องมีการตัดสินใจกำหนดแนวทางสำหรับนำไปใช้ในระยะเวลา

3. ด้านการจัดสรรทรัพยากร (Allocation of Resources) หมายถึง การจัดแบ่งทรัพยากรภายในองค์กรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้แต่ละฝ่ายนำทรัพยากรไปใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ พิจารณาตามความจำเป็นและความต้องการไปใช้อย่างคุ้มค่าและทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับองค์กร ทั้งนี้การจัดแบ่งทรัพยากรต้องมีการบริหารทรัพยากรให้พอเพียงและต่อเนื่องกับทุกฝ่ายภายในองค์กร เพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายการปฏิบัติงานที่องค์กรได้ตั้งไว้

รุ่งนภา พิมพ์เคนดา (2553) กล่าวถึงการพิจารณาด้านการจัดสรรทรัพยากรมีปัจจัยสำคัญในการวางแผน 7 ประการ ดังนี้ 1) บุคลากร (Man) หมายถึง คนภายในองค์กรที่มีความรู้ความสามารถและทักษะที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน ซึ่งคนหรือสมาชิกภายในองค์กรถือว่าเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานขององค์กร 2) งบประมาณ (Money) หมายถึง เงินที่นำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ต้องมีการจัดทำงบประมาณประจำปี การจัดทำแผนการใช้งบประมาณ 3) วัสดุอุปกรณ์ (Material) หมายถึง การบริหารจัดการเกี่ยวกับการใช้วัสดุสำนักงาน ตลอดจนเทคโนโลยีสารสนเทศ การใช้งานของวัสดุอุปกรณ์ การจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ควรจัดให้มีความเหมาะสมองค์กร และ 4) การบริหารจัดการ (Management) หมายถึง กิจกรรมภายในองค์กรจากการร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจกันในการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การบริหารเป็นกิจกรรมที่เริ่มตั้งแต่การวางแผน การจัดองค์กร การสั่งการ การประสานงาน การควบคุมและหน้าที่ความรับผิดชอบต้องสอดคล้องกับลักษณะและวัตถุประสงค์ 5) เครื่องจักร (Machine) หมายถึง อุปกรณ์เครื่องมือและเครื่องจักรที่ใช้ในโรงงาน ส่วนใหญ่ปัญหาเกิดจากเครื่องจักรที่ใช้ทำงาน มีกำลังการผลิตไม่เพียงพอ เครื่องจักรล้าสมัยทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานต่ำ 6) วิธีการปฏิบัติงาน (Method) หมายถึง การวางแผนหรือคิดหาขั้นตอนในการจัดแบ่งทรัพยากรให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก เพื่อให้ขั้นตอนในการจัดแบ่งทรัพยากรมีประสิทธิภาพ และ 7) การให้บริการประชาชน (Market) หมายถึง

การจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนผลิตภัณฑ์หรือบริการถือว่าเป็นทรัพยากรขององค์กรมีช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์หรือบริการให้เข้าถึงได้ สามารถซื้อสินค้าหรือใช้บริการได้อย่างสะดวก

4. ด้านการจัดการประสิทธิภาพ (Efficiency Management) หมายถึง การตรวจสอบขั้นตอนในแผนกลยุทธ์ โดยพิจารณาจากแนวทางที่ใช้ปฏิบัติงานให้มีความสอดคล้องกับศักยภาพ การปฏิบัติงานต้องมีการวิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้เกี่ยวกับการยอมรับของแผนปฏิบัติการ ก่อนนำไปใช้ รวมถึงการให้ความสำคัญกับการพัฒนาความรู้ ความสามารถและทักษะของสมาชิกอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมให้การจัดทำแผนมีความเหมาะสมและถูกต้อง ซึ่งในการจัดทำแผนจำเป็นต้องมีผู้รับผิดชอบบริหารงานให้เป็นไปตามแผนมุ่งเน้นไปที่เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้ภายในองค์กร

อลงกรณ์ มีสุทธา และสมิต สัจฉกร (2551) กล่าวถึงการพิจารณาด้านการจัดการประสิทธิภาพมีเป้าหมายในการวางแผน 3 ระดับ ดังนี้ 1) ระดับของสมาชิก (Employees) หมายถึง การรับรู้ถึงผลการปฏิบัติงานของตนเองเป็นอย่างไร มีความสามารถตามที่ผู้ประกอบการต้องการหรือไม่ และมีจุดบกพร่องที่ควรต้องปรับปรุงอย่างไร 2) ระดับของผู้ประกอบการ (Executive) หมายถึง การรับรู้ถึงผลการปฏิบัติงานของผู้ประกอบการในการปฏิบัติงานของสมาชิก ย่อมส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อ ผู้ประกอบการควรประเมินผลของแผนการปฏิบัติงานต้องหาวิธีการส่งเสริมสนับสนุนและปรับปรุงแผนการปฏิบัติงานของสมาชิก โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานในองค์กรที่เพิ่มขึ้น และ 3) ระดับขององค์กร (Organization) หมายถึง การรับรู้ถึงผลประโยชน์ที่องค์กรจะได้รับจากผลของแผนการปฏิบัติงานของสมาชิก โดยการบริหารผลการปฏิบัติงานของสมาชิกแต่ละคน ทำให้รู้ว่าแต่ละคนปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอยู่ในระดับที่พึงพอใจหรือไม่ ทราบจุดเด่น จุดด้อย และนำไปวิเคราะห์หาแนวทางในการจัดสรรสมาชิกให้เหมาะสมกับความสามารถ

5. ด้านการวัดประสิทธิภาพ (Efficiency Measurement) หมายถึง การวางแผนขั้นตอนในการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของสมาชิกทุกฝ่ายเปรียบเทียบกับเป้าหมายในการปฏิบัติงานของตนเอง มีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อทำให้องค์กรสามารถนำผลลัพธ์จากการประเมินผลการทำงานของสมาชิกมาเป็นข้อมูลในการช่วยตัดสินใจปรับแผนการปฏิบัติงานใหม่หากผลลัพธ์จากการวัดประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

สุดถนอม ต้นเจริญ (2551) กล่าวถึงการพิจารณาด้านการวัดประสิทธิภาพการประเมินผลของเป้าหมายในการวางแผน 5 ประการ ดังนี้ 1) ด้านผลการปฏิบัติงานของสมาชิก (Employee Operations) หมายถึง การประเมินผลของสมาชิกจากความรู้ ความสามารถและทักษะให้ถูกต้องตามความรับผิดชอบและผลของการทำงานจริงของสมาชิก 2) ด้านศักยภาพ จุดเด่น

และจุดด้อยของสมาชิก (Potential Strength and Weakness of Employee) หมายถึง การประเมินผลจากระดับความสามารถของสมาชิกแต่ละคน ซึ่งมีความสามารถที่แตกต่างกันออกไป รวมถึงจุดเด่นเพื่อนำไปสู่การพัฒนาความสามารถของสมาชิก ส่วนการหาจุดด้อยควรมีการปรับปรุง และแก้ไขเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน 3) ด้านคุณสมบัติที่จำเป็นในการเลื่อนตำแหน่ง (Qualification needed to Advance) หมายถึง การประเมินผลการปฏิบัติงานของสมาชิกที่แสดงให้เห็นถึงศักยภาพการพัฒนาความสามารถในอนาคต 4) ด้านการเสริมสร้างและรักษาสัมพันธภาพ อันดีระหว่างผู้ประกอบการกับสมาชิก (Maintain Positive Relationships Between Entrepreneur and Employee) หมายถึง การประเมินผลจากการปรึกษาหารือหรือการเปิดโอกาส ให้สมาชิกสามารถแสดงความคิดเห็นกับผู้ประกอบการได้ก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่าง ผู้ประกอบการและสมาชิก และ 5) ด้านการเสริมสร้างและรักษาประสิทธิภาพการดำเนินงานของ องค์กร (Effective Treatment of Organization Operations) หมายถึง การนำผลการประเมิน มาใช้เป็นข้อมูลในการคิดหาวิธีการหรือแนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน

สิรินาฏ ทองบ่อ (2560) กล่าวถึงการวางแผนเชิงกลยุทธ์เป็นการคิดหา แนวทางเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการปฏิบัติงาน จากการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นของคนภายใน องค์กร ซึ่งต้องเลือกแนวทางที่มีความถูกต้องและเหมาะสมกับความสามารถขององค์กร โดยพิจารณา จากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอก เพื่อให้เกิดการจัดแบ่งทรัพยากรในการนำไปใช้ ปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมตามวัตถุประสงค์ที่องค์กรกำหนดไว้ องค์กรต้องมีการ ตรวจสอบขั้นตอนของแผนการปฏิบัติงาน เพื่อใช้ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของสมาชิก ภายในองค์กรอีกด้วย

จากการศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบที่ 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน เชิงกลยุทธ์ ตามแนวคิดของ พิริยะ ผลพิรุณท์ (2552), วิเชียร วิทยอุดม (2553), เรวัตร์ ชาตวิศิษฐ์ และคณะ (2553), สีน พันธุ์พินิจ (2555), นาฎพิมล คุณเผือก (2555), ภักดี มานะศิริธูเวท (2556), สิรินาฏ ทองบ่อ (2560), Ireland และ Hitt (2005), Kohl (2006), Wheelen (2008), Masic (2009) และ Hembree (2015) ผู้วิจัย พบว่า มีองค์ประกอบที่มีความเรียกแตกต่างกันอย่างมี ความหมายเดียวกันซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ การสังเคราะห์ ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ดังตาราง 3

ตาราง 3 การสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์

พริยะ ผลพิจรณพทท์ (2552)	วิเชียร วิทย์อุดม (2553)	เรวัตร ชาตวรวิชัย และคณะ (2553)	สิน พันธุ์พินิจ (2555)	นงนุชพิมล คุณเผือก (2555)	ภักดี มานะศิริวิทยเวท (2556)	สิรินฎ ทองบ่อ (2560)	Ireland และ Hitt (2005)	Kohl (2006)	Wheelen (2008)	Masic (2009)	Hembree (2015)	การสังเคราะห์ ของผูวิจัย
ดำเนินงาน ให้บรรลุ วัตถุประสงค์	กำหนด ทิศทาง/ จุด มุ่งหมาย	กำหนด แนวทาง การ จัดการ	กำหนด แนวทาง การปฏิบัติ	กำหนด ทิศทาง การ จัดการ	กำหนด กลยุทธ์	กำหนด แนวทาง หรือวิธี ปฏิบัติงาน	การ คาดการณ์ ล่วงหน้า	เตรียมการ เปลี่ยน แปลง ในอนาคต	จุดมุ่ง หมาย การ ปฏิบัติ งาน	กำหนด แผน ระยะยาว	มีการกำหนด กลยุทธ์	
การ คาดการณ์ ล่วงหน้า	การ คาดการณ์ สิ่งที่จะ เกิด	การ คาดการณ์ สิ่งที่ เกิด	การ คาดการณ์ สิ่งที่ เกิด	การ คาดการณ์ สิ่งที่ เกิด	มีการ คาดการณ์ ล่วงหน้า	มีการ คาดการณ์ ล่วงหน้า	การ คาดการณ์ ล่วงหน้า	มีการ เตรียมการ เปลี่ยน แปลง ในอนาคต	มีการ เตรียมการ เปลี่ยน แปลง ในอนาคต	มีการ เตรียมการ เปลี่ยน แปลง ในอนาคต	มีการ เตรียมการ เปลี่ยน แปลง ในอนาคต	มีการ เตรียมการ เปลี่ยน แปลง ในอนาคต
วิเคราะห สภาพ แวดล้อม	วิเคราะห โอกาส/ อุปสรรค จุดแข็ง จุดอ่อน	วิเคราะห โอกาส/ อุปสรรค จุดแข็ง จุดอ่อน	วิเคราะห ข้อมูล เตรียม รับการ เปลี่ยนแปลง	วิเคราะห สภาพ แวดล้อม	วิเคราะห สภาพ แวดล้อม	วิเคราะห สภาพ แวดล้อม	วิเคราะห สภาพ แวดล้อม	วิเคราะห สภาพ แวดล้อม	วิเคราะห สภาพ แวดล้อม	วิเคราะห สภาพ แวดล้อม	วิเคราะห สภาพ แวดล้อม	วิเคราะห สภาพ แวดล้อม

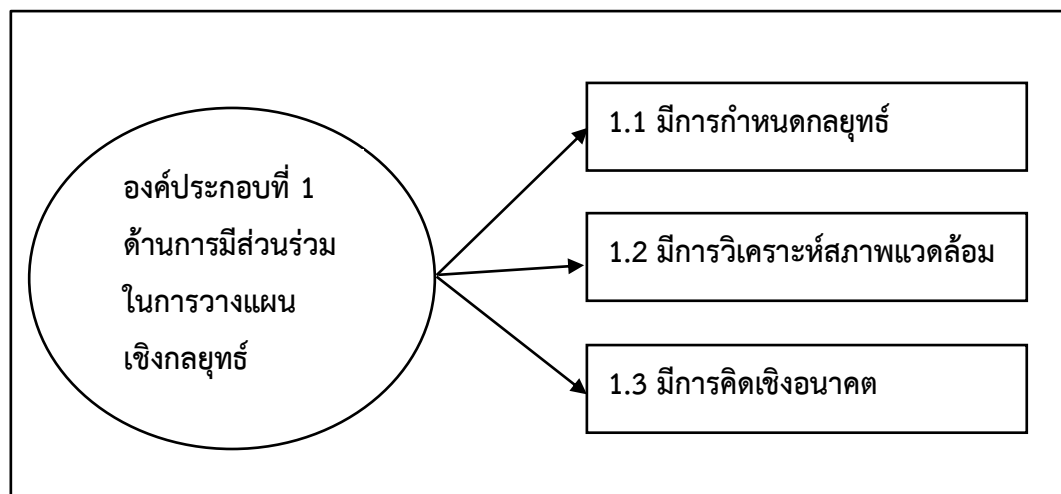
ตาราง 3 (ต่อ)

พริยะ ผลพิจูณตพท์ (2552)	วีเชียร วิทยอุตม (2553)	เรวีตร์ ชาตรวรชษฎ์ และคณษะ (2553)	ลีน พันธุพินิจ (2555)	นภพมด คณเชือก (2555)	ภักดี มานษทริฐยเวท (2556)	สิรินญ ทองบ่อ (2560)	Ireland และ Hitt (2005)	Kohl (2006)	Wheelen (2008)	Masic (2009)	Hembree (2015)	การสังคราะห์ ของฐวีจัย
				ร่วมในการ ดำเนน การ	นำแผน กลยุทธ์ ไปปฏิบัติ		คิตหา แนวทง นำไป ปฏิบัติ					มีการนำแผน สู่การปฏิบัติ
				ร่วมในการ ประเมินผล	การประเมิน และการ ควบคุมแผน							มีการกักบัตตาม แผนการดำเนินงาน
นำ ทริพยากร ใช้ในกร ดำเนน งาน								การจัดสรร ทริพยากร			จัดสรร ทริพยากร	มีการจัดสรร ทริพยากร

ตาราง 4 การวิเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์

ตัวบ่งชี้	เอกสารงานวิจัย												ความถี่	ร้อยละ
	พิริยะ ผลพิรุณฑท์ (2552)	วิเชียร วิทยอุดม (2553)	เรวัตร์ ชาตรีวิศิษฐ์ และคณะ (2553)	สิน พันธุ์พินิจ (2555)	นาฎพิมพ์เล คุณเผือก (2555)	ภัคดี มานะศิริญเวท (2556)	สิรินฎ ทองบ่อ (2560)	Ireland และ Hitt (2005)	Kohl (2006)	Wheelen (2008)	Masic (2009)	Hembree (2015)		
1. มีการกำหนดกลยุทธ์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓				✓	✓	9	75.00
2. มีการคิดเชิงอนาคต	✓			✓			✓	✓	✓				5	41.67
3. มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม		✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10	83.33
4. มีการนำแผนสู่การปฏิบัติ					✓	✓				✓			3	25.00
5. มีการกำกับติดตามแผนการดำเนินงาน					✓	✓							2	20.00
6. มีการจัดสรรทรัพยากร		✓						✓			✓		3	25.00

จากตาราง 4 การวิเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ มีนักวิชาการที่แสดงทัศนะและผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ เป็นกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี (Theoretical Framework) พบว่า ตัวบ่งชี้ มีจำนวน 6 ตัวบ่งชี้ แต่ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาจากตัวบ่งชี้ที่มีความถี่ตั้งแต่ 5 ขึ้นไป เพื่อให้เข้ากับบริบทกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย จึงได้กำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) มีการกำหนดกลยุทธ์ 2) มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และ 3) มีการคิดเชิงอนาคต ดังภาพประกอบ 7

ภาพประกอบ 7 ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์

จากตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ พบว่ามี 3 ตัวบ่งชี้ ซึ่งผู้วิจัยสามารถนิยามเชิงปฏิบัติการ ได้ดังนี้

1. นิยามเชิงปฏิบัติการของตัวบ่งชี้ “มีการกำหนดกลยุทธ์”

มีนักวิชาการให้ความหมายของการกำหนดกลยุทธ์ไว้ดังนี้

บุญมี จันทรวงศ์ (2543) ให้ความหมายกลยุทธ์ว่า หมายถึง จุดมุ่งหมายและทิศทางที่ชัดเจนที่องค์กรกำหนดขึ้น เพื่อการปฏิบัติในอนาคตและเป็นแผนที่มุ่งพิจารณาถึงทิศทางการดำเนินงานขององค์กรในระยะยาวต้องตรงตามความเป็นจริงและเกิดจากความเข้าใจร่วมกัน

เสาวนิตย์ ชัยมุสิก (2545) กล่าวถึง ยุทธศาสตร์ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า กลยุทธ์ ตรงกับคำในภาษาอังกฤษ คือ Strategy มีรากศัพท์มาจากภาษากรีก 2 คำ คือ Stratos แปลว่า กองทัพและคำ Agein แปลว่า นำหน้าทั้งสองให้ความหมายของการนำกองทัพหรือการนำหน้าขององค์กร นักวางแผนบางคนให้ความหมายว่าเป็นการนำทางให้องค์กรโดยรวมแต่ ในเชิงปฏิบัติคำว่า ยุทธศาสตร์ คือ วิธีการดำเนินงานของหน่วยงานที่คาดว่าจะนำไปสู่ความสำเร็จของวัตถุประสงค์ขององค์กร

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2550) กล่าวถึง ความหมายของกลยุทธ์ (Strategy) ว่าหมายถึง แผนงานเชิงรวม ๆ ของธุรกิจที่ใช้เพื่อแข่งขันและมุ่งชัยชนะ (Game Plan) และเป็นแผนที่มุ่งสร้างให้เกิดการฉีกกำลังของทรัพยากรต่าง ๆ ไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกันอย่างมีเอกภาพ และสนับสนุนและส่งเสริมให้ธุรกิจสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้

พสุ เดชะรินทร์ และคณะ (2552) ให้ความหมายของกลยุทธ์ หมายถึง สิ่งที่ต้องการทำเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ โดยความสำเร็จนั้นของแต่ละองค์กรก็ไม่เหมือนกัน ถ้าเป็น

องค์การเอกชนความสำเร็จจะอยู่ที่ตัวเลขทางการเงิน แต่ถ้าเป็นหน่วยงานราชการความสำเร็จจะอยู่ที่การบรรลุวิสัยทัศน์

ราชบัณฑิตยสถาน (2556) กล่าวถึงความหมายของกลยุทธ์ หรือ Strategy หมายถึง วิชาว่าด้วยการพัฒนาและการใช้อำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ จิตวิทยาและกำลังรบทางทหาร ตามความจำเป็นทั้งในยามสงบและยามสงคราม

ชัยณรงค์ ชินเพ็ง (2565) สรุปแนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ โดยกล่าวถึงความหมายของกลยุทธ์ได้ 2 แนวทาง คือ 1) เป็นวิธีการหรือแนวทางการบริหารจัดการขององค์การที่มุ่งเน้นให้การบริหารจัดการองค์การให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด 2) เป็นแผนหรือแผนงานที่ได้ทุ่มทรัพยากรออกแบบไว้เพื่อให้บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายองค์กร คำว่า กลยุทธ์ในการสื่อความที่ตรงกัน โดยให้ความหมายกลยุทธ์ไว้ว่า วิธีการหรือแนวทางที่สถานศึกษามุ่งเน้นให้การดำเนินงานเสริมสร้างคุณลักษณะของผู้เรียนให้มีความเป็นพลโลก ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Schermerhorn (2002) กล่าวว่า กลยุทธ์ หมายถึง แผนแม่บทหรือแผนปฏิบัติการหลักสำคัญขององค์การ ซึ่งองค์การใช้เป็นตัวกำหนดทิศทางการดำเนินงานระยะยาว เพื่อเป็นแนวทางในการใช้ทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย โดยทำให้ได้เปรียบทางการแข่งขันที่ยั่งยืน

Johnson และคณะ (2006) กล่าวถึงความหมายของกลยุทธ์ว่า กลยุทธ์ หมายถึง กรอบทิศทางระยะยาวขององค์การ โดยมีการจัดสรรทรัพยากรท่ามกลางสภาวะแวดล้อมที่ท้าทาย เพื่อให้เกิดประโยชน์กับองค์การ รวมทั้งมีความสอดคล้องกับความต้องการทางการตลาดและความคาดหวัง ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์การ

Wheelen และ Hunger (2012) ให้ทัศนะเกี่ยวกับความหมายของกลยุทธ์ว่า หมายถึง ชุดของการตัดสินใจและการปฏิบัติต่างด้านการจัดการ ซึ่งเป็นตัวกำหนดการดำเนินงานระยะยาวเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายองค์การ

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546) ให้นิยามเกี่ยวกับความหมายของกลยุทธ์ว่า หมายถึง วิธีการที่คิดขึ้นอย่างรอบคอบ มีลักษณะเป็นขั้นตอน มีความยืดหยุ่น พลิกแพลงได้ตามสถานการณ์ โดยมุ่งหมายเพื่อเอาชนะคู่แข่งหรือหลบหลีกอุปสรรคต่าง ๆ จนสามารถบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

จิณฉัตร ปะโคทั้ง (2556) กล่าวว่า กลยุทธ์ หมายถึง เป็นแนวคิดหรือแผนงานหรือแนวทางการทำงานที่มีความยืดหยุ่น มีเป้าหมายทิศทางที่แน่ชัด โดยคำนึงถึงสภาวะที่เปลี่ยนแปลงจากทั้งภายในและภายนอกองค์การ ดังนั้น กลยุทธ์จึงเป็นกรอบแนวคิดใหม่ ๆ และแนวทางกว้าง ๆ ที่จะช่วยให้ผู้บริหารสามารถกำหนดแผนงาน โครงการในรายละเอียดได้ว่า จะทำอะไรและทำอย่างไรเพื่อน ๆ ไปสู่ผลผลิตที่สอดคล้องกับภารกิจและเป้าหมายขององค์การ

สุธรรม ธรรมทัศนายนนท์ (2562) ให้ทัศนะเกี่ยวกับความหมายของกลยุทธ์ว่า หมายถึง แผนงานระยะยาวขององค์การถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อบรรลุภารกิจและเป้าหมายขององค์การ กลยุทธ์จะต้องใช้ข้อได้เปรียบจากการแข่งขันให้มากที่สุดและข้อเสียเปรียบทางการแข่งขันน้อยที่สุด

พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ (2563) กล่าวถึงความหมายของกลยุทธ์ไว้ว่า เป็นการวางแผนเพื่อนำพาองค์การไปสู่ภาพลักษณ์ใหม่และก้าวสู่วิสัยทัศน์ที่ต้องการในอนาคต การวางแผนกลยุทธ์เป็นการวางแผนในภาพรวมขององค์การ ทุกกลยุทธ์ที่กำหนดขึ้นจะเป็นปัจจัยที่บ่งชี้อนาคตขององค์การ รวมทั้งมีศักยภาพในการแข่งขันและยังช่วยให้หน่วยงานสามารถพัฒนาไปในทิศทางที่ควรจะเป็นและที่สำคัญ คือ การพัฒนาสอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

โกศล ภูศรี (2565) กล่าวถึงกลยุทธ์เป็นกระบวนการวางแผนการดำเนินงานที่เป็นระบบ เพื่อบรรลุพันธกิจและเป้าหมายที่คาดว่าจะนำไปสู่ความสำเร็จและเกิดผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ขององค์การที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

จากการสังเคราะห์นิยามเชิงปฏิบัติการของตัวบ่งชี้ที่มีการกำหนดกลยุทธ์จากนักวิชาการ ผู้วิจัยได้สรุปผลการสังเคราะห์เกี่ยวกับความหมายของตัวบ่งชี้ที่มีการกำหนดกลยุทธ์ หมายถึง การวางแผนในการกำหนดทิศทางหรือแนวทางการดำเนินงานโดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและกำกับติดตามแผนการดำเนินงานสู่การปฏิบัติเพื่อนำพาองค์การสู่ภาพลักษณ์ใหม่

2. นิยามเชิงปฏิบัติการของตัวบ่งชี้ “มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม”

มีนักวิชาการให้ความหมายของการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมไว้ดังนี้

เนตร์พัฒนา ยาวีราช (2556) กล่าวถึง การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กร เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กรและภายนอกองค์กร เพื่อกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสม การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในทำให้ทราบจุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กร ในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกนั้นทำให้ทราบโอกาสและอุปสรรคขององค์กร

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร (External environment analysis) การที่องค์กรจะกำหนดกลยุทธ์ได้จะต้องมีการตรวจสอบสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร เพื่อประเมินโอกาส (Opportunities) ข้อจำกัดหรืออุปสรรค (Threats) การตรวจสอบสภาพแวดล้อมภายนอก คือ การประเมินแจกแจงและวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารจากสภาพแวดล้อมภายนอกให้แก่ผู้บริหารและบุคลากรภายในองค์กรได้รับทราบผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรหลักนิยมทั่วไป คือ ใช้หลักที่เรียกกันว่า “PEST analysis” หรือ “STEP analysis” ซึ่งประกอบด้วย

1.1 การเมือง (Political component = P) เป็นการวิเคราะห์นโยบายและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของภาครัฐที่น่าจะมีผลทั้งในเชิงบวกและเชิงลบต่อการดำเนินงานขององค์กร เช่น นโยบายของรัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กฎหมาย กฎระเบียบ เป็นต้น

1.2 เศรษฐกิจ (Economic component = E) เป็นการวิเคราะห์

เศรษฐกิจ ระดับมหภาคและระดับจุลภาค หมายถึง ระบบเศรษฐกิจทั้งในและระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์กร เช่น อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ผลผลิตมวลรวมในประเทศ การค้าระหว่างประเทศและดุลการชำระเงิน อัตราการว่างงาน ภาวะการจ้างงานและค่าแรง เป็นต้น

1.3 สังคมและวัฒนธรรม (Socio and cultural component = S)

เป็นการวิเคราะห์สภาวะทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งหมายถึง โครงสร้างทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานขององค์กร เช่น ระดับการศึกษาและการรู้หนังสือของประชากร จำนวน ประชากร โครงสร้างของประชากร ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ ค่านิยมและวัฒนธรรม แบบแผน การดำเนินชีวิตและพฤติกรรมประกอบอาชีพและคุณภาพชีวิต เป็นต้น

1.4 เทคโนโลยี (Technological component = T) เป็นการวิเคราะห์

สภาพของการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีที่จะมีผลต่อการดำเนินงาน เช่น การผลิตและคิดค้น เทคโนโลยีต่าง ๆ ความรู้และวิทยาการแขนงต่าง ๆ การใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร การแลกเปลี่ยน ความรู้ระหว่างองค์กรความก้าวหน้าในการวิจัยและพัฒนาในสาขาที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการเสริมสร้าง ประสิทธิภาพการผลิต

2. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน (Internal environment analysis)

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กรเป็นอีกส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญในกระบวนการวิเคราะห์ สภาพแวดล้อมโดยรวม ซึ่งการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กรนั้นจะช่วยทำให้ผู้บริหารทราบ ถึงภาพรวมขององค์กรทั้งหมด รวมไปถึงการเปรียบเทียบกับสิ่งที่ทรัพยากรและความสามารถที่องค์กร มีเพื่อที่จะสามารถนำไปกำหนดเป็นจุดแข็ง (Strengths) และจุดอ่อน (Weaknesses) ขององค์กร ต่อไป

สมาลี สุธิกุล (2557) กล่าวถึงการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในเป็นการ วิเคราะห์ว่า ปัจจัยใดเป็นจุดแข็งหรือจุดอ่อนขององค์กร เพื่อให้เข้าใจทรัพยากรที่มีอยู่ซึ่งทำได้โดย

1. การวิเคราะห์กิจกรรมต่าง ๆ ภายในองค์กรประกอบไปด้วยกิจกรรมหลัก และกิจกรรมสนับสนุน และระบุกิจกรรมหลักที่สำคัญเพื่อการสร้างคุณค่าให้แก่ผู้รับบริการส่งเสริม กิจกรรมสนับสนุนต่าง ๆ เพื่อให้กระบวนการทำงานต่าง ๆ ภายในองค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
2. การวิเคราะห์ปัจจัยภายในตามสายงานเป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ภายในโดยพิจารณาจากแต่ละสายงานภายในองค์กรว่ามีข้อดีข้อด้อยอย่างไร ในแต่ละสายงาน มีการประสานงานในการใช้ทรัพยากรร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพบรรลุเป้าหมายอย่างน้อยเพียงใด การวิเคราะห์ตามสายงานไม่เพียงแต่เป็นการวิเคราะห์ด้านการเงิน การผลิตและทรัพยากรบุคคล เท่านั้น แต่รวมถึงการวิเคราะห์ความสามารถของทรัพยากรบุคคลในการกำหนดวัตถุประสงค์

กลยุทธ์และนโยบาย ตลอดจนการนำวัตถุประสงค์ กลยุทธ์และนโยบายขององค์กรไปใช้
ในการปฏิบัติงานของแต่ละหน่วยงาน

รังสรรค์ มณีเล็ก (2549) กล่าวถึงทัศนะเกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม
ของสถานศึกษาว่าประกอบไปด้วย

1. การศึกษาจุดอ่อนและจุดแข็งของสถานศึกษา ข้อมูลเป็นสิ่งสำคัญ
ควรเก็บข้อมูลจากหลายแหล่ง ได้แก่ การเก็บข้อมูลจากระบบสารสนเทศของสถานศึกษาจากชุมชน
ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูและนักเรียน เป็นต้น
ประเด็นที่สำคัญคือ การศึกษาปัจจัยนำเข้า (Input) และกระบวนการ (Process) เกี่ยวกับทรัพยากร
ทางการบริหาร 4 M ได้แก่ 1) บุคลากร (Man) สถานศึกษามีบุคลากรในชุมชนช่วยในการจัดกิจกรรม
2) เงิน (Money) สถานศึกษามีเงินพอเพียงที่จะนำไปใช้ในการบริหารจัดการให้บรรลุเป้าหมาย
3) วัสดุอุปกรณ์ (Materials) สถานศึกษามีวัสดุอุปกรณ์เพียงพอและมีคุณภาพ 4) การบริหารจัดการ
(Management) สถานศึกษามีโครงสร้างการบริหารจัดการที่เหมาะสม การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม
ภายใน (Internal environment) ของสถานศึกษามีประเด็นที่นำมาพิจารณา ได้แก่ 1) โครงสร้าง
(Structure) เป็นขั้นตอนของการบังคับบัญชาและการมอบหมายงาน 2) วัฒนธรรม (Culture)
ได้แก่ ความเชื่อ ความคาดหวัง ค่านิยมของบุคลากรในหน่วยงาน 3) การบริการ (Service)
เป็นการบริการและการอำนวยความสะดวกของหน่วยงาน และ 4) ทรัพยากร (Resource)
ได้แก่ ปริมาณและคุณภาพของนักเรียนที่จบการศึกษา

2. การศึกษาโอกาสและอุปสรรคในการดำเนินงานของสถานศึกษา
เป็นการศึกษาสภาพแวดล้อมภายนอก (External environment) ประกอบด้วย 1) ด้านเศรษฐกิจ
(Economics) ได้แก่ รายได้ของประชากร ภาวะเงินเฟ้อ หนี้สิน การมีงานทำ 2) ด้านสังคมวัฒนธรรม
(Social-culture) ได้แก่ ค่านิยม ความเชื่อ เจตคติ ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรม
3) ด้านเทคโนโลยี (Technology) ได้แก่ ความเปลี่ยนแปลงด้าน วัฒนธรรมและเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ
ความทันสมัยของอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในการดำเนินงาน และ 4) ด้านการเมือง (Politics) ได้แก่
นโยบายทางการเมืองระดับชาติและระดับท้องถิ่น เสถียรภาพของรัฐบาล ระเบียบและกฎหมายต่าง ๆ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ระบุว่า การวิเคราะห์
สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาหรือการศึกษาสภาพของสถานศึกษา เพื่อให้รู้สภาพของ
สถานศึกษาว่าเป็นอย่างไร โดยวิเคราะห์และสังเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพ
แวดล้อมภายนอกและภายในของสถานศึกษาและสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษามีขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์ภารกิจและผลผลิตหลัก สถานศึกษาจัดตั้งขึ้นเพื่อให้ปฏิบัติ
ภารกิจที่กำหนดไว้คือจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ
ผู้ที่สำเร็จการศึกษาก็คือเป็นคนดีเก่งและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งถือได้ว่าเป็นผลงานหลัก

ของสถานศึกษา เพื่อให้ผลงานหลักมีคุณภาพสถานศึกษาต้องตระหนักในการกิจหลัก โดยมุ่งกำหนดเป้าหมาย วางแผนและการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานต้องคำนึงถึงนโยบายและความคาดหวังของผู้เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา

2. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม เป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อสถานศึกษาทั้งในแง่เชิงบวกและเชิงลบ ข้อมูลสภาพแวดล้อมเป็นข้อมูลการประเมินสภาพของสถานศึกษาว่าเป็นอย่างไร สภาพแวดล้อมมีบทบาทต่อการดำเนินงานของสถานศึกษา แบ่งได้ 2 ประเภท คือ สภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมภายใน

2.1 สภาพแวดล้อมภายนอก (External environment) ได้แก่ ปัจจัยต่าง ๆ ที่อยู่ภายนอกระบบสถานศึกษาเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของสถานศึกษาซึ่งสถานศึกษาไม่สามารถควบคุมได้หรือควบคุมได้ในระยะสั้น ๆ มี 2 ลักษณะ คือ

2.1.1 สภาพแวดล้อมภายนอกทั่วไปที่มีผลกระทบต่อสถานศึกษา จำแนกออกเป็นปัจจัยในด้านต่าง ๆ 4 ด้าน ดังนี้

1) ปัจจัยด้านสังคมวัฒนธรรม (Social-culture : S) เช่น โครงสร้างของประชากร อาชีพ การศึกษา การอนามัย ค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี แนวโน้มทางสังคม การคมนาคม การสื่อสาร อาชีพ ปัญหาสังคม ตลอดจนความรู้ ทัศนคติ พฤติกรรมของประชาชนที่มีผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบต่อภารกิจของ สถานศึกษา

2) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (Technological : T) เช่น ผลผลิตจากการคิดค้นทางเทคโนโลยีต่าง ๆ เครื่องจักรกลทางอุตสาหกรรม คอมพิวเตอร์ การจัดการทางเทคโนโลยีสารสนเทศ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ เป็นต้น

3) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (Economic : E) เช่น โครงสร้างรายได้ ภาระทางการเงิน การว่างงาน อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ การลงทุนต่าง ๆ เป็นต้น

4) ปัจจัยด้านการเมืองและกฎหมาย (Political : P) เช่น รัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติการศึกษา หลักสูตร นโยบายของรัฐบาล นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด กฎหมายระเบียบวิธีปฏิบัติต่าง ๆ ทางการบริหารการแทรกแซงทางการเมือง เป็นต้น ที่ส่งผลกระทบต่อเชิงบวกและเชิงลบต่อภารกิจของสถานศึกษา

2.1.2 สภาพแวดล้อมเชิงปฏิบัติการที่มีผลโดยตรงต่อการดำเนินงานของสถานศึกษา (Operating environment) เป็นสภาพแวดล้อมที่มีผลโดยตรงต่อการดำเนินงานของสถานศึกษาทั้งในแง่กายภาพ สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจและการเมือง เช่น 1) สภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับภารกิจโดยตรงของสถานศึกษา 2) ลักษณะของกลุ่มสังคมผู้รับผลประโยชน์และผู้รับบริการ 3) ภาระงานที่เป็นความต้องการเร่งด่วน 4) ความพร้อมของสถานการณ์ในการจัด

การศึกษาในปัจจุบันและ 5) ความร่วมมือของกลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการดำเนินการของสถานศึกษา

2.2 สภาพแวดล้อมภายใน (Internal environment) ได้แก่ ปัจจัยต่าง ๆ ภายในระบบสถานศึกษาที่เป็นจุดอ่อนและจุดแข็ง การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการปฏิบัติงานของสถานศึกษา จำแนกออกเป็น 6 ประเภท คือ

2.2.1 โครงสร้างและนโยบายของสถานศึกษา (Structure : S1) ได้แก่ โครงสร้างการบริหารงาน นโยบาย เป้าประสงค์ ระเบียบวิธีปฏิบัติและกฎเกณฑ์ของสถานศึกษา

2.2.2 ผลผลิตและการบริการ (Products and service : S2) ได้แก่ ประสิทธิภาพของการให้บริการทางการศึกษารวมทั้งคุณภาพของการให้บริการของการศึกษา และคุณภาพของบุคลากรในสถานศึกษา

2.2.3 บุคลากร (Man : M1) ได้แก่ คุณภาพบุคลากรในสถานศึกษา

2.2.4 ประสิทธิภาพทางการเงิน (Money : M2) ได้แก่ ความเพียงพอ ความคล่องตัวในการเบิกจ่ายเงิน ประสิทธิภาพของการใช้เงินที่เน้นผลผลิตความสามารถในการระดมทรัพยากรและการใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2.2.5 วัสดุอุปกรณ์ (Material : M3) ได้แก่ ความเพียงพอและคุณภาพของวัสดุอุปกรณ์ในสถานศึกษา ความสามารถในการจัดหาและประสิทธิภาพในการใช้

2.2.6 บริหารจัดการ (Management : M4) ได้แก่ ความสามารถในการวางแผนดำเนินการตามแผน การกำกับติดตามประเมินผล การมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษา การมอบอำนาจ การกระจายอำนาจในการบริหารจัดการของสถานศึกษาและการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

จากการสังเคราะห์นิยามเชิงปฏิบัติการของตัวบ่งชี้มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมจากนักวิชาการข้างต้น ผู้วิจัยสรุปผลการสังเคราะห์เกี่ยวกับความหมายของตัวบ่งชี้มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม หมายถึง การศึกษาสภาพของสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกทำให้ทราบจุดแข็ง จุดอ่อนของสถานศึกษาสำหรับการศึกษานำเข้า (Input) และกระบวนการ (Process) เกี่ยวกับทรัพยากรทางการบริหาร 4 M มาบูรณาการในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) บุคลากร (Man) 2) เงิน (Money) 3) วัสดุอุปกรณ์ (Materials) และ 4) การบริหารจัดการ (Management)

3. นิยามเชิงปฏิบัติการของตัวบ่งชี้ “มีการคิดเชิงอนาคต”

มีนักวิชาการให้ความหมายของการคิดเชิงอนาคตไว้ดังนี้

ดวงเดือน พันธุนาวิน (2524) กล่าวว่า การคิดเชิงอนาคต หมายถึง ความสามารถในการเล็งเห็นการณ์ไกลและสามารถควบคุมตนเองให้รอดได้หรือได้รู้จักอดเปรี้ยวไว้กินหวานหรือเสียสละสิ่งเล็กน้อยในปัจจุบัน เพื่อผลได้ที่ยิ่งใหญ่หรือคงทนกว่าในอนาคต

พนิดา สินสุวรรณ (2531) ได้ให้ความหมายของการคิดเชิงอนาคตหรือลักษณะมุ่งอนาคตว่ามีลักษณะดังนี้คือ

ลักษณะแรก การคิดเชิงอนาคตหรือลักษณะมุ่งอนาคตจะมีอยู่ในตัวของบุคคลทุกคน เป็นความรู้สึก นึกคิด จิตใจของบุคคลนั้น ๆ พฤติกรรมที่แสดงออกเป็นความสามารถของบุคคลที่ควบคุมตนเองให้กระทำการสิ่งใดหรือไม่กระทำการสิ่งใดเพื่อผลสำหรับตนเองในอนาคต

ลักษณะที่สอง การคิดเชิงอนาคตหรือลักษณะมุ่งอนาคตเป็นกระบวนการคิดของบุคคลอยู่เสมอว่า การกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งควรมีการดำเนินการวางแผนการศึกษาข้อมูลและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นที่ส่งผลให้ตนเองและสังคมมากน้อยเพียงใด ผลที่เกิดขึ้นนั้นต่อเนื่องจากปัจจุบันไปสู่อนาคต อย่างไรก็ตาม บุคคลที่มีการคิดเชิงอนาคตหรือลักษณะมุ่งอนาคตต้องเป็นผู้คิดก่อนทำการตัดสินใจเลือกกระทำการสิ่งใดต้องให้ผลกระทบต่อสังคมน้อยที่สุดหรืองดเว้นการกระทำในสิ่งที่เล็งเห็นว่า จะส่งผลกระทบต่อสังคมมากที่สุด

ลัดดา ทวี (2540) กล่าวว่า การคิดเชิงอนาคตหรือลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ไกลและเล็งเห็นผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต รวมทั้งสามารถวางแผนปฏิบัติเพื่อรับผลดีหรือผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

พรทิพย์ เจนจรรย์านนท์ (2542) กล่าวถึงความหมายของการคิดเชิงอนาคตไว้ว่าเป็นความสามารถในการคาดการณ์ไกลในการวางแผนเพื่อเป้าหมายที่ต้องการในอนาคต มีแนวทางในการแก้ปัญหาและสามารถตัดสินใจเลือกกระทำได้อย่างเหมาะสม มีความเพียรพยายามเพื่อความสำเร็จ

อัมพร วงศ์ใหญ่ (2542) กล่าวถึงความหมายของการคิดเชิงอนาคต หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ไกลของบุคคลว่าจะเกิดอะไรขึ้นบ้างกับตนในอนาคต สิ่งที่จะเกิดขึ้นนั้นมีผลดีหรือผลเสียอย่างไร ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจเลือกอย่างเหมาะสมและมีการวางแผนปฏิบัติหรือแสวงหาวิธีการที่จะไปให้ถึง ซึ่งจุดหมายที่ตนต้องการแล้วสามารถควบคุมตนให้ลงมือปฏิบัติการตามแผนที่วางไว้ด้วยความอดทน ตลอดจนไม่ละความพยายามในการแสวงหาแนวทางหรือวิธีการที่เหมาะสม

ปองสุข ศรีชัย (2545) กล่าวถึงความหมายการคิดเชิงอนาคตหรือลักษณะมุ่งอนาคตไว้ว่า การคิดเชิงอนาคตหรือลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ไกล

เล็งเห็นผลดีหรือผลเสียที่จะเกิดขึ้น รู้จักถ่วงหนวเพื่อไปถึงจุดมุ่งหมายในอนาคตที่ดีกว่า ตลอดจนสามารถวางแผนปฏิบัติเพื่อรองรับผลดีหรือป้องกันผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

สุวิทย์ มูลคำ (2548) ได้สรุปแนวคิดและให้ความหมายของการคิดเชิงอนาคต หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและสามารถนำสิ่งที่คาดการณ์นั้นมาใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543) กล่าวถึง การคิดเชิงอนาคต หมายถึง ความสามารถในการฉายภาพแนวโน้มที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยใช้หลักการคาดการณ์ที่เหมาะสมสำหรับการคิดเชิงอนาคตเป็นการขยายขอบเขตความสามารถของสมองในการคาดการณ์สิ่งที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อเห็นภาพอนาคตต่าง ๆ ก่อนที่เราจะตัดสินใจโดยพัฒนาทักษะ 2 ด้าน อันได้แก่ ความรู้ใน “หลักคิด” เกี่ยวกับอนาคตและการใช้ “เครื่องมือ” ช่วยคาดการณ์อนาคต

เกรียงชัย โคตรอาษา (2559) กล่าวถึงความหมายของการคิดเชิงอนาคต หมายถึง การคิดถึงอนาคตและวาดภาพอนาคตของตนพร้อมกับมองเรื่องราวที่อยู่รอบ ๆ ตัว และเล็งเห็นผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต รู้จักถ่วงหนวเพื่อไปถึงจุดมุ่งหมายในอนาคต ตลอดจนสามารถวางแผนปฏิบัติเพื่อรองรับผลดีหรือป้องกันผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

รัตน์ดา สุภาคำ (2556) กล่าวถึงความหมายของการคิดเชิงอนาคตหรือลักษณะ มุ่งอนาคต หมายถึง เป็นความสามารถในการมองการณ์ไกลและวาดภาพอนาคตของตนเองและสังคม เห็นผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในอนาคต รวมทั้งการเตรียมตัวเพื่อรองรับสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคตทั้งในสิ่งที่ดีและไม่ดี

จากการสังเคราะห์นิยามเชิงปฏิบัติการของตัวบ่งชี้มีการคิดเชิงอนาคตจาก นักวิชาการข้างต้นผู้วิจัยได้สรุปผลการสังเคราะห์เกี่ยวกับความหมายของมีการคิดเชิงอนาคต หมายถึง ความสามารถของบุคคลเกี่ยวกับกระบวนการคิดในเรื่องการวางแผน แนวทางการดำเนินงานและการแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

2. องค์ประกอบที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ผู้วิจัยนำเสนอทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจและความหมายของการตัดสินใจ ดังนี้ ไพลิน ผ่องใส (2536) ได้กล่าวว่า การตัดสินใจ (Decision Making) หมายถึง กระบวนการเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่งจากหลาย ๆ ทางเลือกที่ได้พิจารณาหรือประเมินอย่างดีแล้วว่า เป็นแนวทางที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย การตัดสินใจเป็นสิ่งสำคัญและเกี่ยวข้องกับหน้าที่การบริหารหรือการจัดการเกือบทุกขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการวางแผน การจัดองค์การ การประสานงานและการควบคุม

กุลชลี ไชยนันทา (2539) กล่าวถึง กระบวนการตัดสินใจ (Process of Decision Making) หมายถึง การกำหนดขั้นตอนของการตัดสินใจตั้งแต่ขั้นตอนแรกไปจนถึงขั้นตอนสุดท้าย

การตัดสินใจโดยมีลำดับขั้นของกระบวนการดังกล่าวเป็นการตัดสินใจโดยใช้หลักเหตุผลและมีกฎเกณฑ์ ซึ่งเป็นการตัดสินใจโดยใช้ระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์เป็นเครื่องมือช่วยในการหาข้อสรุปเพื่อการตัดสินใจ

Walters (1978) ได้อธิบายความหมาย การตัดสินใจ (Decision) ไว้ว่า การเลือกที่จะกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะจากบรรดาทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่

Kotler และ Kotler (2012) กล่าวว่า วิธีการที่ผู้บริหารตัดสินใจประกอบด้วย ปัจจัยภายใน คือ แรงจูงใจ การรับรู้ การเรียนรู้ บุคลิกภาพและทัศนคติของตัวผู้บริหาร ซึ่งจะสะท้อนถึงความต้องการในสินค้าที่มีให้เลือกอย่างหลากหลาย สุดท้ายคือ การประเมินค่าในทางเลือกต่าง ๆ เหล่านั้น ปัจจัยภายในของผู้บริหารยังแบ่งออกเป็น 2 ส่วน

1. ความเสี่ยงจากการตัดสินใจของผู้บริหาร หมายถึง ความไม่แน่นอน เมื่อผู้บริหารต้องเผชิญกับเหตุการณ์ที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้เมื่อตัดสินใจซื้อไปแล้ว โดยมีประเภทของความเสี่ยง ดังนี้ 1) ความเสี่ยงในด้านคุณสมบัติของสินค้า 2) ความเสี่ยงในด้านกายภาพของสินค้านำรวมทั้งการใช้สินค้า 3) ความเสี่ยงในด้านความคุ้มค่ากับเงินที่ผู้บริหารต้องจ่ายเป็นราคาสินค้า 4) ความเสี่ยงในด้านสังคม 5) ความเสี่ยงในด้านจิตใจ 6) ความเสี่ยงด้านระยะเวลาในการใช้งานสินค้า ซึ่งความเสี่ยงเหล่านี้จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับประเภทของสินค้าและบริการ ตลอดจนวิธีการซื้อด้วย แต่อย่างไรก็ตามผู้บริหารเองก็มีกลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อลดความเสี่ยงเหล่านี้ ได้แก่ การเสาะหาข้อมูล การคาดการณ์เกี่ยวกับตัวสินค้าการใช้สินค้าเดิมที่ผู้บริหารเคยใช้แล้วเกิดความพึงพอใจในตัวสินค้า เมื่อผู้บริหารไม่มีประสบการณ์กับตัวสินค้าก็มักจะไว้วางใจสินค้าที่ตนรู้จัก

2. ผู้บริโภคมักจะพิจารณาสินค้าประมาณ 3-5 ยี่ห้อ ในแต่ละประเภทเท่านั้น โดยการพิจารณาเพื่อซื้อสินค้านั้นส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าที่คุ้นเคยและยอมรับได้ซึ่งลักษณะของการตัดสินใจมีนักวิชาการกล่าวไว้ดังนี้

Loomba (1978) สรุปลักษณะของการตัดสินใจ ดังนี้ 1) การตัดสินใจเป็นกระบวนการของการเปรียบเทียบผลตอบแทนที่จะได้รับ ผู้ตัดสินใจจะเลือกทางเลือกที่ให้ประโยชน์สูงสุด 2) การตัดสินใจเป็นหน้าที่จำเป็น เพราะทรัพยากรมีจำกัดและมนุษย์มีความต้องการจำเป็นต้องมีการตัดสินใจเพื่อให้ได้รับประโยชน์จากการใช้ทรัพยากร 3) การปฏิบัติงานของฝ่ายต่าง ๆ อาจมีการขัดแย้งกัน เช่น ฝ่ายผลิต ฝ่ายบุคคล ผู้บริหารจึงต้องเป็นผู้ตัดสินใจชี้ขาด 4) กระบวนการตัดสินใจประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนแรกเกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายข้อจำกัด และส่วนที่สองเป็นการเลือกกลยุทธ์ตามสถานการณ์ 5) การตัดสินใจมีหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายและลักษณะของปัญหา

Simon (1974) ได้แบ่งชนิดของการตัดสินใจออกเป็น 2 ชนิด ดังนี้

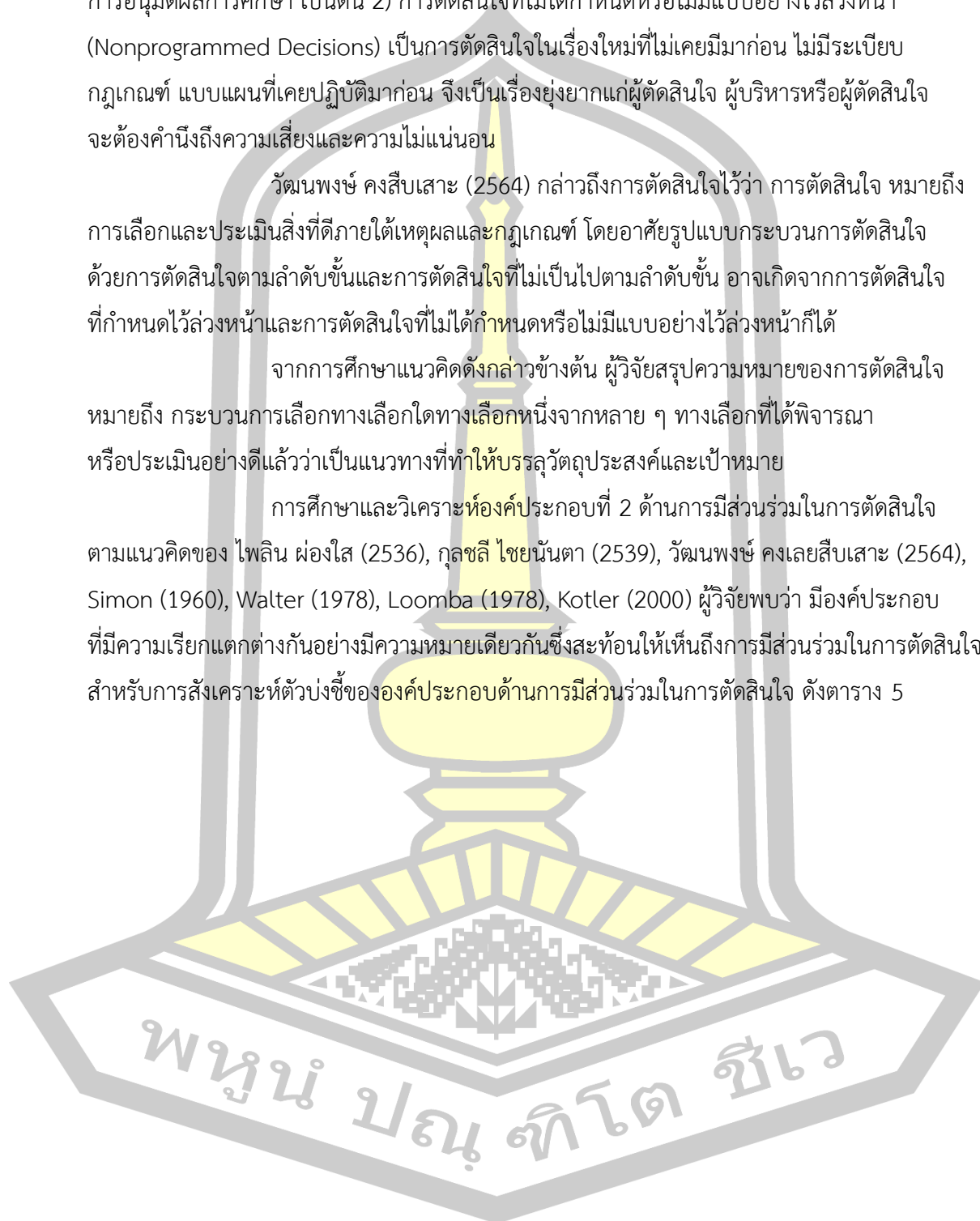
1) การตัดสินใจที่กำหนดไว้ล่วงหน้าหรือมีแบบอย่างไว้ล่วงหน้า (Programmed Decisions)

เป็นการตัดสินใจตามระเบียบ กฎเกณฑ์ แบบแผนที่เคยปฏิบัติมาจนกลายเป็นงานประจำ เช่น การอนุมัติผลการศึกษา เป็นต้น 2) การตัดสินใจที่ไม่ได้กำหนดหรือไม่มีแบบอย่างไว้ล่วงหน้า (Nonprogrammed Decisions) เป็นการตัดสินใจในเรื่องใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน ไม่มีระเบียบ กฎเกณฑ์ แบบแผนที่เคยปฏิบัติมาก่อน จึงเป็นเรื่องยุ่งยากแก่ผู้ตัดสินใจ ผู้บริหารหรือผู้ตัดสินใจ จะต้องคำนึงถึงความเสี่ยงและความไม่แน่นอน

วัตินพงษ์ คงสืบเสาะ (2564) กล่าวถึงการตัดสินใจไว้ว่า การตัดสินใจ หมายถึง การเลือกและประเมินสิ่งที่ดีภายใต้เหตุผลและกฎเกณฑ์ โดยอาศัยรูปแบบกระบวนการตัดสินใจ ด้วยการตัดสินใจตามลำดับขั้นและการตัดสินใจที่ไม่เป็นไปตามลำดับขั้น อาจเกิดจากการตัดสินใจที่กำหนดไว้ล่วงหน้าและการตัดสินใจที่ไม่ได้กำหนดหรือไม่มีแบบอย่างไว้ล่วงหน้าก็ได้

จากการศึกษาแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปความหมายของการตัดสินใจ หมายถึง กระบวนการเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่งจากหลาย ๆ ทางเลือกที่ได้พิจารณา หรือประเมินอย่างดีแล้วว่าเป็นแนวทางที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

การศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามแนวคิดของ ไพลิน ผ่องใส (2536), กุลชลี ไชยนันตา (2539), วัตินพงษ์ คงสืบเสาะ (2564), Simon (1960), Walter (1978), Loomba (1978), Kotler (2000) ผู้วิจัยพบว่า มีองค์ประกอบ ที่มีความเรียกแตกต่างกันอย่างมีความหมายเดียวกันซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สำหรับการสังเคราะห์หัวข้อขององค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ดังตาราง 5

ตาราง 5 การสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

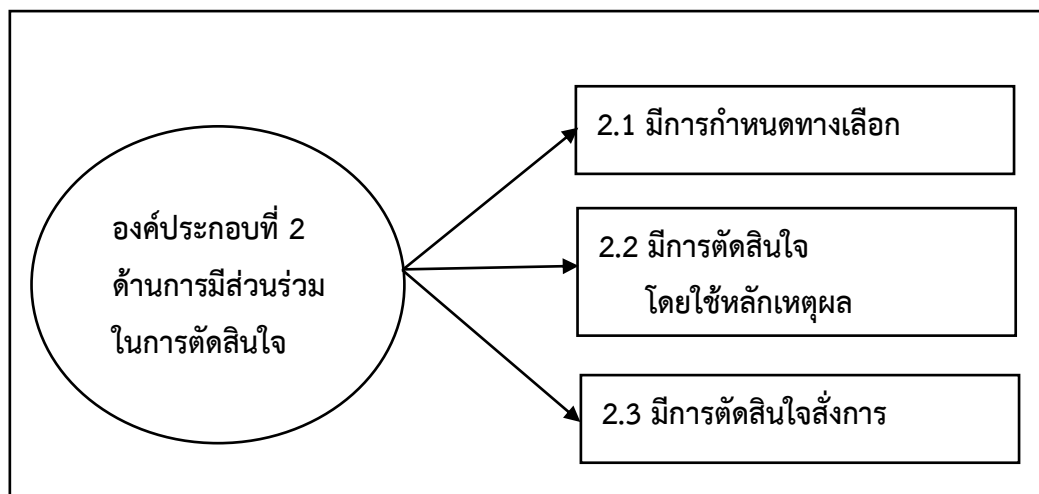
ไพลิน ผ่องใส (2536)	กุลชลี ไชยนิมิตา (2539)	วิวัฒน์พงษ์ คงสีบเสาะ (2564)	Simon (1960)	Walter (1978)	Loomba (1978)	Kotler (2000)	การสังเคราะห์ของผู้วิจัย
กระบวนการเลือกทางใดเลือกทางหนึ่ง	การกำหนดขั้นตอนตั้งแต่ขั้นแรกถึงขั้นสุดท้าย	การเลือกให้เกิดประโยชน์สูงสุด กำหนดลำดับขั้นตอน	กำหนดไว้ล่วงหน้า	การเลือกกระทำจากสิ่งที่มีอยู่	การกำหนดทางเลือกวัตถุประสงค์เป้าหมาย		มีการกำหนดทางเลือก
เกี่ยวกับหน้าที่การบริหารจัดการวางแผนจัดองค์กร	การใช้หลักเหตุผล ใช้ระเบียบวิธีวิทยาศาสตร์	ใช้เหตุผลและกฎเกณฑ์พิจารณาพิจารณา	ปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์	ปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์	กรณีมีข้อขัดแย้งผู้บริหารต้องเป็นผู้ชี้ขาด		มีการตัดสินใจโดยใช้หลักเหตุผล
เลือกจากสิ่งที่พิจารณาหรือประเมินอย่างดี			การตัดสินใจ ต้องคำนึงถึงความเสี่ยง		เลือกเพราะ มีทรัพยากร จำกัดให้บรรลุวัตถุประสงค์	พิจารณา ความเสี่ยงต่าง ๆ ก่อนตัดสินใจ	มีการตัดสินใจเชิงการพิจารณา ความเสี่ยงต่าง ๆ ก่อนตัดสินใจ
						แรงจูงใจ การรับรู้ การเรียนรู้กับ ข้อมูลที่มีอยู่	มีการสร้างการรับรู้

ตาราง 6 การวิเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ตัวบ่งชี้	เอกสารงานวิจัย								
	ไพลิน ผ่องใส (2536)	กุลชลี ไชยนิมิตตา (2539)	วิวัฒน์พงษ์ คงเคยสืบเสาะ (2564)	Simon (1960)	Walter (1978)	Loomba (1978)	Kotler (2000)	ความถี่	ร้อยละ
1. มีการกำหนดทางเลือก	✓	✓	✓	✓	✓	✓		6	85.71
2. มีการตัดสินใจโดยใช้หลักเหตุผล	✓	✓	✓		✓	✓		5	71.43
3. มีการตัดสินใจสั่งการ	✓			✓		✓	✓	4	57.14
4. มีการสร้างการรับรู้							✓	1	14.29

จากตาราง 6 การวิเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีนักวิชาการที่แสดงทัศนะและผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี (Theoretical Framework) พบว่า มีจำนวน 4 ตัวบ่งชี้ แต่ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาจากตัวบ่งชี้ตั้งแต่ 4 ขึ้นไป เพื่อให้เข้ากับบริบทกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย จึงได้กำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) มีการกำหนดทางเลือก 2) มีการตัดสินใจโดยใช้หลักเหตุผล และ 3) มีการตัดสินใจสั่งการ ดังภาพประกอบ 8

พูน ปรณ ทิโต ชีเว

ภาพประกอบ 8 ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

จากตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า มี 3 ตัวบ่งชี้ซึ่งผู้วิจัยสามารถนิยามเชิงปฏิบัติการ ได้ดังนี้

1. นิยามเชิงปฏิบัติการของตัวบ่งชี้ “มีการกำหนดทางเลือก”

มีนักวิชาการให้ความหมายของการกำหนดทางเลือกไว้ดังนี้

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2539) กล่าวถึง การค้นหาทางเลือก (generate alternatives) ไว้ว่า เมื่อทราบปัญหาและกำหนดข้อสมมติในการวางแผนที่ชัดเจน งานชิ้นแรกของการตัดสินใจคือ การพัฒนาทางเลือกเพื่อการปฏิบัติ ถ้าเป็นเพียงวิธีเดียวในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง การเลือกทางเลือกโดยตรงระหว่างทางเลือกต่าง ๆ โดยการใช้วิจารณ์ญาณ ในกรณีนี้ผู้บริหารต้องการความช่วยเหลือในการเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด

จุไรรัตน์ จุลจักรวัฒน์ (2551) กล่าวถึงความหมายของการกำหนดทางเลือก หมายถึง กระบวนการรวบรวมทางเลือกจำนวนมากเพื่อนำทางเลือกเหล่านั้นมาประเมินหรือเปรียบเทียบกันอาจจะเป็นทางเลือกที่มีอยู่แล้วในองค์การหรือสังคม

Anderson (1994) ได้อธิบายว่า การกำหนดทางเลือกและการตัดสินใจเลือกนโยบาย (public policy decision making and determination) เป็นกระบวนการที่พัฒนาจากการก่อรูปนโยบาย โดยมีปัญหาสาธารณะ (public problems) เป็นโครงสร้างพื้นฐานของกระบวนการในกระบวนการก่อรูปนโยบาย การกำหนดทางเลือกนโยบายและการตัดสินใจ สิ่งที่น่าวิเคราะห์จะต้องคำนึงถึงคือ ความเป็นไปได้ในการนำนโยบายไปปฏิบัติให้บรรลุเป้าประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพการกำหนดทางเลือกและการตัดสินใจเลือกนโยบายที่มีได้คำนึงถึงความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติจะทำให้ไม่ประสบความสำเร็จ เมื่อต้องนำไปปฏิบัติให้ปรากฏเป็นจริงจะส่งผลกระทบต่อ

ทางลบท่ออนาคตทางการเมืองของผู้ตัดสินใจเลือกนโยบายดังกล่าว การกำหนดทางเลือกนโยบายจะต้องคำนึงถึงคุณลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1) การจินตนาการ (imagination) 2) การสร้างสรรค์ (creativity) และ (3) นวัตกรรม (innovation) ทางเลือกนโยบายที่ดีควรจะเริ่มจากการมีจินตนาการในการแก้ไขปัญหาสาธารณะเพื่อให้เกิดสังคมที่ดีและนำไปสู่การสร้างสรรค์ โดยการคิดค้นทางเลือกใหม่ ๆ ให้ปรากฏเป็นจริงแล้วนำทางเลือกที่สร้างสรรค์ขึ้นมาไปใช้ประโยชน์ โดยทำให้การแก้ไขปัญหาประสบผลสำเร็จทั้งนี้จะต้องคำนึงอยู่เสมอว่าทางเลือกนโยบายที่มีลักษณะสร้างสรรค์ดังกล่าวจะต้องมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติให้ปรากฏเป็นจริง

จากการสังเคราะห์นิยามเชิงปฏิบัติการของตัวบ่งชี้ที่มีการกำหนดทางเลือกจากนักวิชาการข้างต้น ผู้วิจัยได้สรุปผลการสังเคราะห์เกี่ยวกับความหมายของตัวบ่งชี้ที่มีการกำหนดทางเลือก หมายถึง เป็นกระบวนการที่พัฒนามาจากนโยบายขององค์กรเมื่อพบปัญหาต้องมีการพัฒนาทางเลือกรวบรวมประเด็นเปรียบเทียบกัน โดยต้องคำนึงถึงคุณลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ คือ การจินตนาการการสร้างสรรค์และนวัตกรรม การดำเนินการภาพรวมต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้

2. นิยามเชิงปฏิบัติการของตัวบ่งชี้ “มีการตัดสินใจโดยใช้หลักเหตุผล”

มีนักวิชาการ นักการศึกษากล่าวถึงความหมายของตัวบ่งชี้การตัดสินใจโดยใช้หลักเหตุผลหลายท่าน ดังนี้

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2539) เสนอกระบวนการตัดสินใจโดยใช้หลักเหตุผล (the rational decision making process) เป็นโมเดลการตัดสินใจแบบคลาสสิก ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดปัญหา (identify the problem) หมายถึง ผู้บริหารต้องเข้าใจปัญหา วิเคราะห์ขอบเขตและลักษณะก่อนที่จะแก้ปัญหา การกำหนดปัญหามีขั้นตอน ดังนี้

1.1 รู้จักปัญหา (recognize the problem) คือ การรับรู้ว่ามีปัญหาเกิดขึ้น โดยสังเกตการเปลี่ยนแปลงจากการทำงานภายในองค์กรหรือการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมภายในหรือภายนอก ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการทำงาน

1.2 การกำหนดปัญหา (define the problem) คือ การรู้ถึงส่วนประกอบที่ทำให้เกิดปัญหาและความสัมพันธ์กันระหว่างส่วนประกอบเหล่านั้นและการระบุปัญหาได้อย่างถูกต้อง

1.3 การวิเคราะห์สถานการณ์ (diagnose the situation) เป็นการรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมและพิจารณาสาเหตุของปัญหาเพื่อให้ได้ทางเลือกที่มีเหตุผล

2. การค้นหาทางเลือก (generate alternatives) เมื่อทราบปัญหาและกำหนดข้อสมมติในการวางแผนที่ชัดเจนงานชิ้นแรกของการตัดสินใจ คือ การพัฒนาทางเลือกมีทางเลือก

เพื่อการปฏิบัติการ ถ้าเป็นเพียงวิธีเดียวในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง การเลือกทางเลือกโดยตรงระหว่างทางเลือกต่าง ๆ โดยใช้วิจารณ์ญาณ

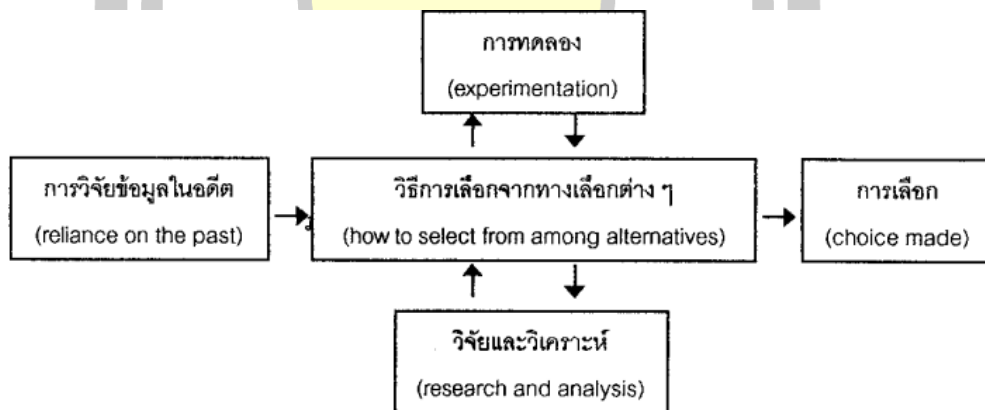
3. การประเมินทางเลือก (evaluation alternatives) กล่าวคือ เมื่อค้นพบทางเลือกที่เหมาะสมแล้วต้องทำการประเมินทางเลือกที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งวิธีการประเมินทางเลือกมีดังนี้

3.1 ปัจจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (quantitative and qualitative factors) เชิงปริมาณเป็นปัจจัยที่สามารถวัดได้ในรูปตัวเลข เช่น เวลา ต้นทุนการปฏิบัติงาน ส่วนปัจจัยเชิงคุณภาพเป็นปัจจัยที่ไม่สามารถสัมผัสได้ เช่น คุณภาพของแรงงานสัมพันธ์ ความเสี่ยง

3.2 การวิเคราะห์ส่วนเพิ่ม (marginal analysis) เพื่อเปรียบเทียบรายได้กับต้นทุนส่วนที่เพิ่ม

3.3 การวิเคราะห์ประสิทธิผลของต้นทุน (cost effectiveness analysis) หมายความว่า การค้นหาสิ่งที่ดีที่สุดของการบรรลุวัตถุประสงค์หรือการกำหนดคุณค่าที่ดีที่สุดสำหรับค่าใช้จ่ายที่กำหนดให้โดยการวิเคราะห์ประสิทธิผลของต้นทุนเป็นเทคนิคในการเลือกแผนที่ดีที่สุด

4. ทำการตัดสินใจ (make the decision) ในกรณีที่มีหลายทางเลือก ผู้บริหารสามารถใช้หลัก 3 ประการ คือ ประสบการณ์ การทดลอง การวิจัย และการวิเคราะห์ ดังภาพประกอบ 9

ที่มา : ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2539)

ภาพประกอบ 9 วิธีการดำเนินการตัดสินใจ

4.1 ประสบการณ์ (experience) ประสบการณ์ในอดีตเป็นบทบาทที่สำคัญในการตัดสินใจของผู้บริหาร

4.2 การทดลอง (experimentation) เป็นการพยายามทดลองหาทางเลือกที่ดีที่สุด

4.3 การวิจัยและวิเคราะห์ (research and analysis) เป็นเทคนิคที่มีประสิทธิผลสูงสุดในการเลือกจากหลายทางเลือก

5. การปฏิบัติการตามการตัดสินใจ (implement the decision)

6. การประเมินผลลัพธ์และการป้อนกลับ (evaluate the result and provide feedback)

จากการสังเคราะห์นิยามเชิงปฏิบัติการของตัวบ่งชี้การตัดสินใจโดยใช้หลักเหตุผลจากนักวิชาการข้างต้น ผู้วิจัยได้สรุปผลการสังเคราะห์เกี่ยวกับความหมายของของการตัดสินใจโดยใช้หลักเหตุผล หมายถึง กระบวนการหรือขั้นตอนเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้มีส่วนร่วมโดยมีลำดับขั้นตอนในการตัดสินใจดังนี้ การกำหนดปัญหา การค้นหาทางเลือก ทำการตัดสินใจ ปฏิบัติการตัดสินใจและการประเมินผลลัพธ์

3. นิยามเชิงปฏิบัติการของตัวบ่งชี้ “มีการตัดสินใจสั่งการ”

มีนักวิชาการ นักการศึกษา กล่าวถึงความหมายของตัวบ่งชี้กระบวนการตัดสินใจสั่งการหลายท่าน ดังนี้

วิจัย โสสุวรรณจินดา (2535) ได้เสนอขั้นตอนกระบวนการตัดสินใจไว้ 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การตระหนักในปัญหา หมายถึง การค้นหาปัญหาและตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาก่อน

2. การระบุและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา โดยเริ่มต้นจากระบุสภาพและขอบเขตของปัญหาก่อนและพยายามค้นหาว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่ก่อให้เกิดปัญหา โดยพิจารณาในแนวกว้าง

3. กำหนดทางเลือกโดยเลือกข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับตัวปัญหาให้มากที่สุด ให้ได้ข้อมูลที่ทันสมัยที่สุด

4. ประเมินทางเลือกและจัดอันดับความสำคัญ โดยใช้วิจารณ์ของผู้บริหาร ประเมินทางเลือกให้เหมาะสมกับสภาพของปัญหาควรมีเกณฑ์มาตรฐานสำหรับประเมินผล

5. การนำทางเลือกไปปฏิบัติ การตัดสินใจที่ไม่สามารถนำไปปฏิบัติคือการตัดสินใจนั้นไม่มีประสิทธิภาพ เงื่อนไขที่ดีที่สุดคือทุกคนยอมรับมีการมอบอำนาจหน้าที่ให้ผู้เกี่ยวข้องไปปฏิบัติมีการเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วย

6. การติดตามผลการดำเนินงาน เพื่อจะได้ทราบว่า การตัดสินใจในเรื่อง การปฏิบัติได้ผลตามที่คาดหมายไว้เป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดไว้หรือไม่

สมยศ นาวิการ (2543) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับลำดับขั้นตอนของการตัดสินใจสั่งการไว้ 7 ขั้นตอน 1) การวิเคราะห์และระบุปัญหา 2) รวบรวมและวิเคราะห์ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้อง 3) การพัฒนาทางเลือก 4) การประเมินทางเลือก 5) การเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด 6) การวิเคราะห์ผลที่ตามมาของการตัดสินใจ และ 7) การดำเนินการของการตัดสินใจ

สมคิด บางโม (2539) ให้ความเห็นว่าการตัดสินใจสั่งการนั้นจะให้เกิด ประโยชน์สูงสุดและไม่ผิดพลาดจะต้องดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้ 1) การหาข้อมูลและวิเคราะห์ ข้อมูล 2) คาดคะเนผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคต 3) การพิจารณาแนวทางปฏิบัติที่จะนำไปใช้ 4) เลือกทางเลือกปฏิบัติทางใดทางหนึ่ง 5) ตัดสินใจสั่งการ และ 6) วัดผลการปฏิบัติโดยการนำไป เปรียบเทียบการคาดคะเนที่ตั้งไว้

จร สุนทรายุทธ (ม.ป.ป.) ได้อธิบายกระบวนการตัดสินใจสั่งการ โดยเปรียบเทียบกับวงล้อการลงมือปฏิบัติ แต่ละขั้นในวงล้อซึ่งเหมือนกันทุกหน่วยงานแต่จะแตกต่างกันตรง ส่วนประกอบ ดังนี้ 1) ยอมรับว่ามีปัญหาและบอกได้ว่าปัญหานั้นคืออะไร 2) วิเคราะห์ปัญหา เป็นการจำแนกแยกแยะปัญหาว่าปัญหานั้นมีลักษณะอย่างไร 3) ตั้งเกณฑ์หรือมาตรฐานสำหรับ เลือกวิธีแก้ปัญหา 4) กำหนดวิธีปฏิบัติ โดยหาแนวทางเฉพาะในการแก้ปัญหานั้นไว้ล่วงหน้า และ 5) เริ่มแผนปฏิบัติ ดังภาพประกอบ 10

ที่มา : จร สุนทรายุทธ (ม.ป.ป.)

ภาพประกอบ 10 กระบวนการตัดสินใจสั่งการ

พิทักษ์ แพทย์ผล (2546) กล่าวถึงความหมายของกระบวนการตัดสินใจสั่งการ หมายถึง การที่ผู้บริหารจะตัดสินใจสั่งการนั้นพอจำแนกได้ 2 ประเภท คือ การตัดสินใจตามเกณฑ์ ระเบียบและอำนาจหน้าที่การตัดสินใจสั่งการที่ผู้บริหารต้องใช้ความรู้ความสามารถอาศัยข้อมูล และประสบการณ์ที่มีอยู่มาประกอบในการตัดสินใจสั่งการในการบริหารงานในองค์การ เพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์การ

ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี (2561) กล่าวถึง ความหมายของการตัดสินใจ หมายถึง กระบวนการในการวิเคราะห์ทางเลือกจากทางเลือกที่มีอยู่เป็นจำนวนมากและเลือกทางเลือก ที่มีความเหมาะสมกับความต้องการในสถานการณ์ปัจจุบันมากที่สุด เนื่องจากการตัดสินใจเกี่ยวข้องกับ การทางเลือกจากตัวเลือกที่หลากหลายทำให้ผู้นำพยายามเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด เพราะทางเลือก ที่ดีที่สุดส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพในการทำงาน ซึ่งการเลือกทางเลือกที่ดีนั้นต้องอาศัยผู้นำที่เข้าใจ สถานการณ์ที่เผชิญอยู่เป็นอย่างดี การตัดสินใจของผู้นำอาจสะท้อนให้เห็นรูปแบบหรือประเภท ของการตัดสินใจซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การตัดสินใจที่มีการกำหนดวิธีการ ตัดสินใจ (Programed decision making) เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นบ่อยมากพอที่ทำให้ สามารถพัฒนาเกณฑ์หรือแนวทางเพื่อใช้สำหรับการตัดสินใจในอนาคตและการตัดสินใจที่ไม่ได้ กำหนดวิธีการตัดสินใจ(Nonprogrammed decision making) เป็นการตัดสินใจที่ไม่ได้เกิดขึ้น เป็นประจำเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ที่ไม่ปกติหรือโอกาสและสิ่งคุกคามใหม่ ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินกิจกรรมขององค์การ และกล่าวถึงกระบวนการตัดสินใจสำหรับผู้นำเพื่อการแก้ไขปัญหา อย่างมีประสิทธิภาพไว้ 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ระบุถึงปัญหา 2) การกำหนดแนวทางเพื่อการตัดสินใจ 3) รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหา 4) การพัฒนาทางเลือกที่เหมาะสม 5) ประเมิน ทางเลือกที่ดีที่สุด 6) นำการตัดสินใจ หรือแนวทางแก้ปัญหาไปสู่การปฏิบัติ และ 7) การติดตาม และประเมินทางเลือก

Flippo (1966) ได้กำหนดลำดับขั้นกระบวนการตัดสินใจไว้ดังนี้ กำหนด ตัวปัญหา และจุดมุ่งหมาย ต้องทำการสืบสวนข้อเท็จจริง พิจารณาความหมายของปัญหา ลักษณะ ความขัดแย้ง หรือผลกระทบ การพิจารณาข้อนี้เป็นการกำหนดขอบเขตของปัญหาและวิธีการ ตัดสินใจแคบเข้า

1. พิจารณาเลือกแนวทางแก้ปัญหาที่มีอยู่หลายทาง
2. รวบรวมข้อมูลและข่าวสาร เพื่อวิเคราะห์เกี่ยวกับแนวทางที่ได้เลือกไว้
3. พิจารณาผลดี ผลเสีย ที่เกิดจากการเลือกวิธีแก้ปัญหา นั้น โดยวิเคราะห์ เปรียบเทียบข้อมูลข่าวสารที่รวบรวมไว้ แล้วตัดสินใจที่คาดว่าจะดีที่สุด

จากการสังเคราะห์นิยามเชิงปฏิบัติการของตัวบ่งชี้กระบวนการตัดสินใจสั่งการ จากนักวิชาการข้างต้น ผู้วิจัยได้สรุปผลการสังเคราะห์เกี่ยวกับความหมายของตัวบ่งชี้ที่มีการตัดสินใจสั่งการ หมายถึง กระบวนการที่นำมาใช้ในการพิจารณาวิเคราะห์ทางเลือกที่จะนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาในการพิจารณาวิเคราะห์ข้อมูลควรคำนึงถึงประเด็นดังนี้ ได้แก่ การระบุถึงปัญหาการกำหนดแนวทางเพื่อการตัดสินใจ การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล การพัฒนาทางเลือกและการประเมินทางเลือก

3. องค์ประกอบที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

3.1 แรงจูงใจสู่การปฏิบัติ

McClelland (1962) กล่าวว่า แรงจูงใจเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาให้เกิดสมรรถนะ ซึ่งแรงจูงใจ/เจตคติ (Motives/Attitude) เป็นพลังขับเคลื่อนที่เกิดจากภายในจิตใจของบุคคลที่จะทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่เป้าหมายหรือมุ่งสู่ความสำเร็จ แรงจูงใจจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงานของบุคคลในการที่จะเสริมแรงให้บุคคลได้ปฏิบัติงานอย่างเต็มตามศักยภาพและมีความพึงพอใจต่องานที่กำลังปฏิบัติ อันนำไปสู่การปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้มีนักวิชาการหลายท่านได้ทำการศึกษาถึงแนวคิดทฤษฎีของแรงจูงใจสู่การปฏิบัติ ดังนี้

Maslow (1970) กล่าวว่า ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ทุกคนเหมือนกันหมด แม้ว่าจะอยู่ในวัฒนธรรมที่แตกต่างกันความพึงพอใจในความต้องการเหล่านั้นมีวิถีทางที่แตกต่างกัน ความต้องการเหล่านั้นยังคงเหมือนกัน Maslow ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับความต้องการไว้ 3 ประการ คือ

1. มนุษย์มีความต้องการอยู่เสมอไม่มีที่สิ้นสุดเมื่อความต้องการได้รับการตอบสนองแล้วความต้องการอื่นจะเกิดขึ้นมาแทนที่ กระบวนการนี้ไม่มีสิ้นสุดและเริ่มตั้งแต่เกิดจนตาย
2. ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรมอีกต่อไป

3. ความต้องการของมนุษย์มีลำดับชั้นความสำคัญ กล่าวคือ เมื่อความต้องการระดับต่ำได้รับการตอบสนอง ความต้องการในระดับสูงจะเรียกร้องให้มีการตอบสนองทันที Maslow ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับพื้นฐานความต้องการของมนุษย์มีลำดับชั้นความต้องการ (Hierarchy of Needs) 5 ชั้น ดังนี้ 1) ความต้องการทางร่างกาย หมายถึง ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์เพื่อความอยู่รอด เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค อากาศ น้ำดื่ม เป็นต้น 2) ความต้องการความปลอดภัยและมั่นคง หมายถึง เมื่อมนุษย์สามารถตอบสนองความต้องการทางร่างกายได้แล้วมนุษย์ก็จะเพิ่มความต้องการในระดับที่สูงขึ้น เช่น ความต้องการความปลอดภัยในชีวิตและความต้องการความมั่นคงในชีวิตและหน้าที่การงาน 3) ความต้องการการยอมรับ หมายถึง ความต้องการของสังคมซึ่งเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งของมนุษย์ เช่น ความต้องการความรัก

ความต้องการ เป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะและได้รับความชื่นชมจากผู้อื่น เป็นต้น 4) ความต้องการได้รับการยกย่อง หมายถึงความภาคภูมิใจในตนเองเป็นความต้องการได้รับการยกย่องจากสังคม เช่น ความต้องการได้รับความเคารพนับถือ ความต้องการ มีความรู้ความสามารถ เป็นต้น

5) ความต้องการความสำเร็จในชีวิต หมายถึง ความต้องการสูงสุดของแต่ละบุคคล เช่น ความต้องการที่จะทำทุกสิ่งทุกอย่างได้สำเร็จเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง

วาทิต แสงจันทร์ (2564) กล่าวถึงความต้องการของครูเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการสร้างแรงจูงใจให้ครูปฏิบัติงาน เมื่อครูยังมีความต้องการทำงานจะเกิดความมุ่งมั่นทำงานมุ่งมั่นความปลอดภัย เมื่อตนเองปลอดภัยก็จะเกิดความผูกพันในสังคมรวมถึงองค์การที่ตนเองทำงาน อยู่พยายามให้กลุ่มยอมรับว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคมขององค์การ หลังจากนั้นความต้องการด้านความสมหวังในชีวิต จะมีความรุนแรงขึ้น ครูจึงพยายามแสดงความสามารถอย่างเต็มที่ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ฉะนั้นความต้องการจึงเป็นตัวกระตุ้น ให้ครูทำงานเพื่อที่จะได้ประสบความสำเร็จที่คาดหวังไว้

จากการศึกษาแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปความเกี่ยวกับแรงจูงใจสู่การปฏิบัติ หมายถึง พลังขับเคลื่อนที่เกิดจากภายในจิตใจของบุคคลทั่วไปและแสดงพฤติกรรมที่มุ่งสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้

3.2 ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน

วาทิต แสงจันทร์ (2564) กล่าวถึง ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน หมายถึง การที่ครู และบุคลากรทางการศึกษาสามารถทำงานหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ ในการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ซึ่งงานที่ทำนั้นอาจเป็นงานที่ได้รับมอบหมายหรือจะเป็นงานที่ไม่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาก็ตาม

Flippo (1971) กล่าวถึงความสำเร็จในการปฏิบัติงาน คือ การปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ ความสำเร็จนี้ย่อมเกี่ยวกับปัจจัย 3 ประการ คือ พันธะผูกพัน (Obligation) หน้าที่การงาน (Function) และวัตถุประสงค์ (Objectives)

Gilmer (1975) กล่าวถึงความสำเร็จในการปฏิบัติงาน คือ ความสามารถในการทำงานจนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และเป็นที่ยอมรับนับถือในมาตรฐานของงานนั้น ๆ

Miner (1992) กล่าวถึงความสำเร็จในการปฏิบัติงาน คือ การปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งการแก้ปัญหาและป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำงานได้สำเร็จเป็นที่พอใจและความปลื้มในผลสำเร็จของงานนั้น

Herzberg (1993) กล่าวว่า ความสำเร็จในการปฏิบัติงานของบุคลากร คือ ความสามารถของบุคลากรในการทำงานให้เสร็จสิ้นและประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี สามารถ

แก้ปัญหาและป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น รวมถึงการแสดงสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่ส่งผลให้เห็นถึงผลงานของบุคลากรได้ย่อมจะรู้สึกมีความพึงพอใจและปลื้มใจในผลสำเร็จของงาน

จากการศึกษาแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปความหมายเกี่ยวกับความสำเร็จในการปฏิบัติงาน หมายถึง ความสามารถของบุคลากรในการทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ รวมทั้งแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงานได้เป็นที่พอใจ ซึ่งความสำเร็จจะเกี่ยวข้องกับปัจจัย 3 ประการ พันธะผูกพัน หน้าที่การงานและวัตถุประสงค์

การศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแนวคิดของ วาทิต แสงจันทร์ (2564), McClelland (1970), Maslow (1970), Flippo (1971), และ Gilmer (1975) และ Herzberg (1993) ผู้วิจัยพบว่า มีองค์ประกอบที่มีความเรียกแตกต่างกันอย่างมีความหมายเดียวกันซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติสำหรับการสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ดังตาราง 7

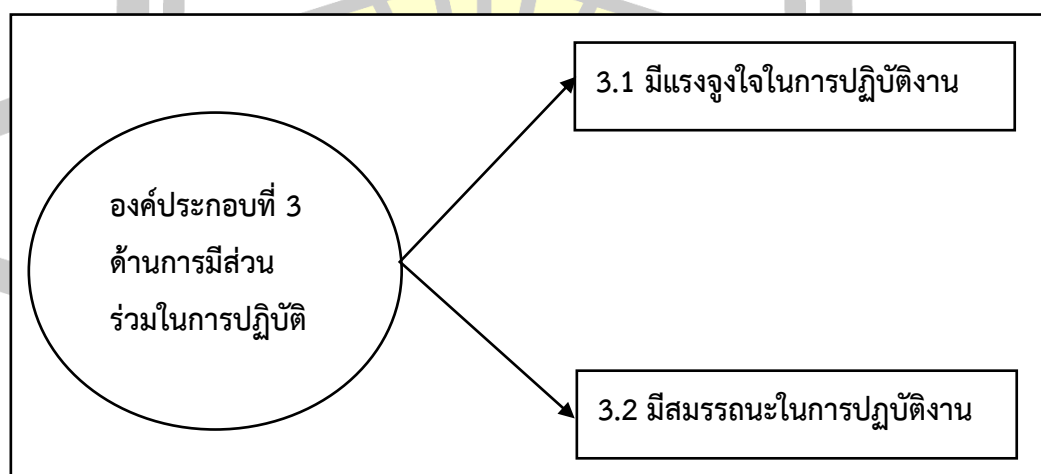
ตาราง 7 การสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

วาทิต แสงจันทร์ (2564)	McClelland (1962)	Maslow (1970)	Flippo (1971)	Gilmer (1975)	Herzberg (1993)	การสังเคราะห์ ของผู้วิจัย
การแสดงออก ถึงความสามารถ ให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ การให้กลุ่มยอมรับตัวเอง	บุคคลแสดง พฤติกรรมที่มุ่ง ไปสู่เป้าหมาย		วัตถุประสงค์ การเป็นที่ยอมรับ นับถือ			มีความต้องการใน การปฏิบัติงาน
การสร้างแรงจูงใจ	แรงจูงใจ/ เจตคติเป็น องค์ประกอบ สำคัญ	ความต้องการ ได้รับการ ตอบสนองแล้ว จะไม่มีแรงจูงใจ ของพฤติกรรม		ทำงานสำเร็จ ตามเป้าหมาย ที่กำหนดเป็นที่ ยอมรับนับถือ ในมาตรฐาน ของงาน	เกิดความรู้สึก พึงพอใจ ปลื้มใจเมื่องาน สำเร็จ	มีแรงจูงใจในการ ปฏิบัติงาน
เกิดความมุ่งมั่นทำงาน มุ่งความปลอดภัย	เกิดสมรรถนะ	ความต้องการ ปลอดภัย มั่นคง	หน้าที่การงาน		ความสามารถ ของบุคลากร	มีสมรรถนะในการ ปฏิบัติงาน

ตาราง 8 การวิเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

ตัวบ่งชี้	เอกสารงานวิจัย							ความถี่	ร้อยละ
	วาทิต แสงจันทร์ (2564)	McClelland (1962)	Maslow (1970)	Flippo (1971)	Gilmer (1975)	Herzberg (1993)			
1. มีความต้องการในการปฏิบัติงาน	✓	✓		✓				3	50.00
2. มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน	✓	✓	✓		✓	✓		5	83.33
3. มีสมรรถนะในการปฏิบัติงาน	✓	✓	✓	✓		✓		5	83.33

จากตาราง 8 ผลการวิเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ มีนักวิชาการที่แสดงทัศนะและผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติเป็นกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี (Theoretical Framework) พบว่า ตัวบ่งชี้มีจำนวน 3 ตัวบ่งชี้ แต่ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาจากตัวบ่งชี้ตั้งแต่ 5 ขึ้นไป เพื่อให้เข้ากับบริบทกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยจึงได้กำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน 2) มีสมรรถนะในการปฏิบัติงาน ดังภาพประกอบ 11

ภาพประกอบ 11 ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

จากตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ พบว่า มี 3 ตัวบ่งชี้ ซึ่งผู้วิจัยสามารถนิยามเชิงปฏิบัติการ ได้ดังนี้

1. นิยามเชิงปฏิบัติการของตัวบ่งชี้ “มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน”

1.1 ทฤษฎีแรงจูงใจ

นักวิชาการกล่าวถึงความหมายของตัวบ่งชี้แรงจูงใจในการปฏิบัติงานหลายท่าน ดังนี้

นริศ สังเสนา (2558) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจไว้ว่า แรงจูงใจ หมายถึง ปัจจัยต่าง ๆ ที่ได้รับจากภายในและภายนอกตัวบุคคลทำให้มีพลังกระตุ้นซึ่งจะแสดงพฤติกรรมหรือรื้อน ก่อให้เกิดกำลังใจ เกิดอารมณ์พึงพอใจ เกิดความทุ่มเทของจิตใจและเต็มใจปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

บุญชนะ โพธิ์ละเคา (2558) กล่าวถึงแรงจูงใจ หมายถึง ความต้องการ ความปรารถนาที่เป็นพลังผลักดันภายในบุคลากรในการทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนด เนื่องจากได้รับปัจจัยต่าง ๆ เป็นการตอบแทนเพื่อตอบสนองความต้องการตามธรรมชาติที่เป็นความต้องการทางร่างกายและจิตใจ ช่วยให้บุคคลทำงานอย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

อรสา เพชรนุ้ย (2560) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจไว้ว่า แรงจูงใจ หมายถึง การที่บุคคลเกิดสิ่งเร้าหรือแรงกระตุ้นผลักดันให้บุคคลเกิดความพยายามในการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ด้วยความเต็มใจ ใช้ความรู้ความสามารถที่มีในตัวบุคคลด้วยความมุ่งมั่น เสียสละ อุทิศร่างกาย แรงใจและสติปัญญาอย่างเต็มศักยภาพ เป็นความรู้สึกในทางบวกที่ช่วยเสริมแรงให้บุคคลมีความสุข ส่งผลให้เกิดเจตคติที่ดีและมีความพึงพอใจเมื่อประสบความสำเร็จบรรลุตามเป้าหมาย

อารีย์ หม่องศิริ (2560) ให้ความหมายของแรงจูงใจไว้ว่า แรงจูงใจ หมายถึง สิ่งที่เป็น แรงขับและสิ่งทีกระตุ้นผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมา โดยตอบสนองกับความต้องการที่ส่งผลให้บรรลุวัตถุประสงค์ตรงตามเป้าหมายได้อย่างสำเร็จ

Herzburg (1959) ได้ทำการศึกษาโดยสัมภาษณ์ความพอใจและไม่พอใจทำงานกับนักบัญชีและวิศวกร จำนวน 200 คน ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ความพอใจในการทำงานไม่ได้หมายความว่าบุคคลนั้นมีแรงจูงใจในการทำงานของบุคคลมีความแตกต่างกัน คือ การที่บุคคลพอใจในการทำงานส่งผลให้บุคคลไม่ค่อยลาออกงาน แต่ถ้าคนงานผู้ใดมีแรงจูงใจในการทำงาน คนงานนั้นจะตั้งใจทำงานให้เกิดผลดี ทฤษฎีและการศึกษาของเฮอริชเบอร์ก ซึ่งให้ความสำคัญแก่ปัจจัยด้านตัวกระตุ้นและการบำรุงรักษาที่มีผลต่อเจตคติในงานของผู้ปฏิบัติงาน ดังนี้

1. ปัจจัยจูงใจหรือปัจจัยตัวกระตุ้น (Motivation Factors) เป็นปัจจัยที่ทำให้บุคลากรเกิดแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจนี้กระตุ้นให้เกิดการทำงานเป็นปัจจัยที่ทำให้ความต้องการทำงานสำเร็จเกิดความก้าวหน้าในชีวิตการทำงานของบุคลากรประสบผลสำเร็จ ทำให้บุคลากรเกิดความรู้สึก ทางบวกต่องานและการปฏิบัติงานจะมีคุณภาพ ซึ่งประกอบด้วย

1.1 ความสำเร็จในการทำงาน (Achievement) หมายถึง การที่บุคลากรทำงานได้สำเร็จจะเกิดแรงจูงใจภายใน เกิดความรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถมีความภาคภูมิใจในตนเองอยากทำงานที่ตนเองมีความสามารถเพิ่มขึ้น ทำให้บุคคลสนองตอบความต้องการสำเร็จ

1.2 ด้านการยอมรับนับถือ (Recognition) หมายถึง การที่บุคคลทำงานได้สำเร็จ แล้วสิ่งหนึ่งที่บุคคลต้องการ คือ การยอมรับจากผู้บริหารการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานและสังคมหรือบุคคลอื่น ๆ ให้เกิดความภาคภูมิใจและมีผลในการกระตุ้นจูงใจที่จะทำงานให้ดีขึ้น ปัจจัยนี้จะเกิดควบคู่กับความสำเร็จในการทำงาน

1.3 ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ (Work Itself) หมายถึง ความชัดเจนของโครงสร้างงานและกระบวนการทำงานที่บุคลากรทำงานได้รับมอบหมาย ทั้งนี้หากโครงสร้างของงาน ชัดเจนกระบวนการปฏิบัติงานมีรูปแบบขั้นตอนมาตรฐานทำให้บุคลากรเกิดแรงจูงใจในการทำงาน ดังนั้นในการบริหารงาน ผู้บริหารต้องตรวจสอบงานในองค์กรในด้านความชัดเจนของโครงสร้างงานแต่ละฝ่าย ระเบียบปฏิบัติงาน วัสดุอุปกรณ์สนับสนุนในการทำงาน หากทุกอย่างถูกต้องมีมาตรฐานเท่ากับว่าสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากรส่วนหนึ่ง

1.4 ความรับผิดชอบ (Responsibility) หมายถึง การได้รับมอบหมายงานของบุคลากร โดยการมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา ทั้งนี้บุคลากรต้องได้รับความไว้วางใจมีการมอบอำนาจในการตัดสินใจดำเนินงานอย่างเต็มที่ โดยไม่จำเป็นต้องตรวจสอบหรือคอยควบคุมอย่างใกล้ชิด การที่ผู้บริหารดำเนินการดังกล่าวทำให้บุคลากรเกิดแรงจูงใจในการทำงาน

1.5 ความก้าวหน้าในงาน (Advancement) หมายถึง การทำงานของบุคลากร แต่ละงานก่อให้เกิดความก้าวหน้าในวิชาชีพในระยะยาว เมื่อทำงานต่อเนื่องกันไปบุคลากรมีความก้าวหน้าในงานทั้งสถานภาพและรายได้จะเกิดแรงจูงใจอยากทำงานและการได้รับเลื่อนเงินเดือนหรือตำแหน่งให้สูงขึ้น รวมถึงโอกาสที่จะได้เพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการทำงานเพื่อความก้าวหน้างานด้วย

2. ปัจจัยค้ำจุนหรือปัจจัยสุขอนามัย (Hygiene Factors) เป็นปัจจัยที่ค้ำจุนหรือบำรุงรักษาจิตใจของบุคลากรให้ทำงาน เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมในการทำงาน หากไม่มีปัจจัยนี้จะส่งผลให้บุคคลในองค์กรนั้นขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ปัจจัยนี้ประกอบด้วย

2.1 นโยบายการบริหารงาน (Policy and Administration) หมายถึง บุคลากรจะทำงานได้ปกติหากนโยบายขององค์กรชัดเจน การบริหารงานเป็นไปตามที่กระบวนการ กำหนด ไม่มีการกลั่นแกล้งหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าการที่องค์กรมีนโยบายและบริหารงานที่ดี เพื่อให้ บุคลากรดำเนินงานได้ถูกต้องในการบริหารงานผู้บริหารควรตระหนักในความชัดเจน มั่นคง มีความ ยุติธรรม หากนโยบายเปลี่ยนแปลงบ่อยการบริหารงานจะไม่มีประสิทธิภาพ

2.2 วิธีการปกครองผู้บังคับบัญชา (Supervision Technical) หมายถึง ความรู้ ความสามารถของผู้บังคับบัญชาในการบริหารงาน ความยุติธรรมในการบริหารงาน ความเต็มใจของผู้บังคับบัญชา ในการให้คำแนะนำทางวิชาการและเทคนิคการทำงานให้ ผู้ใต้บังคับบัญชา

2.3 ค่าตอบแทนและผลประโยชน์เกื้อกูล (Salary) หมายถึง บุคลากร จะทำงานปกติ หากมีรายได้จากการทำงานนั้นยุติธรรมและเพียงพอที่จะใช้จ่ายในครอบครัว รวมทั้งสวัสดิการต่าง ๆ เช่น ที่พัก การรักษาพยาบาล ประกันชีวิต ประกันสังคม ฯลฯ เป็นไปอย่าง เหมาะสมหรือการจัดให้บุคลากรมีรายได้และสวัสดิการที่เหมาะสมเป็นการทรงสภาพการทำงาน ให้เป็นปกติของบุคลากรในการบริหารงานผู้บริหารต้องดูแลบุคลากรที่มีรายได้น้อย ผู้บริหารอาจ ช่วยเหลือโดยการจัดหาทรัพยากรทดแทนทำให้ลดค่าใช้จ่าย เป็นปัจจัยจำเป็นที่ป้องกันไม่ให้เกิด ความไม่พึงพอใจในงาน

2.4 สภาพการทำงาน (Working Conditions) หมายถึง สภาพการทำงานทั่วไปที่เกี่ยวกับหน้าที่การงานที่อาจจะเกิดการการรบกวนทั้งทางกายภาพและ ทางจิตใจอื่น ๆ หรือสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมของสถานที่ทำงานเป็นการทรงสภาพการทำงานให้เป็น ปกติของบุคลากรในการทำงานผู้บริหารต้องคอยตรวจสอบสภาพการทำงาน สถานที่ทำงานของ บุคลากรในองค์กรเมื่อพบข้อบกพร่องต้องรีบแก้ไขทันทีหากปล่อยปละละเลยจะทำให้บุคลากร หงุดหงิดไม่ตั้งใจทำงาน

2.5 ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Relations) หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใต้บังคับบัญชากับผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชากับบุคลากร จะทำงานได้ตามปกติหากความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับบุคลากรเป็นไปด้วยดี

McClelland (1961) ได้สร้างทฤษฎีความต้องการ โดยกล่าวว่าความต้องการ ของคนมาจากการเรียนรู้มากกว่าอย่างอื่น ความต้องการที่เกิดจากการเรียนรู้นี้มีอิทธิพลสูงใจทำให้คน แสดงพฤติกรรม เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ทฤษฎีต้องการการเรียนรู้ของ McClelland จัดอยู่ในกลุ่ม ทฤษฎีเนื้อหา เพราะเป็นการศึกษาให้เข้าถึงแรงผลักดันแรงสูงใจภายในตัวบุคคลที่ทำให้เกิดการ แสดง พฤติกรรมออกมา โดยความต้องการของบุคคล ทฤษฎีนี้อธิบายการสูงใจของบุคคลที่กระทำการ เพื่อให้ได้มาซึ่งความต้องการ ความสำเร็จ ไม่ได้หวังรางวัลตอบแทนจากการกระทำของเขา

ซึ่งความต้องการความสำเร็จของการทำงาน หมายถึง ความต้องการที่จะทำงานให้ดีที่สุดและทำให้สำเร็จผลตามที่ตั้งใจไว้หากองค์กรใดที่มีพนักงานที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จำนวนมากก็จะเจริญรุ่งเรืองและเติบโตเร็ว ในช่วงปี ค.ศ. 1940 นักจิตวิทยาชื่อ David I. McClelland ได้ทำการทดลองโดยใช้แบบทดสอบการรับรู้ของบุคคล (Thematic Apperception Test (TAT)) เพื่อวัดความต้องการของมนุษย์และแบบทดสอบ TAT เป็นเทคนิคการนำเสนอภาพต่าง ๆ แล้วให้บุคคลเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับสิ่งที่เขาเห็นจากการศึกษาวิจัยของ McClelland ได้สรุปคุณลักษณะของคนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ซึ่งมีความต้องการ 3 ประการ ซึ่งเขาเชื่อว่าเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะเข้าใจถึงพฤติกรรมของบุคคลดังนี้

1. ความต้องการสำเร็จ (Achievement Needs) เป็นความต้องการที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ให้เต็มที่และดีที่สุด เพื่อความสำเร็จ จากการวิจัยของ McClelland พบว่า บุคคลที่ต้องการความสำเร็จสูงจะมีลักษณะชอบการแข่งขันชอบงานที่ท้าทายและต้องการได้รับข้อมูลป้อนกลับ เพื่อประเมินผลงานของตนเองมีความชำนาญในการวางแผนมีความรับผิดชอบสูงและกล้าที่จะเผชิญกับความล้มเหลวบุคคลเหล่านี้จะมีความกระตือรือร้น มีความรับผิดชอบสูง จะฉลาดในเป้าหมายระยะยาวที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง อันไม่เป็นสภาพที่สูงหรือต่ำกว่าศักยภาพเขาจนเกินไป ทำให้บุคคลนั้นสามารถใช้ความสามารถแก้ปัญหาได้อย่างเต็มที่ (McClelland, 1962) ได้แสดงถึงคุณลักษณะของคนที่มีความต้องการสำเร็จสูง ดังนี้

1.1 มีความปรารถนาแรงกล้า (Strong Desire) ที่จะรับภาระหรือความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานไม่เกี่ยงหรือเลี่ยงงานพยายามค้นหาว่าปัญหาเกิดจากที่ใดจะแก้ไขโดยวิธีใด ดังนั้นบุคคลผู้นั้นมีแนวโน้มที่จะทำงานคนเดียวแทนที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น แต่ถ้านั้นต้องการความร่วมมือจากหลาย ๆ คน บุคคลผู้นั้นมีแนวโน้มที่จะเลือกผู้ร่วมงานที่มีความสามารถมากกว่าความเป็นมิตรหรือพรรคพวกกัน

1.2 มีความต้องการสัมฤทธิ์ผลสูงมักตั้งเป้าหมายไว้สูงกว่าปกติและชอบเสี่ยงกับเป้าหมายนั้น เขาจะไขว่ความสามารถให้เห็นอย่างสมเหตุสมผล มีความสุขและสนุกกับการทำงาน มากกว่าผู้อื่นถ้านั้นท้าทายความสามารถของเขา

1.3 มีความต้องการสัมฤทธิ์ผลสูง มีความต้องการอย่างแรงกล้าที่จะให้บุคคลอื่นประเมินหรือบอกสิ่งที่เขาทำว่าเขาทำไปได้ดีแค่ไหน เขาจะกังวลหรืออยากรู้ผลที่จะป้อนกลับมาให้ทราบ ไม่ว่าจะออกมาในรูปความสำเร็จหรือความล้มเหลวก็ตาม ทั้งนี้ McClelland พบว่า เงินไม่ได้มีอิทธิพลมากนักต่อบุคคลที่มีความต้องการผลสัมฤทธิ์สูงในท้องทดลองเขาพบว่า คนพวกนี้จะกระทำอย่างดีไม่ว่าจะมีเงินเป็นสิ่งจูงใจหรือไม่ก็ตาม ตรงกันข้ามกับคนที่มีความต้องการผลสัมฤทธิ์ต่ำจะทำงานได้ไม่ดี ถ้ามีเงินน้อยยังสรุปไม่ได้ว่าเงินไม่สำคัญกับบุคคลที่มีความต้องการสัมฤทธิ์ผลสูงเพราะเงินเป็นตัวบ่งบอกถึงความสำเร็จและเงินยังนำมาซึ่งการยอมรับจากผู้อื่นอีกด้วย

2. ต้องการความผูกพัน (Affiliation Needs) เป็นความต้องการ การยอมรับจากบุคคลอื่น ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ต้องการสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคลอื่น ต้องการความผูกพันบุคคลที่ต้องการความผูกพันสูงจะชอบสถานการณ์ความร่วมมือมากกว่า สถานการณ์การแข่งขัน โดยจะพยายามสร้างและรักษาความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น

Barnard (1972) กล่าวถึงแรงจูงใจคือสิ่งที่หน่วยงานหรือผู้บริหารใช้เป็น เครื่องมือในการกระตุ้นให้บุคลากรเกิดความพอใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) สิ่งจูงใจที่เฉพาะเจาะจงและสามารถให้กับปัจเจกบุคคลได้ และ 2) สิ่งจูงใจทั่วไปซึ่งไม่สามารถ ให้กับใคร โดยเฉพาะได้มีทั้งสิ้น 8 ประการ ได้แก่

1. สิ่งจูงใจที่เป็นวัตถุ (Material inducement) หมายถึง เงิน สิ่งของหรือ สภาพทางกาย เป็นสิ่งที่สามารถมอบให้กับบุคคลได้ เป็นการตอบแทนในการปฏิบัติงานเป็นรางวัล จากการปฏิบัติงานให้กับหน่วยงาน สิ่งจูงใจทางวัตถุที่เป็นเงินนั้นมีความสำคัญในการจูงใจให้คน พยายามสร้างงานเพื่อองค์กร

2. สิ่งจูงใจที่เกี่ยวกับโอกาสของบุคคล (Personal non-material opportunity) หมายถึง โอกาสที่บุคคลจะได้รับแตกต่างไปจากบุคคลอื่น เช่น ได้รับเกียรติยศ ได้รับอำนาจพิเศษ และโอกาสได้รับตำแหน่งดี ๆ เป็นต้น สิ่งจูงใจนี้จัดเป็นสิ่งสำคัญในการช่วย ส่งเสริมความร่วมมือในการปฏิบัติงานมากกว่ารางวัลที่เป็นวัตถุ สามารถนำไปปรับใช้กับคนได้ หลากหลายรูปแบบ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

3. สิ่งจูงใจด้านสภาพทางกายที่พึงปรารถนา (Desirable physical conditions) หมายถึง สิ่งแวดล้อมในการทำงาน หรือสภาพร่างกายที่เป็นไปตามความคาดหวังของ บุคคล ได้แก่ สถานที่ในการทำงานสภาพวัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้สำนักงาน สิ่งอำนวยความสะดวก ต่าง ๆ เครื่องแบบที่ใช้สวมใส่เป็นสิ่งสำคัญ อันก่อให้เกิดความสุขทางกายในการทำงานและเกิด ความร่วมมือที่ดีในหน่วยงานได้

4. ผลประโยชน์ทางอุดมคติ (Ideal benefactions) หมายถึง สมรรถภาพ ของหน่วยงาน ซึ่งตอบสนองความต้องการของบุคคลในด้านความภูมิใจที่ได้แสดงฝีมือพอใจที่ได้ ทำงานอย่างเต็มที่ การได้มีโอกาสช่วยเหลือครอบครัวของตนเองและผู้อื่น

5. ความดึงดูดใจทางสังคม (Association attractiveness) หมายถึง ความสัมพันธ์อันดีมิตรในหมู่เพื่อนร่วมงาน การยกย่องนับถือซึ่งกันและกัน ซึ่งทำให้เกิดความผูกพัน ความพอใจในการร่วมงานกับหน่วยงาน หากหน่วยงานหรือองค์กรปราศจากแรงจูงใจนี้จะทำให้คน ในองค์กรขาดความร่วมมือกันและทำให้งานด้อยคุณภาพ

6. สิ่งจูงใจเกี่ยวกับสภาพการทำงาน โดยปรับสภาพการทำงานตรง ความสามารถของบุคคลและทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานแต่ละบุคคล (Adaptation of habitual

methods and attitudes) หมายถึง การปรับปรุงวิธีการทำงานให้มีความเหมาะสมตรงกับความรู้ความสามารถ และให้สอดคล้องกับทัศนคติของแต่ละคน

7. โอกาสที่มีส่วนร่วมในการทำงานอย่างกว้างขวาง (Opportunity of enlarged participation) หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในงานทุกชนิดที่หน่วยงานจัดขึ้น มีความรู้สึกว่าตนเป็นคนสำคัญคนหนึ่งของหน่วยงาน มีความรู้สึกเท่าเทียมกันในหมู่ผู้ร่วมงานและมีกำลังใจในการปฏิบัติงาน

8. สภาพการอยู่ร่วมกัน (The condition of community) หมายถึง ความพึงพอใจของบุคคลที่มีอยู่ร่วมกันฉันท์มิตร มีความสะดวกใจในการสร้างความสัมพันธ์ รู้จักกันอย่างกว้างขวาง ให้ความร่วมมือกันดีในการทำงาน ซึ่งทำให้บุคคลรู้สึกว่ามีหลักประกันความมั่นคงในการทำงานและข้อเท็จจริงอีกประการ คือ องค์กรต่าง ๆ ไม่สามารถให้สิ่งจูงใจทั้งหมดแก่คนในองค์กรได้และให้ได้ไม่มากพอ แต่การจูงใจทั้งหมดถูกสร้างขึ้นเพื่อให้เกิดความร่วมมือในองค์กร

Michell (1987) ให้ความหมายของแรงจูงใจ หมายถึง ระดับความต้องการและความพยายามที่จะกระทำภารกิจต่าง ๆ นั้นของแต่ละคนเป็นกระบวนการทางจิตที่รวมถึงการปลุกเร้าทางพฤติกรรม ทิศทางและความคงอยู่ของพฤติกรรมกระทำด้วยความเต็มใจ

Baron (1993) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจไว้ว่า แรงจูงใจ หมายถึง กระบวนการที่ประกอบด้วย แรงกระตุ้น การควบคุม และยังคงไวซึ่งพฤติกรรมของมนุษย์ที่มุ่งไปสู่จุดหมาย

Vroom และ Edward (1970) ให้ความหมายของแรงจูงใจไว้ว่า แรงจูงใจเป็นหนึ่งในการสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานพฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ เกิดจากแรงจูงใจที่ทำให้เกิดความต้องการ และแสดงการกระทำออกมาตามปกติ คนเรามีความสามารถในการทำงานทำสิ่งต่าง ๆ ได้หลายอย่าง หรือมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน แต่พฤติกรรมเหล่านี้จะแสดงออกเพียงบางโอกาสเท่านั้นที่จะผลักดันเอาความสามารถของคนออกได้นั้นคือ แรงจูงใจเป็นความเต็มใจที่จะใช้พลังความสามารถเพื่อให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

Lunenburg และ Ornstein (2000) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจไว้ว่า แรงจูงใจเป็นแรงผลักดันที่ส่งผลต่อบุคคลที่สามารถอธิบายถึงทิศทางความพยายามของบุคคลที่พึงปรารถนา เพื่อให้ไปสู่ผลสำเร็จตามเป้าหมายเฉพาะ

จากการศึกษาแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปความหมายของแรงจูงใจ หมายถึง ปัจจัยต่าง ๆ ที่ได้รับจากภายในและภายนอกของแต่ละบุคคล รวมทั้งความต้องการที่กระตุ้นให้บุคคลเกิดความพยายามในการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง

1.2 ทฤษฎีความต้องการของมนุษย์

มีนักวิชาการ นักการศึกษากล่าวถึงความหมายของตัวบ่งชี้ความต้องการในการปฏิบัติงานหลายท่าน ดังนี้

Murray (1938) ได้พัฒนาทฤษฎีบุคลิกภาพที่จัดระเบียบในแง่ของแรงจูงใจ ความกดดัน และความต้องการ เมื่อเรย์อธิบายถึงความต้องการว่าเป็น “ศักยภาพหรือความพร้อมที่จะตอบสนองในรูปแบบหนึ่งภายใต้สถานการณ์ที่กำหนด” ซึ่งทฤษฎีบุคลิกภาพตามความต้องการและแรงจูงใจชี้ให้เห็นว่า บุคลิกภาพของเราเป็นภาพสะท้อนของพฤติกรรมที่ควบคุมโดยความต้องการ ซึ่งความต้องการมี 2 ประเภท คือ 1) ความต้องการหลัก คือ ความต้องการขั้นพื้นฐานเป็นความต้องการที่ขึ้นอยู่กับความต้องการทางชีวภาพ เช่น ความต้องการออกซิเจน อาหารและน้ำ 2) ความต้องการรอง คือ ความต้องการของจิตใจ เช่น ความจำเป็นในการเลี้ยงดู ความเป็นอิสระ และความสำเร็จ เป็นต้น

Alderfer (1969) ได้ให้ทฤษฎีที่เรียกว่า E.R.G (Existence-Relatedness-Growth Theory) โดยแบ่งความต้องการของบุคคลออกเป็น 3 ประการ คือ ความต้องการมีชีวิตอยู่ (Existence Needs) ความต้องการสัมพันธ์ภาพกับคนอื่น (Relatedness Needs) และความต้องการความเจริญก้าวหน้า (Growth Needs)

Maslow (1970) มาสโลว์ เสนอแนวคิดหลักการที่สำคัญเกี่ยวกับความต้องการ มีความเชื่อว่ามนุษย์มีแนวโน้มที่มีความต้องการอันใหม่ที่สูงขึ้น และได้แบ่งความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

1. ความต้องการด้านร่างกาย (Physiological Needs) เป็นต้องการปัจจัย 4 เช่น ต้องการอาหาร เครื่องนุ่งห่มเพื่อป้องกันความร้อน หนาว ยารักษาโรคภัยไข้เจ็บและที่อยู่อาศัยเพื่อป้องกันแดด ฝน ลม อากาศร้อน หนาว และสัตว์ร้าย ความต้องการเหล่านี้มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ทุกคน จึงมีความต้องการพื้นฐานขั้นแรกที่มนุษย์ทุกคนต้องการบรรลุให้ได้ก่อน
2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) หลังจากที่มีมนุษย์บรรลุความต้องการด้านร่างกาย ทำให้ชีวิตสามารถดำรงอยู่ในขั้นแรกแล้วจะมีความต้องการด้านความปลอดภัย ของชีวิตและทรัพย์สินของตนเองเพิ่มขึ้นต่อไป เช่น หลังจากมนุษย์มีอาหารรับประทานแล้วได้เริ่มหันมาคำนึงถึงความปลอดภัยของอาหารหรือสุขภาพ โดยหันมาให้ความสำคัญกับเรื่องสารพิษที่ติดมากับอาหาร ซึ่งสารพิษเหล่านี้อาจสร้างความไม่ปลอดภัยให้กับชีวิตของเขา เป็นต้น
3. ความต้องการความรักและการเป็นเจ้าของ (Belonging and Love Needs) เป็นความต้องการที่เกิดขึ้นหลังจากการที่มีชีวิตอยู่รอดแล้ว มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มนุษย์จะเริ่มมองหาความรักจากผู้อื่นต้องการที่จะเป็นเจ้าของสิ่งต่าง ๆ ที่ตนเองครอบครอง

อยู่ตลอดไป เช่น ต้องการให้พ่อแม่ พี่น้อง คนรัก รักเราและต้องการให้เขาเหล่านั้นรักเราคนเดียว ไม่ต้องการให้เขาเหล่านั้นไปรักคนอื่นโดยการแสดงความเป็นเจ้าของ เป็นต้น

4. ความต้องการการยอมรับนับถือจากผู้อื่น (Esteem Needs) เป็นความต้องการ อีกขั้นหนึ่งหลังจากได้รับความต้องการทางร่างกาย ความปลอดภัย ความรักและความเป็นเจ้าของและยังต้องการการยอมรับนับถือจากผู้อื่น ต้องการได้รับเกียรติจากผู้อื่น เช่น ต้องการเรียกขานจากบุคคลทั่วไปอย่างสุภาพให้ความเคารพนับถือตามควรไม่ต้องการการกดขี่ข่มเหงเนื่องจากทุกคนมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน

5. ความต้องการความเป็นตัวตนอันแท้จริงของตนเอง (Self-actualization Needs) เป็นความต้องการขั้นสุดท้ายหลังจากที่ผ่านความต้องการความเป็นส่วนตัว เป็นความต้องการที่แท้จริงของตนเอง ลดความต้องการภายนอกลง หันมาต้องการสิ่งที่ตนเองมีและเป็นอยู่ ซึ่งเป็นความต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์ แต่ความต้องการในขั้นนี้มักเกิดขึ้นได้ยากเพราะต้องผ่านความต้องการในขั้นอื่น ๆ มาก่อนและต้องมีความเข้าใจในชีวิตเป็นอย่างดี เมื่อวิเคราะห์โดยรอบด้านแล้วพบว่าระดับความต้องการทั้ง 5 ระดับของมนุษย์ตามแนวคิดของมาสโลว์นั้นสามารถตอบคำถามเรื่องความมุ่งหมายของชีวิตได้ครบถ้วนในระดับหนึ่ง เพราะมนุษย์เราตามปกติจะมีระดับความต้องการหลายระดับและความต้องการระดับต้นได้รับการสนองตอบก็จะเกิดความต้องการในระดับสูงเพิ่มขึ้นเรื่อยไปตามลำดับจนถึงระดับสูงสุด การตอบคำถามเรื่องเป้าหมายและคุณค่าของชีวิตตามแนวของจิตวิทยาแขนงมนุษยนิยม

วิธมนพงษ์ คงสืบเสาะ (2564) สรุปได้เรื่องความต้องการในรูปแบบต่าง ๆ กัน ซึ่งสามารถแบ่งความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้ 1) ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physical Motivation) เป็นความต้องการเกี่ยวกับอาหาร น้ำ การพักผ่อน การได้รับความคุ้มครองความปลอดภัย การได้รับความเพลิดเพลิน การลดความเคร่งเครียด ความต้องการนี้จะมีสูงมากในวัยเด็กตอนต้นและวัยผู้ใหญ่ตอนปลาย เนื่องจากเกิดความเสื่อมของร่างกาย 2) ความต้องการทางด้านสังคม (Social Motivation) เป็นความต้องการที่สลับซับซ้อนมาก เป็นความต้องการที่มีผลมาจากด้านชีววิทยาของมนุษย์ในความต้องการอยู่ร่วมกันกับครอบครัว

จากการศึกษาแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปความหมายของความต้องการของมนุษย์ หมายถึง ความพร้อมที่จะตอบสนองในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดและความต้องการพื้นฐานของมนุษย์

2. นิยามเชิงปฏิบัติการของตัวบ่งชี้ “มีสมรรถนะในการปฏิบัติงาน”

นักวิชาการ นักการศึกษา ได้เสนอความหมายของสมรรถนะในการปฏิบัติงาน ไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2548) ได้เสนอความหมายของสมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะอื่น ๆ ที่ทำให้บุคคลสามารถสร้างผลงานได้โดดเด่นกว่าเพื่อนร่วมงานอื่น ๆ ในองค์กร” กล่าวคือ การที่บุคคลจะแสดงสมรรถนะใดสมรรถนะหนึ่งได้มักจะต้องมีองค์ประกอบของทั้งความรู้ ทักษะ ความสามารถและคุณลักษณะอื่น ๆ ตัวอย่างเช่น สมรรถนะการบริการที่ดี ซึ่งอธิบายว่า “สามารถให้บริการที่ผู้รับบริการต้องการได้” นั้นหากขาดองค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่ ความรู้ในงาน หรือทักษะที่เกี่ยวข้อง เช่น อาจต้องหาข้อมูลจากคอมพิวเตอร์และคุณลักษณะของบุคคลที่เป็นคนใจเย็น อดทน ชอบช่วยเหลือผู้อื่น แล้วบุคคลก็ไม่อาจจะแสดงสมรรถนะของการบริการที่ดีด้วยการให้บริการที่ผู้รับบริการต้องการได้

ณรงค์วิทย์ แสนทอง (2550) ได้เสนอความหมายของสมรรถนะ หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะและแรงจูงใจที่มีความสัมพันธ์และส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของเป้าหมายของงานในตำแหน่งนั้น ๆ สมรรถนะแต่ละตัวจะมีความสำคัญต่องานแต่ละงานแตกต่างกันไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้เสนอความหมายของสมรรถนะ หมายถึง สมรรถนะเป็นคุณลักษณะของบุคคลที่เกี่ยวกับผลการปฏิบัติงาน อันประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน และเป็นคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมในองค์กรปฏิบัติงานได้ผลงานโดดเด่นกว่าบุคคลอื่น ๆ

พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ (2563) เสนอความหมายของสมรรถนะ หมายถึง กลุ่มพฤติกรรมในการทำงานของบุคคลที่เกิดจากความรู้ เจตคติหรือคุณลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล อันเป็นปัจจัยสำคัญในการผลักดันให้บุคคลนั้นสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ให้สำเร็จ ลุล่วงตามเป้าหมายที่กำหนดในตำแหน่งงานนั้น

สุรัชย์ พรหมพันธ์ (2554) ได้เสนอความหมายของสมรรถนะ หมายถึง การแสดงถึงความสามารถที่จำเป็นในการปฏิบัติงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของงานนั้น

Spencer และ Spencer (1993) ได้เสนอความหมายของสมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะพื้นฐาน (Underlying Characteristic) ที่มีอยู่ภายในตัวบุคคล ได้แก่ แรงจูงใจ (Motive) อุปนิสัย (Trait) อัตมโนทัศน์ (Self-Concept) ความรู้ (Knowledge) และทักษะ (Skill) ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้จะเป็นตัวผลักดันหรือมีความสัมพันธ์เชิงเหตุผล (Causal Relationship) ให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือสูงกว่าเกณฑ์อ้างอิง (Criterion-Reference) หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้

เพชรจันทร์ ภูทะวัง (2565) กล่าวถึงความหมายของสมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ ความสามารถ ทักษะและแรงจูงใจที่มีความสัมพันธ์ทำให้บุคคลสามารถสร้างผลงานได้ สามารถปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบได้อย่างมี

ประสิทธิภาพแสดงถึงความสามารถที่จำเป็นในการปฏิบัติงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของงานนั้น

จากการสังเคราะห์นิยามเชิงปฏิบัติการของตัวบ่งชี้สมรรถนะในการปฏิบัติงานจากนักวิชาการข้างต้น ผู้วิจัยได้สรุปผลการสังเคราะห์ที่เกี่ยวกับความหมายของสมรรถนะในการปฏิบัติงาน หมายถึง คุณลักษณะหรือพฤติกรรมของบุคคลที่เป็นผลมาจาก ความรู้ ความสามารถ ทักษะและแรงจูงใจที่ส่งผลให้บุคคลสามารถสร้างสรรค์ผลงานต่าง ๆ สามารถปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. องค์ประกอบที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

มีนักวิชาการ นักการศึกษาได้กล่าวถึงเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ดังนี้

ชาญชุตี จรรยาสิทธิ์, ศักดิ์ชัย สามเตี้ย, ดุสิต สุจิรารัตน์ และโชคชัย หมั่นแสวงทรัพย์ (2554) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ คือ การลดการสูญเสียทรัพย์สินในการป้องกันโรค และเกิดความปลอดภัยจากโรคและลดอัตราการเกิดโรคในชุมชน การมีส่วนร่วมในการประเมินผล คือ การที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการป้องกันโรคในชุมชน ในกระบวนการ กำจัด ทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย ด้วยวิธีทางกายภาพ ชีวภาพ การร่วมรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

ฐิตาภา บำรุงศิลป์ และคณะ (2564) กล่าวถึงการมีส่วนร่วม คือ การได้รับผลประโยชน์ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีโอกาสเข้าไปขายสินค้าที่ระลึกในบริเวณสถานที่ท่องเที่ยวของชุมชน เพราะชุมชนมีการเปิดให้สามารถนำผลิตภัณฑ์จากกลุ่มผู้ผลิตและผลิตภัณฑ์ของชาวบ้านที่ผลิตในครัวเรือนนำวางขายเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถซื้อของที่ระลึกกลับไปได้

ภาวินี ชุ่มใจ (2564) กล่าวถึงด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ พบว่า การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ของชุมชนกับการจัดการท่องเที่ยว หากมองในรูปแบบของผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การให้บริการที่พัก บริการอาหาร เครื่องดื่มและการขายผลิตภัณฑ์ เป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชน เกิดการจ้างงาน ทำให้คนในชุมชนกลับมาทำงานในพื้นที่ของตนเอง

Meunduang (2022) กล่าวถึงด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ได้รับความสะดวกสบายจากการดำเนินงานด้านสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา เครื่องอุปโภค บริโภค เครื่องมือสำหรับการประกอบอาชีพของกลุ่มแม่บ้านจากการป้องกันและการบรรเทาสาธารณภัยสนับสนุนด้านการส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นและการพัฒนารูปแบบการบริการหรือโครงการในท้องถิ่น

จีระภา มีทวยหลิม, สมาน อัครภูมิ และพงษ์ศักดิ์ ทองพันธ์ (2565) กล่าวถึงด้านการรับผลประโยชน์ พบว่า ให้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ขึ้นชมกับผลสำเร็จร่วมกันทุกฝ่าย และทุกคนอย่างมีความเสมอภาค การให้ขวัญและกำลังใจตามโอกาสต่าง ๆ ปฏิบัติโดยชอบธรรม เพื่อความยุติธรรม

ชัยรัตน์ มาสอน, ชาญชัย ฮวดศรี และสุรพล พรหมกุล (2565) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์แนวทางการพัฒนาที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชนกับท้องถิ่นนั้น ส่วนข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทและได้รับประโยชน์จากการปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส ผู้พิการและควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับรู้โครงการต่าง ๆ

ทีตาวิรี เทศะปุระณะ และชวลีรัตน์ เจริญพร (2565) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ทั้งสองฝ่ายหรือทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องได้รับประโยชน์จากกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติและจะต้องได้รับการยินยอมพร้อมใจของทั้งสองฝ่ายหรือทุกฝ่ายด้วย

จากการศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ตามแนวคิดของ วาทิต แสงจันทร์ (2564), McClelland (1970), Maslow (1970), Flippo (1971), และ Gilmer (1975) และ Herzberg (1993) ผู้วิจัยพบว่า มีองค์ประกอบที่มีความเรียกแตกต่างกันอย่างมีความหมายเดียวกัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ สำหรับการสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ดังตาราง 9

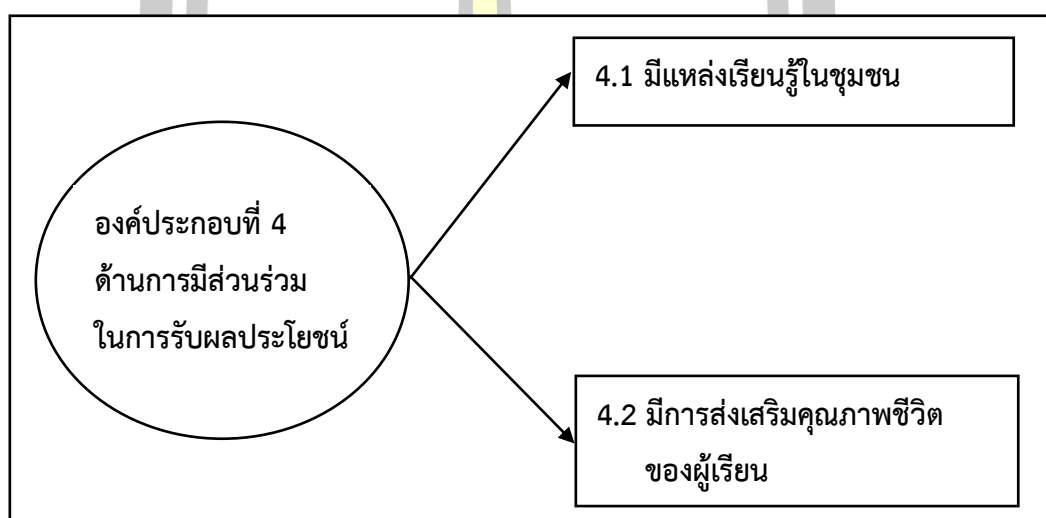
ตาราง 9 การสังเคราะห์ข้อบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

ชาญชุติ จรรยาสิทธิ์ และคณะ (2564)	จิตวิทยา บำรุงศิลป์ และคณะ (2064)	ภาวีนี ชุ่มใจ (2564)	จิระภา มีหทัยหลิม, สมาน อัครภูมิ และพงษ์ศักดิ์ ทองพันธ์ (2565)	ชัยรัตน์ มาสอน, ชาญชัย ฮวดศรี และสุรพล พรหมกุล (2565)	ทิตาวีร์ เพ็ชระปุระณะ และชุลีรัตน์ เจริญพร (2565)	Meunduang (2022)	การสังเคราะห์ของผู้วิจัย
มีส่วนร่วมในการประเมินผล				ให้ข้อเสนอแนะ แนวทางจัดทำแผนแม่บทวิจัยโครงการ	จัดโครงการ สาธารณูปโภค		มีส่วนร่วม ประเมินผล โครงการ
การลด การสูญเสีย ทรัพย์สิน	จัดแหล่งท่องเที่ยวชุมชน	เชิงการท่องเที่ยว ประชาชน	แสดงความยินดีชื่นชม		ได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติได้รับความยินยอมสองฝ่าย	กิจกรรมวัฒนธรรม ประเพณี	มีแหล่งเรียนรู้ในชุมชน
	การจ้างงาน สร้างรายได้ เกิดทักษะอาชีพ	เกิดการจ้างงานมีรายได้คนกลับมาทำงานในพื้นที่ ชุมชนตนเอง	กำหนดนโยบาย ยุติธรรม การให้ขวัญ และกำลังใจ	ช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส	ได้รับความปลอดภัย	ได้รับการเสริมคุณภาพชีวิตของผู้เรียน	

ตาราง 10 การวิเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

ตัวบ่งชี้	เอกสภางานวิจัย							รวม	
	ชาญชุติ จรรยา สัณห์ และคณะ (2564)	ฐิตาภา บำรุง ศิลป์ และคณะ (2064)	ภาวินี ชุ่มใจ (2564)	จิระภา มีหทัยหลิม, สมาน อัครภูมิ และพงษ์ศักดิ์ ทองพันชั่ง (2565)	ชัยรัตน์ มาสอน, ชาญชัย ฮวดศรี และสุรพล พรมกุล (2565)	พิตาวีร์ เทพะบูรณ์ และสุรัตน์ เจริญพร (2565)	Meunduang (2022)		
1. มีส่วนร่วมประเมินผลโครงการ	✓				✓		✓	3	42.85
2. มีแหล่งเรียนรู้ของชุมชน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	6	85.71
3. มีการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของ ผู้เรียน		✓	✓		✓		✓	5	71.43

จากตาราง 10 ผลการวิเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีนักวิชาการที่แสดงทัศนะและผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เป็นกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี (Theoretical Framework) พบว่ามีจำนวน 3 ตัวบ่งชี้ แต่ในการศึกษารั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาจากตัวบ่งชี้ตั้งแต่ 5 ขึ้นไป เพื่อให้เข้ากับบริบทกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย จึงได้กำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) มีแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และ 2) มีการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้เรียน ดังภาพประกอบ 12

ภาพประกอบ 12 ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

จากตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า มี 3 ตัวบ่งชี้ ซึ่งผู้วิจัยสามารถนิยามเชิงปฏิบัติการ ได้ดังนี้

1. นิยามเชิงปฏิบัติการของตัวบ่งชี้ “มีแหล่งเรียนรู้ในชุมชน”

นักวิชาการ นักการศึกษาได้เสนอความหมายของแหล่งเรียนรู้ ไว้ดังนี้
 วรรณรวิ โคตรบง (2551) แหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งหรือที่รวมซึ่งอาจเป็นสภาพ หรือสถานที่หรือศูนย์รวมที่ประกอบด้วยข้อมูลข่าวสารความรู้และกิจกรรมที่มีกระบวนการเรียนรู้ หรือกระบวนการเรียนการสอนที่มีรูปแบบแตกต่างจากกระบวนการเรียนการสอนที่มีครูเป็นผู้สอน เป็นการเรียนรู้ที่มีกำหนดเวลาเรียนยืดหยุ่นสอดคล้องกับความต้องการและความพร้อมของผู้เรียน ซึ่งแหล่งการเรียนรู้ตามมาตรา 25 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่น เป็นต้น

บทบาทของแหล่งเรียนรู้ในการให้การศึกษาแก่ผู้เรียนทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย

1. แหล่งเรียนรู้ต้องสามารถตอบสนองการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการ (Process of Learning) การเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง (Learning by Doing) ทั้งการเรียนรู้ของคน ในชุมชนที่มีแหล่งเรียนรู้ของตนเองอยู่แล้วและการเรียนรู้ของคนอื่น ๆ ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย

2. เป็นแหล่งทำกิจกรรมและแหล่งฝึกงานและแหล่งประกอบอาชีพของ ผู้เรียน

3. เป็นแหล่งสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดโดยตนเอง

4. เป็นห้องเรียนทางธรรมชาติ เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้า วิจัย และฝึกอบรม

5. เป็นองค์กรเปิด ผู้สนใจสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างเต็มที่และทั่วถึง

6. สามารถเผยแพร่ข้อมูลแก่ผู้เรียนในเชิงรุก เข้าสู่กลุ่มเป้าหมาย

อย่างทั่วถึงประหยัดและสะดวก

7. มีการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน

8. มีสื่อประเภทต่าง ๆ ประกอบด้วยสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

สำหรับเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนและการพัฒนาอาชีพ

ครรชิต พุทธิโกษา (2554) กล่าวถึงความหมายของแหล่งเรียนรู้ในชุมชน หมายถึง แหล่งหรือที่รวมข้อมูลข่าวสาร ความรู้สารสนเทศ กิจกรรมและประสบการณ์ต่าง ๆ ในชุมชนที่สนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเองได้ตามอัธยาศัยและ กล่าวถึงองค์ประกอบของแหล่งเรียนรู้ในชุมชนควรจะต้องประกอบด้วยสิ่งต่าง ๆ

1. แหล่งที่มาของความรู้และเนื้อหาความรู้ แหล่งที่มาของความรู้ หมายถึง ที่มาหรือตัวแทนของความรู้ที่สามารถอ้างอิงถึงความรู้ที่มีอยู่ขององค์ความรู้ในชุมชน ซึ่งอาจอยู่ใน รูปแบบต่าง ๆ เช่น ด้านบุคคล ด้านวัตถุ สถานที่ ประเพณี เป็นต้น แหล่งที่มาของความรู้สามารถ สื่อผสมหลาย ผุพังหรือล้มตายได้ นอกจากนี้บางแหล่งที่มาของความรู้ยังไม่สามารถให้เรื่องราวได้อย่าง ชัดเจนหากไม่มีคนมาบอกเล่าหรือไม่มีเอกสารมาให้อ่าน ดังนั้นจึงต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูล องค์ความรู้ออกมาเป็นภาพถ่าย เอกสาร หรือเนื้อหาความรู้เพื่อเป็นหลักประกันความยั่งยืนยาวนาน และสืบทอดขยายผลได้

เนื้อหาความรู้ คือ ข้อมูลหรือเรื่องราวหรือสิ่งที่จัดเก็บได้จากแหล่งที่มา ของความรู้ที่ถูกนำมาเรียบเรียงให้เป็นระบบ เป็นหมวดหมู่ สามารถทำความเข้าใจได้และพร้อมต่อ การนำไปใช้ความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ พรสวรรค์ หรือสัญชาตญาณของแต่ละบุคคล เช่น ทักษะ

ในการทำงาน ความคิดทัศนคติ และทั้งความรู้ที่ชัดเจน (Explicit Knowledge) ซึ่งสามารถถ่ายทอดได้โดยผ่านวิธีต่าง ๆ เช่น การบันทึกข้อมูลหรือเรื่องราวต่าง ๆ

การเก็บข้อมูลจากแหล่งความรู้ขึ้นอยู่กับลักษณะของที่มา เช่น ถ้าเป็นสถานที่อาจเก็บภาพถ่าย พร้อมประวัติความเป็นมา ความสำคัญของแหล่งความรู้หรือถ้าเป็นตัวบุคคลก็อาจเก็บประวัติย่อ บทสัมภาษณ์ คุณงามความดี บันทึกประสบการณ์หรือความรู้ที่มี แต่ถ้าหากอยู่ในรูปแบบของประเพณี อาจบันทึกถึงความเป็นมา พิธีกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติ เป็นต้น

2. วิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ หมายถึง ขั้นตอน วิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้รูปแบบการเผยแพร่หรือการนำเนื้อหาความรู้จากแหล่งที่มาของความรู้มาถ่ายทอดให้กับผู้ที่สนใจ เช่น การจัดทำหลักสูตร การจัดทำแปลงสาธิต ฯลฯ

3. อุปกรณ์สำหรับการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ หมายถึง อุปกรณ์สาธิต สื่อรูปแบบต่าง ๆ ที่ทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากกว่าการได้ฟังบรรยายอย่างเดียว เช่น แผ่นพับ ภาพประกอบ โมเดลจำลอง ภาพสไลด์ หนังสือ สาระคดีสั้น ฯลฯ

4. สถานที่เรียนรู้ ส่วนใหญ่ใช้บริเวณแหล่งที่มาของความรู้เป็นสถานที่จัดการเรียนรู้เพราะสามารถเรียนรู้ได้จากสถานที่จริงไม่ว่าจะเป็นที่บ้าน แปลงเกษตร วัด เป็นต้น โดยมีการปรับสภาพแวดล้อมของแหล่งเรียนรู้ให้เป็นห้องเรียนธรรมชาติ ไม่จำเป็นต้องเรียนในห้องเรียนที่เป็นทางการแต่ ถ้าหากแหล่งเรียนรู้ไม่สะดวกต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ อาจใช้สถานที่ใกล้เคียงหรือเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้

5. การประเมินและติดตามผลการเรียนรู้ เป็นการการวัดผลว่า การจัดการเรียนรู้ได้ผลดีไม่น้อยเท่าใดเพื่อจะได้นำมาพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ในคราวต่อไป โดยวัดผลจากผู้เรียนที่ได้ประเมินความรู้ของตนเองและประเมินกระบวนการสอนของผู้จัดการเรียนรู้ ซึ่งรูปแบบการวัดผลนั้นขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้

6. ผู้จัดการเรียนรู้หรือผู้ที่ดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่นี้จะเน้นให้ชุมชนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผน การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งที่มาของความรู้ไปจนถึงการประเมินและติดตามผลการเรียนรู้

ชัยวัฒน์ วรรณพงษ์ (2541) ได้เสนอว่าบุคลากร สถานที่หรือศูนย์รวมความรู้ที่ให้เข้าไปศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจและความชำนาญที่สถานศึกษาหรือหน่วยงานจัดให้เกิดการเรียนรู้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) ได้กำหนดว่าแหล่งเรียนรู้เป็นสถานที่หรือศูนย์รวมที่ประกอบด้วยข้อมูลข่าวสาร ความรู้และกิจกรรมที่มีกระบวนการเรียนรู้ที่แตกต่างจากกระบวนการเรียนการสอนที่มีครูเป็นผู้สอน มีระยะเวลาเรียนยืดหยุ่น สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน มีการประเมินและวัดผลการเรียนที่มีลักษณะเฉพาะ เหมาะสมกับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ไม่จำเป็นต้องเป็นรูปแบบเดียวกับการประเมินผลในชั้นเรียน

ประพัฒน์ วรทรัพย์ (2544) ได้เสนอว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง สถานที่ สถานการณ์ บุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่สามารถใช้เป็นสื่อในการจัดกระบวนการเรียนการสอนได้ ทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เกิดขึ้นในวิถีชีวิตและเกิดขึ้นจากมนุษย์สร้างขึ้น ทั้งภายในและภายนอก สถานศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2548) ได้ให้ความหมายของแหล่งเรียนรู้ว่า สิ่งที่มีอยู่ในสังคมรอบตัวเรา ทั้งสิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต เป็นสิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น เป็นแหล่งความรู้ที่ทำให้คนในสังคมเกิดการเรียนรู้และเกิดการเรียนรู้ในสังคมอย่างต่อเนื่อง

ปริญญา จันทะคาม (2561) กล่าวถึงความหมายของแหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งที่มีข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ วิทยาการ กิจกรรม กระบวนการ ซึ่งอาจเป็นบุคคล สมาคม สถาบัน หน่วยงานเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองและมนุษย์สร้างขึ้นเทคโนโลยี รวมทั้งวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ หรือการดำรงชีวิตในชุมชนในท้องถิ่น มีความสำคัญต่อบุคคลอื่นที่จะเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน การเรียนรู้ดังกล่าวครอบคลุมถึงด้านความรู้ด้านทักษะและเจตคติ ซึ่งสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียน ใฝ่เรียนใฝ่รู้เพื่อการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

จากการสังเคราะห์นิยามเชิงปฏิบัติการของตัวบ่งชี้มีแหล่งเรียนรู้ในชุมชน จากนักวิชาการข้างต้น ผู้วิจัยได้สรุปผลการสังเคราะห์เกี่ยวกับความหมายของตัวบ่งชี้มีแหล่งเรียนรู้ ในชุมชน หมายถึง สถานที่แหล่งที่มีข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ ความรู้ กิจกรรมที่มีกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย แหล่งความรู้ เนื้อหา วิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ อุปกรณ์สำหรับการเรียนรู้ การประเมินและการติดตาม เป็นต้น รวมทั้งเป็นแหล่งวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ หรือการดำรงชีวิต ในชุมชนในท้องถิ่นมีความสำคัญต่อบุคคลที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. นิยามเชิงปฏิบัติการของตัวบ่งชี้ “มีการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้เรียน”

2.1 ความหมายเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

มีนักวิชาการให้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิต ไว้ดังนี้

จุฬาลักษณ์ สุนทรวิภาต (2540) ได้กล่าวว่า คุณภาพชีวิตนักเรียน หมายถึง สภาพความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียนในขณะที่อยู่ในโรงเรียน ได้รับบริการต่างๆ จากทางโรงเรียน ที่ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่สมบูรณ์ และมีความสุขเมื่ออยู่ที่โรงเรียน

เบญจวรรณ หอมหวาน (2546) ที่กล่าวไว้ว่า คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของ นักเรียน หมายถึง คุณภาพที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ที่นักเรียนสามารถดำเนินชีวิตอยู่ใน โรงเรียนได้ มีความพึงพอใจกับสภาพความเป็นอยู่ของตนเอง มีปัจจัยด้านวัตถุที่จำเป็นต่อ การดำรงชีวิต ได้แก่ อาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย สุขภาพ มีสาธารณูปโภคที่ดี เป็นผู้ที่มีคุณธรรมและ จริยธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคม

พิสมัย เครือชารี (2544) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตในโรงเรียน หมายถึง พฤติกรรม ที่แสดงถึงความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อครู โรงเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งมีผลต่อ นักเรียน

สุพจน์ แฉล้มเขต (2546) ที่กล่าวว่า คุณภาพชีวิตในโรงเรียน หมายถึง พฤติกรรม ความรู้สึกและเจตคติของนักเรียนที่มีต่อครู โรงเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งมีผลต่อนักเรียนทั้งด้านร่างกายและจิตใจ การปรับตัวในสังคมและซึ่งสอดคล้องกับ

กนกวรรณ ทองดำลิ่ง (2552) ที่กล่าวว่า คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน หมายถึง ความรู้สึกพอใจหรือความรู้สึกทางบวกของนักเรียน ในขณะที่ดำเนินชีวิตอยู่ในโรงเรียน

อนุชาติ พวงสำลี และอรทัย อางอ่า (2541) กล่าวว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง ระดับของการมีชีวิตที่ดี ความสุข ความพึงพอใจในชีวิตเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นอยู่ในสังคม

กรมการส่งเสริมสุขภาพ (2553) กล่าวว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง การดำรงชีวิต ของมนุษย์ในระดับที่เหมาะสมตามความจำเป็น เหมาะสม และเป็นไปตามความต้องการขั้นพื้นฐาน ในสังคมนั้น ๆ ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ซึ่งคุณภาพชีวิตของประชากรจะดีนั้นครอบครัวหรือชุมชน จะต้องบรรลุเกณฑ์ความจำเป็นขั้นพื้นฐานได้อย่างครบถ้วน

เกษม จันทรแก้ว (2558) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตในแง่ของสิ่งแวดล้อม หมายถึง การศึกษาความเป็นอยู่ของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพการศึกษา เศรษฐกิจและอนามัย ตามลักษณะของสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ เชื้อชาติ วัฒนธรรมและวิธีการเลี้ยงดู เป็นต้น โดยที่คุณภาพชีวิตนั้นขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทั่วไปทางชีวภาพ หากบุคคลใดที่อยู่ในทรัพยากร แวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์ก็ย่อมจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าบุคคลที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ขาดแคลน และยิ่งขึ้นอยู่กับความพอใจที่มีความแตกต่างกันไปของแต่ละตัวบุคคล

วนิดา วิชัยศักดิ์, พิรพนธ์ ลือบุญธวัชชัย และยิ่งยศ อวิหิงสานนท์ (2561) กล่าวว่า คุณภาพชีวิต เป็นความรู้สึกพอใจในชีวิตของแต่ละบุคคลตามสภาพที่ตนดำรงอยู่เป็นการรับรู้ และตัดสินใจโดยบุคคลนั้น ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกอย่างของชีวิต เช่น ความสามารถในการปฏิบัติ การกิจตามบทบาทในสังคม แม้ในบุคคลที่เจ็บป่วยและต้องเผชิญกับความทุกข์ทรมานทั้งร่างกายและจิตใจแต่ผู้ป่วยก็พยายามที่จะตอบสนองความต้องการของตนเองเท่าที่จะทำได้ เพื่อการดำรงอยู่และ ดำเนินชีวิตต่อไปอย่างมีคุณภาพ

Walton (1974) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตการทำงานที่ดี คือการตอบสนอง ความต้องการและความปรารถนาของบุคคลในการทำงานให้ดีขึ้น

UNESCO (1978) ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตไว้ว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง การดำรงชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี มีความสุข มีความสมบูรณ์ ทั้งร่างกาย และจิตใจสามารถ

ปรับตัว ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและสังคมที่ตนอยู่ได้อย่างดี ขณะเดียวกันก็สามารถเผชิญปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งสามารถใช้ศักยภาพส่วนบุคคลพัฒนาตนเองและสังคมให้อยู่รวมกันได้อย่างสันติสุข

Ferrans และ Powers (1985) กล่าวว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง ความรู้สึกซึ่งเกิดจากความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจในแต่ละด้านของชีวิตที่บุคคลให้ความสำคัญ

The WHOQOL Group (1994) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตหมายถึง การรับรู้ของบุคคลภายในบริบทของวัฒนธรรม ระบบคุณค่าต่าง ๆ ของเขาสัมพันธ์กับเป้าหมายของชีวิต ความคาดหวังมาตรฐานและสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอยู่ และหมายถึงแนวความคิดที่มีขอบเขตกว้างขวางอันเป็นผลซับซ้อนจากสุขภาพทางกายของบุคคล สภาพจิตใจ ระดับความเป็นอิสระและความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมในชีวิตของบุคคลเป็นสำคัญ

Wongkalasin และ Glangkarn (2021) คุณภาพชีวิตเป็นความรู้สึกพึงพอใจในชีวิตของตนเอง เพื่อการดำรงชีวิตในระดับที่เหมาะสมตามความจำเป็นขั้นพื้นฐานในช่วงเวลาหนึ่ง และในสังคมนั้น ๆ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิต เช่น ความสามารถในการปฏิบัติภารกิจตามบทบาทหน้าที่เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางสังคมและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ คุณภาพชีวิต ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และสามารถ แบ่งออกเป็น 8 มิติย่อย ได้แก่ 1) มิติด้านภาวะการทำงานของร่างกาย 2) มิติด้านบทบาทที่ถูกจำกัดอันเนื่องจากสุขภาพทางกาย 3) มิติด้านความเจ็บปวด 4) มิติด้านการรับรู้สุขภาพทั่วไป 5) มิติด้านการทำหน้าที่ทางสังคม 6) มิติด้านพลังงาน 7) มิติด้านบทบาทที่ถูกจำกัดเนื่องจากปัญหาทางอารมณ์ และ 8) มิติด้านสุขภาพจิต

จากการสังเคราะห์นิยามเชิงปฏิบัติการของคุณภาพชีวิตของผู้เรียนจากนักวิชาการข้างต้น ผู้วิจัยได้สรุปผลการสังเคราะห์เกี่ยวกับความหมายของคุณภาพชีวิตของผู้เรียน หมายถึง ระดับของการมีชีวิตที่ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมและเกี่ยวกับความปรารถนาของบุคคลในการทำงานให้ดีขึ้นภายในบริบทของวัฒนธรรมสัมพันธ์กับเป้าหมายและความคาดหวังของบุคคล

2.2 องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต

จุฬาลักษณ์ สุนทรวิภาต (2540) ทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตนักเรียนในโรงเรียนของนักเรียนว่าประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านร่างกาย ได้แก่ ความเจริญเติบโตของร่างกาย การรับประทานอาหารที่ดี มีคุณภาพ การได้ออกกำลังกาย การได้อยู่ในโรงเรียนที่มีสิ่งแวดล้อมที่ดีและมีความปลอดภัย 2) ด้านวิชาการ ได้แก่ ผลการเรียน การได้แสดงออกทางวิชาการ การเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน 3) ด้านอารมณ์และจิตใจ ได้แก่ การมีสุขภาพจิตที่ดี มีคุณธรรม ได้บำเพ็ญประโยชน์ตลอดจนได้รับการยอมรับ 4) ด้านสังคม ได้แก่ การได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรม

ได้สร้างความสัมพันธ์กับคนที่อยู่รอบ ๆ ตัวเด็ก และการได้รับการช่วยเหลือจากสังคม และ

5) ด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน อันได้แก่ บริการต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดให้ เช่น บริการห้องสมุด หอพัก ห้องส้วม ทุนการศึกษา เป็นต้น

Epstein และ McPartland (1976) กล่าวถึง องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต ในโรงเรียนของนักเรียนว่า ประกอบด้วย 3 มิติย่อย ได้แก่ 1) ความพอใจในโรงเรียน หมายถึง พฤติกรรมและความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อโรงเรียน ซึ่งเกิดจากการได้รับประสบการณ์ในโรงเรียน ทั้งทางสังคมและการจัดการต่าง ๆ ในโรงเรียน 2) ความมุ่งมั่นในการเรียน หมายถึง ความตั้งใจ รับผิดชอบในการทำงานหรือโครงการต่าง ๆ ที่ครูมอบหมายให้นักเรียนทำในห้องเรียน และ 3) ปฏิกริยาต่อครู หมายถึง พฤติกรรมและเจตคติของนักเรียนที่แสดงออกต่อครู

เบญจวรรณ หอมหวาน (2546) กล่าวถึงองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตในโรงเรียน ของนักเรียนไว้ 9 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการเรียน หมายถึง สภาพที่นักเรียนรับรู้และประเมิน ตนเองเกี่ยวกับโอกาสในการแสดงออกทางวิชาการ การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้ทั้งกิจกรรมในหลักสูตรและนอกหลักสูตร งานที่ได้รับมอบหมาย การสอนของครูอาจารย์ ผลการเรียน และความรู้ความสามารถในการเรียน 2) ด้านความพอใจ ในโรงเรียน หมายถึง พฤติกรรมและความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อโรงเรียนซึ่งเกิดจากการได้รับ ประสบการณ์ในโรงเรียน รวมทั้งการจัดการต่าง ๆ ในโรงเรียน 3) ด้านความพอใจในสภาพ ความเป็นอยู่ หมายถึง ระดับความพึงพอใจของนักเรียนต่อบริการต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดให้ทั้งด้าน การสงเคราะห์ในด้านอาหาร เครื่องใช้ส่วนตัว สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น โทรศัพท์ ไฟฟ้า ประปา การจัดที่พักอาศัย หรือสถานที่สำหรับพักผ่อนหย่อนใจ เป็นต้น 4) ด้านความเครียด หมายถึง ภาวะที่ร่างกายและจิตใจของนักเรียนมีปฏิกริยาตอบสนองต่อสิ่งที่มาจากภายใน หรือภายนอก ร่างกายที่คุกคามขัดขวางความต้องการของตนเอง 5) ด้านสัมพันธ์ภาพทางสังคม หมายถึง สภาพที่ นักเรียนรับรู้และประเมินตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมและความรู้สึกของตนเองที่แสดงออกต่อเพื่อน ครู และบุคลากรแวดล้อม 6) ด้านความรู้สึกต่อตนเอง หมายถึง การรับรู้สภาพทางจิตใจของตนเอง เช่น การรับรู้ความรู้สึกทางบวกที่นักเรียนมีต่อตนเอง การรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเอง การรับรู้ถึงความรู้สึก ภาควุฒิภาวะในตนเอง การรับรู้ถึงความมั่นใจในตนเอง การรับรู้ ถึงความคิด ความจำ สมาธิ การตัดสินใจ และความสามารถในการเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ของตนและการรับรู้ถึงความสามารถในการจัดการ กับความเศร้าหรือความกังวล 7) ด้านบูรณาการทางสังคม หมายถึง สภาพที่นักเรียนรับรู้ และ ประเมินตนเองเกี่ยวกับความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม เพื่อให้สามารถดำรงชีวิต อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข 8) ด้านนันทนาการ หมายถึง สภาพที่นักเรียนรับรู้ และประเมินตนเอง เกี่ยวกับโอกาสหรือพฤติกรรมของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมในช่วงเวลาว่าง เช่น การเล่นเกม ดนตรี กีฬา การทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ รวมทั้งกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนา

อารมณ์สุขในด้านที่พึงประสงค์ของสังคม และ 9) ด้านสุขภาพ หมายถึงการรับรู้สภาพทางด้านร่างกายของนักเรียนซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน เช่น การรับรู้สภาพความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย การรับรู้ถึงความรู้สึกสุขสบายไม่มีความเจ็บปวด การรับรู้ถึงความสามารถที่จะจัดการกับความเจ็บปวดทางร่างกายได้ การรับรู้ถึงพลังกำลังในการดำเนินชีวิตประจำวัน การรับรู้เรื่องการนอนหลับและพักผ่อน ซึ่งการรับรู้เหล่านี้มีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน

Campbell, Converse และ Rodgers (1976) ได้เสนอองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1) ด้านกายภาพ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านมลภาวะ ความหนาแน่นของประชากรและสถานที่อยู่อาศัย 2) ด้านสังคม ประกอบด้วย ปัจจัยด้านการศึกษา สุขภาพอนามัยและความเป็นอยู่ของครอบครัว และ 3) ด้านจิตวิทยาประกอบด้วยปัจจัย ความพึงพอใจ ความสำเร็จ ความผิดหวัง และความคับข้องใจในชีวิต

จากการสังเคราะห์นิยามเชิงปฏิบัติการขององค์ประกอบของคุณภาพชีวิตจากนักวิชาการข้างต้น ผู้วิจัยได้สรุปผลการสังเคราะห์เกี่ยวกับองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ที่มีการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้เรียน หมายถึง สภาพความเป็นอยู่ที่ดีของผู้เรียนหรือเด็กในขณะที่อยู่ในโรงเรียน ได้รับบริการต่าง ๆ จากทางโรงเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนหรือเด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม สติปัญญาและมีความสุขเมื่ออยู่ที่โรงเรียน และองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตของผู้เรียนประกอบด้วย ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน

5. องค์ประกอบที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม

ทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับการกำกับติดตาม ผู้วิจัยนำเสนอทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับการติดตามในประเด็น ดังนี้

5.1 ความหมายของการติดตาม

การติดตาม หรือ การกำกับติดตาม (Monitoring) มีความหมายดังนี้ ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ (2541) กล่าวถึงความหมายของการติดตามไว้สอดคล้องกันว่า การติดตาม หมายถึง กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า (Input) การดำเนินงาน (Process) และผลการดำเนินงาน (Output) เกี่ยวกับโครงการเพื่อเป็นข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) สำหรับการกำกับทบทวนและแก้ไขปัญหาขณะดำเนินโครงการ

อุทุมพร จามรมาน (2542) ให้ความหมายของการกำกับดูแลว่า หมายถึง กระบวนการควบคุมดูแลให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้โดยใช้ระบบรายงานกลับอย่างต่อเนื่อง

สมคิด พรหมจ้อย (2546) ให้ความหมายของการกำกับติดตาม การดำเนินงาน หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูลการปฏิบัติงานตามแผนงานและโครงการ ซึ่งได้กำหนดไว้แล้วใช้ข้อมูลเหล่านี้เพื่อการแก้ไขปรับปรุงวิธีการปฏิบัติ เพื่อให้ได้ผลงานเป็นไปตามแผนอย่างมีประสิทธิภาพให้มากที่สุด การกำกับติดตามการดำเนินงานเป็นกิจกรรมที่ดำเนินการโดย

ผู้บริหาร แผนและโครงการที่มุ่งตอบคำถามหลักว่า ในการดำเนินโครงการนั้นได้รับทรัพยากรครบถ้วนหรือไม่ มีการปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดหรือไม่ ข้อมูลจากการกำกับติดตามการดำเนินงานจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการเร่งรัดให้แผนงานโครงการดำเนินไปตรงตามเป้าหมายและแล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551) ให้ความหมายของการกำกับติดตามการดำเนินงาน ว่าหมายถึง การศึกษาความก้าวหน้า การบริหาร การจัดการศึกษา และการดำเนินการของหน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

สุเทพ ชิตยวงษ์ (2551) ให้ความหมายของการกำกับ ติดตาม การดำเนินงานว่า หมายถึง กระบวนการตรวจสอบดูแลการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ มีตัวบ่งชี้ความสำเร็จของโครงการ โดยมีการกำหนดเป้าหมายการกำกับ ติดตาม การดำเนินงานให้ชัดเจน มีการกำหนดมาตรฐานและเกณฑ์ ตัวบ่งชี้และมีการประเมินผล (Evaluation) ควบคู่ไปกับการกำกับ ติดตาม การดำเนินงานมีการประเมินผลและนำมาแก้ไขปรับปรุงแผนงานให้ดีขึ้น

กำพล วิลาลัย (2557) ให้ความหมายของการกำกับติดตาม การดำเนินงานว่า หมายถึง กิจกรรมที่ตรวจสอบว่าการปฏิบัติงาน โครงการ กิจกรรมเป็นไปตามแผนหรือไม่ มีปัญหาหรืออุปสรรคในก่อนการดำเนินการ ระหว่างการดำเนินการและผลของกิจกรรม หลังจากดำเนินการอย่างไร

วารุณี ถิ่นโชคดี (2564) ให้ความหมายของการกำกับติดตาม หมายถึง การติดตามการปฏิบัติงาน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้ทั้งในด้านปัจจัยนำเข้า การดำเนินงานและผลการดำเนินงาน เพื่อให้ทราบผลการปฏิบัติความก้าวหน้า ปัญหาและอุปสรรค ซึ่งเป็นข้อมูลย้อนกลับที่เป็นประโยชน์สำหรับการแก้ไขปัญหาขณะดำเนินโครงการและการปรับปรุงการปฏิบัติ เพื่อให้ได้ผลงานตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปความหมายของการติดตาม หมายถึง กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า การดำเนินงาน ผลการดำเนินงานของแผนงานโครงการที่กำหนดไว้

5.2 ข้อมูลที่ใช้ในการติดตาม

ข้อมูลหรือสิ่งที่ใช้ในการติดตาม มีดังนี้

ศิริชัย กาญจนวาสิ และคณะ (2541) กล่าวถึงข้อมูลที่มีความสำคัญในการติดตามไว้สอดคล้องกันโดยมี 2 ลักษณะ ดังนี้ 1) ผลการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมของผู้รับผิดชอบ เพื่อใช้ตรวจสอบว่าได้ปฏิบัติตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนหรือไม่ การนำปัจจัยตัวบ่งชี้ที่ได้รับการจัดสรรไปใช้ทันเวลาตามที่ต้องการใช้หรือไม่ การปฏิบัติงานได้ผลงานก้าวหน้าไปในทิศทาง

ที่สอดคล้องกับแผนการปฏิบัติงาน ตลอดจนงบประมาณที่กำหนดไว้หรือไม่ และ 2) ผลการดำเนินงานหรือผลผลิต (Outputs) หรือประสิทธิผลของโครงการเพื่อตรวจสอบว่าผลที่ได้จากการปฏิบัติงานนั้นได้ผลผลิตเป็นไปตามที่กำหนด หรือบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการที่กำหนดไว้หรือไม่ เพียงใด

5.3 ประเภทของการติดตาม

พิสนุ พองศรี (2553) แบ่งประเภทของการติดตามโดยใช้เกณฑ์ 5 ลักษณะ ดังนี้

1. แบ่งตามประเด็นที่ติดตามได้ 4 ประเภท ได้แก่
 - 1.1 การติดตามกิจกรรม โดยส่วนใหญ่จะเน้นการติดตามแต่ละกิจกรรมว่าเป็นไปตามเวลาที่กำหนดหรือเป็นไปตามขั้นตอนตามแผนหรือไม่
 - 1.2 การติดตามงบประมาณ จะเน้นติดตามว่าค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ทั้งทางตรง และทางอ้อมว่าเป็นไปตามแผนหรือไม่อย่างไร
 - 1.3 การติดตามทรัพยากร จะเน้นติดตามเรื่องวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ บุคลากรของโครงการว่ามีความเพียงพอ เหมาะสมตามที่กำหนดไว้ในแผนหรือไม่อย่างไร
 - 1.4 การติดตามผลการดำเนินงาน เน้นติดตามผลการดำเนินงาน เพื่อเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือมาตรฐาน โดยให้หน่วยวัดการติดตามและเป้าหมายเป็นหน่วยเดียวกัน
2. แบ่งตามความซับซ้อนของเทคนิควิธีการติดตามได้ 2 ประเภท ได้แก่
 - 2.1 เทคนิควิธีที่ซับซ้อนน้อย ได้แก่ เทคนิควิธีการติดตามโดยใช้แผนภูมิแท่ง หรือแผนภูมิแกนต์ แผนภูมิไมล์สโตนและโครงสร้างการจำแนกโครงการ
 - 2.2 เทคนิควิธีที่ซับซ้อนมาก ได้แก่ การวิเคราะห์ขยายงานโดยใช้เทคนิควิธี PERT และ CPM
3. แบ่งตามผู้ติดตามได้ 2 ประเภท ได้แก่
 - 3.1 การติดตามโดยผู้รับผิดชอบโครงการ ซึ่งอาจจะเรียกว่า การติดตามภายใน โดยผู้รับผิดชอบโครงการหรือต้นสังกัดของหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการ ซึ่งเป็นการติดตามโครงการขนาดเล็กหรือโครงการที่ไม่ใหญ่มากนัก
 - 3.2 การติดตามโดยบุคคลหรือหน่วยงานภายนอก ซึ่งอาจจะเรียกว่า การติดตามภายนอก โดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากหน่วยงานอื่น ซึ่งมักจะเป็นการติดตามโครงการขนาดใหญ่ที่มีความเกี่ยวข้องกับประชาชนเป็นจำนวนมาก
4. แบ่งตามการรายงานผลแก่ผู้เกี่ยวข้อง ได้ 2 ประเภท ได้แก่

4.1 การรายงานตามลำดับสายการบังคับบัญชา โดยรายงานผ่านผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไป และรายงานต่อไปจนถึงผู้มีอำนาจสูงสุดหรือมีอำนาจตัดสินใจ ซึ่งมักจะทำตามระเบียบของหน่วยงานที่รับผิดชอบหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4.2 การรายงานผู้มีอำนาจสูงสุดหรือมีอำนาจตัดสินใจโดยตรง ซึ่งมักจะเป็นกรณีเร่งด่วนเพื่อจะได้วินิจฉัยสั่งการแก้ไขปัญหาทันที่

5. แบ่งตามลักษณะของรายงานได้ 2 ประเภท ได้แก่

5.1 การรายงานผลด้วยวาจา ซึ่งอาจรายงานอย่างไม่เป็นทางการหรือเป็นทางการ โดยการประชุมแจ้งผลการติดตามแก่ผู้เกี่ยวข้อง

5.2 การรายงานผลเป็นลายลักษณ์อักษร เป็นการรายงานอย่างเป็นทางการแก่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรายละเอียดของเนื้อหาขึ้นอยู่กับขนาดของโครงการ หรือข้อมูลที่ต้องการ

จากการศึกษาแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปประเภทของการติดตามประกอบด้วย แบ่งตามประเด็นการติดตาม แบ่งตามความซับซ้อนของเทคนิควิธีการติดตาม แบ่งตามผู้ติดตามและแบ่งตามการรายงานผลแก่ผู้เกี่ยวข้อง

5.4 องค์ประกอบของการติดตาม

ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ (2541) และพิสนุ พงศ์ศรี (2553) กล่าวถึงองค์ประกอบของการติดตามไว้สอดคล้องกันว่า การติดตามโครงการใด ๆ ที่สมบูรณ์ ครอบคลุมมีองค์ประกอบที่ใช้ในการติดตาม 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ปัจจัยนำเข้า (Input) โดยทั่วไปจะมีส่วนประกอบย่อย 3 ส่วน ดังนี้
 - 1.1 ปัจจัยภายใน (Internal) เช่น บุคลากรและฝ่ายรับผิดชอบโครงการ เป็นต้น
 - 1.2 ปัจจัยภายนอก (External) เช่น หน่วยงานต้นสังกัดที่รับผิดชอบโครงการหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน หรือหน่วยงานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการของโครงการ เป็นต้น
 - 1.3 ปัจจัยเฉพาะ (Special) เช่น นโยบาย การจัดการ การวางแผน และการจัดลำดับความสำคัญของโครงการ เป็นต้น
2. ฐานข้อมูล (Data base) จะเป็นแหล่งเก็บรวบรวมข้อมูลที่ทันสมัยเป็นปัจจุบันของโครงการ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลให้มีความหมายและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันทีซึ่งประกอบด้วยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงการโดยตรงที่นำมาวิเคราะห์ ข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องกับโครงการโดยตรงซึ่งควรตัดออกไป ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงการโดยตรงแต่ยังไม่จำเป็นต้องนำมาวิเคราะห์หรือตัดออกไป และข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องกับโครงการโดยตรงแต่จำเป็นต้องนำมาวิเคราะห์ ทั้งนี้ข้อมูลที่ต้องการวิเคราะห์จะนำไปใช้เป็นส่วนประกอบของกระบวนการจัดกระทำข้อมูลต่อไป

3. กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล (Processing) เป็นกระบวนการที่ทำให้ข้อมูลเป็นสารสนเทศที่มีความหมายและความเหมาะสม โดยใช้ข้อมูลจากฐานข้อมูล ซึ่งอาจจะใช้คอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยมีขั้นตอนตามลำดับตั้งแต่การบันทึกข้อมูล (Recording) การจำแนกประเภท (Classification) การจัดเก็บ (Storing) การคำนวณประมวลผล (Calculating) การสรุป (Summarizing) การนำข้อมูล มาใช้ (Retrieving) การจัดทำใหม่ (Reproducing) และการเผยแพร่ (Communicating)

4. การควบคุม (Controlling) เป็นการวินิจฉัยสั่งการการดำเนินโครงการ โดยใช้สารสนเทศจากกระบวนการจัดกระทำข้อมูลการควบคุมมี 2 ระดับ ดังนี้

4.1 การควบคุมระดับปกติ (Routine level) เป็นการเตรียมวินิจฉัยสั่งการ โดยเปรียบเทียบกับมาตรฐานทั่วไปของปัจจัยนำเข้า ขั้นตอนการดำเนินงานและผลที่ได้ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการวินิจฉัยสั่งการของผู้ปฏิบัติ

4.2 การควบคุมระดับสูงกว่าปกติ (Higher level) เป็นการวินิจฉัยสั่งการ โดยเปรียบเทียบกับสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งจะทำให้การแก้ไขปัญหาเหมาะสมและได้ผลอย่างทัน่วงที

5. ผลผลิต (Output) เป็นกระบวนการจัดกระทำข้อมูลถ้าใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ผลที่ได้จะเห็นชัดเจนทำให้ง่ายต่อการวินิจฉัยสั่งการต่อความก้าวหน้าของโครงการ ในระหว่างดำเนินการ เพราะเห็นผลที่ได้ชัดเจนและมีทางเลือกมากกว่าในการวินิจฉัยสั่งการ อย่างไรก็ตามการใช้วิธีการเชิงปริมาณนั้นไม่สามารถใช้ได้กับโครงการทุกประเภท โดยเฉพาะการวัดทางสังคมศาสตร์ พฤติกรรมหรือจิตวิทยา ซึ่งอาจต้องใช้การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ อย่างไรก็ตามในปัจจุบัน ถ้าใช้ทั้งวิธีเชิงปริมาณและคุณภาพควบคู่กันจะได้สารสนเทศที่ครอบคลุมกว่า

6. ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกส่วนขององค์ประกอบ 1 ถึง 5 ทั้งข้อมูลย้อนกลับที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ จึงอาจนับได้ว่าความสำเร็จของการกำกับติดตามโครงการขึ้นอยู่กับสาระและคุณภาพของข้อมูลย้อนกลับเป็นสำคัญ นั่นคือ ถ้าข้อมูลย้อนกลับมีความถูกต้อง เที่ยงตรงและทันต่อเวลาแล้ว ย่อมทำให้การกำกับติดตามงานสำเร็จได้โดยง่าย แต่ถ้าข้อมูลย้อนกลับไม่มีคุณสมบัติดังกล่าวจะทำให้โครงการสำเร็จได้ยาก

จากการศึกษาแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปองค์ประกอบของการติดตามประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า ฐานข้อมูล กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล การควบคุม ผลผลิต ข้อมูลป้อนกลับ

5.5 วิธีการติดตาม

ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ (2541) กล่าวถึง การติดตามเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น การเก็บและรวบรวมข้อมูลจากผู้ดำเนินโครงการ หลังจากเก็บและรวบรวม

ข้อมูลได้แล้วจะนำมาประมวลวิเคราะห์เปรียบเทียบผลงานกับเป้าหมาย เพื่อประเมินความก้าวหน้าว่าผลงานได้ผลประการใด มีปัญหาอุปสรรคหรือไม่ หากมีปัญหาอุปสรรคเกิดขึ้นในขั้นตอนใด กล่าวคือขั้นตอนการวางแผน (Planning) หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานตามแผน (Implementation) จะได้นำมาใช้ประโยชน์หรือนำไปปรับปรุงแก้ไขและจัดทำรายงานเป็นระบบและต่อเนื่อง

พิสนุ พองศรี (2553) ได้สรุปขั้นตอนของการกำกับติดตามโครงการ

ไว้ 9 ขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาแนวคิดในการกำกับติดตามและโครงการที่จะกำกับติดตาม
ในขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการกำกับติดตามโครงการ เช่น จุดมุ่งหมาย ประโยชน์ เทคนิคประเภท และขั้นตอนของการกำกับติดตาม เป็นต้น พร้อมกับศึกษาโครงการที่จะกำกับติดตาม ถ้าผู้รับผิดชอบโครงการกำกับติดตามเป็นผู้ดำเนินการเองจะสะดวก เพราะทราบรายละเอียดของโครงการ
2. การกำหนดวัตถุประสงค์การกำกับติดตาม คือ การดำเนินกิจกรรมของโครงการ งบประมาณ ทรัพยากรและผลการดำเนินงานในช่วงนั้น ๆ ถ้าเป็นโครงการขนาดใหญ่หรือมีความสำคัญและการกำกับติดตาม อาจกำหนดประเด็นทั้งหมดเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ ถ้าเป็นโครงการขนาดเล็กลงหรือมีข้อจำกัดในการกำกับติดตามอาจลดประเด็นลงมาได้
3. การกำหนดหรือพัฒนาตัวชี้วัดเพื่อเปรียบเทียบกับเป้าหมาย ตัวชี้วัดจะกำหนดหรือพัฒนาได้จากประเด็นการกำกับติดตาม เช่น ระยะเวลาของกิจกรรม จำนวนงบประมาณ จำนวนหรือศักยภาพของบุคลากร ผลการดำเนินงานของโครงการในช่วงนั้น ๆ โดยสามารถนำมาจากเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ ซึ่งถ้าโครงการขนาดใหญ่จะมีรายละเอียดตามตัวชี้วัดไว้เพียงพอ แต่ถ้าเป็นโครงการขนาดเล็กอาจไม่ได้แยกรายละเอียดไว้ ซึ่งถ้าเห็นว่าจำเป็นและเป็นผู้รับผิดชอบโครงการแล้วสามารถเพิ่มรายละเอียดเองได้ ถ้าไม่ได้เป็นผู้รับผิดชอบจะต้องขอรายละเอียดเพิ่ม แต่ถ้าเป็นโครงการขนาดเล็กอาจติดตามในภาพรวมทั้งโครงการ
4. การกำหนดกรอบแนวคิดและขอบเขตการกำกับติดตาม ขั้นตอนนี้จะนำผลจากขั้นตอนที่ 1-3 มาสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการกำกับติดตาม พร้อมทั้งกำหนดขอบเขตเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูลเครื่องมือที่จะเก็บข้อมูลและเตรียมการวิเคราะห์ข้อมูลไว้
5. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือเก็บข้อมูลในการกำกับติดตาม หน่วยงานบางแห่งมีแบบฟอร์มไว้บางแห่งผู้ติดตามจะต้องสร้างขึ้นเอง เพราะหน่วยงานไม่ได้กำหนดแบบฟอร์มหรือไม่ตรงกับข้อมูลที่ถูกกำกับติดตามต้องการตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในขั้นตอนที่ 3 จึงต้องสร้างเอง เครื่องมือที่ใช้อาจเป็นการสร้างไว้ในภาพรวมแล้วกำกับติดตามหลาย ๆ ครั้ง หรืออาจแยกแต่ละกิจกรรมย่อยขึ้นอยู่กับขนาดโครงการ

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลในการกำกับติดตามโครงการสะดวกกว่าการประเมิน เพราะเป็นการเก็บจากกลุ่มผู้รับผิดชอบหรือผู้ปฏิบัติงานในโครงการ หรือดูสภาพจริงจากผลของโครงการ โดยเก็บตามตัวชี้วัดและเครื่องมือที่ได้มาหรือออกแบบไว้ เพื่อเตรียมเปรียบเทียบกับเป้าหมายต่อไป

7. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลในการกำกับติดตามโครงการ ในกรณีวิเคราะห์เชิงปริมาณส่วนใหญ่จะใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ เช่น ใช้งบประมาณไปแล้ว ร้อยละเท่าไร จำนวนหรือปริมาณงานที่ได้ร้อยละเท่าไร หรือถ้าเป็นการวิเคราะห์เชิงคุณภาพอาจใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา เป็นต้น

8. การรายงานผล ถ้าเร่งด่วนอาจรายงานด้วยวาจาหรือนำเสนอผลจากการวิเคราะห์ หรือถ้าเป็นโครงการไม่ใหญ่นักอาจใช้ข้อมูลดิบจากการกำกับติดตามนำเสนอได้ แต่ถ้าเป็นโครงการใหญ่ ๆ อาจต้องรายงานเป็นลายลักษณ์อักษรหรือหลายวิธีร่วมกัน เพื่อให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจทราบรายละเอียด

9. การปรับปรุงแก้ไข (ถ้ามี) ในขั้นตอนนี้ถ้าเป็นการประเมินจะเว้นระยะไว้ช่วงหนึ่ง เพื่อตัดสินใจปรับปรุงในภาพรวมของโครงการ แต่การกำกับติดตามโครงการถ้าไม่เป็นไปตามแผนหรือมีปัญหา ซึ่งส่วนใหญ่จะมีปัญหาบ้างจะต้องเร่งปรับปรุงแก้ไขทันทีหรือให้เร็วที่สุดระหว่างช่วงดำเนินโครงการ

ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ (2541) กล่าวว่า การติดตามโครงการจะมีขั้นตอนใหญ่ ๆ เช่นเดียวกับขั้นตอนการดำเนินงานอื่น ๆ ทั่วไป แบ่งได้ 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดวัตถุประสงค์และขอบเขตการติดตาม การติดตามโครงการ เริ่มดำเนินการศึกษาและรวบรวมข้อมูลของโครงการที่ติดตามว่ามีวัตถุประสงค์หลักอะไร มีการกำหนดการติดตามหรือประเมินไว้หรือไม่ ถ้ากำหนดไว้แล้วมีความชัดเจนเพียงใด ใครเป็นผู้รับผิดชอบ ใครเป็นผู้ใช้ผลการติดตาม เป็นต้น จากนั้นศึกษาว่าผู้ใช้ผลต้องการนำผลไปใช้ประโยชน์อย่างไร เมื่อใด ข้อมูลที่ต้องการคืออะไร ต้องการให้รายงานผลเป็นทางการหรือเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ ข้อเสนอแนะในการติดตามผลเป็นอย่างไร ซึ่งการศึกษาดังกล่าวอาจใช้วิธีการสัมภาษณ์หรือการสังเกต แล้วนำผลที่ได้มากำหนด เป็นวัตถุประสงค์และขอบเขตในการติดตาม

2. การวางแผนติดตาม นำวัตถุประสงค์และขอบเขตการติดตามจากข้อ 1 วิเคราะห์แล้วเขียนรายละเอียด ซึ่งประกอบด้วยประเด็นหลัก ๆ คือ วัตถุประสงค์การติดตาม แหล่งข้อมูล เวลาที่เก็บข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล จากนั้นสร้างเครื่องมือ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นแบบสัมภาษณ์หรือแบบสอบถาม กำหนดการทดลองและปรับปรุงเครื่องมือ

3. การดำเนินการหรือปฏิบัติตามแผน เป็นการดำเนินการตามที่ระบุไว้ในข้อ 2 ซึ่งสิ่งสำคัญที่ต้องการในขั้นนี้คือข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ดังนั้นแม้จะวางแผนไว้ดีและได้ข้อมูลที่มีคุณภาพเพียงใดก็ตาม แต่ถ้าในเชิงปริมาณได้น้อยก็ต้องติดตามเพิ่มเติมจนกว่าจะได้ครบชั้นต่ำตามที่กำหนดไว้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการติดตามที่กำหนดไว้ในแต่ละข้อ โดยอาจใช้วิธีการทางสถิติพื้นฐาน เช่น ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นต้น หรืออาจใช้การวิเคราะห์แบบ Matrix การพรรณนาเปรียบเทียบ หรืออาจใช้หลาย ๆ วิธีประกอบกันตามความเหมาะสม

5. การรายงานผล เป็นการรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ โดยรายงานตามแบบที่กำหนดไว้ตามแผน ทั้งนี้การรายงานผลการติดตามงานโครงการหนึ่ง ๆ อาจมีหลายลักษณะก็ได้ตามความเหมาะสมของผู้ใช้

6. การวินิจฉัยสั่งการ หลังจากผู้เกี่ยวข้องได้รับรายงานสรุปแล้วจะวินิจฉัยสั่งการเพื่อแก้ไขปัญหาที่ได้จากรายงานสรุป ซึ่งอาจกระทำโดยตรงหรือรายงานตามความเหมาะสม

สุภาพร พิศาลบุตร (2550) กล่าวว่า การวางแผนถือเป็นพิมพ์เขียวที่ผู้กำกับติดตามการปฏิบัติโครงการมีไว้เพื่อใช้เป็นแนวทางควบคุมและดูแลการดำเนินโครงการให้มีประสิทธิภาพ การวางแผนการกำกับติดตามที่ดีนั้นควรจะดำเนินการ 8 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษารายละเอียดของโครงการที่กำกับติดตามให้ครบถ้วน โดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ เป้าหมาย กิจกรรม ระยะเวลาปฏิบัติ งบประมาณ และผลตอบแทนที่ได้รับ 2) กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายและขอบเขตของการกำกับติดตามให้ชัดเจนและครอบคลุมความต้องการที่จะกำกับติดตาม 3) กำหนดระยะเวลาและกิจกรรมที่จะใช้ในการกำกับติดตามให้มีความต่อเนื่องและเชื่อมโยงกันทั้งระบบ 4) กำหนดเครื่องมือและยุทธวิธีที่จะใช้ในการกำกับติดตาม 5) กำหนดมาตรฐาน (ถ้ามี) หรือเงื่อนไขที่จะใช้ในการกำกับติดตาม 6) กำหนดค่าใช้จ่ายที่จะใช้ในการกำกับติดตาม 7) กำหนดผู้รับผิดชอบในการกำกับติดตาม 8) วิเคราะห์ช่องทางและความเป็นไปได้ที่จะนำผลจากการกำกับติดตามไปใช้ประโยชน์

วารุณี ลักษณ์โชคดี (2564) กล่าวถึงสาระสำคัญของขั้นตอนการกำกับติดตามสรุปได้ว่า การกำกับติดตามมีขั้นตอนที่สำคัญ ได้แก่ 1) การศึกษารายละเอียดของโครงการที่กำกับติดตาม 2) การกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายและขอบเขตของการกำกับติดตาม 3) การวางแผนติดตามทั้งในด้านแหล่งข้อมูล เวลาที่เก็บข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าใช้จ่าย ผู้รับผิดชอบ และการสร้างเครื่องมือในการกำกับติดตาม 4) การดำเนินการหรือปฏิบัติตามแผนการกำกับติดตาม 5) การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการกำกับติดตาม 6) การรายงานผลการกำกับติดตามให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ และ 7) การนำผลจากการกำกับติดตามไปใช้ประโยชน์

จากการศึกษาแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปเกี่ยวกับ วิธีการติดตาม มีวิธีดำเนินการดังนี้ กำหนดวัตถุประสงค์ การวางแผนติดตาม การปฏิบัติตามแผน การวิเคราะห์ ข้อมูล การรายงานผล

5.7 ประโยชน์ของการติดตาม

ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ (2541) กล่าวถึงการติดตามมีประโยชน์ที่สำคัญที่สุดคือ การนำไปใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ ระหว่างดำเนินโครงการ โดยการปรับเปลี่ยนกิจกรรมและขั้นตอนการดำเนินโครงการ รองลงมาคือใช้สำหรับวางแผนการจัดโครงการในอนาคต ซึ่งประโยชน์ต่าง ๆ มีดังนี้

1. ทราบถึงสถานภาพและสถานการณ์ต่าง ๆ ของการดำเนินโครงการ
2. ทราบข้อดี/ข้อบกพร่อง ตลอดจนปัจจัยที่ทำให้การดำเนินโครงการมีปัญหา ทำให้สามารถแก้ไขได้ทุกจุดอย่างทันทั่วถึงและ/หรือในโอกาสต่อไป
3. คำนวณ ประหยัดเวลา งบประมาณและทรัพยากรในการดำเนินโครงการ
4. สามารถเก็บรวบรวม/วิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ เพื่อนำเสนอผลการดำเนินโครงการในเชิงสถิติหรือวิทยาศาสตร์ ทำให้ได้รับความเชื่อถือ และการยอมรับจากผู้เกี่ยวข้อง
5. กระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานผู้เกี่ยวข้องกับโครงการมีความสำนึกต่อหน้าที่ ความรับผิดชอบและกระตือรือร้นในการแก้ไข ตลอดจนคิดค้นปรับปรุงโครงการอย่างสม่ำเสมอ
6. ผู้บริหารระดับต่าง ๆ ของโครงการสามารถวินิจฉัย/สั่งการได้อย่าง รัดกุม มีเหตุผล
7. สร้างสัมพันธภาพอันดีระหว่างผู้บริหารกับผู้ปฏิบัติงาน ตลอดจน ผู้เกี่ยวข้อง
8. เป็นขวัญ/กำลังใจต่อผู้ปฏิบัติงาน
9. เป็นสารสนเทศสำหรับการประเมินผลของผู้บริหาร

ณัฐา เพชรธนู (2555) กล่าวถึงประโยชน์ของการกำกับติดตามไว้ ดังนี้

1. ทำให้ผู้บริหารโครงการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รู้ขอบเขตของโครงการ เพื่อให้สามารถแก้ไขได้ถูกต้องและเห็นถึงขอบเขตที่เขาจะทำให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการได้

2. ช่วยสร้างความโปร่งใสและความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability) ในแง่ของการใช้ทรัพยากรของโครงการให้เกิดประโยชน์เต็มที่หรือเป็นไปอย่างคุ้มค่า

3. ข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการติดตามมีความชัดเจนมากขึ้นและเป็นฐานสำหรับการตัดสินใจได้อย่างดี

4. เป็นเครื่องมือให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้บริหารและสังคมในการปรับปรุงการบริการ การวางแผน การจัดสรรทรัพยากรและการพัฒนาโครงการในอนาคตที่ได้จากการเรียนรู้บทเรียนด้วยประสบการณ์ที่ผ่านมา

5. สามารถแจ้งสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในการจัดการกับการปฏิบัติงาน และการบริการได้ทันที่ เพราะการติดตามและประเมินผลจะทำให้ผู้บริหารโครงการทราบถึงปัญหา อุปสรรค ข้อดี ข้อเสีย ตลอดจนแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานโครงการ

6. ช่วยในการควบคุมคุณภาพของการดำเนินงาน เพราะการกำกับติดตามและประเมินผลโครงการจะตรวจสอบและควบคุมการดำเนินงานทุกส่วนของโครงการอย่างเป็นระบบ โดยใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อมิให้งานในส่วนใดมีปัญหาหรือไม่มีคุณภาพ ซึ่งหากพบว่างานไม่มีคุณภาพก็ต้องมีการให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) ให้มีการดำเนินงานใหม่เพื่อให้งานไปตามแผน

จากการศึกษาแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปเกี่ยวกับประโยชน์ของการติดตาม รายละเอียดดังนี้ ทราบถึงสถานภาพและสถานการณ์ต่าง ๆ ของการดำเนินโครงการ ข้อดี/ข้อบกพร่อง ตลอดจนปัจจัยที่ทำให้การดำเนินโครงการมีปัญหา ทำให้สามารถแก้ไขได้ทุกจุดอย่างทันที่และผู้บริหารระดับต่าง ๆ ของโครงการสามารถวินิจฉัยสั่งการได้อย่างรัดกุมมีเหตุผล

การศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามตามแนวคิดของ ศิริชัย กาญจนวาสี (2541), พิสนุ พงศ์ศรี (2533), สุเทพ ชิตยวงษ์ (2551), กำพล วิลาลัย (2557), อุทุมพร จามรมาน (2542), สมคิด พรหมจ้อย (2546) และวารุณี ลัภนโชคดี (2564) ผู้วิจัย พบว่า มีองค์ประกอบที่มีความเรียกแตกต่างกันอย่างมีความหมายเดียวกันซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมในการติดตามสำหรับการสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม ดังตาราง 11

พหุ ประสิทธิภาพ

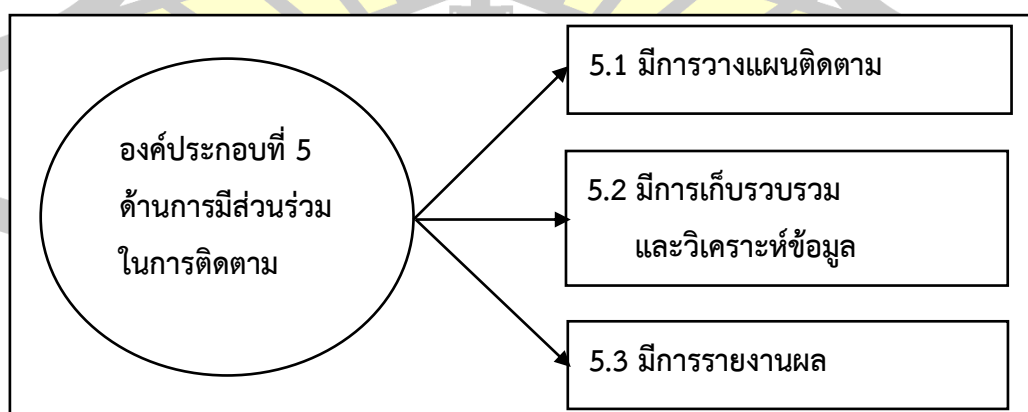
ตาราง 11 การสังเคราะห์ที่ว่างซึ่งขององค์ประกอบที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม

พิสนุ พงศรี (2533)	ศิริชัย กาญจนวาสิ (2541)	อุทุมพร จามรมาน (2542)	สมคิด พรหมจู (2546)	สุเทพ ชิตยวงษ์ (2551)	วารุณี ถิ่นโชติ (2564)	Seameo (1997)	การสังเคราะห์ของผู้วิจัย
กำหนดกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์ เกณฑ์ ฯลฯ	วางแผนติดตามกำหนดจุดประสงค์	กระบวนการควบคุมดูแล		การตรวจสอบดูแลการดำเนินงานการกำหนดเป้าหมายมาตรฐานเกณฑ์ตัวบ่งชี้	การวางแผนติดตามกำหนดวัตถุประสงค์	เกิดจากการวางแผนกรอบที่เป็นระบบ	มีการวางแผนติดตาม
สร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล	กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลรายงานผล	กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล	การเก็บรวบรวมข้อมูล		ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลรวมทั้ง	กระบวนการรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูล	มีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล
ขอขงการติดตาม วิเคราะห์	วิเคราะห์ข้อมูลรายงานผล		การกำกับติดตามโดยผู้บริหารแผน	และมีการประเมิน	การรายงานผลการติดตาม	ความรับผิดชอบในการจัดการ	มีการรายงานผล
						ความมุ่งมั่นอย่าง เป็นระบบในการ วัดหรือเก็บข้อมูล	มีความรับผิดชอบ

ตาราง 12 การวิเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม

ตัวบ่งชี้	เอกสารงานวิจัย							ความถี่	ร้อยละ
	พิสนุ พงศ์ศรี (2533)	ศิริชัย กาญจนวาสี (2541)	อุทุมพร จามรมาน (2542)	สมคิด พรหมจ้อย (2546)	สุเทพ ชิตยวงษ์ (2551)	วารุณี ถังนโศคติ (2564)	Seameo (1997)		
1. มีการวางแผนติดตาม	✓	✓	✓		✓	✓	✓	6	71.43
2. มีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล	✓	✓	✓	✓		✓	✓	6	71.43
3. มีการรายงานผล	✓	✓		✓	✓	✓	✓	6	71.43
4. มีความรับผิดชอบ							✓	1	14.29

จากตาราง 12 ผลการวิเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม มีนักวิชาการที่แสดงทัศนะและผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการติดตาม เป็นกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี (Theoretical Flamework) พบว่า มีตัวบ่งชี้จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ สำหรับการศึกษานี้ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาจากตัวบ่งชี้ตั้งแต่ 5 ขึ้นไป เพื่อให้เข้ากับบริบทกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย จึงได้กำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) มีการวางแผนติดตาม 2) มีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล และ 3) มีการรายงานผลดังภาพประกอบ 13

ภาพประกอบ 13 ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม

จากตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม พบว่า มี 3 ตัวบ่งชี้ ซึ่งผู้วิจัยสามารถนิยามเชิงปฏิบัติการ ได้ดังนี้

1. นิยามเชิงปฏิบัติการของตัวบ่งชี้ “มีการวางแผนติดตาม”

มีนักวิชาการให้ความหมายของการวางแผนไว้ดังนี้

สุรัฐ ศิลปะอนันต์ (2523) กล่าวถึงกระบวนการวางแผนไว้ 8 ขั้นตอน คือ

1) การดำเนินการก่อนการวางแผน ได้แก่ การจัดองค์การวางแผน การกำหนดวิธีการวางแผน และการรวบรวมข้อมูล 2) การวิเคราะห์ปัญหา 3) การกำหนดแผนงานและโครงการให้ครอบคลุมกับภารกิจของการบริหารการศึกษาจำเป็นต้องมีวิธีการจัด หมายหมู่ของงานที่ต้องปรับปรุงและพัฒนา 4) การกำหนดเป้าหมาย 5) การกำหนดวิธีดำเนินการ ได้แก่ การกำหนดวิธีดำเนินการหรือกิจกรรม การกำหนด การปฏิบัติงานและผู้รับผิดชอบ การกำหนดวิธีการประเมินผล 6) การกำหนดค่าใช้จ่าย 7) การปฏิบัติตามแผนเป็นการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ การวางแผนในขั้นนี้ ได้แก่ การจัดกลไกในการปฏิบัติงาน การจัดตัวบุคคล การอำนวยความสะดวกและการสั่งการ การจัดสรรงบประมาณ การนิเทศ การควบคุมงานและการรายงาน และ 8) การประเมินผลปรับปรุงแผนและวางแผนเมื่อดำเนินงานไปได้ระยะหนึ่งก็ควรจะมีการตรวจสอบและประเมินผลการทำงานตามแผนที่ได้กำหนดไว้เพื่อให้ราบถึงจุดอ่อน จุดแข็ง ของการปฏิบัติตามโครงการ เพื่อใช้เป็นข้อมูลที่จะทำการปรับปรุงและวางแผนใหม่

ประพันธ์ สุริหาร (2533) กล่าวถึงความหมายของการวางแผน (planning) หมายถึง การกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานไว้ล่วงหน้าก่อนที่จะมีการลงมือปฏิบัติจริง เพราะเมื่อถึงคราวปฏิบัติจะได้ดำเนินงานอย่างมีระบบ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536) กล่าวถึงกระบวนการวางแผนและได้กำหนดกระบวนการวางแผนงานของโรงเรียนประถมศึกษาที่มี 4 ขั้นตอน คือ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ การจัดทำแผน การนำแผนไปปฏิบัติและการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามกระบวนการทั้ง 4 ขั้นตอน ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย ๆ ดังนี้

1. ขั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ประกอบด้วย การเตรียมการ กำหนดการวางแผน การตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน การวิเคราะห์หรือการทบทวนภารกิจ การเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ซึ่งเป็นดัชนีชี้ข้ออภิปรายผลการดำเนินงานตามภารกิจ การศึกษานโยบายของหน่วยงานระดับเหนือและเกี่ยวข้อง การศึกษาวิเคราะห์สภาพแนวโน้มสภาพแวดล้อมทุกด้าน เศรษฐกิจ สังคม ประเพณี วัฒนธรรม การเมือง โดยเฉพาะความต้องการด้านสังคมของประเทศและการวิเคราะห์ปัญหา การกำหนดความต้องการและลำดับความสำคัญ การกำหนดทิศทางหรือแนวทางแก้ปัญหา ยุทธศาสตร์ในการพัฒนา

2. **ขั้นจัดทำแผน** ประกอบด้วย การกำหนดจุดประสงค์ของแผน การกำหนดนโยบาย การกำหนดเป้าหมาย การกำหนดมาตรการ กลยุทธ์ การกำหนดกรอบโครงการสร้างของแผนงาน งาน/โครงการและวงเงินงบประมาณ และการจัดทำรายละเอียดโครงการ/กิจกรรมที่ต้องปฏิบัติ กำหนดเวลาและหน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบ

3. **การนำแผนไปปฏิบัติ** ประกอบด้วย การตรวจสอบความพร้อม การมอบหมายงานประชาสัมพันธ์แก่หน่วยงานและบุคลากรที่รับผิดชอบและเกี่ยวข้อง การจัดสรรและสนับสนุนทรัพยากรและงบประมาณและการอำนวยความสะดวก

4. **การติดตามและประเมินผล** สามารถทำได้หลายวิธี เช่น การประเมินตามระยะเวลา ประกอบด้วย การประเมินก่อนดำเนินการ (วิเคราะห์แผนหรือโครงการ) การประเมินระหว่างดำเนินการ ติดตาม ควบคุม กำกับงาน การประเมินหลังดำเนินการตามแผนโครงการ และการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามแผน

ฉลาด จันทรมสมบัติ (2551) ได้สรุปว่า การวางแผน (Planning) หมายถึง กระบวนการที่องค์กรหรือหน่วยงานดำเนินการเพื่อให้ได้ผลที่ต้องการในอนาคต โดยการตัดสินใจล่วงหน้าในการเลือกวิธีทำงานที่ดีที่สุด มีประสิทธิภาพมากที่สุด ให้บรรลุผลตามที่ต้องการภายในเวลาที่กำหนด และเป็นกระบวนการที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนสามารถปรับปรุงแก้ไขได้อยู่เสมอ

ธัญญภัทร์ เทียนธนาทิพย์ (2563) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในการวางแผน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติเพื่อให้ได้ผลที่ต้องการในอนาคต โดยการตัดสินใจล่วงหน้าในการเลือกวิธีทำงานที่ดีที่สุด โดยให้บุคคล ชุมชน หน่วยงาน ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นว่าจะทำอะไร ทำที่ไหน เมื่อใด ให้ใครทำ ทำอย่างไร

Koontz และ O'Donnell (1972) ได้ให้ความหมายของการวางแผนคือการตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ทำอย่างไร ทำเมื่อใดและใครเป็นผู้กระทำ การวางแผนเป็นสะพานเชื่อมช่องว่างจากปัจจุบันไปสู่อนาคตตามที่ต้องการ และทำให้สิ่งต่าง ๆ เกิดขึ้นตามต้องการ

จากการสังเคราะห์นิยามเชิงปฏิบัติการของตัวบ่งชี้ที่มีการวางแผน จากนักวิชาการข้างต้น ผู้วิจัยได้สรุปผลการสังเคราะห์เกี่ยวกับความหมายของตัวบ่งชี้ที่มีการวางแผนติดตาม หมายถึง กระบวนการที่องค์กรหรือหน่วยงานดำเนินการเพื่อให้ได้ผลที่ต้องการในอนาคต มีการตัดสินใจล่วงหน้าและกำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินงานก่อนที่จะดำเนินงาน อาศัยกระบวนการ ดังนี้ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ การจัดทำแผน การนำแผนไปปฏิบัติ การติดตามและประเมินผล

2. นิยามเชิงปฏิบัติการของตัวบ่งชี้ “มีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล”

มีนักวิชาการให้ความหมายของการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ไว้ดังนี้

พิสนุ พงศ์ศรี (2549) กล่าวถึง การเก็บรวบรวมข้อมูลว่าเป็นการประเมิน การตัดสินใจโดยอาศัยสารสนเทศ สรุปผลการวิเคราะห์โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ซึ่งต้องใช้เครื่องมือเช่นเดียวกับการวิจัย เพียงแต่เครื่องมือในการวิจัยอาจใช้เครื่องมือมาตรฐาน หรือเครื่องมือที่สร้างไว้แล้วได้บ้าง แต่การประเมินมีลักษณะเฉพาะกว่าการวิจัย นักประเมินจะพัฒนา เครื่องมือขึ้นเอง เครื่องมือส่วนใหญ่ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตต้องสร้าง ตามหลักวิชาการ โดยมีที่มาชัดเจนจากแนวคิด ทฤษฎี วัตถุประสงค์ เป็นต้น เมื่อสร้างแล้ว ต้องมีการพัฒนาให้เครื่องมือมีคุณภาพสูงสุด ส่งผลต่อคุณภาพข้อมูลและสารสนเทศที่ได้หลังจาก การสร้างและพัฒนาเครื่องมือได้มาตรฐานแล้วต้องเก็บข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ทดสอบ การสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกตหรือบันทึกด้วยวิธีการเชิงประเมินหรือคุณภาพ หรือทั้งสองวิธี ผสมกัน เพื่อให้มีความครอบคลุมก่อนจะนำไปวิเคราะห์

รัตนะ บัวสนธ์ (2540) กล่าวถึง ระบุเทคนิค วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและก็ต้อง ระบุเทคนิควิธีการอย่างหลากหลายในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนแหล่งข้อมูลหรือการเข้าถึง แหล่งข้อมูลที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งที่เป็นวิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือใช้ในเชิงผสมผสานก็ได้ การจะใช้เทคนิควิธีการใด ๆ จำเป็นต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับประเด็น การประเมินนั้น ๆ

จากการสังเคราะห์นิยามเชิงปฏิบัติการของตัวบ่งชี้ที่มีการเก็บรวบรวมและ วิเคราะห์ข้อมูลจากนักวิชาการข้างต้น ผู้วิจัยได้สรุปผลการสังเคราะห์เกี่ยวกับความหมายของตัวบ่งชี้ มีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล หมายถึง กระบวนการตัดสินใจอาศัยข้อมูลสารสนเทศ โดยใช้ เครื่องมือต่าง ๆ เช่น แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต เป็นต้น ในการสร้างเครื่องมือ ต่าง ๆ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต้องสร้างให้ถูกหลักวิชาการบูรณาการข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและ ข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อให้มีความสอดคล้องกับประเด็นที่กำหนด และการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น กระบวนการที่ทำให้ข้อมูลเป็นสารสนเทศที่มีความหมายและความเหมาะสม โดยใช้ข้อมูลจาก ฐานข้อมูล ซึ่งอาจจะใช้คอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยมีขั้นตอนตามลำดับตั้งแต่การบันทึกข้อมูล (Recording) การจำแนกประเภท (Classification) การจัดเก็บ (Storing) การคำนวณประมวลผล (Calculating) การสรุป (Summarizing) การนำข้อมูลมาใช้ (Retrieving) การจัดทำใหม่ (Reproducing) และการเผยแพร่ (Communicating)

3. นิยามเชิงปฏิบัติการของตัวบ่งชี้ “มีการรายงานผล”

มีนักวิชาการให้ความหมายของการรายงานผลไว้ดังนี้

พิสนุ พงศ์ศรี (2553) กล่าวถึง การวิเคราะห์ข้อมูลในการกำกับติดตามโครงการ ในกรณีวิเคราะห์เชิงปริมาณส่วนใหญ่จะใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ เช่น ใช้งบประมาณไปแล้ว ร้อยละเท่าไร จำนวน หรือปริมาณงานที่ได้ร้อยละเท่าไร หรือถ้าเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ อาจใช้การวิเคราะห์เนื้อหา เป็นต้น และการรายงานผล ถ้าเร่งด่วนอาจรายงานเป็นลายลักษณ์อักษร หรือหลายวิธีร่วมกันเพื่อให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจทราบรายละเอียดและสั่งการได้ทันเวลา

ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ (2541) กล่าวถึงกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล (process) เป็นกระบวนการที่ทำให้ข้อมูลเป็นสารสนเทศที่มีความหมายและความเหมาะสม โดยใช้ข้อมูลจากฐานข้อมูลซึ่งอาจใช้คอมพิวเตอร์เข้ามาช่วย มีขั้นตอนตามลำดับตั้งแต่การบันทึกข้อมูล (Recording) การจำแนกประเภท (Classification) การจัดเก็บ (Storing) การคำนวณ ประมวลผล (Calculating) การสรุป (Summarizing) การนำข้อมูลมาใช้ (Retrieving) การจัดทำใหม่ (Reproducing) และการเผยแพร่ (Communicating)

สุภาพร พิศาลบุตร (2550) กล่าวถึงลักษณะของการกำกับติดตามการดำเนินงาน ที่ถือว่าเป็นเทคนิคที่สำคัญในการเร่งรัดโครงการหรือแผนงานให้ดำเนินการแล้วเสร็จได้ทันเวลา การติดตามหรือการกำกับงานที่ตั้นนั้นจะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและมีการกระทำอย่างต่อเนื่อง ตลอดทั้งแผน และมีการรายงานเป็นระยะ ๆ ซึ่งอาจจะเป็นทุก ๆ 3 เดือน 6 เดือน หรือ 1 ปี โดยระบบการกำกับติดตามการดำเนินงานหรือการกำกับงานที่ดีจะต้องมีองค์ประกอบ 2 ประการ ดังนี้

1. ระบบการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งโดยทั่วไปจะกระทำได้หลายวิธี ได้แก่
 - 1.1 การตรวจสอบ (Inspection) คือ การตรวจสอบความถูกต้องของการดำเนินงานของฝ่ายบริหารเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างสอดคล้องกับกฎเกณฑ์ วัตถุประสงค์ หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ เช่น การตรวจสอบหลักฐานการใช้จ่าย เป็นต้น
 - 1.2 การควบคุม (Controlling) เป็นการกำกับดูแลการปฏิบัติงานให้ เป็นไปตามขั้นตอนการดำเนินงานที่กำหนดไว้ในแผน เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ที่กำหนดไว้โดยประสิทธิภาพสูง
 - 1.3 การนิเทศ (Supervision) เป็นการช่วยเหลือ แนะนำ ชี้แจง บริการ และติดตามผลเพื่อให้ประโยชน์ในการส่งเสริมและปรับปรุงการปฏิบัติงานให้สามารถบรรลุผล ตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 การตรวจสอบการบริหารภายใน (Operation audit) เป็นการตรวจสอบเทคนิคการบริหารภายในองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงเทคนิควิธีการให้สามารถเกื้อกูลต่อความสำเร็จของการปฏิบัติโครงการให้มากขึ้น

2. ระบบการรายงาน ซึ่งโดยทั่วไปจะกระทำในทุกระยะ 3 เดือน หรือ 6 เดือน ในรูปของการรายงานเกี่ยวกับการเงินและงบประมาณ ผลการตรวจสอบภายในและผลการปฏิบัติงานตามโครงการส่วนการดำเนินงานที่จะทำให้ระบบการกำกับติดตามการดำเนินงานหรือกำกับงานบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้นั้นควรประกอบด้วยการดำเนินงานใน 3 ประเด็นหลัก ดังนี้

2.1 การติดตามผลหรือกำกับงานด้านปัจจัยหรือทรัพยากร เพื่อใช้ตรวจสอบว่าโครงการหรือแผนงานได้รับปัจจัยหรือทรัพยากร ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพตามเวลาที่กำหนดไว้หรือไม่อย่างน้อยเพียงใด

2.2 การติดตามผลหรือการกำกับงานด้านกิจกรรม เพื่อใช้ตรวจสอบว่ามีการปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ เพียงใด

2.3 การติดตามผลหรือการกำกับงานด้านผลการดำเนินงานเพื่อตรวจสอบว่าได้ผลการดำเนินงานตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนหรือไม่เพียงใด

จากการสังเคราะห์นิยามเชิงปฏิบัติการของตัวบ่งชี้ที่มีผลการรายงานผลจากนักวิชาการข้างต้น ผู้วิจัยได้สรุปผลการสังเคราะห์เกี่ยวกับความหมายของตัวบ่งชี้ที่มีผลการรายงานผล หมายถึง กระบวนการ ที่ทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลเชิงสารสนเทศ การนำเสนอข้อมูลที่ได้และมีการนำคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในกระบวนการโดยเริ่มตั้งแต่ การบันทึกข้อมูล การจัดเก็บข้อมูล การประมวลผลและการจัดทำรายงาน เป็นต้น

7. บทบาทของผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

บทบาทของผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย บทบาทของผู้บริหาร บทบาทของครู บทบาทของผู้ปกครอง บทบาทของชุมชน และบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

7.1 บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารสถานศึกษา ดังนี้

รสรัญ เชนสาคร (2557) สรุปได้ดังนี้

1. การเป็นผู้นำทางวิชาการ สื่อสารให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทราบ กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และทิศทางการพัฒนา ประสานความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการศึกษาและเป็นผู้ดำเนินการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของครูและนักเรียน

2. การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายใช้ความสามารถและทักษะในการทำงาน ส่งเสริมให้มีการสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์ในการทำงานร่วมกัน

3. การเป็นผู้อำนวยความสะดวก จัดหาสื่อเพื่อการเรียนรู้ทั้งเป็นสื่อทั่วไป และสื่อเทคโนโลยี พัฒนาอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมพร้อมใช้และแต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อให้บริการด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน

4. การประสานความสัมพันธ์ระหว่างผู้นิติเคในการจัดกิจกรรมของ โรงเรียน และจัดระบบการทำงานและสร้างเครือข่ายผู้สนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษา เช่น สมาคม ผู้ปกครอง ชมรมศิษย์เก่า เป็นต้น

5. ส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากร จัดระบบการนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรของโรงเรียน ส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนมีเสรีภาพ ทางวิชาการ เป็นต้น

6. การสร้างแรงจูงใจ จัดให้มีสวัสดิการในสถานศึกษาให้รางวัลแก่ ผู้ร่วมงานในโอกาสอันสมควรและมอบหมายงานได้เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ

7. สร้างความตระหนักให้บุคลากรในโรงเรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินและจัดให้มีการประเมินตนเองอย่างเป็นระบบ เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการประเมิน จัดให้มีผู้รับผิดชอบในด้านการประกันคุณภาพการศึกษาและให้มีการนำผลการ ประเมินตนเองมาใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน

8. ส่งเสริมสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยกำหนดเป็นนโยบาย โรงเรียนและเปิดโอกาสให้เข้าร่วมรับการอบรมและเปิดโอกาสให้ครูได้ศึกษาและพัฒนาตนเองด้าน การวิจัยอยู่เสมอ

9. สนับสนุนให้มีคณะกรรมการทำหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน วางแผนและจัดประสบการณ์ประชาสัมพันธ์โรงเรียน

10. ส่งเสริมเทคโนโลยี คือ ให้มีการวิจัยและพัฒนาการผลิตเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา สนับสนุนให้บุคลากรนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มาใช้ในการพัฒนา

ศศิรดา แพงไทย (2559) กล่าวถึง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งผู้บริหารจะต้องรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง พัฒนาการเองให้เป็นผู้ นำ ปรับเปลี่ยน องค์กรให้ทันสมัย พัฒนาทีมงานให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ พัฒนาการระบบงานที่สนิใหม่ให้เกิดขึ้น ในองค์กร ขับเคลื่อนด้วยยุทธศาสตร์การบริหารจัดการใหม่ ๆ ส่งเสริมสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณ สื่ออุปกรณ์ให้ความสำคัญกับ ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรและนอกองค์กร ปรับเปลี่ยนวิธีสอนของครูและ พัฒนาหลักสูตรส่งเสริมด้านเทคโนโลยีและการบูรณาการทักษะทางสังคม ทักษะชีวิต

ณัฐฉินันท์ โยมงาม และอุไร สุทธิแย้ม (2565) กล่าวถึง บทบาทการสร้าง วัฒนธรรมองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู ดังนี้

1. บริหารสถานศึกษาสร้างการมีส่วนร่วมกับคณะครูในการกำหนด เป้าหมายของสถานศึกษาอย่างชัดเจน มีการชี้แจงให้ครูเข้าใจเป้าหมายหรือเป้าประสงค์ของ สถานศึกษา มีการกำหนดแนวทางในการดำเนินงานร่วมกันในระยะยาวที่สอดคล้องกับเป้าหมายของ สถานศึกษา สร้างค่านิยมกับคณะครูในการปฏิบัติงานร่วมกัน สร้างความตระหนักให้ครูมีความรู้สึก เป็นเจ้าของสถานศึกษา มีกิจกรรมที่ทำให้ครูมีความผูกพันกับสถานศึกษา

2. ผู้บริหารสถานศึกษาได้เปิดโอกาสให้ครูทุกคนมีสิทธิในการเข้าถึง ข้อมูลต่าง ๆ ทรัพยากรทางการศึกษา อันจำเป็นต่อการปฏิบัติงานได้อย่างเท่าเทียมกัน ยอมรับ ความคิดเห็น ศักยภาพของครูแต่ละคนและนำศักยภาพของครูแต่ละคนมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ สถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม ให้ออกาสครูได้เลือกทำงานตามความถนัดและความต้องการ มีการยกย่อง ชมเชย และให้รางวัลแก่ครูและนักเรียนที่ประสบความสำเร็จในด้านต่าง ๆ มีการ กระจายอำนาจการตัดสินใจให้กับครูเกี่ยวกับการดำเนินงานต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อดำเนินงานต่าง ๆ ของสถานศึกษาทั้งภายในและภายนอก

3. ผู้บริหารสถานศึกษาเอาใจใส่ ให้ความสำคัญกับชีวิตความเป็นอยู่และ ภาระส่วนตัวของครูส่งเสริมและพัฒนาให้ครูเป็นครูมืออาชีพ สร้างความก้าวหน้าในหน้าที่การงานของ ครู ให้ความสำคัญในความแตกต่างทางด้านปรัชญา ศาสนาและความเชื่อของครูแต่ละคนมีการ ยืดหยุ่นในการจัดการเรียนการสอนของครูแต่ละคน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยการสร้างบรรยากาศแห่งความเห็นอกเห็นใจและร่วมมือของครูทุกคน

4. ผู้บริหารสถานศึกษา มีความเชื่อมั่นว่าครูทุกคนในสถานศึกษา ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย เอาใจใส่นักเรียน และรับผิดชอบอย่างดีที่สุด มีการนิเทศ กำกับ ติดตามและตรวจสอบอยู่เสมอ

ณัฐญาธรรม สมพงษ์ และสมใจ สืบเสาะ (2565) กล่าวถึงบทบาทของ ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่า ผู้บริหารควรมีบทบาทผู้บริหารด้านความเป็นผู้นำ บทบาทผู้บริหารด้านการพัฒนาครู บทบาทผู้บริหารด้านมนุษยสัมพันธ์ บทบาทผู้บริหารด้านการ บริหารจัดการ บทบาทผู้บริหารด้านคุณธรรมและจริยธรรม บทบาทผู้บริหารด้านการสร้างสรรค์ นวัตกรรม

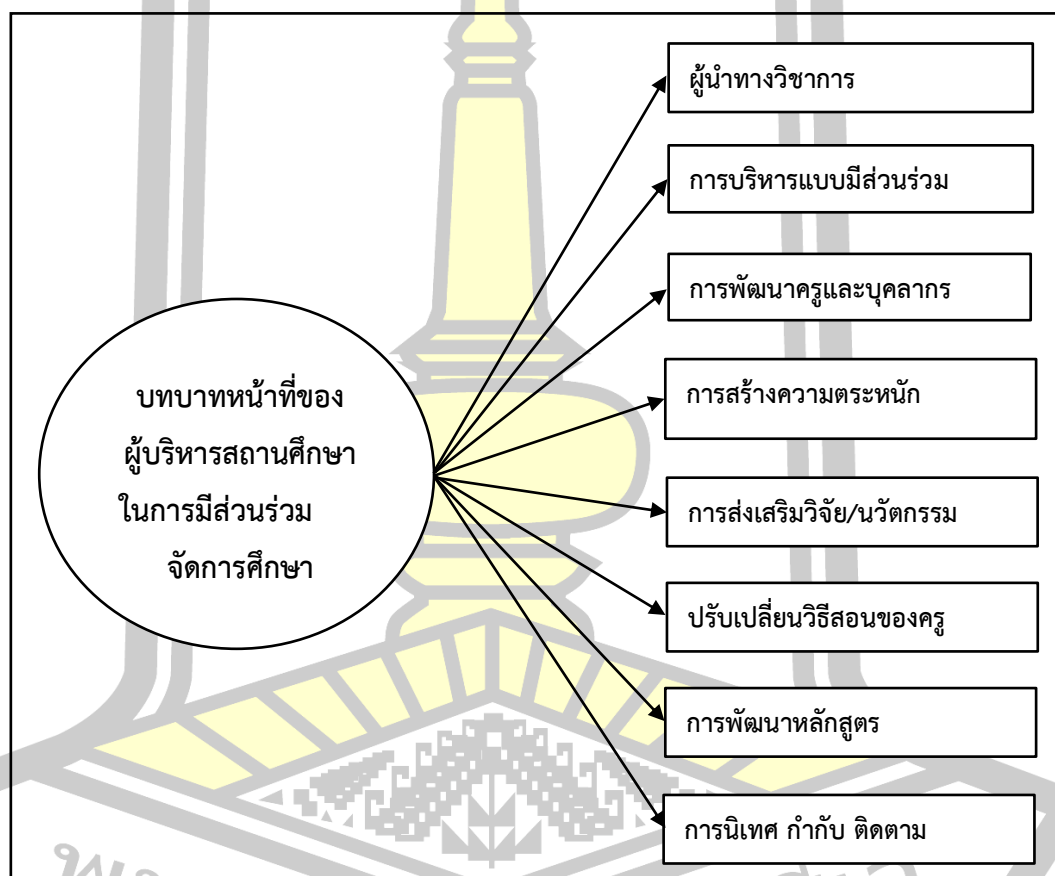
สกุลรัตน์ พรหมกลิ้ง และนงลักษณ์ ใจฉลาด (2565) กล่าวถึง การศึกษา บทบาทการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า การศึกษาบทบาทการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา องค์ความรู้เกี่ยวกับด้านการพัฒนาครู ประกอบด้วย การสนับสนุนให้ ความสำเร็จ ให้ความสำคัญ ให้ความช่วยเหลือให้ครูมีการพัฒนาตามมาตรฐานวิชาชีพ ทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลง ได้รับโอกาสศึกษาต่อ อบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ในการสร้างสรรค์ผลิตสื่อ นวัตกรรมใหม่ ๆ ปฏิบัติ

กิจกรรมทำผลงานเพื่อเลื่อนวิทยฐานะให้สูงขึ้น องค์ความรู้เกี่ยวกับด้านการสร้างการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย การสนับสนุนให้ความช่วยเหลือ การกำหนดแนวทางในการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน การทำงานร่วมกัน การยอมรับฟังความคิดเห็น โดยเปิดโอกาสให้ทำงานร่วมกัน ช่วยกันระดมความคิดเห็น ช่วยกันแก้ปัญหาองค์ความรู้เกี่ยวกับด้านการนิเทศติดตาม ดังตาราง 13

ตาราง 13 การวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการศึกษา

บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ในการจัดการศึกษา	รสรีย์ เขยสาคร (2557)	ศศิรดา เพงไทย (2559)	ณัฐนันท์ โยเมงาม และอุไร สุทธิแย้ม (2565)	ณัฏญา ธรรมสมพงษ์ และ สมใจ สืบเสาะ (2565)	สกุลรัตน์ พรมกลิ้ง และนาง ลักขณ์ ใจฉลาด (2565)	รวม
1. ผู้นำทางวิชาการ	✓			✓		2
2. การบริหารแบบมีส่วนร่วม	✓	✓			✓	3
3. เป็นผู้อำนวยความสะดวก	✓					1
4. การประสานความสัมพันธ์	✓					1
5. การพัฒนาครูและบุคลากร	✓	✓		✓	✓	5
6. การสร้างแรงจูงใจ	✓					1
7. การสร้างความตระหนัก	✓		✓			2
8. การส่งเสริมวิจัย/นวัตกรรม	✓			✓	✓	3
9. สนับสนุนการประชาสัมพันธ์	✓					1
10. รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง		✓				1
11. ปรับเปลี่ยนองค์กร		✓				1
12. สนับสนุนงบประมาณ		✓				1
13. ปรับเปลี่ยนวิธีสอนของครู		✓				2
14. พัฒนาหลักสูตร		✓				2
15. การสร้างเครือข่าย		✓				1
16. พัฒนาแหล่งเรียนรู้						1
17. ส่งเสริมครูให้เข้าถึงข้อมูล			✓			1
18. การนิเทศ กำกับ ติดตาม			✓		✓	2
19. คุณธรรมจริยธรรม				✓		1

จากตาราง 13 การวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษามีนักวิชาการที่แสดงทัศนะและผลการศึกษาวิจัยเป็นกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี (Theoretical framework) พบว่า มีจำนวน 19 ตัวบ่งชี้ แต่ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาจากประเด็นที่มีความถี่ตั้งแต่ 2 ขึ้นไป และเพื่อให้เข้ากับบริบทของกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย จำนวน 8 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ผู้นำทางวิชาการ 2) การบริหารแบบมีส่วนร่วม 3) การพัฒนาครูและบุคลากร 4) การสร้างความตระหนัก 5) การส่งเสริมวิจัย/นวัตกรรม 6) ปรับเปลี่ยนวิธีสอนของครู 7) การพัฒนาหลักสูตร และ 8) การนิเทศกำกับติดตาม ดังภาพประกอบ 14

ภาพประกอบ 14 บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา

7.2 บทบาทหน้าที่ของครูผู้สอนในการจัดการศึกษา

ทิพย์ชนก มณีนวล, โสภณ เพ็ชรพวง และญาณิศา บุญจิตร (2564) กล่าวถึง การพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน พบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพ ครูในโรงเรียนยังไม่ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาเพราะครูหน้าที่หลักในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนและครูยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจ ในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ทำให้ไม่มีเวลาเต็มที่ในการปฏิบัติงานและดำเนินงาน

กาญจนา ทรงพระ, สุชุม มูลเมือง และสมหญิง จันทรัฐไทย (2564) กล่าวถึง การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู ดังนี้ การมีส่วนร่วมของครูอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร และการนำมาใช้ด้านการวัดผล ประเมินผลและด้านสื่อการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนถือว่างานวิชาการเป็นงานหลักของโรงเรียนจะต้องมีการกำกับอย่างใกล้ชิด เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับครู เพื่อสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พระปลัดสามารถ จันทสาโร (สิงห์รักษ์) และวัฒน์ กัลป์ยาณพัฒนกุล (2565) กล่าวถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูในยุคดิจิทัลตามแนวทางพระพุทธศาสนา ดังนี้

1. ครูต้องรักและเมตตาศิษย์ คือ เอาใจใส่ช่วยเหลือส่งเสริมให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนแก่ศิษย์ ครูแสดงออกต่อศิษย์เป็นไปในทางสุภาพเอื้ออาทรส่งผลดีต่อศิษย์
2. ครูต้องอบรม สั่งสอนฝึกฝน คือ อบรมสั่งสอนสร้างเสริมความรู้ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงามให้แก่ศิษย์ด้วยความบริสุทธิ์ใจ ตั้งแต่การเลือกกำหนดกิจกรรมการเรียนที่มุ่งผลต่อการพัฒนาในตัวศิษย์อย่างแท้จริง การจัดให้ศิษย์มีความรับผิดชอบและเป็นเจ้าของการเรียนรู้ ตลอดจนการประเมินร่วมศิษย์ในผลของการเรียนและการเพิ่มพูนการเรียนรู้ภายหลังบทเรียนต่าง ๆ ด้วยความปรารถนาที่จะให้ศิษย์ทุกคนพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพ
3. ครูต้องประพฤติ ปฏิบัติตน เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ คือ ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี การแสดงออกอย่างสม่ำเสมอของครูที่ศิษย์สังเกตเห็นได้เองและเป็นการแสดงที่เป็นไปตามมาตรฐานแห่งพฤติกรรมระดับสูงตามค่านิยมคุณธรรมและวัฒนธรรมอันดีงาม
4. ครูต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญ คือ ไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติ ปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์ การตอบสนองต่อศิษย์ในการลงโทษหรือให้รางวัลการกระทำอื่นใดที่นำไปสู่การลดพฤติกรรมที่พึงปรารถนาการเพิ่มพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา

5. ครูต้องไม่แสวงหาประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้าง คือ ครูต้องไม่แสวงหาประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติและไม่ใช้ศิษย์กระทำการใด ๆ อันเป็นการหาประโยชน์ให้แก่ตนโดยมิชอบจากการใช้ตำแหน่งหน้าที่ในวิชาชีพการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบยอมทำให้เกิดความลำเอียงในการปฏิบัติหน้าที่

6. ครูย่อมพัฒนาตน คือ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูในยุคดิจิทัลย่อมพัฒนาตนเองทั้งในด้านวิชาชีพ หมายถึง การใฝ่รู้ ศึกษาค้นคว้า ริเริ่มสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ให้ทันสมัยทันต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและเทคโนโลยี สามารถพัฒนาบุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์

7. ครูย่อมรักและศรัทธาในวิชาชีพครู คือ ครูย่อมรักและศรัทธาในอาชีพครูด้วยความเต็มใจความรักและศรัทธาในวิชาชีพครูและเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู หมายถึง การแสดงออกด้วยความชื่นชมและเชื่อมั่นในอาชีพครูตระหนักว่าอาชีพนี้เป็นอาชีพที่มีเกียรติ มีความสำคัญครูพึงปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจและภูมิใจปกป้องเกียรติภูมิของอาชีพครู

8. ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลครู และชุมชนในทางสร้างสรรค์ คือ ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลครูและชุมชนในทางสร้างสรรค์ หมายถึง การให้ความร่วมมือ แนะนำปรึกษาช่วยเหลือแก่ เพื่อนครูทั้งเรื่องส่วนตัว ครอบครัว และการงานตามโอกาสอย่างเหมาะสม รวมทั้งเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน โดยการให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางวิธีการปฏิบัติตน ปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

9. ครูพึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำ คือ ปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาวัฒนธรรมไทยให้มีความเจริญรุ่งเรือง หลักการ หน้าที่สำคัญประการหนึ่งของการศึกษาคือ การพัฒนาคนให้มีภูมิปัญญาและรู้จักเลือกและพัฒนาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย การเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย หมายถึง การริเริ่มดำเนินกิจกรรมสนับสนุนส่งเสริมภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย

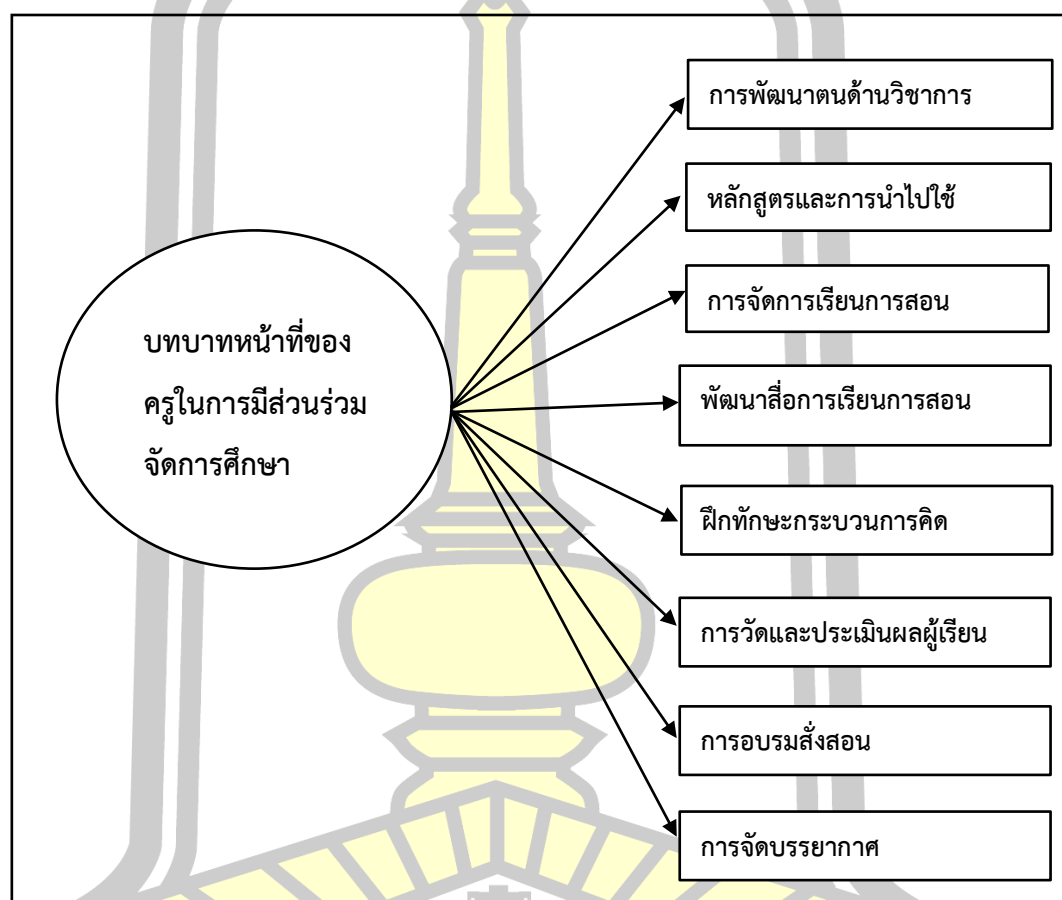
จีระภา มีหทัยหลิม, สมาน อัครภูมิ และพงษ์ศักดิ์ ทองพันชั่ง (2565) กล่าวถึง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของครู ดังนี้ การมีส่วนร่วมของครูในด้านการดำเนินงานด้านการตัดสินใจ ด้านการประเมินผลและด้านการรับผลประโยชน์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารได้มีการบริหารงานตามพันธกิจและเป้าประสงค์หลัก ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า ส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา โรงเรียนสามารถบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนและได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

ตาราง 14 การวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของครูในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา

บทบาทหน้าที่ของครู ในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา	พระปรีดีสามารถ จันทสโร (สิงห์รักษ์) และวัฒนะ กัลป์ยานพัฒนากุล (2565)	จิระภา มีทวยหิสม, สมาน อัครภูมิ และ พงษ์ศักดิ์ ทองพั้งค์ (2565)	ทิพย์ชนก มณีนวล, โสภณ เพ็ชรพวง และยุวณิศา บุญจิตร (2564)	กาญจนา ทรงพระ, สุชุม มูลเมือง และ สมหญิง จันทฤทธิ์ (2564)	รวม
1. การจัดการเรียนการสอน	✓	✓	✓	✓	4
2. การจัดบรรยากาศ				✓	1
3. ฝึกทักษะกระบวนการคิด	✓			✓	2
4. การวัดและประเมินผู้เรียน	✓	✓		✓	3
5. หลักสูตรและการนำไปใช้				✓	1
6. พัฒนาสื่อการเรียนการสอน	✓			✓	2
7. รักและเมตตาศิษย์	✓				1
8. การอบรมสั่งสอน	✓	✓			2
9. ปฏิบัติตนแบบอย่างที่ดี	✓				1
10. ไม่แสวงหาผลประโยชน์	✓				1
11. การพัฒนาตนด้านวิชาการ	✓			✓	2
12. รักและศรัทธาในวิชาชีพครู	✓				1
13. ปฏิบัติตนเป็นผู้นำ	✓				1
14. การตัดสินใจ		✓			1
15. การรับผลประโยชน์		✓			1
16. การวางแผนการดำเนินงาน		✓	✓		2
17. ทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา			✓		1
17. ทำแผนปฏิบัติการประจำปี			✓		1
19. จัดทำรายงานการประเมินตนเอง			✓		1

จากตาราง 14 ผลการวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของครูในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา มีนักวิชาการที่แสดงทัศนะและผลการศึกษาวิจัยเป็นกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี (Theoretical

framework) พบว่า มีจำนวน 19 ตัวบ่งชี้ แต่ในการศึกษาค้างนี้ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาจากประเด็นที่มีความถี่ตั้งแต่ 2 ขึ้นไป และเพื่อให้เข้ากับบริบทของกลุ่มตัวอย่างการวิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย จำนวน 8 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) การพัฒนาตนด้านวิชาการ 2) หลักสูตรและการนำไปใช้ 3) การจัดการเรียนการสอน 4) พัฒนาสื่อการเรียนการสอน 5) ฝึกทักษะกระบวนการคิด 6) การวัดและประเมินผลผู้เรียน 7) การอบรมสั่งสอน 8) การจัดบรรยากาศ ดังภาพประกอบ 15

ภาพประกอบ 15 บทบาทหน้าที่ของครูในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา

7.3 บทบาทหน้าที่ของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา

มีนักวิชาการ นักการศึกษา ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ดังนี้

เอกอนงค์ ศรีสำอางค์ (2558) เสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ดังนี้

1. การเข้าร่วมการประชุมนิเทศผู้ปกครองของนักเรียนก่อนเปิดภาคเรียน

2. การขอคำปรึกษาและคำแนะนำกับครูเกี่ยวกับปัญหาการเรียน
ของนักเรียน

3. การเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นให้กับ
ผู้ปกครอง โดยผู้ปกครองสามารถแนะนำหรือเสนอแนะลูกหลานได้

4. การพัฒนาการเรียนการสอน โดยการบูรณาการการเรียนการสอน
โดยการกำหนดกิจกรรมที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

5. การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ให้แก่เด็ก เพราะผู้ปกครองเป็นผู้ที่
อยู่ใกล้ชิดกับเด็ก โดยเฉพาะที่บ้านเมื่อกลับบ้านแล้วนักเรียนยังต้องศึกษาค้นคว้าฝึกฝนทักษะและ
ทบทวนบทเรียน การศึกษาที่บ้านจึงเป็นหน้าที่สำคัญของผู้ปกครองในเรื่องการสอนได้ด้วย

6. การสนับสนุน บริจาคทรัพย์สินหรือทุนการศึกษาให้กับโรงเรียน

7. มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนหรือชมรมผู้ปกครองจัดขึ้น
ตั้งแต่การกำหนดเป้าหมายและภารกิจของโรงเรียน เป็นกรรมการตรวจสอบหลักสูตรการเรียนรู้

สุกัญญา ปัญญานนท์, สุขุม มูลเมือง และสมหญิง จันทุไทย (2564)
กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน จำแนกเป็น 6 ด้าน ดังนี้
1) ด้านการอบรมเลี้ยงดูเด็ก 2) ด้านการติดต่อสื่อสาร 3) ด้านอาสาสมัคร 4) ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน
5) ด้านการตัดสินใจ และ 6) ด้านการให้ความร่วมมือกับชุมชน

สำเนียง ชูชีพ และณัด นิตย์ทอง (2565) กล่าวถึง บทบาทการบริหาร
แบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คือ การมีส่วนร่วมในการคิด
วางแผน เพื่อให้ผู้มีความสามารถในท้องถิ่นเข้ามาเป็นวิทยากรเพื่อให้อบรมเสริมความรู้ให้กับนักเรียน

2. ด้านการมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน คือ การมีส่วนร่วมให้
คำปรึกษาเกี่ยวกับตัวนักเรียนที่อยู่ในการปกครอง เพื่อร่วมแก้ไขและพัฒนาการเรียนทั้งด้านการเรียน

3. ด้านการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล คือ การมีส่วนร่วม
การประเมินผล การจัดกิจกรรมส่งเสริมและประสานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
รัชณี แจ่มใส, รสริน พิมลบรรยงค์ และวราภรณ์ โพธิ์งาม (2565)

ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ดังนี้

1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้ปกครองเห็นความสำคัญ
กับการระดมทรัพยากร ช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เห็นความสำคัญกับการให้
ความรู้และเป็นส่วนหนึ่งในการเป็นวิทยากรให้ความรู้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมอาคารสถานที่ ผู้ปกครองเห็น
ความสำคัญในการดูแลให้ความรู้แก่นักเรียนในเรื่องการป้องกันอุบัติเหตุให้เกิดความปลอดภัย
การจัดสภาพแวดล้อมให้มีบรรยากาศสำหรับการเรียนรู้

3. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ผู้ปกครองใส่ใจ
ในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารของโรงเรียนกับผู้ปกครอง โดยร่วมกันดูแล เอาใจใส่นักเรียนและพบปะ
เข้าร่วมประชุมผู้ปกครองในวันเปิดภาคเรียน เพื่อทำความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ของทางโรงเรียน

4. ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้ปกครองใส่ใจ
การสื่อสารกับครูเมื่อทราบผลการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพัฒนาของนักเรียน
ให้ข้อมูลนักเรียนแก่โรงเรียน เพื่อนำไปวัดและประเมินผลการเรียนรู้

5. ด้านการปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผู้ปกครองร่วมประชุม
กับครู และผู้ปกครองท่านอื่นเพื่อรับทราบพฤติกรรมข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ
นักเรียน ให้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่บ้านของนักเรียน และเป็นแบบอย่างที่ดีต่อพฤติกรรมของ
นักเรียน

บุญยาพร สนทนา, รุจิรี ภู่อาระ และภาวิดา ธาราศรีสุทธิ (2565) กล่าวถึง
การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารจัดการศึกษาด้านวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ผู้ปกครองอาจเห็นว่าการพัฒนา
หลักสูตรถือเป็นการกำหนดทิศทางของการศึกษา ทำให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในด้านการพัฒนา
หลักสูตรร่วมกับครู เพื่อให้หลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน การมีส่วนร่วมของ
ผู้ปกครองในการบริหารจัดการศึกษาด้านวิชาการของโรงเรียน ผู้ปกครองเป็นบุคคลที่มีความเข้าใจ
ในความต้องการหรือวิธีการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งจะเป็นวิธีที่ครูผู้สอนนำมาใช้ในการส่งเสริม
สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ เช่น สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้ให้เอื้อต่อ
การเรียนรู้ ช่วยอบรมเลี้ยงดู เอาใจใส่ ให้ความรัก ความอบอุ่นแก่นักเรียนและให้ความร่วมมือ
ในการแก้ไขปัญหาการเรียน เป็นต้น

2. ผู้ปกครองให้ความสำคัญในการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน
โดยผู้ปกครองถือเป็นส่วนหนึ่งที่จะมีความเข้าใจในความต้องการที่จะเป็นวิธีที่ครูผู้สอนนำมาใช้
ในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กเกิดการพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น สนับสนุน
การจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ช่วยอบรมเลี้ยงดู และให้ความร่วมมือ
ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นของนักเรียนกับครูผู้สอน

3. ผู้ปกครองสามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการวัดผลและ
ประเมินผลของผู้เรียนได้หลังจากทราบผลการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนแล้ว เพื่อนำผลมาหาแนวทาง
ในการแก้ไขหรือพัฒนาการเรียนของนักเรียนร่วมกับครูผู้สอนต่อไป

4. ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินการวิจัยของครูผู้สอนเกี่ยวกับการใช้วิจัยมาเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขปัญหาในชั้นเรียน ซึ่งในการดำเนินการจะต้องได้รับข้อมูลบางส่วนจากนักเรียนจากผู้ปกครอง

5. ผู้ปกครองเห็นด้วยในการนำเสนอนวัตกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบันผู้ปกครองจะเป็นส่วนหนึ่งในการให้การสนับสนุนสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีให้กับนักเรียน เพื่อให้เกิดความหลากหลาย

6. ผู้ปกครองเห็นว่ากรณีพิเศษเป็นสิ่งสำคัญและมีผลต่อการจัดการเรียนการสอนให้แก่ นักเรียน เนื่องจากการนิเทศจะเป็นตัวช่วยในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียน โดยมีการให้คำแนะนำ หรือให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการสอน เพื่อให้เกิดคุณภาพแก่นักเรียน

7. ผู้ปกครองสามารถทราบผลของคุณภาพการศึกษาของนักเรียนได้จากระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และใช้เป็นส่วนในการตัดสินใจให้นักเรียนเข้าศึกษาในโรงเรียน โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการประเมินว่าจะแก้ไขหรือพัฒนาโรงเรียนต่อไปอย่างไรให้เกิดคุณภาพ

จารุวรรณ บุญศรี (2565) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเรียนการสอนออนไลน์ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการเตรียมความพร้อมนักเรียน ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนและด้านติดตามและการประเมินผลการเรียนการสอนตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้ปกครองนักเรียนยังมีความคิดเห็นว่าการเรียนการสอนเป็นหน้าที่ของครูเพราะผู้ปกครองต้องทำมาหากินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายให้กับนักเรียน

Torrez-Graham (2020) กล่าวถึง แนวทางปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียน เพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโรงเรียน จุดประสงค์ของการวิจัยเพื่อค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในการศึกษาของบุตรหลาน ในขณะที่เข้ามาเรียนในโรงเรียนของรัฐและการค้นหาแนวทางปฏิบัติที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อสร้างคู่มือที่สามารถใช้สำหรับการพัฒนาวิชาชีพ และเป็นข้อมูลอ้างอิงสำหรับผู้ปกครอง พบว่า นักวิจัยส่วนใหญ่ใช้แบบจำลองทางทฤษฎีของ ฮูเวอร์-เดมป์ซีและแซนด์เลอร์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเป็นกรอบการทำงาน ซึ่งใช้แบบจำลองทางทฤษฎีของ Hoover-Dempsey และ Sandler เพื่อจัดระเบียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจ

ตาราง 15 การวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา

บทบาทหน้าที่ของผู้ปกครอง ในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา	เอกอนงค์ ศรีสำอางค์ (2555)	สำเนียง ชูชีพ และถนัด นัยต์ทอง (2565)	รัชนิ แจ่มใส, รสริน พิมลบรรยงค์ และวารภรณ์ โพธิ์งาม (2565)	บุญยาพร สันทนา, รุจิร ภูสาระ และภาวิดา ชาราศรีสุทธิ (2565)
1. ร่วมปฐมนิเทศผู้ปกครอง	✓		✓	
2. ขอคำแนะนำจากครู	✓			
3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	✓		✓	✓
4. สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้	✓			
5. การระดมทรัพยากร	✓		✓	
6. ร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น	✓			
7. การมีส่วนร่วมตัดสินใจในการสั่งใจ		✓		
8. การมีส่วนร่วมดำเนินงาน		✓		
9. การประเมินผล		✓	✓	✓
10. ความสัมพันธ์กับโรงเรียน			✓	
11. การปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์			✓	
12. ร่วมพัฒนาหลักสูตร				✓
13. การวิจัยพัฒนาคุณภาพการศึกษา				✓
14. สนับสนุนสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี				✓
15. การมีส่วนร่วมในการนิเทศ				✓
16. ทราบผลคุณภาพการศึกษา				✓
17. สร้างบรรยากาศการเรียน			✓	
18. การเตรียมความพร้อมนักเรียน				
19. การติดต่อสื่อสาร				

ตาราง 15 (ต่อ)

บทบาทหน้าที่ของผู้ปกครอง ในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา	จาวรรรณ บุญศรี (2565)	สุกัญญา ปัญญาพันธ์, สุชุม มูล เมือง และสมหญิง จันทร์ไทย (2564)	Torrez-Graham (2020)	รวม
1. ร่วมปฐมนิเทศผู้ปกครอง				2
2. ขอคำแนะนำจากครู				1
3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	✓	✓		5
4. สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้				1
5. การระดมทรัพยากร				2
6. ร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น				1
7. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ		✓	✓	3
8. การมีส่วนร่วมดำเนินงาน		✓	✓	3
9. การประเมินผล	✓	✓		5
10. ความสัมพันธ์กับโรงเรียน			✓	2
11. การปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์		✓		2
12. ร่วมพัฒนาหลักสูตร			✓	2
13. การวิจัยพัฒนาคุณภาพการศึกษา				1
14. สนับสนุนสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี				1
15. การมีส่วนร่วมในการนิเทศ				1
16. ทราบผลคุณภาพการศึกษา			✓	2
17. สร้างบรรยากาศการเรียนรู้	✓			2
18. การเตรียมความพร้อมนักเรียน	✓			1
19. การติดต่อสื่อสาร		✓		2

จากตาราง 15 การวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษามีนักวิชาการที่แสดงทัศนะและผลการศึกษาวิจัยเป็นกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี (Theoretical framework) พบว่ามีจำนวน 19 ตัวบ่งชี้ แต่ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาจากประเด็นที่มีความถี่ตั้งแต่ 2 ขึ้นไป และเพื่อให้เข้ากับบริบทของกลุ่มตัวอย่างการวิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย จำนวน 8 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ร่วมปฐมนิเทศผู้ปกครอง 2) ความสัมพันธ์กับโรงเรียน 3) ร่วมพัฒนาหลักสูตร 4) ทราบผลคุณภาพการศึกษา 5) การติดต่อสื่อสาร 6) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 7) การระดมทรัพยากร 8) การมีส่วนร่วมดำเนินงาน 9) การปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 10) จัดกิจกรรมการเรียนการสอน 11) การประเมินผล

ภาพประกอบ 16 บทบาทหน้าที่ของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา

7.4 บทบาทของชุมชนในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา

พินิจดา วีระชาติ (2542) ในเรื่องบทบาทและความสำคัญของชุมชนต่อโรงเรียนมีรายละเอียดดังนี้

1. ชุมชนมีบทบาทและความสำคัญต่อโรงเรียนในการกำหนดปรัชญาและจุดมุ่งหมายของโรงเรียน ในโรงเรียนแต่ละโรงเรียนมีปรัชญาและจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกัน ซึ่งปรัชญาและจุดมุ่งหมายเป็นสิ่งสำคัญของโรงเรียนในอันที่จะต้องร่วมกันกำหนดขึ้น เพื่อเป็นแนวทางและทิศทางในการจัดการศึกษาของโรงเรียนนั้น ๆ
2. ชุมชนมีบทบาทและความสำคัญต่อโรงเรียนในการที่โรงเรียนพัฒนาหลักสูตร เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมและมวลประสบการณ์ทั้งหลายที่โรงเรียนดำเนินการจัดขึ้น เพื่อความเจริญงอกงามของผู้เรียนนั้นโรงเรียนจะต้องศึกษาหาความเข้าใจหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรซึ่งกำหนดเป็นแนวรวมของชาติ แล้วนำผลการศึกษามาพิจารณาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องในการดำรงชีวิตและความต้องการของชุมชน
3. ชุมชนมีบทบาทและความสำคัญต่อโรงเรียนในการที่โรงเรียนพัฒนาคน อันเป็นส่วนสำคัญของชุมชน สมาชิกของชุมชนแต่ละคนมีความแตกต่างระหว่างบุคคลอยู่ตามธรรมชาติ โรงเรียนมีหน้าที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคนให้เจริญงอกงามเป็นไปตามความถนัดของบุคคล และจัดแยกคนไปประกอบอาชีพทำภารกิจต่าง ๆ ของชุมชนตามความจำเป็น ตามความต้องการ และความเหมาะสมของชุมชน
4. ชุมชนมีบทบาทและความสำคัญต่อโรงเรียนในการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินชีวิตและความเป็นอยู่ของสังคม การให้การศึกษอบรมให้ชุมชนโรงเรียนจะต้องพิจารณาปัญหาและความต้องการของชุมชน และในขณะเดียวกันชุมชนจะต้องยอมรับในความสำคัญของโรงเรียนชุมชนแต่ละแห่งมีปัญหาในเรื่องการดำรงชีวิตที่แตกต่างกันไปปัญหาต่าง ๆ ของชุมชนในโรงเรียนมีส่วนร่วมสำคัญในการแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น โดยใช้กระบวนการในด้านการศึกษาศึกษาการฝึกอบรม
5. ชุมชนมีบทบาทและความสำคัญต่อโรงเรียนในการที่จะพัฒนาปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน โรงเรียนเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงในชุมชน เป็นผู้นำและแบบอย่างที่ดีแก่ชุมชน โรงเรียนต้องพิจารณาจัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับชุมชน
6. ชุมชนมีบทบาทและความสำคัญต่อโรงเรียนในฐานะชุมชนเป็นแหล่งปฏิบัติชีวิตที่แท้จริงของนักเรียน การเรียนรู้ชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนเป็นขอบเขตที่จำกัด แต่ชีวิตในชุมชนอันกว้างใหญ่และสลับซับซ้อนนั้นเป็นชีวิตที่ผู้เรียนจะต้องเผชิญตลอดไป ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนจะต้องสัมพันธ์สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในชุมชน

7. ชุมชนมีบทบาทและความสำคัญต่อโรงเรียนและการที่โรงเรียนจะใช้ แหล่งทรัพยากรของชุมชนให้มีประโยชน์ ในชุมชนแต่ละแห่งมีทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรทางธรรมชาติและทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น ทรัพยากรเหล่านี้โรงเรียนต้องนำมาใช้ให้เกิด ประโยชน์สูงสุดในการจัดการเรียน

8. ชุมชนมีบทบาทและความสำคัญต่อโรงเรียนในการที่โรงเรียนจะพัฒนา ชุมชนเพื่อชีวิตที่ดีของนักเรียนและชุมชน โรงเรียนไม่เพียงแต่พัฒนานักเรียนแต่จำเป็นต้องพัฒนา ชุมชน และสังคมควบคู่กันไป ทั้งนี้เพื่อให้หารดาเนินชีวิตของคนในสังคมเป็นไปอย่างราบรื่น

ธัญยาภัทร์ เทียนธนาทิพย์ (2563) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารการศึกษา เป็นวิธีการสำคัญในการพัฒนาการศึกษาของชาติ โรงเรียนเป็นสถาบันสังคม (Social Institution) เช่นเดียวกับบ้าน ซึ่งเป็นตัวแทนของสถาบันครอบครัว วัดเป็นตัวแทน ของสถาบันศาสนา จึงเป็นหน่วยงานที่สังคมจัดตั้งขึ้นมาเพื่อสนองความต้องการของสังคม ในด้านการให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกของสังคมนั้น ๆ ดังนั้นภารกิจของโรงเรียน คือ การให้บริการทางการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของสังคม วิธีการหนึ่งที่จะทราบ ความต้องการของสังคมก็คือ การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานการศึกษา ซึ่งโรงเรียน เป็นสถานที่ที่ตั้งอยู่ในชุมชนและเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ซึ่งเป็นบริบทด้านสิ่งแวดล้อมอย่างหนึ่ง ที่มีอิทธิพลต่อโรงเรียนเป็นอันมาก

ศุภนิจ โดสุข และพัฒนพันธ์ เขตต์กัน (2564) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการพัฒนาการศึกษาระบุว่าปัจจัยที่ได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกในชุมชน ได้แก่ การได้รับความร่วมมือและการได้รับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์จากสมาชิกในชุมชนมีผลต่อ การมีส่วนร่วมและปัจจัยการได้รับการสนับสนุนจากภายนอกชุมชนพบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การได้รับการกระตุ้นหรือคำแนะนำต่าง ๆ จากเจ้าหน้าที่หรือบุคคลภายนอกชุมชนและการได้รับการ สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์จากภายนอกชุมชนมีผลต่อการเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมการพัฒนา

รัตนพร รัตนสุวรรณ, นิลรัตน์ นวกิจไพฑูรย์ และสุภาพ เต็มรัตน์ (2564) กล่าวถึง แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนในการ บริหารสถานศึกษา ดังนี้ หลักร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ ร่วมรับผิดชอบเป็นกระบวนการที่ เปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับโรงเรียนเป็นกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งกันและกัน

Wongyai, Wattanasak และ Romsri (2022) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของ ชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ดังนี้ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา การบริหาร จัดการ การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ อยู่ในระดับมากทุกด้าน เนื่องจากชุมชนหรือครอบครัวจะมีความ คาดหวังในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

นวรรตน์ แสงโพธิ์ และทัศนะ ศรีปีตดา (2565) กล่าวถึง การศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา ดังนี้ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาสามารถอภิปรายด้านการบริหารวิชาการ พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา

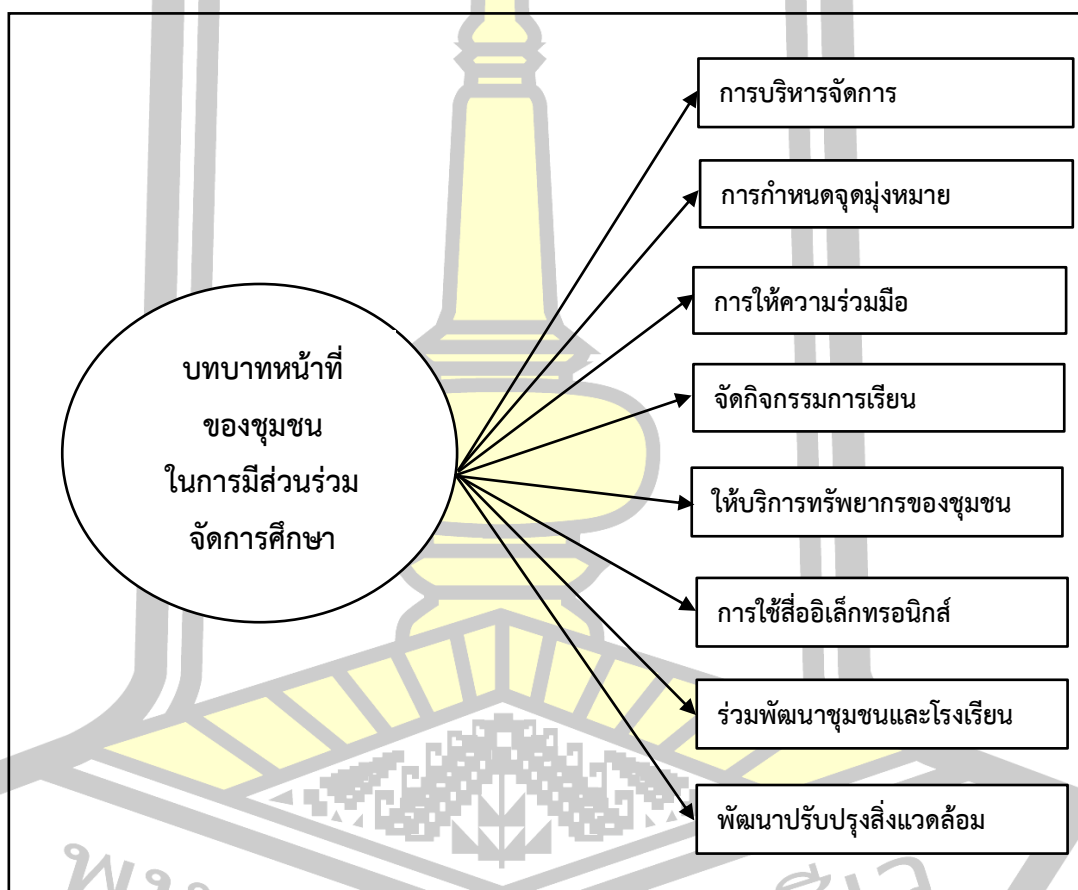

Shibuya (2020) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการโรงเรียน จากมุมมองของความไว้วางใจเชิงสัมพันธ์ : กรณีศึกษาจากเขต Akatsi South ประเทศกานา ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการโรงเรียนที่นำไปสู่ผลลัพธ์ทางการศึกษา กรณีศึกษาเชิงคุณภาพ เผยให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนต่ำส่งผลกระทบต่อผลการเรียนรู้ เนื่องจากขาดความเชื่อใจระหว่างผู้ดำเนินการและปัจจัยในการจัดการโรงเรียน สิ่งนี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาชุมชน ซึ่งมีบทบาทพื้นฐานในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการโรงเรียน มุ่งให้ความกระจ่างแก่กระบวนการตั้งแต่การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการโรงเรียน ไปจนถึงผลการศึกษาจากมุมมองของความไว้วางใจเชิงสัมพันธ์โรงเรียน กรณีศึกษาถูกนำเสนอว่ามีความท้าทายจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ลดลงและการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ลดลง สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของโรงเรียนได้รับผลกระทบจากการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ลดลง ในขณะที่ความไร้ระเบียบวินัยของนักเรียนได้รับผลกระทบจากการขาดการสนับสนุนจากผู้ปกครอง นอกจากนี้ยังเผยให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนลดลงและวินัยของนักเรียนลดลง ทำให้ครูขาดแรงจูงใจอย่างมากในการปฏิบัติหน้าที่ ในที่สุดความแตกแยกของชุมชนที่เป็นผลมาจากปัญหาด้านหัวหน้าถูกระบุว่าเป็นสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งหมด และส่งผลกระทบต่อความไร้ระเบียบวินัยของนักเรียนในกระบวนการนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโรงเรียนและระหว่างครูกับผู้ปกครองไม่ได้เกิดขึ้นจริง ในแง่ของปัจจัยด้านการจัดการและการสอนในการบริหารจัดการโรงเรียน

จากตาราง 16 การวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบบทบาทหน้าที่ของชุมชนในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา มีนักวิชาการที่แสดงทัศนะและผลการศึกษาวิจัยเป็นกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี (Theoretical framework) พบว่ามีจำนวน 18 ตัวบ่งชี้ แต่ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาจากองค์ประกอบที่มีความถี่ตั้งแต่ 2 ขึ้นไป และเพื่อให้เข้ากับบริบทของกลุ่มตัวอย่างการวิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย จำนวน 8 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) การบริหารจัดการ 2) การกำหนดจุดมุ่งหมาย 3) การให้ความร่วมมือ 4) จัดกิจกรรมการเรียนการสอน 5) ให้บริการทรัพยากรของชุมชน 6) การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ 7) ร่วมพัฒนาชุมชนและโรงเรียน 8) พัฒนาปรับปรุงสิ่งแวดล้อม

ดังภาพประกอบ 17

ภาพประกอบ 17 บทบาทหน้าที่ของชุมชนในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา

7.5 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา (2562) ตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 40 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหาร ราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 38 กำหนดให้คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำหน้าที่กำกับส่งเสริม สนับสนุน กิจกรรมของสถานศึกษา ดังนี้

1. กำกับการดำเนินการของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่งและนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น
2. ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการกิจการด้านต่าง ๆ ของ สถานศึกษา
3. มีบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาตามที่กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษากำหนด
4. ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนดให้เป็น บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีบทบาทหน้าที่ตามภาวะ 4 ด้าน ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และ ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง การกระจายอำนาจการบริหารและ การจัดการการศึกษาของเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปยังคณะกรรมการ สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2550 ดังนี้

ด้านวิชาการ

1. ให้ข้อมูลเพื่อส่งเสริม สนับสนุน การจัดระบบการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาและการรับประเมินจากภายนอก
2. ให้ความเห็นชอบเรื่องการวางแผนงานด้านวิชาการ การพัฒนา หลักสูตรของสถานศึกษาและการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
3. ให้ความเห็นชอบกรณีที่สถานศึกษานำเอารายวิชาพิเศษมาเพิ่มหรือ ปรับใช้หลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ด้านงบประมาณ

1. ให้ความเห็นชอบการจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณเพื่อเสนอต่อเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ให้ความเห็นชอบการจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง
3. ให้ความเห็นชอบการขอโอนและการขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ
4. ให้ความเห็นชอบการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
5. ให้ความเห็นชอบการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน

ด้านการบริหารงานบุคคล

1. กำกับดูแลการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์และวิธีการตามที่คณะกรรมการการศึกษาธิการจังหวัดกำหนด
2. เสนอความต้องการและให้ความเห็นชอบการวางแผนอัตรากำลังของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา เพื่อเสนอคณะกรรมการการศึกษาธิการจังหวัดพิจารณา
3. ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาต่อผู้บริหารสถานศึกษา
4. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาพ.ศ. 2547 กฎหมายอื่นหรือตามที่คณะกรรมการการศึกษาธิการจังหวัดมอบหมาย

ด้านการบริหารทั่วไป

1. ให้ความเห็นชอบการวางแผนการบริหารงานการศึกษา
2. ให้ความเห็นชอบการรับนักเรียน
3. ให้ความเห็นชอบเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้ง ยุบรวมหรือเลิกสถานศึกษา
4. ให้ความเห็นชอบการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

Jitbanjong และ Roodkhuan (2021) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระบุดังนี้

1. ด้านการบริหารวิชาการ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตระหนักถึงความสำคัญเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของโรงเรียน โดยมุ่งเน้นพัฒนาให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในศาสตร์ความรู้ต่าง ๆ เพื่อนำความรู้ที่ได้ไปต่อยอดในอนาคตต่อไป อีกทั้งมุ่งพัฒนา

สถานศึกษาให้มีความก้าวหน้าทางด้านวิชาการและมีมาตรฐานที่ควรจะเป็นการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการสถานศึกษาในด้านวิชาการนั้น จะช่วยให้ชุมชนเข้าใจปัญหาและความต้องการที่แท้จริง

2. ด้านการบริหารงบประมาณ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ความสำคัญกับการบริหารงบประมาณเพราะเป็นเรื่องที่สำคัญ อาจเป็นเพราะระเบียบของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่เน้นให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงาน ของโรงเรียน รวมทั้งเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน สามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นทั้ง 2 ฝ่าย

3. ด้านการบริหารงานบุคคล คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เห็นว่าการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนมุ่งส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษาให้เกิดการบริหารที่คล่องตัวบรรลุตามเป้าประสงค์ ของสถานศึกษาที่วางไว้และยังให้ความสำคัญของการพัฒนาความรู้ ความสามารถ เสริมสร้างขวัญ และกำลังใจแก่ครูและบุคลากร ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา

4. ด้านการบริหารงานทั่วไป คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้าใจ บทบาทหน้าที่ของตนเองในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน โดยเฉพาะ งานบริหารทั่วไป เพราะการมีส่วนร่วมถือว่าเป็นเรื่องใกล้ตัว คณะกรรมการสถานศึกษาสามารถที่จะ ร่วมกิจกรรมได้สะดวก รัฐบาลต้องการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมกันคิด แก้ปัญหา เกี่ยวกับการศึกษาของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชน เพราะถือว่าคนในชุมชนรู้และเข้าใจปัญหาได้ดี

5. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ตามทัศนะของประธานคณะกรรมการสถานศึกษา ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา เพศหญิงจะให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมมากกว่าเพศชาย เนื่องจากมีความละเอียดรอบคอบ มากกว่า

6. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ตามทัศนะของประธานคณะกรรมการสถานศึกษา ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาที่มี อายุต่างกันมีทัศนะต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประธานคณะกรรมการสถานศึกษามีความใกล้ชิดกับ คณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งทำให้มีมุมมอง แนวคิด ข้อคิดเห็นในการปฏิบัติงานหรือการมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษามีความชัดเจนในการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับประธานคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีระดับอายุ ต่ำกว่า 35 ปี ระดับอายุ 35-45 ปี และ ระดับอายุ 46 ปีขึ้นไปนั้นมีทัศนคติหรือความคิดเห็นในด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ คณะกรรมการสถานศึกษานั้นย่อมเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา ในชุมชนของตนเอง เป็นการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การมีส่วนร่วมของ

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษานั้น ต้องอาศัยความสามัคคีประสพการณ์ ความรอบคอบ ความเสียสละและมีเป้าหมายเดียวกันเพื่อส่วนรวม

7. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามทัศนะของประธานคณะกรรมการสถานศึกษา จำแนกตามระยะเวลาในการเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา พบว่า ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีระยะเวลาในการเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาต่างกัน มีทัศนะต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความร่วมแรงร่วมใจกันในการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา

8. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามทัศนะของประธานคณะกรรมการสถานศึกษา ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีต้นสังกัดโรงเรียนต่างกันมีทัศนะต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนโยบาย ระเบียบวิธีปฏิบัติของทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพลงสู่สถานศึกษาในสังกัดทุกขนาด ตั้งอยู่บนกรอบแนวปฏิบัติมาตรฐานเดียวกัน อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษาทุกโรงเรียนผ่านการอบรมมาตรฐานวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษามาเป็นอย่างดี ทำให้การบริหารจัดการการนำชุมชน หน่วยงานต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมส่งผลให้ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีต้นสังกัดโรงเรียนต่างกันมีทัศนะต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไม่แตกต่างกัน

อภิสรณ์ ภาชนะวรรณ และเสริมทรัพย์ วรปัญญา (2564) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารโรงเรียนแกนนำและโรงเรียนเครือข่ายการจัดการเรียนรวม ดังนี้

1. ด้านนักเรียน (S : Students) การเข้ามามีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารโรงเรียนแกนนำการจัดการเรียนรวม คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังไม่มีความเข้าใจในเรื่องบทบาทหน้าที่ของตนเอง ส่วนมากมักจะได้รับการทาบทามให้ทำหน้าที่ เพราะเห็นว่ามีคนให้ความเคารพนับถือ ทำให้ไม่มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติหน้าที่ และยังไม่มีความรู้และความเข้าใจทางด้านทักษะในการปฏิบัติงานร่วมกัน

2. ด้านสภาพแวดล้อม (E : Environment) การเข้ามามีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารโรงเรียนแกนนำการจัดการเรียนรวม คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจะเข้าร่วมด้วยความสมัครใจหรืออาสาสมัครหรือการชักชวน ส่วนใหญ่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาคารสถานที่ เช่น ช่วยแรงงานในการปรับปรุงอาคาร ปรับปรุงห้องเรียน ช่วยวัสดุอุปกรณ์ บริจาคสิ่งของที่มีในท้องถิ่น เงิน และอาหาร ทั้งนี้เพราะว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพค้าขาย ทำไร่ ทำสวนและรับจ้าง

3. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A : Activities) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ควรเชิญบุคคลมาเป็นคณะกรรมการ เช่น อดีตผู้อำนวยการโรงเรียน อดีตครูผู้สอน และข้าราชการบำนาญที่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนกลุ่มดังกล่าวจะได้มีโอกาสได้รับการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ เช่น การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) การจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) การดำเนินการสอน เทคนิคการสอน การวัดประเมินผลและการรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนได้เต็มตามศักยภาพ

4. ด้านเครื่องมือ (T : Tools) การเข้ามามีส่วนร่วมของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารโรงเรียน ส่วนใหญ่จะเข้าร่วมโดยตำแหน่งหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เช่น นายกองคการบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้นำองค์กรเอกชนในท้องถิ่นที่มีความรู้ในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ เพื่อใช้ในการบริหารจัดการเรียนรวมและ มีงบประมาณสนับสนุนส่วนคณะกรรมการที่เป็นประชาชนโดยทั่วไปจะไม่เข้ามามีส่วนร่วม

จิววัฒน์ สิทธิพานิช และรัตนา กาญจนพันธ์ุ (2564) กล่าวถึง บทบาทการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาตามการรับรู้ของครู ดังนี้ ครูมีการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษา ส่งเสริมทิศทางการจัดการศึกษาแบบเน้นการมีส่วนร่วม โดยให้ทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา โดยเฉพาะคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการรวมกลุ่มบุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่หลากหลาย ทั้งสามารถสะท้อนภาพปัญหาและความต้องการมีความใกล้ชิดกับสถานศึกษาเป็นอย่างมาก ทั้งในการให้คำปรึกษาให้คำแนะนำในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายของสถานศึกษาหรือช่วยเหลือสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของคณะครูในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาได้ตระหนักถึงการให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนการบริหารงานวิชาการ เรื่องนโยบายเป้าหมายและทิศทางการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา การพัฒนาสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้การจัดการสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน การสนับสนุนจัดหาแหล่งเรียนรู้ภายในท้องถิ่น การตรวจสอบการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น

2. ด้านการบริหารงานงบประมาณ ผู้บริหารสถานศึกษาได้ตระหนักถึงการให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนและให้คำแนะนำการบริหารงานงบประมาณเรื่องการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อจัดทำแผนงบประมาณของสถานศึกษา

ให้ข้อเสนอแนะในการกำกับติดตามการใช้งบประมาณให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ การรักษาความปลอดภัยในทรัพย์สินทางราชการปฏิบัติตามระเบียบ

3. ด้านการบริหารงานบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษาได้ตระหนักถึงการให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนและให้คำแนะนำการบริหารงานบุคคล เรื่องการวิเคราะห์อัตรากำลังของครูในสถานศึกษาการวางแผนการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาการสนับสนุนให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาปฏิบัติตามระเบียบวินัยของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การส่งเสริมให้มีวิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่นการจัดกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงส่งเสริมขวัญกำลังใจของครูซึ่งเป็นผลงานเชิงประจักษ์ที่ครูได้รับรู้

4. ด้านการบริหารงานทั่วไป ผู้บริหารสถานศึกษาได้ตระหนักถึงการให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนและให้คำแนะนำการบริหารงานทั่วไป เรื่องการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาและแผนปฏิบัติงานประจำปี การเห็นชอบแผนงานและโครงการของสถานศึกษาการประสานงานระหว่างชุมชนกับสถานศึกษา การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนการจัดทำโครงการต่าง ๆ ของสถานศึกษาการพัฒนาผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษเป็นรายบุคคล ซึ่งเป็นผลงานเชิงประจักษ์ที่ครูได้รับรู้

พัชรินทร์ คุณนะรา และอุไร สุทธิแย้ม (2565) กล่าวถึงบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้

1. มีความตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของตนเองต่อการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานตามที่ชุมชน สังคมและประเทศชาติต้องการและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีโอกาสเข้ามามีบทบาทตามภาระงาน 4 ด้านในสถานศึกษา
2. การมีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากร การจัดทำงบประมาณ การจัดทำบัญชีและการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการพิจารณาให้ความเห็นชอบ การตรวจสอบติดตามและประเมินผล
3. บทบาทและมีการปฏิบัติหน้าที่ตามภาระงานด้านการบริหารงานบุคคลตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติระเบียบบริหารข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติมและประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2550 ได้แก่งำกับ ดูแลการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ

หลักเกณฑ์และวิธีการตามที่คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดกำหนดเสนอและให้ความเห็นชอบ การวางแผนอัตรากำลังของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา

ระเบียบ สิริทธิชัย (2565) กล่าวถึง แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการ จัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ เสนอความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา จะมีการรับรู้เข้าใจสภาพของโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนและมีการประชุมวางแผน ร่วมกันในการพัฒนาโรงเรียนอย่างเป็นระบบ ซึ่งคณะกรรมการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การเข้าร่วมประชุมวางแผนการพัฒนาสถานศึกษาเพื่อรับฟัง คำชี้แจง เกี่ยวกับภารกิจของคณะกรรมการที่ได้รับมอบหมาย
2. การประชุมร่วมกับกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อเสริม ทักษะการปฏิบัติงาน
3. การเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานพัฒนาคุณภาพของ สถานศึกษา
4. การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ในพื้นที่ เพื่อจัดหาและสนับสนุนให้สถานศึกษาใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการจัดการเรียนการสอนที่ทันสมัย
5. การติดตามประเมินผลการพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ปัญจพล ไพรหลวง (2565) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการ บริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการ บริหารงานทั่วไป ทุกด้านและภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 9 ข้อ 6 การจัดระบบ โครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลักการมีส่วนร่วม ของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการ เป็นต้น

อนุพงศ์ วงศ์เหิม, วสันต์ ชัยกาแก้ว และประภาพร บุญปลอด (2565) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. การบริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันมุ่งเน้นการอาศัยความร่วมมือ จากหลายฝ่าย โดยเฉพาะความร่วมมือจากคณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน นักวิชาการ องค์กร เอกชน เพื่อให้สถานศึกษาในยุคปัจจุบันแข็งแกร่งยิ่งขึ้น โดยการคิดและเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งทุกฝ่ายต้อง ร่วมมือปฏิบัติต่อกันบนรากฐานของความรักความจริงใจต่อกัน จึงทำให้การมีส่วนร่วม

2. การมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับโรงเรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้คณะกรรมการสถานศึกษามีความสำคัญต่อการนำเสนอข้อมูลด้านกระบวนการเรียนรู้ สภาพปัญหา ความต้องการ และการขอรับการสนับสนุนด้านงบประมาณ เป็นผู้นำเสนอและเติมเต็มข้อมูลด้านคุณธรรม จริยธรรมตามหลักธรรมของศาสนาซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการจัดการเรียนรู้

ตาราง 17 การวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษา

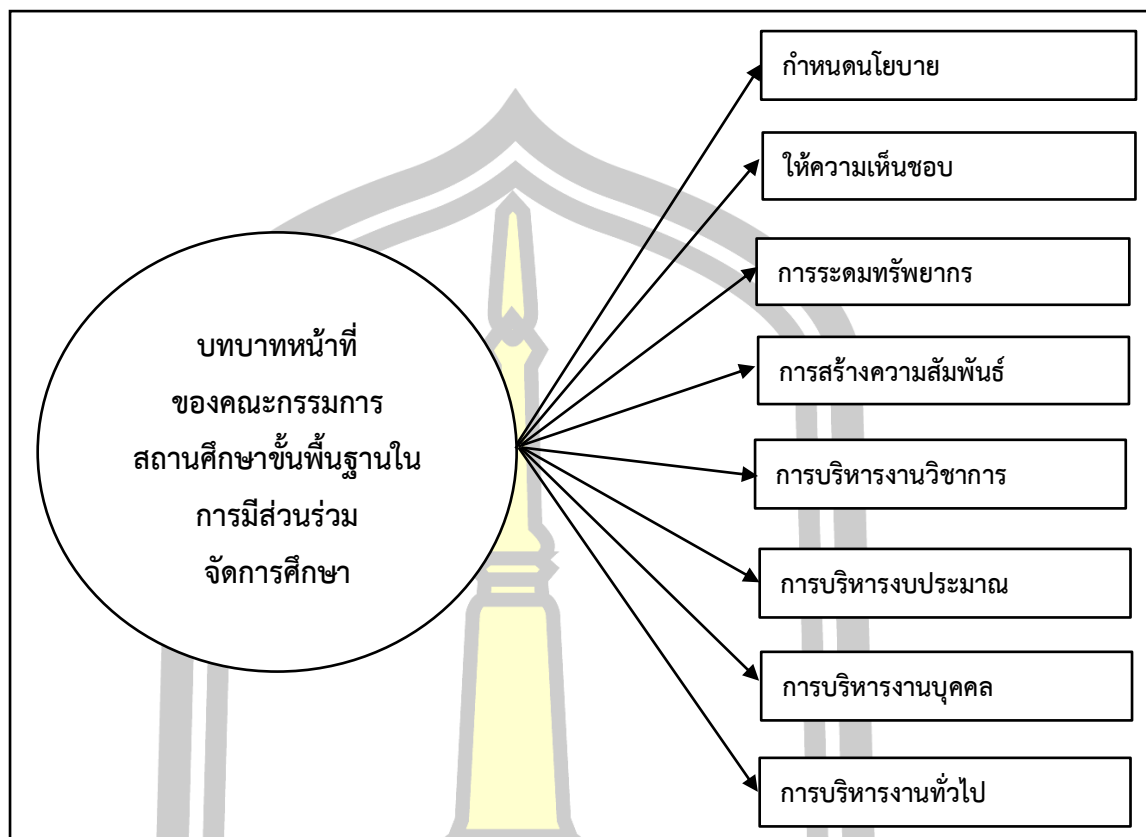
บทบาทหน้าที่ คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการจัดการศึกษา	กระทรวงศึกษาธิการ (2546)	มหาวิทยาลัยบูรพา และคณะครู มหาวิทยาลัยบูรพา (2564)	อธิการบดี ภาชานวธรรม และเสริม ทรัพย์ วรปัญญา (2564)	จิรวัดน์ สิทธิพานิช และรัตนา กาญจนพันธุ์ (2564)	พัชรินทร์ คุณนระวา และอุไร สุทธิรัมย์ (2565)	ระเจียบ สิทธิชัย (2565)	ปัญญาพร ไพรทรวง (2565)	อนุพงศ์ วงศ์เทิม, วสันต์ ชัยภาคแก้ว และประภาพร บุญปลอด (2565)	รวม
1. ประชุมวางแผน						✓			1
2. กำหนดนโยบาย	✓				✓	✓			3
3. ให้ความเห็นชอบ	✓				✓	✓			3
4. กำกับและติดตาม	✓				✓				2
5. ส่งเสริมสนับสนุน	✓				✓				2
6. พิทักษ์สิทธิเด็ก	✓				✓				2
7. ระดมทรัพยากร	✓				✓	✓			3
8. สร้างความสัมพันธ์	✓				✓			✓	3
9. ให้ความเห็นชอบ รายงานผลการ ดำเนินงานประจำปี	✓				✓				2
10. การบริหาร วิชาการ		✓		✓	✓		✓	✓	5
11. การบริหาร งบประมาณ	✓	✓		✓	✓		✓		5

ตาราง 17 (ต่อ)

บทบาทหน้าที่ คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการจัดการศึกษา	กระทรวงศึกษาธิการ (2546)	มหาวิทยาลัยราชภัฏ วชิราวุธ (2564)	อธิการบดี ภาคนววรรณ และเสริม ทรัพย์ วรปัญญา (2564)	จิรวัดน์ สิทธิพานิช และรัตนา กาญจนพันธ์ (2564)	พัชรินทร์ คุณนระรา และอุไร สุทธิรัมย์ (2565)	ระเบียบ สิทธิชัย (2565)	ปัญจพล โพธิ์ทอง (2565)	อนุพงศ์ วงศ์เทิม, วสันต์ ชัยภาคแก้ว และประภาพร บุญปลอด (2565)	รวม
12. การบริหาร งานบุคคล		✓		✓	✓		✓		4
13. การบริหาร งานทั่วไป		✓		✓	✓		✓		4
14. ด้านนักเรียน			✓						1
15. ด้านสภาพแวดล้อม			✓						1
16. ด้านเครื่องมือ			✓						1

จากตาราง 17 การวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษา มีนักวิชาการที่แสดงทัศนะและผลการศึกษาวิจัยเป็นกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี (Theoretical framework) พบว่ามีจำนวน 16 ตัวบ่งชี้ การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาจากประเด็นที่มีความถี่ตั้งแต่ 3 ขึ้นไป และเพื่อให้เข้ากับบริบทของกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย จำนวน 8 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) กำหนดนโยบาย 2) ให้ความเห็นชอบ 3) การระดมทรัพยากร 4) การสร้างความสัมพันธ์ 5) การบริหารงานวิชาการ 6) การบริหารงบประมาณ 7) การบริหารงานบุคคล 8) การบริหารงานทั่วไป ดังภาพประกอบ 18

พูน ปรณ ทิโต ชิว

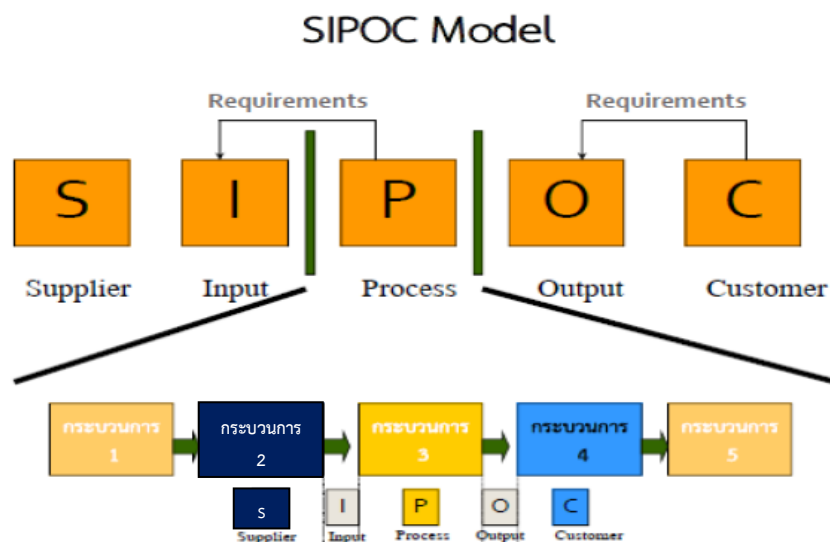

ภาพประกอบ 18 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษา

กระบวนการพัฒนารูปแบบ โดยแนวคิด SIPOC MODEL

การศึกษาองค์ประกอบของการพัฒนารูปแบบกระบวนการการทำงาน ซึ่งพิจารณาการกำหนดกลุ่มผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดย Tennessee Associates International ในปี ค.ศ. 1995 เป็นผู้พัฒนา SIPOC MODEL ดังภาพประกอบ 19

พหุ อนุ ทิ โด ชี เว

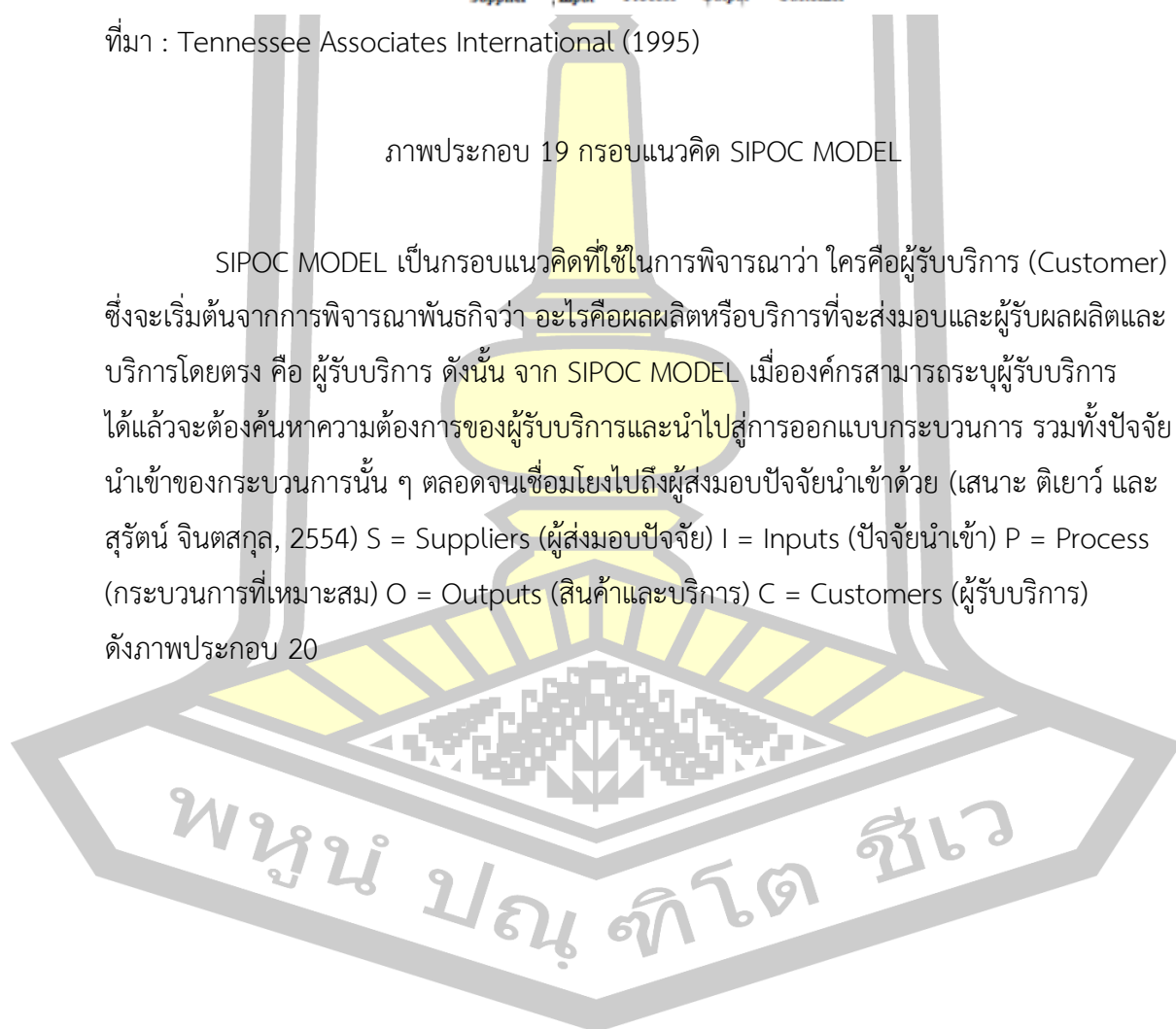

ที่มา : Tennessee Associates International (1995)

ภาพประกอบ 19 กรอบแนวคิด SIPOC MODEL

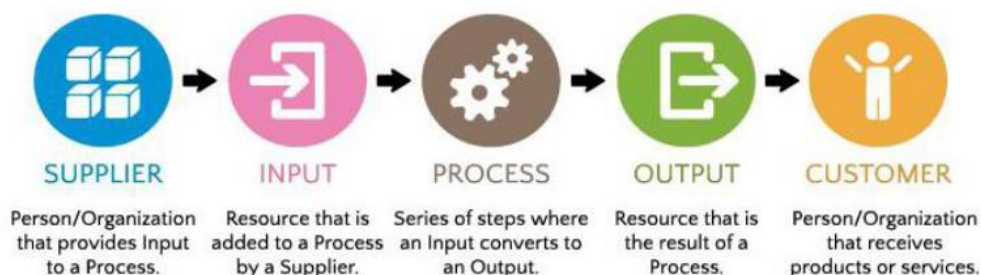
SIPOC MODEL เป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการพิจารณาว่า ใครคือผู้รับบริการ (Customer) ซึ่งจะเริ่มต้นจากการพิจารณาพันธกิจว่า อะไรคือผลผลิตหรือบริการที่จะส่งมอบและผู้รับผลผลิตและบริการโดยตรง คือ ผู้รับบริการ ดังนั้น จาก SIPOC MODEL เมื่อองค์กรสามารถระบุผู้รับบริการได้แล้วจะต้องค้นหาความต้องการของผู้รับบริการและนำไปสู่การออกแบบกระบวนการ รวมทั้งปัจจัยนำเข้าของกระบวนการนั้น ๆ ตลอดจนเชื่อมโยงไปถึงผู้ส่งมอบปัจจัยนำเข้าด้วย (เสนาะ ตีเยาว์ และ สุรัตน์ จินตสกุล, 2554) S = Suppliers (ผู้ส่งมอบปัจจัย) I = Inputs (ปัจจัยนำเข้า) P = Process (กระบวนการที่เหมาะสม) O = Outputs (สินค้าและบริการ) C = Customers (ผู้รับบริการ)

ดังภาพประกอบ 20

What is a SIPOC?

A SIPOC is a high-level view of a process.
It stands for Suppliers, Inputs, Process, Outputs, and Customers:

ที่มา : เสนาะ ดิยาวี และสุรัตน์ จินตสกุล (2554)

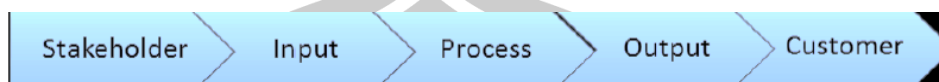
ภาพประกอบ 20 กรอบแนวคิด SIPOC MODEL

การเริ่มต้นปรับปรุงกระบวนการทำงานนั้น สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ การทำความเข้าใจภาพรวมของกระบวนการให้เห็นอย่างถูกต้อง โดยเริ่มต้นศึกษาตั้งแต่ภาพรวมในระดับองค์กร (Organization) โดยใช้ MODEL ในการวิเคราะห์ที่ชื่อว่า “SIPOC” อันประกอบไปด้วย

S – Suppliers	หมายถึง ผู้ส่งมอบสิ่งของหรือข้อมูลที่จะต้องนำไปผ่านกระบวนการ
I – Inputs	หมายถึง สิ่งของหรือข้อมูลที่จะต้องนำไปผ่านกระบวนการ
P – Process	หมายถึง กระบวนการประกอบไปด้วยหลาย ๆ ขั้นตอนเพื่อจะเปลี่ยนสิ่งของหรือข้อมูลต้นทาง (Inputs) ให้กลายเป็นสิ่งของหรือข้อมูลที่ต้องการ (Outputs) ที่เป็นไปตามความต้องการของลูกค้า
O – Outputs	หมายถึง สิ่งของหรือข้อมูลที่เป็นไปตามความต้องการของลูกค้า
C – Customers	หมายถึง ลูกค้าผู้กำหนดความต้องการของสิ่งของหรือข้อมูล

ในการวิเคราะห์ภาพรวมระดับองค์กร Suppliers หมายถึง คู่ค้าที่เราทำธุรกิจด้วยและ Customers หมายถึง ลูกค้าที่ซื้อสินค้าหรือบริการจากองค์กรซึ่งเราสามารถประยุกต์ใช้ “SIPOC” ในการทำความเข้าใจภาพรวมของกระบวนการทำงานภายในขององค์กรในระดับย่อยลงมาที่เป็นระดับฝ่ายหรือแผนก ให้พิจารณาว่า Suppliers หมายถึง ฝ่ายหรือแผนกที่ทำงานก่อนหน้าที่มีหน้าที่ส่งมอบ Customers หมายถึง ฝ่ายหรือแผนกที่ต้องทำงานต่อและมีหน้าที่ส่งมอบงานให้เมื่อเข้าใจในมุมมองภาพรวม กระบวนการทำงานภายในเช่นนี้แล้วทำให้มีจิตสำนึกในการทำงานและตระหนักอยู่เสมอว่า “หน่วยงานถัดไป คือ ลูกค้า (Next Process is Customer)” ที่จะต้องส่งมอบงานให้ เป็นไปตามความต้องการของลูกค้า และเพื่อพัฒนากระบวนการทำงานของหน่วยงานเรา

อันประกอบด้วยหลาย ๆ ขั้นตอน จำเป็นต้องมาตีแผ่กระบวนการออกแบบเป็นขั้นตอนย่อย ๆ
 ดังภาพประกอบ 21

ที่มา : เสนาะ ตีเยาว์ และสุรัตน์ จินตสกุล (2554)

ภาพประกอบ 21 กรอบแนวคิด SIPOC MODEL

กรมบัญชีกลาง (2558) สิ่งที่จะนำไปสู่การเกิดความพึงพอใจต่อลูกค้า เริ่มตั้งแต่
 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder : S (ผู้ผลิต Inputs) ปัจจัยการผลิต (Inputs : I) กระบวนการ
 (Process : P) ผลผลิต (Outputs : O) ลูกค้า (Customers : C) เป็นผู้กำหนดความต้องการ
 Outputs โดยตรงและกำหนด Input โดยอ้อม SIPOC MODEL จึงเป็นการพิจารณาคุณสมบัติที่ดี
 (ตรงความต้องการ) ของทั้ง 5 องค์ประกอบ (Stakeholder, Inputs, Process, Outputs,
 Customers) โดยเริ่มจาก 1) กำหนดว่า 5 องค์ประกอบคืออะไร 2) แต่ละองค์ประกอบต้องมี
 คุณสมบัติอย่างไร และ 3) ต้องกำหนดตัวชี้วัดอะไร เพื่อสะท้อนคุณสมบัติที่ดี ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถ
 พิจารณาแต่ละองค์ประกอบได้ จึงใช้ Service Blueprint เป็นเครื่องมือในการจัดทำ Process
 Flowchart ของหน่วยงาน B จะทำให้การพิจารณาทั้ง 5 องค์ประกอบมีความครบถ้วนสมบูรณ์
 และเข้าใจถึงความเชื่อมโยงอย่างชัดเจน ดังภาพประกอบ 22

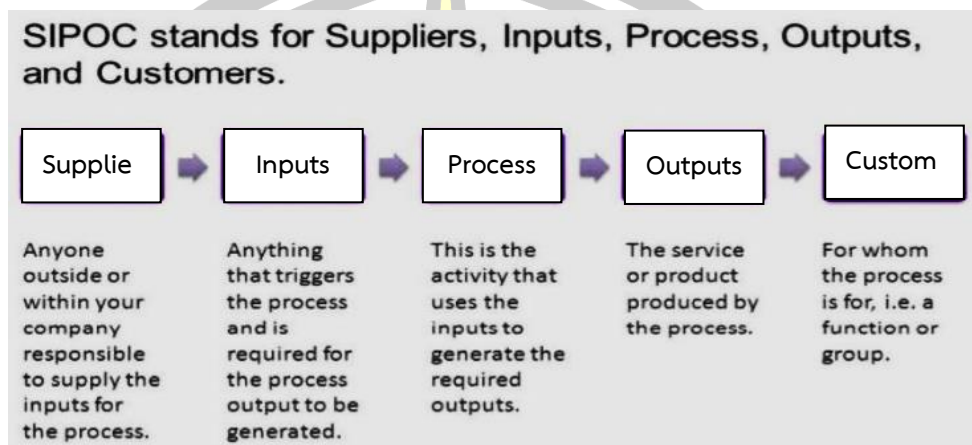
การพิจารณา Work Process Requirement โดย SIPOC Model

Key Stakeholder	Key Input	Process	Key Output	Key Customer
๕ องค์ประกอบนี้ คือ อะไร				
Outcome (Need)	Input Specification	Process Specification	Output Specification	Outcome (Need)
แต่ละองค์ประกอบต้องมีคุณสมบัติอย่างไร				
KPI	KPI	KPI	KPI	KPI
กำหนดตัวชี้วัดอะไร เพื่อสะท้อนคุณสมบัติที่ดี				

ที่มา : กรมบัญชีกลาง (2558)

ภาพประกอบ 22 Work Process Requirement โดย SIPOC MODEL

มารวย ส่งทานินทร์ (2558) กล่าวถึง SIPOC ช่วยให้เราเข้าใจจุดมุ่งหมาย (Purpose) หรือขอบเขต (Scope) ของกระบวนการทำงานเป็นการระบุกระบวนการทำงานในภาพใหญ่ ในรูปแบบตารางก่อนเริ่มเขียนแผนภาพ วัตถุประสงค์หรือทำการพัฒนา ดังภาพประกอบ 23

ที่มา : มารวย ส่งทานินทร์ (2558)

ภาพประกอบ 23 SIPOC MODEL

SIPOC เป็นคำย่อมาจาก : Suppliers – Inputs – Process – Outputs – Customers เป็นการระบุกระบวนการทำงานในภาพใหญ่ในรูปแบบตารางก่อนเริ่มเขียนแผนภาพวัตถุประสงค์หรือทำการพัฒนา โดยมากใช้ในการพัฒนาหรือปรับปรุงกระบวนการทำงานตามแนวทาง TQM, Kaizen, Lean หรือ Six Sigma (Define ใน DMAIC) SIPOC จะใช้เมื่อมีความต้องการปรับปรุงกระบวนการทำงาน เพราะต้องเข้าใจขอบเขตของการทำงานก่อนการทำ SIPOC จะทำให้เจ้าของกระบวนการและผู้ปฏิบัติงานสามารถตกลงกันได้เป็นฉันทามติในเรื่องขอบเขตของงานว่ามีอะไร หรือส่วนใดมาเกี่ยวข้องก่อนเขียนแผนภาพการทำงาน คือ การทำงานเป็นทีมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมดในกระบวนการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของกระบวนการ ในการระดมสมองหาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทั้งหมด โดยไม่ตกหล่นหรือหลงลืมสิ่งใดของทั้ง 5 ปัจจัย ถ้าเป็นการออกแบบกระบวนการใหม่มักจะเริ่มที่ลูกค้าย้อนไปถึงผู้ส่งมอบ เรียกว่า COPIS

ไพโรจน์ ขาวสิทธิวงษ์ (2560) กล่าวถึง SIPOC คือ ภาพรวมของกระบวนการทำงานที่ทำให้คนทำงานเข้าใจวัตถุประสงค์และขอบเขตของงานมากขึ้น ดังนี้ S-Suppliers บุคคล/ส่วนงานที่ให้ปัจจัยนำเข้า, I-Inputs ปัจจัยนำเข้า, P-Process กระบวนการทำงาน, O-Outputs ผลลัพธ์ และ C -Customers ผู้รับบริการ

ประโยชน์ของ SIPOC เกี่ยวกับความต้องการของผู้รับบริการที่มีส่วนสำคัญ
ในกระบวนการทำงานของ SIPOC มีขั้นตอนที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1. SIPOC ทำให้ผู้ให้บริการเข้าใจกระบวนการทำงานในทิศทางเดียวกัน
2. SIPOC แสดงกระบวนการทำงานและขอบเขตงานหรือการปรับปรุงงาน
ได้อย่างชัดเจน
3. SIPOC เป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่การวิเคราะห์สาเหตุและผลกระทบของปัญหา
ที่เกิดขึ้นในกระบวนการทำงาน
4. SIPOC ทำให้เข้าใจความต้องการของผู้รับบริการ
5. SIPOC ทำให้เห็นถึงข้อบกพร่องบางอย่างการได้รับปัจจัยนำเข้าที่ไม่ต้องการ
ผลลัพธ์ที่ผู้รับบริการไม่ต้องการแต่ได้รับขั้นตอนในกระบวนการทำงานครบถ้วน แต่ไม่ใช่ขั้นตอนที่
จำเป็น
6. SIPOC เป็นการทบทวนกระบวนการทำงานจนทำให้ทราบจุดแข็งและ
โอกาสพัฒนา
7. SIPOC ทำให้เข้าใจความซับซ้อนของกระบวนการทำงาน

สรุปได้ว่า การปรับปรุงกระบวนการทำงานนั้น สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ การทำความเข้าใจ
ภาพรวมของกระบวนการให้เห็นอย่างถูกต้อง โดยเริ่มต้นศึกษาตั้งแต่ภาพรวมในระดับองค์กร
(Organization) โดยใช้ MODEL ในการวิเคราะห์ที่ชื่อว่า “SIPOC” อันประกอบไปด้วย
S – Suppliers หมายถึง ผู้ส่งมอบสิ่งของหรือข้อมูลที่จะต้องนำไปผ่านกระบวนการ I – Inputs
หมายถึง สิ่งของหรือข้อมูลที่จะต้องนำไปผ่านกระบวนการ P – Process หมายถึง กระบวนการ
อันประกอบไปด้วยหลาย ๆ ขั้นตอนเพื่อที่จะเปลี่ยนสิ่งของหรือข้อมูลต้นทาง (Inputs) ให้กลายเป็น
สิ่งของหรือข้อมูลที่ต้องการ (Outputs) ที่เป็นไปตามความต้องการของลูกค้า O – Outputs หมายถึง
สิ่งของหรือข้อมูลที่เป็นไปตามความต้องการของลูกค้า และ C – Customers หมายถึง ลูกค้า
ผู้กำหนดความต้องการของสิ่งของหรือข้อมูล

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

1. แนวคิดและความหมายเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐานที่สอดคล้องกับความต้องการของบุคคล
และสังคมเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุด
ของประเทศ ในปัจจุบันการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องบริหารจัดการ
ในเชิงคุณภาพ โดยมีการประกันคุณภาพเป็นกลไกสำคัญที่เสริมและผลักดันให้กระบวนการทำงาน

ทุกระดับและบุคลากรที่เกี่ยวข้องดำเนินไปอย่างเป็นระบบ มุ่งหน้าไปในทิศทางที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้ เพื่อบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยหลักการวิธีการบริหารและการจัดการคุณภาพ (Quality Management) สมัยใหม่ที่เน้นการสร้างเชื่อมั่นให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยความมั่นใจต้องตั้งอยู่บนรากฐานของหลักวิชา ข้อเท็จจริง หลักฐานเชิงประจักษ์และความสมเหตุสมผล เป็นสำคัญ

วันชัย ศิริชนะ (2536) ได้สังเคราะห์ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาหมายถึง กระบวนการหรือกลไกใด ๆ ที่เมื่อได้ดำเนินการไปแล้วจะทำให้เกิดการดำรงไว้ซึ่งคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้ได้มาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่อง อันเป็นการปกป้องผลประโยชน์ของผู้เรียน ผู้ปกครอง นายจ้าง ตลอดจนสังคมโดยรวม ทั้งนี้รวมถึงกระบวนการหรือกลไกใด ๆ ที่ริเริ่มขึ้น ภายในสถาบันอุดมศึกษาเองหรือหน่วยงานภายนอกก็ได้

สิปปนนท์ เกตุทัต (2540) ได้ให้ข้อเสนอเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาหลายประการ ดังนี้

1. สถานศึกษาทุกระดับจะต้องมีกลไกควบคุมคุณภาพการเรียนการสอนที่ตุนับตั้งแต่คุณภาพการสอนของครู คุณภาพของห้องสมุด คุณภาพของการบริการต่าง ๆ ที่จัดให้นักเรียนหรือนักศึกษา โดยกลไกดังกล่าวต้องเป็นกลไกที่ชัดเจนตรวจสอบได้
2. หน่วยงานและสังคมภายนอกต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและดูแลคุณภาพการศึกษาอย่างจริงจัง โดยเฉพาะหน่วยงานที่เป็นผู้ใช้บัณฑิต
3. ต้องมีการนำข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาไปประกอบการพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้สถาบัน เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพและความชอบธรรมในการนำเงินประชาชนมาใช้ในการศึกษา
4. สื่อมวลชนต้องสื่อสารข่าวการศึกษาให้มากขึ้นเพื่อสร้างความตระหนักแก่ประชาชนและกระตุ้นให้หน่วยงานการศึกษาสนใจการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างจริงจัง
5. ให้หน่วยงานที่เป็นกลางทำการประเมินคุณภาพและจัดอันดับสถาบันการศึกษา (Ranking) เช่น ที่มีการจัดในหลายประเทศและใช้ประโยชน์จากข้อมูลการประเมินนี้เพื่อผลักดันสถาบันศึกษาด้านคุณภาพต่อไป

เจษฎา แซ่มประเสริฐ (2540) ได้สังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาตามแนวของ ISO 9000 ไว้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการยกมาตรฐานของโรงเรียนต่าง ๆ ที่ยังไม่เข้ามาตรฐาน เครื่องชี้วัดเบื้องต้นที่จะบ่งชี้ถึงคุณภาพของการจัดการศึกษาของโรงเรียนในขณะนี้ คือ 1) การบริหารการใช้หลักสูตร 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) ความศรัทธาของผู้ปกครองและชุมชน

อุทุมพร จามรมาน (2541) ได้สังเคราะห์ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การระบุมความชัดเจนในวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ตลอดจนวิธีปฏิบัติงานเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ อันหมายถึงการควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพจากภายในและจากภายนอก แล้วตัดสินตามเกณฑ์ โดยได้สังเคราะห์ความหมายของคำ 4 คำที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ดังนี้

1. การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) หมายถึง การดำเนินงานตามแผนที่วางไว้อย่างรัดกุมทุกขั้นตอน
2. การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Audit) ได้แก่ การตรวจสอบคุณภาพภายใน (Internal Quality Audit) เป็นการตรวจสอบคุณภาพโดยตัวเองตามเกณฑ์ที่ตนเองกำหนดขึ้น และการตรวจสอบคุณภาพจากภายนอก (External Quality Audit) เป็นการตรวจสอบโดยหน่วยงาน/กลุ่มภายนอกตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น
3. การประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) เป็นการหาข้อมูลที่เชื่อถือได้เพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับคุณภาพของผลิต/บริการของหน่วยงานตามเกณฑ์ที่กำหนดจากนิยาม การประกันคุณภาพการศึกษาดังกล่าว จึงสรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษาคือเครื่องมือ กระบวนการในการรักษามาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา/ก่อให้เกิดการดำรงไว้ซึ่งคุณภาพ การศึกษาระดับอุดมศึกษา
4. การรับรองคุณภาพ (Quality Accreditation) หมายถึง การรับรองหรือไม่รับรองคุณภาพตามมาตรฐาน

สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (2542) การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษา ให้คุณภาพตรงตามมุ่งหมายของผู้ใช้บริการตรงตามมาตรฐานการศึกษาและสอดคล้องกับ ความต้องการของผู้รับบริการ โดยใช้กระบวนการการบริหารการศึกษาที่มีคุณภาพ เป็นการ จัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาจนเกิดคุณลักษณะตรงตามมาตรฐานการศึกษาและสอดคล้อง กับความต้องการของผู้รับบริการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) กล่าวถึงการประกันคุณภาพภายใน เป็นกระบวนการบริหารจัดการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐาน และในกระบวนการพัฒนาคนให้มีคุณภาพนั้นต้องใช้กระบวนการบริหารที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยผู้บริหารและครูในสถานศึกษาต้องร่วมกันกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนว่า ต้องการพัฒนาเด็กให้มี คุณสมบัติอย่างไร ผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องร่วมกันหาแนวทางในการพัฒนาเด็กไปสู่ เป้าหมายนั้น โดยต้องเป็นกระบวนการบริหารที่ทุกฝ่ายจะต้องร่วมกันวางแผน (Plan) ช่วยกันทำ (Do) ช่วยกันตรวจสอบ (Check) และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง (Action) โดยจะต้องปฏิบัติอย่าง ต่อเนื่องเพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้นอยู่ตลอดเวลา สอดคล้องกับวงจร PDCA

กรมวิชาการ (2545) การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง คุณลักษณะสภาพที่พึงประสงค์ของผู้เรียนและกระบวนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งแสดงถึงความสามารถในการตอบสนองความต้องการและความจำเป็นของผู้เรียนและสังคม ในปัจจุบันและในอนาคต โดยใช้มาตรฐานตามที่กำหนด

จุฑา เทียนไทย และจินตนา ชาญชัยศิลป์ (2544) การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการหรือกลไกใด ๆ หากได้ดำเนินการตามแนวทางที่กำหนดแล้วจะทำให้เกิดการพัฒนาคูณภาพการศึกษาอันเป็นการปกป้องผลประโยชน์ของผู้เรียน สร้างความเชื่อมั่นให้ผู้ปกครอง ตลอดจนสังคมโดยรวม รวมถึงกระบวนการหรือกลไกใด ๆ ที่ริเริ่มดำเนินการภายในสถาบันอุดมศึกษาเองหรือหน่วยงานภายนอกก็ได้

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (2544) การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การปฏิบัติการหรือทำกิจกรรมใด ๆ เกี่ยวกับการศึกษาอย่างมีระบบ ตามแผนที่กำหนดไว้และทำให้เกิดความเชื่อมั่นว่าผลที่เกิดขึ้นจะมีคุณภาพคุณลักษณะที่ต้องการ

วรภัทร์ ภูเจริญ (2541) การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการที่มุ่งเน้นที่ป้องกันปัจจัยนำเข้า (Input) และกระบวนการทำงาน (Process) ไม่เน้นผลลัพธ์ (Result) เชื่อว่าถ้าควบคุมให้ปัจจัยนำเข้าและกระบวนการไม่แปรปรวนแล้วผลลัพธ์ย่อมมีคุณภาพ

สมคิด พรหมจ้อย และสุพักตร์ พิบูลย์ (2544) การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การดำเนินกิจกรรมและภารกิจต่าง ๆ ทั้งด้านวิชาการ การบริการ การบริหารและการจัดการ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้รับบริการทางการศึกษา รวมถึงผู้มีส่วนได้เสีย ทั้งผู้รับบริการโดยตรงคือนักเรียน ผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อม คือ สถานประกอบการ ประชาชนและสังคม ในการทำให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ เพื่อให้ประชาชนมีความมั่นใจที่จะส่งบุตรหลานเข้ามาศึกษาในสถานศึกษาที่มีคุณภาพตรงตามมาตรฐานการศึกษาที่ต้องการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้าง ความมั่นใจให้ผู้รับบริการทางการศึกษา ทั้งผู้บริโภคโดยตรง ได้แก่ ผู้เรียนและผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชนและสังคมโดยรวมว่า การดำเนินงานของสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพและทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพหรือตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษา

สุมาลี จันทร์ชลอ (2545) ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการของสถานศึกษา เริ่มตั้งแต่การวางแผน การจัดสิ่งสนับสนุนและการดำเนินงานตามแผน เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนตามมาตรฐานที่กำหนด เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้รับบริการ ผู้ที่เกี่ยวข้องในด้านประสิทธิภาพการดำเนินงานและคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา

พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ และสุชาติ กิจพิทักษ์ (2545) การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษาและกระบวนการตรวจสอบ หรือการประเมินว่าเป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาอย่างน้อยเพียงไร

ณัฐพล ชุมวรรฐายี (2545) ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความมั่นใจและเป็นหลักประกันต่อผู้เรียน ผู้ปกครองและสังคม ว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนที่จบการศึกษามีคุณภาพและ เป็นที่ยอมรับของสังคม

ศิริพร ขอพรกลาง (2546) กล่าวถึงความหมายของการประกันคุณภาพ หมายถึง การสร้างความมั่นใจให้ลูกค้าว่าจะได้รับสินค้าหรือผลิตภัณฑ์การบริการภายใต้คุณภาพและข้อกำหนด ต่าง ๆ ครบถ้วนสม่ำเสมอ ซึ่งโดยปกติการประกันคุณภาพประกอบด้วยกิจกรรม 3 อย่าง คือ 1) การควบคุมคุณภาพภายในองค์กรต้องจัดให้มีการตรวจสอบอย่างเป็นระบบ 2) การตรวจสอบ คุณภาพ เป็นการตรวจสอบผลการดำเนินงานของระบบและกลไกของการควบคุมคุณภาพที่องค์กร ได้จัดทำขึ้นว่ามีสภาพที่เหมาะสมหรือไม่ และ 3) การประเมินคุณภาพเป็นการประเมินระบบ และกลไกของการควบคุมคุณภาพที่องค์กรจัดทำขึ้น โดยได้ผลเป็นตัวเลขเพื่อเปรียบเทียบว่าถูกต้อง หรือไม่อย่างไร

จำรัส นองมาก (2545) การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การประเมินผล และการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษา ถ้าเป็นการประกันคุณภาพภายใน ก็ตรวจสอบคุณภาพโดยบุคลากรของสถานศึกษา ถ้าเป็นการประกันคุณภาพภายนอกก็ตรวจสอบ โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2545) กล่าวถึงแนวคิด เรื่อง การประกันคุณภาพมาใช้ในช่วง คริสต์ทศวรรษที่ 1990 นักการศึกษากำหนดว่า เป้าหมายสำคัญในการจัดการศึกษาและการจัดการ เรียนการสอนคือคุณภาพ และให้นิยามคำว่าคุณภาพของโรงเรียนโดยเชื่อมโยงกับเป้าหมายของ การจัดการศึกษาว่า โรงเรียนที่มีคุณภาพ หมายถึง โรงเรียนที่กำหนดจุดมุ่งหมายเป้าหมายของ โรงเรียนอย่างชัดเจนและดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล จนสามารถบรรลุ จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ การวัดคุณภาพของโรงเรียนจึงต้องวัดหลายมิติ ทั้งในมิติของเป้าหมาย กระบวนการดำเนินงานและผลผลิต กระบวนการดำเนินงานอย่างมีระบบเพื่อกำกับติดตามให้แน่ใจว่า โรงเรียนมีคุณภาพเรียกว่าการประกันคุณภาพการศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2546) กล่าวถึงการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนา คุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการทางการศึกษา ทั้งผู้รับบริการโดยตรง ได้แก่ ผู้เรียน ผู้ปกครองและผู้รับบริการโดยอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ

ประชาชนและสังคมโดยรอบว่า การดำเนินงานของสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพและทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดการประกันคุณภาพ มีแนวคิดอยู่บนพื้นฐานของการ “ป้องกัน” ไม่ให้เกิดการทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพและผลผลิตไม่มีคุณภาพ

วารินทร์ สิ้นสูงสุด และวันทิพย์ สิ้นสูงสุด (2546) กล่าวถึงการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานเพื่อประกันว่าคุณภาพของการศึกษา รวมถึงกิจกรรมหรือแนวปฏิบัติที่ได้ดำเนินการประกันคุณภาพตามระบบและแผนจะทำให้การศึกษามีคุณภาพ

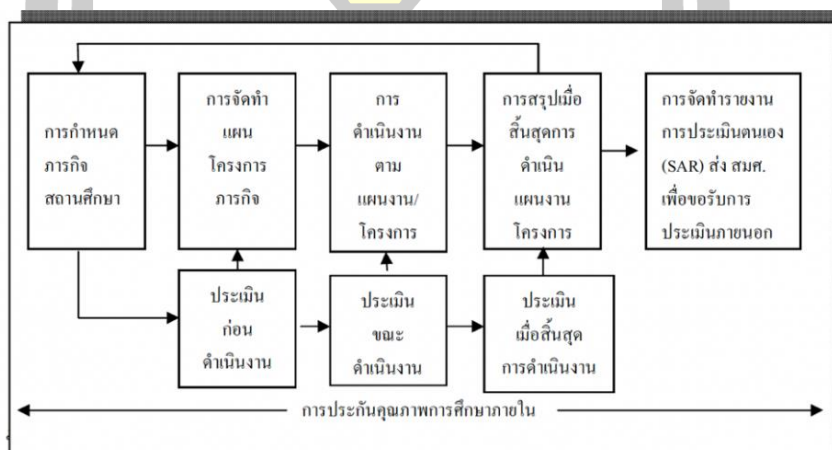
สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2547) กล่าวถึงการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย หลักการและแนวการจัดการศึกษาตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยเน้นการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข รวมทั้งการทำงานที่เน้นคุณภาพ ตรวจสอบได้และเป็นระบบ

จินตนา กาญจนวิสุทธิ์ (2547) ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา คือ แผนการดำเนินงานที่ทำให้เกิดความเชื่อมั่น สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ คำว่า คุณภาพการศึกษา หมายถึง การที่ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณสมบัติตรงตามเป้าหมายหรือคุณลักษณะที่กำหนดไว้และสอดคล้องกับความต้องการผู้ใช้ผู้สำเร็จ

พิสนุ พองศรี (2550) กล่าวถึงการประกันคุณภาพการศึกษาว่า หมายถึง การบริหารภายในของสถานศึกษา การดำเนินงานของต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐาน เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้รับบริการและผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งหน่วยงานต่าง ๆ โดยใช้การประเมินทั้งภายในและภายนอกเป็นกลไกสำคัญ

รัตนะ บัวสนธ์ (2550) การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การสร้างความมั่นใจให้กับประชาชน ซึ่งเป็นเจ้าของภาษีและผู้ใช้บริการว่า สถานศึกษาหรือหน่วยงานทางการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยบุคลากรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องนั้นได้มีการปฏิบัติหน้าที่เต็มตามภารกิจแล้ว ทำให้ผลผลิตได้แก่ ตัวผู้เรียนและผลงานตามภารกิจของแต่ละสถานศึกษาเป็นไปตามที่ประชาชนผู้ให้บริการคาดหวังและพึงพอใจ และกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินทางการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาว่า มีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างมากในลักษณะที่การประกันคุณภาพการศึกษาไม่ว่าจะเป็นการประกันคุณภาพการศึกษาภายในหรือการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอกต่างก็จำเป็นต้องใช้การประเมินเป็นเครื่องมือส่วนหนึ่งของการดำเนินการนอกเหนือจากการใช้วิธีการอื่น ๆ กล่าวคือ ในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในซึ่งเป็นสิ่งที่สถาบันหรือหน่วยงานทางการศึกษาแต่ละแห่งดำเนินการนั้น การประเมินเข้ามามีบทบาทในส่วนที่เกี่ยวกับการประเมิน

แผนงานหรือโครงการต่าง ๆ ที่สถานศึกษาได้จัดทำขึ้นตามภารกิจในแต่ละปีการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการประเมินในขณะดำเนินงานตามโครงการหรือการประเมินติดตามความก้าวหน้า (Formative Evaluation) และการประเมินผลสรุปรวบยอด (Summative Evaluation) ของแผนงานและโครงการทั้งหลายหรือแม้กระทั่งบางครั้งนั้นอาจจะต้องประเมินก่อน (Pre-Evaluation) ที่จะดำเนินแผนงานโครงการผลการประเมินที่ได้รับจะถูกนำไปใช้เพื่อประกอบการตัดสินใจวางแผนดำเนินงานบริหารจัดการศึกษาในแต่ละภารกิจของสถานศึกษาแห่งนั้น ๆ นอกเหนือจากการประเมินแผนงานและโครงการแล้ว การประเมินบุคลากร (Personal Evaluation) ยังเป็นส่วนหนึ่ง que แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินและการประกันคุณภาพภายในอีกด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินและการประกันคุณภาพภายใน แสดงได้ตามแผนภูมิภาพประกอบ 24

ที่มา : รัตนะ บัวสนธ์ (2550)

ภาพประกอบ 24 ความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษา

จากภาพภาพประกอบ 24 จะเห็นว่า การประเมินผลแสดงบทบาทของกลไกควบคุมการบริหารจัดการคุณภาพให้เป็นไปตามภารกิจปกติของสถานศึกษาหรือหน่วยงานทางการศึกษาดังนั้น ประโยชน์ของการประเมินผลในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา คือ การสร้างความมั่นใจได้ว่าการดำเนินงานทางการศึกษาของสถานศึกษาหรือหน่วยงานทางการศึกษาจะบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ แต่ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาที่อิงการประเมินผลเป็นฐาน (Evaluation-based Educational Quality Assurance) ในลักษณะที่กล่าวมาอาจมีข้อจำกัดและข้อโต้แย้งอย่างน้อย 4 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 เกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมายในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเป็นการกำหนดเป้าหมายที่มีความตรงเพียงพอ หรือไม่มีหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ยืนยันว่าเป็นเป้าหมายที่มีความตรงประเด็นตามความต้องการจำเป็นหรือไม่อย่างไร

ประเด็นที่ 2 เกี่ยวกับการใช้ผลการประเมินในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยหลักการของการประเมินผลสารสนเทศที่ได้จากการประเมินผลจะใช้เพื่อเปรียบเทียบกับความคาดหวังหรือวัตถุประสงค์ของสิ่งที่ประเมินแล้วตีค่าออกมาว่า การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายหรือบรรลุความคาดหวังได้มากน้อยเพียงไร ถ้าบรรลุเป็นที่พอใจก็นำสิ่งที่ประเมินนั้นไปปฏิบัติอีกในรอบการดำเนินงานใหม่ แต่ถ้าไม่บรรลุเป้าหมายที่คาดหวังก็ปรับปรุงแล้วนำไปปฏิบัติให้ถึงเป้าหมายให้ได้ในวงจรการพัฒนาเดิม ดังในวงจรการดำเนินงานแบบ PDCA ซึ่งในแง่นี้จะเห็นว่าการดำเนินงานจะนิ่งอยู่ในวงรอบเดิมซ้ำ ๆ ในลักษณะเป็นวงจรที่คงที่ (Static Cycle) ซึ่งไม่สอดคล้องกับธรรมชาติของการศึกษาที่มีการเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกอย่างเป็นพลวัตร (Dynamic Cycle) ไม่สอดคล้องกับหลักการประกันคุณภาพการศึกษาในเรื่องการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในความหมายที่ควรจะเป็น

ประเด็นที่ 3 เกี่ยวกับข้อจำกัดในการใช้สารสนเทศจากการประเมิน กล่าวคือสารสนเทศจากการประเมินบอกให้ทราบว่า การดำเนินงานของสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายหรือความคาดหวังหรือไม่ หรือการดำเนินงานเข้าใกล้ความสำเร็จตามเป้าหมายมากน้อยเพียงไร แต่หากเมื่อไม่บรรลุเป้าหมายข้อมูลจากการประเมิน ไม่สร้างองค์ความรู้ที่จำเป็น (Knowledge) สำหรับการพัฒนาต่อไป

ประเด็นที่ 4 เกี่ยวกับคุณภาพของข้อมูลที่ได้จากการประเมินที่มีความเป็นไปได้ที่จะอ่อนต่อความน่าเชื่อถือ อันเนื่องมาจากธรรมชาติของการประเมินนั้นอาจจะใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการดำเนินการ ในบางครั้งอาจจะมีการเมืองการประเมินเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งวิธีดำเนินการประเมินอาจจะขาดความเคร่งครัดเข้มงวด (Rigorous) ในเชิงวิทยาศาสตร์ ข้อมูลที่ได้อาจจะขาดความเที่ยงตรงทำให้การตัดสินใจพัฒนาคุณภาพการศึกษามีผิดพลาดไป

สำหรับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของไทยว่าประกอบด้วยประกันคุณภาพใน 2 ลักษณะ ดังนี้ (รัตนะ บัวสนธ์, 2550)

ลักษณะที่ 1 การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับคำที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมดำเนินการที่สำคัญ 4 คำ ได้แก่ 1) การควบคุมคุณภาพ 2) การตรวจสอบคุณภาพ 3) การรับรองคุณภาพ 4) การประเมินคุณภาพ ซึ่งมีความหมายดังนี้ การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) หมายถึง การสร้างมาตรฐานควบคุมการใช้ทรัพยากรในการดำเนินงานของหน่วยงานการศึกษาเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์การศึกษา

การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Auditing) เป็นการตรวจสอบว่าหน่วยงานหรือสถานศึกษานั้น ๆ ได้ทำหรือไม่ได้ทำ มีหรือไม่มีอะไรบ้างในรอบปีที่ผ่านมา ผลของการตรวจสอบมักจะตัดสินว่ารับรองหรือไม่รับรองการปฏิบัติหรือการมีสิ่งต่าง ๆ ของหน่วยงานหรือสถานศึกษานั้น ๆ การตรวจสอบคุณภาพ แบ่งเป็น 2 ประเภทย่อย ได้แก่ การที่หน่วยงานตรวจสอบตนเอง เรียกว่า การตรวจสอบคุณภาพภายใน (Internal Quality Audit) และการที่หน่วยงานภายนอกมาทำการตรวจสอบหน่วยงานต่าง ๆ ตามเกณฑ์ที่กำหนดเรียกว่า ตรวจสอบ

คุณภาพภายนอก (External Quality Audit) ซึ่งถ้าจะกล่าวให้เข้าใจง่าย ๆ ก็คือ การประกันคุณภาพภายในนั้นต้องอาศัยการตรวจสอบคุณภาพภายในเป็นเครื่องมือส่วนหนึ่งในการดำเนินงาน ในขณะที่การประกันคุณภาพภายนอกจะต้องอาศัยการตรวจสอบคุณภาพภายนอกเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานเช่นกัน

การรับรองคุณภาพ (Quality Accreditation) หมายถึง การให้การรับรองหรือไม่รับรองว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาได้คุณภาพเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหรือไม่

การประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) หมายถึง กระบวนการหาข้อมูลสารสนเทศอย่างครอบคลุม รอบด้านและที่น่าเชื่อถือ เพื่อใช้ในการตัดสินตีค่าเกี่ยวกับคุณภาพของผลผลิตหรือกิจกรรมการดำเนินงานของสถาบันการศึกษาตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งจะมุ่งเน้นเฉพาะด้านการเรียนการสอน ซึ่งตามแนวมุขนี้เขียนแผนภาพแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ดังภาพประกอบ 25

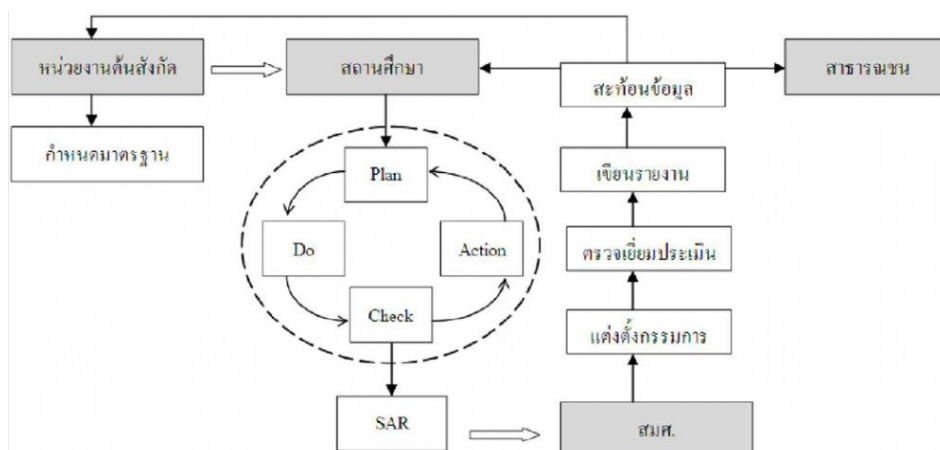
ที่มา : รัตนะ บัวสนธ์ (2550)

ภาพประกอบ 25 องค์ประกอบดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา

ลักษณะที่ 2 การประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 การประกันคุณภาพภายใน (Internal Quality Assurance) ซึ่งเป็นเรื่องของสถานศึกษาต้องรับผิดชอบดำเนินงานให้เป็นงานปกติและต้องทำต่อเนื่อง โดยทำให้เป็นสิ่งเดียวกับการบริหารจัดการ การศึกษาและเมื่อสิ้นปีการศึกษาจะต้องทำรายงานประเมินตนเองเสมือนเป็นการรายงานประจำปีของสถานศึกษานั้น ๆ และส่วนที่ 2 การประกันคุณภาพภายนอก (External Quality Assurance) หรือประเมินภายนอกซึ่งจำเป็นต้องอาศัยมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่เป็นแกนกลางใช้ร่วมกันของสถานศึกษาแต่ละแห่งในระดับการศึกษาเดียวกัน เพื่อประโยชน์ในการจัดระดับและการจัดลำดับคุณภาพของสถานศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษาทั้งสองส่วน คือ การประกันคุณภาพภายใน และการประกันคุณภาพภายนอกมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน กล่าวคือ การประกันคุณภาพการศึกษา จะเริ่มที่สถานศึกษาหรือหน่วยงานทางการศึกษาดำเนินการประกันคุณภาพภายในผ่านกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ที่ประกอบด้วย ขั้นตอนการวางแผน (Plan) ขั้นตอนดำเนินการ (Do) ขั้นตอนตรวจสอบ (Check) และขั้นปฏิบัติการ (Action) หรือที่เรียกว่า การบริหารจัดการตามระบบ PDCA และเมื่อครบรอบปีการดำเนินงานแล้วสถานศึกษาจัดทำรายงานประจำปี ในรูปแบบของการประเมินตนเอง (Self Assessment Report : SAR) โดยมีการรายงานผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่ครอบคลุมสะท้อนภารกิจและจุดเด่นของสถานศึกษานั้น ๆ หลังจากนั้นสถานศึกษาเสนอรายงานการประเมินตนเอง ขอรับการประเมินภายนอกจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ ซึ่งในที่นี้หมายถึงสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือเรียกย่อว่า สมศ. ทั้งนี้ สมศ. จะจัดทีมประเมินสถานศึกษาที่ร้องขอโดยอาศัยข้อมูลที่ปรากฏในรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาประกอบด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ที่เก็บรวบรวมจากการตรวจเยี่ยมสถานศึกษานั้น ๆ นำผลการตรวจเยี่ยมสถานศึกษามาเขียนรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกเผยแพร่สู่สาธารณชน ให้รับรู้ในรูปแบบของการจัดระดับ (Rating) และจัดลำดับ (Ranking) คุณภาพรวมทั้งให้ข้อมูลย้อนกลับไปยังสถานศึกษาโดยตรงและหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำผลการประเมินกลับไปพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อเนื่องไป

ความสัมพันธ์ของการประกันคุณภาพ ดังภาพประกอบ 26

ที่มา : รัตนะ บัวสนธ์ (2550)

ภาพประกอบ 26 ความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพภายนอกและการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช (2552) กล่าวถึงการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การให้หลักฐานข้อมูลแก่ประชาชนว่า บุคคลในโรงเรียนทำงานอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้ผู้ปกครองนักเรียนและสาธารณชนมั่นใจว่านักเรียนน่าจะมีคุณภาพตามที่ระบุไว้ในหลักสูตรและมาตรฐานคุณภาพการศึกษา และสามารถดำเนินการให้เกิดคุณภาพการศึกษาตามบทบาทหน้าที่ของครูในระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก พร้อมทั้งมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

สุนันทา แก้วสุข (2553) การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กลไกกระบวนการหรือกิจกรรม ตลอดจนวิธีการปฏิบัติงานที่สถาบันได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบตามภารกิจที่แต่ละแห่งได้กำหนดไว้ ทำให้ได้ตามมาตรฐานหรือเกณฑ์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า โดยใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ส่งผลให้ผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้องให้การยอมรับและมั่นใจในคุณภาพของสถาบัน

วุฒิพงษ์ ทองก้อน (2554) กล่าวถึงการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ที่สร้างความมั่นใจได้ว่าผลผลิตของการศึกษาที่เกิดขึ้นจากการบริหารจัดการศึกษาดังกล่าวจะมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยประกอบด้วยกระบวนการในการควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และประเมินคุณภาพอย่างเป็นระบบ

ปรีชา พลเทพ และมารีสา แก้วสุวรรณ (2555) การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การทำกิจกรรมหรือการปฏิบัติภารกิจหลัก อย่างมีระบบตามแบบแผนที่กำหนดไว้ โดยมีการควบคุมคุณภาพ (Quality Control) การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Auditing) และการประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) จนทำให้เกิดความมั่นใจในคุณภาพและมาตรฐานของดัชนีชี้วัดระบบและ

กระบวนการผลิต ผลผลิตและผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา ประกอบด้วย การประกันคุณภาพ การศึกษาภายในและการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก

นิรัชกร ทองน้อย (2556) กล่าวถึงการประกันคุณภาพการ หมายถึง กระบวนการ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจและเป็นหลักประกันแก่ผู้รับบริการ การศึกษาว่า สถานศึกษาจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามมาตรฐาน ที่กำหนดและเป็นที่ยอมรับของสังคม เพราะการประกันคุณภาพการศึกษามีความสำคัญและจำเป็น

สิริกร บุญฟู และอาบทิพย์ กาญจนวงศ์ (2556) กล่าวถึงการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การดำเนินการกิจกรรมหรือการปฏิบัติในการกิจตามมาตรฐานการศึกษา โดยมีการควบคุม คุณภาพ (Quality Control) การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Auditing) และการประเมินคุณภาพ (Quality Assessment)

ธเนศ ดาวรุ่งโรจน์ (2557) กล่าวถึงการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การสร้าง ความมั่นใจให้แก่ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมว่า สถานศึกษามีแนวทางการจัดและพัฒนาคุณภาพ การศึกษาสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการตรวจสอบและประเมินผลผลิตที่ได้จาก การจัดการศึกษา

Cuttance (1993) กล่าวว่า การประกันคุณภาพ หมายถึง กลยุทธ์ที่ได้มีการวางแผน ไว้อย่างเป็นระบบและมีการปฏิบัติงานที่ได้มีการออกแบบไว้โดยเฉพาะ เพื่อรับประกันว่ากระบวนการ ได้รับการกำกับดูแลรวมถึงการปฏิบัติงานที่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

Murgatroyd และ Morgan (1994) กล่าวถึงการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษา กระบวนการตรวจสอบหรือ การประเมินว่าเป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษามากน้อยเพียงไร การประกันคุณภาพการศึกษามีลักษณะเด่น 5 ประการ ดัง 1) มาตรฐานการศึกษากำหนดโดยผู้เชี่ยวชาญภายนอก 2) มาตรฐาน เขียนในรูปของความคาดหวังที่โรงเรียนจะต้องบรรลุถึง 3) มาตรฐานต้องสามารถประเมินได้โดยใช้ เกณฑ์ที่เป็นปรนัย 4) มาตรฐานต้องใช้อย่างเสมอภาค ไม่มีการยกเว้นโดยปราศจากเหตุผลสมควร และ 5) การประกันคุณภาพการศึกษามิใช่ประกอบด้วยตรวจสอบและทบทวน การทดสอบด้วย แบบทดสอบมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา

Parsons (1994) กล่าวถึง คุณภาพการศึกษามี 3 ด้าน คือ 1) คุณภาพของผู้รับบริการ หมายถึง สิ่งที่ผู้รับบริการต้องการจากการศึกษา 2) คุณภาพในด้านของนักวิชาการ หมายถึง การบริการทางการศึกษานั้นเป็นไปตามที่นักวิชาการศึกษากำหนด ทั้งยังมีการใช้เทคนิคและขั้นตอน ที่เชื่อว่าจะทำให้เกิดผลตามที่ผู้รับบริการต้องการได้ 3) คุณภาพในด้านการจัดการ หมายถึง การใช้ ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดผลผลิตและเป็นไปตามแนวทางที่ ผู้บริหารการศึกษาระดับสูงกำหนด

Whatmough (1994) คุณภาพการศึกษาเป็นการรวมคุณภาพจากทัศนคติของบุคคล 2 ฝ่าย คือ 1) คุณภาพตามทัศนคติของผู้รับบริการ ให้ความสำคัญแก่ผู้รับบริการตรงตามแนวคิดเชิงคุณภาพ และ 2) คุณภาพตามทัศนคติของนักการศึกษา ให้ความสำคัญแก่หลักการและวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา

จากแนวคิดนักวิชาการและหน่วยงานข้างต้นผู้วิจัยสรุปความหมาย การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง ระบบการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาที่สร้างความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ ชุมชนและสังคมว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด เป็นกลไกสำคัญที่จะสร้างคุณภาพให้ได้มาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งส่งผลให้สถานศึกษามีคุณภาพการศึกษาเท่าเทียมกัน โดยหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะร่วมในการพัฒนาเพื่อให้เกิดคุณภาพเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การวางแผน การสร้างความเชื่อมั่น กำหนดมาตรฐาน ดำเนินตามภารกิจ กลไกให้เกิดคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ การประเมินคุณภาพ และสรุปทฤษฎีเกี่ยวกับความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา 1) การบริหารจัดการ 2) การวางแผน 3) การสร้างความมั่นใจ 4) กำหนดมาตรฐาน 5) ดำเนินตามภารกิจ 6) กลไกให้เกิดคุณภาพ 7) การควบคุมคุณภาพ 8) การตรวจสอบคุณภาพ และ 9) การประเมินคุณภาพ

2. การประกันคุณภาพของสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561) กล่าวถึง กฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 (ข้อ 2) การประกันคุณภาพการศึกษา หมายความว่า การประเมินผลและการติดตาม ตรวจสอบ คุณภาพมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละระดับ และประเภทการศึกษา โดยมีกลไกในการควบคุม ตรวจสอบ ระบบการบริหารคุณภาพการศึกษา ที่สถานศึกษาจัดขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและ สาธารณชนว่าสถานศึกษานั้นสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษา และบรรลุเป้าประสงค์ของหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแล และ (ข้อ 3) ให้สถานศึกษา แต่ละแห่งจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา โดยการกำหนดมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับ และประเภทการศึกษา ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด พร้อมทั้งจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ จัดให้มีการ ประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ติดตามผลการดำเนินการ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเอง ให้แก่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาเป็นประจำทุกปีและตามประกาศ กระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ พ.ศ. 2561 ซึ่งประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 6 สิงหาคม

2561 เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางดำเนินงานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และเตรียมรับการประเมินคุณภาพภายนอก และสร้างความเชื่อมั่นได้ว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ได้มาตรฐาน จากการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษา และในการประเมินตนเองของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับที่สถานศึกษาได้ประกาศใช้นั้น ตามรายละเอียดของมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับประเด็นพิจารณาและระดับคุณภาพ ดังนี้

มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย จำนวน 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของเด็ก มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ และมาตรฐานที่ 3 การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญรายละเอียดแต่ละมาตรฐานดังนี้

มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของเด็ก ดังนี้ 1) มีพัฒนาการด้านร่างกายแข็งแรง มีสุขนิสัยที่ดีและดูแลความปลอดภัยของตนเองได้ 2) มีพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ควบคุม และแสดงออกทางอารมณ์ได้ 3) มีพัฒนาการด้านสังคมช่วยเหลือตนเองและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม 4) มีพัฒนาการด้านสติปัญญา สื่อสารได้ มีทักษะการคิดพื้นฐานและแสวงหาความรู้ได้

มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ ดังนี้ 2) มีหลักสูตรครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น 2) จัดครูให้เพียงพอกับชั้นเรียน 3) ส่งเสริมให้ครูมีความชำนาญด้านการจัดประสบการณ์ 4) จัดสภาพแวดล้อมและสื่อเพื่อการเรียนรู้ อย่างปลอดภัยและเพียงพอ 5) ให้บริการสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อการเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดประสบการณ์ และ 6) มีระบบบริหารคุณภาพที่เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

มาตรฐานที่ 3 การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ดังนี้

1) จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้เด็กที่มีพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลเต็มศักยภาพ 2) สร้างโอกาสให้เด็กได้ประสบการณ์ตรง เล่นและปฏิบัติอย่างมีความสุข 3) จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับวัย และ 4) ประเมินพัฒนาการเด็กตามสภาพจริง และนำผลการประเมินพัฒนาการเด็กไปปรับปรุงการจัดประสบการณ์และพัฒนาเด็ก

มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน ประกอบด้วย ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ และมาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รายละเอียดแต่ละมาตรฐาน มีดังนี้

มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน

1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน ดังนี้ 1) มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสารและการคิดคำนวณ 2) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ปัญหา 3) มีความสามารถในการสร้าง

นวัตกรรม 4) มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 5) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา และ 6) มีความรู้ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ

1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ดังนี้ 1) การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษาที่กำหนด 2) ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย 3) การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย และ 4) สุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคม

มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ ดังนี้ 1) มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน 2) มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา 3) ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย 4) พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ 5) จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ และ 6) จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้ 1) จัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริงและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ 2) ใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 3) มีการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก 4) ตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบและนำผลมาพัฒนาผู้เรียน และ 5) มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

ผู้วิจัยสรุปข้อมูลจากการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับขั้นตอนการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา โดยการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษา ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด พร้อมทั้งจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ จัดให้มีการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ติดตามผลการดำเนินการ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาเป็นประจำทุกปีได้กำหนดมาตรฐานแบ่งออกเป็น 2 ระดับ ดังนี้

1. มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย จำนวน 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของเด็ก มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ และมาตรฐานที่ 3 การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ

2. มาตรฐานการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ และมาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. ปัจจัยความสำเร็จของการจัดการศึกษา

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงปัจจัยความสำเร็จของการจัดการศึกษา ดังนี้

ปรัชญา เวสารัชช์ (2545) ได้เสนอองค์ประกอบสำคัญของการจัดการศึกษา ซึ่งสะท้อนถึงปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการศึกษาไว้ 7 องค์ประกอบ ดังนี้

1. คุณภาพของสถานศึกษา

คุณภาพของสถานศึกษา มีบทบาทในการเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่เหมาะสมต่อการดำรงชีวิต การประกอบกิจการ และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข คุณภาพของสถานศึกษาอาจพิจารณาได้จากสภาพแวดล้อมทางกายภาพ บรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ สื่อและเทคโนโลยี หลักสูตร ปริมาณและคุณภาพของครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องรวมทั้งระบบและกระบวนการเรียนการสอนของแต่ละสถานศึกษาด้วย

2. คุณภาพของครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

ปัจจุบันการจัดการเรียนการสอน ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ยังมีบทบาทสำคัญและไม่อาจถูกแทนที่โดยสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์ คุณภาพของผู้บริหาร ครูและบุคลากรสนับสนุนอื่น ๆ จึงยังส่งผลต่อคุณภาพในการจัดการศึกษาของผู้เรียน บุคคลเหล่านี้ต้องมีความรู้ความสามารถในเนื้อหาสาระที่ตนรับผิดชอบต้องติดตามและพัฒนาเนื้อหาสาระของตนให้เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของสังคมที่เปลี่ยนแปลง ต้องมีความสามารถในการสื่อและส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน ต้องมีทัศนคติที่เหมาะสมกับอาชีพ มีจิตวิญญาณที่เสียสละเพื่อประโยชน์ของผู้เรียน ต้องมีปริมาณและความชำนาญเฉพาะในระดับที่เหมาะสม

3. การผลิตและพัฒนาครู

ครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงที่ต้องได้รับการฝึกฝนอบรมมาเป็นพิเศษทั้งในเรื่องของเนื้อหาสาระความรู้ที่จะใช้ในการสอน ความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ความสามารถในการเกื้อหนุนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ความมุ่งมั่นประสงค์ในการเป็นครูที่ดี มีคุณภาพจิตวิญญาณของความเป็นครู ทัศนคติที่เสียสละและมุ่งสร้างประโยชน์ต่อศิษย์ ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องร่วมมือกันพัฒนาระบบการผลิตและพัฒนาครูที่เหมาะสม โดยการสรรหาผู้ที่มีจิตมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพครูมาฝึกฝนอบรมอย่างดีและปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู ในขณะเดียวกันก็ต้องส่งเสริมสนับสนุนทั้งด้านทรัพยากร โอกาส กลไกและรูปแบบวิธีการที่มีประสิทธิภาพ ในการพัฒนาครูประจำการให้มีการปรับตัวและยกระดับความรู้ความสามารถอย่างต่อเนื่อง

4. คุณภาพของนักเรียนและการสนับสนุนของผู้ปกครอง

นักเรียนซึ่งเป็นปัจจัยนำเข้าของสถานศึกษานั้น นับว่ามีความสำคัญในการจัดการศึกษานักเรียนที่มีสุขภาพกาย สุขภาพใจดี มีความพร้อมในการศึกษาเล่าเรียนได้รับการสนับสนุนเอาใจใส่จากผู้ปกครองถือว่ามีส่วนช่วยให้การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จหมายความว่าสังคมต้องมีส่วนช่วยเหลือดูแลเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมมากที่สุด โดยผู้ปกครองและผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาต้องร่วมมือกันกำกับดูแล ควบคุมความประพฤติและส่งเสริมให้โอกาสแก่เด็กและเยาวชนตามความเหมาะสมของแต่ละคน

5. การสนับสนุนจากรัฐ

หน้าที่หลักประการหนึ่งของรัฐ คือ การพัฒนาคุณภาพประชากร การจัดการศึกษาจึงเป็นภาระสำคัญที่ประเทศในโลกต้องรับผิดชอบ การสนับสนุนของรัฐมีหลายทาง ได้แก่ การสนับสนุนงบประมาณ การจัดทำหมีและสนับสนุนสถานศึกษา การจัดทุนให้ผู้ยากไร้ การส่งเสริมโอกาสในการศึกษาการกำหนดมาตรฐาน การกำกับดูแลการจัดการศึกษา เป็นต้น

6. เทคโนโลยีการศึกษา

การจัดการศึกษาสมัยใหม่ ต้องอาศัยเทคโนโลยีที่ได้รับการพัฒนาอย่างกว้างขวางในหลายด้าน เช่น เทคโนโลยีการนำเสนอสาระเนื้อหา เทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีการสื่อสาร โดยการพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมจะช่วยเปิดโอกาสให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลายและเข้าถึงบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ได้สะดวกขึ้น

7. สังคมและสภาพแวดล้อม

ค่านิยมทางสังคม กระบวนการเรียนรู้ในสังคม วัฒนธรรมในการเรียนรู้ ค่านิยมทางการศึกษาเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญในการส่งเสริมคุณค่าทางการศึกษา

วีระยุทธ ชาตะกาญจน์ (2557) ได้สรุปปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จในการจัดการศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางนำไปสู่การพัฒนาระบบการบริหารและการจัดการทางการศึกษา 17 ปัจจัยหลัก ได้แก่

1. สภาพแวดล้อมของการศึกษา หมายถึง สภาพการณ์ทางด้านประชากร สังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับระบบการศึกษา และจะส่งผลกระทบต่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของระบบการจัดการศึกษา
2. ความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร หมายถึง ความสามารถในการเข้าถึงกิจกรรมการให้บริการด้านข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ที่ทันเหตุการณ์และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของประชาชน

3. โอกาสในการได้รับการศึกษา หมายถึง โอกาสของผู้เรียนที่จะได้รับการพัฒนา ความรู้ความสามารถ เจตคติ และทักษะต่าง ๆ จากการจัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีคุณภาพ

4. คุณภาพครู หมายถึง ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ของครู โดยจะแสดงให้เห็นถึงศักยภาพ ภาระงานและการสอน กระบวนการพัฒนาคุณภาพ และการควบคุมคุณภาพของครู

5. คุณภาพผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ความพร้อมในการบริหารจัดการ ที่มีคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษา โดยจะแสดงให้เห็นถึงศักยภาพ กระบวนการพัฒนาคุณภาพ และการควบคุมคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษา

6. คุณภาพหลักสูตร หมายถึง หลักสูตรสถานศึกษา ที่มีสาระและมาตรฐาน การเรียนรู้เหมาะสมกับความสามารถ ความต้องการของผู้เรียน และสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาของชุมชน

7. การกระจายอำนาจทางการศึกษา หมายถึง การกระจายอำนาจ และการตัดสินใจในการบริหารการศึกษาของหน่วยงานส่วนกลาง ทั้งอำนาจในการบริหารวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารงานทั่วไป ไปให้หน่วยงานทางการศึกษาในระดับท้องถิ่น หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษาได้มีอำนาจและตัดสินใจ เพื่อการบริหารการศึกษา ได้อย่างคล่องตัว

8. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน หมายถึง การเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา องค์กรต่าง ๆ ในชุมชนและประชาชน ทั่วไป โดยจะแสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมในการวางแผน การบริหารจัดการ และการประเมินผล การจัดการศึกษา

9. การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัด กระบวนการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียน ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวางแผน จัดกิจกรรม และประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งจะต้องมีการบูรณาการสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความถนัด ศักยภาพ และความสนใจของผู้เรียน มีความทันสมัย อีกทั้งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นั้นต้องเน้น ที่กระบวนการคิดการปฏิบัติจริงและนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

10. การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดระบบ การวางแผน การควบคุม และการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อก่อให้เกิด การพัฒนามาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

11. ประสิทธิภาพทางการศึกษา หมายถึง ความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร ทางการศึกษาเพื่อการจัดการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด

12. การพัฒนาทักษะอาชีพ หมายถึง กิจกรรมการศึกษาที่มุ่งพัฒนาความรู้ และทักษะที่เป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพตามความต้องการในสาขาต่าง ๆ เช่น การให้ความรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถในการปลูกพืช ช่างไฟฟ้า การประกอบอาหาร ตัดเย็บเสื้อผ้า เป็นต้น

13. การพัฒนาสุขภาพ ครอบครัวยุวมชน และสิ่งแวดล้อม หมายถึง กิจกรรม การศึกษาที่มุ่งให้ความรู้ ความเข้าใจ เจตคติ และการปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย การพัฒนาคุณภาพชีวิตส่วนบุคคล ครอบครัวยุวมชน ตลอดจนการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่จะส่งผล ต่อการดำรงชีวิต

14. การพัฒนาศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และนันทนาการ หมายถึง กิจกรรม การศึกษาเพื่อให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ เจตคติและการปฏิบัติที่ถูกต้องในการดำรงชีวิต แนวทางข้อปฏิบัติที่ต้งามในสังคม การสืบทอดเสริมสร้างงานศิลปะ วัฒนธรรมประเพณี

15. การพัฒนาความเป็นพลเมือง และพลโลก หมายถึง กิจกรรมการศึกษา ที่มุ่งให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ เจตคติ และการปฏิบัติที่ถูกต้องในเรื่องที่เกี่ยวกับ การเสริมสร้างภาวะความสงบสุขในครอบครัวยุวมชนและสังคม รวมทั้งความรู้ความเข้าใจในโครงสร้างกลไก กระบวนการของการดำรงชีวิตในครอบครัวยุวมชนและสังคม

16. คุณภาพผู้จบการศึกษา หมายถึง ความรู้ความสามารถ เจตคติ และทักษะต่าง ๆ ของผู้จบการศึกษาในแต่ละระดับ ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงศักยภาพและการพึ่งพาตัวเองของผู้จบการศึกษา

17. ความพึงพอใจในการจัดการศึกษา หมายถึง ระดับการยอมรับในคุณภาพ การจัดการศึกษาของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับผลการจัดการศึกษา

สรุปได้ว่า ปัจจัยความสำเร็จของการบริหารการศึกษา คือ องค์ประกอบภายใน ของการบริหารจัดการศึกษา ทั้งด้านคุณภาพของผู้บริหาร ครู บุคลากร คุณภาพของหลักสูตร การจัดการกระบวนการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน องค์ประกอบภายนอกของสถานศึกษาคือ การมีส่วนร่วมและความพึงพอใจของผู้ปกครอง ชุมชน สังคม และที่สำคัญที่สุดที่จะเป็นตัวบ่งชี้ ของความสำเร็จของการจัดการศึกษา คือ คุณภาพของนักเรียน ทั้งด้านความรู้ คุณธรรม และ ทักษะชีวิตการบริหารจัดการศึกษา เป็นกระบวนการที่ต้องใช้ทั้งความเป็นศาสตร์ ความเป็นศิลป์ และความเป็นมืออาชีพของผู้บริหาร จึงจะสามารถดำเนินการให้ประสบผลสำเร็จได้ เพราะการบริหาร จัดการศึกษา เป็นการพัฒนาค้นตั้งแต่เล็กจนโต เพื่อเป็นบุคลากรที่สำคัญของประเทศชาติ เพราะฉะนั้นผู้ที่ทำหน้าที่ในการจัดการศึกษาจึงต้องจัดการศึกษาให้ครอบคลุม เปิดโอกาสให้ทุกคน ได้รับการจัดการศึกษานั้น รวมทั้งต้องมีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ผลผลิต ต้องมีคุณภาพและมาตรฐานตามปรัชญาของจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์เป็นสำคัญ

วีระยุทธ์ ชาตะกาญจน์ (2557) กล่าวถึงปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ วิธีการหรือแนวทางการปฏิบัติที่จะสนับสนุนให้องค์กรสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายและวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ ดังนั้นองค์การจึงจำเป็นต้องมีปัจจัยแห่งความสำเร็จ เพื่อเป็นแนวทางที่เป็นรูปธรรมในการเชื่อมโยงการปฏิบัติงานของทุกระดับในองค์การให้มุ่งไปในทิศทางเดียวกัน ได้เสนอเกณฑ์สำหรับกำหนดปัจจัยแห่งความสำเร็จขององค์การดังนี้

1. มุ่งความสำคัญไปที่ผลผลิตและผลลัพธ์ ไม่ควรกล่าวถึงแต่เฉพาะปัจจัยนำเข้าและกระบวนการทำงานเท่านั้น ควรให้ความสำคัญกับผลผลิตและผลลัพธ์เป็นสำคัญ
2. เชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์ พันธกิจและวัตถุประสงค์ขององค์การ มุ่งเน้นเฉพาะงานที่สำคัญอย่างยิ่งเท่านั้น ผู้บริหารควรจัดลำดับความสำคัญของงานในองค์การ เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. มีความหมายที่เฉพาะเจาะจงและสามารถเข้าใจได้ง่าย โดยเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานควรเข้าใจตรงกันถึงสิ่งที่องค์การมุ่งหวัง และวิธีการบรรลุเป้าหมายเหล่านั้น องค์การควรจะสามารถใช้ปัจจัยแห่งความสำเร็จ เป็นเครื่องมือสำหรับการติดต่อสื่อสารขององค์การได้ ทั้งนี้เพราะความสามารถในการสื่อสารทั้งภายในและภายนอกองค์การเป็นวัตถุประสงค์สำคัญอย่างหนึ่งของการบริหาร
4. ผู้บริหารให้การยอมรับ ผู้บริหารต้องยอมรับว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จที่กำหนดขึ้นเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งต่อการบรรลุวิสัยทัศน์ขององค์การ และผู้บริหารต้องมีพันธะผูกมัดร่วมที่จะทำงานให้ได้ผลสำเร็จตามนั้น
5. องค์การสามารถควบคุมให้เกิดขึ้นได้ในทางปฏิบัติ แม้ว่าอาจจะไม่มีปัจจัยบางอย่างมีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์การ แต่องค์การไม่สามารถควบคุมได้ก็ไม่ควรนำปัจจัยนั้นมาเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จ

4. วงจรคุณภาพเต็มมิ่ง (PDCA)

4.1 ความหมายของวงจรคุณภาพเต็มมิ่ง (PDCA)

นักวิชาการ นักการศึกษาได้ให้ความหมายของวงจรคุณภาพเต็มมิ่ง (PDCA) ไว้ดังนี้

วรภัทร์ ภูเจริญ (2541) ได้ให้ความหมายของวงจรคุณภาพเต็มมิ่ง (PDCA) หมายถึง ระบบการบริหารงานที่มีคุณภาพเป็นที่รู้จักแพร่หลายระดับหนึ่ง

กรมวิชาการ (2546) ได้ให้ความหมายของวงจรคุณภาพเต็มมิ่ง (PDCA) หมายถึง การดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้วงจรเต็มมิ่งหรือวงจรคุณภาพ PDCA (Plan-Do-Check-Action) ซึ่งเป็นวงจรการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

นางลักษณ์ วิรัชชัย (2545) ให้ความหมายของวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) หมายถึง ระบบคุณภาพที่กำหนดมาตรฐานที่โรงเรียนต้องการพัฒนาและการวางแผนการดำเนินงาน ชั้นกระทำ ตรวจสอบหรือการประเมินผลการดำเนินงานและการปรับปรุงงาน ทั้งนี้กระบวนการดำเนินงานทั้งหมดต้องทำเป็นวงจรต่อเนื่องสม่ำเสมอและมีการปรับปรุงทั้งระบบคุณภาพ การควบคุม และการตรวจสอบคุณภาพให้ดียิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า วงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) หมายถึง ระบบการดำเนินงานที่มีคุณภาพ เพื่อให้บรรลุมาตรฐานตามที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Do) การตรวจสอบหรือการประเมิน (Check) การปรับปรุงแก้ไขการทำงาน (Action)

4.2 ความสำคัญของวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA)

นักวิชาการ นักการศึกษา ได้เสนอความสำคัญวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) ดังนี้ ฮีโตชิ คูมะ (2540) ได้เสนอความสำคัญวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) ไว้ว่า การบริหารคุณภาพวงจรเดมมิ่งและได้นำมาใช้กับทุกกิจกรรม จึงรู้จักกันอย่างแพร่หลาย PDCA การบริหารงานการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพ

สมคิด พรหมจ้อย และสุพิทภัทร์ พิบูลย์ (2544) ได้เสนอความสำคัญวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) ไว้ว่า เป็นกระบวนการดำเนินงานให้สถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ ประกอบด้วยการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Plan) การลงมือปฏิบัติ (Do or implementation) การตรวจสอบผลการปฏิบัติงานหรือประเมิน (Check or Evaluation) การปรับปรุงแก้ไขการทำงาน (Act or adjust) เรียกว่า วงจรการบริหารงานแบบวงจรคุณภาพ (PDCA)

สรุปได้ว่า วงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) คือ เป็นกระบวนการดำเนินงานในห้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการและต้องทำเป็นวงจรต่อเนื่องสม่ำเสมอและมีการปรับปรุงทั้งระบบคุณภาพ การควบคุม และการตรวจสอบคุณภาพให้ดียิ่งขึ้น

4.3 ขั้นตอนของวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA)

นักวิชาการ นักการศึกษา ได้เสนอขั้นตอนของวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) ดังนี้ ฮีโตชิ คูมะ (2540) เสนอขั้นตอนของวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) ดังนี้

1. Plan คือ การวางแผน เป็นการเริ่มต้นของโครงการหรืองาน เป็นการคาดการณ์ล่วงหน้าเมื่อเกิดการผิดพลาด มีความสามารถรับมือได้ เพื่อให้การปรับปรุงงานและแก้ปัญหาอุปสรรค ทำงานอย่างรอบคอบเป็นไปตามเป้าหมายหรือแผน แผนที่ดีประกอบด้วย SMART มีลักษณะดังนี้

S = Specific เฉพาะเจาะจงมีความชัดเจน

M = Measurable สามารถวัดได้

A = Attainable สามารถบรรลุผลได้สำเร็จ

R = Realistic พื้นฐานของความเป็นจริง

T = Timely มีกรอบเวลายำหนดการวางแผนที่ดี

2. Do คือ ปฏิบัติตามแผน การปฏิบัติตามแผนนั้นต้องเป็นไปตามขั้นตอนตามแนวทางที่วางแผนไว้ โดยพิจารณาใคร่ครวญก่อนลงมือปฏิบัติ

3. Check คือ ตรวจสอบการทำงานนั้นนอกจากจะทำให้เสร็จแล้วจะต้องมีการตรวจสอบว่าผลที่ปฏิบัติได้ผลคุ้มค่าเพียงไร มีข้อมูลใหม่ ๆ เกิดขึ้นบ้าง

4. Act คือ การดำเนินการให้เหมาะสมหลังจากที่ได้ผ่านกระบวนการต่าง ๆ ตามขั้นตอน กรณีผลที่เกิดขึ้นไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ให้วิเคราะห์และพิจารณาว่าจะดำเนินการอย่างไร โดยมองทางเลือกใหม่ใช้ความพยายามให้มากขึ้น ขอความร่วมมือจากผู้อื่นหรือเปลี่ยนเป้าหมายใหม่

สมาน อัสวภูมิ (2541) ได้เสนอขั้นตอนของวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA)

4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 คือ P-Planning (การวางแผน) คือ การกำหนดขึ้นล่วงหน้าว่าเป้าหมายเป็นอย่างไร และจะมีวิธีการอย่างไรที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายนั้น หน้าที่ของการวางแผนจะต้องระบุผลงานที่ต้องการและหนทางที่จะทำให้ได้ผลงานนั้น การวางแผนเป็นการตัดสินใจของปัจจุบันจะเลือกวิธีการกระทำ เพื่อให้ได้ผลตามความต้องการของอนาคต

ขั้นที่ 2 คือ D-Do (สภาพตามแผน) คือ การนำเอาแผนมาปฏิบัติให้เป็นไปตามเป้าหมายและกำหนดของเวลา เพื่อให้เกิดผลตามที่กำหนดไว้ของแผน

ขั้นที่ 3 คือ C-Check (การตรวจสอบประเมินผล) คือ กระบวนการตรวจสอบสภาพงาน เปรียบเทียบผลงานกับเป้าหมายหรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ ติดตามกำกับดูแลความก้าวหน้า

ขั้นที่ 4 คือ A-Action (การปรับปรุงงาน) คือ การนำผลจากการประเมินผลมาปรับปรุงงานแก่ทีมงาน เพื่อพัฒนาให้งานบรรลุตามเป้าหมาย

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2562) ได้เสนอขั้นตอนของวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

P คือ Plan หมายถึง การวางแผนโดยเลือกปัญหาและตั้งเป้าหมายร่วมกันทั้งผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน

D คือ Do หมายถึง การนำแผนหรือวิธีการแก้ไขปัญหานั้นที่ได้กำหนดไว้ร่วมกันไปใช้ในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน เป็นการนำแผนแก้ปัญหามาไปสู่การปฏิบัติ

C คือ Check หมายถึง การเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยนำข้อมูลก่อนการดำเนินงานและหลังการดำเนินงานมาเปรียบเทียบกัน

A คือ Act หมายถึง ปรับปรุงการดำเนินการให้เหมาะสม

Deming (1995) ได้เสนอขั้นตอนของวงจรคุณภาพเดมมิง (PDCA) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

Plan คือ กำหนดสาเหตุของปัญหาจากนั้นวางแผนเพื่อการเปลี่ยนแปลงหรือทดสอบเพื่อการปรับปรุงให้ดีขึ้น

Do คือ การปฏิบัติตามแผนหรือทดลองปฏิบัติเป็นการนำร่องในส่วนย่อย

Check คือ ตรวจสอบเพื่อทราบว่าบรรลุผลตามแผนหรือหากมีสิ่งใดที่ทำให้ผิดพลาดหรือได้เรียนรู้อะไรมาแล้วบ้าง

Act คือ ยอมรับการเปลี่ยนแปลง หากบรรลุผลเป็นที่น่าพอใจหรือหากผลการปฏิบัติไม่เป็นไปตามแผนให้ทำซ้ำวงจรที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว

สรุปได้ว่า ขั้นตอนของวงจรคุณภาพเดมมิง (PDCA) นักวิชาการ นักการศึกษา ได้เสนอขั้นตอนไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้ P คือ Plan หมายถึง การวางแผน D คือ Do หมายถึง การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ C คือ Check หมายถึง การตรวจสอบหรือการเปรียบเทียบ A คือ Act หมายถึง ปรับปรุงการดำเนินการให้เหมาะสม

รูปแบบและการพัฒนารูปแบบ

1. ความหมายของรูปแบบ

นักวิชาการ นักการศึกษา ได้ให้ความหมายของรูปแบบ ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2542) ให้ความหมายของรูปแบบ หมายถึง รูปที่กำหนดขึ้นเป็นหลักหรือเป็นแนวทาง ซึ่งเป็นที่ยอมรับหรือสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าเป็นสิ่งนั้น ๆ

ดิเรก วรรณเศียร (2545) ได้กล่าวถึงการพัฒนารูปแบบไว้ว่าการพัฒนารูปแบบนี้ไม่มีข้อกำหนดที่แน่นอนตายตัว โดยทั่วไปการพัฒนารูปแบบจะเริ่มต้นจากการศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะสร้างหรือต้องการที่จะพัฒนารูปแบบให้ชัดเจน จากนั้นจึงกำหนดหลักการและองค์ประกอบของรูปแบบที่จะพัฒนาแล้วสร้างรูปแบบขึ้นแล้วนำไปตรวจสอบหาความเหมาะสมและความเป็นไปได้หรือทดลองใช้ต่อไป

บุญชม ศรีสะอาด (2545) ได้ให้ความหมายของรูปแบบ หมายถึง โครงสร้างที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ หรือตัวแปรต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยสามารถใช้รูปแบบอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ หรือตัวแปรต่าง ๆ ที่มีปรากฏการณ์ธรรมชาติหรือระบบต่าง ๆ อธิบายลำดับขั้นตอนขององค์ประกอบหรือกิจกรรมในระบบ

ทิสนา แคมมณี (2546) ได้ให้ความหมายของรูปแบบ หมายถึง รูปธรรมของความคิด ที่เป็นนามธรรม ซึ่งบุคคลแสดงออกมาในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น เป็นคำอธิบาย เป็นแผนผัง ไดอะแกรมหรือแผนภาพ เพื่อช่วยให้ตนเองและบุคคลอื่นสามารถเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น รูปแบบ เป็นเครื่องมือทางความคิดที่บุคคลใช้ในการสืบสอบหาคำตอบความรู้ความเข้าใจในปรากฏการณ์ทั้งหลาย

ฉลาด จันทรสุมบัติ (2551) ได้สรุปความหมายของรูปแบบ หมายถึง โครงสร้าง โปรแกรม แบบจำลอง หรือตัวแบบที่จำลองสภาพความเป็นจริง พิจารณาว่ามีสิ่งใดบ้างที่ต้องนำมาศึกษาเพื่อใช้แทนแนวความคิดหรือปรากฏการณ์ ปรากฏการณ์หนึ่ง โดยอธิบายความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ของรูปแบบนั้น ๆ

กฤษณ์พิสิฐ คุงนุรัตน์ (2565) กล่าวถึง รูปแบบ หมายถึง แบบจำลอง แผนภาพ หรือภาพร่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ยังไม่สมบูรณ์เหมือนของจริง เป็นรูปธรรมของความคิดที่เป็นนามธรรมที่แสดงโครงสร้างของความสัมพันธ์ของระหว่างชุดของปัจจัยหรือตัวแปรต่าง ๆ หรือองค์ประกอบที่สำคัญในเชิงความสัมพันธ์ หรือเหตุผลซึ่งกันและกัน เพื่อช่วยเข้าใจข้อเท็จจริงหรือปรากฏการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ ซึ่งเป็นวิธีการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งได้ถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ ตลอดทั้งจินตนาการที่มีต่อปรากฏการณ์หรือเรื่องราวใด ๆ ที่ได้รับการพัฒนาขึ้น เพื่อบรรยายคุณลักษณะที่สำคัญของปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง

Keeves (1988) ได้ให้ความหมายของรูปแบบ หมายถึง เป็นสิ่งที่แสดงโครงสร้างของความสัมพันธ์ของระหว่างชุดของปัจจัยหรือตัวแปรต่าง ๆ หรือองค์ประกอบที่สำคัญในเชิงความสัมพันธ์หรือเหตุผลซึ่งกันและกัน เพื่อช่วยให้เข้าใจข้อเท็จจริงหรือปรากฏการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ

Good (1973) ได้รวบรวมความหมายของรูปแบบ (Model) ไว้ดังนี้

1. เป็นตัวอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหรือทำซ้ำ
2. เป็นตัวอย่างสำหรับการเลียนแบบ
3. เป็นแผนภาพ หรือภาพ 3 มิติ ที่เป็นตัวแทนของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลักการหรือแนวคิด
4. เป็นชุดของปัจจัยหรือองค์ประกอบหรือตัวแปรของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลักการหรือแนวคิดตัวประกอบ และเป็นสัญลักษณ์ทางระบบสังคม อาจเขียนเป็นสมการทางคณิตศาสตร์หรือบรรยายด้วยภาษาก็ได้

Forcese และ Richer (1973) กล่าวว่า รูปแบบ หมายถึง การย่อหรือเลียนแบบความสัมพันธ์ที่ปรากฏอยู่ในโลกแห่งความจริงของปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยในการจัดระบบความคิดในเรื่องนั้นให้ง่ายขึ้นและเป็นระเบียบ สามารถเข้าใจลักษณะสำคัญ

ของปรากฏการณ์นั้น รูปแบบจึงมีชื่อเรียกต่าง ๆ กันออกไป เช่น การจำแนกประเภท (Typology) กรอบแนวคิด (Conceptual Framework) และการแยกชนิด (Taxonomy) เป็นต้น

Tosi และ Carroll (1982) กล่าวว่า รูปแบบเป็นนามธรรมของของจริงหรือภาพจำลองของสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจจะมีตั้งแต่รูปแบบอย่างง่ายไปจนถึงรูปแบบที่มีความซับซ้อนมาก ๆ มีทั้งรูปแบบทางสังคม (Physical Model) และรูปแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Model) ที่ใช้อธิบายสภาพการณ์หรือปรากฏการณ์ด้วยภาษาหรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ

ผู้วิจัยสรุปความหมายของคำว่า รูปแบบ หมายถึง โครงสร้างโปรแกรมแบบจำลองแบบแผน แบบอย่างหรือตัวอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ถูกเสนอรูปแบบได้ศึกษาและพัฒนาขึ้นเพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ หรือตัวแปรต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นหรือใช้เป็นแนวทางในการสร้างใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

2. ความสำคัญของรูปแบบ

นักวิชาการ นักการศึกษาได้เสนอความสำคัญของรูปแบบ ไว้ดังนี้

อุทุมพร จามรมาน (2544) ได้เสนอความสำคัญของรูปแบบไว้ว่ามีความสำคัญในการแสดงโครงสร้างของความสัมพันธ์ของหน่วยต่าง ๆ หรือตัวแปรต่าง ๆ ซึ่งรูปแบบมีมากกว่าหนึ่งมิติหรือหลายตัวแปร โดยจะเชื่อมโยงแสดงความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกันของตัวแปรต่าง ๆ ในเชิงความสัมพันธ์และเชิงเหตุผล

เยาวดี วิบูลย์ศรี (2544) ได้เสนอความสำคัญของรูปแบบไว้ว่า มีความสำคัญในการถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ ตลอดทั้งจินตนาการที่มีต่อปรากฏการณ์หรือเรื่องราวใด ๆ ให้ปรากฏ โดยการใช้การสื่อสารในลักษณะต่าง ๆ เช่น ภาพวาด ภาพเหมือน แผนภูมิ แผนผังต่อเนื่องหรืออสมการทางคณิตศาสตร์ ให้สามารถเข้าใจได้ง่ายและในขณะเดียวกันก็สามารถนำเสนอเรื่องราวหรือประเด็นต่าง ๆ ได้อย่างกระชับภายใต้หลักการอย่างมีระบบ

Bardo และ Hartman (1982) ได้เสนอความสำคัญของรูปแบบไว้ว่า มีความสำคัญทางสังคมศาสตร์ โดยเป็นชุดของข้อความเชิงนามธรรมเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่เราสนใจ เพื่อใช้ในการนิยามคุณลักษณะและหรือบรรยายคุณสมบัติมัน ๆ โดยรูปแบบเป็นอะไรบางอย่างที่เราพัฒนาขึ้นมาเพื่อบรรยายคุณลักษณะที่สำคัญ ๆ ของปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ

สรุปได้ว่า รูปแบบมีความสำคัญ คือ เป็นการถ่ายทอดความคิดความเข้าใจตลอดทั้งจินตนาการที่มีต่อปรากฏการณ์หรือเรื่องราวใด ๆ ให้ปรากฏ โดยเป็นการแสดงโครงสร้างที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันของหน่วยต่าง ๆ หรือตัวแปรต่าง ๆ ในเชิงความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลอย่างกระชับภายใต้หลักการอย่างมีระบบ

3. ประเภทของรูปแบบ

นักวิชาการได้กล่าวถึงประเภทของรูปแบบว่า เป็นกรอบความคิดทางด้านหลักการ วิธีการดำเนินงานและเกณฑ์ต่าง ๆ ของระบบที่สามารถยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ ประเภทของรูปแบบ รูปแบบสามารถจำแนกออกได้หลายประเภท ได้มีผู้จำแนกประเภทของรูปแบบ ดังนี้

Keeves (1988) แบ่งประเภทของรูปแบบออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. Analogue Model เป็นรูปแบบที่ใช้อุปมาอุปมัยเทียบเคียงปรากฏการณ์ เพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม เช่น รูปแบบในการทำนายจำนวนนักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบโรงเรียน เป็นต้น
2. Semantic Model เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบาย ปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพ เพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้น ๆ เช่น รูปแบบการเรียนรู้ในโรงเรียน เป็นต้น
3. Mathematic Model เป็นรูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการ แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ รูปแบบนี้นิยมใช้ทั้งในสาขาจิตวิทยา ศึกษาศาสตร์ และการบริหารการศึกษา
4. Casual Model เป็นรูปแบบที่พัฒนาจากเทคนิคการวิเคราะห์ แบบ Path Analysis โดยการนำเอาตัวแปรต่าง ๆ มาสัมพันธ์กันเชิงเหตุผลและผลที่เกิดขึ้น

Steiner (1988) จำแนกรูปแบบเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. รูปแบบเชิงกายภาพ (Physical Model) จำแนกออกเป็น
 - 1.1 รูปแบบของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Model of) เช่น รูปแบบเครื่องบินที่สร้างเหมือนจริงแต่มีขนาดย่อ
 - 1.2 รูปแบบสำหรับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Model for) เป็นรูปแบบจำลอง ที่ออกแบบไว้เพื่อเป็นต้นแบบผลิตสินค้า ต้องสร้างรูปแบบเท่าของจริงขึ้นมาก่อนแล้วจึงผลิตสินค้าตามรูปแบบ
2. รูปแบบเชิงแนวคิด (Conceptual Model) จำแนกออกเป็น
 - 2.1 รูปแบบเชิงแนวคิดของสิ่งหนึ่งสิ่งใด (Conceptual Model of) เป็นรูปแบบหรือแบบจำลองที่สร้างขึ้นโดยจำลองมาจากทฤษฎีที่มีอยู่แล้ว เช่น รูปแบบที่สร้างมาจากทฤษฎีการคงอยู่ของนักเรียนในโรงเรียน เป็นต้น
 - 2.2 รูปแบบเชิงแนวคิดเพื่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด (Conceptual Model for) เป็นรูปแบบที่สร้างขึ้นมาเพื่ออธิบายทฤษฎี หรือปรากฏการณ์ เช่น รูปแบบที่สร้างขึ้นจากทฤษฎีการคัดสรรตามธรรมชาติ เพื่อนำไปอธิบายทฤษฎีการคงอยู่ของนักเรียนในโรงเรียน เป็นต้น

Smith และคณะ (1998) จำแนกรูปแบบออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. รูปแบบเชิงกายภาพ (Physical Model) จำแนกออกเป็น

- 1.1 รูปแบบคล้ายจริง (Iconic Model) มีลักษณะคล้ายของจริง เช่น เครื่องบินจำลอง หุ่นไล่กา หุ่นตามร้านตัดเสื้อผ้า
- 1.2 รูปแบบเสมือนจริง (Analog Model) มีลักษณะคล้ายปรากฏการณ์จริง เช่น การทดลองทางเคมีในห้องปฏิบัติการก่อนจะทำการทดลอง เครื่องบินจำลองที่บินได้ หรือเครื่องฝึกหัดบิน เป็นต้น รูปแบบชนิดนี้มีความใกล้เคียงความจริงมากกว่าแบบแรก

2. รูปแบบเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Model) จำแนกออกเป็น

- 2.1 รูปแบบข้อความ (Verbal Model) หรือรูปแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Model) เป็นการใช้ข้อความปกติธรรมดาในการอธิบายโดยย่อ เช่น คำพรรณนา ลักษณะงานคำอธิบายรายวิชา เป็นต้น Bertalanffy (1968) ผู้สร้างทฤษฎีระบบกล่าวว่า การมีรูปแบบข้อความนั้นแม้บางครั้งจะเข้าใจยาก แต่ก็ยังดีกว่าไม่มีรูปแบบเสียเลย เพราะอย่างน้อยก็เป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบประเภทอื่นต่อไป

- 2.2 รูปแบบทางคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) หรือรูปแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Model) เช่น สมการ และโปรแกรมเชิงเส้น เป็นต้น (Keeves, 1988) ได้จำแนกรูปแบบออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

- 2.2.1 รูปแบบเชิงเปรียบเทียบ (Analogue Model) เป็นรูปแบบเชิงกายภาพ ส่วนใหญ่ใช้ในด้านวิทยาศาสตร์ เช่น รูปแบบโครงสร้างอะตอมสร้างขึ้นโดยใช้หลักการเปรียบเทียบโครงสร้างของรูปแบบให้สอดคล้องกับลักษณะที่คล้ายกันทางกายภาพ สอดคล้องกับข้อมูลและความรู้ที่มีอยู่ในลักษณะนั้น ด้วยรูปแบบที่สร้างขึ้นต้องมียุทธศาสตร์ชัดเจน สามารถนำไปทดสอบด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ และสามารถนำไปใช้ในการหาข้อสรุปของปรากฏการณ์ได้อย่างกว้างขวาง เช่น รูปแบบจำนวนนักเรียนในโรงเรียนสร้างขึ้น โดยเปรียบเทียบกับลักษณะถังน้ำที่ประกอบด้วยท่อน้ำเข้าและท่อน้ำออก ปริมาณที่ไหลเข้าถึงเปรียบเทียบกับจำนวนนักเรียนที่เข้าโรงเรียน อัตราการเกิด อัตราการย้ายเข้า อัตราการรับเด็กอายุต่ำกว่าเกณฑ์ ส่วนปริมาณน้ำที่ไหลออกเปรียบเทียบกับจำนวนนักเรียนที่ออกจากโรงเรียน เนื่องจากพันกณฑ์การศึกษา การย้ายออก การจบการศึกษาสำหรับปริมาณน้ำที่เหลือในถังเปรียบเทียบกับจำนวนนักเรียนที่เหลืออยู่ในโรงเรียน จุดมุ่งหมายของรูปแบบนี้เพื่ออธิบายปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงจำนวนนักเรียนในโรงเรียน

- 2.2.2 รูปแบบเชิงข้อความ (Semantic Model) เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิหรือรูปภาพ เพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้น

และใช้ข้อความในการอธิบายเพื่อให้เกิดความกระจ่างมากขึ้น แต่จุดอ่อนของรูปแบบประเภทนี้คือ ขาดความชัดเจนแน่นอน ทำให้ยากแก่การทดสอบรูปแบบ แต่อย่างไรก็ตามได้มีการนำรูปแบบนี้มาใช้ในการศึกษามาก เช่น รูปแบบการเรียนรู้ในโรงเรียน

2.2.3 รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) เป็นรูปแบบที่ใช้แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหรือตัวแปร โดยใช้สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ ปัจจุบันมีแนวโน้มว่าจะนำไปใช้ในด้านพฤติกรรมศาสตร์มากขึ้น โดยเฉพาะในการวัดและประเมินผลทางการศึกษา รูปแบบลักษณะนี้ส่วนมากพัฒนามาจากรูปแบบเชิงข้อความ

2.2.4 รูปแบบเชิงสาเหตุ (Causal Model) เป็นรูปแบบที่เริ่มจากการนำเทคนิคการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ในการศึกษาเกี่ยวกับพันธุศาสตร์ รูปแบบเชิงสาเหตุนี้ทำให้สามารถศึกษารูปแบบเชิงข้อความที่มีตัวแปรสลับซับซ้อนได้ แนวคิดสำคัญของรูปแบบนี้คือ ต้องสร้างขึ้นจากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องหรืองานวิจัยที่มีมาแล้ว รูปแบบจะเขียนในลักษณะสมการเส้นตรง แต่ละสมการแสดงความสัมพันธ์เชิงเหตุเชิงผลระหว่างตัวแปร จากนั้นมีการเก็บรวบรวมข้อมูลในสภาพการณ์ที่เป็นจริง เพื่อทดสอบรูปแบบรูปแบบเชิงสาเหตุนี้แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

- 1) รูปแบบระบบเส้นเดี่ยว (Recursive Model) เป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรด้วยเส้นโยงที่มีทิศทางของการเป็นสาเหตุในทิศทางเดียว โดยไม่มีความสัมพันธ์ย้อนกลับ
- 2) รูปแบบระบบเส้นคู่ (Non-Recursive Model) เป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปร โดยทิศทางความสัมพันธ์ของตัวแปรภายในตัวแปรหนึ่งอาจเป็นทั้งตัวแปรเชิงสาเหตุและเชิงผลพร้อมกัน จึงมีทิศทางความสัมพันธ์ย้อนกลับได้

กฤษชัยพิสิฐกุล คงนุรัตน์ (2565) กล่าวถึง ประเภทของรูปแบบ เป็นกรอบความคิดทางด้านหลักการวิธีการดำเนินงานและเกณฑ์ต่าง ๆ ของระบบที่สามารถยึดถือเป็นรูปแบบในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ ประเภทของรูปแบบซึ่งมีทั้งรูปแบบเชิงกายภาพและรูปแบบเชิงสัญลักษณ์

ผู้วิจัยสรุปประเภทของรูปแบบ ซึ่งเป็นแนวความคิดที่นำมาใช้ในการเทียบเคียงปรากฏการณ์และใช้ภาษาเป็นสื่อหรือสมการทางคณิตศาสตร์ สามารถใช้เป็นรูปแบบในการดำเนินงานต่าง ๆ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทั้งทางกายภาพและเชิงแนวความคิด

4. องค์ประกอบของรูปแบบ

นักวิชาการ นักการศึกษาได้เสนอองค์ประกอบของรูปแบบ ไว้ดังนี้

ทิตินา แคมมณี (2546) ได้เสนอองค์ประกอบของรูปแบบว่ามีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 องค์ประกอบ คือ 1) วัตถุประสงค์ แนวคิด 2) บริบทและเงื่อนไข 3) ยุทธศาสตร์ 4) กระบวนการดำเนินงาน 5) ผลที่ได้รับจากการนำรูปแบบไปใช้

ธีระ รุญเจริญ (2544) ได้เสนอองค์ประกอบของรูปแบบไว้ 6 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ระบบกลไกของรูปแบบ 4) วิธีดำเนินงานของรูปแบบ 5) แนวทางการประเมินผลรูปแบบ 6) เงื่อนไขของรูปแบบ

สมาน อัสวภูมิ (2541) กล่าวถึงองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารว่ามีอยู่สองส่วน ได้แก่ วัตถุประสงค์ของรูปแบบและกลไกของรูปแบบ ซึ่งเป็นตัวจักรในการทำหน้าที่ของรูปแบบ เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของรูปแบบ โดยมีบริบทเป็นเงื่อนไขขององค์ประกอบของรูปแบบบริหาร ควรครอบคลุมลักษณะสำคัญของการบริหารในประเด็นต่อไปนี้ 1) องค์ประกอบการบริหารควรมีกลไกตัดสินใจในการบริหาร หมายถึง ระบบข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ ระบบและรูปแบบการตัดสินใจในการบริหารงานในองค์การ 2) องค์ประกอบการบริหารควรมีกลไกการบริหารภายใน หมายถึง ระบบงานและระบบคนในองค์การ การไหลเวียนของงาน ขอบเขต อำนาจหน้าที่ และความสัมพันธ์ของหน่วยงานย่อยในองค์การและกระบวนการบริหารงานทั้งในระดับองค์การและหน่วยงานย่อยในองค์การ 3) องค์ประกอบการบริหารควรมีกลไกการบริหารความสัมพันธ์ภายนอก หมายถึง ระบบงานอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงาน กำหนดขอบเขตหน่วยงานและบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้อง กำหนดกระบวนการและวิธีการดำเนินงานความสัมพันธ์กับหน่วยงานและบุคคลภายนอก 4) องค์ประกอบการบริหารควรมีกลไกการบริหารการตรวจสอบผลการดำเนินงานขององค์การและการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้องค์การมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

กฤษณ์พิสิษฐ์ คงนุรัตน์ (2565) กล่าวถึงองค์ประกอบของรูปแบบ ดังนี้ องค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบด้วย 1) หลักการและเหตุผล 2) ความมุ่งหมาย 3) วิธีดำเนินการ 4) กลไกการบริหารจัดการ 5) การประเมิน และ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ

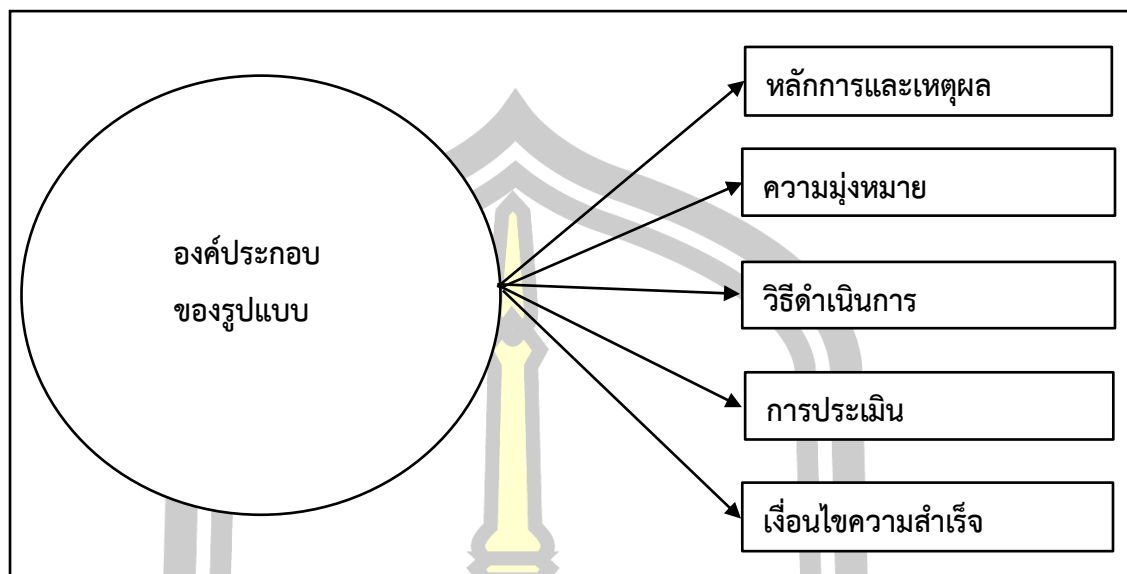
Keeves (1988) กล่าวถึง องค์ประกอบของรูปแบบ สรุปได้ว่า ประกอบด้วย ส่วนต่าง ๆ ดังนี้ 1) ส่วนนำ ได้แก่ สภาพแวดล้อม หลักการแนวคิด วัตถุประสงค์ ผลลัพธ์ ตลอดจนการรวบรวมปัญหา ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาเป็นอันดับแรก นำไปสู่การทำนาย (Prediction) และการทดสอบ 2) การจัดวางโครงสร้างต้องมีความสัมพันธ์เชิงเหตุผล (Causal Relationship) ซึ่งสามารถใช้อธิบายปรากฏการณ์นั้น ๆ ได้ 3) การนำไปทดลองเพื่อเปรียบเทียบผลการนำไปใช้ ทำให้มีการปรับปรุงคุณภาพในการปฏิบัติงาน ซึ่งมี 2 ลักษณะ คือ การทดลองย้อนหลังโดยใช้ข้อมูลย้อนกลับและการทดลองใช้ในปัจจุบัน และ 4) มีเงื่อนไข หรือมองเห็นภาพแห่งความสำเร็จ

Brown และ Moberg (1980) ได้ทำการสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบขึ้นจากแนวคิดเชิงระบบ (System Approach) กับหลักการบริหารตามสถานการณ์ (Contingency Approach) พบว่า รูปแบบส่วนใหญ่ประกอบด้วย 1) สภาพแวดล้อม (Environment) 2) เทคโนโลยี (Technology) 3) โครงสร้าง (Structure) 4) กระบวนการจัดการ (Management Process) และ 5) การตัดสินใจสั่งการ (Decision Making)

ตาราง 18 การสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบ

องค์ประกอบของรูปแบบ	ธีระ ฤญเจริญ (2544)	ทีศนา แซมณี (2546)	สมาน อัครภูมิ (2549)	กุญช์พิสิษฐ์ คงนุรัตน์ (2565)	Keeves (1988)	Brown และ Moberg (1980)	ความถี่	ร้อยละ
1. หลักการและเหตุผล	✓	✓		✓	✓		4	66.67
2. ความมุ่งหมาย	✓	✓		✓	✓		4	66.67
3. วิธีดำเนินการ	✓	✓		✓	✓	✓	5	83.33
4. กลไกการบริหารจัดการ		✓	✓	✓			3	50.00
5. การประเมิน		✓	✓	✓			3	50.00
6. เงื่อนไขความสำเร็จ	✓	✓	✓		✓		4	66.67
7. ยุทธศาสตร์	✓						1	16.67
8. ผลที่ได้รับจากการนำรูปแบบไปใช้					✓		1	16.67
9. สภาพแวดล้อม					✓	✓	2	33.33
10. เทคโนโลยี						✓	1	16.67
11. การตัดสินใจ						✓	1	16.67

จากตาราง 18 การวิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบมีนักวิชาการที่แสดงทัศนะและผลการศึกษาวิจัยเป็นกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี (Theoretical framework) พบว่า มีจำนวน 11 ตัวอย่าง การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาจากองค์ประกอบที่มีความถี่ตั้งแต่ 3 ขึ้นไป และเพื่อให้เข้ากับบริบทของกลุ่มตัวอย่างการวิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย จำนวน 5 ตัวอย่าง ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) ความมุ่งหมาย 3) วิธีดำเนินการ 4) การประเมิน และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ ดังภาพประกอบ 27

ภาพประกอบ 27 แสดงองค์ประกอบของรูปแบบ

5. การพัฒนารูปแบบ

นักวิชาการ นักการศึกษา ได้เสนอแนวคิดการพัฒนารูปแบบ ไว้ดังนี้

Keeves (1988) ได้เสนอแนวคิดการพัฒนารูปแบบ ประกอบด้วย

1. การศึกษาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การศึกษาสภาพข้อมูลพื้นฐาน การระบุปัญหาความต้องการและความจำเป็นการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อกำหนดหลักการองค์ประกอบ และการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา

2. การสร้างแบบร่างหรือรูปแบบเบื้องต้นหรือการนำเสนอทางเลือก

3. การตรวจสอบหรือการประเมินผล ได้แก่ การหาความเหมาะสม ความเป็นไปได้จากผู้ทรงคุณวุฒิ การประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลและการทดลองใช้

4. การปรับปรุงและการพัฒนาและนำเสนอรูปแบบที่สมบูรณ์

สรุปได้ว่า การพัฒนารูปแบบ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาวิเคราะห์ และได้กล่าวถึงการพัฒนารูปแบบไว้ 4 ประการ คือ

1. รูปแบบ ควรประกอบขึ้นด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้างมากกว่า

ความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงแบบธรรมดา อย่างไรก็ตามความเชื่อมโยงแบบเส้นตรงแบบธรรมดาทั่วไปนั้น มีประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการศึกษาวิจัยในช่วงต้นของการพัฒนารูปแบบ

2. รูปแบบควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่เกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบ ได้สามารถตรวจสอบได้โดยการสังเกตและหาข้อสนับสนุนด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ได้

3. รูปแบบ ควรจะต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษาดังนั้นนอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้ ควรใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย
4. รูปแบบควรเป็นเครื่องมือในการสร้างมโนทัศน์ใหม่และการสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่

ดิเรก วรรณเศียร (2545) ได้กล่าวถึงการพัฒนาารูปแบบไว้ว่า การพัฒนารูปแบบนี้ไม่มีข้อกำหนดที่แน่นอนตายตัว โดยทั่วไปการพัฒนาารูปแบบจะเริ่มต้นจากการศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะสร้าง หรือต้องการที่จะพัฒนารูปแบบให้ชัดเจน จากนั้นจึงกำหนดหลักการและองค์ประกอบของรูปแบบที่จะพัฒนาแล้วสร้างรูปแบบขึ้น แล้วนำไปตรวจสอบหาความเหมาะสมและความเป็นไปได้หรือทดลองใช้ต่อไป

บุญชม ศรีสะอาด (2545) ได้กล่าวว่า การวิจัยโดยใช้รูปแบบจำแนกออกได้เป็น 2 ขั้นตอน ขั้นตอนแรกเป็นการสร้างหรือพัฒนารูปแบบ ขั้นที่สองเป็นการทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของรูปแบบ คือ

1. การสร้างรูปแบบ การสร้างหรือพัฒนารูปแบบผู้วิจัยจะสร้างหรือพัฒนารูปแบบขึ้นมาก่อนเป็นรูปแบบตามสมมุติฐาน โดยการศึกษาค้นคว้าทฤษฎี แนวความคิดรูปแบบ (ที่มีผู้พัฒนาไว้แล้วในเรื่องเดียวกัน การหาความเที่ยงตรงของรูปแบบหรือเรื่องอื่นและผลการศึกษาหรือวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งจะช่วยให้สามารถกำหนดองค์ประกอบหรือตัวแปรต่าง ๆ ภายในรูปแบบรวมทั้งลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบหรือตัวแปรเหล่านั้น หรือลำดับก่อนหลังของแต่ละองค์ประกอบ ในรูปแบบในการพัฒนารูปแบบนี้จะต้องใช้หลักของเหตุผลเป็นรากฐานสำคัญและการศึกษาค้นคว้ามากจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนารูปแบบอย่างยิ่ง ผู้วิจัยอาจคิดโครงสร้างของรูปแบบขึ้นมาก่อนแล้วปรับปรุงโดยอาศัยข้อสนเทศ จากการศึกษาค้นคว้าทฤษฎี แนวความคิดรูปแบบ หรือผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง หรือทำการศึกษาค้นคว้าองค์ประกอบย่อยหรือตัวแปรแต่ละตัวแล้วคัดเลือกองค์ประกอบย่อยหรือตัวแปรที่สำคัญประกอบกันขึ้นเป็นโครงสร้างของรูปแบบก็ได้

2. การทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ หลังจากที่ได้พัฒนารูปแบบในขั้นแรก จำเป็นที่จะต้องทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบดังกล่าว เพราะรูปแบบที่พัฒนาขึ้นนั้นถึงแม้ว่าจะพัฒนาโดยมีรากฐานจากทฤษฎี แนวความคิดรูปแบบของคนอื่นและผลการวิจัยที่ผ่านมาก แต่เป็นเพียงรูปแบบตามสมมุติฐาน ซึ่งจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานการณ์จริงหรือทำการทดลองนำไปใช้ในสถานการณ์จริง เพื่อทดสอบดูว่ามีความเหมาะสมหรือไม่เป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพตามที่มุ่งหวังหรือไม่ (ในขั้นนี้บางครั้งจึงใช้คำว่าทดสอบประสิทธิภาพของรูปแบบ) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานการณ์จริงหรือทดลองใช้รูปแบบที่พัฒนาในสถานการณ์จริง จะช่วยให้ทราบอิทธิพลหรือความสำคัญขององค์ประกอบย่อยหรือตัวแปรต่าง ๆ ในรูปแบบและ

อิทธิพลหรือความสำคัญของกลุ่มองค์ประกอบหรือกลุ่มตัวแปรในรูปแบบ ผู้วิจัยอาจปรับปรุงแบบใหม่ โดยตัดองค์ประกอบที่พบว่ามีความสำคัญน้อยออกจากรูปแบบของตนทำให้ได้รูปแบบที่เหมาะสม

สมาน อัครภูมิ (2541) ได้เสนอแนวคิดและแนวทางในการพัฒนารูปแบบไว้ ดังนี้

1. การศึกษารูปแบบ หมายถึง การศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับหลักการและข้อมูล ประกอบการสร้างรูปแบบ ซึ่งอาจจะดำเนินการได้โดยวิธีสำรวจความคิดเห็นหรือการศึกษาภาคสนาม

2. การนำเสนอรูปแบบ การออกแบบและนำเสนอรูปแบบใหม่เพื่อให้ได้รูปแบบ ที่ดีกว่าที่เป็นอยู่ ในขั้นนี้ยังไม่ต้องทดลองใช้รูปแบบ เพียงแต่จัดโอกาสนำเสนอเพื่อพิจารณาของ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาและประเมินในรูปของแบบสอบถาม หรือการประชุมสัมมนาการนำรูปแบบให้ผู้ปฏิบัติประเมินความเป็นไปได้ ตลอดจนการให้ข้อคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะ

3. การพัฒนารูปแบบ หมายถึง การวิจัยที่ผู้วิจัยต้องการดำเนินการทั้งสามส่วน คือ การศึกษารูปแบบ การออกแบบรูปแบบใหม่ การนำรูปแบบใหม่ไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริง ส่วนจะมีการใช้ที่รอบขึ้นอยู่กับโครงการวิจัยและทำการรายงานผลการทดลองใช้

ทิตินา เขมมณี (2557) กล่าวถึงการพัฒนารูปแบบ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นรวบรวมปัญหา (Problem Formulation) เพื่อให้รู้ว่าอะไรคือปัญหา ที่แท้จริง

2. ขั้นพัฒนารูปแบบ (Model Construction) ดำเนินการหลังจากที่ได้ รวบรวมปัญหาต่าง ๆ แล้วในการสร้างรูปแบบต้องพิจารณาวัตถุประสงค์เบื้องต้นของการสร้าง และต้องรู้ถึงลักษณะที่ต้องการของผลผลิต ต้องรู้ข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นและควรคำนึงค่าใช้จ่าย ในการสร้างและความสนใจของผู้ใช้ด้วย เพราะถ้ารูปแบบมีค่าใช้จ่ายสูงและไม่เป็นที่ยอมรับของผู้ใช้ ข้อมูลที่รวบรวมอาจมีโอกาสมกพร่องได้ในระหว่างการทำงานขั้นต่าง ๆ จึงควรมีการให้คำจำกัด ความ สภาพการณ์ การสุ่มตัวอย่างและทำตามหลักวิชาการอย่างเคร่งครัด

3. การทดสอบรูปแบบ (Testing the Model) เมื่อสร้างรูปแบบเสร็จแล้ว ควรทดสอบโดยพิจารณาถึง

3.1 ความตรงตามสถานการณ์จริง (Valid) รูปแบบที่สร้างหากมีความ ไกล่เคียงกับความจริงจะดีมาก เพราะจะช่วยให้การตัดสินใจดีขึ้น ไม่ยุ่งยากต่อการนำไปใช้ และควรพิจารณาถึงระดับของความสำเร็จจากการแก้ปัญหา

3.2 การนำไปทดลองใช้ เพื่อเปรียบเทียบว่าผลการนำไปใช้ทำให้มีการ ปรับปรุงคุณภาพในการปฏิบัติงานอย่างไร การทดลองใช้มี 2 ลักษณะ คือ ทดลองย้อนหลัง (Retrospective Evaluation) โดยใช้กับข้อมูลในอดีตและการทดลองใช้ปฏิบัติในปัจจุบัน (Pretest)

4. การทำให้สำเร็จ (Implementation) เมื่อผ่านการทดสอบแล้วควรนำไปใช้ให้เกิดความสำเร็จ เพราะไม่มีรูปแบบใดที่เรียกว่าสำเร็จอย่างสมบูรณ์จนกว่าจะได้รับการยอมรับ ได้รับความสนใจและมีการนำไปใช้

5. การพัฒนาปรับปรุงรูปแบบให้ทันสมัย (Model Updating) แม้ว่าจะมีการนำรูปแบบไปใช้งานประสบความสำเร็จ แต่ก็ควรมีการปรับปรุง ประยุกต์ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ขององค์การและสถานการณ์ที่มากระทบจากภายนอกและภายในองค์กรด้วย

กล่าวโดยสรุป รูปแบบที่จะนำไปใช้ให้ได้ประโยชน์สูงสุดนั้นรูปแบบต้องประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ คือ มีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง สามารถทำนายผลได้ สามารถขยายความผลทำนายได้กว้างขวางขึ้น และสามารถนำไปสู่แนวความคิดใหม่ ๆ สำหรับการพัฒนารูปแบบนั้น ผู้วิจัยจะต้องศึกษาแนวคิดทฤษฎีในการสร้างรูปแบบ นำเอาข้อมูลที่จัดเก็บมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อกำหนดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของรูปแบบ กำหนดโครงสร้างและข้อเสนอของรูปแบบอย่างชัดเจน เพื่อนำไปสู่ผลสรุปเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่มุ่งหวังของการวิจัย มีการทดสอบและปรับปรุงรูปแบบก่อนนำรูปแบบไปใช้งานจริง ประเมินผลหลังจากการนำรูปแบบไปใช้งานจริง

6. การตรวจสอบรูปแบบ

สำหรับการตรวจสอบรูปแบบที่ดีได้มีนักวิชาการนำเสนอไว้ ดังนี้

Eisner (1975) ได้เสนอแนวคิดการตรวจสอบโดยการใช้ผู้ทรงคุณวุฒิในบางเรื่อง ที่ต้องการความละเอียดอ่อนมากกว่าการวิจัยในเชิงปริมาณ โดยเชื่อว่าการรับรู้ที่เท่ากันเป็นคุณสมบัติพื้นฐานของผู้รู้และได้เสนอแนวคิดการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิไว้ ดังนี้

1. การประเมินโดยแนวทางนี้มีได้เน้นผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมายตามรูปแบบ การประเมินของเป้าหมาย (Goal-Based Models) การตอบสนองปัญหาและความต้องการของผู้เกี่ยวข้องตามรูปแบบการประเมินแบบสนองตอบ (Responsive Models) หรือกระบวนการตัดสินใจ (Decision Making Models) แต่อย่างใดอย่างหนึ่ง แต่การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิจะเป็นการวิเคราะห์วิจารณ์อย่างลึกซึ้งเฉพาะในประเด็นที่นำมาพิจารณา ซึ่งไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเสมอไป

2. เป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง (Specialization) ในเรื่องที่จะประเมินโดยที่พัฒนามาจากรูปแบบวิจารณ์งานศิลป์ (Art Criticism) ที่ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงมาเป็นผู้วินิจฉัย เนื่องจากเป็นการวัดคุณค่าไม่อาจประเมินด้วยเครื่องวัดใด ๆ และต้องใช้ความรู้ความสามารถของผู้ประเมินอย่างแท้จริง ต่อมาได้มีการนำแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้ในทางการศึกษาระดับสูงในวงการศึกษาระดับสูงขั้นพื้นฐานมากขึ้น ในสาขาเฉพาะที่ต้องอาศัยผู้รู้ ผู้เล่นในเรื่องนั้นจริง ๆ มาเป็นผู้ประเมินผล ทั้งนี้เพราะองค์ความรู้ เฉพาะสาขานั้นผู้ที่ศึกษาเรื่องนั้น จึงจะทราบและเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

3. เป็นรูปแบบที่ใช้ตัวบุคคล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการประเมิน โดยใช้ความเชื่อถือว่า ผู้ทรงคุณวุฒินั้นเที่ยงธรรมและมีดุลพินิจที่ดี ทั้งนี้มาตรฐานและเกณฑ์ การพิจารณาต่าง ๆ นั้นจะเกิดขึ้นจากประสบการณ์และความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒินั่นเอง

4. เป็นรูปแบบที่ยอมให้ความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิ ตามอัธยาศัยและความถนัดของแต่ละคน นับตั้งแต่การกำหนดประเด็นที่พิจารณา การบ่งชี้ข้อมูล ที่ต้องการ การเก็บรวบรวม การประมวลผล การวินิจฉัยข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำเสนอทั้งนี้การเลือก ผู้ทรงคุณวุฒิจะเน้นที่สถานภาพทางวิชาชีพ ประสบการณ์และการเป็นที่เชื่อถือ (High Credit) ของวิชาชีพนั้นเป็นสิ่งสำคัญ

อุทุมพร จามรมาน (2541) ได้สรุปไว้ว่า จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการสร้างรูปแบบ เพื่อทดสอบหรือตรวจสอบรูปแบบนั้นมาด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ การตรวจสอบรูปแบบมีหลายวิธี ซึ่งอาจใช้การวิเคราะห์จากหลักฐานเชิงคุณลักษณะและเชิงปริมาณ (Qualitative) โดยที่ การตรวจสอบรูปแบบจากหลักฐานเชิงคุณลักษณะอาจมีผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบ ส่วนการ ตรวจสอบโมเดลจากหลักฐานเชิงปริมาณใช้เทคนิคทางสถิติ ซึ่งการตรวจสอบรูปแบบตรวจสอบลักษณะ 2 อย่าง คือ

1. การตรวจสอบความมากน้อยของความสัมพันธ์ความเกี่ยวข้องของเหตุผล ระหว่างตัวแปร
2. การประมาณค่าพารามิเตอร์ของความสัมพันธ์ดังกล่าว ซึ่งการประมาณค่านี้ สามารถประมาณข้ามเวลา (Across Time) กลุ่มตัวอย่าง (Samples) หรือสถานที่ได้ (Sites) หรือ อ้างอิงจากกลุ่มตัวอย่างไปหาประชากรก็ได้ โดยผลการตรวจสอบนำไปสู่คำตอบ 2 ข้อ คือ การสร้าง รูปแบบใหม่และการปรับปรุงหรือพัฒนารูปแบบเดิม

ผู้วิจัยสรุปเกี่ยวกับการตรวจสอบได้ดังนี้ การตรวจสอบของรูปแบบนั้นเป็นการ ตรวจสอบที่มีได้เน้นผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมายตามรูปแบบ แต่เป็นการประเมินที่เน้นความเชี่ยวชาญ เฉพาะทาง เป็นการใช้รูปแบบที่ใช้ตัวบุคคล ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ โดยการตรวจสอบรูปแบบหลักฐาน เชิงคุณลักษณะ

การสนทนากลุ่ม (Focus Group)

1. ความหมายของการสนทนากลุ่ม

นักวิชาการ นักการศึกษา ได้ให้ความหมายของการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ดังนี้ วานิช มาลัย และอรสา ปานขาว (2548) ได้ให้ความหมายว่า การสนทนากลุ่ม เป็นรูปแบบการสัมภาษณ์ชนิดหนึ่งที่ใช้สำหรับผู้ที่ถูกสัมภาษณ์กลุ่มเล็ก ๆ มักใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

ในกรณีที่ต้องการได้ข้อมูลจากการพิจารณาในกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ผู้ที่นำมาใช้ในการทำสนทนากลุ่มจะเป็นบุคคลที่ผู้ศึกษาคาดว่าจะเป็นผู้ที่สามารถให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการศึกษาได้เป็นอย่างดี โดยปกติจะใช้ผู้เข้าร่วมสนทนาประมาณ 8-12 คน หากใช้จำนวนน้อยกว่า 8 คนจะถือว่ากลุ่มตัวอย่างยังไม่เป็นตัวแทน แต่ถ้าใช้มากกว่า 12 คน จะทำให้เกิดปัญหายุ่งยากในการดำเนินงาน

เกษมสิงห์ เพ็ญฟู (2551) ได้ให้ความหมายว่า การจัดสนทนากลุ่ม คือ การที่จัดให้มีกลุ่มคนที่เป็นผู้รู้มีลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม อาชีพ หรือคุณลักษณะภูมิหลังต่าง ๆ ที่ใกล้เคียงกันที่สุด และคาดว่าเป็นกลุ่มที่สามารถตอบประเด็นคำถามที่นักวิจัยสนใจได้ดีที่สุด มีสมาชิกที่เข้าร่วมกลุ่ม มีจำนวน 7-8 คน เป็นกลุ่มที่มีลักษณะโต้ตอบและโต้แย้งกันดีที่สุดก่อให้เกิดการสนทนาที่เปิดกว้างที่จะให้ทุกคนไม่อายคน วิพากษ์วิจารณ์ได้ดีที่สุด ส่วนในกรณีที่มีสมาชิก 9-12 คน ซึ่งเป็นกลุ่มใหญ่ วงสนทนาอาจจะมีการแบ่งกลุ่มย่อย หันหน้าเข้าสนทนากันเอง แต่ในกรณีนี้อาจจะลำบากในการนั่งสนทนาเป็นกลุ่มและยากต่อการสรุปประเด็นปัญหาหรือวิเคราะห์ข้อมูล

สรุปได้ว่า การสนทนากลุ่ม (Focus Group) หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนาของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเป็นบุคคลที่สามารถให้คำตอบในประเด็นที่ต้องการศึกษาได้ โดยจัดให้มีกลุ่มสนทนาประมาณ 7-12 คน ซึ่งกลุ่มที่จะมีลักษณะโต้ตอบโต้แย้งกันดีที่สุดคือ 7-8 คน และจะต้องมีผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) เป็นผู้คอยจุดประเด็นในการสนทนา เพื่อชักจูงให้กลุ่มเกิดแนวคิดและแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นหรือแนวทางการสนทนาอย่างละเอียดและรอบด้าน

2. ขั้นตอนในการสนทนากลุ่ม

นักวิชาการ นักการศึกษา ได้เสนอขั้นตอนการสนทนากลุ่มดังนี้

ชาย โพรธิตา (2547) ได้เสนอขั้นตอนการสนทนากลุ่ม มีดังนี้ 1) กำหนดปัญหาการวิจัยหรือประเด็นที่จะอภิปรายกลุ่ม 2) กำหนดกรอบการเลือกตัวอย่าง 3) กำหนดผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม 4) สร้าง/ทดสอบแนวคำถาม 5) เลือกกลุ่มตัวอย่างหรือผู้ทรงคุณวุฒิ 6) จัดการสนทนากลุ่ม 7) จัดระเบียบข้อมูล 8) วิเคราะห์ข้อมูล และ 9) เขียนรายงาน

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (2549) ได้เสนอขั้นตอนในการจัดการสนทนากลุ่ม ดังนี้ 1) กำหนดวัตถุประสงค์ 2) กำหนดกลุ่มเป้าหมายของผู้ให้ข้อมูล 3) ตัดสินใจว่าจะทำกี่กลุ่ม 4) วางแผนเรื่องระยะเวลาและตารางเวลา 5) ออกแบบแนวคำถาม 6) ทดสอบแนวคำถามที่สร้างขึ้น 7) ทำความเข้าใจกับผู้ดำเนินการสนทนา 8) คัดเลือกผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนา 9) การจัดเตรียมการทำสนทนากลุ่ม 10) จัดกลุ่มสนทนา 11) ประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล

รัตนะ บัวสนธ์ (2551) ได้เสนอขั้นตอนในการจัดการสนทนากลุ่ม ดังนี้

1. ผู้ร่วมสนทนาหรือสมาชิกที่ได้รับตามคุณสมบัติ หรือตามตัวแปรที่สอดคล้องกับเงื่อนไขตามที่ผู้วิจัยต้องการ

2. ผู้จัดบันทึกและผู้ให้บริการทั่วไปเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่จะบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสนทนาทั้งข้อมูลที่เป็นคำพูดของสมาชิกในกลุ่ม สนทนาทุกคำพูดเท่าที่จะจดได้ทันและข้อมูลที่ไม่ใช่คำพูด แต่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นขณะสนทนา เช่น อากัปกริยา ท่าทางการแสดงสีหน้าของผู้สนทนาเมื่อทำการโต้ตอบ หรือการนั่งเงิบ เป็นต้น ข้อมูลดังกล่าวจะช่วยในการตีความสรุปรายงานวิจัยต่อไป ทั้งนี้ในการจัดบันทึก ผู้จัดบันทึกจะต้องใส่ชื่อสมาชิกที่ผู้พูดหรือผู้แสดงอากัปกริยาดังกล่าวด้วยเพื่อป้องกันการลืมน ผู้จัดบันทึกยังอาจช่วยเตือนพิธีกรกรณีลืมนประเด็นคำถามบางประเด็น ตลอดจนการช่วยให้พิธีกรแจกคำถามได้ทั่วถึงกับสมาชิกทุกคน

3. ผู้ให้บริการทั่วไป เป็นบุคคลที่ทำหน้าที่ให้บริการในด้านต่าง ๆ ในการสนทนา เพื่อให้การดำเนินการสนทนาเป็นไปอย่างราบรื่นโดยไม่ติดขัด เช่น การให้บริการน้ำดื่ม กาแฟ ขนม หรือของขบเคี้ยว การบันทึกเทปและการเปลี่ยนเทปบันทึก รวมทั้งการป้องกันบุคคลที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสนทนาเข้ามารบกวนขัดจังหวะการสนทนา

สรุปได้ว่า ขั้นตอนในการสนทนากลุ่ม เริ่มจากกำหนดวัตถุประสงค์ สร้างประเด็นคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ กำหนดคุณสมบัติผู้ทรงคุณวุฒิ นัดหมายการสนทนา ดำเนินการสนทนากลุ่ม จัดบันทึกข้อมูลที่ได้รับการวิพากษ์และวิเคราะห์สรุปรายงานข้อมูล จากการสนทนา

การประเมินความต้องการจำเป็น

1. ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น

นักวิชาการ นักการศึกษาให้ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น ดังนี้ สุวิมล ว่องวานิช (2548) ได้ให้ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทแรก การนิยามตามโมเดลความแตกต่าง และประเภทที่สองการนิยามโมเดลการแก้ปัญหา

1. การนิยามโมเดลความแตกต่าง (Discrepancy Model) หมายถึง ความแตกต่างระหว่างสิ่งที่มุ่งหวังกับสิ่งที่มีอยู่จริง นิยามนี้ยังสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกกำหนดความต้องการจำเป็นในลักษณะของความแตกต่างของผลที่เกิดขึ้น แต่ไม่ได้กำหนดว่าต้องมีความแตกต่างกันเท่าใดจึงจะถือว่าเป็น “ความต้องการจำเป็น” กลุ่มที่สอง กำหนดความต้องการจำเป็นว่าเป็นความแตกต่างของผลที่เกิดขึ้นก็ได้หรือไม่ก็ได้ แต่เกณฑ์การพิจารณาจะเป็นความต้องการจำเป็นหรือไม่ให้พิจารณาจากประโยชน์ที่ได้รับ หากความต้องการจำเป็นได้รับการตอบสนองหรือความเสียหายหรือผลเสียที่เกิดขึ้น หากความต้องการจำเป็นไม่ได้รับการตอบสนอง นิยามตามโมเดลนี้เรียกว่า “Performance Needs”

2. การนิยามโมเดลการแก้ปัญหา (Solution Model) หมายถึง สิ่งที่ต้องการ และจำเป็นต้องทำให้ได้ หรือทำให้เกิด หรือทำให้มี ซึ่งหากไม่ได้รับจะอยู่ในสภาพที่ไม่พึงประสงค์ นิยามโมเดลนี้ เรียกว่า “Treatment Needs”

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล (2550) ได้ให้ความหมายของการประเมินความต้องการ ความจำเป็น หมายถึง กระบวนการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ควรจะเป็นและสิ่งที่เป็นอย่างอยู่ในปัจจุบัน หากมีความขัดแย้งระหว่างความแตกต่างที่พบก็จะชี้ให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น ในองค์กรหรือหน่วยงาน ผู้บริหารวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเพื่อหาความสามารถที่ต้องพัฒนา ของบุคลากร โดยนำความสามารถมาตรฐาน (สิ่งที่ควรจะเป็น) ในการดำเนินงานลบด้วย ความสามารถที่บุคลากรมีอยู่จริง (สิ่งที่เป็นอย่าง) จะได้ความสามารถที่ต้องการพัฒนา (ความแตกต่าง) ซึ่งจะนำไปสู่การจัดหลักสูตรฝึกอบรมบุคลากรต่อไป

สรุปได้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการในการวิเคราะห์ ความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพอันพึงประสงค์ คาดหวังให้เกิดขึ้น เพื่อเป็นแนวทาง ในการพัฒนางานต่อไป

2. ความสำคัญของความต้องการความจำเป็น

นักวิชาการเสนอความสำคัญของการประเมินความต้องการความจำเป็น ดังนี้ สุวิมล ว่องวานิช (2548) ได้เสนอความสำคัญของการประเมินความต้องการ ความจำเป็นไว้ว่า เป็นกระบวนการประเมินเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นกับ สภาพที่ควรจะเป็น โดยระบุสิ่งที่ต้องการให้เกิดว่ามีลักษณะเช่นใดและประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่า มีลักษณะเช่นใด จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่าสมควรเปลี่ยนแปลง อะไรบ้าง การประเมินความต้องการความจำเป็นทำให้ได้ข้อมูลนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการ จัดการศึกษาหรือการเปลี่ยนแปลงผลที่เกิดขึ้นปลายทาง การเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการประเมิน ความต้องการความจำเป็นจึงเป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์และเป็นการเปลี่ยนแปลงทางบวก

Witkin และ Altschuld (1995) ได้เสนอความสำคัญของการประเมินความต้องการ ความจำเป็นไว้ว่า เป็นกระบวนการเพื่อจัดเรียงลำดับความสำคัญก่อนหลังและการตัดสินใจ

สรุปได้ว่า ความสำคัญของความต้องการความจำเป็น เป็นกระบวนการประเมิน เพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นกับสภาพที่ควรจะเป็น โดยระบุสิ่งที่ต้องการให้เกิด ว่ามีลักษณะเช่นใดและประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่ามีลักษณะเช่นใด จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ ประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่าสมควรเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง เพื่อจัดเรียงลำดับความสำคัญก่อนหลัง

3. ขั้นตอนการประเมินความต้องการความจำเป็น

นักวิชาการเสนอขั้นตอนของการประเมินความต้องการความจำเป็น ดังนี้

สุวิมล ว่องวานิช (2548) ได้เสนอขั้นตอนการประเมินความต้องการความจำเป็นไว้ว่า 3 ขั้นตอน คือ 1) การระบุความต้องการจำเป็น (Needs Identification) 2) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Analysis) และ 3) การกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาความต้องการจำเป็น (Needs Solution)

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล (2550) เสนอขั้นตอนการประเมินความต้องการความจำเป็น ดังนี้

1. ขั้นก่อนการประเมิน (Reassessment) ขั้นแรกนี้เป็นขั้นตอนของการสำรวจ (Exploration) ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย ๆ ดังนี้

- 1.1 การวางแผนสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็น
- 1.2 การนิยามหรือการกำหนดวัตถุประสงค์ทั่วไป สำหรับการประเมินความต้องการจำเป็น
- 1.3 กำหนดขอบเขตหลักของการประเมินความต้องการจำเป็นหลัก และหรือประเด็นที่ต้องการประเมิน
- 1.4 กำหนดรายละเอียดและข้อมูลความต้องการตามขอบเขตที่จะประเมิน ซึ่งรวมถึงกลุ่มเป้าหมายในการประเมิน
- 1.5 ตัดสินใจกำหนดเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูล แหล่งข้อมูลวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการใช้ประโยชน์จากข้อมูล ผลที่ได้จากขั้นตอนนี้ คือ แผนเบื้องต้นสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็นและนำไปใช้ในขั้นที่ 2 และ 3

2. ขั้นประเมิน (Assessment) หลังจากสำรวจความต้องการจำเป็นต่าง ๆ แล้วในขั้นนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Gathering) ประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

- 2.1 สรุปตัดสินใจกำหนดเกี่ยวกับบริบท ขอบเขต และสิ่งที่เกี่ยวข้องในการประเมินความต้องการจำเป็น
- 2.2 เก็บรวบรวมข้อมูลของความต้องการ ซึ่งในขั้นนี้ยอมทำให้ทราบความต้องการของผู้รับบริการหรือกลุ่มเป้าหมาย
- 2.3 หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว นำข้อมูลที่ได้มาจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในเบื้องต้นระยะแรก
- 2.4 วิเคราะห์หาสาเหตุของความต้องการจำเป็นหรือประเด็นปัญหา
- 2.5 วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด ผลที่ได้ในขั้นประเมินคือความต้องการจำเป็นหรือปัญหาที่ต้องการแก้ไขตามลำดับความสำคัญในระยะแรก

3. ขั้นหลังการประเมิน (Post assessment) เมื่อได้ผลการประเมินความต้องการจำเป็นแล้วในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นตอนหนึ่ง คือ การนำผลการประเมินไปใช้ (Utilization) ประกอบด้วย

- 3.1 จัดเรียงลำดับ (Set Priority) ความสำคัญของความต้องการจำเป็น ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญและทำให้การประเมินความต้องการจำเป็นมีความสมบูรณ์
- 3.2 พิจารณาทางเลือกสำหรับการแก้ปัญหาจากข้อที่ 1 ทำให้ทราบปัญหาที่เร่งด่วนที่สุด ถ้าหากไม่นำมาแก้ปัญหาก็จะสูญเปล่าในการทำการประเมิน ดังนั้น จึงต้องช่วยกันพิจารณาทางเลือกสำหรับการแก้ปัญหา
- 3.3 พัฒนาแผนการปฏิบัติเพื่อใช้ในการดำเนินงานต่อไป
- 3.4 ประเมินผลของการประเมินความต้องการจำเป็น
- 3.5 รายงานผลการประเมินความต้องการจำเป็น

Witkin และ Altschuld (1995) ได้เสนอขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็น ดังนี้

ระยะที่ 1 ก่อนการประเมิน (การสำรวจ) เป็นระยะการเตรียมการก่อนประเมินความต้องการจำเป็น ได้แก่ การกำหนดแผนการดำเนินการ การกำหนดจุดมุ่งหมายหลักการกำหนดขอบเขตหรือประเด็นของความต้องการจำเป็น รวมถึงการกำหนดข้อมูลที่จะรวบรวมแหล่งที่มาของข้อมูล วิธีการ ระดับความสามารถในการใช้ข้อมูล

ระยะที่ 2 การประเมิน (การเก็บรวบรวมข้อมูล) เป็นระยะการเก็บข้อมูลและความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น การจัดลำดับความต้องการจำเป็นก่อนหลังขั้นแรก การวิเคราะห์สาเหตุ ระดับที่ 1, 2 และ 3 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 3 หลังการประเมิน (การนำไปใช้ประโยชน์) เป็นระยะของการใช้ผลการประเมินความต้องการจำเป็นก่อนหลังในทุกระดับที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ การพิจารณาแนวทางการแก้ปัญหาการพัฒนาแผนปฏิบัติงานในการแก้ปัญหา การประเมินความต้องการจำเป็น การเผยแพร่ผลที่ได้รับ

สรุปได้ว่า ขั้นตอนของการประเมินความต้องการจำเป็น เริ่มจากการกำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดขอบเขตหรือประเด็นในการประเมิน กำหนดวิธีการประเมินความต้องการจำเป็น นำข้อมูลมาวิเคราะห์สังเคราะห์จัดเรียงลำดับ รายงานและนำผลการประเมินความต้องการจำเป็นไปใช้ประโยชน์ต่อไป

การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

1. ความหมายของการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

นักวิชาการ นักการศึกษา ได้ให้ความหมายของการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ดังนี้

โยธิน ศรีโสภา (2542) ได้ให้ความหมายการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง วิธีการประเมินรูปแบบหนึ่งของวิธีการประเมินเชิงธรรมชาติ (Naturalistic Approach) ตามแนวคิดของ Eisner ซึ่งมีความเชื่อว่า การรู้ทันสิ่งต่าง ๆ เป็นคุณลักษณะพื้นฐานของผู้ทรงคุณวุฒิ

Eisner (1975) ได้ให้ความหมายของการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง การประยุกต์มโนทัศน์ของศิลปะวิจารณ์ (Art Criticism) มาใช้เป็นรูปแบบของการประเมิน โดยให้แนวคิดการวิพากษ์วิจารณ์เป็นการใช้วิจารณ์ญาณในการบรรยายคุณภาพของสิ่งที่ศึกษา (Descriptive Aspect) ตีความหมายของคุณภาพของสิ่งที่ศึกษา (Interpretive Aspect) ออกมาในเชิงประจักษ์ตามการรับรู้ของผู้เชี่ยวชาญและตัดสินคุณค่าของสิ่งนั้น (Evaluative Aspect)

Conrad และ Wilson (1985) ได้ให้ความหมายของการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง รูปแบบหนึ่งของการประเมินซึ่งถือว่ารูปแบบนี้เป็นวิธีการประเมินทางการศึกษา คือ การวิพากษ์วิจารณ์ทางการศึกษา โดยอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิเป็นวิธีที่นิยมใช้มากทางอุดมศึกษา และมีความเชื่อถือได้ เพราะถือว่าการตัดสินโดยกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ในศาสตร์สาขานั้น ๆ หรือในวิชาชีพเป็นสิ่งที่ยอมรับได้

สรุปได้ว่า การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) หมายถึง รูปแบบหนึ่งของการประเมินซึ่งถือว่าเป็นวิธีการประเมินทางการศึกษา คือ การวิพากษ์วิจารณ์ทางการศึกษา โดยอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิเป็นวิธีที่นิยมใช้มากทางอุดมศึกษาและมีความเชื่อถือได้ เพราะถือว่าการตัดสินโดยกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ในศาสตร์สาขานั้น ๆ

2. ความสำคัญของการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

นักวิชาการ นักการศึกษา ได้เสนอความสำคัญของการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

โยธิน ศรีโสภา (2542) ได้เสนอความสำคัญของการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ ว่าเป็นวิธีการประเมินรูปแบบหนึ่งเชื่อว่าการรู้ทันสิ่งต่าง ๆ เป็นคุณลักษณะพื้นฐานของผู้ทรงคุณวุฒิ

Eisner (1975) ได้เสนอความสำคัญของการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญว่าเป็นรูปแบบของการประเมิน โดยให้แนวคิดการวิพากษ์วิจารณ์เป็นการใช้วิจารณ์ญาณในการบรรยายคุณภาพ ตีความหมายของสิ่งที่ศึกษาออกมาในเชิงประจักษ์ตามการรับรู้ของผู้เชี่ยวชาญ

Conrad และ Wilson (1985) ได้เสนอความสำคัญของการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ ว่าเป็นวิธีการประเมินทางการศึกษา คือ การวิพากษ์วิจารณ์ทางการศึกษาโดยอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิ มีความเชื่อถือได้เพราะถือว่าการตัดสินโดยกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ในศาสตร์สาขานั้น ๆ

3. กระบวนการการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

นักวิชาการ นักการศึกษา ได้เสนอกระบวนการการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้
โยธิน ศรีโสภา (2542) ได้เสนอกระบวนการการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

1. เป็นรูปแบบการประเมินให้ความสำคัญกับผู้รู้หรือผู้ทรงคุณวุฒิ ในการใช้ วิจารณ์ญาณวิเคราะห์วิจารณ์อย่างลึกซึ้งในประเด็นหนึ่งที่น่าขึ้นมาให้พิจารณา ซึ่งไม่จำเป็นต้อง เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์หรือผู้ที่เกี่ยวข้องใด ๆ ทั้งนี้ก็เพื่อให้ข้อสรุปประสิทธิภาพ หรือความเหมาะสมของสิ่งที่ประเมิน
2. เป็นรูปแบบการประเมินผลที่เน้นผลที่เน้นความเฉพาะทาง (Specialization) เนื่องจากรูปแบบนี้พัฒนามาจากรูปแบบการวิจารณ์งานศิลปะ (Arts Criticism) ที่มีความ ละเอียดอ่อนลึกซึ้งและต้องอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิระดับสูงมาวินิจฉัย เนื่องจากไม่สามารถวัดคุณค่าได้จาก เครื่องมือวัดใด ๆ นอกจากการใช้วิจารณ์ญาณของผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญเท่านั้น ต่อมามีการประยุกต์ใช้กับ การศึกษาระดับสูงในสาขาเฉพาะที่ต้องอาศัยผู้รู้ในเรื่องนั้น ๆ จริงรูปแบบนี้จึงเป็นที่นิยมนำมาใช้ ประเมินผลในวงการอุดมศึกษาที่ต้องการความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขา
3. เป็นรูปแบบการประเมินที่ใช้คำตัดสิน (Judgment) ของบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นเครื่องมือในการประเมินผล โดยให้ความเชื่อถือในภูมิหลัง ประสบการณ์ ความคิดวิจารณ์ญาณที่ดี และความเที่ยงธรรมของผู้ทรงคุณวุฒิ
4. เป็นรูปแบบที่ยอมให้ความยืดหยุ่นในการบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิ ตามอรรถาธิบายและความถนัดของแต่ละคน นับตั้งแต่การกำหนดประเด็นสำคัญที่จะพิจารณาการบ่งชี้ ข้อมูลที่ต้องการการเก็บรวบรวม ประมวลและวินิจฉัยข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำเสนอการเลือก ผู้ทรงคุณวุฒิจะเน้นที่สถานภาพทางวิชาชีพ ประสบการณ์ และการเป็นที่เชื่อถือ (High Credibility) ของวิชาชีพนั้น ๆ เป็นสำคัญ

Eisner (1975) ได้เสนอกระบวนการของการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ มีรายละเอียด 6 ข้อ ที่สนับสนุน Educational Criticism ไว้ดังนี้

1. การวิพากษ์วิจารณ์และช่วยอธิบายวัตถุประสงค์และกระบวนการที่เป็นจริง ซึ่งสัมพันธ์กันระหว่างสาระและรูปแบบของเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
2. การวิพากษ์วิจารณ์จะช่วยอธิบายวัตถุประสงค์และกระบวนการที่เป็นจริง ซึ่งสัมพันธ์กันระหว่างส่วนประกอบย่อยและองค์รวมของเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

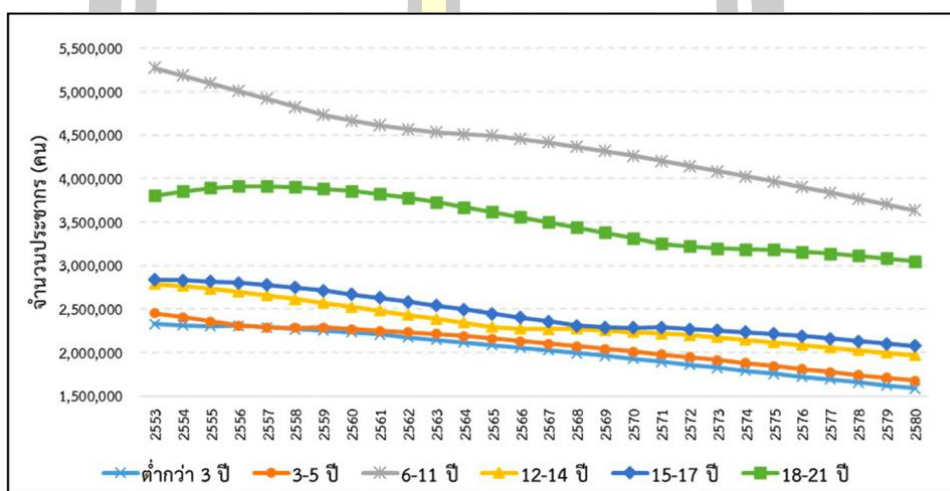
3. การวิพากษ์วิจารณ์เป็นเรื่องการสะท้อนจากการหยั่งรู้สู่การกำหนดวัตถุประสงค์หรือรูปแบบที่เป็นกรออกแบบอย่างมีความสมบูรณ์และมีความซับซ้อน
 4. การวิพากษ์วิจารณ์จะเปิดเผยธรรมชาติของประสบการณ์ที่ลึกซึ้ง (เป็นแก่นแท้) โดยไม่มีรูปแบบรับรู้ที่ง่ายและการสะท้อนกลับของการวิพากษ์ ทั้งส่วนที่เป็นกระบวนการและผลผลิตของการปฏิบัติงาน
 5. การวิพากษ์วิจารณ์จะเปิดเผย โดยยึดหลักการพื้นฐานด้วยการแปลความและตัดสินกระบวนการและวัตถุประสงค์ ซึ่งจะอาศัยผลลัพธ์จากการสรุปความเกี่ยวข้องจากประสบการณ์โดยรวมของความมีมนุษย์ธรรม
 6. การวิพากษ์วิจารณ์ใช้การสังเคราะห์ความรู้ที่ได้จากกระบวนการทางวิจัยที่แตกต่างกันของทฤษฎีการหยั่งรู้
- สรุปได้ว่า การสัมมนากลุ่มอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) มีกระบวนการคือนำประเด็นมาพิจารณาเพื่อหาข้อสรุปหรือความเหมาะสมของสิ่งที่ประเมินและผู้ทรงคุณวุฒิถือเป็นเครื่องมือในการประเมินผลเชื่อถือในประสบการณ์ ความคิดวิจารณ์ญาณและความเที่ยงธรรมของผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ให้ข้อมูลหรือตัดสิน

สภาพบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก

มีนักการศึกษา นักวิชาการได้ศึกษาและอธิบายเกี่ยวกับสภาพบริบทเกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565 ข) มีสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 29,576 แห่ง แบ่งเป็นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 27,040 แห่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 2,360 แห่ง โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ จำนวน 51 แห่ง โรงเรียนศึกษาพิเศษ จำนวน 48 แห่ง ศูนย์การศึกษาพิเศษ จำนวน 77 แห่ง เมื่อพิจารณาสถานศึกษาที่เป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก จำแนกตามขนาดจำนวนนักเรียน ปีการศึกษา 2565 ประเภทประถมศึกษา ขนาดที่ 1 (จำนวนนักเรียน 1-120) รวม 14,618 แห่ง และมีห้องเรียน รวม 117,355 ห้อง ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบายแนวทางมาตรการการดำเนินงานและพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตลอดจนรูปแบบการใช้ทรัพยากรร่วมกันเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการ และคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขนาดเล็ก อันจะนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำและเพิ่มโอกาสให้นักเรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพต่อไป

สภาพแวดล้อมภายนอก พบว่า ปัจจัยด้านผู้รับบริการเป็นโอกาสต่อการพัฒนา คือ ผู้ปกครองพร้อมส่งบุตรหลานให้เรียนในโรงเรียนที่มีคุณภาพ การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนส่งผลให้เกิด การเคลื่อนย้ายของประชากรวัยเรียนจากประเทศเพื่อนบ้านสู่โรงเรียนบริเวณชายขอบหรือโรงเรียนที่ ใช้แรงงานจากต่างชาติมาก ด้านอุปสรรค พบว่า ประชากรวัยเรียนที่เป็นสัญชาติไทยมีแนวโน้มลดลง ทุกปี ผู้ปกครองนิยมส่งบุตรหลานไปเรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงและโรงเรียนเอกชน ส่งผลให้โรงเรียน ในชุมชนมีแนวโน้มปรับขนาดเป็นโรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มขึ้น ดังภาพประกอบ 28

ข้อมูลโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ร่วมกับสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565 ข)

ภาพประกอบ 28 แผนภาพจำนวนประชากรของประเทศไทย ปี 2553-2580

ด้านการเมืองและนโยบาย พบว่า มีโอกาสต่อการพัฒนา คือ นโยบายการพัฒนา คุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กมีความต่อเนื่อง กำหนดให้มีการควบรวมโรงเรียน มีแผนยุทธศาสตร์ การบริหารจัดการที่ยึดหลักการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจ ส่งเสริมและสนับสนุนให้นำ เทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการโรงเรียน ส่งผลให้โรงเรียน ขนาดเล็กส่วนใหญ่ได้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ด้านอุปสรรค พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียน นิติบุคคลตามแนวทางการกระจายอำนาจเป็นรูปแบบเดียวกันทุกโรงเรียน ไม่สอดคล้องกับบริบท โรงเรียนขนาดเล็ก นอกจากนี้ด้านการบริหารงานบุคคลของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ. ที่ส่วนใหญ่เหมือนกันทุกโรงเรียนไม่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพ และประสิทธิภาพต่อการปฏิบัติงานและขวัญกำลังใจของบุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็ก)

ด้านการเงิน พบว่า รัฐบาลจัดสรรเงินให้โรงเรียนบริหารจัดการลักษณะเงินอุดหนุน ส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กสามารถวางแผนการใช้งบประมาณได้ แต่การจัดสรรงบเงินอุดหนุน เป็นรายหัวตามจำนวนนักเรียน ส่งผลต่อโรงเรียนขนาดเล็ก ทำให้ขาดแคลนงบประมาณสำหรับ บริหารจัดการ และพัฒนาคุณภาพโดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอนที่ต้องใช้ ค่าสาธารณูปโภคเพิ่มขึ้น

ด้านเทคโนโลยี พบว่า ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีส่งผลให้โรงเรียนสามารถประยุกต์ใช้ เพื่อการเรียนการสอนและการบริหารจัดการได้ภายใต้ข้อจำกัดด้านกำลังคน ด้านอุปสรรค พบว่า เทคโนโลยีมีราคาสูงและปรับเปลี่ยนบ่อยส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กมีภาระค่าใช้จ่ายสูง

ด้านสังคม วัฒนธรรม และประชากร พบว่า ความเข้มแข็งของชุมชน ชุมชนมีส่วนร่วม และสนับสนุนการจัดการศึกษา ความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้าน และแหล่งเรียนรู้ ส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กสามารถระดมทรัพยากรและใช้แหล่งเรียนรู้ สนับสนุน การจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับท้องถิ่น ด้านอุปสรรค พบว่า ชุมชนส่วนใหญ่รอบ ๆ โรงเรียน ขนาดเล็ก เป็นชุมชนเกษตรผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านเกษตรรับจ้าง ฐานะยากจน ส่งผลให้โรงเรียนต้องแสวงหาทรัพยากรเพิ่มเติม เพื่อสนับสนุนให้นักเรียนได้เรียนอย่างต่อเนื่องจนจบ หลักสูตร

สภาพแวดล้อมภายใน พบว่า ด้านโครงสร้างของโรงเรียนมีความเข้มแข็ง เนื่องจากเป็น โรงเรียนนิติบุคคล ได้รับการกระจายอำนาจที่บริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม มีอำนาจในการตัดสินใจ ในการบริหารจัดการ และสามารถกำหนดแผนการจัดการโรงเรียน ทั้งด้านวิชาการ ด้านบุคคล ด้านการเงินและด้านบริหารทั่วไป แต่รูปแบบโรงเรียนนิติบุคคลของโรงเรียนขนาดเล็กเป็นจุดอ่อน เนื่องจากขาดแคลนบุคลากรที่ปฏิบัติงานตามโครงสร้างและกรอบงานไม่เพียงพอ จึงไม่สามารถ บริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านผลผลิตและการบริการ พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กสามารถให้โอกาสแก่ประชากร วัยเรียนได้มีโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง เนื่องจากโรงเรียนตั้งอยู่ในทุกชุมชนของ ประเทศไทยทุกพื้นที่ ทุกสภาพภูมิศาสตร์ แต่มีประเด็นที่เป็นจุดอ่อน คือ ภาพรวมคุณภาพผู้เรียน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากการประเมินของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ) พบว่า ภาพรวมต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับประเทศทุกกลุ่มสาระ เนื่องจาก ครูไม่ครบตามรายวิชาเอก ครูส่วนใหญ่ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูสอนไม่เต็มเวลา เต็มความสามารถ เพราะครูมีภารกิจอื่นที่นอกเหนือจากการสอนหลักสูตร และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน

ด้านบุคลากร พบว่า ผู้บริหารและครูโรงเรียนขนาดเล็กสามารถดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึงและครูรู้จักครอบครัวนักเรียน เนื่องจากมีนักเรียนจำนวนน้อย ประเด็นจุดอ่อน คือ การขาดแคลนครู ครูไม่ครบตามรายวิชาเอก ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ยังไม่มี ความชำนาญในการบริหารจัดการ เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารบรรจุใหม่ ครูไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายได้ ครูย้ายบ่อย ครูขาดขวัญและกำลังใจ เนื่องจากมีภาระงานที่นอกเหนือ การสอนมากและนักเรียนส่วนใหญ่ฐานะยากจน

ด้านงบประมาณ พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีงบประมาณไม่เพียงพอต่อการพัฒนาคุณภาพ เนื่องจากได้รับจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนเป็นรายหัว การบริหารจัดการส่วนใหญ่จ่ายเป็นค่าสาธารณูปโภค รวมถึงไม่สามารถระดมทรัพยากรจากภายนอกได้อย่างเพียงพอ เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่ฐานะยากจน จึงเป็นจุดอ่อนวัสดุอุปกรณ์ พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่มีวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่บางส่วนก็ชำรุดไม่สามารถซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพดีได้ เนื่องจากงบประมาณเงินอุดหนุนที่ได้รับไม่เพียงพอ

ด้านการบริหารจัดการ พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ไม่สามารถบริหารจัดการตามขอบข่ายงาน 4 งาน คือ งานวิชาการงานบริหารงานบุคคล งานอาคารสถานที่ และงานบริหารทั่วไป ได้ตามที่กำหนด เนื่องจากขาดแคลนบุคลากร รวมถึงการขาดแคลนข้อมูลพื้นฐาน ไม่สามารถนำมาใช้ในการตัดสินใจได้ทันเวลาจึงเป็นจุดอ่อน

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้วิจัยสรุปใจความสำคัญเกี่ยวกับสภาพบริบทของโรงเรียนขนาดเล็กได้ว่า โรงเรียนขนาดเล็กนั้นมีข้อจำกัดในการบริหารจัดการด้านคุณภาพการศึกษา เนื่องจากติดปัญหาในเรื่องการได้รับการจัดสรรงบประมาณที่จำกัด ทำให้ไม่เพียงพอต่อการจัดการศึกษา ส่งผลให้การบริหารจัดการเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการจัดการศึกษาที่ไม่มีเหมาะสม และมีข้อจำกัดด้านบุคลากรในการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

อัจฉรา จงดี (2560) ได้ทำการวิจัย การศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำนวน 361 คน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการ

เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.23 0.75 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) และตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีการตรวจสอบความแตกต่างของเชฟเฟ้ (Scheffe) ผลการวิจัยพบว่า 1) บทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยองและตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยองและตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) ผลการเปรียบเทียบบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยองและตราด จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ปริญญ์ งามสุทธิ (2561) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบบริหารจัดการ ประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ พบว่า 1) องค์ประกอบของระบบบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐประกอบไปด้วย การวางแผน การดำเนินการตามแผน การตรวจสอบผลการดำเนินงาน และการปรับปรุงผลการดำเนินงาน 2) สภาพปัจจุบันระบบบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ระบบบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ระบบบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ ประกอบไปด้วย ด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบไปด้วย งบประมาณ สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ อาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน นักศึกษา ด้านกระบวนการ ประกอบไปด้วย 1) การบริหารและพัฒนานักศึกษา 2) การบริหารและพัฒนาอาจารย์ 3) การบริหารหลักสูตร 4) การจัดการเรียนการสอน 5) การประเมินนักศึกษา 6) การบริหารสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ด้านผลผลิต ประกอบไปด้วย 1) คุณภาพนักศึกษา 2) คุณภาพอาจารย์ 3) ผลการดำเนินงานหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ ด้านผลลัพธ์ ประกอบไปด้วย หลักสูตรได้มาตรฐาน และพร้อมรับการประเมิน เพื่อลงทะเบียนหลักสูตรจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและด้านข้อมูลย้อนกลับประกอบไปด้วย การรายงานผลการดำเนินงานและข้อมูลในการปรับปรุง 4) ผลการประเมินการใช้ระบบ ดังนี้ (1) หลักสูตรมีผลการประเมินได้มาตรฐาน มีคะแนนประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน จากคณะกรรมการที่มหาวิทยาลัยแต่งตั้ง คะแนนระดับดี (2) อาจารย์ประจำหลักสูตรประเมิน

ความเหมาะสมหลังการใช้ระบบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้ระบบบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐที่มีความเหมาะสม เพราะเป็นระบบที่สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีและความต้องการของผู้ใช้ ดังนั้นจึงสมควรนำระบบนี้ไปใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐทุกมหาวิทยาลัยที่ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาตามแนวทางที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด

อินทะแสง อินทราชา (2561) ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในคณะวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ มหาวิทยาลัยจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยการประยุกต์ใช้กระบวนการเทียบเคียงสมรรถนะ พบว่า 1. สภาพปัจจุบันปัญหาความต้องการและแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน คณะวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ มหาวิทยาลัยจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยการประยุกต์ใช้กระบวนการเทียบเคียงสมรรถนะ ได้แก่ 1) ตั้งหน่วยงานรับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในระดับคณะและกำหนดองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของศูนย์ประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อใช้ในการดำเนินการประเมินภายในคณะ 2) คณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งเพื่อตรวจสอบและประเมินคณะภายใน คณะกรรมการที่แต่งตั้งไม่มีความเหมาะสมในด้านความรู้ความสามารถในการประเมินวุฒิการศึกษา หรือมีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการศึกษา 3) วางแผนกำหนดกำลังคนในสายสนับสนุนเพื่อรับผิดชอบงานประกันคุณภาพโดยตรงที่ไม่ใช่อาจารย์ประจำในแต่ละหลักสูตรและจัดสรรงบประมาณสนับสนุนและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการดำเนินการประเมินคุณภาพภายใน เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามแผนการที่กำหนดไว้ตามลำดับ 2. ผลการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน คณะวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ มหาวิทยาลัยจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยการประยุกต์ใช้กระบวนการเทียบเคียงสมรรถนะ ปรากฏดังนี้ 2.1 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพภายใน คณะวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ มหาวิทยาลัยจำปาสัก ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ และ 34 ตัวบ่งชี้ 2.2 ระบบการประกันคุณภาพภายใน คณะวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ มหาวิทยาลัยจำปาสัก ประกอบด้วย 3 กิจกรรมหลัก ได้แก่ การเตรียมการ การดำเนินงานและการรายงาน 3. ผลการใช้ระบบการประกันคุณภาพภายใน คณะวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ มหาวิทยาลัยจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยการประยุกต์ใช้กระบวนการเทียบเคียงสมรรถนะ พบว่า องค์ประกอบโดยรวมมีระดับคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยของการประเมินเท่ากับ $2.64 (\bar{X} = 2.64)$ 4. ผลการประเมินระบบการประกันคุณภาพภายใน คณะวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ มหาวิทยาลัยจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยการประยุกต์ใช้กระบวนการเทียบเคียงสมรรถนะ ในด้าน

ความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นประโยชน์และด้านความเป็นไปได้ พบว่า โดยรวม ผลการประเมิน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$)

ธัญลักษณ์ เทียนธนาทิพย์ (2563) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติภารกิจในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 พบว่า 1. สภาพปัจจุบันการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติภารกิจในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากน้อยไปหามาก ได้แก่ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านบริหารทั่วไปและด้านวิชาการ สภาพที่พึงประสงค์การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติภารกิจในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านบริหารทั่วไป ด้านงบประมาณและด้านวิชาการ

2. ผลการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติภารกิจในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 พบว่า มีทั้งหมด 4 ด้าน 20 แนวทาง ได้แก่ การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติภารกิจในสถานศึกษาด้านวิชาการ 7 แนวทาง สำหรับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติภารกิจในสถานศึกษา ด้านงบประมาณ 6 แนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติภารกิจในสถานศึกษา ด้านบริหารงานบุคคล 3 แนวทาง และการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติภารกิจในสถานศึกษา ด้านบริหารทั่วไป 4 แนวทาง โดยสังเคราะห์มาจากการสัมภาษณ์โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ ผนวกกับกรอบแนวคิดของการวิจัย การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติภารกิจในสถานศึกษา โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด

สิริกาญจน์ กาญจนสุวรรณ (2564) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบเครือข่ายชุมชนความร่วมมือ เพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของเครือข่ายชุมชนความร่วมมือ เพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น เพื่อการพัฒนาเครือข่ายชุมชนความร่วมมือ เพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนประถมศึกษา

ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) พัฒนารูปแบบเครือข่ายชุมชน
 ความร่วมมือ เพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
 การศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 4) ศึกษาผลการใช้รูปแบบเครือข่ายชุมชนความร่วมมือ เพื่อพัฒนาคุณภาพ
 โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้
 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อตรวจสอบองค์ประกอบ ตัวชี้วัด เครือข่ายชุมชน
 ความร่วมมือ เพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
 การศึกษาขั้นพื้นฐานโดยผู้ทรงคุณวุฒิและแบบสอบถามระดับการปฏิบัติการจัดการเครือข่ายชุมชน
 ความร่วมมือและการจัดการเครือข่ายชุมชนความร่วมมือที่พึงประสงค์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
 คือ ค่าดัชนีค่าสอดคล้อง (IOC) และการประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment)
 โดยใช้เทคนิคการจัดลำดับสำหรับข้อมูลแบบการตอบสนองคู่ (Dual-Response Format)
 ด้วยการวิเคราะห์ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index : PNI
 modified) ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้ 1. องค์ประกอบของเครือข่ายชุมชนความร่วมมือ เพื่อพัฒนา
 คุณภาพโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) ผู้นำเครือข่าย (Leader) 2) การมีเป้าหมายร่วมกัน (Common
 goal) 3) การปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน (Collaborate) และ 4) การเสริมสร้างพลังอำนาจ
 (Empowerment) ผลการตรวจสอบสนทนากลุ่มโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า องค์ประกอบของเครือข่าย
 ชุมชนความร่วมมือมีความเหมาะสมและสอดคล้องในทุกองค์ประกอบและตัวชี้วัด โดยรวมเฉลี่ย
 อยู่ในระดับมากที่สุด 2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันโดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา
 รายองค์ประกอบ พบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน
 พบว่า ด้านผู้นำเครือข่าย (Leader) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ในขณะที่ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจ
 (Empowerment) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ส่วนสภาพที่พึงประสงค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ด้านการมีเป้าหมายร่วมกัน (Common goal) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ในขณะที่
 ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดและความต้องการจำเป็นของ
 รูปแบบเครือข่ายชุมชน ความร่วมมือเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัด
 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน (Collaborate)
 มีค่าสูงสุด ซึ่งแปลความหมายได้ว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงในเชิงพัฒนาการจากสภาพปัจจุบันไปยัง
 สภาพที่พึงประสงค์ รองลงมา ได้แก่ ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) ด้านการมี
 เป้าหมายร่วมกัน (Common goal) และด้านผู้นำเครือข่าย (Leader) โดยมีอัตราการเปลี่ยนแปลง
 ในเชิงพัฒนาการจากสภาพปัจจุบันไปยังสภาพที่พึงประสงค์ตามลำดับ 3. รูปแบบเครือข่ายชุมชน
 ความร่วมมือ เพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
 การศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 4 กระบวนการ คือ 1) เตรียมการและแสวงหาผู้ร่วมพัฒนา 2) ร่วมดำเนินงาน

3) การทบทวนผลการดำเนินงาน และ 4) การประเมินและสรุปผลการดำเนินงาน ผลการประเมินรูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน พบว่า ด้านอรรถประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้และด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด 4. ผลการนำรูปแบบเครือข่ายชุมชนความร่วมมือเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปใช้ปรากฏดังนี้ พบว่า รูปแบบเครือข่ายชุมชนความร่วมมือ เพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

Sripan, Chaowachai และ Jansila (2022) ได้ศึกษาผลการศึกษานวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของครูสหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ไว้ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ผู้บริหารควรจัดประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับครูทุกคนเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จะช่วยให้ทุกฝ่ายเข้าใจเป้าหมายและความต้องการของการดำเนินงานประกันคุณภาพได้อย่างชัดเจน จนทำให้สามารถทำงานได้อย่างเป็นระบบ มีการวางแผนที่ดีในการทำงาน สามารถวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษาและกำหนดเป็นมาตรฐานและตัวชี้วัดในการดำเนินงานของสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และครูผู้บริหารจึงควรวางแผนตั้งแต่เริ่มต้น โดยการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัดของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อให้ครูมองเห็นภาพรวมของงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

งานวิจัยต่างประเทศ

Ariful (2014) ได้ทำการวิจัย การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียนมัธยม เป็นแนวคิดที่ค่อนข้างใหม่ในมุมมองของการศึกษาบังคลาเทศ การก่อตัวของคณะกรรมการบริหารโรงเรียน (SMC) และโปรแกรมต่าง ๆ ที่ดำเนินการโดยโรงเรียนมัธยมได้สร้างโอกาสสำหรับผู้ปกครองที่เป็นสมาชิกในคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในโรงเรียนมัธยมในบังคลาเทศ ในบทความรายงานกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโรงเรียนมัธยมในบังคลาเทศ มีวัตถุประสงค์เพื่อการเข้าถึงการรับรู้และประสบการณ์ที่แตกต่างกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในบังคลาเทศเพื่อสำรวจว่าผู้ปกครองจะได้รับการมีส่วนร่วมในการศึกษาของเด็กและวิธีการที่โรงเรียนมัธยมมีการใช้กลยุทธ์ที่แตกต่างในรูปแบบความร่วมมือกับผู้ปกครอง วิธีการเชิงคุณภาพที่ใช้ในที่เก็บข้อมูลการสัมภาษณ์ในเชิงลึกจากผู้มีส่วนได้เสียที่แตกต่างกันของสังคมและนโยบาย พ่อแม่แนะนำปัญหาที่พบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนเรียนรู้และประสบความสำเร็จและเอื้อต่อการพัฒนา

โรงเรียน เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองโรงเรียนที่ใช้กลยุทธ์ที่จำกัด เช่น จัดประชุมผู้ปกครอง และรูปแบบของคณะกรรมการผู้ปกครอง โรงเรียนก็มักจะใช้โทรศัพท์และอีเมลในการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครอง การขาดความตระหนักของทั้งพ่อแม่และโรงเรียน การเรียนการสอนและสิ่งที่มีมากเกินไป จะพบว่าเป็นความท้าทายที่สำคัญของพ่อแม่ที่เกี่ยวข้องในระดับมัธยมศึกษา นอกจากนี้ยังระบุพื้นที่ที่แตกต่างกันของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง รวมทั้งการแนะนำรายงานความคืบหน้าระบบโน้ตบุ๊ก โปรแกรมให้คำปรึกษาการเยี่ยมบ้านและการชุมนุมประจำปีและโครงการวัฒนธรรมต้องมีการพัฒนาต่อไปเพื่อที่จะสร้างความร่วมมือที่แข็งแกร่งระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียน

Becerra (2014) ได้ทำการวิจัย บทบาทความเข้าใจระหว่างผู้บริหารกับตัวแทนของ คณะกรรมการสถานศึกษาในการวินิจฉัยปัญหาเขาได้ พบว่า การตัดสินใจใด ๆ ที่เกี่ยวกับโรงเรียน ผู้บริหารและตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาจะต้องร่วมมือกันทุกฝ่ายจะต้องทำความเข้าใจ โครงการทางการศึกษา ตามหน้าที่บทบาทและนโยบายที่ตกลงกันไว้ และนอกจากนั้นยังพบอีกว่า ผู้บริหารจะต้องเข้าใจเกี่ยวกับความแตกต่างของคณะกรรมการสถานศึกษาและต้องพร้อมที่จะ เข้าร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาได้ทุกโอกาส ทิศนคติไปทางที่พึงประสงค์ของแต่ละฝ่าย เป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งในการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วม ในกระบวนการตัดสินใจในการเข้าร่วม ของคณะกรรมการสถานศึกษาหรือประชาชนในเรื่องที่เกี่ยวกับการตัดสินใจจะต้องมีการฝึกอบรม และเตรียมการก่อนพอสมควร ผู้บริหารจะต้องเป็นบุคคลที่ยอมรับตัวเองและไม่ควรที่จะคาดหวัง เกี่ยวกับผลที่จะได้รับสูงเกินไปในการเข้าร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาแต่ละครั้ง

Marie (2014) ได้ทำการวิจัย ธรรมชาติของความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษา เฉพาะกรณีโรงเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษาของชวานามิเบีย มีจุดประสงค์สนับสนุน งานประชาสัมพันธ์การศึกษาคณะกรรมการสถานศึกษา คือ การร่วมมือกันระหว่างโรงเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษารอบข้าง ซึ่งได้ช่วยเพิ่มคุณภาพและความสัมพันธ์ทางการศึกษา ซึ่งก่อนชาวยุโรปเข้ามาติดต่อนามิเบีย (Namibia) คณะกรรมการสถานศึกษาได้เป็นตัวแทน ทางการศึกษาโดยตรงและขั้นต้นคือ ฝึกให้คนหนุ่มสาวมีความรับผิดชอบช่วยเหลือกัน ในคณะกรรมการสถานศึกษา ในช่วงปี 1800 การศึกษาในยุโรปได้เริ่มมีบทบาทการศึกษา ในคณะกรรมการสถานศึกษา ปัจจุบันกระทรวงศึกษาและวัฒนธรรมชวานามิเบีย (MBEC) ได้ร่วมมือกันกับผู้ลงทุนทางการศึกษา และการค้นคว้าวิจัยชี้ให้เห็นว่าการร่วมมือระหว่างผู้ลงทุนทางการศึกษา จะทำให้จุดประสงค์ทางการศึกษาของชาติประสบผลสำเร็จได้

Murphy (2014) ได้ทำการวิจัย การปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ของรัฐชิคาโก ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์บริหารจัดการโดยการมีส่วนร่วม ของคณะกรรมการโรงเรียนและผู้มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องนั้น ทำให้เกิดการยอมรับจากผู้ปกครองนักเรียน และยึดถือการเปลี่ยนแปลงโรงเรียนจะต้องมาจากแนวคิดของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมิใช่คนใดคนหนึ่ง

ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้บริหาร จะต้องให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ผู้ปกครอง ซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุดและคาดหวังให้ลูกหลานของตนได้รับการศึกษาที่เหมาะสมตรงตามความต้องการ การประสานงาน ติดต่อสื่อสารจะเป็นการสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้ยุทธศาสตร์ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับคณะกรรมการสถานศึกษา โดยการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ให้ความสัมพันธ์และเป็นมิตรกับคณะกรรมการสถานศึกษา ให้เกียรติความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาที่เสนอต่อโรงเรียนพยายามทำให้คณะกรรมการสถานศึกษาเกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของโรงเรียน โดยเฉพาะคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการสนับสนุนกิจกรรมการศึกษา ให้สนองต่อความต้องการของคณะกรรมการสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นด้านงบประมาณ อาคารสถานที่ ในการพัฒนาจึงจะเป็นการพัฒนาที่เป็นระบบมีความต่อเนื่อง สอดคล้องกับวิธีการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

Barnes (2015) ได้ทำการวิจัย การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนของผู้ปกครอง นักเรียน พบว่า การมีส่วนร่วมกับการเรียนการสอนของโรงเรียน โดยอุดมคติแล้วผู้ปกครองต้องการมีบทบาทที่โรงเรียนหรือในชั้นเรียน แม้ว่าจริง ๆ แล้วการมีส่วนร่วมของพวกเขาจะไม่เป็นไปตามอุดมคติดังกล่าว และได้พบว่าผู้ปกครองยังมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนที่บ้าน ด้วยการศึกษาค้นคว้าให้หลักฐานเพิ่มเติมว่าบิดามารดาชาวอเมริกัน-แอฟริกัน เห็นคุณค่าของการศึกษา และเห็นว่าโรงเรียนจำเป็นต้องตระหนักถึงความคาดหวังด้านการศึกษาและวัฒนธรรมของผู้ปกครอง

Torrez-Graham (2020) ทำการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด : การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียน เพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองชาวสเปน ในโรงเรียน จุดประสงค์ของการวิจัยนี้คือเพื่อค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองชาวสเปนในการมีส่วนร่วมในการศึกษาของบุตรหลาน ในขณะที่พวกเขาเข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐในสหรัฐอเมริกา ในเวลาเดียวกันฉันต้องการค้นหาแนวทางปฏิบัติและโปรแกรมต้นแบบที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และรวบรวมข้อมูลนี้เพื่อสร้างคู่มือที่สามารถใช้สำหรับการพัฒนาวิชาชีพ และเป็นข้อมูลอ้างอิงสำหรับผู้ปกครอง พบว่า นักวิจัยส่วนใหญ่ใช้แบบจำลองทางทฤษฎีของ ฮูเวอร์-เดมพ์ซีและแซนด์เลอร์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเป็นกรอบการทำงาน ผู้วิจัยใช้แบบจำลองทางทฤษฎีของ Hoover-Dempsey และ Sandler เพื่อจัดระเบียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองชาวสเปนในการเข้าร่วมและรวบรวมข้อมูลในความท้าทายและโอกาสในการสร้างคู่มือการศึกษา คู่มือนี้ให้ตัวอย่างที่เป็นประโยชน์ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้โดยนักการศึกษาที่ต้องการเริ่มต้นหรือเพิ่มการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองชาวสเปนในโรงเรียนของพวกเขา

Bird (2021) ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสร้างพื้นที่ : การรับรู้ของครูเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและการเลือกเป็นสื่อกลางภายใน Maker Education ในโรงเรียนเอกชน ในขณะที่การวิจัยก่อนหน้านี้เกี่ยวกับพื้นที่ของผู้ผลิตมุ่งเน้นไปที่พื้นที่สาธารณะและพื้นที่ชุมชนเป็นหลัก วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งเน้นไปที่การศึกษาของผู้ผลิตในโรงเรียนเอกชน การศึกษาของ Maker มักจะทำทนายวิธีการสอนและการเรียนรู้แบบเดิม ๆ โดยกำหนดให้ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกที่สนับสนุนให้นักเรียนตัดสินใจอย่างมีความหมาย เมื่อตระหนักถึงแนวคิดที่ยิ่งใหญ่ในการตรวจสอบว่าการศึกษาของผู้สร้างเป็นวิธีหนึ่งสำหรับโรงเรียนอิสระในการสร้างการตั้งค่าการศึกษาที่ครอบคลุมมากขึ้นหรือไม่ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้ให้ความสนใจอย่างใกล้ชิดกับการเคลื่อนไหวการสอนของครู ด้านการศึกษาของผู้ผลิต เพื่อที่จะสร้างแนวคิดเกี่ยวกับพลวัตของอำนาจที่มีอิทธิพลต่อการสอนและการเรียนรู้ภายในการศึกษาของผู้สร้าง การศึกษานี้ใช้โครงสร้างของพื้นที่ที่สามเพื่อสำรวจรูปแบบการสอนของอำนาจ การเลือกและการมีส่วนร่วมเป็นทั้งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออำนาจที่อยู่ในห้องเรียน เพื่อให้เข้าใจถึงปัจจัยใกล้เคียงของการเลือกและการมีส่วนร่วม การศึกษานี้จึงใช้แนวทางเชิงคุณภาพเพื่อตรวจสอบการรับรู้ของครู 17 คน ที่แตกต่างกันเกี่ยวกับการเลือกและการมีส่วนร่วมภายในการศึกษาของผู้สร้างในโรงเรียนเอกชน การศึกษานี้ยังสำรวจว่าข้อจำกัดของ COVID-19 ส่งผลกระทบต่อครูด้านการศึกษาของ workmaker กับนักเรียนอย่างไร การวิเคราะห์บทสัมภาษณ์สำรวจว่าการปฏิบัติของครูผู้สร้างและการเคลื่อนไหวในการสอนทำให้มีที่ว่างสำหรับการเลือกและสิทธิ์เสรีของนักเรียนอย่างไร ผลการวิจัยพบว่า ความเป็นอิสระของครูทำให้ครูสามารถยกระดับความรู้ได้หลายทางและให้อิสระแก่พวกเขาในการให้คะแนน ทำให้พวกเขาคิดใหม่ว่าประเมินนักเรียนอย่างไร การรับรู้ของครูเกี่ยวกับแนวทางการสอนของพวกเขายังปรากฏสอดคล้องกับแนวทางการสอนที่ตอบสนองต่อวัฒนธรรม (CRT) หลายประการ การวางตำแหน่งการศึกษาของผู้สร้างที่มีศักยภาพในการเจรจาต่อรองสิ่งที่ถือเป็นความรู้ที่ถูกต้องตามกฎหมายและให้โรงเรียนอิสระมีวิธีหนึ่งในการสร้างการตั้งค่าที่ครอบคลุมมากขึ้น การวิเคราะห์ข้อค้นพบที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบของ COVID-19 เปิดเผยว่าครูสามารถระบุโอกาสหลายประการอันเป็นผลมาจากข้อจำกัดของ COVID-19 การมีวัสดุอันน้อยลงซึ่งพิสูจน์แล้วว่าเป็นประโยชน์ เวลาที่ขยายออกไปมากขึ้นและการเรียนรู้ของนักเรียนเชื่อมโยงกับประสบการณ์ที่บ้านได้ดีขึ้น ประสบการณ์ที่ครูด้านการศึกษาอธิบายการอำนวยความสะดวกในช่วง COVID-19 นำเสนอทางเลือกในการทำสิ่งต่าง ๆ เมื่อนักเรียนกลับไปเรียนรู้ด้วยตนเอง

Harris (2022) ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางเชื้อชาติและเศรษฐกิจของโรงเรียนกับการรับรู้ของครูเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง วัตถุประสงค์ของการศึกษาเชิงปริมาณนี้เพื่อศึกษาความคิดเห็นและมุมมองของครูเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในสหรัฐอเมริกา การศึกษานี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิที่ได้รับ

จาก RAND American Teacher Panel (ATP) ซึ่งเป็นตัวอย่างที่เป็นตัวแทนระดับประเทศของครู
 ในโรงเรียน K-12 ตัวอย่างการศึกษาเฉพาะประกอบด้วยครู จำนวน 10,529 คน จาก RAND ATP
 ใน 22 รัฐในสหรัฐอเมริกา และได้รับการออกแบบมาเพื่อรองรับการวิเคราะห์ระดับประเทศอย่าง
 เพียงพอ แบบสำรวจการเรียนรู้การวัดและปรับปรุง (MLI) ในเดือนพฤษภาคม 2560 เป็นเครื่องมือ
 ในการสมัครและดำเนินการทางออนไลน์ มีการส่งอีเมลค่าเชิญมากกว่า 20,900 รายการ
 ผลการศึกษาพบว่า ร้อยละของนักเรียนผิวขาว ร้อยละของนักเรียนในโครงการอาหารกลางวันฟรีหรือ
 ลดราคา ขนาดของโรงเรียนและความเป็นเมืองของโรงเรียนเป็นตัวทำนายทั้งการสื่อสารในโรงเรียน
 ที่บ้านและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง การศึกษามีความสำคัญสำหรับนักการศึกษาทุกคน และ
 โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหารที่ต้องการทำความเข้าใจ และปรับปรุงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
 ในโรงเรียนของตน

จากการศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา
 เพื่อให้ประสบผลสำเร็จนั้นมีเงื่อนไขหลายประการทั้งในเรื่องทรัพยากรบริหาร การมีส่วนร่วมของ
 ทุกภาคส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะกรรมการสถานศึกษา การสร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่
 ของคณะกรรมการสถานศึกษา การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษาและคณะกรรมการ
 สถานศึกษา ในการมีส่วนร่วมในการบริหาร การพัฒนาการศึกษา เพื่อให้มีความสอดคล้องกับ
 ความต้องการของคณะกรรมการสถานศึกษา ทำให้ได้ความคิดเห็นในการพัฒนาโรงเรียน
 ให้มีความเจริญก้าวหน้า ในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นประกอบด้วย
 บทบาทหน้าที่ในด้านต่าง ๆ ที่จะต้องเข้าไปมีส่วนร่วม เช่น การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย
 และแผนพัฒนาของสถานศึกษา ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปี ให้ความเห็นชอบในการจัด
 หลักสูตรสถานศึกษา การมีส่วนร่วมกำกับติดตามการดำเนินงาน ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กที่ได้รับ
 การศึกษาอย่างทั่วถึง การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาทั้ง 4 ฝ่าย การระดมทรัพยากร
 เพื่อการศึกษาสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับคณะกรรมการสถานศึกษา การตั้ง
 คณะทำงานช่วยเหลือและงานอื่น ๆ ที่สถานศึกษามอบหมาย โดยดำเนินการจัดการศึกษาสอดคล้อง
 กับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3)
 พ.ศ. 2553 เพื่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตที่จะศึกษาวิจัย เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

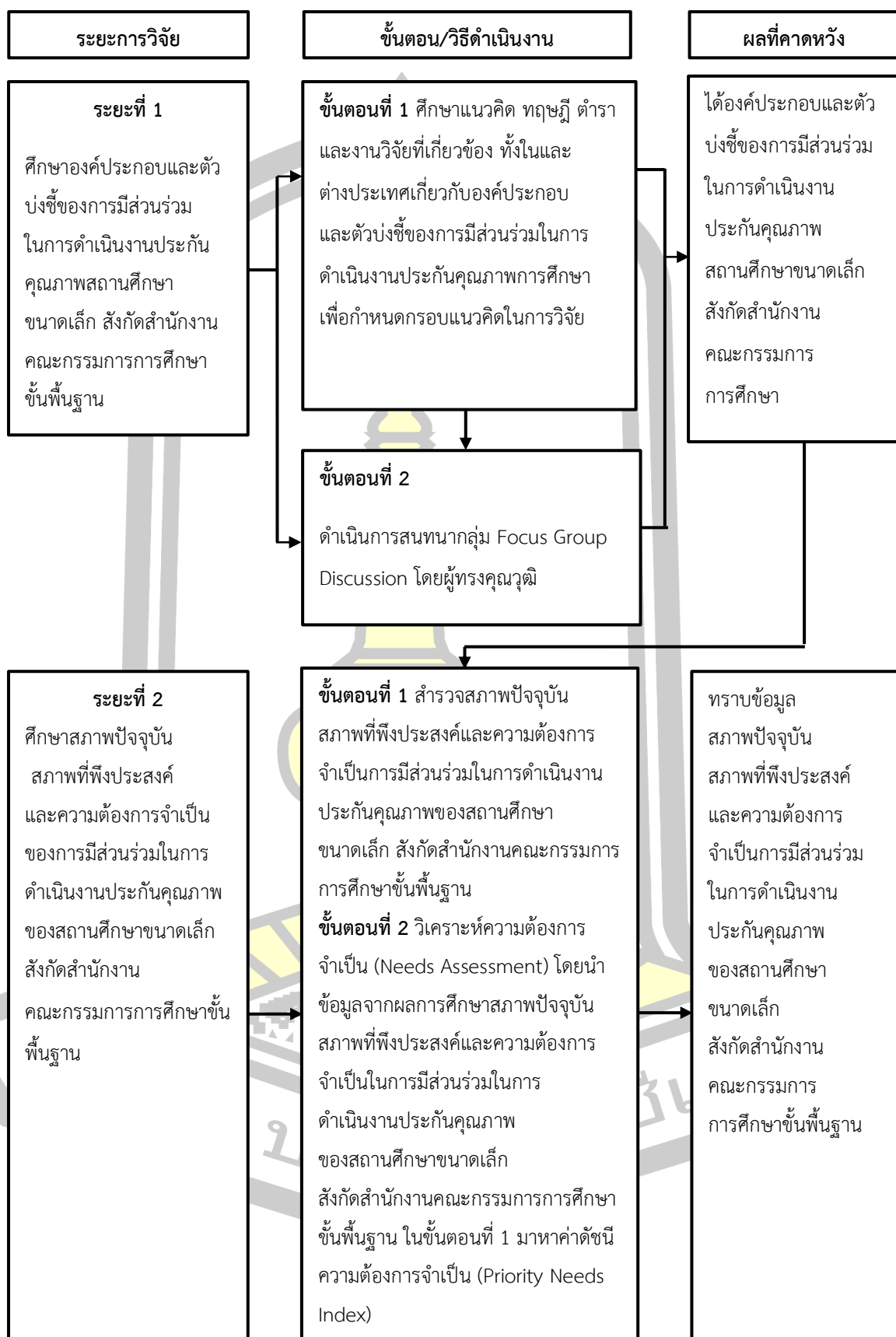
ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

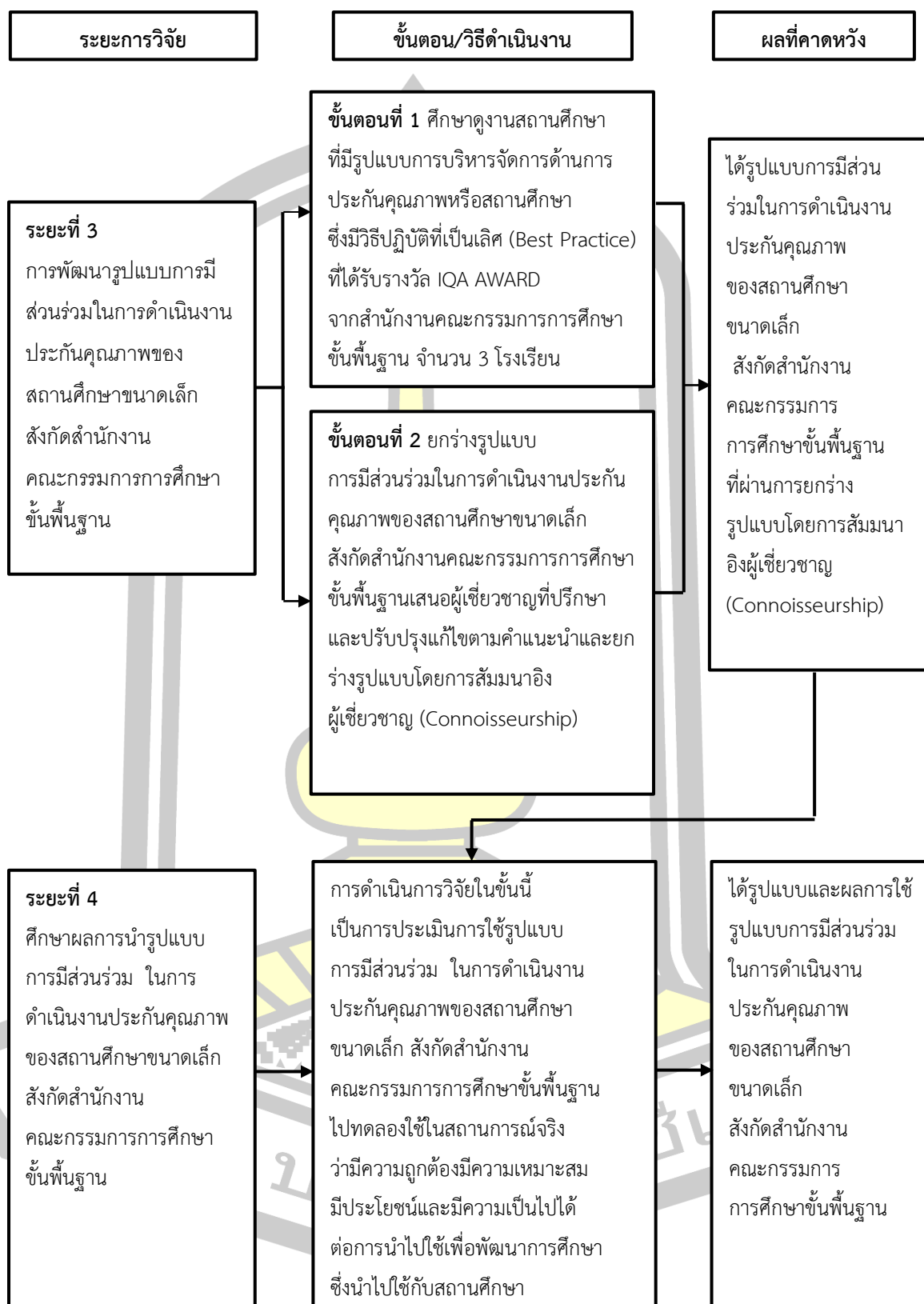
ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระยะที่ 3 การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระยะที่ 4 ศึกษาผลการนำรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พหุ ประถมศึกษา

ภาพประกอบ 29 แสดงขั้นตอนการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพ
ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและ
ต่างประเทศเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพ
การศึกษา เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

1. ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. รวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วมในการ
ดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

สำหรับการดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ
จำนวน 9 คน เพื่อตรวจสอบยืนยันองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
ประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
โดยดำเนินการดังนี้

1. ประสานงานติดต่อและส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ให้ผู้เชี่ยวชาญ
เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์และขอนัดหมายเชิญมาร่วมสนทนากลุ่มเพื่อยืนยันองค์ประกอบและตัวบ่งชี้
ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 11 คน ดังนี้
 - 1.1 ผู้ทรงคุณวุฒิระดับกระทรวงที่มีบทบาทในการกำหนดนโยบาย
นายสมใจ วิเศษทักษิณ ตำแหน่ง ผู้ช่วยปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
 - 1.2 ผู้ทรงคุณวุฒิระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ดร.ฉัตรชัย หวังมีจงมี ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมและพัฒนาระบบ
การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
 - 1.3 ผู้ทรงคุณวุฒิระดับมหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ ท้ายเรือคำ ตำแหน่ง อาจารย์ประจำ
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 - 1.4 ผู้ทรงคุณวุฒิระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วย
 - 1.4.1 นายยงยุทธ พรหมแก้ว ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

1.4.2 ดร.ธัญชมน บัญประกอบ ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

1.4.3 ดร.ปราโมทย์ โสภาก ตำแหน่ง นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
ชำนาญการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

1.4.4 ดร.วิรงรอง อุดม ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
รับผิดชอบงานประกันคุณภาพระดับเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

1.4.5 นายศิระคิน คำหนองไผ่ ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
รับผิดชอบงานประกันคุณภาพระดับเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

1.4.6 นางเกษมะณี ลาปะ ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ รับผิดชอบงานประกัน
คุณภาพระดับเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

1.5 ผู้ทรงคุณวุฒิระดับสถานศึกษา ประกอบด้วย

1.5.1 ดร.ศรุต บุญโนนแต่ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนหนองแห้ว
วังมนศึกษา

1.5.2 ดร.ราตรี เลิศหว่าทอง ตำแหน่ง ครู หัวหน้าฝ่ายวิชาการ
โรงเรียนหนองสังข์วิทยายน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ

2. ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ทำการเก็บข้อมูล
ด้วยการจดบันทึก บันทึกเสียง บันทึกภาพและแบบประเมินองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของ
การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ของผู้ทรงคุณวุฒิ
คือ แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
ประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีการสร้างเครื่องมือ

ศึกษาวิเคราะห์ความเป็นไปได้เกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
ประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยนำข้อสรุปที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารหลักการ
แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง
รวมทั้งผลการจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับ

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก จากสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น เพื่อนำไปสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จากผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แจกแจงความถี่และการสร้างข้อสรุป
2. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปและแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

4.51 – 5.00 แปลความหมายว่า มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

3.51 – 4.50 แปลความหมายว่า มีความพึงพอใจในระดับมาก

2.51 – 3.50 แปลความหมายว่า มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 แปลความหมายว่า มีความพึงพอใจในระดับน้อย

1.00 – 1.50 แปลความหมายว่า มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สสำรวจสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำหรับการดำเนินการสำรวจสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นโดยการเก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่รับผิดชอบขอข่ายการบริหารงานวิชาการ งานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ผู้วิจัยจัดทำแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยขั้นตอนนี้ประกอบด้วยบุคลากรของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 14,618 แห่ง

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างสำหรับตอบแบบสอบถามและกลุ่มตัวอย่างสำหรับประกอบการสัมภาษณ์

2.1 กลุ่มตัวอย่างสำหรับตอบแบบสอบถาม ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยกำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มเป้าหมายคือ ผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งสิ้นจำนวน 385 คน โดยผู้วิจัยทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) ตามขั้นตอนดังนี้

2.1.1 ระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยพิจารณาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สุ่มกลุ่มตัวอย่างเฉพาะโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจำนวน 12,126 โรงเรียน

2.1.2 ระดับภูมิภาค

ผู้วิจัยสุ่มกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

2.1.3 ระดับกลุ่มจังหวัด

1) ผู้วิจัยสุ่มกลุ่มตัวอย่างโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มจังหวัด 12 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดอุดรธานี จังหวัดหนองคาย จังหวัดบึงกาฬ จังหวัดหนองบัวลำภู จังหวัดเลย จังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดสกลนคร จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดกาฬสินธุ์ มีสถานศึกษารวมทั้งสิ้น จำนวน 5,876 โรงเรียน

2) ผู้วิจัยสุ่มกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่อยู่ในกลุ่มจังหวัด 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดกาฬสินธุ์ มีสถานศึกษารวมทั้งสิ้น จำนวน 2,831 โรงเรียน

2.1.4 ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

1) ผู้วิจัยสุ่มกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่อยู่ในกลุ่มจังหวัด 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดกาฬสินธุ์

2) ผู้วิจัยทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1-5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1-3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1-3 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1-3 รวมทั้งสิ้น มีสถานศึกษารวมทั้งสิ้น จำนวน 1,896 โรงเรียน หรือมีจำนวนผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากร รวมทั้ง 29,197 คน (ข้อมูล 10 มิถุนายน 2566)

3) ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณ กรณิทรอบจำนวนประชากร ได้แก่มูลค่ารวมทั้งสิ้น จำนวน 385 คน สูตรคำนวณกลุ่มตัวอย่าง กรณิทรอบจำนวนประชากร (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2551) โดยใช้สูตรต่อไปนี้

$$n = \frac{p(1-p)}{\frac{l^2}{z^2} + \frac{p(1-p)}{N}}$$

เมื่อ n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

P = สัดส่วนของประชากรที่ผู้วิจัยกำหนดจะสุ่ม

l = สัดส่วนของความคลาดเคลื่อนที่ผู้วิจัยยอมให้เกิดขึ้นได้

z = ระดับความเชื่อมั่นที่ผู้วิจัยกำหนด

$z = 1.96$ ระดับความเชื่อมั่น 95% ($\alpha = .05$)

$z = 2.58$ ระดับความเชื่อมั่น 99% ($\alpha = .01$)

พูน ปณ ทิโต ชีเว

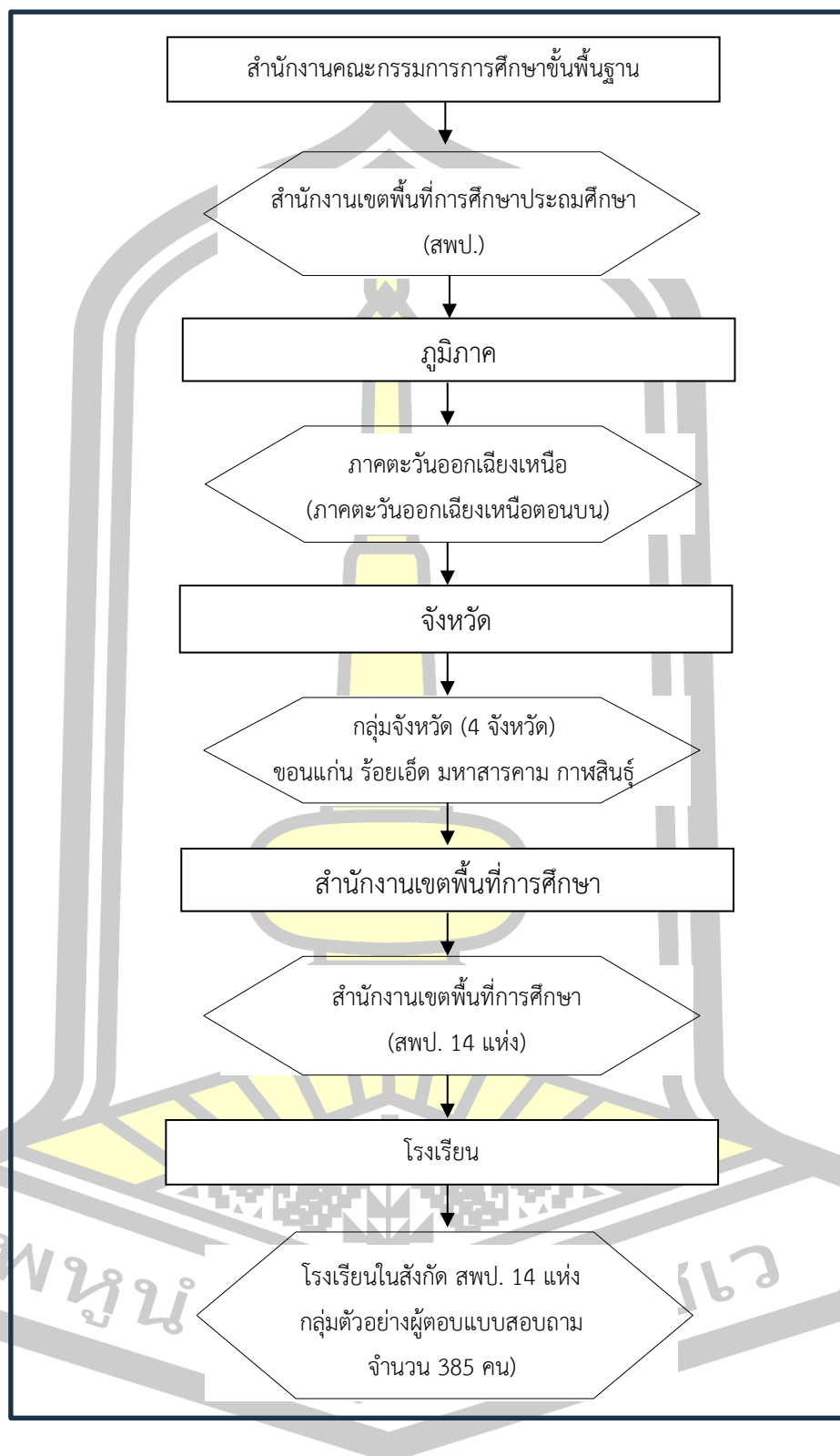
ตาราง 19 ข้อมูลจำนวน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากร

ที่	สพป.	จำนวนครูและบุคลากร	หมายเหตุ
1	สพป.ขอนแก่น เขต 1	2,004	
2	สพป.ขอนแก่น เขต 2	2,029	
3	สพป.ขอนแก่น เขต 3	1,843	
4	สพป.ขอนแก่น เขต 4	1,849	
5	สพป.ขอนแก่น เขต 5	2,759	
6	สพป.ร้อยเอ็ด เขต 1	2,554	
7	สพป.ร้อยเอ็ด เขต 2	2,604	
8	สพป.ร้อยเอ็ด เขต 3	2,241	
9	สพป.กาฬสินธุ์ เขต 1	1,768	
10	สพป.กาฬสินธุ์ เขต 2	1,772	
11	สพป.กาฬสินธุ์ เขต 3	2,228	
12	สพป.มหาสารคาม เขต 1	1,862	
13	สพป.มหาสารคาม เขต 2	2,171	
14	สพป.มหาสารคาม เขต 3	1,513	
	รวม	29,197	

ที่มา : <http://www.bopp.go.th/> (ฐานข้อมูล 10 มิ.ย. 2566)

กลุ่มตัวอย่าง คำนวณจากสูตร กรณิทราบจำนวนประชากร ผู้วิจัยกำหนดสัดส่วนประชากร เท่ากับ .50 คำนวณได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 384.62 คน ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 385 คน

พหุ ประถมศึกษา ชีวะ

ภาพประกอบ 30 แสดงวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพ ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อใช้สอบถามกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scales) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

เครื่องมือ แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่รับผิดชอบ งานประกันคุณภาพการศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการ จำเป็นของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

วิธีการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือด้วยวิธีการสร้างแบบสอบถาม โดยดำเนินการดังนี้

1. สร้างแบบสอบถาม ตอนที่ 1 เป็นคำถามแบบเลือกตอบและปลายเปิด แบบตอบสั้น ๆ เช่น เพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน เป็นต้น
2. สร้างแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ตั้งคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการ จำเป็นของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยตั้งข้อความคำถามให้ครอบคลุมภาระงานวิชาการของสถานศึกษา เพื่อนำมาประมวลรวมเป็นข้อความคำถาม
3. ศึกษาหลักการสร้างเครื่องมือวิจัยประเภทแบบสอบถาม จากตารางการวิจัย เบื้องต้นของ บุญชม ศรีสะอาด (2553) และการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert)
4. นำข้อความหลักการดังกล่าวมาสร้างแบบสอบถามให้ครบตามจำนวนที่ต้องการ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม
5. ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย

5.1 รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทรพจน์ ดำรงพานิช ตำแหน่ง อาจารย์ประจำ
ภาควิชาพื้นฐานและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

5.2 ดร.จิรัฐติกุล ดอนวิจารย์ขจร ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

5.3 ดร.เสรี ชังภัย ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงาน
ศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

5.4 ดร.สุขวัชร เทพปิ่น ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองเขียด
มิตรภาพที่ 205 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

5.5 ดร.ปราโมทย์ โสภกา ตำแหน่ง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

ผลการวิเคราะห์เมื่อพิจารณาที่ค่าเฉลี่ย (Mean) ซึ่งก็คือค่าดัชนี
ความสอดคล้อง (IOC) หรือความเที่ยงตรงรายข้อของแบบสอบถามแต่ละข้อคำถามที่อยู่ในตอนที่ 2
โดยพิจารณาคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป พบว่า มีข้อคำถามของแบบสอบถาม
ที่เข้าเกณฑ์หรือมีความตรงหรือสามารถวัดได้ตรงตามจุดประสงค์ จำนวน 64 ข้อ จากทั้งหมด 64 ข้อ
ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามอยู่ระหว่าง .60-1.00

6. ผู้วิจัยนำเครื่องมือวิจัยแบบสอบถามที่ได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ
มาปรับปรุงให้ถูกต้องและมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

7. นำเครื่องมือแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขไปทดลองใช้กับสถานศึกษา
ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนชุมชนชุมแพ อำเภอุมแพ จังหวัดขอนแก่น
โรงเรียนชุมชนหนองเรือ อำเภอนองเรือ จังหวัดขอนแก่น และโรงเรียนชุมชนบ้านวังเพิ่ม
อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น

สำหรับการนำเครื่องมือแบบสอบถามไปทดลองใช้มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน
30 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามชุดที่ 1 ดังนี้

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
ประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
โดยใช้ Item total Correlation มีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง .479 - .850 และค่าความเชื่อมั่น
ของเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตามวิธีของ Cronbach มีค่าเท่ากับ $\alpha = .988$

2. แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้ Item total Correlation มีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง .479 - .898 และค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตามวิธีของ Cronbach มีค่าเท่ากับ $\alpha = .989$

จากการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกข้างต้น พบว่า กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ดังนั้นองศาอิสระ (Degree of Freedom) จะเท่ากับ $N-2 = 30-2 = 28$ พิจารณาจากตาราง Pearson's table (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2561) ตารางในสมมติที่ 1 ที่ df เท่ากับ 28 โดยผู้วิจัยกำหนดระดับนัยสำคัญที่ .05 ซึ่งเป็นการทดสอบแบบทางเดียว (one-tailed test) พบว่า มีค่าวิกฤติ เท่ากับ .306 ซึ่งเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกข้อคำถามซึ่ง พบว่า ทุกข้อมีค่าสัมประสิทธิ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) สูงกว่าเกณฑ์หรือค่าวิกฤติ แสดงว่าข้อคำถามในแบบสอบถามสามารถจำแนกกลุ่มได้ตามคุณลักษณะที่ต้องการวัดหรือกล่าวได้ว่า ทุกข้อมีคุณภาพด้านอำนาจจำแนก ผู้วิจัยจึงสามารถนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

3. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

4. วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

5. จัดพิมพ์แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และ

ความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการวิจัย ดังนี้

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้เครื่องมือวิจัยชุดที่ 1 คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยดำเนินการดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยนำเครื่องมือวิจัยแบบสอบถามมาปรับปรุงข้อคำถามให้ถูกต้อง และมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และจัดทำเครื่องมือวิจัยแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์สำหรับนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการวิจัย

2. สำหรับเทคนิคกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือราชการ จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิจัย

3. ผู้วิจัยส่งหนังสือราชการขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมแนบ QR Code สำหรับตอบแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างผ่านช่องทางไปรษณีย์ไทย ด้วยวิธีการส่งด่วนพิเศษ EMS สำหรับส่งไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1-5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1-3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1-3 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1-3 รวมส่งจดหมายด่วนพิเศษ EMS จำนวน 14 แห่ง เพื่อให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่ละเขตช่วยประชาสัมพันธ์ให้กับสถานศึกษาในสังกัด

4. ผู้วิจัยส่งหนังสือราชการไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยการติดอากรแสตมป์บนจดหมาย โดยการจำหน่ายของจดหมายถึงโรงเรียน รวม 180 โรงเรียน เพิ่มเติมหลังจากส่งหนังสือราชการถึงเขตพื้นที่การศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา โดยการตอบแบบสอบถามผ่าน Google Form ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากเครื่องมือวิจัย ชุดที่ 1 แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยดำเนินการดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามแต่ละฉบับ เลือกเฉพาะฉบับที่มีความสมบูรณ์
2. ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์ต่อไปนี้ สภาพการดำเนินงานปัจจุบันมากที่สุด/พึงประสงค์มากที่สุด ให้คะแนน 5 สภาพการดำเนินงานปัจจุบันมาก/พึงประสงค์มาก ให้คะแนน 4 สภาพการดำเนินงานปัจจุบันปานกลาง/พึงประสงค์ปานกลาง ให้คะแนน 3 สภาพการดำเนินงานปัจจุบันน้อย/พึงประสงค์น้อย ให้คะแนน 2 และสภาพการดำเนินงานปัจจุบันน้อยที่สุด/พึงประสงค์น้อยที่สุด ให้คะแนน 1
3. วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และแปลผลค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์ต่อไปนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

	ค่าเฉลี่ย	ระดับการดำเนินงาน/พึงประสงค์
หรือพึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด	ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00	หมายถึง สภาพการดำเนินงานปัจจุบัน
หรือพึงประสงค์อยู่ในระดับมาก	ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50	หมายถึง มีสภาพการดำเนินงานปัจจุบัน
หรือพึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง	ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50	หมายถึง มีสภาพการดำเนินงานปัจจุบัน
หรือพึงประสงค์อยู่ในระดับน้อย	ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50	หมายถึง มีสภาพการดำเนินงานปัจจุบัน
หรือพึงประสงค์อยู่ในระดับน้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50	หมายถึง มีสภาพการดำเนินงานปัจจุบัน
4. ข้อมูลเชิงคุณภาพในส่วนข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะวิเคราะห์ข้อมูล		
โดยการสรุปจากการวิเคราะห์เนื้อหา		
5. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น		
ของแบบสอบถามชุดที่ 1 ดังนี้ สำหรับการนำเครื่องมือแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล		
กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 385 คน รายละเอียดดังนี้		
5.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมในการ		
ดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา		
ขั้นพื้นฐาน โดยใช้ Item total Correlation มีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง .366 - .740		
และค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตามวิธีของ Cronbach มีค่าเท่ากับ		
$\alpha = .962$		
5.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการ		
จำเป็นของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน		
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้ Item total Correlation มีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง		
.459 - .635 และค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตามวิธีของ Cronbach		
มีค่าเท่ากับ $\alpha = .991$		
จากการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกข้างต้น พบว่า กลุ่มตัวอย่าง		
จำนวน 385 คน ดังนั้นองศาอิสระ (Degree of Freedom) จะเท่ากับ $N-2 = 385-2 = 383$		
พิจารณาจากตาราง Pearson's table (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2561) ตารางในสมมติที่ 1 ที่ df		
เท่ากับ 383 ผู้วิจัยพิจารณาอยู่ระหว่าง 350-400 โดยผู้วิจัยกำหนดระดับนัยสำคัญที่ .05		

ซึ่งเป็นทดสอบแบบทางเดียว (one-tailed test) พบว่า มีค่าวิกฤติ เท่ากับ .101 (เทียบบัญญัติไตรยางศ์) ซึ่งเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกข้อคำถามซึ่ง พบว่า ทุกข้อมีค่าสัมประสิทธิ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) สูงกว่าเกณฑ์หรือค่าวิกฤติ แสดงว่าข้อคำถามในแบบสอบถามสามารถจำแนกกลุ่มได้ตามคุณลักษณะที่ต้องการวัดหรือกล่าวได้ว่า ทุกข้อมีคุณภาพด้านอำนาจจำแนก ผู้วิจัยจึงสามารถนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Assessment)

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในขั้นตอนที่ 1 ระยะที่ 2 มาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) เพื่อจัดลำดับความต้องการตามความจำเป็น ศึกษาความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) โดยวิธีการที่หาค่าผลต่าง I – D แล้วหารด้วย ค่า D เพื่อควบคุมขนาดของความต้องการจำเป็น ให้อยู่ในพิสัยที่ไม่มีช่วงกว้างมากเกินไปและให้ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เมื่อใช้ระดับของสภาพที่เป็นอยู่เป็นฐานในการคำนวณค่าอัตราการพัฒนาเข้าสู่สภาพที่คาดหวัง โดยใช้สูตรดังนี้ (สุวิมล ว่องวานิช, 2548)

$$PNI_{\text{modified}} = (I-D)/D$$

I (Importance) หมายถึง ระดับความพึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิด
D (Degree of success) หมายถึง ระดับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเครื่องมือชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์ โดยการสร้างข้อสรุปจากเนื้อหาการสัมภาษณ์และพรรณนาวิเคราะห์

ระยะที่ 3 การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษา ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสถานศึกษาที่มีรูปแบบการบริหารจัดการด้านการประกัน คุณภาพหรือสถานศึกษาซึ่งมีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาสถานศึกษาที่มีรูปแบบการบริหารจัดการด้านการประกันคุณภาพหรือสถานศึกษาซึ่งมีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ที่ได้รับรางวัล IQA AWARD จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 โรงเรียน (โรงเรียนขนาดเล็ก) โดยพิจารณาเลือกสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) จำนวน 3 แห่ง ทำการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาและกลุ่มครู โดยการศึกษาเอกสาร บันทึกเสียง บันทึกภาพและอื่น ๆ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยดำเนินการเลือกโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) จำนวน 3 แห่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 5 ได้แก่ โรงเรียนบ้านขมิ้นโนนท้าว อำเภอสว่างวีระกูล จังหวัดร้อยเอ็ด โรงเรียนบ้านโคกสทกรณ เทพรักษา อำเภอกุเวียง จังหวัดร้อยเอ็ด และโรงเรียนบ้านโนนทอง อำเภอหนองเรือ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยทำการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาและกลุ่มครู โดยการศึกษาเอกสาร บันทึกเสียง บันทึกภาพและอื่น ๆ เพื่อออกแบบยกร่างการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยกำหนดเกณฑ์คุณสมบัติโรงเรียนที่เลือกเป็นโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่ได้รับการคัดเลือกให้รับรางวัล IQA AWARD ระดับยอดเยี่ยม ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือวิจัย ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้คำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2 ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง

1.3 สร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความถูกต้องของภาษาและความสอดคล้องของข้อความ สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการ สัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษา ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ที่สถานศึกษาได้รับรางวัล IQA AWARD จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

1.4 ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำเสนอ ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความชัดเจนของภาษาและความครอบคลุมเนื้อหา ตามกรอบโครงสร้างของแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างโดยผู้เชี่ยวชาญ

1.5 ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์แล้วจัดพิมพ์ฉบับจริง เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

ศึกษาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)

1.1 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการติดต่อประสานงานกับ ผู้ให้สัมภาษณ์โดยมีหนังสือราชการจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความ อนุเคราะห์ในการให้ข้อมูล โดยโทรติดต่อประสานงานทางโทรศัพท์ แล้วกำหนดวันเวลาดำเนินการ สัมภาษณ์โดยผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ซึ่งกำหนดวันศึกษาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ณ โรงเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 3 แห่ง ดังนี้

1.1.1 โรงเรียนบ้านขมิ้นโนนหัวนา อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น กำหนดศึกษาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ในวันที่ 8-10 พฤษภาคม 2566

1.1.2 โรงเรียนบ้านโคกสหกรณ์เทพรักษา อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น กำหนดศึกษาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ในวันที่ 23-26 พฤษภาคม 2566

1.1.3 โรงเรียนบ้านโนนทอง อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น กำหนดศึกษาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ในวันที่ 29-31 พฤษภาคม 2566

1.2 วิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ผู้วิจัย ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลโดยการสร้างข้อสรุปจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสถานศึกษา

1.3 ผู้วิจัยพัฒนาร่างรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลผลที่ได้จากการศึกษาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) และการแบบสัมภาษณ์หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยการสร้างข้อสรุปจากเนื้อหาการสัมภาษณ์ และจัดกลุ่มเนื้อหาจากข้อมูลที่เกี่ยวข้องรวมนำมาหาข้อสรุป เพื่อนำไปพัฒนาเป็นแนวทางในการร่างรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นขั้นตอนการหลอมรวมหรือจัดองค์ประกอบต่าง ๆ ของรูปแบบ โดยผู้วิจัยได้นำผลจากการศึกษาและการวิเคราะห์รูปแบบในขั้นตอนที่ 1 มาเป็นแนวทางในการร่างรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. นำร่างรูปแบบรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ปรีกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้ทรงคุณวุฒิและนำข้อเสนอแนะที่ได้รับไปปรับปรุง แก้ไข ร่างรูปแบบให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นและให้มีความเหมาะสมกับสภาพบริบทของสถานศึกษาขนาดเล็ก

ขั้นตอนที่ 2 ยกร่างรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำหรับการยกร่างรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำร่างรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ และนำข้อเสนอแนะที่ได้รับไปปรับปรุง แก้ไข ให้ร่างรูปแบบมีความสมบูรณ์และถูกต้องยิ่งขึ้น

2. ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์สำหรับการพิจารณาผู้ทรงคุณวุฒิ สำหรับการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 9 คน ดังนี้

2.1 ผู้ทรงคุณวุฒิ “ระดับจังหวัด” เป็นบุคคลที่มีบทบาทหน้าที่ด้านการบริหารหน่วยงานระดับจังหวัด คือ นายรัชพร วรรณคำ ตำแหน่ง ศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

2.2 ผู้ทรงคุณวุฒิ “ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา” เป็นบุคคลที่มีบทบาทหน้าที่ด้านการบริหารหน่วยงานระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและเป็นบุคคลที่มีบทบาทหน้าที่ด้านการนิเทศติดตาม จำนวน 2 คน ดังนี้

2.2.1 นายยงยุทธ พรหมแก้ว ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

2.2.2 ดร.ณัฐณรงค์ พิริยการ คณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษา (ก.ต.ป.น.)

2.2.3 ดร.ธัญชฌม บุญประกอบ ตำแหน่ง ศึกษาพิเศษชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

2.3 ผู้ทรงคุณวุฒิ “ระดับมหาวิทยาลัย” เป็นบุคคลที่มีตำแหน่งทางวิชาการระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ มีวิทยฐานะทางการบริหารเชี่ยวชาญหรือเชี่ยวชาญพิเศษ หรือเคยปฏิบัติหน้าที่ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีวิทยฐานะเชี่ยวชาญ จำนวน 2 คน ดังนี้

2.3.1 ดร.สายัณห์ ฝาน้อย รองอธิการบดีฝ่ายบริหารและกิจการพิเศษ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย และปฏิบัติหน้าที่ประธานอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

2.3.2 รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

2.4 ผู้ทรงคุณวุฒิ “ด้านการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา” เป็นบุคคลที่เคยปฏิบัติหน้าที่ระดับผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาและปฏิบัติหน้าที่ด้านการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา

ดร.สุคนธ์ แพงศรีสาร ข้าราชการบำนาญ วิทยฐานะเชี่ยวชาญ อดีตผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

2.5 ผู้ทรงคุณวุฒิ “ระดับสถานศึกษา” เป็นบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานด้านวิชาการและมีวิทยฐานะเชี่ยวชาญ สามารถบริหารจัดการสถานศึกษาได้รับรางวัลด้านการประกันคุณภาพ IQA AWARD ระดับยอดเยี่ยมจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

2.5.1 นายสัญญาพงศ์ ตีบุญมี ณ ชุมแพ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน บ้านขมิ้นโนนหัวนา

2.5.2 นางนฤมล สาหล้า ข้าราชการบำนาญ ครู วิทยฐานะเชี่ยวชาญ

3. ผู้วิจัยแจ้งความประสงค์ขอหนังสือราชการขอความอนุเคราะห์ ผู้ทรงคุณวุฒิสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) โดยเข้าระบบยื่นแบบ บ.4 ออนไลน์ (Request Expert System) จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผ่านช่องทางเว็บไซต์ <http://edu.msu.ac.th/REQ/>

4. ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อประสานงาน กำหนดวัน เวลา นัดหมาย ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ซึ่งกำหนดวันสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ในวันที่ 14 กรกฎาคม 2566 ระหว่างเวลา 09.00 น. – 12.00 น. ซึ่งรูปแบบการจัดสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) มี 2 แบบ คือ การประชุมแบบ onsite และ แบบ online

5. ยกร่างรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของ สถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

6. ผู้วิจัยนำเสนอร่างรูปแบบต่อผู้ทรงคุณวุฒิ โดยขอความอนุเคราะห์ ผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณาร่างรูปแบบ โดยให้ข้อเสนอแนะ คำแนะนำ สำหรับให้ผู้วิจัยนำไปปรับปรุง แก้ไขรูปแบบให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินรูปแบบเกี่ยวกับการ ใช้ประโยชน์ ความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และมีความถูกต้องของรูปแบบการมีส่วนร่วม ในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลผลการประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วม ในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยนำคำตอบของผู้ทรงคุณวุฒิมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากความคิดเห็นของผู้ตอบแบบประเมินมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) ซึ่งมี 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) มีเกณฑ์การประเมินดังนี้

5 หมายถึง มีการใช้ประโยชน์/มีความเป็นไปได้/มีความเหมาะสม /มีความถูกต้องมากที่สุด

4 หมายถึง มีการใช้ประโยชน์/มีความเป็นไปได้/มีความเหมาะสม /มีความถูกต้องมาก

3 หมายถึง มีการใช้ประโยชน์/มีความเป็นไปได้/มีความเหมาะสม /มีความถูกต้องปานกลาง

2 หมายถึง มีการใช้ประโยชน์/มีความเป็นไปได้/มีความเหมาะสม /มีความถูกต้องน้อย

1 หมายถึง มีการใช้ประโยชน์/มีความเป็นไปได้/มีความเหมาะสม
/มีความถูกต้องน้อยที่สุด

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาค่าเฉลี่ย (Mean)
และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และแปลผลค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์ต่อไปนี้
(บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

ค่าเฉลี่ย	ระดับการดำเนินงาน/พึงประสงค์
ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายถึง มีการใช้ประโยชน์/มีความเป็นไปได้/ มีความเหมาะสม/มีความถูกต้องอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึง มีการใช้ประโยชน์/มีความเป็นไปได้/ มีความเหมาะสม/มีความถูกต้องอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง มีการใช้ประโยชน์/มีความเป็นไปได้/ มีความเหมาะสม/มีความถูกต้องอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง มีการใช้ประโยชน์/มีความเป็นไปได้/ มีความเหมาะสม/มีความถูกต้องอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง มีการใช้ประโยชน์/มีความเป็นไปได้/ มีความเหมาะสม/มีความถูกต้องอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ระยะที่ 4 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษา ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การดำเนินการวิจัยในขั้นนี้เป็นการประเมินการใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
ประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริงว่ามีความถูกต้อง มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้และมีการใช้
ประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการพัฒนาการศึกษา การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่มีส่วนร่วมในการใช้หลักสูตรการพัฒนา เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วม
ในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน โดยพิจารณาโรงเรียนที่มีความสมัครใจและนำรูปแบบไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพ
ของสถานศึกษา จำนวน 5 โรงเรียน แบ่งออกเป็นโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 1 โรงเรียน คือ
โรงเรียนบ้านโคกม่วง อำเภอสี่หมุก จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ขอนแก่น เขต 5 และมีโรงเรียนที่มีความสนใจเข้ารับการพัฒนา จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านสวนสวรรค์ โรงเรียนบ้านขมิ้นโนนหัวนา โรงเรียนบ้านบุงเม่นหนองคู และโรงเรียนบ้านโนนหัวนาไฟประชาสรรค์ ซึ่งโรงเรียน 4 โรงเรียนดังกล่าวข้างต้น เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ที่จัดการศึกษาอยู่ในอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือประกอบการวิจัยในระยะที่ 4 นำรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปใช้ในการประเมินรูปแบบ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1. หลักสูตรการพัฒนา เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 9 คน ทำการประเมินรูปแบบเกี่ยวกับประเด็น มีความถูกต้อง มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีการใช้ประโยชน์

2. เอกสารประกอบการฝึกอบรม หลักสูตรการพัฒนา เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. แบบประเมินความเหมาะสมการใช้หลักสูตรการพัฒนา เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในประเด็นการประเมินก่อนและหลังการใช้หลักสูตรการพัฒนา

4. แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรการพัฒนา เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายและโรงเรียนที่สนใจเข้าร่วมรับการพัฒนา โดยผู้ตอบแบบประเมินความพึงพอใจ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยประสานงานกับโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายและโรงเรียนที่สนใจเข้าร่วมรับการพัฒนา

2. ขอหนังสือราชการจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเชิญโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายและโรงเรียนที่สนใจเข้าร่วมรับการพัฒนา อบรมเชิงปฏิบัติการ

หลักสูตรการพัฒนา เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. ออกหนังสือราชการแจ้งโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายและโรงเรียนที่สนใจเข้าร่วมรับการพัฒนา โดยสำนักงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัด

4. ผู้วิจัยดำเนินการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรการพัฒนา เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และบูรณาการให้โรงเรียนกลุ่มเป้าหมายและโรงเรียนที่สนใจเข้าร่วมรับการพัฒนาร่วมศึกษาดูงานวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) ซึ่งกำหนดจัดอบรมเชิงปฏิบัติการและบูรณาการให้โรงเรียนกลุ่มเป้าหมายและโรงเรียนที่สนใจเข้าร่วมรับการพัฒนาร่วมศึกษาดูงาน วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) ในวันที่ 25 กรกฎาคม 2566 ณ โรงเรียนบ้านขมิ้นโนนหัวนา ซึ่งเป็นโรงเรียนต้นแบบด้านการประกันคุณภาพที่ได้รับรางวัล IQA AWARD ปีการศึกษา 2564 ระดับยอดเยี่ยม จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5. ผู้วิจัยร่วมกับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโรงเรียนที่เป็นต้นแบบด้านการประกันคุณภาพที่ได้รับรางวัล IQA AWARD อีก 1 แห่ง คือ โรงเรียนบ้านโนนทอง อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น

6. แบบประเมินความเหมาะสมการใช้หลักสูตรการพัฒนา เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในประเด็นการประเมินก่อนและหลังการใช้หลักสูตรการพัฒนา

7. ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ให้โรงเรียนกลุ่มเป้าหมายและโรงเรียนที่สนใจเข้าร่วมรับการพัฒนาร่วมแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรการพัฒนา เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

8. ผู้วิจัยดำเนินการนิเทศติดตามแลกเปลี่ยนเรียนรู้การใช้หลักสูตรการพัฒนา เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ณ โรงเรียนบ้านโคกม่วง ซึ่งเป็นโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายเป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์ ๆ ละ 1 วัน ระหว่างเดือน กรกฎาคม 2566 – สิงหาคม 2566

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการทำวิจัย ผู้วิจัยนำเสนอ ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.1 ร้อยละ (Percentage) (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2551) โดยใช้สูตรต่อไปนี้

$$P = \frac{f}{n} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ (Percentage)

f แทน จำนวนของสิ่งที่ต้องการเปรียบเทียบ

N แทน จำนวนเต็มของสิ่งที่ต้องการเปรียบเทียบ

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2551) โดยใช้สูตรต่อไปนี้

$$\bar{x} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ \bar{x} แทน ค่าเฉลี่ยเลขคณิตของกลุ่มตัวอย่าง

$\sum x$ แทน ผลรวมของข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างหรือประชากร

n แทน จำนวนข้อมูลในกลุ่มตัวอย่าง

1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) (คณาจารย์ภาควิชาวิจัย และพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2561) โดยใช้สูตรต่อไปนี้

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^N (x_i - \bar{x})^2}{n-1}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตัวอย่าง

X แทน ข้อมูลแต่ละตัว

\bar{x} แทน ค่าเฉลี่ยของตัวอย่าง

n แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมดของตัวอย่าง

1.4 สูตรคำนวณกลุ่มตัวอย่าง กรณีทราบจำนวนประชากร (สมบัติ ทำยเรือคำ, 2551) โดยใช้สูตรต่อไปนี้

$$n = \frac{p(1-p)}{\frac{L^2}{z^2} + \frac{p(1-p)}{N}}$$

เมื่อ n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

P = สัดส่วนของประชากรที่ผู้วิจัยกำหนดจะสุ่ม

L = สัดส่วนของความคลาดเคลื่อนที่ผู้วิจัยยอมให้เกิดขึ้นได้

z = ระดับความเชื่อมั่นที่ผู้วิจัยกำหนด

$z = 1.96$ ระดับความเชื่อมั่น 95% ($\alpha = .05$)

$z = 2.58$ ระดับความเชื่อมั่น 99% ($\alpha = .01$)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ

2.1 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Item Objective Congruence)

(ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2561) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ แทน ผลรวมของความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 การหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) โดยใช้ Item total Correlation คือ การหาความสัมพันธ์ ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม การคำนวณจะใช้สูตรสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (r_{xy}) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) โดยใช้สูตรดังนี้

$$r_{xy} = \frac{N \sum XY - (\sum X \sum Y)}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ r_{xy}	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร X กับ Y
$\sum X$	แทน	ผลรวมของค่าตัวแปร X
$\sum Y$	แทน	ผลรวมของค่าตัวแปร Y
$\sum XY$	แทน	ผลรวมของผลคูณระหว่างค่าตัวแปร X และ Y
$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของกำลังสองของค่าตัวแปร X
$\sum Y^2$	แทน	ผลรวมของกำลังสองของค่าตัวแปร Y
N	แทน	จำนวนคู่ของค่าตัวแปรหรือจำนวนสมาชิกในกลุ่ม

2.3 การหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตามวิธีของ Cronbach (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) โดยใช้สูตรดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right)$$

เมื่อ α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
K	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
$\sum S_i^2$	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ
S^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวม

3. เทคนิค Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) โดยวิธีการที่หาค่าผลต่าง I – D แล้วหารด้วย ค่า D เพื่อควบคุมขนาดของความต้อการจำเป็นให้อยู่ในพิสัยที่ไม่มีช่วงกว้างมากเกินไปและให้ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เมื่อใช้ระดับของสภาพที่เป็นอยู่เป็นฐานในการคำนวณค่าอัตราการพัฒนาเข้าสู่สภาพที่คาดหวัง โดยใช้สูตรดังนี้ (สุวิมล วงวานิช, 2548)

$$PNI_{\text{modified}} = (I-D)/D$$

I (Importance)	หมายถึง	ระดับความพึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิด
D (Degree of success)	หมายถึง	ระดับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษางานวิจัย เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์แทนความหมายต่าง ๆ ดังนี้

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
I	แทน	ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์
D	แทน	ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน
$PNI_{modified}$	แทน	ดัชนีการจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็น

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระยะที่ 3 การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพ
ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระยะที่ 4 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพ
ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

**ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
ประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์การศึกษาค้นคว้าในระยะที่ 1 แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน
ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและ
ต่างประเทศเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพ
การศึกษาเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ขั้นตอนที่ 3 ผลการประเมินระดับความเหมาะสมของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการ
ยืนยันองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของ
สถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

**ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและ
ต่างประเทศเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพ
การศึกษาเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย**

การดำเนินการศึกษาค้นคว้าวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากเอกสาร
และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากนักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับ
การศึกษาค้นคว้าวิจัย เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษา
ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยนำเสนอรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง
กับ “การมีส่วนร่วม” ดังนี้

1. ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคล
เข้ามารวมตัวกัน เพื่อทำกิจกรรมร่วมกันโดยมีประเด็นสำคัญที่ต้องทำร่วมกัน ดังนี้ 1) การทำกิจกรรม
ร่วมกันของกลุ่มบุคคล 2) การวางแผนการดำเนินงาน 3) การตัดสินใจร่วมกัน 4) ร่วมกันปฏิบัติ
และ 5) การติดตามและประเมินผล

2. ลักษณะการมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสาร การปรึกษาหารือ การประชุมรับฟังความคิดเห็น การประชาสัมพันธ์ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และกลไกทางกฎหมาย

3. ความสำคัญของการมีส่วนร่วม หมายถึง การช่วยให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมส่งผลให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลในการทำงานร่วมกัน ดังนี้ 1) เป็นการเปิดโอกาสในการทำงาน 2) การทำให้เกิดความรู้สึกรัก ความผูกพันและความภูมิใจ 3) การระดมทรัพยากร 4) การทำให้เกิดการยอมรับ 5) การลดช่องว่างของระบบการสื่อสาร 6) ความรู้สึกในการแสดงความเป็นเจ้าขององค์กร และ 7) การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพ

4. กระบวนการหรือขั้นตอนการมีส่วนร่วม หมายถึง การดำเนินงานของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล โดยมีกระบวนการดำเนินงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการรับรู้ปัญหาการมีส่วนร่วมในการวางแผนตั้งเป้าหมาย การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมดำเนินการและการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

5. องค์ประกอบการมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กรหรือเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก ต้องอาศัยการประสานงานของผู้ร่วมงานซึ่งมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง จำนวน 5 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

องค์ประกอบที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

องค์ประกอบที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม

ผู้วิจัยนำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับความหมายของแต่ละองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ หมายถึง การกำหนดแนวทางในการดำเนินงานขององค์กร เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายและความสำเร็จขององค์กรที่ได้วางแผนไว้ ซึ่งแนวทางนั้นต้องพิจารณาจากศักยภาพขององค์กรและแนวโน้มของสถานการณ์ภายนอก รวมไปถึงความต้องการขององค์กรว่าต้องการดำเนินงานไปในทิศทางไหน เพื่อให้การทำงานสอดคล้องกับทิศทางเดียวกันกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1.1 มีการกำหนดกลยุทธ์ หมายถึง การวางแผนในการกำหนดทิศทางหรือแนวทางการดำเนินงาน โดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและกำกับติดตามแผนการดำเนินงานสู่การปฏิบัติ เพื่อนำพาองค์กรสู่สภาพลักษณะใหม่

1.2 มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม หมายถึง การศึกษาสถานภาพของสถานศึกษาโดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพแวดล้อมทั้งภายในและ

ภายนอก ทำให้ทราบจุดแข็ง จุดอ่อน ของสถานศึกษา สำหรับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและกระบวนการเกี่ยวกับทรัพยากรทางการบริหารมาบูรณาการในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ บุคลากร เงิน วัสดุ อุปกรณ์ และการบริหารจัดการ

1.3 มีการคิดเชิงอนาคต หมายถึง ความสามารถของบุคคลเกี่ยวกับกระบวนการคิดในเรื่องการวางแผนแนวทางการดำเนินงานและการแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การที่บุคคลมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่งจากหลาย ๆ ทางเลือกที่ได้พิจารณาหรือประเมินอย่างดีว่าเป็นแนวทางที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ในการตัดสินใจจะเกี่ยวข้องกับหน้าที่การดำเนินงาน ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

2.1 มีการกำหนดทางเลือก หมายถึง กระบวนการที่พัฒนามาจากนโยบายขององค์กร เมื่อพบปัญหาต้องมีการพัฒนาทางเลือกรวบรวมประเด็นเปรียบเทียบกัน โดยต้องคำนึงถึงคุณลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ คือ การจินตนาการ การสร้างสรรค์และนวัตกรรม การดำเนินการภาพรวมต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้

2.2 มีการตัดสินใจโดยใช้หลักเหตุผล หมายถึง กระบวนการหรือขั้นตอนเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้มีส่วนร่วม โดยมีลำดับขั้นตอนในการตัดสินใจ ดังนี้ การกำหนดปัญหา การค้นหาทางเลือก ทำการตัดสินใจและปฏิบัติการ

2.3 มีการตัดสินใจสั่งการ หมายถึง กระบวนการที่นำมาใช้ในการพิจารณาวิเคราะห์ทางเลือกที่จะนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหา ในการพิจารณาวิเคราะห์ข้อมูลควรคำนึงถึงประเด็นดังนี้ ได้แก่ การระบุถึงปัญหา การกำหนดแนวทางเพื่อการตัดสินใจ การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล การพัฒนาทางเลือกและการประเมินทางเลือก

3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ หมายถึง พลังขับเคลื่อนที่เกิดจากภายในจิตใจของบุคคลที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่เป้าหมายหรือความสำเร็จเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งแรงจูงใจมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงานของบุคคลในการที่จะเสริมแรงให้บุคคลได้ปฏิบัติงานอย่างเต็มตามศักยภาพและมีความพึงพอใจต่องานที่กำลังปฏิบัติ อันนำไปสู่การปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

3.1 มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน หมายถึง ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ที่ดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ซึ่งจะมีความต้องการพื้นฐานเกี่ยวกับความต้องการด้านร่างกายและความต้องการทางสังคม รวมทั้งปัจจัยที่ทำให้บุคคลแสดงความกระตือรือร้น ก่อให้เกิดกำลังใจในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้บุคคลทำงานด้วยความเสียสละ ท่วมเท อุทิศกำลังกาย กำลังใจในการปฏิบัติงาน ปัจจัยที่ส่งเสริมในการปฏิบัติงานของบุคคล เช่น นโยบาย วิธีการปกครอง ค่าตอบแทน ความสำเร็จ การยอมรับ ความรับผิดชอบและความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน

3.2 มีสมรรถนะในการปฏิบัติงาน หมายถึง คุณลักษณะหรือพฤติกรรมของบุคคลที่เป็นผลมาจาก ความรู้ ความสามารถ ทักษะและแรงจูงใจที่ส่งผลให้บุคคลสามารถสร้างสรรค์ผลงานต่าง ๆ สามารถปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ หมายถึง กลุ่มบุคคลมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดทำแผนและการร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาร่วมกัน ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

4.1 มีแหล่งเรียนรู้ในชุมชน หมายถึง สถานที่แหล่งที่มีข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ ความรู้ กิจกรรมที่มีกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย แหล่งความรู้ เนื้อหา วิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ อุปกรณ์สำหรับการเรียนรู้ การประเมินและการติดตาม เป็นต้น รวมทั้งเป็นแหล่งวัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ หรือการดำรงชีวิตในชุมชนในท้องถิ่น มีความสำคัญต่อบุคคลที่เฝ้าต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

4.2 มีการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้เรียน หมายถึง สภาพความเป็นอยู่ที่ดีของผู้เรียนในขณะที่อยู่ในโรงเรียนได้รับบริการต่าง ๆ จากทางโรงเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนหรือเด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญาและมีความสุขเมื่ออยู่ที่โรงเรียน และองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตของผู้เรียน ประกอบด้วยด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน

5. การมีส่วนร่วมในการกำกับติดตาม หมายถึง กลุ่มบุคคลมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูลการปฏิบัติงานตามแผนงานและโครงการ ซึ่งได้กำหนดไว้และนำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้ในการแก้ไขปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงาน เพื่อให้ได้ผลงานเป็นไปตามแผนอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

5.1 มีการวางแผนติดตาม หมายถึง กระบวนการที่องค์การหรือหน่วยงานดำเนินการให้ได้ผลที่ต้องการในอนาคต มีการตัดสินใจล่วงหน้าและกำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินงานก่อนที่จะดำเนินงานอาศัยกระบวนการ ดังนี้ การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ การจัดทำแผน การนำแผนไปปฏิบัติ การติดตามและประเมินผล

5.2 มีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล หมายถึง กระบวนการตัดสินใจอาศัยข้อมูลสารสนเทศโดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ เช่น แบบสอบถามแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต เป็นต้น ในการสร้างเครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเป็นกระบวนการที่ทำให้ข้อมูลเป็นสารสนเทศที่มีความหมายและความเหมาะสม โดยใช้ข้อมูลจากฐานข้อมูลซึ่งอาจจะนำคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยในการจัดกระทำข้อมูล เช่น การบันทึกข้อมูล การจำแนกประเภท การจัดเก็บ การคำนวณประมวลผล การสรุป การนำข้อมูลมาใช้ การจัดทำใหม่ และการเผยแพร่

5.3 มีการรายงานผล หมายถึง กระบวนการที่ทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลเชิงสารสนเทศการนำเสนอข้อมูลที่ได้และมีการนำคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในกระบวนการ โดยเริ่มตั้งแต่การบันทึกข้อมูล การจัดเก็บข้อมูล การประมวลผลและการจัดทำรายงาน เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

สำหรับการดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิที่ดำเนินการพิจารณาตรวจสอบยืนยันองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการประเมิน พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 11 คน ได้แก่ 1) นายสมใจ วิเศษทักษิณ ผู้ช่วยปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 2) ดร.ฉัตรชัย หวังมีจงมี ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมและพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3) รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ ท้ายเรือคำ อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 4) นายยงยุทธ พรหมแก้ว ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ผู้ทรงคุณวุฒิระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 5) ดร.ธัญชมน บัญประกอบ ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 6) ดร.ปราโมทย์ โสภาน นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 7) ดร.วิรงรอง อุดม ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 8) ดร.ศรุต บุญโนนแต่ ผู้อำนวยการโรงเรียนหนองแห้ววังมนศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 และ 9) ดร.ราตรี เลิศหว่าทอง ครู หัวหน้าฝ่ายวิชาการ โรงเรียนหนองสังข์วิทยายน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ 10) นายศิระคิน คำหนองไผ่ และ 11) นางเกษมะณี ลาปะ ศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

การดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 11 คน และมีผู้ทรงคุณวุฒิที่ดำเนินการประเมินเพื่อตรวจสอบยืนยันองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 81.82 ในการพิจารณาตรวจสอบยืนยันองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการสนทนากลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะประเด็นสำคัญดังนี้

1. การสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับหลักการ แนวคิดทฤษฎีเพิ่มเติมบางประเด็น ที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาขององค์ประกอบที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
2. พิจารณาและปรับข้อความของตัวบ่งชี้บางตัวบ่งชี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. พิจารณาจัดกลุ่มของตัวบ่งชี้ที่มีความหมายใกล้เคียงกันไว้ด้วยกัน
ผลการสนทนากลุ่มสรุปได้ดังนี้ องค์ประกอบการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย
5 องค์ประกอบ 13 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 มีการกำหนดกลยุทธ์ ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ตัวบ่งชี้ที่ 1.3 มีการคิดเชิงอนาคต

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 มีการกำหนดทางเลือก ตัวบ่งชี้ที่ 2.2 มีการตัดสินใจโดยใช้หลักเหตุผล ตัวบ่งชี้ที่ 2.3 มีการตัดสินใจสั่งการ

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่ 3.1 มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และตัวบ่งชี้ที่ 3.2 มีสมรรถนะในการปฏิบัติงาน

องค์ประกอบที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่ 4.1 มีแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และตัวบ่งชี้ที่ 4.2 มีการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้เรียน

องค์ประกอบที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่ 5.1 มีการวางแผนติดตาม ตัวบ่งชี้ที่ 5.2 มีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล และตัวบ่งชี้ที่ 5.3 มีการรายงานผล

ผลการตรวจสอบยืนยันองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปได้ดังนี้

องค์ประกอบของการมีส่วนร่วม จำนวน 5 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้
จำนวน 13 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ประกอบด้วย
ตัวบ่งชี้ จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 มีการกำหนดกลยุทธ์ ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 มีการวิเคราะห์
สภาพแวดล้อม และตัวบ่งชี้ที่ 1.3 มีการคิดเชิงอนาคต

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้
จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 มีการกำหนดทางเลือก ตัวบ่งชี้ที่ 2.2 มีการตัดสินใจโดยใช้หลัก
เหตุผล และตัวบ่งชี้ที่ 2.3 มีการตัดสินใจสั่งการ

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้
จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ ตัวบ่งชี้ที่ 3.1 มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และตัวบ่งชี้ที่ 3.2 มีสมรรถนะ
ในการปฏิบัติงาน

องค์ประกอบที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ประกอบด้วย
ตัวบ่งชี้ จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ ตัวบ่งชี้ที่ 4.1 มีแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และตัวบ่งชี้ที่ 4.2 มีการส่งเสริม
คุณภาพชีวิตของผู้เรียน

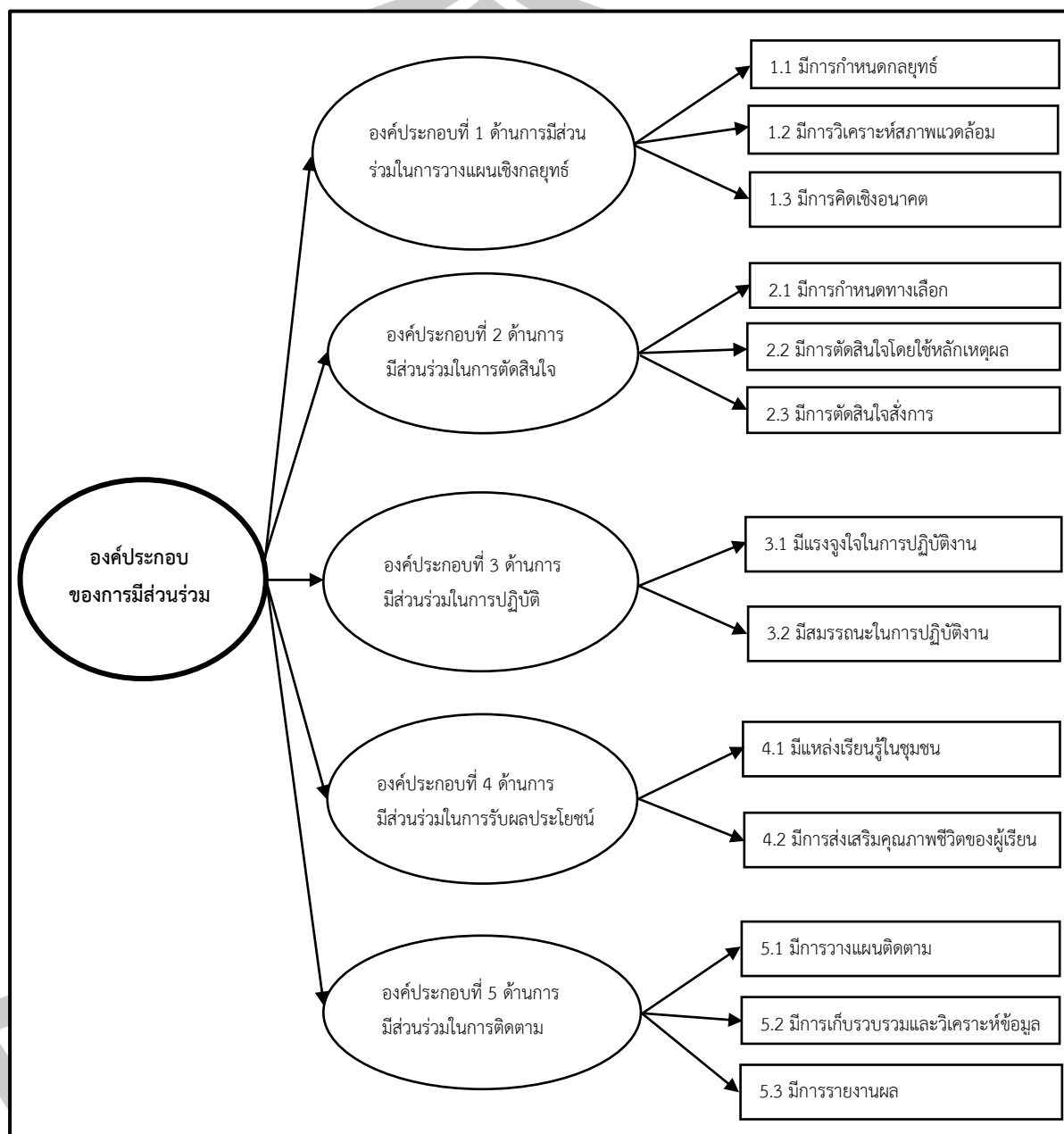
องค์ประกอบที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม ประกอบด้วยตัวบ่งชี้
จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ ตัวบ่งชี้ที่ 5.1 มีการวางแผนติดตาม ตัวบ่งชี้ที่ 5.2 มีการเก็บรวบรวม
และวิเคราะห์ข้อมูล และตัวบ่งชี้ที่ 5.3 มีการรายงานผล ดังภาพประกอบ 31

**องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพ
ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**

ภาพประกอบ 31 องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษา
ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา
ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภาพประกอบ 32 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของ
สถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 3 ผลการประเมินระดับความเหมาะสมของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการ
การยืนยันองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของ
สถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตาราง 20 ระดับความเหมาะสมของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อองค์ประกอบของการมีส่วนร่วม

ข้อที่	องค์ประกอบ	ระดับความเหมาะสม		
		\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1	ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์	4.78	0.441	มากที่สุด
2	ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.89	0.333	มากที่สุด
3	ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	4.67	0.500	มากที่สุด
4	ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.89	0.333	มากที่สุด
5	ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม	4.78	0.441	มากที่สุด
	เฉลี่ย	4.80	0.410	มากที่สุด

จากตาราง 20 ระดับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อองค์ประกอบของการมีส่วนร่วม
ในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พบว่า องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ระดับความคิดเห็น
ของผู้ทรงคุณวุฒิในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.410) และ
เมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็นรายองค์ประกอบ ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
ระดับความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.89$, S.D. = 0.333) ด้านการมีส่วนร่วม
ในการรับผลประโยชน์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.89$, S.D. = 0.333) ด้านการมีส่วนร่วม
ในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ระดับความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.78$,
S.D. = 0.441) และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม ระดับความคิดเห็น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ
มากที่สุด ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.441) ตามลำดับ

ตาราง 21 แสดงระดับความเหมาะสมของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อที่	ตัวบ่งชี้	ระดับความเหมาะสม		
		\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1	ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 มีการกำหนดกลยุทธ์	4.89	0.333	มากที่สุด
2	ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม	4.89	0.333	มากที่สุด
3	ตัวบ่งชี้ที่ 1.3 มีการคิดเชิงอนาคต	4.78	0.441	มากที่สุด
4	ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 มีการกำหนดทางเลือก	4.67	0.500	มากที่สุด
5	ตัวบ่งชี้ที่ 2.2 มีการตัดสินใจโดยใช้หลักเหตุผล	4.89	0.333	มากที่สุด
6	ตัวบ่งชี้ที่ 2.3 มีการตัดสินใจสั่งการ	4.67	0.500	มากที่สุด
7	ตัวบ่งชี้ที่ 3.1 มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน	4.78	0.441	มากที่สุด
8	ตัวบ่งชี้ที่ 3.2 มีสมรรถนะในการปฏิบัติงาน	4.67	0.500	มากที่สุด
9	ตัวบ่งชี้ที่ 4.1 มีแหล่งเรียนรู้ในชุมชน	4.78	0.441	มากที่สุด
10	ตัวบ่งชี้ที่ 4.2 มีการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้เรียน	4.56	0.527	มากที่สุด
11	ตัวบ่งชี้ที่ 5.1 มีการวางแผนติดตาม	4.56	0.527	มากที่สุด
12	ตัวบ่งชี้ที่ 5.2 มีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล	4.78	0.441	มากที่สุด
13	ตัวบ่งชี้ที่ 5.3 มีการรายงานผล	4.67	0.500	มากที่สุด
	เฉลี่ย	4.74	0.073	มากที่สุด

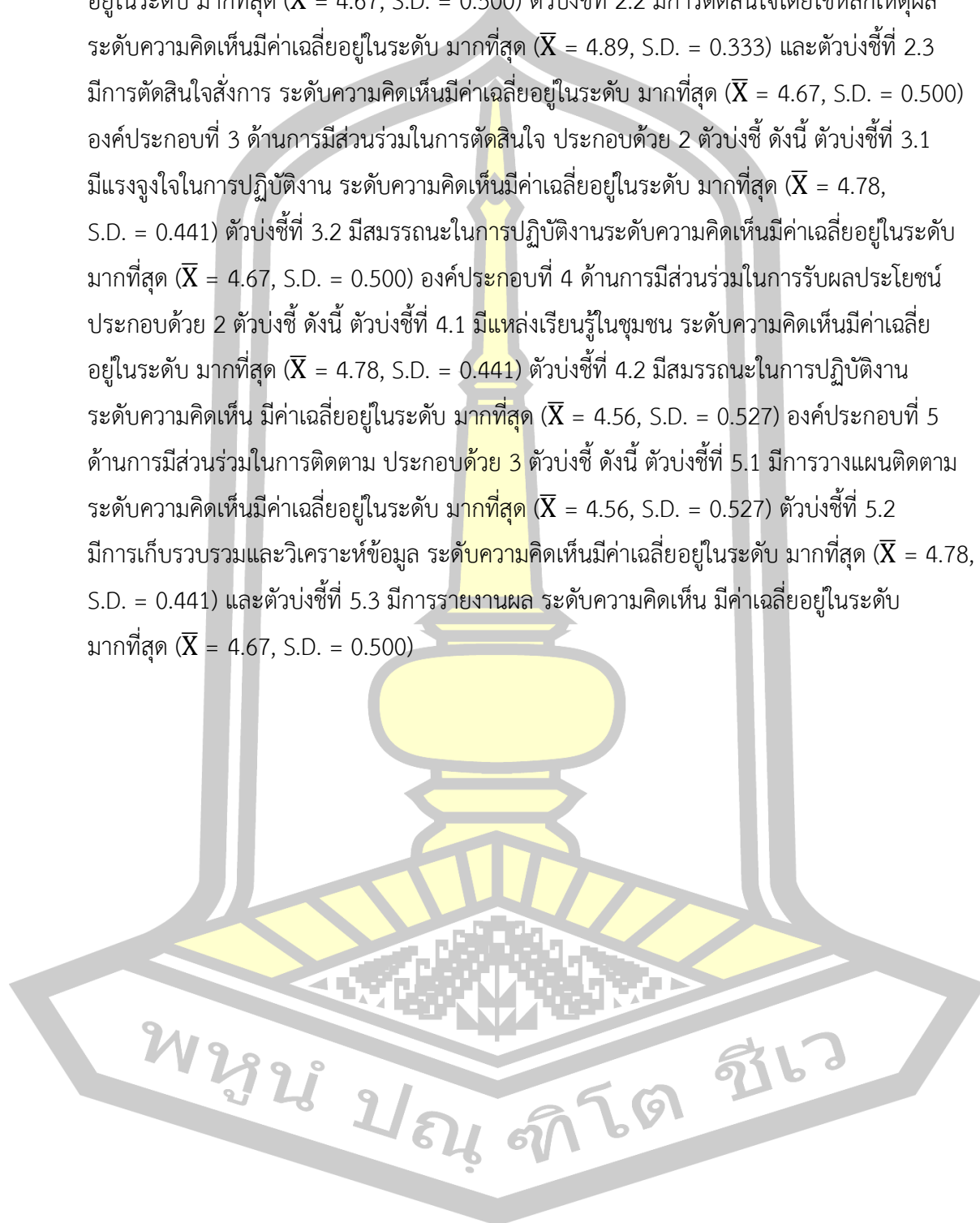
จากตาราง 21 ระดับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.073) เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ สรุปได้ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ระดับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 มีการกำหนดกลยุทธ์ ระดับความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.89$, S.D. = 0.333) ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ระดับความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.89$, S.D. = 0.333) และตัวบ่งชี้ที่ 1.3 มีการคิดเชิงอนาคต ระดับความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.441) องค์ประกอบที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 มีการกำหนดทางเลือก ระดับความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.67, S.D. = 0.500$) ตัวบ่งชี้ที่ 2.2 มีการตัดสินใจโดยใช้หลักเหตุผล ระดับความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.89, S.D. = 0.333$) และตัวบ่งชี้ที่ 2.3 มีการตัดสินใจสั่งการ ระดับความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.67, S.D. = 0.500$)

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ ตัวบ่งชี้ที่ 3.1 มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ระดับความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.78, S.D. = 0.441$) ตัวบ่งชี้ที่ 3.2 มีสมรรถนะในการปฏิบัติงานระดับความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.67, S.D. = 0.500$)

องค์ประกอบที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ ตัวบ่งชี้ที่ 4.1 มีแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ระดับความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.78, S.D. = 0.441$) ตัวบ่งชี้ที่ 4.2 มีสมรรถนะในการปฏิบัติงาน ระดับความคิดเห็น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.56, S.D. = 0.527$)

องค์ประกอบที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ ตัวบ่งชี้ที่ 5.1 มีการวางแผนติดตาม ระดับความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.56, S.D. = 0.527$) ตัวบ่งชี้ที่ 5.2 มีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ระดับความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.78, S.D. = 0.441$) และตัวบ่งชี้ที่ 5.3 มีการรายงานผล ระดับความคิดเห็น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.67, S.D. = 0.500$)

ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของ
การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในระยะที่ 2 รายละเอียดดังนี้

ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามชุดที่ 1 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่
รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 22 ข้อมูลเกี่ยวกับเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
- ชาย	108	28.10
- หญิง	277	71.90
รวม	385	100
สถานภาพ		
- ผู้บริหารสถานศึกษา	77	20
- ครูที่รับผิดชอบ งานประกันคุณภาพ	308	80
รวม	385	100
อายุ		
- ต่ำกว่า 30 ปี	69	17.90
- 31-40 ปี	85	22.10
- 41-50 ปี	154	40.00
- สูงกว่า 50 ปีขึ้นไป	77	20.00
รวม	385	100

ตาราง 22 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	193	50.10
ปริญญาโท	188	48.80
ปริญญาเอก	4	1.00
รวม	385	100
ประสบการณ์ทำงาน		
ต่ำกว่า 5 ปี	87	22.60
5-10 ปี	76	19.70
11-15 ปี	72	18.70
16-20 ปี	26	6.80
21-25 ปี	46	11.90
26 ปีขึ้นไป	78	20.30
รวม	385	100

จากตาราง 22 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปลักษณะรวมจำแนกรายประเด็น ดังนี้

1. เพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม รวมทั้งสิ้น จำนวน 385 คน จำแนกเป็น เพศชาย จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 28.10 และ เพศหญิง จำนวน 277 คิดเป็นร้อยละ 71.90

2. สถานภาพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามรวมทั้งสิ้น จำนวน 385 คน จำแนกเป็น ประเภทผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 20 และ ครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 308 คน คิดเป็นร้อยละ 80

3. อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามรวมทั้งสิ้น จำนวน 385 คน จำแนกเป็นกลุ่มอายุ ต่ำกว่า 30 ปีจำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 17.90 อายุ 31-40 ปี จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 22.10 อายุ 41-50 ปี จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 40 และอายุสูงกว่า 50 ปีขึ้นไป จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 20

4. ระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามรวมทั้งสิ้น จำนวน 385 คน จำแนกเป็น ระดับการศึกษาปริญญาตรี ปีจำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 50.10 ระดับการศึกษาปริญญาโท จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 48.80 ระดับการศึกษาปริญญาเอก จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1

5. ประสบการณ์ทำงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามรวมทั้งสิ้น จำนวน 385 คน จำแนกเป็น กลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงาน ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 26.60 ประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 19.70 ประสบการณ์ทำงาน 11-15 ปี จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 18.70 ประสบการณ์ทำงาน 16-20 ปี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.80 ประสบการณ์ทำงาน 21-25 ปี จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 11.90 และ ประสบการณ์ทำงาน 26 ปีขึ้นไป จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 20.30

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และ ความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษา ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตาราง 23 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกออกเป็น 5 ด้าน

สภาพการปฏิบัติ	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
1. ด้านการมีส่วนร่วม ในการวางแผน เชิงกลยุทธ์	3.20	.422	ปานกลาง	4.64	.544	มากที่สุด	0.450	2
2. ด้านการมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจ	3.21	.426	ปานกลาง	4.64	.528	มากที่สุด	0.445	3
3. ด้านการมีส่วนร่วม ในการปฏิบัติ	2.95	.571	ปานกลาง	4.65	.530	มากที่สุด	0.576	1
4. ด้านการมีส่วนร่วม ในการรับ ผลประโยชน์	3.25	.685	ปานกลาง	4.63	.546	มากที่สุด	0.425	4

ตาราง 23 (ต่อ)

สภาพการปฏิบัติ	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
5. ด้านการมีส่วนร่วม ในการติดตาม	3.30	.708	ปานกลาง	4.66	.545	มากที่สุด	0.412	5
เฉลี่ย	3.18	.562	ปานกลาง	4.64	.539	มากที่สุด	0.462	

จากตาราง 23 สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีสภาพการปฏิบัติ ในภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง และมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.18$) เมื่อพิจารณาสภาพการปฏิบัติรายด้าน โดยเรียงลำดับสภาพการปฏิบัติจากมากไปน้อย พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.30$) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.25$) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.21$) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.20$) และด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.95$) ตามลำดับ

สภาพพึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีสภาพการปฏิบัติ ในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด และมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.64$) เมื่อพิจารณาสภาพการปฏิบัติรายด้าน โดยเรียงลำดับสภาพการปฏิบัติจากมากไปน้อย พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.66$) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.64$) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.64$) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.64$) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.63$) ตามลำดับ

ความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการจำเป็น ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยของค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) (PNI = 0.462) เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย อันดับแรก พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ มีค่า (PNI = 0.576) มีความต้องการจำเป็นได้รับการพัฒนามากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ มีค่า (PNI = 0.450) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่า (PNI = 0.445) ด้านการมีส่วนร่วม

ในการรับผลประโยชน์ มีค่า (PNI = 0.425) และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม มีค่า (PNI = 0.412) ตามลำดับ

ตาราง 24 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็นรายชื่อ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์

สภาพการปฏิบัติ	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับ ความต้องการ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
ตัวบ่งชี้ 1.1 มีการกำหนดกลยุทธ์								
1. มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ อັตลักษณ์ เอกลักษณ์และ ความพร้อมของ สถานศึกษา ตามความต้องการของ ชุมชน ท้องถิ่น นโยบายต้นสังกัด เชื่อมโยงไปสู่ มาตรฐานการศึกษา	3.21	.404	ปานกลาง	4.58	.573	มากที่สุด	0.427	14
2. มีส่วนร่วมในการ กำหนดกลยุทธ์ วิสัยทัศน์ พันธกิจและ เป้าประสงค์ ของสถานศึกษา ที่มุ่งเน้นที่คุณภาพ ผู้เรียน การบริหาร และการจัดการ และ กระบวนการจัดการ เรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.25	.432	ปานกลาง	4.61	.568	มากที่สุด	0.418	15

ตาราง 24 (ต่อ)

สภาพการปฏิบัติ	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
ตัวบ่งชี้ 1.1 มีการกำหนดกลยุทธ์								
3. การประชุม วางแผนกำหนดค่า เป้าหมายความสำเร็จ ตามมาตรฐาน การศึกษาของ สถานศึกษาทุกปี	3.16	.366	ปานกลาง	4.65	.538	มากที่สุด	0.472	3
4. การมีส่วนร่วม ในการประกาศใช้ มาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษาและ มีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ในหลายรูปแบบ	3.20	.426	ปานกลาง	4.61	.577	มากที่สุด	0.441	11
ตัวบ่งชี้ 1.2 มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม								
5. การวิเคราะห์ สภาพแวดล้อมของ สถานศึกษาเพื่อ นำมาใช้เป็นฐานข้อมูล ในการพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียน	3.14	.523	ปานกลาง	4.70	.491	มากที่สุด	0.497	1
6. การวิเคราะห์ สภาพบริบททั่วไป ของสถานศึกษา เพื่อนำมาใช้เป็น ฐานข้อมูลในการ พัฒนาครู	3.19	.397	ปานกลาง	4.65	.554	มากที่สุด	0.458	6

ตาราง 24 (ต่อ)

สภาพการปฏิบัติ	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
7. การวิเคราะห์ สภาพแวดล้อม ในการจัดบรรยากาศ การทำความสะดวก สถานที่และบริเวณ ต่าง ๆ ภายใน สถานศึกษา	3.22	.415	ปานกลาง	4.70	.504	มากที่สุด	0.460	4
8. การวิเคราะห์วัสดุ อุปกรณ์ในการ สนับสนุนส่งเสริม การจัดหาสื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่อใช้ ในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ภายใน สถานศึกษา	3.18	.421	ปานกลาง	4.59	.566	มากที่สุด	0.443	10
9. การมีส่วนร่วมใน การจัดบรรยากาศ ในการทำงานที่มี ความสัมพันธ์ที่ดี ต่อกัน	3.17	.417	ปานกลาง	4.72	.500	มากที่สุด	0.489	2
10. การวิเคราะห์ งบประมาณเพื่อ สนับสนุนในการจัด นิทรรศการ การผลิต สื่อการเรียนการสอน ทั้งภายในและ ภายนอกห้องเรียน	3.23	.422	ปานกลาง	4.58	.563	มากที่สุด	0.418	16

ตาราง 24 (ต่อ)

สภาพการปฏิบัติ	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
11. การมีส่วนร่วมใน การจัดสรร งบประมาณ ตามแผนปฏิบัติการ ประจำปี โดยเน้น ความประหยัด และคุ้มค่า	3.16	.412	ปานกลาง	4.61	.554	มากที่สุด	0.459	5
ตัวบ่งชี้ 1.3 มีการคิดเชิงอนาคต								
12. การกำหนดค่า เป้าหมายของ สถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพ สำหรับผู้เรียน	3.21	.406	ปานกลาง	4.66	.505	มากที่สุด	0.452	7
13. การกำหนดค่า เป้าหมายของ สถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพ สำหรับครู	3.22	.464	ปานกลาง	4.66	.532	มากที่สุด	0.447	9
14. การกำหนด ค่าเป้าหมาย ของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพ สำหรับผู้บริหาร	3.19	.397	ปานกลาง	4.59	.610	มากที่สุด	0.439	12

ตาราง 24 (ต่อ)

สภาพการปฏิบัติ	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
15. การกำหนด คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ ของผู้เรียนที่ สอดคล้องกับ ความต้องการ ของชุมชนและบริบท ของท้องถิ่น	3.21	.406	ปานกลาง	4.65	.520	มากที่สุด	0.449	8
ตัวบ่งชี้ 1.3 มีการคิดเชิงอนาคต								
16. มีส่วนร่วมในการ พัฒนาหลักสูตรของ สถานศึกษาและการ บริหารจัดการที่ สอดคล้องกับความ ต้องการ ของผู้เรียนและชุมชน นำไปสู่มาตรฐาน การศึกษา	3.22	.442	ปานกลาง	4.63	.549	มากที่สุด	0.438	13
เฉลี่ย	3.20	0.422	ปานกลาง	4.64	.544	มากที่สุด	0.450	

จากตาราง 24 สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพ
ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า
ผู้ตอบแบบสอบถามมีสภาพการปฏิบัติ ในภาพรวม ด้านการมีส่วนร่วมในการแผนแผนเชิงกลยุทธ์
อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.20$) เมื่อพิจารณาสภาพการปฏิบัติรายข้อคำถาม
โดยเรียงลำดับสภาพการปฏิบัติจากมากไปน้อย พบว่า ข้อ 2 มีส่วนร่วมในการกำหนดกลยุทธ์
วิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าประสงค์ ของสถานศึกษาที่มุ่งเน้นที่คุณภาพผู้เรียน การบริหารและการ
จัดการ และกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย
($\bar{X} = 3.25$) รองลงมา คือ ข้อ 10 การวิเคราะห์งบประมาณเพื่อสนับสนุนในการจัดนิทรรศการ

การผลิตสื่อการเรียนการสอนทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.23$) และข้อที่มีสภาพการปฏิบัติลำดับสุดท้าย คือ ข้อ 5 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาเพื่อนำมาใช้เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.14$)

สภาพพึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีสภาพการปฏิบัติ ในภาพรวม ด้านการมีส่วนร่วมในการแผนแผนเชิงกลยุทธ์ อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.46$) เมื่อพิจารณาสภาพการปฏิบัติรายข้อคำถาม โดยเรียงลำดับสภาพการปฏิบัติจากมากไปน้อย พบว่า ข้อ 9 การมีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศในการทำงานที่มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.72$) รองลงมา คือ ข้อ 7 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการจัดบรรยากาศ การทำความสะอาดสถานที่และบริเวณต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.70$) ข้อ 5 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาเพื่อนำมาใช้เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.70$) และ ข้อที่มีสภาพการปฏิบัติลำดับสุดท้าย คือ ข้อ 10 การวิเคราะห์งบประมาณเพื่อสนับสนุนในการจัดนิทรรศการ การผลิตสื่อการเรียนการสอนทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.58$)

ความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความต้องการจำเป็น ในภาพรวม ด้านการมีส่วนร่วมในการแผนแผนเชิงกลยุทธ์ มีค่าเฉลี่ยของ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) (PNI = 0.450) เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นรายข้อคำถาม โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า ข้อ ข้อ 5 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาเพื่อนำมาใช้เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีความต้องการจำเป็นต้อง ได้รับการพัฒนามากที่สุด มีค่า (PNI = 0.497) รองลงมา คือ 9 การมีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศในการทำงานที่มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่า (PNI = 0.489) และลำดับสุดท้าย คือ ข้อ 10 การวิเคราะห์งบประมาณเพื่อสนับสนุนในการจัดนิทรรศการ การผลิตสื่อการเรียนการสอนทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่า (PNI = 0.418)

ตาราง 25 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของ
 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก
 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็นรายชื่อ
 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

สภาพการปฏิบัติ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
ตัวบ่งชี้ 2.1 มีการกำหนดทางเลือก								
17. การกำหนด ทิศทางแผนปฏิบัติ การประจำปีเพื่อ พัฒนาคุณภาพ สถานศึกษา	3.19	.434	ปานกลาง	4.66	.521	มากที่สุด	0.461	7
18. การสนับสนุน ส่งเสริมการดำเนิน โครงการ ที่ส่งผลต่อการ พัฒนาคุณภาพ ของผู้เรียน	3.18	.426	ปานกลาง	4.67	.512	มากที่สุด	0.497	2
19. การสนับสนุน สำหรับการพัฒนา สื่อวัตกรรมการ อ่านออก เขียนได้ การคิดวิเคราะห์ เพื่อพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียน	3.17	.457	ปานกลาง	4.64	.532	มากที่สุด	0.464	5

ตาราง 25 (ต่อ)

สภาพการปฏิบัติ	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
ตัวบ่งชี้ 1.3 มีการคิดเชิงอนาคต								
20. การสนับสนุน ส่งเสริมทักษะ กระบวนการ ในการจัด กิจกรรมการเรียน การสอน ของครู	3.25	.433	ปานกลาง	4.67	.523	มากที่สุด	0.437	12
ตัวบ่งชี้ 2.2 มีการตัดสินใจโดยใช้หลักเหตุผล								
21. การพิจารณา โครงการต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ ในการแก้ไข ปัญหาของผู้เรียน	3.28	.505	ปานกลาง	4.59	.552	มากที่สุด	0.399	14
22. การให้ ข้อเสนอแนะ ในการมอบหมาย งานให้มีความ เหมาะสมกับ บทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ ของแต่ละบุคคล	3.29	.452	ปานกลาง	4.60	.542	มากที่สุด	0.398	15

ตาราง 25 (ต่อ)

สภาพการปฏิบัติ	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
23. การพิจารณา ให้ข้อเสนอแนะ ในการบริหาร จัดการเกี่ยวกับ การใช้จ่าย งบประมาณ ของสถานศึกษา	3.24	.429	ปานกลาง	4.57	.569	มากที่สุด	0.410	13
24. การให้ความ เห็นชอบ แผนปฏิบัติการ ประจำปีของ สถานศึกษา	3.18	.421	ปานกลาง	4.66	.536	มากที่สุด	0.465	3
25. การให้ ข้อเสนอแนะ ในการดำเนินงาน ต่าง ๆ ภายใน สถานศึกษา เพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์	3.17	.373	ปานกลาง	4.64	.527	มากที่สุด	0.464	6
26. การให้ครู และบุคลากร ทางการศึกษา มีส่วนร่วมในการ กำหนดนโยบาย	3.21	.406	ปานกลาง	4.62	.521	มากที่สุด	0.439	10

ตาราง 25 (ต่อ)

สภาพการปฏิบัติ	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
27. การให้ครู และบุคลากร มีส่วนร่วม ในขั้นตอนการ ปฏิบัติงานของ โรงเรียน การตัดสินใจ โดยใช้ความ คิดเห็นของ กลุ่มครู	3.15	.381	ปานกลาง	4.65	.534	มากที่สุด	0.476	1
ตัวบ่งชี้ 2.3 มีการตัดสินใจสั่งการ								
28. การวิเคราะห์ ผู้เรียนหรือเด็ก รายบุคคล เพื่อหาแนวทาง ในการช่วยเหลือ	3.24	.429	มากที่สุด	4.70	.501	มากที่สุด	0.451	9
29. การรับทราบ ปัญหาต่าง ๆ ภายใน สถานศึกษา และหาแนวทาง แก้ไขปัญหา ที่เกิดขึ้น	3.20	.401	ปานกลาง	4.66	.525	มากที่สุด	0.456	8

ตาราง 25 (ต่อ)

สภาพการปฏิบัติ	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
30. การศึกษา ข้อมูลของ สถานศึกษา เพื่อนำมาใช้เป็น ฐานข้อมูลและ เป็นแนวทางใน การพัฒนา สถานศึกษา ให้มีคุณภาพ	3.19	.422	ปานกลาง	4.67	.509	มากที่สุด	0.464	4
31. การศึกษา ข้อมูลของ สถานศึกษา เพื่อนำมาใช้เป็น ฐานข้อมูลและ เป็นแนวทาง ในการพัฒนา ผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่งและ มีความสุข	3.24	.430	ปานกลาง	4.66	.516	มากที่สุด	0.438	11
เฉลี่ย	3.21	.426	ปานกลาง	4.64	.528	มากที่สุด	0.446	

จากตาราง 25 สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพ
ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า
ผู้ตอบแบบสอบถามมีสภาพการปฏิบัติ ในภาพรวม ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับ
ปานกลาง มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 3.21) เมื่อพิจารณาสภาพการปฏิบัติรายข้อคำถาม โดยเรียงลำดับ
สภาพการปฏิบัติจากมากไปน้อย พบว่า ข้อ 22 การให้ข้อเสนอแนะในการมอบหมายงานให้มีความ

เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละบุคคล อยู่ในระดับ ปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.29$) รองลงมา คือ 21 การพิจารณาโครงการต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาของผู้เรียน อยู่ในระดับ ปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.28$) และข้อที่มีสภาพการปฏิบัติลำดับสุดท้าย คือ ข้อ 27 การให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในขั้นตอนการปฏิบัติงานของโรงเรียนการตัดสินใจโดยใช้ความคิดเห็นของกลุ่มครู มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.15$)

สภาพพึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษา ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีสภาพการปฏิบัติ ในภาพรวม ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.64$) เมื่อพิจารณาสภาพการปฏิบัติรายข้อคำถาม โดยเรียงลำดับสภาพการปฏิบัติจากมากไปน้อย พบว่า ข้อ 28 การวิเคราะห์ผู้เรียนหรือเด็กรายบุคคลเพื่อหาแนวทางในการช่วยเหลือ อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.70$) รองลงมา คือ ข้อ 30 การศึกษาข้อมูลของสถานศึกษา เพื่อนำมาใช้เป็นฐานข้อมูลและเป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.67$) ข้อ 18 การสนับสนุนส่งเสริมการดำเนินโครงการที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.67$) ข้อ 20 การสนับสนุนส่งเสริม ทักษะกระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.67$) และข้อที่มีสภาพการปฏิบัติลำดับสุดท้าย คือ ข้อ 23 การพิจารณาให้ข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.57$)

ความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษา ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการจำเป็น ในภาพรวม ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยของค่าดัชนี ความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) (PNI = 0.446) เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็น รายข้อคำถาม โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า ข้อ ข้อ 27 การให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วม ในขั้นตอนการปฏิบัติงานของโรงเรียนการตัดสินใจโดยใช้ความคิดเห็นของกลุ่มครู มีความต้องการจำเป็นต้องได้รับการพัฒนามากที่สุด มีค่า (PNI = 0.476) รองลงมา คือ ข้อ 18 การสนับสนุนส่งเสริม การดำเนินโครงการที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่า (PNI = 0.469) และลำดับสุดท้ายคือ ข้อ 22 การให้ข้อเสนอแนะในการมอบหมายงาน ให้มีความเหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละบุคคล อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่า (PNI = 0.398)

ตาราง 26 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของ
 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก
 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็นรายชื่อ
 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

สภาพการปฏิบัติ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
ตัวบ่งชี้ 3.1 มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน								
32. การสร้าง ความสัมพันธ์ ในการปฏิบัติงาน ระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน	2.96	.546	ปานกลาง	4.73	.489	มากที่สุด	0.598	3
33. การปฏิบัติงาน ร่วมกับสถานศึกษา ทำให้เกิดความรัก ความสามัคคี ระหว่างผู้บริหาร ครู นักเรียนและชุมชน	2.99	.568	ปานกลาง	4.73	.496	มากที่สุด	0.582	4
34. การสร้างขวัญ กำลังใจในการ ปฏิบัติงานและการยก ย่องเชิดชูเกียรติแก่ครู และบุคลากรทางการ ศึกษาเนื่องในโอกาส ต่าง ๆ	2.98	.570	ปานกลาง	4.69	.512	มากที่สุด	0.574	5
35. การสนับสนุน ส่งเสริมการ ดำเนินงานเกี่ยวกับ ระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน	2.93	.586	ปานกลาง	4.76	.459	มากที่สุด	0.625	1

ตาราง 26 (ต่อ)

สภาพการปฏิบัติ	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
ตัวบ่งชี้ 3.2 มีสมรรถนะในการปฏิบัติงาน								
36. การสนับสนุนช่วยเหลือในการผลิตสื่อและนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	2.91	.586	ปานกลาง	4.66	.526	มากที่สุด	0.601	2
37. การมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	2.94	.578	ปานกลาง	4.50	.617	มาก	0.531	8
38. การให้ข้อเสนอแนะในการออกระเบียบข้อบังคับประกาศและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารงานภายในสถานศึกษา	2.95	.572	ปานกลาง	4.53	.586	มากที่สุด	0.536	7

ตาราง 26 (ต่อ)

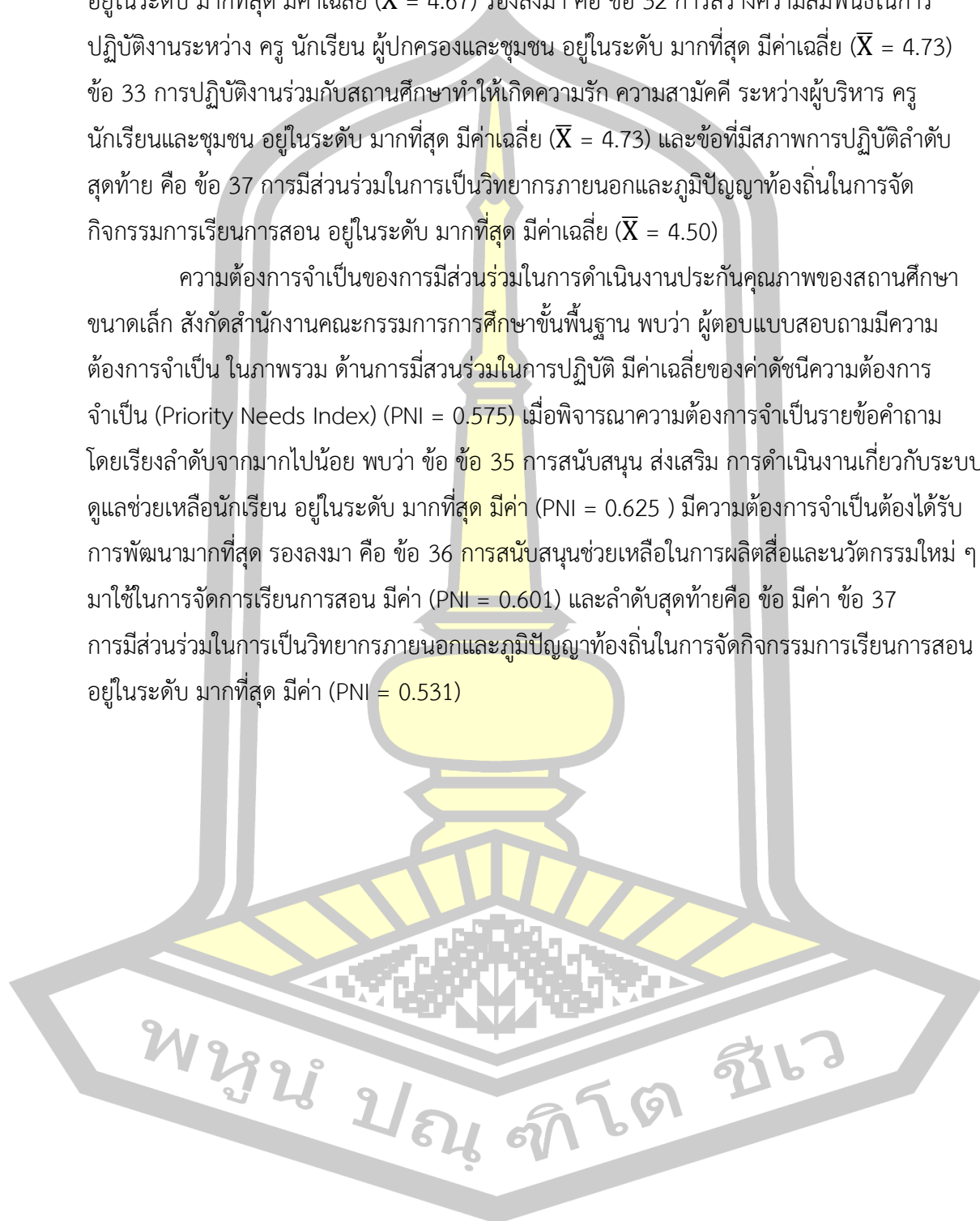
สภาพการปฏิบัติ	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
39. การมีส่วนร่วม ร่วมในการ นำเสนอ ผลการปฏิบัติงาน มาใช้ให้เกิด ประโยชน์ ทางด้านวัตถุและ จิตใจ โดยอยู่บน พื้นฐาน ความเท่าเทียม	2.94	.565	ปานกลาง	4.57	.555	มากที่สุด	0.554	6
เฉลี่ย	2.95	.571	ปานกลาง	4.65	.530	มากที่สุด	0.575	

จากตาราง 26 สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีสภาพการปฏิบัติ ในภาพรวม ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ อยู่ในระดับ ปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.95$) เมื่อพิจารณาสภาพการปฏิบัติรายข้อคำถาม โดยเรียงลำดับสภาพการปฏิบัติ จากมากไปน้อย พบว่า ข้อ 33 การปฏิบัติงานร่วมกับสถานศึกษาทำให้เกิดความรัก ความสามัคคี ระหว่างผู้บริหาร ครู นักเรียนและชุมชนอยู่ในระดับ ปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.99$) รองลงมา คือ ข้อ 34 การสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานและการยกย่องเชิดชูเกียรติแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาเนื่องในโอกาสต่าง ๆ อยู่ในระดับ ปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.98$) และข้อที่มีสภาพการปฏิบัติลำดับสุดท้าย คือ ข้อ 36 การสนับสนุนช่วยเหลือในการผลิตสื่อและนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.91$)

สภาพพึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีสภาพการปฏิบัติ ในภาพรวม ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.65$) เมื่อพิจารณาสภาพการปฏิบัติรายข้อคำถาม โดยเรียงลำดับสภาพการปฏิบัติจากมาก

ไปน้อย พบว่า ข้อ 35 การสนับสนุน ส่งเสริม การดำเนินงานเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.67$) รองลงมา คือ ข้อ 32 การสร้างความสัมพันธ์ในการปฏิบัติงานระหว่าง ครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.73$) ข้อ 33 การปฏิบัติงานร่วมกับสถานศึกษาทำให้เกิดความรัก ความสามัคคี ระหว่างผู้บริหาร ครู นักเรียนและชุมชน อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.73$) และข้อที่มีสภาพการปฏิบัติลำดับสุดท้าย คือ ข้อ 37 การมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.50$)

ความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษา ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการจำเป็น ในภาพรวม ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยของค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) (PNI = 0.575) เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นรายข้อคำถาม โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า ข้อ ข้อ 35 การสนับสนุน ส่งเสริม การดำเนินงานเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่า (PNI = 0.625) มีความต้องการจำเป็นต้องได้รับการพัฒนามากที่สุด รองลงมา คือ ข้อ 36 การสนับสนุนช่วยเหลือในการผลิตสื่อและนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีค่า (PNI = 0.601) และลำดับสุดท้ายคือ ข้อ มีค่า ข้อ 37 การมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่า (PNI = 0.531)

ตาราง 27 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของ
 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก
 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็นรายชื่อ
 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

สภาพการปฏิบัติ	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
ตัวบ่งชี้ 4.1 มีแหล่งเรียนรู้ในชุมชน								
40. การประสาน ความร่วมมือหรือ ขอความอนุเคราะห์ จากบุคลากรหรือ หน่วยงานต่าง ๆ เพื่อการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ ของสถานศึกษา	3.29	.707	ปานกลาง	4.60	.559	มากที่สุด	0.398	7
41. การให้ความรู้ เกี่ยวกับภูมิปัญญา ท้องถิ่นให้กับ สถานศึกษาเพื่อ พัฒนาคุณภาพ ผู้เรียน	3.26	.727	ปานกลาง	4.55	.589	มากที่สุด	0.396	8
42. การสนับสนุน และอำนวยความสะดวก สะดวกสถานที่ สำหรับใช้เป็นแหล่ง เรียนรู้ในการจัด กิจกรรมการเรียน การสอนให้กับ ผู้เรียน	3.31	.709	ปานกลาง	4.65	.514	มากที่สุด	0.405	5

ตาราง 27 (ต่อ)

สภาพการปฏิบัติ	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
43. การจัดทำ ทะเบียนแหล่ง เรียนรู้ภายใน ท้องถิ่นเพื่อใช้ใน การศึกษา	3.31	.696	ปานกลาง	4.52	.604	มากที่สุด	0.366	9
ตัวบ่งชี้ 4.2 มีการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้เรียน								
44. การสนับสนุน ส่งเสริมเกี่ยวกับ ค่านิยม ให้กับผู้เรียน และชุมชน	3.27	.700	ปานกลาง	4.58	.581	มากที่สุด	0.401	6
45. การสนับสนุน ทุนการศึกษาให้แก่ ผู้เรียนตามความ เหมาะสม	3.26	.664	ปานกลาง	4.67	.512	มากที่สุด	0.433	3
46. การสนับสนุน สื่อวัสดุ อุปกรณ์ ในการจัด กิจกรรมการ เรียนการสอน ให้กับสถานศึกษา	3.30	.700	ปานกลาง	4.64	.543	มากที่สุด	0.406	4

ตาราง 27 (ต่อ)

สภาพการปฏิบัติ	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
47. การประชาสัมพันธ์ สัมพันธ์ สนับสนุน ส่งเสริมให้กับเด็ก ในเขตบริการ ได้รับการศึกษา ระดับชั้นพื้นฐาน	3.09	.626	ปานกลาง	4.72	.497	มากที่สุด	0.528	1
48. การส่งเสริม การเฝ้าระวัง ป้องกันนักเรียน ให้มีความปลอดภัยจากสารเสพติดให้โทษ	3.18	.640	ปานกลาง	4.72	.514	มากที่สุด	0.484	2
เฉลี่ย	3.25	.685	ปานกลาง	4.63	.546	มากที่สุด	0.424	

จากตาราง 27 สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพ ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้ตอบ แบบสอบถามมีสภาพการปฏิบัติ ในภาพรวม ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับ ปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.25$) เมื่อพิจารณาสภาพการปฏิบัติรายข้อคำถาม โดยเรียงลำดับ สภาพการปฏิบัติจากมากไปน้อย พบว่า ข้อ 42 การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกสถานที่ สำหรับใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนอยู่ในระดับ ปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.31$) และ ข้อ 43 การจัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ภายในท้องถิ่นเพื่อใช้ในการศึกษา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.31$) รองลงมา ข้อ 46 การสนับสนุน สื่อวัสดุ อุปกรณ์ในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนให้กับสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.30$) และข้อที่มีสภาพการปฏิบัติ ลำดับสุดท้าย คือ ข้อ 47 การประชาสัมพันธ์ สนับสนุนส่งเสริมให้กับเด็กในเขตบริการได้รับการศึกษา ระดับชั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.09$)

สภาพพึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษา

ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีสภาพการปฏิบัติ ในภาพรวม ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.63$) เมื่อพิจารณาสภาพการปฏิบัติรายข้อคำถาม โดยเรียงลำดับสภาพการปฏิบัติจากมากไปน้อย พบว่า ข้อ 48 การส่งเสริม การเฝ้าระวังป้องกันนักเรียนให้มีความปลอดภัยจากสารเสพติดให้โทษ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.72$) รองลงมา คือ ข้อ 47 การประชาสัมพันธ์ สนับสนุน ส่งเสริม ให้กับเด็กในเขตบริการได้รับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.72$) ข้อ 45 การสนับสนุนทุนการศึกษาให้แก่ผู้เรียนตามความเหมาะสม อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.67$) และข้อที่มีสภาพการปฏิบัติลำดับสุดท้าย คือ ข้อ 43 การจัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ภายในท้องถิ่นเพื่อใช้ในการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.52$)

ความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความต้องการจำเป็น ในภาพรวม ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยของค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) (PNI = 0.424) เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นรายข้อคำถาม โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า ข้อ 47 การประชาสัมพันธ์ สนับสนุนส่งเสริม ให้กับเด็กในเขตบริการได้รับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน มีค่า (PNI = 0.528) มีความต้องการจำเป็นต้องได้รับการพัฒนามากที่สุด รองลงมา คือ ข้อ ข้อ 48 การส่งเสริม การเฝ้าระวังป้องกันนักเรียนให้มีความปลอดภัยจากสารเสพติดให้โทษ มีค่า (PNI = 0.484) และลำดับสุดท้ายคือ ข้อ 43 การจัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ภายในท้องถิ่นเพื่อใช้ในการศึกษา มีค่า (PNI = 0.366)

ตาราง 28 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของ
การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็นรายชื่อ
ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม

สภาพการปฏิบัติ	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
ตัวบ่งชี้ 5.1 มีการวางแผนติดตาม								
49. การกำหนด วัตถุประสงค์เกี่ยวกับ การวางแผนติดตาม การดำเนินงาน ของสถานศึกษา	3.29	.703	ปานกลาง	4.64	.556	มากที่สุด	0.410	7
50. การวางแผน ในการกำกับติดตาม โครงการตาม แผนปฏิบัติการ ประจำปี ของสถานศึกษา	3.30	.705	ปานกลาง	4.68	.544	มากที่สุด	0.418	3
51. การวางแผนใน การประเมินคุณภาพ ภายในของ สถานศึกษา	3.34	.685	ปานกลาง	4.67	.514	มากที่สุด	0.398	12
52. มีส่วนร่วม ในการมอบหมาย ผู้รับผิดชอบในการ ดำเนินโครงการ/ กิจกรรมตาม แผนปฏิบัติการ ประจำปี	3.35	.681	ปานกลาง	4.67	.527	มากที่สุด	0.394	14

ตาราง 28 (ต่อ)

สภาพการปฏิบัติ	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
53. การมีส่วนร่วม ในการนิเทศ ติดตาม หรือกระตุ้นให้ ผู้รับผิดชอบทุกฝ่าย ปฏิบัติงานตามแผน ที่กำหนด	3.29	.716	มาก	4.63	.549	มากที่สุด	0.407	9
ตัวบ่งชี้ 5.2 มีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล								
54. การมีส่วนร่วม ในการเป็น คณะกรรมการ ในการประเมินผล การปฏิบัติงาน ของข้าราชการครู และบุคลากร ทางการศึกษา	3.33	.705	ปานกลาง	4.59	.635	มากที่สุด	0.378	16
55. การมีส่วน ร่วมกับสถานศึกษา ในการตรวจสอบ ให้คำแนะนำ ในการปฏิบัติงาน ของสถานศึกษา เป็นประจำทุกปี	3.29	.718	ปานกลาง	4.60	.583	มากที่สุด	0.398	13

ตาราง 28 (ต่อ)

สภาพการปฏิบัติ	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
56. การนิเทศติดตาม ภายในเกี่ยวกับผลการ ปฏิบัติงานของ ข้าราชการครู หรือพฤติกรรมของ ผู้เรียน	3.32	.707	ปานกลาง	4.59	.602	มากที่สุด	0.383	15
57. การวิเคราะห์ หรือการสังเคราะห์ ข้อมูลเกี่ยวกับ น้ำหนัก ส่วนสูง ของผู้เรียน เพื่อนำไปใช้ในการ จัดทำข้อมูล สารสนเทศ ของสถานศึกษา	3.24	.716	มาก	4.69	.523	มากที่สุด	0.448	2
58. การเก็บข้อมูล ผลการดำเนินงาน โครงการหรือ กิจกรรมต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา เพื่อเตรียมนำเสนอ ข้อมูลเชิงสารสนเทศ	3.29	.716	ปานกลาง	4.63	.555	มากที่สุด	0.407	10

ตาราง 28 (ต่อ)

สภาพการปฏิบัติ	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
ตัวบ่งชี้ 5.3 มีการรายงานผล								
59. มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการรวบรวมเพื่อจัดทำรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR)	3.32	.707	ปานกลาง	4.68	.534	มากที่สุด	0.410	8
60. การมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินที่ได้จากรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ที่ผ่านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ กำหนดเป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา	3.32	.707	ปานกลาง	4.67	.534	มากที่สุด	0.407	11
61. การนำผลการประกันคุณภาพภายนอก (สมศ.) ใช้เป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา	3.31	.702	ปานกลาง	4.69	.512	มากที่สุด	0.417	4

ตาราง 28 (ต่อ)

สภาพการปฏิบัติ	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
62. รับทราบผลการ ติดตาม ตรวจสอบ โครงการตาม แผนปฏิบัติการ ประจำปีเพื่อนำข้อมูล ไปใช้ในการวางแผน ในปีงบประมาณต่อไป	3.32	.707	ปานกลาง	4.69	.511	มากที่สุด	0.413	5
63. การมีส่วนร่วมใน การประชุมผู้ปกครอง นักเรียนเพื่อรับทราบ ผลการดำเนินงาน ของสถานศึกษา	3.24	.740	ปานกลาง	4.70	.506	มากที่สุด	0.451	1
64. การประชาสัมพันธ์ ข่าวสารความ เคลื่อนไหวของ สถานศึกษาให้ชุมชน ได้ทราบ	3.32	.706	ปานกลาง	4.69	.527	มากที่สุด	0.413	6
เฉลี่ย	3.30	.708	ปานกลาง	4.66	.545	มากที่สุด	0.545	

จากตาราง 28 สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพ
ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า
ผู้ตอบแบบสอบถามมีสภาพการปฏิบัติ ในภาพรวม ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม อยู่ในระดับ
ปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.30$) เมื่อพิจารณาสภาพการปฏิบัติรายข้อคำถาม โดยเรียงลำดับ
สภาพการปฏิบัติจากมากไปน้อย พบว่า ข้อ 52 มีส่วนร่วมในการมอบหมายผู้รับผิดชอบ
ในการดำเนินโครงการ กิจกรรมตามแผนปฏิบัติการประจำปี อยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.35$)
รองลงมา คือ ข้อ 51 การวางแผนในการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา อยู่ในระดับ

ปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.34$) และข้อที่มีสภาพการปฏิบัติลำดับสุดท้าย คือ ข้อ 57 การวิเคราะห์หรือการสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับน้ำหนัก ส่วนสูงของผู้เรียนเพื่อนำไปใช้ในการจัดทำข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.24$) และข้อ 63 การมีส่วนร่วมในการประชุมผู้ปกครองนักเรียนเพื่อรับทราบผลการดำเนินงานของสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.24$)

สภาพพึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีสภาพการปฏิบัติ ในภาพรวม ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.66$) เมื่อพิจารณาสภาพการปฏิบัติรายข้อคำถาม โดยเรียงลำดับสภาพการปฏิบัติจากมากไปน้อย พบว่า ข้อ 63 การมีส่วนร่วมในการประชุมผู้ปกครองนักเรียนเพื่อรับทราบผลการดำเนินงานของสถานศึกษา อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.70$) รองลงมา คือ ข้อ 57 การวิเคราะห์หรือการสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับน้ำหนัก ส่วนสูงของผู้เรียนเพื่อนำไปใช้ในการจัดทำข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.69$) ข้อ 61 การนำผลการประกันคุณภาพภายนอก (สมศ.) ใช้เป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.69$) ข้อ 62 รับทราบผลการติดตาม ตรวจสอบ โครงการตามแผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนในปีงบประมาณต่อไป อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.69$) ข้อ 64 การประชาสัมพันธ์ข่าวสารความเคลื่อนไหวของสถานศึกษาให้ชุมชนได้ทราบ อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.69$) และข้อที่มีสภาพการปฏิบัติลำดับสุดท้าย คือ ข้อ 54 การมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการในการประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.59$) และ ข้อ 56 การนิเทศติดตามภายในเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครูหรือพฤติกรรมของผู้เรียน อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.59$)

ความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการจำเป็น ในภาพรวม ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม มีค่าเฉลี่ยของค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) (PNI = 0.409) เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นรายข้อคำถาม โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า ข้อ 63 การมีส่วนร่วมในการประชุมผู้ปกครองนักเรียนเพื่อรับทราบผลการดำเนินงานของสถานศึกษา มีค่า (PNI = 0.451) มีความต้องการจำเป็นต้องได้รับการพัฒนามากที่สุด รองลงมา คือ ข้อ 57 การวิเคราะห์หรือการสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับน้ำหนัก ส่วนสูงของผู้เรียนเพื่อนำไปใช้ในการจัดทำข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา

มีค่า (PNI = 0.448) และลำดับสุดท้ายคือ ข้อ 54 การมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการในการประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีค่า (PNI = 0.378)

ระยะที่ 3 การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

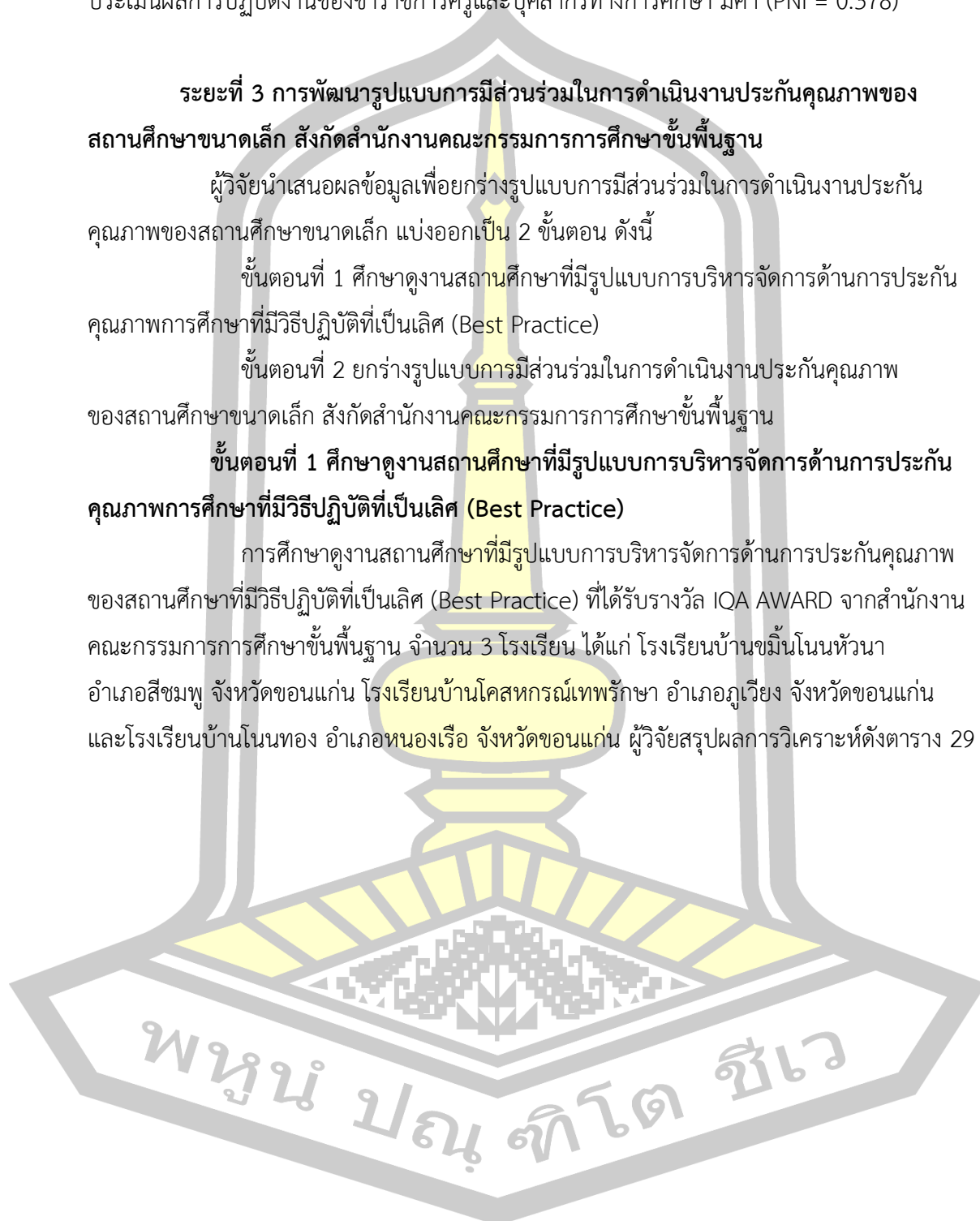
ผู้วิจัยนำเสนอผลข้อมูลเพื่อยกร่างรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาดูงานสถานศึกษาที่มีรูปแบบการบริหารจัดการด้านการประกันคุณภาพการศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)

ขั้นตอนที่ 2 ยกร่างรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาดูงานสถานศึกษาที่มีรูปแบบการบริหารจัดการด้านการประกันคุณภาพการศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)

การศึกษาดูงานสถานศึกษาที่มีรูปแบบการบริหารจัดการด้านการประกันคุณภาพของสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ที่ได้รับรางวัล IQA AWARD จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านขมิ้นโนนหัวนา อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น โรงเรียนบ้านโคสทกรณ์เทพรักษา อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น และโรงเรียนบ้านโนนทอง อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยสรุปผลการวิเคราะห์ดังตาราง 29

ตาราง 29 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ

องค์ประกอบ ของการมีส่วนร่วม	สถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)		
	โรงเรียน บ้านโนนทอง	โรงเรียนบ้านโคก สหกรณ์เทพรักษา	โรงเรียน บ้านขมิ้นโนนหัวนา
1. ด้านการมีส่วนร่วม ในการวางแผน เชิงกลยุทธ์	การดำเนินงาน ในภาพรวมของ โรงเรียนมีการประชุม วางแผนร่วมกับ ครูผู้สอนในการดำเนิน กิจกรรมและมีการ ประชุมวางแผนการ ขับเคลื่อนงานร่วมกับ คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และตัวแทนผู้ปกครอง และเครือข่าย ผู้ปกครองหรือ ศิษย์เก่า เช่น การวิเคราะห์ อัตลักษณ์ เอกลักษณ์ และความพร้อมของ สถานศึกษาตามความ ต้องการของชุมชน ท้องถิ่น นโยบายต้น สังกัด เชื่อมโยงสู่ มาตรฐานการศึกษา	โรงเรียนบ้านโคก สหกรณ์เทพรักษา บริหารจัดการภายใน สถานศึกษาโดยการ ประชุมวางแผน การดำเนินงานร่วมกับ คณะครูในการ ขับเคลื่อนงาน และเชิญตัวแทน ผู้ปกครองนักเรียน เพื่อขอคำปรึกษา หารือในการพัฒนา คุณภาพสถานศึกษา ภาพรวม กิจกรรม ที่สถานศึกษา ดำเนินการ เช่น การประชุมวางแผน กำหนดค่าเป้าหมาย ความสำเร็จตาม มาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษาทุกปี	ผู้บริหารสถานศึกษา ดำเนินโครงการหรือ กิจกรรมใด ๆ ภายใน สถานศึกษาจะมีการ เชิญคณะครูร่วม ประชุมวางแผน ในการดำเนินงาน เพื่อขับเคลื่อน โครงการต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา กิจกรรมที่สถานศึกษา วางแผนร่วมกัน เช่น การพัฒนา หลักสูตรของ สถานศึกษาและ การบริหารจัดการ ที่สอดคล้องกับ ความต้องการของ ผู้เรียน การวิเคราะห์ สภาพบริบททั่วไปของ สถานศึกษา เพื่อนำมาใช้เป็น ฐานข้อมูล ในการพัฒนาครู

ตาราง 29 (ต่อ)

องค์ประกอบ ของการมีส่วนร่วม	สถานศึกษาซึ่งมีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)		
	โรงเรียนบ้านโนนทอง	โรงเรียนบ้านโคก สหกรณ์เทพรักษา	โรงเรียนบ้านขมิ้น โนนหัวนา
2. ด้านการมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจ	การดำเนินงาน โครงการต่าง ๆ ของสถานศึกษาเน้นให้ ครูผู้สอนมีส่วนร่วม เช่น การกำหนด ทิศทางแผนปฏิบัติการ ประจำปี การสนับสนุนโครงการ ที่ส่งผลต่อการพัฒนา คุณภาพของผู้เรียน โดยการร่วมกัน พิจารณาตัดสินใจ ในการดำเนินงาน โครงการหรือกิจกรรม ที่กำหนดขึ้นร่วมกัน	สถานศึกษาจะมีการ แบ่งงานมอบหมาย บทบาทหน้าที่ ของครูผู้สอน ในการ รับผิดชอบกิจกรรม ต่าง ๆ และมีการ ประชุมกลุ่มย่อยเพื่อ ปรึกษาหารือร่วมกัน ถึงความเป็นไปได้ของ โครงการหรือกิจกรรม ที่จะดำเนินการภาย ในสถานศึกษา	ในการดำเนินงาน ภายในสถานศึกษา ผู้บริหารจะมีการ ประชุมวางแผน ร่วมกัน เพื่อพิจารณา กิจกรรมหรือโครงการ ร่วมกัน โดยคำนึง ถึงความเป็นไปได้ เช่น การให้ความ เห็นชอบของ แผนปฏิบัติการ ประจำปีของ สถานศึกษา หรือการ วิเคราะห์ผู้เรียนหรือ เด็กรายบุคคลเพื่อหา แนวทางในการ ช่วยเหลือ
3. ด้านการมีส่วนร่วม ในการปฏิบัติ	สถานศึกษาส่งเสริม การสร้างความสัมพันธ์ ในการปฏิบัติงาน ระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน สร้างขวัญกำลังใจ ในการปฏิบัติงานและ	การมีส่วนร่วมของ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้ปกครอง นักเรียน หรือ คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการดำเนินการ	การดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วม ปฏิบัติของผู้บริหาร สถานศึกษาและ ครูผู้สอน ในส่วน บทบาทของผู้บริหาร จะเน้นการสนับสนุน

ตาราง 29 (ต่อ)

องค์ประกอบ ของการมีส่วนร่วม	สถานศึกษาซึ่งมีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)		
	โรงเรียนบ้านโนนทอง	โรงเรียนบ้านโคก สหกรณ์เทพรักษา	โรงเรียนบ้านขมิ้น โนนหัวนา
	ดำเนินการยกย่องเชิดชูเกียรติให้แก่ครูผู้ปกครองเนื่องในวันสำคัญ และที่สำคัญสถานศึกษาเน้นการสนับสนุนส่งเสริมการดำเนินงานเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นต้น	โครงการหรือกิจกรรมทุกคนมีความตระหนักและเห็นความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการของสถานศึกษา เช่น กิจกรรมการมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	ส่งเสริมครูผู้สอนในการผลิตสื่อการเรียนการสอนและนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หรือสนับสนุนอำนวยความสะดวกให้กับครูผู้สอน และการให้ข้อเสนอแนะในการออกระเบียบข้อบังคับประกาศและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารงานภายในสถานศึกษา เป็นต้น
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	โรงเรียนบ้านโนนทองเน้นการประสานงานร่วมกับเครือข่ายผู้ปกครอง เช่น การประสานความร่วมมือหรือความอนุเคราะห์จากบุคลากรหรือหน่วยงานต่าง ๆ	บุคลากรโรงเรียนบ้านโคกสหกรณ์เทพรักษาการดำเนินงานในภาพรวม โรงเรียนส่งเสริม สนับสนุนทุนการศึกษาให้แก่ผู้เรียนตามความเหมาะสม รวมทั้ง	การดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ของโรงเรียนบ้านขมิ้นโนนหัวนาในภาพรวมสถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์ สนับสนุน ส่งเสริม

ตาราง 29 (ต่อ)

องค์ประกอบ ของการมีส่วนร่วม	สถานศึกษาซึ่งมีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)		
	โรงเรียนบ้านโนนทอง	โรงเรียนบ้านโคก สหกรณ์เทพรักษา	โรงเรียนบ้านขมิ้น โนนหัวนา
	<p>เพื่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา การให้ความรู้เกี่ยวกับ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้กับสถานศึกษาเพื่อ พัฒนาคุณภาพผู้เรียน การดำเนินงานด้าน การมีส่วนร่วมในการ ติดตามของโรงเรียน บ้านโนนทอง สถานศึกษาดำเนินการ ออกคำสั่งมอบหมาย</p>	<p>การสนับสนุน สื่อวัสดุ อุปกรณ์ในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน เป็นต้น โรงเรียนบ้านโคก สหกรณ์เทพรักษา ดำเนินการเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมในการ ติดตาม</p>	<p>ให้กับเด็กในเขต บริการได้รับการศึกษา ระดับชั้นพื้นฐาน และ การส่งเสริม การเฝ้า ระวังป้องกันนักเรียน ให้มีความปลอดภัย จากสารเสพติดให้โทษ โรงเรียนบ้านขมิ้น โนนหัวนา ดำเนินงาน เกี่ยวกับการเก็บ รวบรวมและวิเคราะห์ ข้อมูล เช่น การมีส่วนร่วม ในการเป็น</p>
5. ด้านการมีส่วนร่วม ในการติดตาม	<p>บทบาทหน้าที่ รับผิดชอบให้กับ บุคลากร เพื่อ ดำเนินการ เช่น การ วางแผนในการกำกับ ติดตาม โครงการตาม แผนปฏิบัติการ ประจำปีของ สถานศึกษา</p>	<p>โดยดำเนินการ เกี่ยวกับกิจกรรมการ วางแผนในการ ประเมินคุณภาพ ภายใน ของสถานศึกษา มีการมอบหมายหมาย ผู้รับผิดชอบในการ ดำเนินโครงการ กิจกรรมตาม แผนปฏิบัติการ</p>	<p>คณะกรรมการในการ ประเมินผลการ ปฏิบัติงานของ ข้าราชการครูและ บุคลากรทางการ ศึกษา การมีส่วนร่วม ในการนำผลการ ประเมินที่ได้จาก รายงานผลการ ประเมินตนเอง ของสถานศึกษา</p>

ตาราง 29 (ต่อ)

องค์ประกอบ ของการมีส่วนร่วม	สถานศึกษาซึ่งมีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)		
	โรงเรียนบ้านโนนทอง	โรงเรียนบ้านโคก สหกรณ์เทพรักษา	โรงเรียนบ้านขมิ้น โนนหัวนา
		ประจำปี และการมีส่วนร่วมในการนิเทศติดตามหรือกระตุ้นให้ผู้รับผิดชอบทุกฝ่ายปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนด เป็นต้น	(SAR) ที่ผ่านการสังเคราะห์ กำหนดเป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นต้น

จากตาราง 29 ผลการศึกษาดูงานสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ ผู้วิจัยสรุปผลการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษา ดังนี้

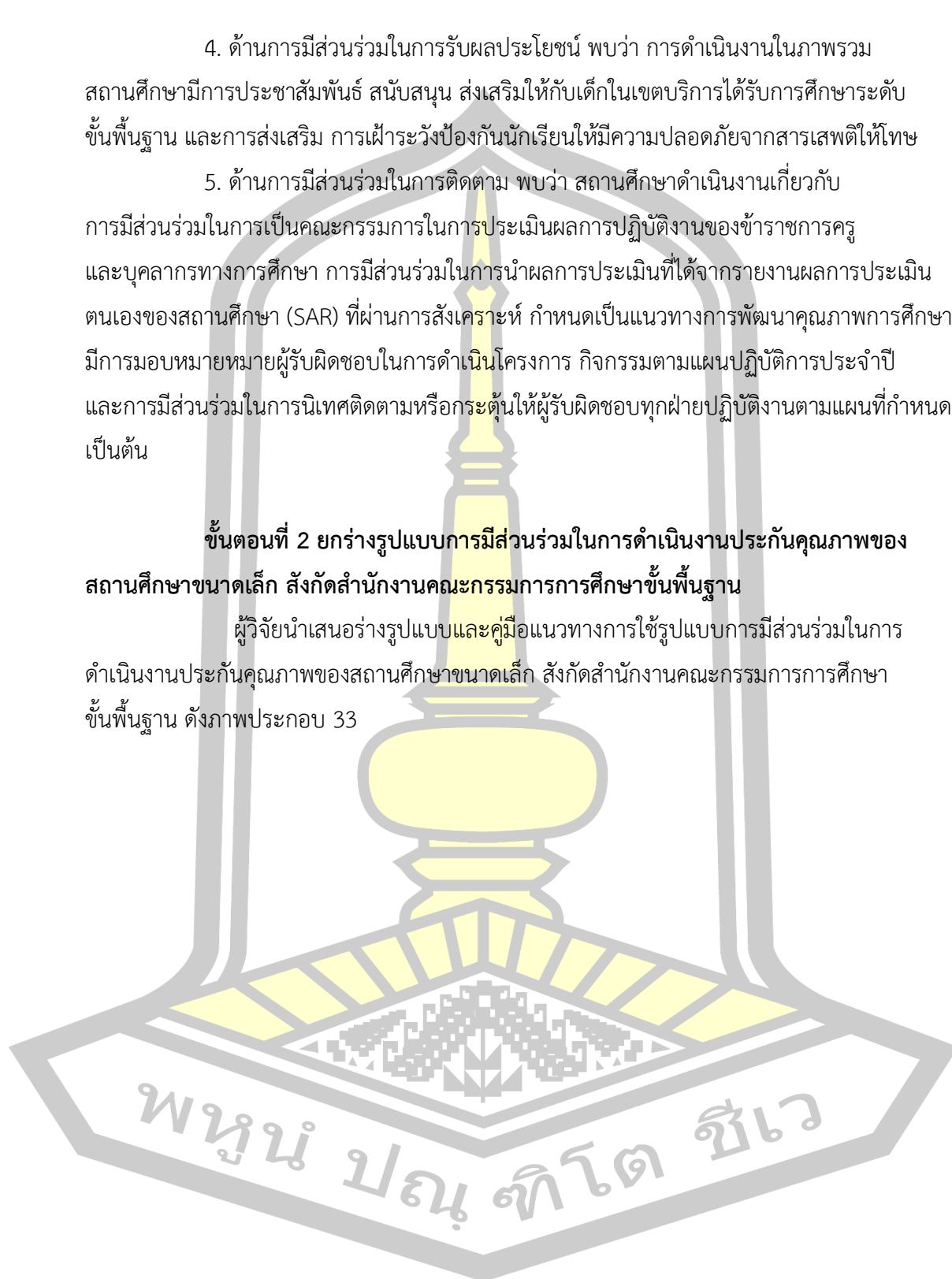
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ พบว่า การดำเนินงานในภาพรวมของโรงเรียนมีการประชุมวางแผนร่วมกับครูผู้สอนในการดำเนินกิจกรรม วางแผนการขับเคลื่อนงานร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวแทนผู้ปกครอง เครือข่ายผู้ปกครองและศิษย์เก่า
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผู้บริหารมีการประชุมวางแผนร่วมกับครูผู้สอน เพื่อพิจารณากิจกรรมหรือโครงการร่วมกัน โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ เช่น การให้ความเห็นชอบของแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ พบว่า สถานศึกษาส่งเสริมสร้างความสัมพันธ์ในการปฏิบัติงานระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน สร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน และดำเนินการยกย่องเชิดชูเกียรติให้แก่ครู ผู้ปกครอง เนื่องในวันสำคัญ และที่สำคัญสถานศึกษานำการสนับสนุนส่งเสริมการดำเนินงานเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้บริหารเน้นการสนับสนุนส่งเสริมครูผู้สอนในการผลิตสื่อการเรียนการสอนและนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หรือสนับสนุนอำนวยความสะดวกให้กับครูผู้สอน และการให้ข้อเสนอแนะในการออกระเบียบข้อบังคับ

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า การดำเนินงานในภาพรวม สถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์ สนับสนุน ส่งเสริมให้กับเด็กในเขตบริการได้รับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน และการส่งเสริม การเฝ้าระวังป้องกันนักเรียนให้มีความปลอดภัยจากสารเสพติดให้โทษ

5. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม พบว่า สถานศึกษาดำเนินงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการในการประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา การมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินที่ได้จากรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ที่ผ่านการสังเคราะห์ กำหนดเป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการมอบหมายหมายผู้รับผิดชอบในการดำเนินโครงการ กิจกรรมตามแผนปฏิบัติการประจำปี และการมีส่วนร่วมในการนิเทศติดตามหรือกระตุ้นให้ผู้รับผิดชอบทุกฝ่ายปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนด เป็นต้น

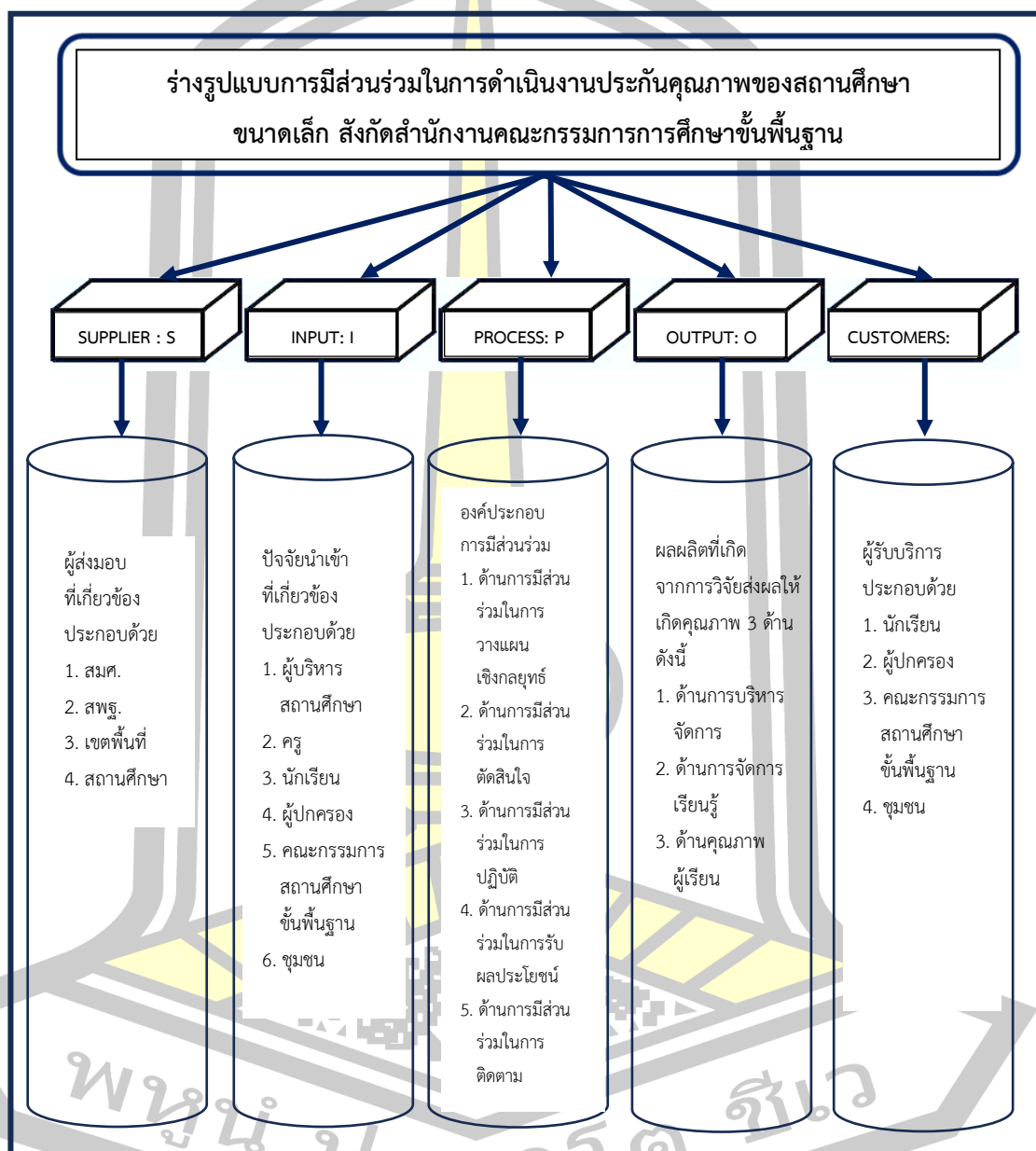
ขั้นตอนที่ 2 ยกร่างรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยนำเสนอร่างรูปแบบและคู่มือแนวทางการใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังภาพประกอบ 33

-ร่าง-

รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภาพประกอบ 33 ร่างรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษา
ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำหรับการยกร่างรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพ
ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยดำเนินการ
สัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 9 คน เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2566
ณ ห้องประชุม Conference สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
ผู้วิจัยสรุปผลการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ดังนี้

1. เนื้อหาประกอบการอบรมพัฒนาควรรวมเนื้อหาบางหัวข้อเข้าด้วยกัน
เพื่อให้มีความเหมาะสมกับบริบท
2. ปรับปรุงแก้ไขประเด็นเกี่ยวกับข้อคำถามประกอบใบงานควรปรับให้มี
กิจกรรมหลากหลายและทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน
3. จำนวนชั่วโมงที่ใช้ในการอบรมพัฒนาใช้ระยะเวลาสั้นควรปรับลดระยะเวลา
ในการพัฒนาให้มีความเหมาะสม

ตาราง 30 ผลการประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาศึกษาขั้นพื้นฐาน

	N=9			N=9			N=9								
	\bar{X}	S.D.	ระดับความถูกต้อง	\bar{X}	S.D.	ระดับความเหมาะสม	\bar{X}	S.D.	ระดับความเป็นไปได้	ระดับการใช้ประโยชน์					
											\bar{X}	S.D.	ระดับการใช้ประโยชน์		
บทที่ 1 หลักสูตรการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาศึกษาขั้นพื้นฐาน															
การศึกษาศึกษาขั้นพื้นฐาน															
1. หลักการและเหตุผล															
(1)	1.1	ความจำเป็นในการพัฒนา รูปแบบ	4.56	.527	มากที่สุด	4.56	.527	มากที่สุด	4.89	.333	มากที่สุด	4.89	.333	มากที่สุด	
(2)	1.2	มีความชัดเจนแสดงถึง ความต้องการ ในการพัฒนา	4.67	.500	มากที่สุด	4.89	.333	มากที่สุด	4.78	.441	มากที่สุด	4.89	.333	มากที่สุด	
(3)	2.	หลักการ ครอบคลุมตรงกลุ่มเป้าหมาย	4.67	.500	มากที่สุด	4.89	.333	มากที่สุด	4.78	.441	มากที่สุด	4.89	.333	มากที่สุด	
3. เป้าหมาย															
(4)	3.1	มีความชัดเจน	4.22	.441	มาก	4.44	.726	มาก	4.44	.726	มาก	4.89	.333	มากที่สุด	

ตาราง 30 (ต่อ)

	N=9			N=9			N=9			N=9		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ ถูกต้อง	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ เหมาะสม	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความเป็นไป ได้	\bar{X}	S.D.	ระดับ การใช้ ประโยชน์
(5) ประเด็นการประเมิน 3.2 สอดคล้องกับ ผู้เข้ารับการพัฒนา	4.33	.500	มาก	4.46	.707	มากที่สุด	4.44	.726	มาก	5	.000	มากที่สุด
4. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร												
(6) 4.1 มีความชัดเจน ตรงประเด็น	4.22	.441	มาก	4.56	.527	มากที่สุด	4.67	.500	มากที่สุด	4.89	.333	มากที่สุด
(7) 4.2 สอดคล้องกับ สภาพบริบทของ สถานศึกษาขนาดเล็ก	4.89	.333	มากที่สุด	4.89	.333	มากที่สุด	4.89	.333	มากที่สุด	5	.000	มากที่สุด

ตาราง 30 (ต่อ)

	N=9			N=9			N=9		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ ถูกต้อง	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ เหมาะสม	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ เป็นไปได้
5. ผู้เข้ารับการพัฒนามา									
(8) ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากร ภายในสถานศึกษา	4.44	.527	มาก	4.44	.726	มาก	4.22	.333	5 มากที่สุด
6. ระยะเวลา									
(9) 6.1 ระยะเวลาดำเนินการ ตามหลักสูตร 4 สัปดาห์	4.22	.500	มาก	4	.866	มาก	4	.866	4.22 .833
(10) 6.2 จำนวน 120 ชั่วโมง	4	.500	มาก	3.78	.667	มาก	3.89	.601	4.11 .782
7. โครงสร้างและขอบข่ายเนื้อหาของหลักสูตร									
(11) 7.1 จำนวนหน่วย หรือประเด็นการพัฒนา	4.11	.601	มาก	4	.866	มาก	4.11	.782	4.22 .833
(12) 7.2 ระยะเวลา จำนวนชั่วโมง	4.22	.441	มาก	4.11	.782	มาก	3.89	.782	4.11 .782

ตาราง 30 (ต่อ)

	N=9			N=9			N=9					
	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ ถูกต้อง	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ เหมาะสม	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ เป็นไปได้	\bar{X}	S.D.	ระดับ การใช้ ประโยชน์
8. ขอบข่ายเนื้อหาสาระของหลักสูตร												
(13) 8.1 จำนวนหน่วยพัฒนา	4.11	.607	มาก	4	.866	มาก	4.11	.782	มาก	4	.866	มาก
(14) 8.2 เนื้อหาสาระ	4.22	.441	มาก	4.11	.782	มาก	3.89	.782	มาก	4.11	.782	มาก
9. สื่อที่ใช้ในการพัฒนา												
(15) 9.1 เอกสารประกอบ	4.33	.500	มาก	4.67	.500	มากที่สุด	4.67	.500	มากที่สุด	4.89	.333	มากที่สุด
(16) 9.2 ใบกิจกรรม	4.33	.500	มาก	4.56	.527	มากที่สุด	4.78	.441	มากที่สุด	4.89	.333	มากที่สุด
(17) 9.3 PowerPoint	4.56	.527	มากที่สุด	4.67	.500	มากที่สุด	4.78	.441	มากที่สุด	4.89	.333	มากที่สุด
(18) 9.4 การถอดบทเรียน ผ่าน Learning Log	4.44	.527	มาก	4.67	.500	มากที่สุด	4.78	.441	มากที่สุด	4.89	.333	มากที่สุด
(19) 9.5 การศึกษาวิจัยปฏิบัติที่ เป็นเลิศ (Best Practice)	4.44	.527	มาก	4.67	.500	มากที่สุด	4.56	.527	มากที่สุด	4.78	.441	มากที่สุด

ตาราง 30 (ต่อ)

	N=9			N=9			N=9					
	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ ถูกต้อง	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ เหมาะสม	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ เป็นไปได้	\bar{X}	S.D.	ระดับ การใช้ ประโยชน์
10. การบูรณาการเรียนรู้อะหว่างปฏิบัติจริง												
(20) 10.1 แนวทางการจัด กิจกรรม	4.44	.527	มาก	4.44	.726	มาก	4.44	.726	มาก	4.78	.441	มากที่สุด
(21) 10.2 สื่อ นวัตกรรม หรือแหล่งเรียนรู้	4.78	.441	มากที่สุด	4.89	.333	มากที่สุด	4.78	.441	มากที่สุด	4.89	.333	มากที่สุด

ตาราง 30 (ต่อ)

	N=9		N=9		N=9		N=9	
	\bar{X}	S.D.	ระดับความถูกต้อง	S.D.	ระดับความเหมาะสม	S.D.	ระดับความเป็นไปได้	S.D.
ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความถูกต้อง	S.D.	ระดับความเหมาะสม	S.D.	ระดับความเป็นไปได้	S.D.
11. รูปแบบการพัฒนา								
(22) มีความหลากหลาย เช่น การประชุม การแสดง บทบาทสมมติ การระดมสมอง การศึกษาดูงาน การสรุปผลการศึกษา นอกสถานที่ การสรุปผลการศึกษาในแต่ละเนื้อหา หน่วยการเรียนรู้เทคนิค Graphic Review และบันทึกการเรียนรู้ (Learning Log)	4.56	.527	มากที่สุด	4.78	.441	มากที่สุด	4.89	.333
				4.78		มากที่สุด	4.78	.441
								มากที่สุด

ตาราง 30 (ต่อ)

	N=9			N=9			N=9		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ ถูกต้อง	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ เหมาะสม	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ เป็นไปได้
ประเด็นการประเมิน									
12. การประเมินผล									
(23) 12.1 การประเมิน ก่อนการพัฒนา	4.44	.527	มาก	4.67	.500	มากที่สุด	4.67	.500	มากที่สุด
(24) 12.2 การประเมิน ระหว่างการพัฒนา	4.44	.527	มาก	4.67	.500	มากที่สุด	4.44	.527	มากที่สุด
(25) 12.3 การประเมิน หลังการพัฒนา	4.67	.500	มากที่สุด	4.89	.333	มากที่สุด	4.89	.333	มากที่สุด
<p>บทที่ 2 แนวทางการพัฒนาตามหลักสูตรการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน</p>									
(26) 1. แนวทางการดำเนิน การพัฒนา	4.44	.527	มาก	4.44	.527	มาก	4.67	.500	มากที่สุด
							4.78	.441	มากที่สุด

ตาราง 30 (ต่อ)

	N=9			N=9			N=9					
	\bar{X}	S.D.	ระดับความถูกต้อง	\bar{X}	S.D.	ระดับความเหมาะสม	\bar{X}	S.D.	ระดับความเป็นไปได้	\bar{X}	S.D.	ระดับการใช้ประโยชน์
ประเมินการประเมิน												
2. คำแนะนำสำหรับวิทยากร												
(27)	4.44	.527	มาก	4.56	.527	มากที่สุด	4.67	.500	มากที่สุด	4.67	.500	มากที่สุด
(28)	4.67	.500	มากที่สุด	4.78	.441	มากที่สุด	4.67	.500	มากที่สุด	4.56	.527	มากที่สุด
(29)	4.44	.527	มาก	4.67	.500	มากที่สุด	4.78	.441	มากที่สุด	4.89	.333	มากที่สุด
(30)	4.56	.527	มากที่สุด	4.78	.441	มากที่สุด	4.78	.441	มากที่สุด	4.89	.333	มากที่สุด
(31)	4.44	.527	มาก	4.67	.500	มากที่สุด	4.67	.500	มากที่สุด	4.67	.500	มากที่สุด

ตาราง 30 (ต่อ)

	N=9			N=9			N=9		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ ถูกต้อง	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ เหมาะสม	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ เป็นไปได้
ประเด็นการประเมิน									
บทที่ 3 แนวทางการดำเนินงาน									
หน่วยที่ 1 การมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์									
(32) 1.1 เหตุผล และความเป็น	4.33	.500	มาก	4.89	.333	มากที่สุด	4.89	.333	มากที่สุด
(33) 1.2 ตารางแสดงข้อมูล แนวทางการพัฒนา	4.33	.500	มาก	4.78	.441	มากที่สุด	4.67	.500	มากที่สุด
(34) 1.3 ใบงานที่ 1	4.33	.500	มาก	4.56	.726	มากที่สุด	4.67	.707	มากที่สุด
หน่วยที่ 2 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ									
(35) 2.1 เหตุผล และความเป็น	4.33	.500	มาก	4.89	.333	มากที่สุด	4.67	.500	มากที่สุด
(36) 2.2 ตารางแสดงข้อมูล แนวทางการพัฒนา	4.22	.441	มาก	4.89	.333	มากที่สุด	4.56	.527	มากที่สุด

ตาราง 30 (ต่อ)

	N=9			N=9			N=9			N=9		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ ถูกต้อง	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ เหมาะสม	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความเป็น ไปได้	\bar{X}	S.D.	ระดับ การใช้ ประโยชน์
(37) ประเด็นการประเมิน 2.3 ใบงานที่ 2	4.22	.441	มาก	4.56	.726	มากที่สุด	4.44	.726	มาก	4.67	.707	มากที่สุด
หน่วยที่ 3 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ												
(38) 3.1 เหตุผล และความจำเป็น	4.44	.527	มาก	4.89	.333	มากที่สุด	4.67	.500	มากที่สุด	4.89	.333	มากที่สุด
(39) 3.2 ตารางแสดงข้อมูล แนวทางการพัฒนา	4.33	.500	มาก	4.78	.441	มากที่สุด	4.56	.527	มากที่สุด	4.89	.333	มากที่สุด
(40) 3.3 ใบงานที่ 3	4.22	.441	มาก	4.67	.707	มากที่สุด	4.44	.726	มาก	4.67	.707	มากที่สุด
หน่วยที่ 4 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์												
(41) 4.1 เหตุผล และความจำเป็น	4.33	.500	มาก	4.89	.333	มากที่สุด	4.56	.527	มากที่สุด	4.78	.441	มากที่สุด
(42) 4.2 ตารางแสดงข้อมูล แนวทางการพัฒนา	4.11	.333	มาก	4.56	.527	มากที่สุด	4.44	.527	มาก	4.67	.500	มากที่สุด

ตาราง 30 (ต่อ)

	N=9			N=9			N=9		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ ถูกต้อง	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ เหมาะสม	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ เป็นไปได้
ประเด็นการประเมิน									
(43) 4.3 ใบงานที่ 4	4.22	.441	มาก	4.56	.726	มากที่สุด	4.33	.707	มาก
หน่วยที่ 5 การมีส่วนร่วมในการติดตาม									
(44) 5.1 เหตุผล	4.56	.527	มากที่สุด	4.89	.333	มากที่สุด	4.78	.441	มากที่สุด
และความจำเป็น									
(45) 5.2 ตารางแสงข้อมูล	4.44	.527	มาก	4.89	.333	มากที่สุด	4.78	.441	มากที่สุด
แนวทางการพัฒนา									
(46) 5.3 ใบงานที่ 5	4.44	.527	มาก	4.67	.707	มากที่สุด	4.56	.726	มากที่สุด
หน่วยที่ 6 และ หน่วยที่ 7									
(47) 6.1 การพัฒนา									
ประสบการณ์วิชาชีพ									
การฝึกประสบการณ์	4.56	.527	มากที่สุด	4.67	.500	มากที่สุด	4.56	.527	มากที่สุด
โดยการศึกษาดูงาน									
				4.67	.500	มากที่สุด	4.67	.500	มากที่สุด

ตาราง 30 (ต่อ)

	N=9			N=9			N=9			N=9		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ ถูกต้อง	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ เหมาะสม	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ เป็นไปได้	\bar{X}	S.D.	ระดับ การใช้ ประโยชน์
(48)	4.33	.500	มาก	4.56	.527	มากที่สุด	4.44	.527	มาก	4.44	.527	มาก
หน่วยที่ 8 การสังเคราะห์วิธีการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็กที่เหมาะสม												
(49)	4.56	.527	มากที่สุด	4.89	.333	มากที่สุด	4.78	.441	มากที่สุด	4.89	.333	มากที่สุด
(50)	4.67	.500	มากที่สุด	4.89	.333	มากที่สุด	4.78	.441	มากที่สุด	4.89	.333	มากที่สุด
(51)	4.67	.500	มากที่สุด	4.78	.441	มากที่สุด	4.67	.500	มากที่สุด	4.78	.441	มากที่สุด

ตาราง 30 (ต่อ)

	N=9			N=9			N=9			N=9		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ ถูกต้อง	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ เหมาะสม	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ เป็นไปได้	\bar{X}	S.D.	ระดับ การใช้ ประโยชน์
(52) ประเด็นการประเมิน 8.4 ผลงานที่คาดหวัง จากการสังเคราะห์ วิธีการพัฒนา การมีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานประกัน คุณภาพของ สถานศึกษาขนาดเล็ก	4.56	.527	มากที่สุด	4.56	.527	มากที่สุด	4.56	.527	มากที่สุด	4.78	.441	มากที่สุด
(53) 8.5 การสรุปผลการเรียนรู้ ด้วยเทคนิค Graphic Review การทบทวนด้วยภาพ ค่าเฉลี่ย	4.42	.497	มากที่สุด	4.63	.522	มากที่สุด	4.89	.333	มากที่สุด	4.72	.451	มากที่สุด

จากตาราง 30 ผู้วิจัยนำเสนอผลประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รับการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 9 คน ประเมินรูปแบบจำแนกออกเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ ประเด็น มีความถูกต้อง มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีการใช้ประโยชน์ ผู้วิจัยนำเสนอผลการประเมินรูปแบบ ดังนี้

ประเด็นมีความถูกต้องของรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า รายการประเมินของรูปแบบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นความถูกต้องในภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.22$) เมื่อพิจารณารายการประเมินรายชื่อ พบว่า ข้อ (7) 4.2 ความสอดคล้องกับสภาพบริบทของสถานศึกษาขนาดเล็ก อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.89$) รองลงมา คือ ข้อ (21) 10.2 สื่อนวัตกรรมหรือแล่งเรียนรู้ และ ข้อ (53) 8.5 การสรุปผลการเรียนรู้ด้วยเทคนิค Graphic Review การทบทวนด้วยภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.78$) และรายการประเมินที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ข้อ (10) 6.2 จำนวน 120 ชั่วโมง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.00$)

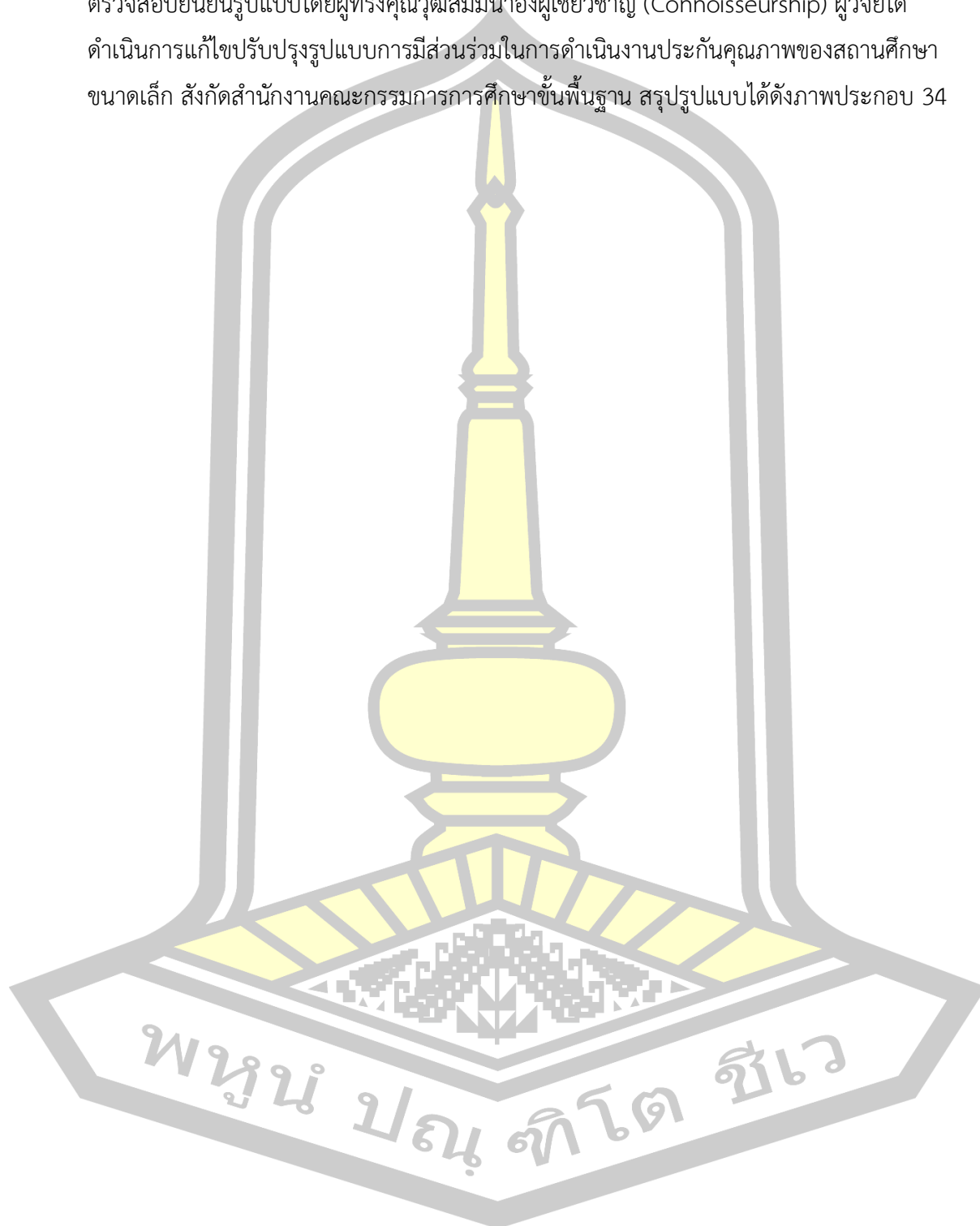
ประเด็นมีความเหมาะสมของรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า รายการประเมินของรูปแบบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นความถูกต้องในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.63$) เมื่อพิจารณารายการประเมินรายชื่อ พบว่า ข้อ (2) 1.2 มีความชัดเจนแสดงถึงความต้องการในการพัฒนา ข้อ (3) 2. หลักการ ครอบคลุมตรงกลุ่มเป้าหมาย ข้อ (7) 4.2 ความสอดคล้องกับสภาพบริบทของสถานศึกษาขนาดเล็ก ข้อ (25) 12.3 การประเมินหลังการพัฒนา ข้อ (32) 1.1 เหตุผลและความจำเป็น ข้อ (35) 2.1 เหตุผลและความจำเป็น ข้อ (36) 2.2 ตารางแสดงข้อมูลแนวทางการพัฒนา ข้อ (41) 4.1 เหตุผลและความจำเป็น ข้อ (44) 5.1 เหตุผลและความจำเป็น ข้อ (45) 5.2 ตารางแสดงข้อมูลแนวทางการพัฒนา ข้อ (49) 8.1 คำแนะนำสำหรับผู้เข้ารับการพัฒนา ข้อ (50) 8.2 คำชี้แจงในการแบ่งกลุ่มทำงาน และ ข้อ (53) 8.5 การสรุปผลการเรียนรู้ด้วยเทคนิค Graphic Review การทบทวนด้วยภาพ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.89$) รองลงมา คือ ข้อ (28) 2.2 ระหว่างการพัฒนา ข้อ (30) 3. กระบวนการพัฒนา (51) 8.3 คำแนะนำในการอภิปรายกลุ่ม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.78$) และรายการประเมินที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ข้อ (9) 6.1 ระยะเวลาดำเนินการตามหลักสูตร 4 สัปดาห์ ข้อ (11) 7.1 จำนวนหน่วยหรือหรือประเด็นการพัฒนา ข้อ (13) 8.1 จำนวนหน่วยพัฒนา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.00$)

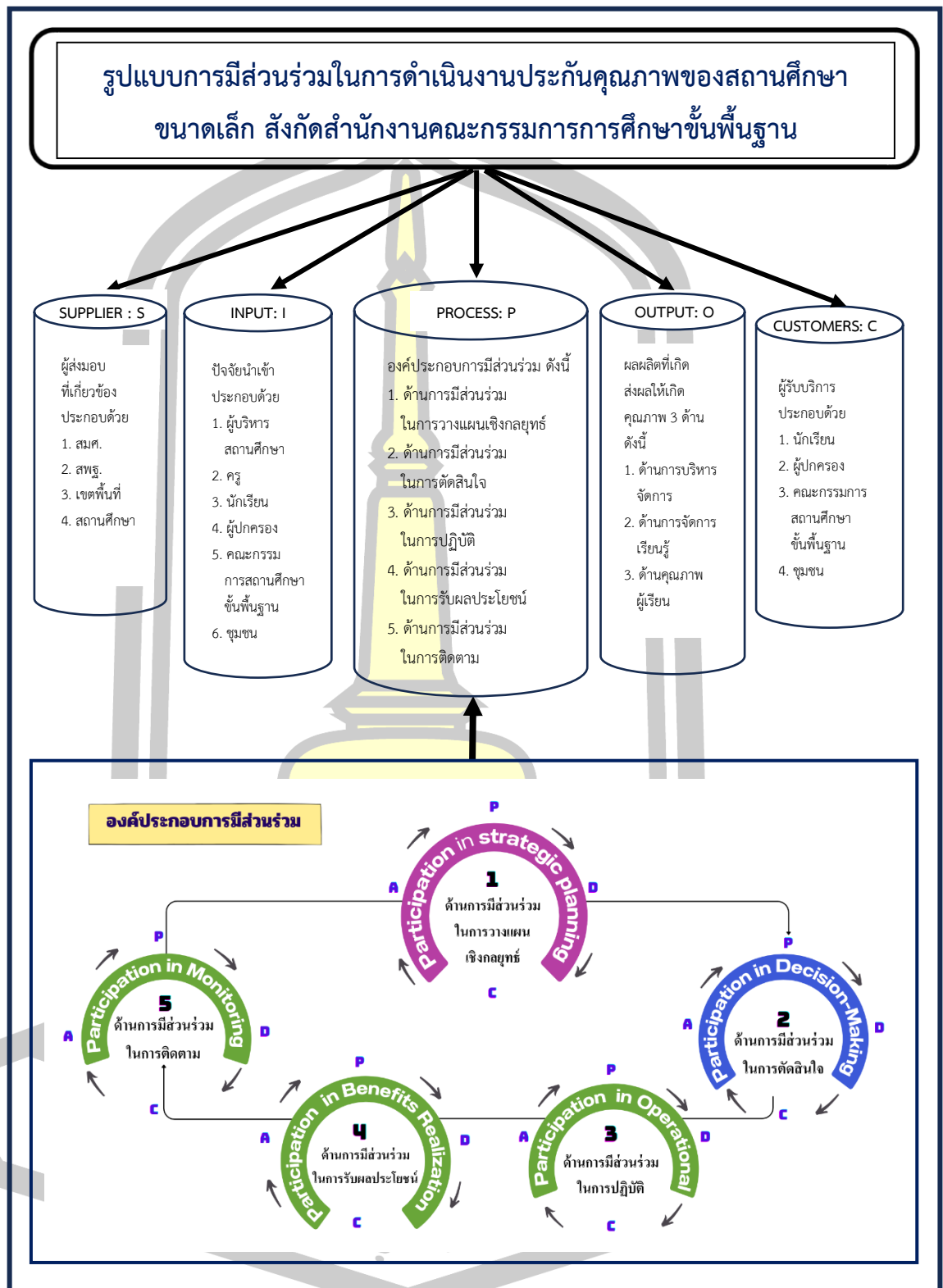
ประเด็นมีความเป็นไปได้ของรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า รายการประเมินของรูปแบบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นความถูกต้องในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย

($\bar{X} = 4.58$) เมื่อพิจารณารายการประเมินรายข้อ พบว่า ข้อ (1) 1.1 ความจำเป็นในการพัฒนารูปแบบ ข้อ (7) 4.2 ความสอดคล้องกับสภาพบริบทของสถานศึกษาขนาดเล็ก ข้อ (22) 11. รูปแบบ การพัฒนามีความหลากหลาย เช่น การประชุมการแสดงบทบาทสมมติ การระดมสมอง การศึกษาดูงาน การสรุปผลการศึกษานอกสถานที่ การสรุปผลการศึกษาในแต่ละเนื้อหา หน่วยการเรียนรู้ เทคนิค Graphic Review และบันทึกการเรียนรู้ (Learning Log) ข้อ (25) 12.3 การประเมินหลังการพัฒนา ข้อ (32) 1.1 เหตุผลและความจำเป็น อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.89$) รองลงมา ข้อ (2) 1.2 มีความชัดเจนแสดงถึงความต้องการในการพัฒนา (3) 2. หลักการ ครอบคลุมตรงกลุ่มเป้าหมาย ข้อ (16) 9.2 ใบกิจกรรม ข้อ (18) 9.4 การถอดบทเรียน ผ่าน Learning Log (21) 10.2 สื่อ นวัตกรรมหรือแหล่งเรียนรู้ ข้อ (29) 2.3 หลังการพัฒนา ข้อ (30) 4. ตารางการพัฒนา ข้อ (44) 5.1 เหตุผลและความจำเป็น ข้อ (45) 5.2 ตารางแสดงข้อมูลแนวทางการพัฒนา ข้อ (49) 8.1 คำแนะนำสำหรับผู้เข้ารับการพัฒนา ข้อ (50) 8.2 คำชี้แจงในการแบ่งกลุ่ม ทำงาน และ (53) 8.5 การสรุปผลการเรียนรู้ด้วยเทคนิค Graphic Review การทบทวนด้วยภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.78$) และรายการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ (10) 6.2 จำนวน 120 ชั่วโมง ข้อ (14) 8.2 เนื้อหาสาระ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.89$)

ประเด็นมีการใช้ประโยชน์ของรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพ ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า รายการประเมิน ของรูปแบบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นความถูกต้องในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.72$) เมื่อพิจารณารายการประเมินรายข้อ พบว่า ข้อ (5) 3.2 สอดคล้องกับผู้เข้ารับการพัฒนา ข้อ (7) 4.2 ความสอดคล้องกับสภาพบริบทของสถานศึกษาขนาดเล็ก ข้อ (8) 5. ผู้เข้ารับการพัฒนา ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากร ภายในสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 5.00$) รองลงมา คือ ข้อ (2) 1.2 มีความชัดเจนแสดงถึงความต้องการในการพัฒนา ข้อ (3) 2. หลักการ ครอบคลุมตรงกลุ่มเป้าหมาย ข้อ (4) 3.1 มีความชัดเจน ข้อ (15) 9.1 เอกสาร ประกอบ ข้อ (16) 9.2 ใบกิจกรรม ข้อ (17) 9.3 PowerPoint ข้อ (18) 9.4 การถอดบทเรียน ผ่าน Learning Log ข้อ (21) 10.2 สื่อ นวัตกรรมหรือแหล่งเรียนรู้ ข้อ (25) 12.3 การประเมินหลัง การพัฒนา ข้อ (29) 2.3 หลังการพัฒนา ข้อ (35) 2.1 เหตุผลและความจำเป็น ข้อ (36) 2.2 ตาราง แสดงข้อมูลแนวทางการพัฒนา ข้อ (38) 3.1 เหตุผลและความจำเป็น ข้อ (39) 3.2 ตารางแสดงข้อมูล แนวทางการพัฒนา ข้อ (49) 8.1 คำแนะนำสำหรับผู้เข้ารับการพัฒนา และ ข้อ (50) 8.2 คำชี้แจง ในการแบ่งกลุ่มทำงาน และ ข้อ (53) 8.5 การสรุปผลการเรียนรู้ด้วยเทคนิค Graphic Review การทบทวนด้วยภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.89$) และรายการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ (13) 8.1 จำนวนหน่วยพัฒนา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.00$)

จากการศึกษาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) ของสถานศึกษากลุ่มเป้าหมายและ
ตรวจสอบยืนยันรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ผู้วิจัยได้
ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษา
ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปรูปแบบได้ดังภาพประกอบ 34

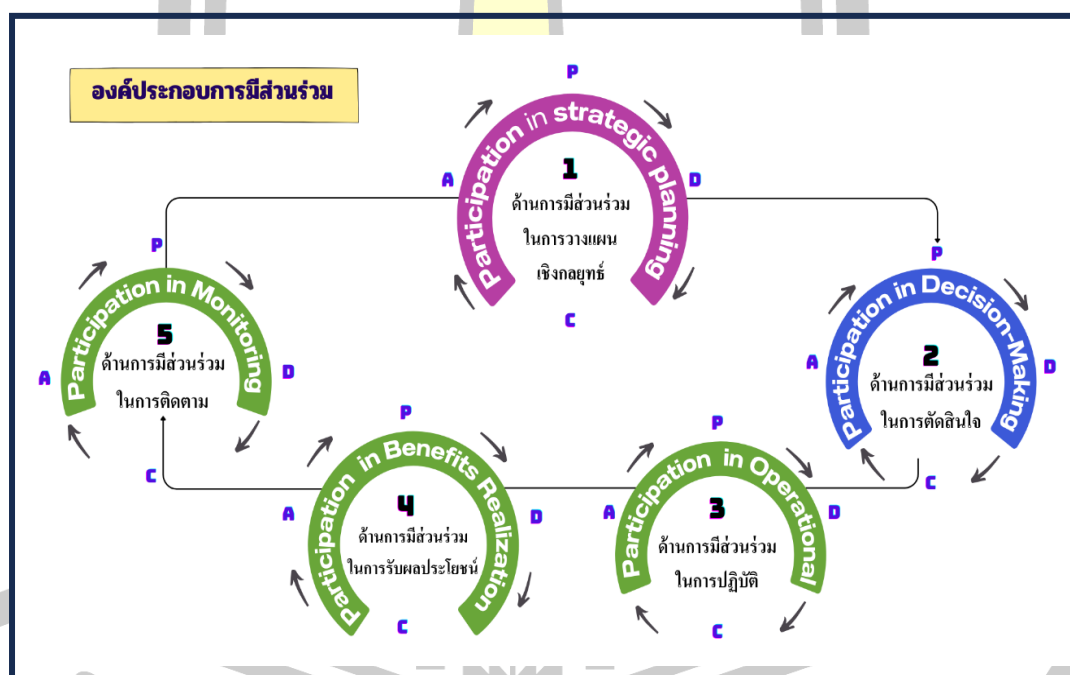

ภาพประกอบ 34 รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากภาพประกอบ 34 รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการตามขั้นตอนการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนี้ 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษา 2) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา 3) ดำเนินการตามแผน 4) การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 5) ติดตามผลการดำเนินการ และ 6) จัดส่งรายงานผลการประเมินตนเอง โดยอาศัยองค์ประกอบการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการดำเนินงาน แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
5. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม

ภาพประกอบ 35 องค์ประกอบการมีส่วนร่วม

จากภาพประกอบ 35 องค์ประกอบการมีส่วนร่วม ซึ่งผู้วิจัยนำมาใช้ในการวิจัยเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถอธิบายรายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบการมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กร หรือเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก ต้องอาศัย การประสานงานของผู้ร่วมงานซึ่งมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง จำนวน 5 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

องค์ประกอบที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

องค์ประกอบที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม

ผู้วิจัยนำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับความหมายของแต่ละองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ หมายถึง การกำหนดแนวทาง ในการดำเนินงานขององค์กร เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายและความสำเร็จขององค์กรที่ได้วางแผนไว้ ซึ่งแนวทางนั้นต้องพิจารณาจากศักยภาพขององค์กรและแนวโน้มของสถานการณ์ภายนอก รวมไปถึง ความต้องการขององค์กรว่าต้องการดำเนินงานไปในทิศทางไหน เพื่อให้การทำงานสอดคล้องกับ ทิศทางเดียวกันกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1.1 มีการกำหนดกลยุทธ์ หมายถึง การวางแผนในการกำหนดทิศทาง หรือแนวทางการดำเนินงาน โดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและกำกับติดตามแผนการดำเนินงาน สู่การปฏิบัติ เพื่อนำพาองค์กรสู่สภาพลักษณะใหม่

1.2 มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม หมายถึง การศึกษาสภาพของสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก ทำให้ทราบจุดแข็ง จุดอ่อน ของสถานศึกษา สำหรับการศึกษาศึกษาปัจจัยนำเข้าและกระบวนการเกี่ยวกับ ทรัพยากรทางการบริหารมาบูรณาการในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ บุคลากร เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการบริหารจัดการ

1.3 มีการคิดเชิงอนาคต หมายถึง ความสามารถของบุคคลเกี่ยวกับกระบวนการคิด ในเรื่องการวางแผนแนวทางการดำเนินงานและการแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การที่บุคคลมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือก ทางเลือกใดทางเลือกหนึ่งจากหลาย ๆ ทางเลือกที่ได้พิจารณาหรือประเมินอย่างดีว่าเป็นแนวทาง ที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ในการตัดสินใจจะเกี่ยวข้องกับหน้าที่การดำเนินงาน ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

2.1 มีการกำหนดทางเลือก หมายถึง กระบวนการที่พัฒนามาจากนโยบาย ขององค์กรเมื่อพบปัญหาต้องมีการพัฒนาทางเลือกรวบรวมประเด็นเปรียบเทียบกัน โดยต้องคำนึงถึง

คุณลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ คือ การจินตนาการ การสร้างสรรค์และนวัตกรรม การดำเนินการภาพรวมต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้

2.2 มีการตัดสินใจโดยใช้หลักเหตุผล หมายถึง กระบวนการหรือขั้นตอนเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้มีส่วนร่วม โดยมีลำดับขั้นตอนในการตัดสินใจ ดังนี้ การกำหนดปัญหา การค้นหาทางเลือก ทำการตัดสินใจและปฏิบัติการ

2.3 มีการตัดสินใจสั่งการ หมายถึง กระบวนการที่นำมาใช้ในการพิจารณาวิเคราะห์ทางเลือกที่จะนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาในการพิจารณาวิเคราะห์ข้อมูลควรคำนึงถึงประเด็นนี้ ได้แก่ การระบุถึงปัญหา การกำหนดแนวทางเพื่อการตัดสินใจ การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล การพัฒนาทางเลือกและการประเมินทางเลือก

3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ หมายถึง พลังขับเคลื่อนที่เกิดจากภายในจิตใจของบุคคลที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่เป้าหมายหรือความสำเร็จเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งแรงจูงใจมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงานของบุคคลในการที่จะเสริมแรงให้บุคคลได้ปฏิบัติงานอย่างเต็มตามศักยภาพและมีความพึงพอใจต่องานที่กำลังปฏิบัติ อันนำไปสู่การปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

3.1 มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน หมายถึง ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ที่ดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ซึ่งจะมีความต้องการพื้นฐานเกี่ยวกับความต้องการด้านร่างกายและความต้องการทางสังคมรวมทั้งปัจจัยที่ทำให้บุคคลแสดงความรู้สึกกระตือรือร้น ก่อให้เกิดกำลังใจในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้บุคคลทำงานด้วยความเสียสละ ทุ่มเท อุทิศกำลังกาย กำลังใจในการปฏิบัติงาน ปัจจัยที่ส่งเสริมในการปฏิบัติงานของบุคคล เช่น นโยบาย วิธีการปกครอง ค่าตอบแทน ความสำเร็จ การยอมรับ ความรับผิดชอบและความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน

3.2 มีสมรรถนะในการปฏิบัติงาน หมายถึง คุณลักษณะหรือพฤติกรรมของบุคคลที่เป็นผลมาจาก ความรู้ ความสามารถ ทักษะและแรงจูงใจที่ส่งผลให้บุคคลสามารถสร้างสรรค์ผลงานต่าง ๆ สามารถปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ หมายถึง กลุ่มบุคคลมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดทำแผนและการร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาร่วมกัน ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

4.1 มีแหล่งเรียนรู้ในชุมชน หมายถึง สถานที่แหล่งที่มีข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ ความรู้ กิจกรรมที่มีกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย แหล่งความรู้ เนื้อหา วิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ อุปกรณ์สำหรับการเรียนรู้ การประเมินและการติดตาม เป็นต้น รวมทั้งเป็นแหล่งวัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ หรือการดำรงชีวิตในชุมชนในท้องถิ่น มีความสำคัญต่อบุคคลที่เื้อื่อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

4.2 มีการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้เรียน หมายถึง สภาพความเป็นอยู่ที่ดีของผู้เรียนในขณะที่อยู่ในโรงเรียนได้รับบริการต่าง ๆ จากทางโรงเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนหรือเด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญาและมีความสุขเมื่ออยู่ที่โรงเรียน และองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตของผู้เรียน ประกอบด้วยด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน

5. การมีส่วนร่วมในการกำกับติดตาม หมายถึง กลุ่มบุคคลมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูลการปฏิบัติงานตามแผนงานและโครงการ ซึ่งได้กำหนดไว้และนำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้ในการแก้ไขปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานเพื่อให้ได้ผลงานเป็นไปตามแผนอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

5.1 มีการวางแผนติดตาม หมายถึง กระบวนการที่องค์การหรือหน่วยงานดำเนินการให้ได้ผลที่ต้องการในอนาคตมีการตัดสินใจล่วงหน้าและกำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินงานก่อนที่จะดำเนินงานอาศัยกระบวนการ ดังนี้ การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ การจัดทำแผน การนำแผนไปปฏิบัติ การติดตามและประเมินผล

5.2 มีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล หมายถึง กระบวนการตัดสินใจอาศัยข้อมูลสารสนเทศโดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ เช่น แบบสอบถามแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต เป็นต้น ในการสร้างเครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเป็นกระบวนการที่ทำให้ข้อมูลเป็นสารสนเทศที่มีความหมายและความเหมาะสม โดยใช้ข้อมูลจากฐานข้อมูลซึ่งอาจนำคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยในการจัดกระทำข้อมูล เช่น การบันทึกข้อมูล การจำแนกประเภท การจัดเก็บ การคำนวณประมวลผล การสรุป การนำข้อมูลมาใช้ การจัดทำใหม่ และการเผยแพร่

5.3 มีการรายงานผล หมายถึง กระบวนการที่ทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลเชิงสารสนเทศการนำเสนอข้อมูลที่ได้และมีการนำคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในกระบวนการ โดยเริ่มตั้งแต่การบันทึกข้อมูล การจัดเก็บข้อมูล การประมวลผลและการจัดทำรายงาน เป็นต้น

ระยะที่ 4 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ผลการนำรูปแบบไปใช้กับโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย
2. ผลการนำรูปแบบไปบูรณาการใช้ในโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย
3. ผลการวิเคราะห์แบบประเมินความเหมาะสมก่อนและหลังการใช้หลักสูตร

การพัฒนา

4.1 ผลการนำรูปแบบไปใช้กับโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย

ผู้วิจัยนำหลักสูตรการพัฒนา เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปทดลองใช้กับโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 1 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านโคกม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 5 ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายตามหลักสูตรการพัฒนาโดยดำเนินการดังนี้

4.1.1 ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน

4.1.2 ชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยให้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างหลักสูตรการพัฒนา ซึ่งกำหนดระยะเวลาดำเนินการตามหลักสูตรการพัฒนาระหว่างเดือน กรกฎาคม-สิงหาคม 2566

4.1.3 ขอบข่ายเนื้อหาสาระของหลักสูตรการพัฒนา เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดหลักสูตรรวมระยะเวลาทั้งสิ้น 120 ชั่วโมง แบ่งตามหน่วยการเรียนรู้ ดังนี้ จำแนก 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ได้แก่ ส่วนพิธีการ การประเมินก่อนและหลังการพัฒนา (ไม่นับรวมเวลา)

ส่วนที่ 2 ได้แก่ ส่วนการพัฒนาเข้มตามเนื้อหา การมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการติดตามและบทบาทของผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ประกอบด้วยเนื้อหาหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 – 5 รวมทั้งสิ้น จำนวน 12 ชั่วโมง รายละเอียดดังนี้

หน่วยที่ 1 การมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ (2 ชั่วโมง)

ประเด็นเนื้อหา ได้แก่ การมีส่วนร่วม ความหมายของการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ความสำคัญของการวางแผนเชิงกลยุทธ์ การมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ และองค์ประกอบของการวางแผนเชิงกลยุทธ์

หน่วยที่ 2 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (2 ชั่วโมง)

ประเด็นเนื้อหา ได้แก่ ความหมายของการตัดสินใจ ลักษณะของการตัดสินใจ และองค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

หน่วยที่ 3 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (4 ชั่วโมง)

ประเด็นเนื้อหา ได้แก่ แรงจูงใจสู่การปฏิบัติ ความสำเร็จ

ในการปฏิบัติงาน องค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ การศึกษา และบทบาทของผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

หน่วยที่ 4 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (3 ชั่วโมง)

ประเด็นเนื้อหา ได้แก่ ความหมายการมีส่วนร่วม

ในการรับผลประโยชน์ องค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

หน่วยที่ 5 การมีส่วนร่วมในการติดตาม (2 ชั่วโมง)

ประเด็นเนื้อหา ได้แก่ ความหมายของการติดตาม ข้อมูลที่ใช้ในการติดตาม ประเภทของการติดตาม องค์ประกอบของการติดตาม วิธีการติดตาม และประโยชน์ของการติดตาม

ส่วนที่ 3 ได้แก่ การพัฒนาฝึกประสบการณ์วิชาชีพโดยศึกษาดูงาน

สถานศึกษาที่มีความเป็นเลิศ (Beat Practice) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพ ของสถานศึกษาขนาดเล็ก หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 รวมทั้งสิ้น จำนวน 24 ชั่วโมง

หน่วยที่ 6 การพัฒนาฝึกประสบการณ์วิชาชีพโดยศึกษาดูงานสถานศึกษาที่มีความเป็นเลิศ (Beat Practice) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก (24 ชั่วโมง) ดังตาราง 31

ตาราง 31 แสดงประเด็นการพัฒนาฝึกประสบการณ์วิชาชีพโดยการศึกษาดูงาน

ลำดับที่	เรื่อง/ประเด็นการพัฒนา	ระยะเวลา (ชั่วโมง)
กิจกรรมก่อนการศึกษาดูงาน		
1	การนิเทศติดตาม ครั้งที่ 1 เพื่อสร้างความเข้าใจในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	2
2	การประชุมวางแผนร่วมกับสถานศึกษาในการศึกษาดูงาน	4
กิจกรรมระหว่างการศึกษาดูงาน		
3	การติดต่อประสานงานวางแผนกับสถานศึกษามีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice)	2

ตาราง 31 (ต่อ)

ลำดับที่	เรื่อง/ประเด็นการพัฒนา	ระยะเวลา (ชั่วโมง)
4	การศึกษาครูงานสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice)	8
5	การนิเทศติดตาม ครั้งที่ 2 เพื่อติดตามเกี่ยวกับการศึกษาครูงานของสถานศึกษา	2
กิจกรรมหลังการศึกษาครูงาน		
6	การนิเทศติดตาม ครั้งที่ 3 เพื่อวางแผนในการถอดบทเรียนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน	2
7	กิจกรรมการถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ได้จากการศึกษาครูงาน สถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) สู่การปฏิบัติ	4
รวม		24

ส่วนที่ 4 ได้แก่ การบูรณาการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สอดแทรกกับการปฏิบัติงานจริง หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 (80 ชั่วโมง) และการสังเคราะห์วิธีการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 (4 ชั่วโมง) รวมทั้งสิ้น จำนวน 84 ชั่วโมง ส่วนประเด็นกิจกรรมการประเมินหลังการพัฒนา (ไม่นับเวลา)

หน่วยที่ 7 การบูรณาการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สอดแทรกกับการปฏิบัติงานจริง (80 ชม.)
ดังตาราง 32

พหุ ประถมศึกษา ชีวะ

ตาราง 32 แสดงประเด็นการพัฒนาการบูรณาการประสบการณ์วิชาชีพการมีส่วนร่วมในการ
ดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สอดแทรกกับการปฏิบัติงานจริง

ลำดับที่	เรื่อง/ประเด็นการพัฒนา	ระยะเวลา (ชั่วโมง)
กิจกรรมก่อนการบูรณาการประสบการณ์วิชาชีพ		
1	การนิเทศติดตาม ครั้งที่ 1 เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับการบูรณาการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพ ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา	3
2	การประชุมวางแผนการบูรณาการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา	3
กิจกรรมระหว่างการบูรณาการประสบการณ์วิชาชีพ		
3	การนิเทศติดตาม ครั้งที่ 2 เพื่อติดตามแผนการบูรณาการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพ ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ	3
4	ประชุมวางแผนมอบหมายภาระงานรายบุคคล เพื่อขับเคลื่อนงาน	4
5	ประชุมและนำเสนอแผนการบูรณาการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพ สอดแทรกกับการปฏิบัติงานจริง	6
6	การนำแผนการบูรณาการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพ สู่การปฏิบัติ	46
7	การประเมินกิจกรรมตามแผนการบูรณาการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพ	6
8	การนิเทศติดตาม ครั้งที่ 3 เพื่อติดตามการนำแผนการบูรณาการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพ สู่การปฏิบัติ	3
กิจกรรมหลังการบูรณาการประสบการณ์วิชาชีพ		
9	กิจกรรมถอดบทเรียนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการนำแผนการบูรณาการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพ สู่การปฏิบัติ	6
รวม		80

หน่วยที่ 8 การสังเคราะห์วิธีการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
ประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก (4 ชม.) ดังตาราง 33

ตาราง 33 แสดงประเด็นการพัฒนาการบูรณาการประสบการณ์วิชาชีพการมีส่วนร่วมในการ
ดำเนินงาน

ลำดับที่	เรื่อง/ประเด็นการพัฒนา	ระยะเวลา (ชั่วโมง)
1	กิจกรรมการสังเคราะห์วิธีการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก	2
2	สรุปรายงานผลการการสังเคราะห์วิธีการพัฒนาการมีส่วนร่วม ในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก	2
รวม		4

ผู้วิจัยสรุปผลการนำรูปแบบไปใช้กับโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย จำแนกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์

ผู้วิจัยชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ในการนำรูปแบบไปใช้ โดยวางแผนร่วมกับผู้บริหาร
สถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับการดำเนินการวางแผนในการบริหารจัดการ ส่งเสริม สนับสนุน
ครูผู้สอน เช่น วางแผนในการศึกษาข้อมูลรายละเอียดของแผนปฏิบัติการ โครงการ เอกสารรายงาน
การประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) รายงานการประกันคุณภาพภายนอกภายใต้สถานการณ์
โควิด (COVID-19) และการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นต้น โดยการเชิญบุคลากรประชุม
วางแผนร่วมกันเกี่ยวกับการทบทวนเอกสารดังกล่าวตามสาขาวิชาที่ถนัด กำหนดแบบฟอร์ม
สำหรับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ให้เป็นรูปแบบหรือแนวทางเดียวกัน รวมทั้งการกำหนดปฏิทิน
การดำเนินงานในภาพรวม ผลการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ พบว่า
ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการวางแผนในการดำเนินงานประกันคุณภาพ
ของสถานศึกษา ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจ และ
สร้างความตระหนักร่วมกันในการประกันคุณภาพของสถานศึกษาและมีกระบวนการบริหารจัดการ
เกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาศักยภาพครู ในการเตรียมความพร้อมการจัดกิจกรรมการเรียน
การสอน ส่งผลให้ครูผู้สอนสามารถวางแผนการนำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ผู้วิจัยได้วางแผนร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในประเด็นการศึกษา
ข้อมูลรายละเอียดของแผนปฏิบัติการ โครงการ เอกสารรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา
(SAR) รายงานการประกันคุณภาพภายนอกภายใต้สถานการณ์โควิด (COVID-19) และการพัฒนา

แผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน ผลการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ผู้บริหาร และครูผู้สอนร่วมกันตัดสินใจในประเด็นที่เกี่ยวข้อง เช่น โครงการ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน พิจารณาถึงความสอดคล้อง ความเป็นไปได้และลักษณะของโครงการโดยการร่วมกันตัดสินใจว่าจะดำเนินการหรือไม่อย่างไร การพัฒนาแผนร่วมกันของครูผู้สอนร่วมกันพิจารณาโดยการตัดสินใจร่วมกัน เกี่ยวกับแบบฟอร์มหรือรูปแบบการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้และกระบวนการพัฒนา แผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกันของครูผู้สอน และเอกสารรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนร่วมกันตัดสินใจเกี่ยวกับประเด็นการนำเสนอแนะเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการวางแผนและตัดสินใจร่วมกับครูผู้สอน ในประเด็นต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ผลการดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ผู้วิจัยยกตัวอย่าง เช่น 1) ประเด็นการพิจารณาเอกสารรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) และรายงานการประกันคุณภาพภายนอกภายใต้สถานการณ์โควิด (COVID-19) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนร่วมกันวิเคราะห์ถึงประเด็นข้อเสนอแนะที่ปรากฏในเอกสารรายงาน เมื่อวางแผนและพิจารณาตัดสินใจร่วมกัน 2) ประเด็นการจัดทำโครงการ ผู้บริหารและครูผู้สอน นำข้อสรุปที่ได้มาดำเนินการจัดทำโครงการ นำโครงการไปใช้ในการพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพ ผู้เรียน และจัดให้การนิเทศติดตามการดำเนินงานของโครงการ การวัดและประเมินผลโครงการ รวมทั้งการนำเสนอผลการดำเนินโครงการ 3) ประเด็นการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน ครูผู้สอนดำเนินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้คนละ 1 แผนการจัดการเรียนรู้ และดำเนินการพัฒนา แผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกันโดยการให้ข้อเสนอแนะร่วมกัน เพื่อให้ผู้นำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้ ไปปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องและมีความสมบูรณ์ที่สุด เมื่อครูผู้สอนปรับปรุงแผนการจัดการเรียนเสร็จ เรียบร้อย จัดให้มีการสังเกตุชั้นเรียนและสะท้อนผลร่วมกัน

3.2 การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย

พหุบัณฑิต ชีวะ

ภาพประกอบ 36 การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย

ผู้วิจัยดำเนินการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรการพัฒนา เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อสื่อสารสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาและการมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษา สามารถดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการอบรม ประกอบด้วย คณะวิทยากร ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 40 คน โดยมีโรงเรียนที่เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 1 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านโคกม่วง และสถานศึกษาที่สนใจเข้าร่วมพัฒนา จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านขมิ้นโนนหัวนา โรงเรียนบ้านสวนสวรรค์ และโรงเรียนบ้านบุงเม่นหนองคูและบูรณาการให้โรงเรียนกลุ่มเป้าหมายและโรงเรียนที่สนใจเข้าร่วมรับการพัฒนา การอบรมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ ผู้เข้ารับการพัฒนาได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประเด็นการวางแผนเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาผู้ใหม่ แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาและความสำคัญของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การประกันคุณภาพระดับห้องเรียน การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของครูผู้สอนที่ได้รับรางวัล การสังเกตชั้นเรียน และกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสรุปบทเรียนร่วมกัน และกิจกรรมการศึกษาดูงาน

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

เมื่อผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนดำเนินการในกิจกรรมที่ผู้วิจัยกำหนด ในด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ โดยดำเนินกิจกรรม เช่น ประเด็นการพิจารณาเอกสารรายงานผลการประเมินตนเอง

ของสถานศึกษา (SAR) ประเด็นการจัดทำโครงการ และประเด็นการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ ในการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนเห็นความสำคัญของการดำเนินงาน ที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาและผู้เรียน สำหรับการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในภาพรวม ของสถานศึกษานั้นและเน้นการดำเนินโครงการที่เกิดประโยชน์กับสถานศึกษา ครูผู้สอนและผู้เรียน เป็นสำคัญ

5. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม

สำหรับการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามของผู้บริหารและครูผู้สอน เมื่อดำเนินกิจกรรม เช่น ประเด็นการพิจารณาเอกสารรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ประเด็นการจัดทำโครงการ และประเด็นการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกันในการดำเนิน กิจกรรมดังกล่าว พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนจะร่วมกันวางแผน ตัดสินใจ และปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามโครงหรือกิจกรรมต่าง ๆ มีการกำหนดระยะเวลาการดำเนินการ ติดตามอย่างชัดเจนและมีการนำเสนอข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการติดตามและมีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

4.2 ผลการนำรูปแบบไปบูรณาการใช้ในโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการนำรูปแบบไปบูรณาการใช้ในโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายดังนี้

4.2.1 ผลการดำเนินงาน “ด้านการบริหารจัดการ” ของโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย

ภาพประกอบ 37 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของผู้บริหารและครูผู้สอน

การบูรณาการโดยการนำรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยนำแนวทางการมีส่วนร่วมไปใช้ในการบริหารจัดการ ในเรื่องการวางแผนเชิงกลยุทธ์ การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี การดำเนินจัดทำโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านคุณภาพผู้เรียน ใช้ระยะเวลาในการพัฒนาระหว่างเดือน กรกฎาคม-สิงหาคม พ.ศ. 2566 ผลการนำแนวทางไปใช้ พบว่า สถานศึกษานั้นได้รับการพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและดำเนินการอย่างเป็นระบบ ทำให้สถานศึกษามีการพัฒนาบุคลากรในเรื่องการวางแผนเชิงกลยุทธ์ การพัฒนาและปรับปรุงแผนปฏิบัติการประจำปีให้มีความสมบูรณ์เป็นปัจจุบัน โครงการมีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

4.2.2 ผลการดำเนินงาน “ด้านการจัดการเรียนรู้” ของโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย

ภาพประกอบ 38 การวิเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้

การบูรณาการโดยการนำรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยนำแนวทางการมีส่วนร่วมไปใช้ในการบริหารจัดการ “ด้านการจัดการเรียนรู้” ใช้ระยะเวลาในการพัฒนาระหว่างเดือน กรกฎาคม-สิงหาคม พ.ศ. 2566 ผลการนำแนวทางไปใช้ พบว่า ครูผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งทำให้ครูผู้สอนสามารถนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.2.3 ผลการดำเนินงาน “ด้านคุณภาพผู้เรียน” ของโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย

ภาพประกอบ 39 การเยี่ยมชั้นเรียน ณ โรงเรียนบ้านโคกม่วง

การบูรณาการโดยการนำรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยนำแนวทางการมีส่วนร่วมไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา “ด้านคุณภาพผู้เรียน”

ภาพประกอบ 40 การติดตามการดำเนินงาน

จากการที่สถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ เช่น การพัฒนาแผนปฏิบัติการประจำปี การบริหารจัดการโครงการ

การวิเคราะห์รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา การนำข้อเสนอแนะจากเอกสารรายงาน การประกันคุณภาพภายนอกมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาและการพัฒนาแผน ร่วมกันของครูผู้สอน ใช้ระยะเวลาในการพัฒนาระหว่างเดือน กรกฎาคม-สิงหาคม พ.ศ. 2566 ผลการนำแนวทางไปใช้ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีกระบวนการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพของสถานศึกษา 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วม ในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามเมื่อการดำเนินงาน ตามกระบวนการดังกล่าวเสร็จสิ้นผลการดำเนินงานมีแนวโน้มส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ในเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

4.2 วิเคราะห์แบบประเมินความเหมาะสมก่อนและหลังการใช้หลักสูตรการพัฒนา สำหรับโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย

ตาราง 34 วิเคราะห์ข้อมูลความเหมาะสมก่อนและหลังการใช้หลักสูตรการพัฒนา เรื่อง รูปแบบ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย

ประเด็นการประเมิน	N = 5			N = 5		
	ก่อนใช้รูปแบบ			หลังใช้รูปแบบ		
	\bar{X}	S.D.	มีความเหมาะสม	\bar{X}	S.D.	มีความเหมาะสม
บทที่ 1 หลักสูตรการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน						
1. หลักการและเหตุผล						
(1) 1.1 ความจำเป็นในการพัฒนารูปแบบ	4.00	.000	มาก	4.80	.447	มากที่สุด
(2) 1.2 มีความชัดเจนแสดงถึงความต้องการในการพัฒนา	4.00	.707	มาก	4.60	.548	มากที่สุด
(3) 2. หลักการ ครอบคลุมตรงกลุ่มเป้าหมาย	3.80	.447	มาก	4.40	.548	มาก

ตาราง 34 (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน		N = 5			N = 5		
		ก่อนใช้รูปแบบ			หลังใช้รูปแบบ		
		\bar{X}	S.D.	มีความเหมาะสม	\bar{X}	S.D.	มีความเหมาะสม
3. เป้าหมาย							
(4)	3.1 มีความชัดเจน	4.00	.000	มาก	4.60	.548	มากที่สุด
(5)	3.2 สอดคล้องกับผู้เข้ารับการพัฒนา	4.00	.000	มาก	4.60	.548	มากที่สุด
4. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร							
(6)	4.1 มีความชัดเจนตรงประเด็น	3.60	.548	มาก	4.60	.548	มากที่สุด
(7)	4.2 ความสอดคล้องกับสภาพบริบท ของสถานศึกษาขนาดเล็ก	3.60	.548	มาก	4.60	.548	มากที่สุด
5. ผู้เข้ารับการพัฒนา							
(8)	ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูผู้สอนและบุคลากรภายใน สถานศึกษา	3.80	.447	มาก	4.80	.447	มากที่สุด
6. ระยะเวลา							
(9)	6.1 ระยะเวลาดำเนินการ ตามหลักสูตร 4 สัปดาห์	4.00	.707	มาก	4.80	.447	มากที่สุด
(10)	6.2 จำนวน 120 ชั่วโมง	3.80	.447	มาก	4.80	.447	มากที่สุด
7. โครงสร้างและขอบข่ายเนื้อหาของหลักสูตร							
(11)	7.1 จำนวนหน่วยหรือ ประเด็นการพัฒนา	3.80	.447	มาก	4.80	.447	มากที่สุด
(12)	7.2 ระยะเวลา จำนวนชั่วโมง	3.80	.447	มาก	4.80	.447	มากที่สุด
8. ขอบข่ายเนื้อหาสาระของหลักสูตร							
(13)	8.1 จำนวนหน่วยพัฒนา	3.80	.447	มาก	4.80	.447	มากที่สุด
(14)	8.2 เนื้อหาสาระ	3.80	.447	มาก	4.80	.447	มากที่สุด

ตาราง 34 (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน		N = 5			N = 5		
		ก่อนใช้รูปแบบ			หลังใช้รูปแบบ		
		\bar{X}	S.D.	มีความเหมาะสม	\bar{X}	S.D.	มีความเหมาะสม
9. สื่อที่ใช้ในการพัฒนา							
(15)	9.1 เอกสารประกอบ	3.60	.548	มาก	4.80	.447	มากที่สุด
(16)	9.2 ใบกิจกรรม	3.60	.548	มาก	4.80	.447	มากที่สุด
(17)	9.3 PowerPoint	3.60	.548	มาก	4.89	.447	มากที่สุด
(18)	9.4 การถอดบทเรียนผ่าน Learning Log	3.80	.447	มาก	4.80	.447	มากที่สุด
(19)	9.5 การศึกษาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)	3.60	.548	มาก	4.80	.447	มากที่สุด
10. การบูรณาการการเรียนรู้ระหว่างปฏิบัติจริง							
(20)	10.1 แนวทางการจัดกิจกรรม	3.40	.548	ปานกลาง	4.80	.447	มากที่สุด
(21)	10.2 สื่อ นวัตกรรมหรือ แหล่งเรียนรู้	3.60	.548	มาก	4.80	.447	มากที่สุด
11. รูปแบบการพัฒนา							
(22)	มีความหลากหลาย เช่น การประชุม การแสดงบทบาทสมมติ การระดมสมอง การศึกษาดูงานการสรุปผล การศึกษานอกสถานที่ การสรุปผล การศึกษาในแต่ละเนื้อหาหน่วย การเรียนเทคนิค Graphic Review และบันทึกการเรียนรู้ (Learning Log)	3.60	.548	มาก	4.60	.548	มากที่สุด
12. การประเมินผล							
(23)	12.1 การประเมินก่อนการพัฒนา	3.60	.548	มาก	4.60	.548	มากที่สุด

ตาราง 34 (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน		N = 5			N = 5		
		ก่อนใช้รูปแบบ			หลังใช้รูปแบบ		
		\bar{X}	S.D.	มีความเหมาะสม	\bar{X}	S.D.	มีความเหมาะสม
(24)	12.2 การประเมินระหว่างการพัฒนา	3.60	.548	มาก	4.60	.548	มากที่สุด
(25)	12.3 การประเมินหลังการพัฒนา	3.60	.548	มาก	4.60	.548	มากที่สุด
บทที่ 2 แนวทางการพัฒนาตามหลักสูตรการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน							
(26)	1. แนวทางการดำเนินการพัฒนา	3.80	.447	มาก	4.80	.447	มากที่สุด
2. คำแนะนำสำหรับวิทยากร							
(27)	2.1 การเตรียมการก่อนการพัฒนา	3.80	.447	มาก	4.80	.447	มากที่สุด
(28)	2.2 ระหว่างการพัฒนา	3.60	.548	มาก	4.80	.447	มากที่สุด
(29)	2.3 หลังการพัฒนา	3.60	.548	มาก	4.60	.548	มากที่สุด
(30)	3. กระบวนการพัฒนา	3.80	.447	มาก	4.60	.548	มากที่สุด
(31)	4. ตารางการพัฒนา	3.60	.548	มาก	4.60	.548	มากที่สุด
บทที่ 3 แนวทางการดำเนินการพัฒนา							
หน่วยที่ 1 การมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์							
(32)	1.1 เหตุผลและความจำเป็น	3.40	.548	มาก	4.60	.548	มากที่สุด
(33)	1.2 ตารางแสดงข้อมูลแนวทางการพัฒนา	3.40	.548	มาก	4.60	.548	มากที่สุด
(34)	1.3 ใบงานที่ 1	3.60	.548	มาก	4.20	.447	มาก
หน่วยที่ 2 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ							
(35)	2.1 เหตุผลและความจำเป็น	3.40	.548	ปานกลาง	4.20	.447	มาก
(36)	2.2 ตารางแสดงข้อมูลแนวทางการพัฒนา	3.60	.548	มาก	4.40	.548	มาก
(37)	2.3 ใบงานที่ 2	3.60	.548	มาก	4.40	.548	มาก

ตาราง 34 (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน		N = 5			N = 5		
		ก่อนใช้รูปแบบ			หลังใช้รูปแบบ		
		\bar{X}	S.D.	มีความเหมาะสม	\bar{X}	S.D.	มีความเหมาะสม
หน่วยที่ 3 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ							
(38)	3.1 เหตุผลและความจำเป็น	3.60	.548	มาก	4.20	.447	มาก
(39)	3.2 ตารางแสดงข้อมูล แนวทางการพัฒนา	3.60	.548	มาก	4.60	.548	มากที่สุด
(40)	3.3 ใบงานที่ 3	3.60	.548	มาก	4.60	.548	มากที่สุด
หน่วยที่ 4 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์							
(41)	4.1 เหตุผลและความจำเป็น	3.60	.548	มาก	4.40	.548	มาก
(42)	4.2 ตารางแสดงข้อมูล แนวทางการพัฒนา	3.60	.548	มาก	4.60	.548	มากที่สุด
(43)	4.3 ใบงานที่ 4	3.60	.548	มาก	4.80	.447	มากที่สุด
หน่วยที่ 5 การมีส่วนร่วมในการติดตาม							
(44)	5.1 เหตุผลและความจำเป็น	3.60	.548	มาก	4.80	.447	มากที่สุด
(45)	5.2 ตารางแสดงข้อมูล แนวทางการพัฒนา	3.40	.548	ปานกลาง	4.60	.548	มากที่สุด
(46)	5.3 ใบงานที่ 5	3.40	.548	ปานกลาง	4.60	.548	มากที่สุด
หน่วยที่ 6 และ หน่วยที่ 7							
(47)	6.1 การพัฒนาประสบการณ์ วิชาชีพการฝึกประสบการณ์ โดยการศึกษาดูงาน	3.40	.548	ปานกลาง	4.40	.548	มาก
(48)	6.2 ใบงานที่ 6	3.60	.548	มาก	4.60	.548	มากที่สุด

ตาราง 34 (ต่อ)

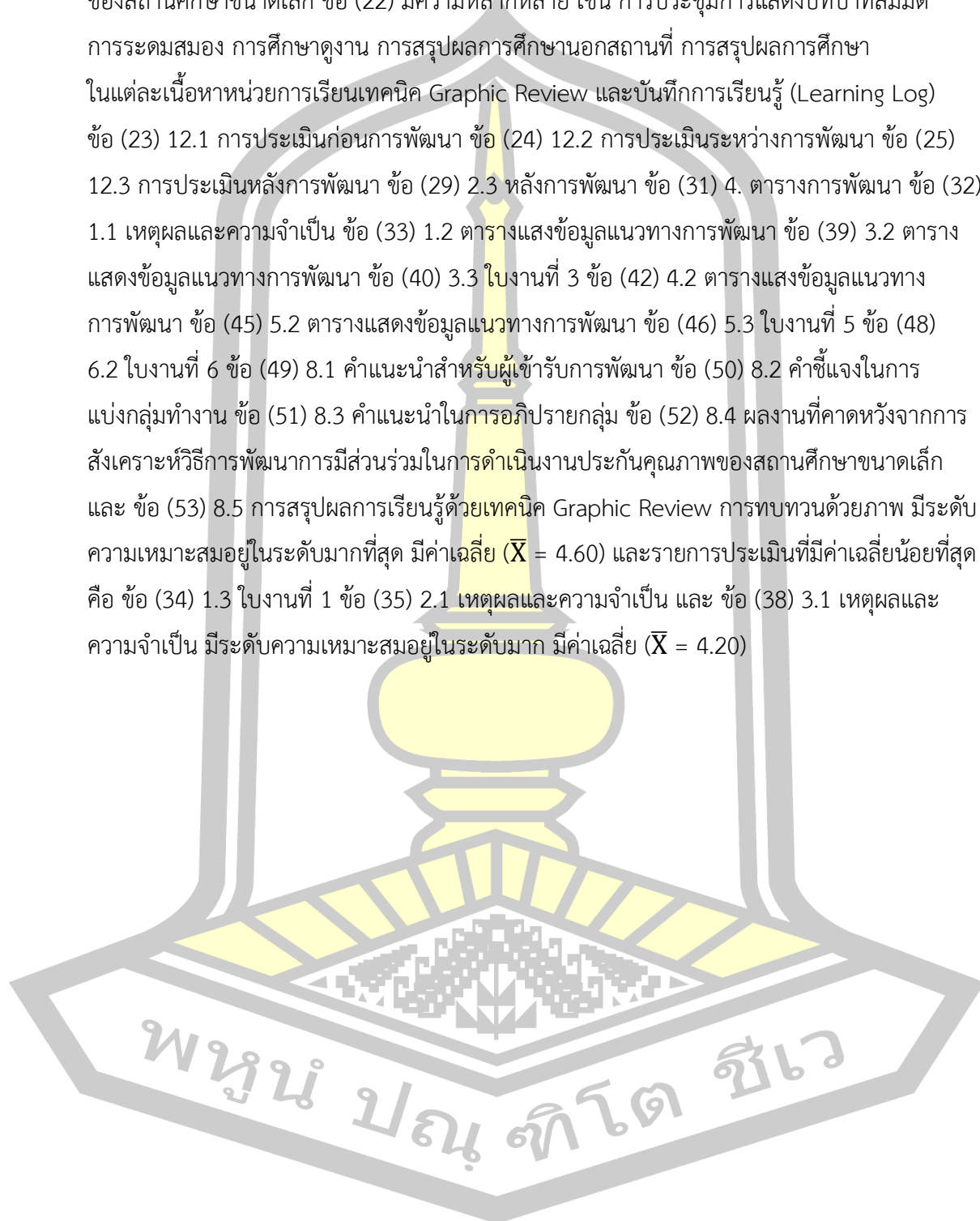
ประเด็นการประเมิน		N = 5			N = 5		
		ก่อนใช้รูปแบบ			หลังใช้รูปแบบ		
		\bar{X}	S.D.	มีความเหมาะสม	\bar{X}	S.D.	มีความเหมาะสม
หน่วยที่ 8 การสังเคราะห์วิธีการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็กที่เหมาะสม							
(49)	8.1 คำแนะนำสำหรับผู้เข้ารับการพัฒนา	3.60	.548	มาก	4.60	.548	มากที่สุด
(50)	8.2 คำชี้แจงในการแบ่งกลุ่มทำงาน	3.60	.548	มาก	4.60	.548	มากที่สุด
(51)	8.3 คำแนะนำในการอภิปรายกลุ่ม	3.60	.548	มาก	4.60	.548	มากที่สุด
(52)	8.4 ผลงานที่คาดหวังจากการสังเคราะห์วิธีการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก	3.60	.548	มาก	4.60	.548	มากที่สุด
(53)	8.5 การสรุปผลการเรียนรู้ด้วยเทคนิค Graphic Review การทบทวนด้วยภาพเฉลี่ย	3.60	.548	มาก	4.60	.548	มากที่สุด
		3.67	.502	มาก	4.63	.504	มากที่สุด

จากตาราง 34 ประเด็นการประเมินความเหมาะสมก่อนการใช้หลักสูตรการพัฒนาเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งมีผู้ตอบแบบประเมินจำนวน 5 คน พบว่า รายการประเมินความเหมาะสมก่อนการใช้หลักสูตรการพัฒนา เรื่อง รูปแบบ

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมมีระดับความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย
($\bar{X} = 3.67$) เมื่อพิจารณารายการประเมินรายข้อ พบว่า ข้อ (1) 1.1 ความจำเป็นในการพัฒนารูปแบบ
ข้อ (2) 1.2 มีความชัดเจนแสดงถึงความต้องการในการพัฒนา ข้อ (4) 3.1 มีความชัดเจน (5)
3.2 สอดคล้องกับผู้เข้ารับการพัฒนามีค่าเฉลี่ยมาก ($\bar{X} = 4.00$) รองลงมา คือ ข้อ (3) 2. หลักการ
ครอบคลุมตรงกลุ่มเป้าหมาย ข้อ (8) 5. ผู้เข้ารับการพัฒนาดำเนินการได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูผู้สอน
และบุคลากร ภายในสถานศึกษา ข้อ (10) 6.2 จำนวน 120 ชั่วโมง ข้อ (11) 7.1 จำนวนหน่วย
หรือประเด็นการพัฒนา ข้อ (12) 7.2 ระยะเวลา จำนวนชั่วโมง ข้อ (13) 8.1 จำนวนหน่วยพัฒนา
ข้อ (14) 8.2 เนื้อหาสาระ ข้อ (18) 9.4 การถอดบทเรียนผ่าน Learning Log ข้อ (26) 1. แนวทาง
การดำเนินการพัฒนา ข้อ (27) 2.1 การเตรียมการก่อนการพัฒนา ข้อ (30) 3. กระบวนการพัฒนา
มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.80$) และรายการประเมินที่มีค่าเฉลี่ย
น้อยที่สุด คือ ข้อ (20) 10.1 แนวทางการจัดกิจกรรม ข้อ (32) 1.1 เหตุผลและความจำเป็น ข้อ (35)
2.1 เหตุผลและความจำเป็น ข้อ (45) 5.2 ตารางแสดงข้อมูลแนวทางการพัฒนา ข้อ (46)
5.3 ใบงานที่ 5 ข้อ (47) 6.1 การพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพการฝึกประสบการณ์โดยการศึกษาดูงาน
มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.00$)

ประเด็นการประเมินความเหมาะสมหลังการใช้หลักสูตรการพัฒนา เรื่อง รูปแบบ
การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งมีผู้ตอบแบบประเมิน
จำนวน 5 คน พบว่า รายการประเมินความเหมาะสมหลังการใช้หลักสูตรการพัฒนา เรื่อง รูปแบบ
การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมมีระดับความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด
มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.63$) เมื่อพิจารณารายการประเมินรายข้อ พบว่า ข้อ (1) 1.1 ความจำเป็นในการ
พัฒนารูปแบบ ข้อ (8) ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากรภายในสถานศึกษา
ข้อ (9) 6.1 ระยะเวลาดำเนินการตามหลักสูตร 4 สัปดาห์ ข้อ (10) 6.2 จำนวน 120 ชั่วโมง ข้อ (11)
7.1 จำนวนหน่วยหรือประเด็นการพัฒนา ข้อ (12) 7.2 ระยะเวลา จำนวนชั่วโมง ข้อ (13) 8.1
จำนวนหน่วยพัฒนา ข้อ (14) 8.2 เนื้อหาสาระ ข้อ (15) 9.1 เอกสารประกอบ ข้อ (16) 9.2
ใบกิจกรรม ข้อ (17) 9.3 PowerPoint ข้อ (18) 9.4 การถอดบทเรียนผ่าน Learning Log ข้อ (19)
9.5 การศึกษาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ข้อ (20) 10.1 แนวทางการจัดกิจกรรม ข้อ (21)
10.2 สื่อ นวัตกรรมหรือแหล่งเรียนรู้ ข้อ (43) 4.3 ใบงานที่ 4 ข้อ (44) 5.1 เหตุผลและความจำเป็น
มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.80$) รองลงมา คือ ข้อ (2) 1.2 มีความชัดเจน
แสดงถึงความต้องการในการพัฒนา ข้อ (4) 3.1 มีความชัดเจน ข้อ (5) 3.2 สอดคล้องกับผู้เข้ารับ

การพัฒนา ข้อ (6) 4.1 มีความชัดเจนตรงประเด็น ข้อ (7) 4.2 ความสอดคล้องกับสภาพบริบท
 ของสถานศึกษาขนาดเล็ก ข้อ (22) มีความหลากหลาย เช่น การประชุมการแสดงผลสัมฤทธิ์
 การระดมสมอง การศึกษาดูงาน การสรุปผลการศึกษานอกสถานที่ การสรุปผลการศึกษา
 ในแต่ละเนื้อหาหน่วยการเรียนรู้เทคนิค Graphic Review และบันทึกการเรียนรู้ (Learning Log)
 ข้อ (23) 12.1 การประเมินก่อนการพัฒนา ข้อ (24) 12.2 การประเมินระหว่างการพัฒนา ข้อ (25)
 12.3 การประเมินหลังการพัฒนา ข้อ (29) 2.3 หลังการพัฒนา ข้อ (31) 4. ตารางการพัฒนา ข้อ (32)
 1.1 เหตุผลและความจำเป็น ข้อ (33) 1.2 ตารางแสดงข้อมูลแนวทางการพัฒนา ข้อ (39) 3.2 ตาราง
 แสดงข้อมูลแนวทางการพัฒนา ข้อ (40) 3.3 ใบงานที่ 3 ข้อ (42) 4.2 ตารางแสดงข้อมูลแนวทาง
 การพัฒนา ข้อ (45) 5.2 ตารางแสดงข้อมูลแนวทางการพัฒนา ข้อ (46) 5.3 ใบงานที่ 5 ข้อ (48)
 6.2 ใบงานที่ 6 ข้อ (49) 8.1 คำแนะนำสำหรับผู้เข้ารับการพัฒนา ข้อ (50) 8.2 คำชี้แจงในการ
 แบ่งกลุ่มทำงาน ข้อ (51) 8.3 คำแนะนำในการอภิปรายกลุ่ม ข้อ (52) 8.4 ผลงานที่คาดหวังจากการ
 สังเคราะห์วิธีการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก
 และ ข้อ (53) 8.5 การสรุปผลการเรียนรู้ด้วยเทคนิค Graphic Review การทบทวนด้วยภาพ มีระดับ
 ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 4.60) และรายการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด
 คือ ข้อ (34) 1.3 ใบงานที่ 1 ข้อ (35) 2.1 เหตุผลและความจำเป็น และ ข้อ (38) 3.1 เหตุผลและ
 ความจำเป็น มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 4.20)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามลำดับดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สรุปผล

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

องค์ประกอบของการมีส่วนร่วม 5 องค์ประกอบ 13 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ (3 ตัวบ่งชี้) องค์ประกอบที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วม

ในการตัดสินใจ (3 ตัวบ่งชี้) องค์ประกอบที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (2 ตัวบ่งชี้)
องค์ประกอบที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (2 ตัวบ่งชี้) องค์ประกอบที่ 5 ด้านการ
มีส่วนร่วมในการติดตาม (3 ตัวบ่งชี้)

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า 1) ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วม
ในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก พบว่า มีสภาพการปฏิบัติ อยู่ในระดับ
ปานกลาง 2) สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับ มากที่สุด และ 3) ความต้องการจำเป็น พบว่า
ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ มีความต้องการจำเป็นได้รับการพัฒนาอันดับแรกและ
ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม มีความต้องการจำเป็นอันดับสุดท้าย

3. ผลการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของ สถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยสรุปผลการศึกษาดูงานสถานศึกษาที่มีความเป็นเลิศ จำแนกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ พบว่า การดำเนินงานในภาพรวม
ของโรงเรียนมีการประชุมวางแผนร่วมกับครูผู้สอนในการดำเนินกิจกรรม วางแผนการขับเคลื่อนงาน
ร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและศิษย์เก่า

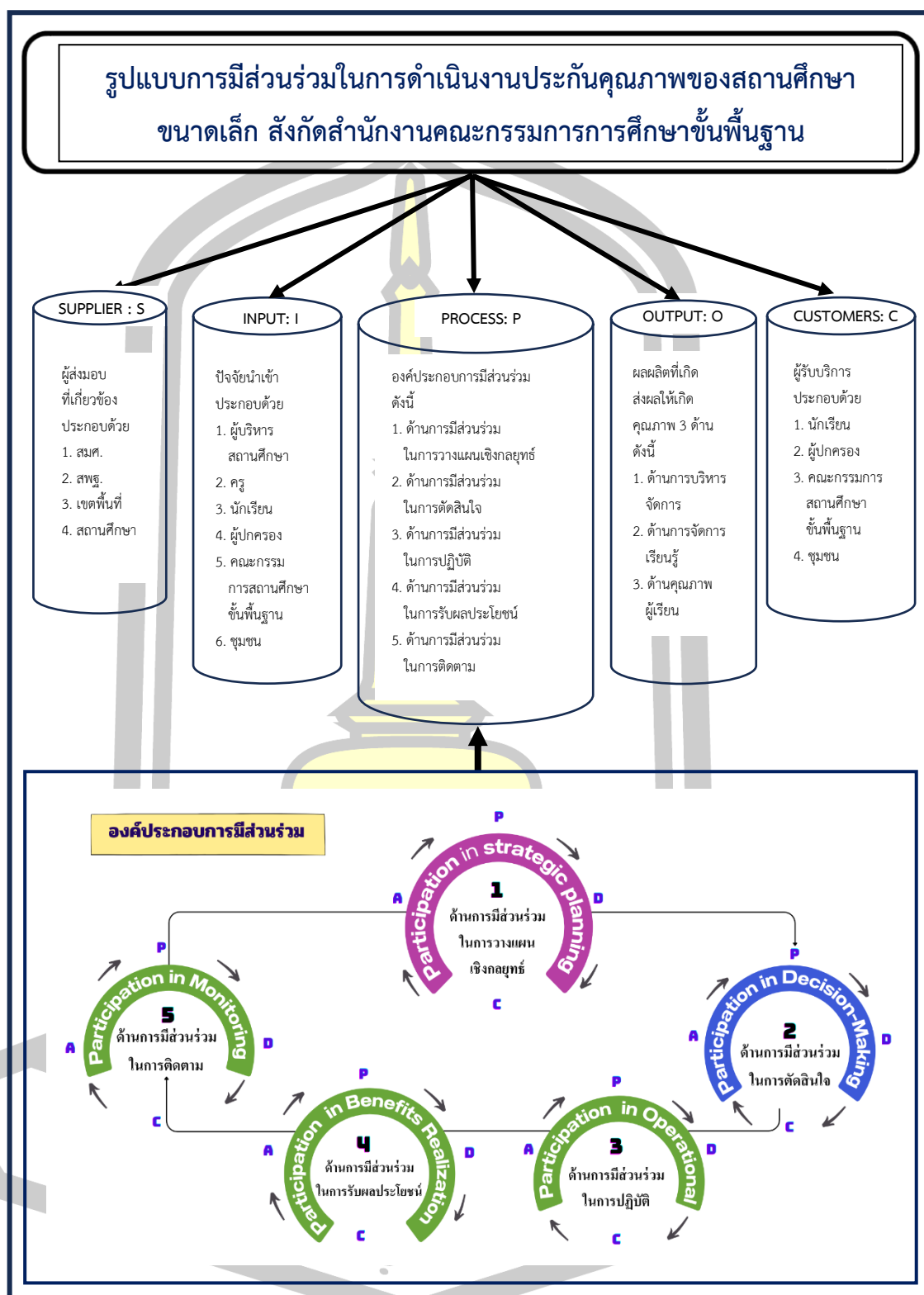
3.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ผู้บริหารมีการประชุมวางแผนร่วมกับ
ครูผู้สอนและพิจารณากิจกรรมหรือโครงการร่วมกัน โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ เช่น การให้
ความเห็นชอบของแผนปฏิบัติการประจำปี

3.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ พบว่า สถานศึกษาส่งเสริมสร้างความสัมพันธ์
ในการปฏิบัติงาน สร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานและยกย่องเชิดชูเกียรติเนื่องในวันสำคัญ
เน้นการสนับสนุนส่งเสริมเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า การดำเนินงานสถานศึกษา
มีการประชาสัมพันธ์ สนับสนุน ส่งเสริมให้กับเด็กในเขตบริการได้รับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานและ
การเฝ้าระวังป้องกันนักเรียนให้มีความปลอดภัยจากสารเสพติดให้โทษ

3.5 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม พบว่า สถานศึกษาดำเนินงานเกี่ยวกับการ
การมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการในการประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครู
การมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินไปใช้และกำหนดเป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ผู้วิจัยสรุปรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษา
ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังภาพประกอบ 42

ภาพประกอบ 41 รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. ผลการศึกษาการใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.1 ผลการนำรูปแบบไปใช้กับโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย

ผู้วิจัยสรุปผลการนำรูปแบบไปใช้กับโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย จำแนก 5 ด้าน ดังนี้

4.1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการวางแผนในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษา ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจ และสร้างความตระหนักร่วมกันในการประกันคุณภาพของสถานศึกษา

4.1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนร่วมกันตัดสินใจในประเด็นที่เกี่ยวข้อง เช่น โครงการโดยการพิจารณาถึงความสอดคล้อง ความเป็นไปได้ และลักษณะของโครงการโดยการร่วมกันตัดสินใจว่าจะดำเนินการหรือไม่อย่างไร เป็นต้น

4.1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนร่วมกันวิเคราะห์ถึงประเด็นข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนปฏิบัติการ การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้และพิจารณาตัดสินใจร่วมกัน เป็นต้น

4.1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนเห็นความสำคัญของการดำเนินงานที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาและผู้เรียน สำหรับการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในภาพรวมของสถานศึกษานั้นและเน้นการดำเนินโครงการที่เกิดประโยชน์กับสถานศึกษา ครูผู้สอนและผู้เรียนเป็นสำคัญ

4.1.5 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนร่วมกันวางแผน ตัดสินใจ และปฏิบัติด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามโครงหรือกิจกรรมต่าง ๆ มีการกำหนดระยะเวลาการดำเนินการติดตามอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง

4.2 ผลการนำรูปแบบไปบูรณาการใช้ในโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการนำรูปแบบไปบูรณาการใช้ในโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายดังนี้

4.2.1 ด้านการบริหารจัดการ พบว่า สถานศึกษานั้นได้รับการพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและดำเนินการอย่างเป็นระบบ ทำให้สถานศึกษามีการพัฒนาบุคลากรในเรื่องการวางแผนเชิงกลยุทธ์ การพัฒนาและปรับปรุงแผนปฏิบัติการประจำปีและโครงการ เป็นต้น

4.2.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งทำให้ครูผู้สอนสามารถนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.2.3 ด้านคุณภาพผู้เรียน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีกระบวนการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพของสถานศึกษา 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม เมื่อการดำเนินงานตามกระบวนการดังกล่าวเสร็จสิ้นผลการดำเนินงานมีแนวโน้มส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์

อภิปรายผล

1. การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ทราบข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในประเด็นดังนี้ 1) ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามารวมตัวกันเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีประเด็นสำคัญที่ต้องทำร่วมกัน เช่น การทำกิจกรรมร่วมกันของกลุ่มบุคคล การวางแผนการดำเนินงาน การตัดสินใจ ร่วมกัน การร่วมกันปฏิบัติและการติดตามและประเมินผล 2) ความหมายของลักษณะการมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสาร การปรึกษาหารือการประชุมรับฟังความคิดเห็น การประชาวิจารณ์ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 3) ความสำคัญของการมีส่วนร่วม หมายถึง การช่วยให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมส่งผลให้ทำงานร่วมกัน ดังนี้ เป็นการเปิดโอกาสในการทำงาน การทำให้เกิดความรัก ความผูกพันและความภูมิใจ การทำให้เกิดการยอมรับ ความรู้สึกในการแสดงความเป็นเจ้าขององค์กร 4) กระบวนการของการมีส่วนร่วม หมายถึง การดำเนินงานของบุคคล เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการรับรู้ปัญหาการมีส่วนร่วมในการวางแผน การตั้งเป้าหมาย การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 5) องค์ประกอบการมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กร หรือเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีองค์ประกอบ จำนวน 5 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ องค์ประกอบ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ องค์ประกอบ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ องค์ประกอบ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ องค์ประกอบ 5) ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม สำหรับองค์ประกอบข้างต้น ผ่านการพิจารณาจากการสนทนากลุ่ม โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิร่วมพิจารณา จำนวน 9 คน เพื่อตรวจสอบ ยืนยันองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ ผลปรากฏว่า องค์ประกอบการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 13 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ด้านการมีส่วนร่วม ในการวางแผนเชิงกลยุทธ์

จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ ตัวบ่งชี้ ที่ 1.1 มีการกำหนดกลยุทธ์ ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และตัวบ่งชี้ที่ 1.3 มีการคิดเชิงอนาคต องค์ประกอบที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 มีการกำหนดทางเลือก ตัวบ่งชี้ที่ 2.2 มีการตัดสินใจโดยใช้หลักเหตุผล และตัวบ่งชี้ที่ 2.3 มีการตัดสินใจสั่งการ องค์ประกอบที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ ตัวบ่งชี้ที่ 3.1 มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และตัวบ่งชี้ที่ 3.2 มีสมรรถนะในการปฏิบัติงาน องค์ประกอบที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ ตัวบ่งชี้ที่ 4.1 มีแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และตัวบ่งชี้ที่ 4.2 มีการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้เรียนและองค์ประกอบที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ ตัวบ่งชี้ที่ 5.1 มีการวางแผนติดตาม ตัวบ่งชี้ที่ 5.2 มีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล และตัวบ่งชี้ที่ 5.3 มีการรายงานผล สำหรับการพิจารณาระดับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า องค์ประกอบการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ระดับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในภาพรวมที่มีต่อองค์ประกอบของการมีส่วนร่วม 5 องค์ประกอบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็นรายองค์ประกอบนำเสนอ ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามตามลำดับ ซึ่งระดับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด ทุกองค์ประกอบ ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Sripan Chaowachai และ Jansila (2565) ซึ่งได้ศึกษาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของครูสภวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ไว้ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ผู้บริหารควรจัดประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับครูทุกคนเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการกำหนดตัวชี้วัด เกณฑ์การประเมินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จะช่วยให้ทุกฝ่ายเข้าใจเป้าหมายและความต้องการของการดำเนินงานประกันคุณภาพได้อย่างชัดเจน จนทำให้สามารถทำงานได้อย่างเป็นระบบและมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Murphy (2014) ได้ทำการวิจัย การปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐชิคาโก ผลการศึกษา ค้นคว้า พบว่า ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์บริหารจัดการโดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโรงเรียนและผู้มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องนั้นทำให้เกิดการยอมรับจากผู้ปกครองนักเรียน และยึดถือการเปลี่ยนแปลงโรงเรียนจะต้องมาจากแนวคิดของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมิใช่คนใดคนหนึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัด

การศึกษาของโรงเรียน ในการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วมดังกล่าวได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน โดยการสนทนากลุ่มและได้รับการประเมินตรวจสอบยืนยันองค์ประกอบและตัวบ่งชี้จากผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งระดับความคิดเห็นที่มีต่อองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด ทุกองค์ประกอบและทุกตัวบ่งชี้ ผู้วิจัยได้ปรับปรุงองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ สรุปได้ 5 องค์ประกอบ และ 13 ตัวบ่งชี้ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถสามารถนำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้เหล่านี้ไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นที่มีต่อรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากกลุ่มตัวอย่างในประเด็นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ องค์ประกอบ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ องค์ประกอบ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติองค์ประกอบ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ องค์ประกอบ 5) ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม ทำให้ทราบถึงสภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีสภาพการปฏิบัติ ในภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาสภาพการปฏิบัติรายด้าน โดยเรียงลำดับสภาพการปฏิบัติจากมากไปน้อย พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ และด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ตามลำดับ สภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีสภาพการปฏิบัติ ในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาสภาพการปฏิบัติรายด้าน โดยเรียงลำดับสภาพการปฏิบัติจากมากไปน้อย พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ตามลำดับ และความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วม

ในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการจำเป็น ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยของค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) (PNI = 0.462) เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ มีค่า (PNI = 0.576) มีความต้องการจำเป็นได้รับการพัฒนา มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ มีค่า (PNI = 0.450) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่า (PNI = 0.445) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีค่า (PNI = 0.425) และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม มีค่า (PNI = 0.412) ตามลำดับ

จากข้อมูลดังกล่าวสถานศึกษาส่วนใหญ่จะพบปัญหาในเรื่องการปฏิบัติหรือการดำเนินงานในภาพรวมยังไม่มีประสิทธิภาพ สาเหตุเนื่องจากบุคลากรภายในโรงเรียนนั้นได้รับการสนับสนุนส่งเสริมสร้างความเข้าใจในด้านการพัฒนาองค์กรไม่เต็มที่ ทำให้การดำเนินการนำนโยบายสู่การปฏิบัติไม่มีความชัดเจน เช่น 1) การมอบนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด และการจัดประชุมชี้แจงในการดำเนินงานภาพรวมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและวิธีการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ 2) วิธีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรโดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในด้านการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพนั้นยังไม่สามารถทำให้บุคลากรดังกล่าวนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการขับเคลื่อนงานให้มีประสิทธิภาพได้ 3) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก ให้กับครูผู้สอนในการขับเคลื่อนงานภายในโรงเรียน รวมทั้งกระบวนการนิเทศติดตามภายในยังไม่มีความต่อเนื่อง

3. การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยนำเสนอผลการพัฒนารูปแบบก่อนที่จะมีการพัฒนารูปแบบผู้วิจัยได้ดำเนินการนำผลการศึกษาจากระยะที่ 1 และระยะที่ 2 มาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำมาใช้ประกอบการพิจารณาร่างรูปแบบและได้มีการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพของโรงเรียนขนาดเล็กที่เป็นต้นแบบด้านการประกันคุณภาพการศึกษาและได้รับรางวัล IQA AWARD ระดับยอดเยี่ยม ปีการศึกษา 2564 จำนวน 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านโนนทอง โรงเรียนบ้านโคกสหกรณ์เทพรักษา โรงเรียนบ้านขมิ้นโนนห้วย จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำให้ทราบถึงวิธีการดำเนินงานของสถานศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ดังนี้

- 1) ประชุม วางแผน แต่งตั้งครูผู้รับผิดชอบ เพื่อกำหนดมาตรฐาน
- 2) จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี
- 3) ดำเนินการตามแผน
- 4) นิเทศติดตาม ตรวจสอบคุณภาพ
- 5) ประเมินคุณภาพภายใน และ
- 6) จัดทำรายงานคุณภาพประจำปี จากการดำเนินงานตามขั้นตอนดังกล่าว ส่งผลที่เกิดขึ้นกับผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน

1) ผลที่เกิดขึ้นด้านคุณภาพ

ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์ในการบริหารสถานศึกษา มีความคิดสร้างสรรค์ มีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำสูง มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ มีความสามารถในการบริหารจัดการ โดยการมีส่วนร่วมกับทุกฝ่าย เป็นนักวางแผน มีคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นกันเอง มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และมีน้ำใจกับเพื่อนร่วมงานเป็นอย่างดี รับรองคุณภาพด้วยผลงานระดับชาติ ระดับภาค ระดับเขตพื้นที่การศึกษา 2) ผลที่เกิดขึ้นด้านคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน เป็นครูมืออาชีพ ครูมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3R 8C) เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยกระบวนการ Active Learning ครูมีการออกแบบสื่อและนวัตกรรมใหม่ ๆ สามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนรู้ให้ทันสมัย เป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและชุมชน รับรองคุณภาพด้วยผลงานระดับชาติ ระดับภาค ระดับเขตพื้นที่มากมาย นอกจากนี้ครูยังมีผลงานความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนการสอน เช่น ประกวดนวัตกรรม การเรียนการสอนระดับดีมาก ด้าน Writing และด้าน Critical thinking and problem solving เป็นต้น และมีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) 3) ผลที่เกิดขึ้นด้านคุณภาพผู้เรียน ผู้เรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้นในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน O – NET, NT และ RT มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าระดับชาติ อย่างต่อเนื่อง มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เด็กปฐมวัยมีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ ผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีทักษะการใช้ชีวิตได้รับการส่งเสริมให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ มีความสามารถพิเศษ ด้านพลศึกษา ดนตรี ศิลปะ เป็นต้น และมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ดิจิทัล สามารถสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความสามารถในการสื่อสาร มีความรู้ทั้งด้าน วิชาการ และมีความสามารถพิเศษ พร้อมรับรองคุณภาพด้วยผลงานระดับชาติ ระดับภาคและระดับเขตพื้นที่การศึกษา 4) ผลที่เกิดขึ้นด้านคุณภาพผู้ปกครอง ผู้ปกครอง พ่อแม่ มีคุณลักษณะเป็น ผู้ช่วยครู เอาใจใส่ดูแลผู้เรียนลูกหลานของตนเองได้ดีขึ้น ครอบครัวมีความรัก ความอบอุ่น ความผูกพันในครอบครัว ผู้ปกครองสามารถลดปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้เรียน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาและพัฒนาสถานศึกษามากขึ้น 5) ผลที่เกิดขึ้นด้านคุณภาพผู้นำชุมชน ชุมชนมีบทบาทในการสนับสนุนส่งเสริมในด้านรูปแบบการบริหารจัดการ สนับสนุนงบประมาณ แห่เงินทุน สนับสนุนการบริหารจัดการของโรงเรียน วางแผนออกแบบหลักสูตร สถานศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ความสามารถของนักเรียน ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย หลากหลายให้เพียงพอับความต้องการของผู้เรียน และเป็นปราชญ์ชุมชนให้ความรู้แก่นักเรียนในด้านทักษะวิชาชีพ ในส่วนปัญหาอุปสรรค โรงเรียนขนาดเล็กมีข้อจำกัดของสถานศึกษาในเรื่องของงบประมาณในการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ ครูและบุคลากรไม่ครบชั้น แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนไม่เอื้อหรือจูงใจต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

ด้านคุณภาพของผู้เรียน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการทดสอบระดับชาติ การอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ มีผลไม่คงที่ ซึ่งมีปัจจัยหลายปัจจัยเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยนักเรียนส่วนใหญ่มีครอบครัวแตกแยก พ่อแม่หย่าร้างกัน คุณภาพชีวิตยังไม่ดีเท่าที่ควร พ่อแม่ไม่มีเวลาให้เพราะต้องออกไปประกอบอาชีพ ต้องอาศัยกับปู่ย่า ตายาย ที่ไม่สามารถดูแลเอาใจใส่ในเรื่องการสอนการบ้านหรือการฝึกอ่าน ฝึกเขียน จึงทำให้ผู้เรียนไม่ได้รับความรักความอบอุ่น กอปรกับผู้ปกครองมีฐานะยากจน มีรายได้น้อย หรือนักเรียนบางคนถูกเลี้ยงแบบตามใจ ช่วยเหลือตัวเองและครอบครัวไม่ได้ ขาดระเบียบวินัย นักเรียนบางคนมีปัญหาเรื่องการดูแลสุขภาพ สภาพแวดล้อมของสถานศึกษามีปัญหาด้านยาเสพติด เรื่องเพศ และปัญหาเด็กติดเกม พัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น เพื่อเพิ่มประสบการณ์เรียนรู้ เพิ่มเติมเครือข่ายต่าง ๆ ที่จะมีส่วนช่วยในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยประกอบการเสนอแนะ ดังนี้

1.1 ผลการศึกษาองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็กที่พบว่า องค์ประกอบที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ มีค่าความต้องการจำเป็นมากเป็นอันดับแรกนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรนำไปกำหนดเป็นนโยบายในการขับเคลื่อนการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กอย่างจริงจัง และบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน

1.2 จากผลการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งหลักสูตรการพัฒนาประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 5 หน่วยการเรียนรู้ และมีระยะเวลาในการพัฒนา จำนวน 120 ชั่วโมง หน่วยงานต้นสังกัดควรนำไปปรับใช้ให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพบริบทของแต่ละพื้นที่

1.3 การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน ผู้บริหารและครูส่วนหนึ่งมองว่าเป็นภาระเพิ่มเติมจากงานประจำและมองว่ารูปแบบการพัฒนาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เป็นการระดมภาระให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ซึ่งแท้ที่จริงในการดำเนินงานตามหลักสูตรการพัฒนาเป็นส่วนที่สถานศึกษาต้องปฏิบัติ ดังนั้น หน่วยงานต้นสังกัดควรนำไปกำหนดเป็นนโยบายหรือแนวทาง ให้สถานศึกษานำไปปรับใช้ภายในสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

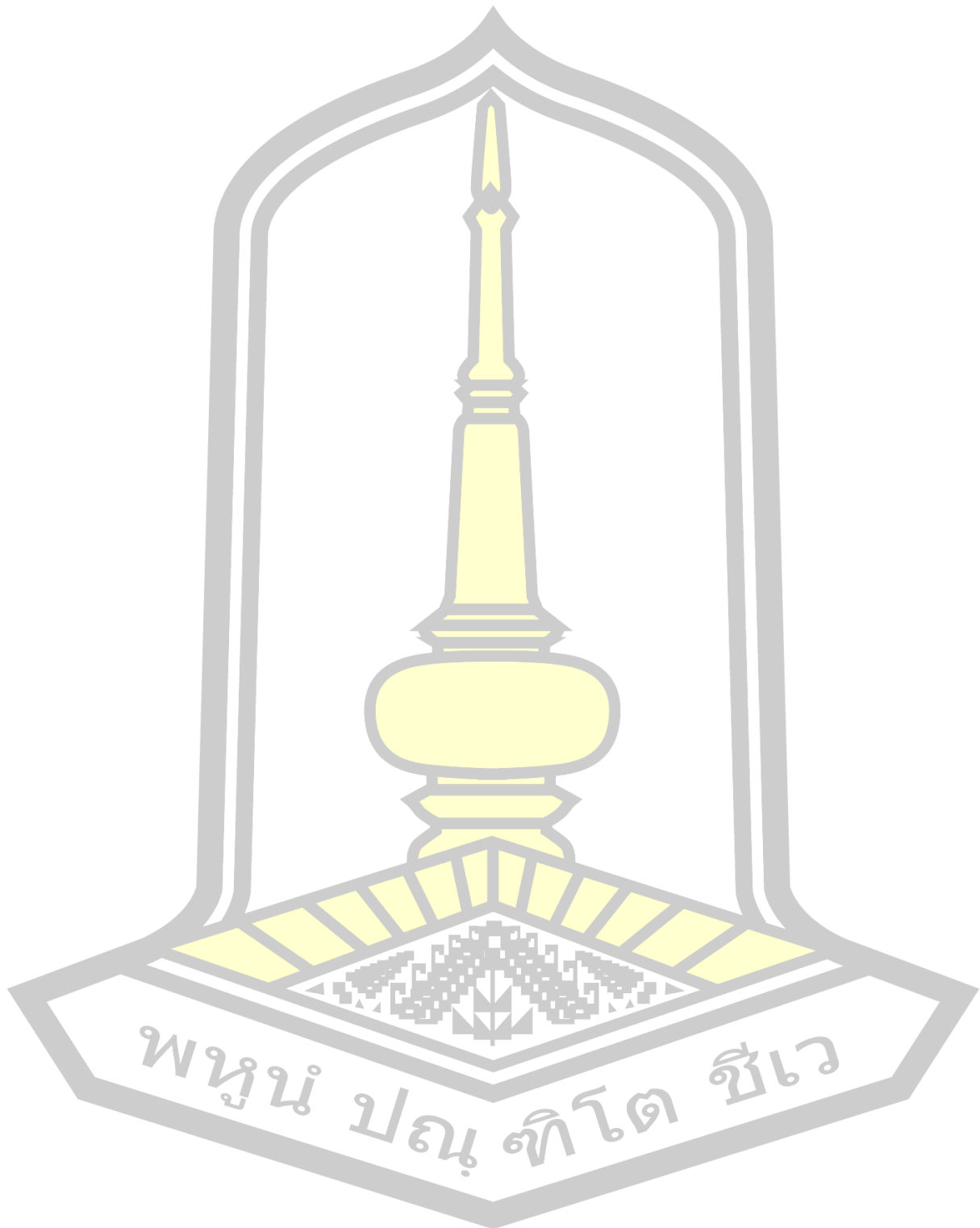
2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยการรูปแบบการมีส่วนร่วมในสถานศึกษาที่มีขนาดและสังกัดที่แตกต่างกัน เพื่อให้เห็นกระบวนการดำเนินงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในแต่ละขนาดอย่างชัดเจน โดยใช้สถิติขั้นสูงประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยหรือความท้าทายใหม่ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ

2.3 ควรศึกษาวิจัยเพื่อค้นหารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะหรือคุณลักษณะภาวะผู้นำที่เหมาะสมของผู้บริหารยุคใหม่ ที่สอดคล้องกับการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กภายใต้ภาวะการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในปัจจุบัน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ ทองดำสิง. (2552). รายงานการวิจัย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- กรมการส่งเสริมสุขภาพ. (2553). การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในรูปแบบของศูนย์บริหารทางสังคมผู้สูงอายุ ศึกษาเฉพาะกรณี ศูนย์บริหารสังคมผู้สูงอายุดินแดง. กรุงเทพฯ : กองวิชาการและแผนงาน กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม.
- กรมทรัพยากรน้ำ. (2557). สารสารสอนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน. กรุงเทพฯ : กรมทรัพยากรน้ำบาดาล.
- กรมบัญชีกลาง. (2558). แนวทางการปฏิบัติการตรวจสอบภายในการประเมินความเสี่ยง เพื่อวางแผนการตรวจสอบ : เอกสารประกอบการเสวนาการบริหารความเสี่ยง. กรุงเทพฯ : กรมบัญชีกลาง.
- กรมวิชาการ. (2545). การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา : กรอบและแนวการดำเนินงาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว .
- กรมวิชาการ. (2546). การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา: กรอบและแนวการดำเนินงาน. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.
- กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ. (2554). การบริหารวิชาการและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ มหาสารคาม : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กาญจนา ทรงพระ, สุขุม มูลเมือง และสมหญิง จันทร์ไทย (2564). การศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนในเครือข่ายโนนนารายณ์ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีนครินทร์ เขต 2. *Educational journal, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat university*, 4(3), 108-120.
- กำพล วิลยาลัย. (2557). รูปแบบการกำกับติดตามการบริหารแบบมุ่งผลลัพธ์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและผู้นำการเปลี่ยนแปลง คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย.

- กีรชาติ บุญช่วย. (2558). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารโรงเรียนกั๋ววิทยา เขตพื้นที่สำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- กฤษณ์พิสิษฐ์ คงนุรัตน์ (2565). *รูปแบบการนิเทศภายในตามแนวคิดการจัดการเชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*
- กุลชลี ไชยนันตา. (2539) *กระบวนการตัดสินใจ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ประยูรวงศ์.
- เกรียงชัย โคตรอาษา. (2559). *โมเดลความสัมพันธืเชิงสาเหตุของการคิดเชิงอนาคต สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.*
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). *องค์ประกอบของเครือข่าย*. กรุงเทพฯ : พระรามสี่การพิมพ์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). *การคิดเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ : ชัคเชสมิเดีย.
- เกษม จันทรแก้ว. (2558). *วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เกษมสิงห์ เฟื่องฟู. (2551). *การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)*. [ออนไลน์]. ได้จาก : <http://www.nb2.go.th/kmcdata/uploadq/120.ppt>. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 16 พฤษภาคม 2565].
- โกศล ภูศรี. (2565). *กลยุทธ์การพัฒนาความเป็นนวัตกรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*
- เขมมาลี รัชชชุชีพ. (2553). *การบริหารเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ : ธนาเพรส.
- คณาจารย์ภาควิชาวิจัยและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (2561). *พื้นฐานการวิจัยการศึกษา*. มหาสารคาม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ครรชิต พุทธิโกษา. (2554). *คู่มือการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ (ฉบับสมบูรณ์)*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- จันทรานี สงวนนาม. (2545). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์.
- จาวรธรรม บุญตร. (2565). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย. วารสารวิจัยศรีล้านช้าง, 2(4), 23-33.*

- จำรัส นองมาก. (2545). *การประกันคุณภาพการศึกษาอย่างถูกต้องและมีความสุข*. กรุงเทพฯ : ฟิสิกส์เซนเตอร์.
- จิณฉัตร ปะโคทัง. (2556). *ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพ*. อุบลราชธานี : โรงพิมพ์ศิริธรรมออฟเซ็ท.
- จินตนา กาญจนวิสุทธิ. (2547). *ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของปัจจัยบ่งชี้คุณภาพของวิทยาลัยเทคนิค*. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- จันทวีร์ เกษมสุข. (2554). *การสื่อสารกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิรวัดน์ สิริพานิช และรัตนา กาญจนพันธ์. (2564). บทบาทการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาตามการรับรู้ของครูโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(4), 1-16.
- จิระภา มีทวยหลิม, สมาน อัสวภูมิ และพงษ์ ตักดีทองพันชิ่ง. (2565). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร. *วารสาร มจร. อุบลปริทรรศน์*, 7(2), 435-452.
- จุฑา เทียนไทย และจินตนา ชาญชัยศิลป์. (2544). *คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จุฑารัตน์ ชมพันธ์. (2555). การวิเคราะห์หลัก “การมีส่วนร่วมของประชาชน” ใน “The Public Participation Handbook : Making Better Decisions through Citizen Involvement” ในบริบทประเทศไทย. *วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม*, 8(1), 123-141.
- จุไรรัตน์ จุลจักรวัฒน์. (2551). *นโยบายสาธารณะ (Public Policy)*. [ออนไลน์]. ได้จาก : http://www.lms.cmru.ac.th/e_book/data/2/ex_unit9.pdf. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 21 มกราคม 2566].
- จุฬาลักษณ์ สุนทรวิภาต. (2540). *การพัฒนาแบบวัดคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจษฎา แซ่มประเสริฐ. (2540). ISO การศึกษากับการประกันคุณภาพ. *สารพัฒนาหลักสูตร*, 16(128), 36-42, มกราคม-มีนาคม.
- ฉลาด จันทรสมบัติ. (2551). *การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาชุมชน*. มหาสารคาม : อภิชาติการพิมพ์.

ฉลาด จันทสมบัติ. (2564). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น*.

พิมพ์ครั้งที่ 4. มหาสารคาม : ตักสิลาการพิมพ์.

ชัยณรงค์ ชินเพ็ง. (2565). *กลยุทธ์การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ชัยรัตน์ มาสอน, ชาญชัย ฮวดศรี และสุรพล พรหมกุล. (2565). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น. *Journal of Roi Kaensam Academi*, 7(1), 336-354.

ชัยฤทธิ์ ศิลาดเดช. (2552). *เอกสารประกอบการสอน วิชาการประกันคุณภาพการศึกษา : การประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก รอบสอง รอบสาม : การพัฒนาสถานศึกษาจากผลการประเมิน*. ราชบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.

ชัยวัฒน์ วรรณพงษ์. (2541). *ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้อย่างไร*. ม.ป.ท. : ม.ป.พ.

ชัยเสกข์ พรหมศรี. (2561). *ภาวะผู้นำสำหรับผู้บริหารองค์การ : แนวคิดทฤษฎีและกรณีศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ปัญญาชน.

ชาญชุตี จรรยาสิทธิ์, ศักดิ์ชัย สามเตี้ย, ดุสิต สุจิรรัตน์ และโชคชัย หมั่นแสงทรัพย์. (2564). การมีส่วนร่วมในยุทธวิธีที่เป็นประโยชน์ในการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชากรตำบลท้ายบ้าน อำเภอมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ. *Thai Journal of Public Health*, 12(2), 64-75.

ชาย โปธิสิตา. (2547). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ*. นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

จิตาภา บำรุงศิลป์ และคณะ. (2564). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนบ้านวังรี จังหวัดนครนายก. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, 3(3), 1-14.

ณรงค์วิทย์ แสนทอง. (2550). *มารู้จัก COMPETENCY กันเถอะ*. กรุงเทพฯ : เอช อาร์ เซ็นเตอร์.

ณัฐยาธรรม สมพงษ์ และสมใจ สีบเสาะ. (2565). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสาธิตในจังหวัดปทุมธานี. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 6(3), 865-879.

- ณัฐนันท์ โยมงาม และอุไร สุทธิแย้ม. (2565). บทบาทการสร้างวัฒนธรรมองค์กรของผู้บริหาร
สถานศึกษาตามการรับรู้ของครูกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตเบญจบุรพา สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. *Journal of Roi Kaensarn Academi*,
7(10), 364-376.
- ณัฐพล ชุมวรรธยา. (2545). *บันไดสู่การประกันคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ : บั๊กพอยท์.
- ณัฐา เพชรธนู. (2555). *การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการกำกับติดตามและประเมินผลแบบมุ่งผลการ
ดำเนินงานของครูในด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ : การประยุกต์ใช้การปฏิบัติอิง
หลักฐานเชิงประจักษ์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและ
ประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน. (2524). *จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ดิเรก วรรณเศียร (2545). *การพัฒนาแบบจำลองแบบสมบูรณในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
สถิติการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ถวิล เกษสุพรรณ. (2552). *การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหาร
การศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุบลราชธานี เขต 5*.
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2558). *โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคใต้
ของประเทศไทยโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ : สำนักงานสภาพัฒนา
การเมือง สถาบันพระปกเกล้า.
- ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. (2561). *การประยุกต์ใช้ SPSS วิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 8.
มหาสารคาม : ตักสิลาการพิมพ์.
- ทรงสิทธิ์ ยืนชีวิต. (2544). *การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของ
คณะกรรมการโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทศพร ผลทวีกุล. (2551). *การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- ทิตาวิร์ เทชะปุระณะ และชูลีรัตน์ เจริญพร. (2565). การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรม
ความรับผิดชอบต่อสังคม ของโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็ก. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์*
มจร., 9(5), 2039-2050.
- ทิพย์ชนก มณีนิวล, โสภณ เพ็ชรพวง และญา ณิชชา บุญจิตร. (2564). *การพัฒนาการมีส่วนร่วมของครู
ในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านในเหมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถม ศึกษาชุมพร เขต 2. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารการศึกษบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.*
- ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. (2562). *การสร้างการเปลี่ยนแปลงด้วยการมีส่วนร่วม.* [ออนไลน์]. ได้จาก
: file:///C:/Users/Admin/Downloads/อ_ทิพวรรณ2-12-2019-revisedversion.pdf
[สืบค้นเมื่อ วันที่ 6 ธันวาคม 2565].
- ทิตนา แคมมณี. (2546). *14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ.* พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2557). *ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.*
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธเนศ ดาวรุ่งโรจน์. (2557). *แบบจำลองการรับรู้ประโยชน์ของระบบประกันคุณภาพ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.*
- ธร สุนทรายุทธ. (ม.ป.ป.). *หลักการและทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา.* กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์.
- ธัญลักษณ์ เทียนธนาทิพย์. (2563). *การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติภารกิจในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*
- ธัญลักษณ์ เทียนธนาทิพย์. (2563). *การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ในการปฏิบัติภารกิจในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*
- ธีระ รุญเจริญ. (2544). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา.*
กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2545). *กระบวนการปฏิรูปเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ : การประเมิน
และการประกัน.* กรุงเทพฯ : วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น.

- นริศ สังเสนา. (2558). *การเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นวรรตน์ แสงโพธิ์ และทัศนะ ศรีปัดดา. (2565). การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(4), 125-133.
- นาฎพิมล คุณเผือก. (2555). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมกับวัฒนธรรมองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษมบุรี.
- นริชกร ทองน้อย. (2556). *การพัฒนากระบวนการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2556). *การจัดการสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชนะ โพธิ์ละเดา. (2558). *การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำหรับวิทยาลัยสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 7 (แก้ไขเพิ่มเติม). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญมี จันทรวงศ์. (2543). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาสหกรณ์ในภาคเกษตร*. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- บุญยาพร สนทนา, รุจิร ภู่อาระ และภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. (2565). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารจัดการศึกษาด้านวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 2. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(8), 139-155.

- เบญจวรรณ หอมหวาน. (2546). *การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกองการศึกษาสงเคราะห์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประพัฒน์ วรทรัพย์. (2544). *รายงานการวิจัย ศิลปกรรมไทยในเมรุลอยอยุธยา*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ.
- ประพันธ์ สุริหาร. (2533). *หลักและระบบบริหารการศึกษา*. ขอนแก่น : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประภาพร ชื่อสุทธิกุล. (2550). *การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาและการวิเคราะห์อภิมาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประภาภรณ์ ประเสริฐสม. (2543). *การใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด จังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษา ภาควิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประसार พรหมณา. (2553). *การบริหารแบบมีส่วนร่วม*. [ออนไลน์]. ได้จาก : <http://trang.nfe.go.th/alltis16/UserFiles/Pdf/wijaiman.pdf> [สืบค้นเมื่อ วันที่ 6 ธันวาคม 2565].
- ปรัชญา เวสารัชช. (2545). *หลักการจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- ปริญญา งามสุทธิ. (2561). *การพัฒนากระบวนการจัดการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปริญญา จันทะคาม. (2561). *แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปรีชา พลเทพ และมารีสา แก้วสุวรรณ. (2555). *ความรู้ความเข้าใจด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากร คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- ปรีดาบรรณ อินทวิมลศรี. (2548). รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปองสุข ศรีชัย. (2545). ผลของโปรแกรมพัฒนาทักษะส่วนบุคคลที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคตและการปรับตัวของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปัญญาพล ไพรหลวง. (2565). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโสมสารราษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4. วารสาร มจร. อุบลปริทรรศน์, 7(1), 101-110.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร. (2543). กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว).
- พงศธร พรหมเทศ. (2550). บทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนในอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ. (2563). สมรรถนะและการจัดการเชิงกลยุทธ์. มหาสารคาม : ตักสิลาการพิมพ์.
- พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ. (2565). สมรรถนะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่. มหาสารคาม : ตักสิลาการพิมพ์.
- พนิจดา วีระชาติ. (2542). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์.
- พนิดา สีนสุวรรณ. (2531). รายงานวิจัยเรื่อง การศึกษาลักษณะมุ่งอนาคตของครูสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาในเขตพัฒนาภาคเหนือ. เชียงใหม่ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พรทิพย์ เจนจริยานนท์. (2542). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดตรัง. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรเทพ นามกร, สุปราณี ธรรมพิทักษ์ และพงษ์เสฐียร เหลืองอลงกต. (2562). องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นด้านเศรษฐกิจด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ในจังหวัดจันทบุรี. วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง, 8(2), 91.

พระปลัดสามารถ จนทสาโร (สิงห์รักษา), วัฒนะกัลยาณั พัฒนกุล และวรภฤต เกื้อนช่าง. (2565).

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูในยุคดิจิทัลตามแนวทางพระพุทธศาสนา. *วารสารวิจัย
วิชาการ*, 5(4), 35-44.

พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ และสุชาติ กิจพิทักษ์. (2545). *การประกันคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ :
สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (สปศ).

พสุ เตชะรินทร์ และคณะ. (2552). *Strategy map แผนที่ยุทธศาสตร์*. กรุงเทพฯ : ก.พลพิมพ์
(1996).

พัชรินทร์ คุณนระ และอุไร สุทธิแย้ม. (2565). บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี
เขต 1. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(7), 238-255.

พิชานาด เพชรนาชม. (2554). *ปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการ
บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2*.
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

พิทักษ์ แพทย์ผล. (2546). *การมีส่วนร่วมของครูในการตัดสินใจสั่งการในการบริหารโรงเรียนของ
ผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอบ้านบึง
จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

พิริยะ ผลพิรุฬห์. (2552). *การวางแผนกลยุทธ์และการวิเคราะห์โครงการ*. กรุงเทพฯ : โครงการ
ส่งเสริมและพัฒนาเอกสารวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

พิสนุ พงศ์ศรี. (2549). *การประเมินทางการศึกษา : แนวคิดสู่การปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
เทียมฟ้า.

พิสนุ พงศ์ศรี. (2550). *การเขียนรายงานประเมินโครงการ*. กรุงเทพฯ : พรอพเพอร์ตี้พรีน.

พิสนุ พงศ์ศรี. (2553). *การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ : บู้ค พอยท์.

พิสมัย เครือขารี. (2544). *ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดยโสธร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.

พลศักดิ์ หลักรัตน์. (2549). *การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านขัวแคน
อำเภอสรีเมืองใหญ่ จังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- เพชรจันทร์ ภูทะวัง. (2565). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เพ็ญผกา กาญจนภาส. (2560). *การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และพรรณทิพย์ เพชรมาก. (2551). *การบริหารสังคม ศาสตร์แห่งศตวรรษ เพื่อสังคมไทยและสังคมโลก*. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน.
- ไพโรจน์ ขาวสิทธิวงษ์. (2560). *การวิเคราะห์กระบวนการทำงานด้วย SIPOC*. กรุงเทพฯ : คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ไพลิน ผ่องใส. (2536). *การจัดการสมัยใหม่*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภักดี มานะหิรัญเวท. (2556). *การจัดการเชิงกลยุทธ์ระดับโลก*. นนทบุรี : กรีนแอปเปิ้ลกราฟฟิค พรินติ้ง.
- ภาวิณี ชุ่มใจ. (2564). การมีส่วนร่วมของชุมชนกับการท่องเที่ยวเชิงกีฬาในจังหวัดเชียงราย. *KU International Journal of Humanities and Social Sciences*, 11(1), 52-71.
- มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (2544). *คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. มหาสารคาม : ฝ่ายประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2550). *การบริหารการเปลี่ยนแปลง*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มารวย ส่งทานินทร์. (2558). *แนวคิด SIPOC Model*. [ออนไลน์]. ได้จาก : <https://www.gotoknow.org/posts/587120>. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 10 ตุลาคม 2565].
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2547). *การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม : ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและราชการ*. กรุงเทพฯ : บุ๊คพ้อยท์.
- เยาวดี วิบูลย์ศรี. (2544). *การประเมินโครงการ : แนวคิดและการปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โยธิน ศรีโสภา. (2542). *นโยบายและการวางแผนการศึกษา*. นครปฐม : ภาควิชาหลักสูตรและภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครปฐม.

- รสริญ เขยสาคร. (2557). บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนตามทัศนะของผู้บริหาร และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี. *วารสารวิชาการ*, 6(1), 88-92.
- ระเบียบ สิทธิชัย. (2565). แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มโรงเรียนเชิงคานพระพุทธบาทสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 6(1), 86-101.
- รังสรรค์ มณีเล็ก. (2549). *การวางแผนกลยุทธ์และการจัดทำงบประมาณในสถานศึกษา*. นนทบุรี : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- รัชนี้ แจ่มใส, รสริน พิมลบรรยงค์ และวราภรณ์ โพธิ์งาม. (2565). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดพีชนิมิต (คำสวัสดิ์ราษฎร์ บำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1. *Journal of Modern Learning Development*, 7(3), 23-39.
- รัตน์ดา สุภาคำ (2556). *การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคพยากรณ์ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงอนาคต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเหมืองลึก จังหวัดลำพูน*. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รัตนพร รัตนสุวรรณ, นิลรัตน์ นวกิจไพฑูริย์ และสุภาพ เต็มรัตน์. (2564). แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2. *วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์*, 6(3), 1-16.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2540). *การประเมินโครงการ/การวิจัยเชิงปริมาณ*. กรุงเทพฯ : คอมแพคท์.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2550). *ทิศทางและอาณาบริเวณการประเมิน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2551). *วิจัยเชิงคุณภาพทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : คำสมัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ : นามมีบุ๊คพับลิเคชันส์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ : นามมีบุ๊คส์.
- รุ่งนภา แซ่ส้อ. (2552). *การศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

- รุ่งนภา พิมพะเคนา. (2553). *ทัศนะของบุคลากรเกี่ยวกับความคุ้มค่าในการบริหารทรัพยากรด้านการจัดการเทศบาล ตำบลเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- เรวัตร์ ชาตรีวิศิษฐ์ และคณะ (2553). *การจัดการเชิงกลยุทธ์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อินเฮาส์โนว์โลจ.
- ลัดดา ทวี. (2540). *ผลของการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต ทัศนคติและพฤติกรรม การรักษาความสะอาดร่างกายในนักเรียนชาวเขาระดับประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาโรงเรียน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ลินดา ชุมภูศรี. (2557). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน มัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- วนิดา วิชัยศักดิ์ พิรพนธ์ ลือบุญธวัชชัยและยิ่งยศ อวิหิงสานนท์. (2561). การศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตระหว่างกลุ่มผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายที่รักษาด้วยการฟอกเลือดหรือการล้างไตทางช่องท้องและกลุ่มผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดเปลี่ยนไต โรงพยาบาลจุฬารัตน์. *เวชศาสตร์ร่วมสมัย*, 62(1), 91-105.
- วรภัทร์ ภูเจริญ. (2541). *แนวทางการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : สถาบันส่งเสริมการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- วรชรรวี โคตรบง. (2551). *บทบาทแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นจังหวัดเลย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยศึกษาเพื่อการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- วรางคณา ผลประเสริฐ. (2554). “หน่วยที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเชิงกลยุทธ์” ใน. *การจัดการเชิงกลยุทธ์ในการบริหารโรงพยาบาล*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วัฒนพงษ์ คงสืบเสาะ. (2564). *การพัฒนาโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจการใช้บริการศูนย์ออกกำลังกายของนิสิตในมหาวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- วัฒนา มีพร้อม. (2554). *การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านตลาดพัฒนา อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดศรีสะเกษ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วันชัย วัฒนศัพท์. (2544). *คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน*. นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า.
- วันชัย ศิริชนะ. (2536). *การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับสถาบันอุดมศึกษา ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วาทีต แสงจันทร์ (2564). *แนวทางการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ โยธธร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วานิช มาลัย และอรสา ปานขาว. (2548). *วิธีการศึกษาทางนิเทศศาสตร์*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วารินทร์ สิ้นสูงสุด และวันทิพย์ สิ้นสูงสุด. (2546). *การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ : สยามมิตรการพิมพ์.
- วารุณี ถิ่นโชคดี. (2564). *การพัฒนากระบวนการติดตามและประเมินการนำผลการประเมินคุณภาพไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- วิเชียร วิทย์อุดม. (2553). *การบริหารเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ : ธนรัชการพิมพ์.
- วิลาวณิชย์ ชมนิรัตน์. (2565). *การมีส่วนร่วมของชุมชน : จากแนวคิดสู่การพัฒนาสุขภาพชุมชน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. ขอนแก่น : โรงพิมพ์คลังน่านวิทยา.
- วีระยุทธ ชาตะกาญจน์. (2557). *การวิจัยเพื่อพัฒนาการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ : วี.พรินท์ (1991) จำกัด.
- วุฒิพงษ์ ทองก้อน. (2554). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะการประกันคุณภาพ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศศิธรดา แผงไทย. (2559). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21*. *วารสารวิชาการ*, 6(1), 9-11.
- ศักดิ์ศรี ปาณะกุล. (2550). *วิธีการสอนวิทยาศาสตร์*. กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์.

ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ. (2541). *คู่มือการติดตามและประเมินโครงการพัฒนาในระดับจังหวัด*.

กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิริพร ขอพรกลาง. (2546). *การบริหารงานคุณภาพและเพิ่มผลผลิต*. กรุงเทพฯ : สกายบุ๊คส์.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2539). *องค์การและการจัดการ ฉบับมาตรฐาน*. กรุงเทพฯ : บริษัทธีระการพิมพ์ และไซเท็กซ์จำกัด.

ศุภนิจ โตสุข และพัฒนพันธ์ เขตต์กัน. (2564). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาด้าน การศึกษาโรงเรียนในสังกัดเทศบาลตำบลท่าทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก.

วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 12(1), 71-78.

สกุรัตน์ พรหมกลิ้ง และนงลักษณ์ ใจฉลาด. (2565). การศึกษาบทบาทการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่ พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(6), 148-159.

สถาบันพระปกเกล้า. (2555). *การศึกษาเรื่องการส่งเสริมนวัตกรรมและเสริมสร้างความเข้มแข็ง ชุมชน : กรณีศึกษาตำบลคลองพน อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่*. กรุงเทพฯ : สถาบัน พระปกเกล้า.

สมคิด บางโม. (2539). *หลักการจัดการ*. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.

สมคิด พรหมจ้อย และสุภัทตร์ พิบูลย์. (2544). *การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา*. นนทบุรี : จตุพรดีไซด์.

สมคิด พรหมจ้อย. (2546). *เทคนิคการประเมินโครงการ*. นนทบุรี : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สมคิด พรหมจ้อย. (2552). *เทคนิคการประเมินโครงการ*. พิมพ์ครั้งที่ 6. นนทบุรี : จตุพรดีไซน์.

สมบัติ ท้ายเรือคำ. (2551). *ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 2.

กาฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์.

สมภพ อาจชนะศึก. (2542). *การยอมรับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาระบบราชการของ บุคลากรภาครัฐ : กรณีศึกษาในกรมการบริการโรงพยาบาลศูนย์/โรงพยาบาลทั่วไป ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.

สมยศ นาวิการ. (2543). *การบริหารและพฤติกรรมองค์กร*. กรุงเทพฯ : บรรณกิจเทรดดิ้ง.

สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. (2542). การประกันคุณภาพการศึกษา : พลังและความหวัง. *วารสารปฏิรูป การศึกษา*, 1(12), 8-9. มีนาคม.

สมาน อัสวภูมิ. (2541). *การบริหารการศึกษาสมัยใหม่ : แนวคิด ทฤษฎีและการปฏิบัติ*.

พิมพ์ครั้งที่ 4. อุบลราชธานี : อุบลกิจออฟเซทการพิมพ์.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. (2549). *เศรษฐกิจพอเพียง ร่วมเรียนรู้ สานข่ายขยายผล*.

กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งพับลิชชิ่ง.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2536). *ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน*

ประถมศึกษา ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง เล่ม 3. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการ

การประถมศึกษาแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *แนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการ*

ติดตามตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์แห่งประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือการประเมินสมรรถนะครู*. กรุงเทพฯ :

ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐาน*

การศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การศึกษาพิเศษ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565 ก). *ข้อมูลเปรียบเทียบ 5 ปีการศึกษา*

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. [ออนไลน์]. ได้จาก :

http://www.bopp.go.th/?page_id=1828. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 20 ตุลาคม 2565].

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565 ข). *แผนบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก*.

[ออนไลน์]. ได้จาก https://drive.google.com/file/d/1YWMkEoFcGW10aja9fai_6ovMPy7S-Auz/view. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 20 ตุลาคม 2565].

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด*. กรุงเทพฯ :

สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *รายงานผลการดำเนินโครงการนำร่อง*

ระดับชาติ เรื่องกระบวนการปฏิรูปเพื่อพัฒนาคุณภาพเพื่อการเรียนรู้ : การประเมิน

และการประกัน. กรุงเทพฯ : สกศ.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2548). *คู่มือสมรรถนะข้าราชการพลเรือนไทย*.

กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2547). *ระบบประกัน*

คุณภาพการศึกษา ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.

กรุงเทพฯ : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2546). *แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา*

เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). *มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : จุดทอง.
- สำนักติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา. (2562). *คู่มือการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2562*. กรุงเทพฯ : พิมพ์ที่ แม่ทัพพอยท์.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2561). *แนวทางการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ พ.ศ. 2561*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำเนียง ชูชีพ และณัด นัยต์ทอง. (2565). บทบาทการบริหารแบบส่วนร่วมของผู้ปกครอง โรงเรียน วัดถนน อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง. *Journal of Roi Kaensam Academi*, 7(1), 126-137.
- สิน พันธุ์พิณีจ. (2555). *เทคนิคการวางแผนและประเมินผลโครงการ*. กรุงเทพฯ : วิทยพัฒน์.
- สิปปนนท์ เกตุทัต. (2540). *วิสัยทัศน์กว้างไกลปฏิบัติได้ ผลจริงในภาวะผู้นำความสำคัญต่ออนาคตไทย*. กรุงเทพฯ : พิมพ์ไทย.
- สิริกร บุญฟู และอาภาทิพย์ กาญจนวงศ์. (2556). *การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้*. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- สิริกาญจน์ กาญจนสุวรรณ. (2564). *การพัฒนารูปแบบเครือข่ายชุมชนความร่วมมือเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สิรินาฏ ทองบ่อ. (2560). *ความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนเชิงกลยุทธ์กับผลการดำเนินงานของธุรกิจ OTOP ในจังหวัดร้อยเอ็ด*. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารเชิงกลยุทธ์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุกัญญา ปัญญานนท์, สุขุม มูลเมือง และสมหญิง จันทร์ไทย. (2564). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านฝั่ง (มธลี้ห์ ประชาสรรค์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1. *Education journal Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University*, 4(3), 81-93.
- สุกัญญา มกุฎอรดี. (2550). *การวางแผนกลยุทธ์ : สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*. *วารสารโดมทัศน์*, 28(2), 11-51.

สุดถนอม ตันเจริญ. (2551). ระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยเอเซียอาคเนย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สุเทพ ชิตยวงษ์. (2551). รูปแบบการพัฒนาบุคลากรที่กำกับติดตามการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาระบบบริหารการมนุษย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2562). การบริหารสถานศึกษาสู่คุณภาพการศึกษายุคใหม่. ขอนแก่น : แอนนา.

สุนันทา แก้วสุข. (2553). รูปแบบการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาที่ผ่านการประเมินในระดับดี : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุพจน์ แฉล้มเขต. (2546). การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผล บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สุภาพร พิศาลบุตร. (2550). การวางแผนและการบริหารโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

สุมา สามเพชรเจริญ (2550). การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ลังกัดเทศบาลนครนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สุมาลี จันทร์ชลอ. (2545). ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

สุมาลี สุธีกุล. (2557). กลยุทธ์การบริหารเพื่อเสริมสร้างพลังอำนาจของครูโรงเรียนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุเมธ งามกนก. (2564). ยุทธศาสตร์และการพัฒนานโยบายและการวางแผนแบบมีส่วนร่วมและความเป็นหุ้นส่วนในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : ทริปเฟล็ด กรุ๊ป.

สุรัชย์ พรหมพันธ์. (2554). ข้าแหละสมรรถนะเพื่อพัฒนา. กรุงเทพฯ : ปัญญาชน.

- สุรัฐ ศิลปะอนันต์. (2523). *หลักและกระบวนการบริหาร ในเอกสารประกอบการสอน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ชุดวิชาหลักและระบบบริหารการศึกษา หน่วยที่ 1-5*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุวัฒน์ วิวัฒน์ชานนท์. (2548). *การศึกษาการมีส่วนร่วมในงานกิจการนักเรียนของผู้ปกครองโรงเรียนเวนต์คาเบรียล*. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2548). *การสอนคิดเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ : ดวงกมลสมัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2548). *การวิจัยการประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสถียร รุจิรวนิช, สันทัต เสริมศรี และมาณี ไชยธีรานูวัฒน์ศิริ. (2553). *องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ได้รับผลกระทบในโครงการก่อสร้างท่าอากาศยาน*. [ออนไลน์]. ได้จาก file:///C:/Users/Admin/Downloads/tci_admin,+Journal+manager,+5%20(2).pdf. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 6 ธันวาคม 2565].
- เสนาะ ดิยาวี และสุรัตน์ จิตสกุล. (2554). *กระบวนการ SIPOC MODEL*. [ออนไลน์]. ได้จาก :<https://www.nairienroo.com>. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 17 พฤศจิกายน 2565].
- เสาวนิตย์ ชัยมุสิก. (2545). *การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ระดับสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย.
- อคิน รพีพัฒน์. (2527). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทยในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภณการพิมพ์.
- อนุชาติ พวงสำลี และอรทัย อาจ. (2541). *การพัฒนาเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิต และสังคมไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- อนุพงศ์ วงศ์เหิม, วสันต์ ชัยกาแก้ว และประภาพร บุญปลอด. (2565). *การมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2*. *วารสาร มจร. อุดลปรัทธรรศน์*, 7(2), 1481-1494.
- อภิสรณ์ ภาชนะวรรณ, และ เสริมทรัพย์ วรปัญญา. (2564). *การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารโรงเรียนแก่นำและโรงเรียนเครือข่ายจัดการเรียนรวม จังหวัดลพบุรี*. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร.*, 9(7), 3159-3171.
- อรสา เพชรนุ้ย. (2560). *การศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2*. *การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี*.

- อรุณวรรณ ชาญสัมพันธ์. (2556). *สภาพปัญหา สภาพการปฏิบัติและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อลงกรณ์ มีสุทธา และสมิต สัจฉกร. (2551). *การประเมินผลการปฏิบัติงาน การประเมินโดยใช้ Competency, KPI, Balance Scorecard 360 องศา*. กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- อัจฉรา จงดี. (2560). *การศึกษายุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยะเวลาและตราด*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- อัมพร วงศ์ใหญ่. (2542). *ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างความทันสมัยของพ่อแม่กับการอบรมเลี้ยงดู ความเชื่ออำนาจภายในตนด้านสุขภาพและลักษณะมุ่งอนาคตที่มีต่อพฤติกรรมการรักษาความสะอาดร่างกายของนักเรียนชายเขาเผ่าในระดัประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาโรงเรียน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อารีย์ หม่องศิริ. (2560). *ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูกับประสิทธิผลของโรงเรียนในกลุ่มเมืองฉะเชิงเทรา 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อินทะแสง อินทราชา. (2561). *การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน คณะวิทยาศาสตร์ ธรรมชาติ มหาวิทยาลัยจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยการประยุกต์ใช้กระบวนการเทียบเคียงสมรรถนะ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อุทุมพร จามรมาน. (2541). โมเดลคืออะไร. *วารสารวิชาการ*, 1(2), 22-26, มีนาคม.
- อุทุมพร จามรมาน. (2542). *การเตรียมความพร้อมของมหาวิทยาลัยของรัฐเพื่อเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ*. กรุงเทพฯ : กองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- อุทุมพร จามรมาน. (2544). *วิธีทำประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.

- เอกอนงค์ ศรีสำอางค์. (2558). รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการเรียนการสอน สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนสาธิตลอออุทิศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. *วารสารวิจัย*, 11(2), 163-178.
- อีโตชิ คูเมะ. (2540). *การบริหารจัดการคุณภาพ (MBQ)*. กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- Alderfer, C.P. (1969). An empirical test of a new theory of human needs. *Organizational Behavior and Human Performance*, 4(2), 142-75.
- Anderson, J.E. (1994). *Public policy-making : An introduction*. 2nd ed. New York : Houghton.
- Ariful, H.K. (2014). *Parental Involvement in the Secondary Schools in Bangladesh : Challenges and a Way Forward*. M.Ed. Thesis, Monash University.
- Bardo, J.W. and Hartman, J.J. (1982). *Urban society : A systemic introduction*. New York : Peacock.
- Barnard, C.I. (1972). *The Function of the Executive*. Massachusetts : Harvard University Press.
- Barnes, R.A. (2015). African American parents involvement in their children, schooling. *Dissertation Abstracts International*, 32, 35-48.
- Baron, R.A. (1993). *Behavior in Organizations*. 4th ed. Boston : Allyn and Bacon Inc.
- Becerra, G.V. (2014). Role perceptions of administrators and community representatives in participatory decision making. *Dissertation Abstracts International*, 38(4), 6887-A.
- Bertalanffy, L.V. (1968). *General system theory foundations, development, applications*. New York : George Brazille.
- Bird, K. (2021). *Making space: Teacher perceptions of how participation and choice are mediated within maker education in independent schools*. [online]. Available from : <https://www.proquest.com/dissertations-theses/making-space-teacher-perceptions-how/docview/2625995091/se-2>. [accessed 16 January 2023].
- Bishop, C. (2006). *Participation*. Cambridge : Whitechapel.
- Brown, W.B. and Moberg, D.J. (1980). *Organization Theory and Management : A Macro Approach*. New York : John Wiley and Sons.

- Campbell, A., Converse, P.E. and Rodgers, W. (1976). *The Quality of American Life : Perceptions, Evaluations, and Satisfactions*. New York : Russell Sage Foundation.
- Cohen, J.M. and Uphoff, N.T. (1980). *Effective Behavior in Organizations*. New York : Richard D. Irwin.
- Cohen, J.M. and Uphoff, N.T. (1981). *Rural Development Participation : Concept And Measures for Project Design Implementation and Evaluation*. Ithaca, NY : Rural Development Committee Center for International Studies, Cornell University.
- Conley, S. (1991). Chapter 6 : Review of research on teacher participation in school decision making. *Review of research in education*, 17(1), 225-266.
- Conrad, C.F. and Wilson, R.F. (1985). *Academic Program Reviews: Institutional Approaches, Expectations, and Controversies*. Washington D.C. : ASHE.
- Creighton, J. L. (2005). *The public participation handbook : Making better decisions through citizen involvement*. New York : John Wiley & Sons.
- Cronbach, L.J. (1990). *Essentials of Psychological Testing*. New York : Harper & Row.
- Cuttance, P. (1993). Quality Assurance & Quality Management. *Evaluation News & Comment*, 2(2), 18-23, Spring.
- Deming, E.W. (1995). *Out of The Crisis*. USA : The Massachusetts Institute of Technology.
- Eisner, E.W. (1975). *The Perceptive Eye : Toward the Reformation of Educational Evaluation*. Stanford, C.A : Stanford Evaluation Consortium.
- Epstein, J.L. and McPartland, J.M. (1976). The concept and measurement of the quality of school life. *American Educational Research Journal*, 13(1), 15-30.
- Erwin, W. (1976). *Participation Management : Concept Theory and Implementation*. Atlanta : Georgia State University.
- Ferrans, C.E. and Powers, M.J. (1985). Quality of life index: Development and psychometric properties. *Advances in Nursing Science*, 8(1), 15-24.
- Flippo, E.B. (1966). *Management : A behavioral approach*. Boston : Allyn and Bacon.

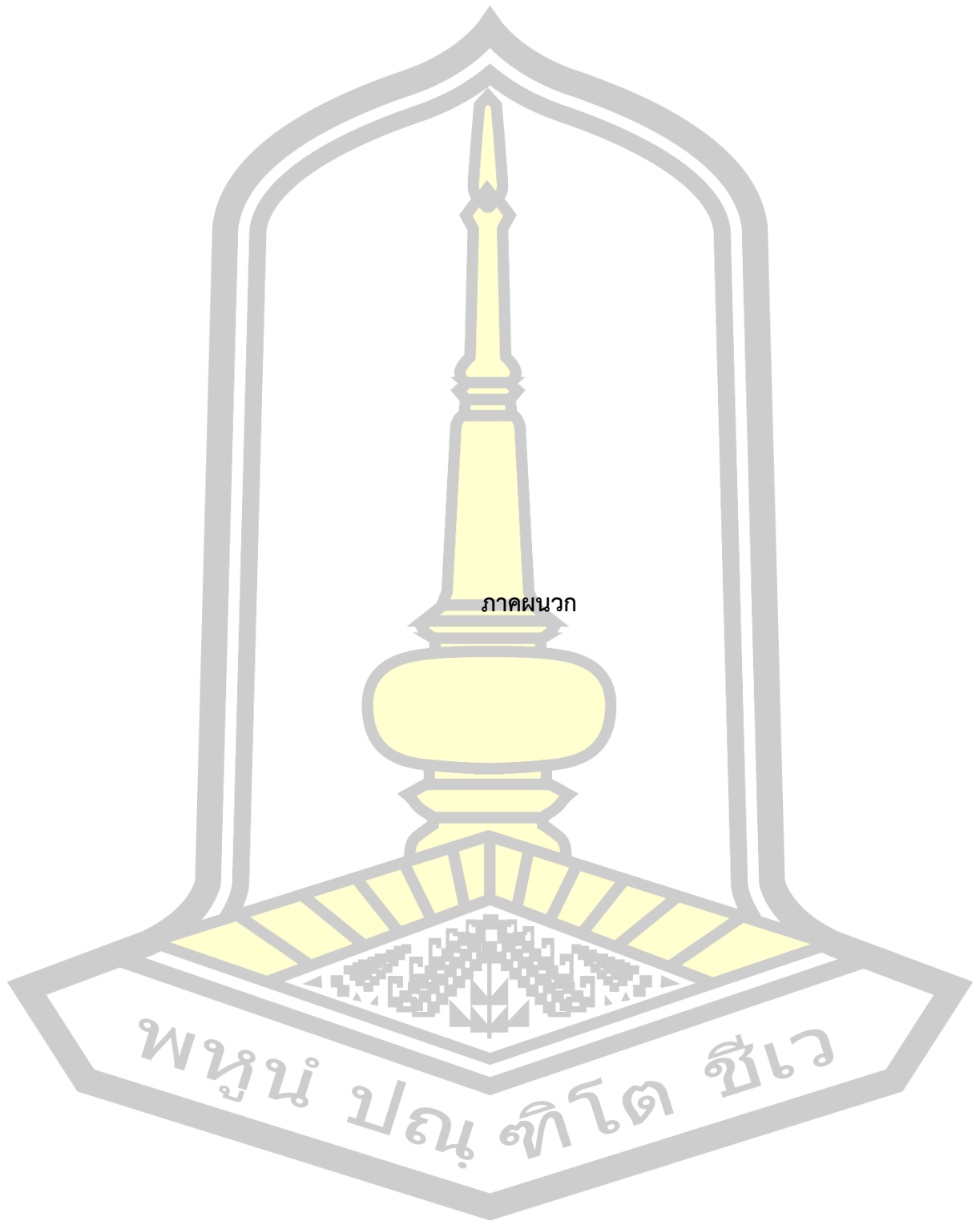
- Forcese, D.P. and Richer, S. (1973). *Social Research Methods*. New Jersey : Prentice–Hall.
- Gilmer, B.V.H. (1975). *Applied psychology : Adjustment in living and work*. 2nd ed. New York : McGraw-Hill
- Good, C.V. (1973). *Dictionary of Education*. New York : McGraw–Hill.
- Harris, L.L. (2022). *The relationship between the racial and economic Composition of schools with teachers’ perceptions of parental involvement*. [online]. Available from : <https://www.proquest.com/dissertations-theses/relationship-between-racial-economic-composition/docview/2681082991/se-2>. [accessed 16 January 2023].
- Hembree, W.E. (2015). Strategic Planning for Health Care Cost Controls in a Constantly Changing Environment. *Health Care Strategic*, 31(4), 38-45.
- Herzberg, F. (1959). *Federick; Mausner, Bernard; and Synderman, Block the Motivation to Work*. New York : John Willey.
- Herzberg, F. (1993). *The Motivation to Work*. New Brurawick : Transaction.
- Huntington, S. and Nelson, S. (1975). *No easy choice: political participation in developing countries*. New York : Harvard University Press.
- Ireland, R.D. and Hitt, M.A. (2005). Achieving and Maintaining Strategic Competitiveness In the 21st Century : The Role of Strategic Leadership. *Academy of Management Executive*, 19(4), 63-77.
- Jitbanjong, M. and Roodkhuan, L. (2021). Participational of Basic Education School Board Committee in Educational Management as Perceived by Chairmen Under Trang Primary Educational Service Area Office. *Journal of Education and Innovative Learning*, 1(3), 285-300.
- Johnson, G. and others. (2006). *Strategy as Practice : Research Directions and Resources*. Cambridge : Cambridge University Press
- Keeves, P.J. (1988). *Educational research, methodology and measurement: An international handbook*. Oxford : Pergamon Press.
- Kohl, J. (2006). Mental Models that Block Strategic Plan Implementation. *Reflections*, 7(1), 30-42.

- Koontz, H.D. and O'Donnell, C. (1972). *Principles of Management*. New York : McGraw-Hill.
- Kotler, P. and Keller, K.L. (2012). *Marketing management*. 14th ed. New Jersey : Prentice Hall.
- Likert, Rensis. (1961). *New Patterns of Management*. New York : McGraw-Hill.
- Loomba, N.P. (1978). *Management, a quantitative perspective*. New York : Macmillan
- Lunenburg, F.C. and Ornstein, A.C. (2000). *Education Administration : Concepts And Practice*. CA : Wadsworth/Thomson Learning.
- Mansor, M. and Tayib, M. (2012). Strategic Planning in Public Organization : The Case of a Tax Administration in a Developing Country. *Business Management Dynamics*, 8(1), 20-33.
- Marie, H.A. (2014). *School-community relationships : A Namibian case study*. Canada : Allbertra University.
- Masic, B. (2009). *Strategic Management*. Belgrade Serbia : Singidunum University.
- Maslow, A. (1970). Human needs theory: Maslow's hierarchy of human needs. In R.F. Craven & C. J. Hirntle (Eds.), *Fundamental of Nursing : Human Health and Function*. 3rd ed. Philadelphia : Lippincott.
- McClelland, D.C. (1961). *The Achieving Society*. New York : Van Nostrand.
- McClelland, D.C. (1962). Business drive and national achievement. *Harvard Business Review*, 40(4), 99-112.
- Meunduang, P. (2022). The Factors Influence the Participation of People on Efficiency of Local Administrative Organizational Administration in The Area of Muang District of Nongbua Lampho Province. *Journal of Modern Learning Development*, 7(2), 260-279.
- Michell, T.R. (1987). *People in Organization*. Singapore: McGraw-Hill Inc.
- Miner, J.B. (1992). *Industrial-Organization Psychology*. New York : The State University of New York at Buffalo.
- Murgatroyd, S. and Morgan, C. (1994). *Total Quality Management & the School*. Buckingham : Open University.

- Murphy, L. (2014). *Development Participation : Concept and Measures for Project Design*. New York : Implementation and Evaluation Rural Development Center.
- Murray, H.A. (1938). *Explorations in Personality*. New York : Oxford University Press.
- Oakley, P. and Marsden, D. (1984). *Approaches to participation in rural development*. Geneva : International labour office.
- Osborne, S.P. and Strokosch, K. (2022). Participation: Add-on or core component of public service delivery. *Australian Journal of Public Administration*, 81(1), 181-200.
- Parsons, C. (1994). *Quality Improvement in Education : Case Studies in Schools, Colleges & Universities*. London : David Fulton.
- Quick, K.S. and Bryson, J.M. (2022). *Public participation*. In *Handbook on theories of governance*. Cheltenham : Edward Elgar Publishing.
- Rahnema, M. (2020). Participation. In *The applied theatre reader* (pp. 143-149). New York : Routledge.
- Rifkin, S.B. (2001). Ten best readings on community participation and health. *African Health Sciences*, 1(1), 42-45.
- Rosener, J. (1978). Rosener, J. (1978). Matching method to purpose : The challenges of planning citizen-participation activities. In S. Langton (ed.) *Citizen Participation in America*. New York : Lexington Books.
- Sanoff, H. (1999). *Community participation methods in design and planning*. New York : John Wiley & Sons.
- Sashkin, M.A (1982). *Manager's Guide to Participative Management*. New York : AMA. Membership Publications Division.
- Schermerhorn, J.R. (2002). *Management*. 7th ed. New York : John Wiley & Sons.
- Shibuya, K. (2020). Community participation in school management from the Viewpoint of relational trust : A case from the Akatsi South District. *International Journal of Educational Development, Elsevier*, 76, 102196.
- Simon, H.A. (1974). *Administrative Behavior*. New York : Macmillan.

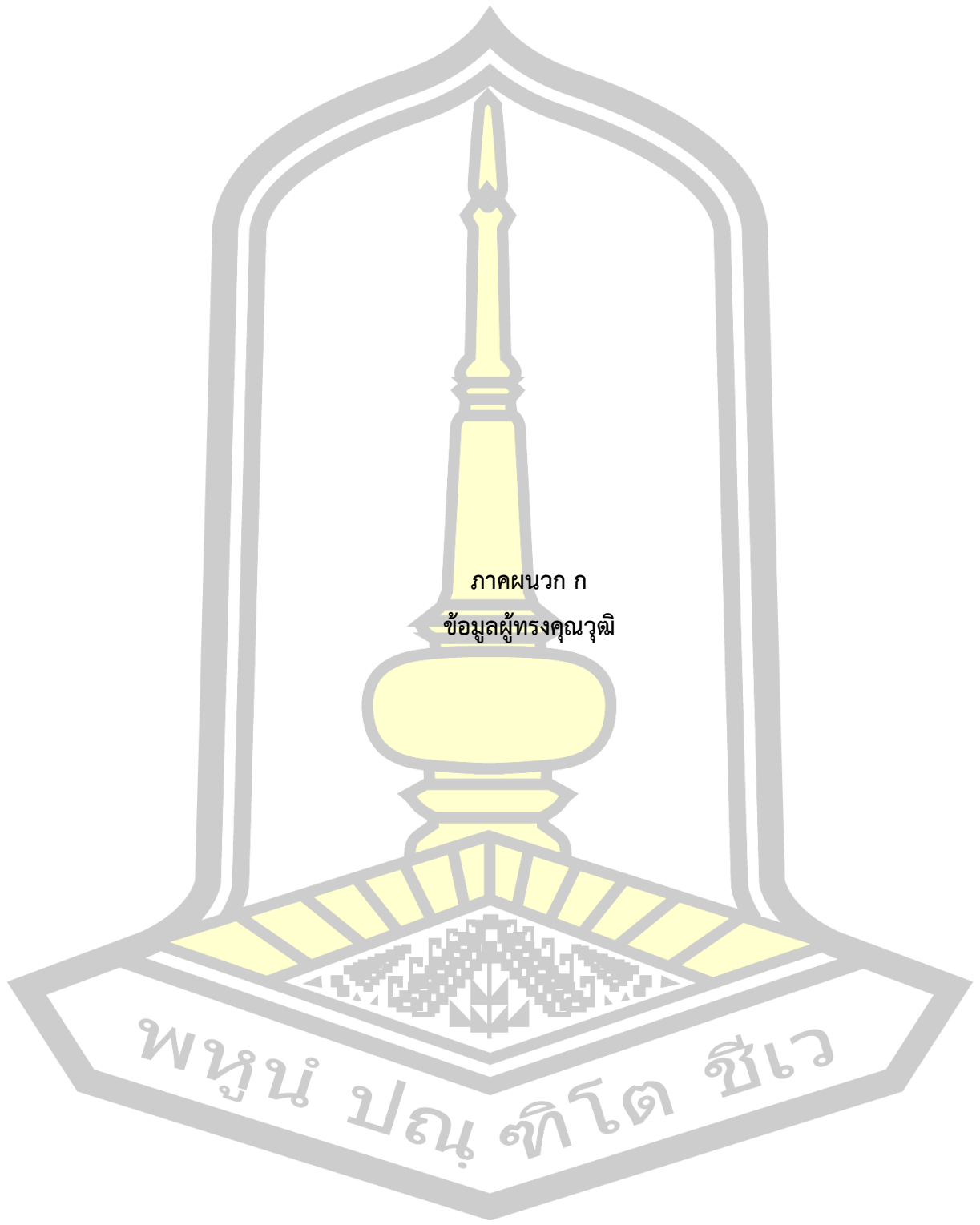
- Smith, A. and others. (1998). Yeast PKA represses Msn2p/Msn4p-dependent gene expression to regulate growth, stress response and glycogen accumulation. *EMBO J*, 17(13), 3556-64.
- Smylie, M.A. (1992). Teacher participation in school decision making : Assessing willingness to participate. *Educational evaluation and policy analysis*, 14(1), 53-67.
- Spencer, L.M. and Spencer, S.M. (1993). *Competencies at Work : Model for Superior Performance*. New York : Wiley.
- Sripan, N., Chaowachai, S., and Jansila, V. (2022). Development Guidelines the Participation in Quality Assurance in Secondary Schools of Teacher in Lomsak Consortium, The Secondary Educational Service Area Office. *Journal of Modern Learning Development*, 7(4), 307-319
- Steiner, E. (1988). *Methodology of theory construction*. Sydney : Ecology Research Associates.
- The WHOQOL Group. (1994). The Development of the World Health Organization Quality of Life Assessment Instrument (the WHOQOL). In *Quality of Life Assessment : International Perspectives* (pp. 41–57). Berlin : Springer-verlay.
- Torrez-Graham, M.R. (2020). *Best Practices : Promoting Parent-School Relationship To Increase Hispanic Parental Participation in Schools*. Master's thesis, Otterbein University
- Tosi, H.L. and Carroll, S.J. (1982). *Management*. 2nd ed. New York : John Wiley and Sons.
- UNESCO. (1978). Indicator of environment Quality and Quality of life. In *Research and Social Science*. Paris : UNESCO.
- United Nations. (1978). *Popular Participation in Decision Making for Development*. New York : United Nations Publication.
- Vroom, H.V. and Edward, D.L. (1970). *Management and Motivation*. New York : Penquin Book, Ltd.
- Walters, C.J. (1978). *Adaptive Management of Renewable Resources*. New York : McGraw-Hill.

- Walton, R.E. (1974). Improving the quality of work life. *Harvard Business Review*, 15(5), 12–16.
- Whatmough, R. (1994). *Quality Improvement in Education : Case Studies in Schools, Colleges & Universities*. London : David Fulton.
- Wheelen, T.L. and Hunger, J.D. (2008). *Strategic Management and Business Policy Toward Global Sustainability*. USA : George Washington University.
- Wheelen, T.L. and Hunger, J.D. (2012). *Strategic management and business policy : toward global sustainability*. 13th ed. New York : Prentice Hall.
- White, A.T. (1982). *Why community Participation? A Discussion of the Arguments Community Participation : Current Issue and Lesson Learned*. New York : United Nations.
- Witkin, B.R. and Altschuld, J.W. (1995). *Planning and Conducting needs Assessments A practical guide*. Thousand Osk, CA : Sage.
- Wongkalasin, P. and Glangkarn, S. (2021). *Model of Quality of life Development for Pre-Dialysis Chronic Kidney Disease Patients*. Ph.D. Thesis, Mahasarakham University.
- Wongyai, S., Wattanasak, K. and Romsri, S. (2022). Information Technology School Management of the school director Under the Sisaket Yasothon Secondary Education Service Area Office. *Journal of Research and Development Institute Rajabhat MahaSarakham University*, 9(1), 493-502.
- Wulz, F. (1986). The concept of participation. *Design studies*, 7(3), 153-162.
- Yadav, R.P. (1979). *People's Participation: Focus on Mobilization of the Rural Poor*. Bangkok : UN (ADI).
- Zakus, J.D.L. and Lysack, C.L. (1998). Revisiting community participation. *Health Policy and Planning*, 13(1), 1-12.

ภาคผนวก

พหุมนุ ปณ ทิโต ชีเว

ภาคผนวก ก
ข้อมูลผู้ทรงคุณวุฒิ

พหุจน์ ปณฺ ทิโต ชีเว

ข้อมูลผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จำนวน 11 คน ดังนี้

สำหรับการดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ ดำเนินการตรวจสอบยืนยันองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกัน คุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. นายสมใจ วิเศษทักษิณ ตำแหน่ง ผู้ช่วยปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
2. ดร.ฉัตรชัย หวังมีจมี ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมและพัฒนา ระบบ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (สพฐ.)
3. รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ ท้ายเรือคำ ตำแหน่ง อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
4. นายยงยุทธ พรหมแก้ว ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
5. ดร.ธัญชนก บุญประกอบ ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
6. ดร.ปราโมทย์ โสภา ตำแหน่ง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
7. ดร.วิรงรอง อุดม ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2
8. ดร.ศรุต บุญโนนแต่ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนหนองหัววังมนศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
9. ดร.ราตรี เลิศหว่าทอง ตำแหน่ง ครู หัวหน้าฝ่ายวิชาการ โรงเรียนหนองสังข์วิทยายน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ
10. นายศิระคิน คำหนองไผ่ ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
11. นางเกษมะณี ลาปะ ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

2. ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

สำหรับการดำเนินการสร้างเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 5 คน ดังนี้

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทรพจน์ ดำรงพานิช ตำแหน่ง อาจารย์ประจำ ภาควิชาพื้นฐานและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. ดร.จิรัฐติกุล ดอนวิจารย์ขจร ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น
3. ดร.เสรี ชังภัย ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดขอนแก่น
4. ดร.สุขวัชร เทพปิน ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองเขียดมิตรภาพ ที่ 205 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
5. ดร.ปราโมทย์ โสภา ตำแหน่ง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

3. ผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์สำหรับการพิจารณาผู้ทรงคุณวุฒิ สำหรับการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 9 คน ดังนี้

- 3.1 ผู้ทรงคุณวุฒิ “ระดับจังหวัด” เป็นบุคคลที่มีบทบาทหน้าที่ด้านการบริหาร หน่วยงานระดับจังหวัด คือ นายรัชพร วรรณคำ ตำแหน่ง ศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น
- 3.2 ผู้ทรงคุณวุฒิ “ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา” เป็นบุคคลที่มีบทบาทหน้าที่ ด้านการบริหารหน่วยงานระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและเป็นบุคคลที่มีบทบาทหน้าที่ ด้านการนิเทศติดตาม จำนวน 2 คน ดังนี้
 - 3.2.1 นายยงยุทธ พรหมแก้ว ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
 - 3.2.2 ดร.ณัฐณรงค์ พิริยการ คณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและ นิเทศการศึกษา (ก.ต.ป.น.)
 - 3.2.3 ดร.ธัญมณ บุญประกอบ ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

3.3 ผู้ทรงคุณวุฒิ “ระดับมหาวิทยาลัย” เป็นบุคคลที่มีตำแหน่งทางวิชาการระดับ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ มีวิทยฐานะทางการบริหารเชี่ยวชาญหรือเชี่ยวชาญพิเศษ หรือเคยปฏิบัติหน้าที่ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีวิทยฐานะเชี่ยวชาญ จำนวน 2 คน ดังนี้

3.3.1 ดร.สายัณห์ ผาน้อย รองอธิการบดีฝ่ายบริหารและกิจการพิเศษ วิทยาลัย บัณฑิตเอเชีย และปฏิบัติหน้าที่ประธานอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

3.3.2 รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

3.4 ผู้ทรงคุณวุฒิ “ด้านการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา”

เป็นบุคคลที่เคยปฏิบัติหน้าที่ระดับผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผล การจัดการศึกษาและปฏิบัติหน้าที่ด้านการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา

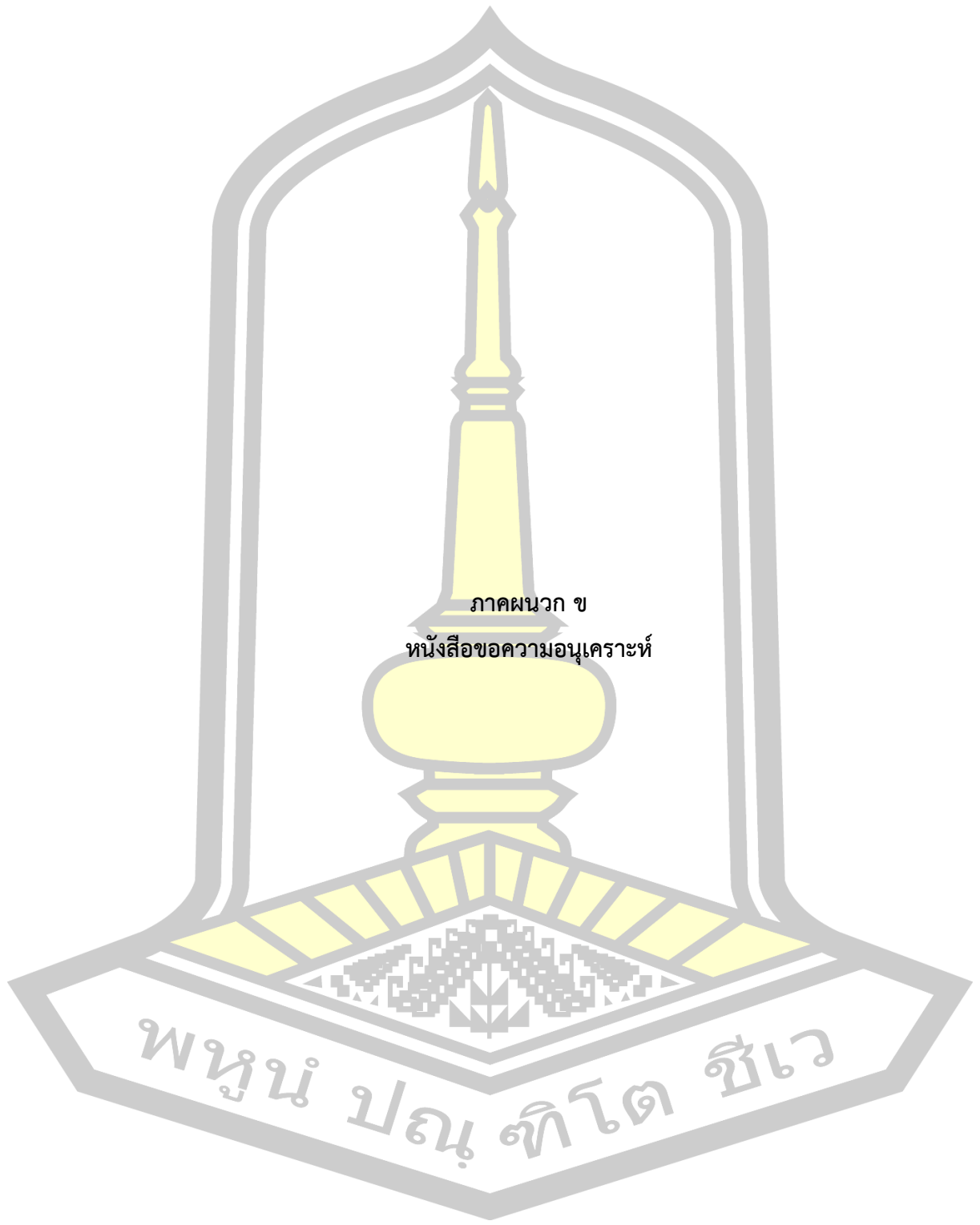
ดร.สุคนธ์ แผงศรีสาร ข้าราชการบำนาญ วิทยฐานะเชี่ยวชาญ อดีตผู้อำนวยการ กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 5

3.5 ผู้ทรงคุณวุฒิ “ระดับสถานศึกษา” เป็นบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการ สถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานด้านวิชาการและมีวิทยฐานะเชี่ยวชาญ สามารถบริหารจัดการสถานศึกษาได้รับรางวัลด้านการประกันคุณภาพ IQA AWARD ระดับยอดเยี่ยม จากสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

3.5.1 นายสัญญาพงศ์ ตีบุญมี ณ ชุมแพ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน บ้านขมิ้นโนนหัวนา

3.5.2 นางนฤมล สาหล้า ข้าราชการบำนาญ ครู วิทยฐานะเชี่ยวชาญ

พูน ปรณ ทิโต ชีเว

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์

พหุบัน ปณ ทิโต ชีเว

ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์

1. ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ที่ อว 0605.5(2)/ว321

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

31 มกราคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน นายสมใจ วิเศษทักษิณ

ด้วย นายสมชาย โพธิ์ศรี นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษา ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนาศึกษา โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทศิริสิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0910659085

2. ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ที่ อว 0605.5(2)/ว817

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

3 มีนาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร. สุนทรพจน์ ดำรงค์พานิช

ด้วย นายสมชาย โพธิ์ศรี นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วม ในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษา ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนาศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.เพชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0910659085

3. ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัย

ผู้วิจัยเลือกโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อทดลองใช้เครื่องมือ จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนชุมชนบ้านวังเพิ่ม โรงเรียนชุมชนชุมแพ และโรงเรียนชุมชนหนองเรือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

ที่ อว 0605.5(2)/ว1233

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

18 เมษายน 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

ด้วย นายสมชาย โพธิ์ศรี นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษา ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำเนินการตามหลักสูตร (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายสมชาย โพธิ์ศรี ทำการทดลองใช้เครื่องมือเพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0910659085

4. ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

ที่ อว 0605.5(2)/ว1686

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

18 พฤษภาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน

ด้วย นายสมชาย โพธิ์ศรี นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษา ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้ นายสมชาย โพธิ์ศรี เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4374-3174

เบอร์โทรนิสิต 0910659085

5. ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ
(Connoisseurship)

ที่ อว 0605.5(2)/ว2036

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

5 กรกฎาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน นายรัชพร วรรณคำ

ด้วย นายสมชาย โพธิ์ศรี นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วม ในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษา ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำหลักสูตร (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนาศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสัมมนา อิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0910659085

6. หนังสือราชการ การอบรมเชิงปฏิบัติการ

ที่ อว 0605.5(2)/ว2136

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

14 กรกฎาคม 2566

เรื่อง การอบรมเชิงปฏิบัติการ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

ด้วย นายสมชาย โพธิ์ศรี นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษา ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการ “รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” กำหนดจัดอบรมเชิงปฏิบัติการและศึกษาดูงานวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) ในวันที่ 25 กรกฎาคม 2566 เวลา 07.00 น. – 17.00 น. ณ ห้องประชุม โรงเรียนบ้านขมิ้นโนนหัวนา อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น ดังนั้น จึงขอความอนุเคราะห์ให้สถานศึกษาในสังกัด จำนวน 4 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านขมิ้นโนนหัวนา โรงเรียนบ้านโคกม่วง โรงเรียนบ้านสวนสวรรค์ โรงเรียนโนนหัวนาไฟ ประชาสรรค์ และโรงเรียนบ้านบึงเม่นหนองตุ้ ร่วมประชุมในวัน และ เวลา ดังกล่าว เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

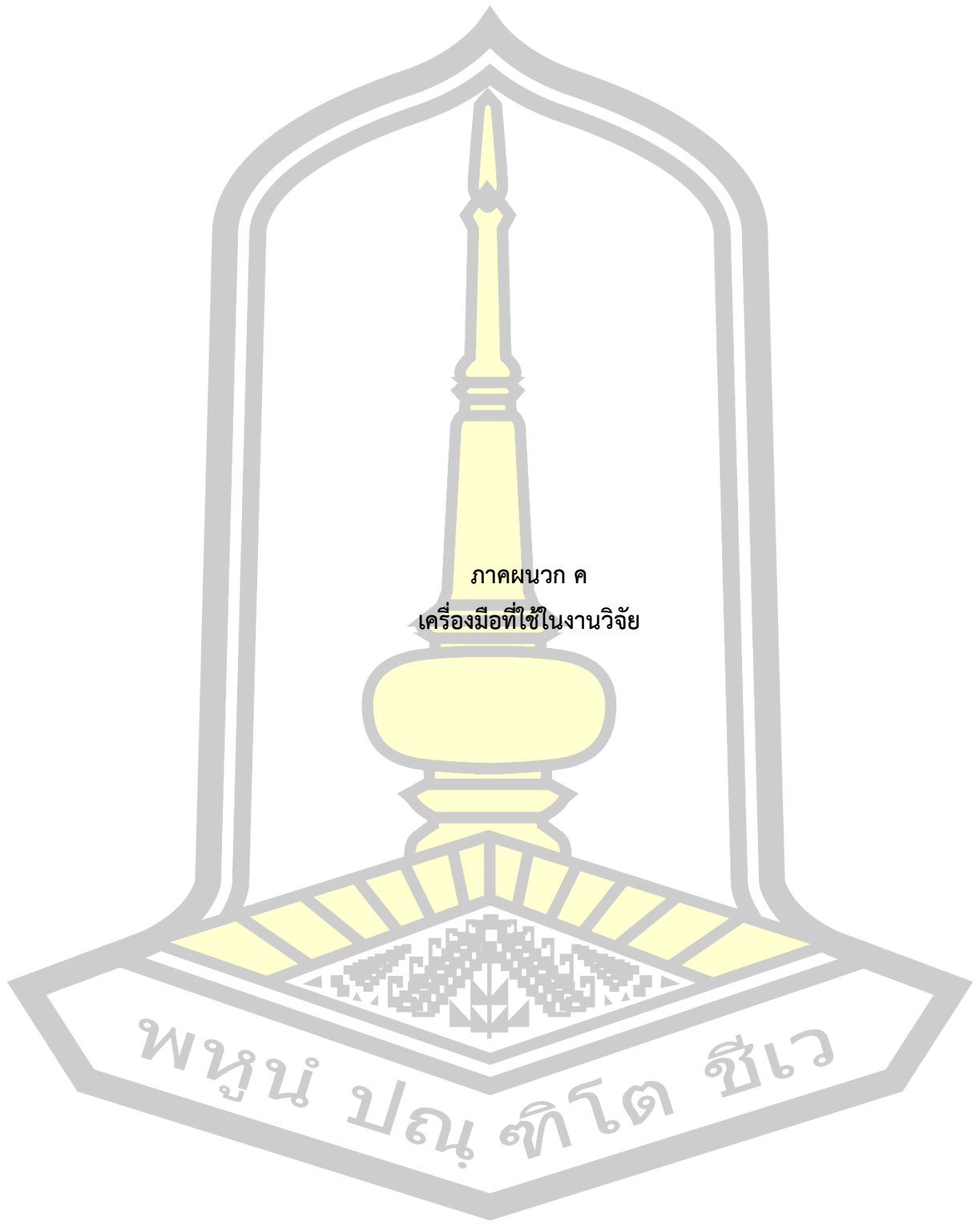
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0910659085

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

พหุจน์ ปณฺ ทิโต สีเว

แนวทางการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

(สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ)

เกี่ยวกับการยืนยันองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง

1. การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ครั้งนี้ เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. การสนทนากลุ่มครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อยืนยันองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้สังเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วมได้องค์ประกอบ จำนวน 5 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ จำนวน 13 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์

ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 มีการกำหนดกลยุทธ์

ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม

ตัวบ่งชี้ที่ 1.3 มีการคิดเชิงอนาคต

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 มีการกำหนดทางเลือก

ตัวบ่งชี้ที่ 2.2 มีการตัดสินใจโดยใช้หลักเหตุผล

ตัวบ่งชี้ที่ 2.3 มีการตัดสินใจสั่งการ

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

ตัวบ่งชี้ที่ 3.1 มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

ตัวบ่งชี้ที่ 3.2 มีสมรรถนะในการปฏิบัติงาน

องค์ประกอบที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

ตัวบ่งชี้ที่ 4.1 มีแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

ตัวบ่งชี้ที่ 4.2 มีการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้เรียน

องค์ประกอบที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม

ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

ตัวบ่งชี้ที่ 5.1 มีการวางแผนติดตาม

ตัวบ่งชี้ที่ 5.2 มีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

ตัวบ่งชี้ที่ 5.3 มีการรายงานผล

4. แบบสนทนากลุ่ม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม

ตอนที่ 2 ลำดับขั้นตอนและประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่ม

5. ความคิดเห็นของท่านที่ได้จากการสนทนากลุ่มในครั้งสนี้ ผู้วิจัยจะนำไปใช้เพื่อการวิจัย และวิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะองค์รวมเท่านั้น ไม่มีผลเสียหายหรือเกิดผลกระทบต่อองค์กรหรือท่าน แต่ประการใด

ขอบขอบพระคุณที่ท่านให้ความร่วมมือในการสนทนากลุ่ม

นายสมชาย โพธิ์ศรี

นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

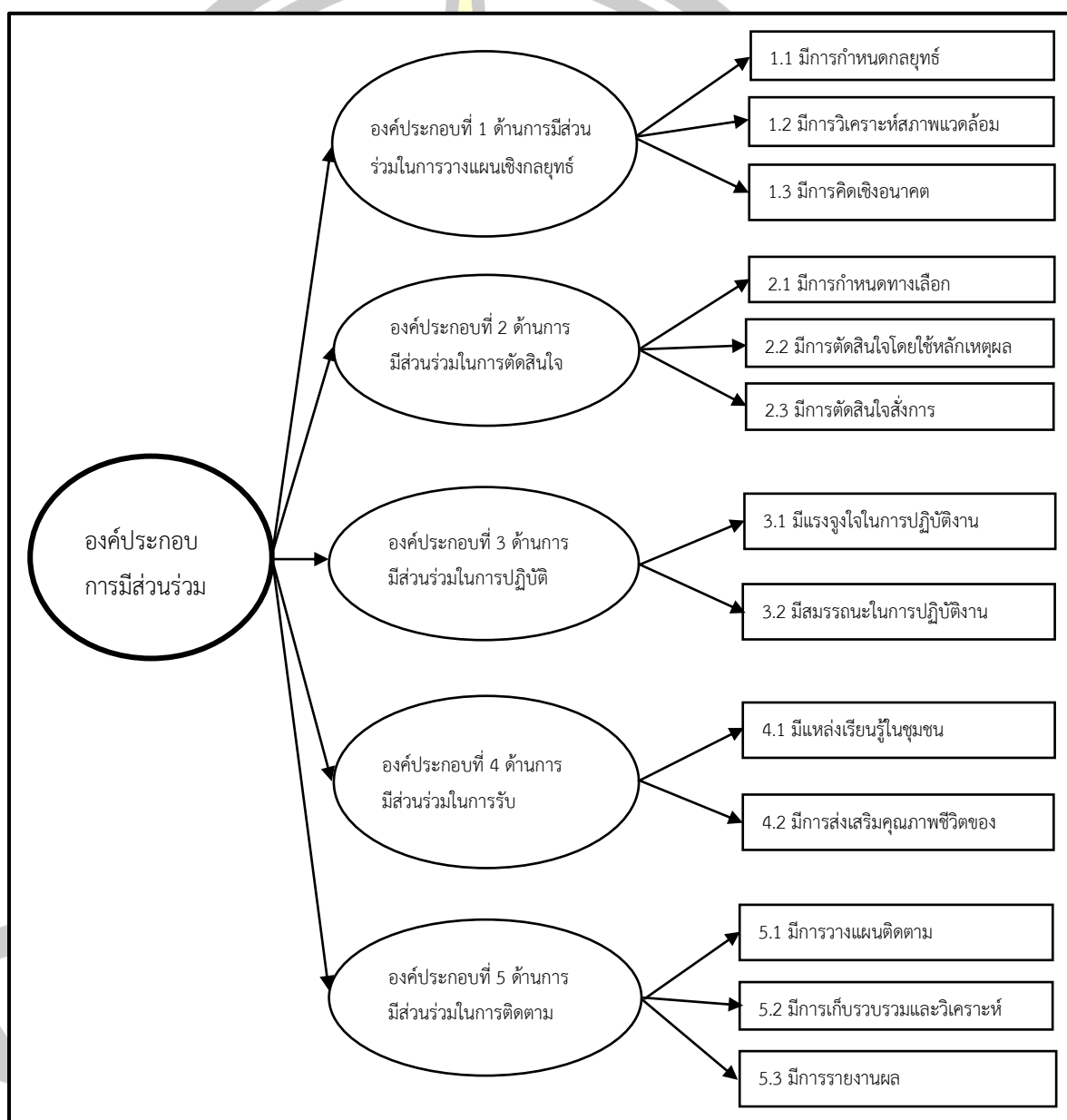
พูน ปณ ทิโต ชีเว

โมเดลองค์ประกอบของการมีส่วนร่วม
ในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภาพประกอบ 1 แสดงโมเดลองค์ประกอบของการมีส่วนร่วม

โมเดลองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วม
ในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภาพประกอบ 2 แสดงสรุปโมเดลองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ลำดับขั้นตอนและประเด็นคำถามหลัก ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ

ลำดับขั้นตอนการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

1. เริ่มต้นสนทนา

- 1.1 ผู้ดำเนินรายการกล่าวต้อนรับและแสดงความขอบคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ความร่วมมือในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ครั้งนี้
- 1.2 ผู้วิจัยชี้แจงเหตุผลและวัตถุประสงค์ในการสนทนากลุ่มครั้งนี้
- 1.3 การแนะนำผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนี้ โดยขอให้ผู้ร่วมการสนทนาแนะนำ ชื่อ - สกุล ตำแหน่งหน้าที่ในงานรับผิดชอบ
- 1.4 ผู้ดำเนินรายการสนทนาอธิบายสร้างความเข้าใจกับผู้ร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ครั้งนี้ เกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประเด็นคำถามต่าง ๆ โดยแจ้งผู้ร่วมสนทนา ดังนี้
 - 1.4.1 ขออนุญาตบันทึกเทปคำพูดและจดบันทึกการสนทนา ซึ่งผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับและไม่เปิดเผยโดยใช้ ชื่อ-สกุล จริงของผู้ร่วมสนทนา
 - 1.4.2 ขอให้ผู้ร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group) แสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ ด้วยข้อมูลที่เป็นจริง

ประเด็นคำถามหลัก

ประเด็นคำถามที่ 1 ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็กเป็นอย่างไร

ประเด็นคำถามที่ 2 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย นิยามศัพท์ องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื้อหาครอบคลุมครบถ้วนสมบูรณ์หรือไม่อย่างไร

ประเด็นคำถามที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีประสิทธิภาพควรดำเนินการอย่างไร

แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

(สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ)

เกี่ยวกับการยืนยันองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพ
การศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group) มีทั้งหมด 2 ตอน คือ
ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม
ตอนที่ 2 ประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่ม

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม

ชื่อ-สกุล :

ตำแหน่ง :

สังกัด :

วุฒิการศึกษาสูงสุด :

สาขาวิชา :

ประสบการณ์ในการบริหารงาน :

ตอนที่ 2 ประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่ม

ประเด็นคำถามหลัก ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกัน
คุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็กเป็นอย่างไร

ข้อ 1 ท่านมีความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพ
ของสถานศึกษาขนาดเล็กเป็นอย่างไร?

ประเด็นคำถามหลัก กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย นวัตกรรม องค์ประกอบและตัวบ่งชี้
ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื้อหาครอบคลุมครบถ้วนสมบูรณ์หรือไม่อย่างไร

ข้อ 2 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยอย่างไร

ข้อ 3 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วม

ในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน จำนวน 5 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ จำนวน 15 ตัวบ่งชี้ มีเนื้อหาครอบคลุมครบถ้วน
สมบูรณ์หรือไม่อย่างไร

องค์ประกอบที่ 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้
จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 มีการกำหนดกลยุทธ์

ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม

ตัวบ่งชี้ที่ 1.3 มีการคิดเชิงอนาคต

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้
จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 มีการกำหนดทางเลือก

ตัวบ่งชี้ที่ 2.2 มีการตัดสินใจโดยใช้หลักเหตุผล

ตัวบ่งชี้ที่ 2.3 มีการตัดสินใจสั่งการ

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้
จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

ตัวบ่งชี้ที่ 3.1 มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

ตัวบ่งชี้ที่ 3.2 มีสมรรถนะในการปฏิบัติงาน

องค์ประกอบที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้
จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

ตัวบ่งชี้ที่ 4.1 มีแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

ตัวบ่งชี้ที่ 4.2 มีการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้เรียน

องค์ประกอบที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม ประกอบด้วยตัวบ่งชี้
จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

ตัวบ่งชี้ที่ 5.1 มีการวางแผน

ตัวบ่งชี้ที่ 5.2 มีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

ตัวบ่งชี้ที่ 5.3 มีการรายงานผล

ประเด็นคำถามที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพ
ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ให้มีประสิทธิภาพควรดำเนินการอย่างไร

ข้อที่ 4 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพ
ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ให้มีประสิทธิภาพควรดำเนินการอย่างไร

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้เวลาในการเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในครั้งนี้

แบบประเมินสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ
เกี่ยวกับการยืนยันองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วม
ในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง

1. แบบประเมินนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. การสนทนากลุ่มครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อยืนยันองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้สังเคราะห์ห้วงองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วมได้องค์ประกอบ จำนวน 5 องค์ประกอบ ได้แก่
 - องค์ประกอบที่ 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์
 - องค์ประกอบที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
 - องค์ประกอบที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ
 - องค์ประกอบที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
 - องค์ประกอบที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม
4. แบบประเมินนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิ
 - ตอนที่ 2 แบบประเมินฉบับนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านอย่างยิ่งและข้อมูลนี้จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก

ขอบขอบพระคุณที่ท่านให้ความร่วมมือในการสนทนากลุ่ม

นายสมชาย โปธ์ศรี

นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม

ชื่อ-สกุล :

ตำแหน่ง :

สังกัด :

วุฒิการศึกษาสูงสุด :

สาขาวิชา :

ประสบการณ์ในการบริหารงาน :

ตอนที่ 2 แบบประเมินองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง

1. แบบประเมินฉบับนี้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยพิจารณาตามเกณฑ์ดังนี้

5 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความหรือรายการนั้นมากที่สุด

4 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความหรือรายการนั้นมาก

3 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความหรือรายการนั้นปานกลาง

2 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความหรือรายการนั้นน้อย

1 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความหรือรายการนั้นน้อยที่สุด

2. ให้ท่านทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ข้อที่	แบบประเมินองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การมีส่วนร่วม	ระดับความคิดเห็น								
		5	4	3	2	1				
องค์ประกอบที่ 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์										
1	ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 มีการกำหนดกลยุทธ์									
2	ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม									
3	ตัวบ่งชี้ที่ 1.3 มีการคิดเชิงอนาคต									

ข้อที่	แบบประเมินองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การมีส่วนร่วม	ระดับความคิดเห็น								
		5	4	3	2	1				
องค์ประกอบที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ										
1	ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 มีการกำหนดทางเลือก									
2	ตัวบ่งชี้ที่ 2.2 มีการตัดสินใจโดยใช้หลักเหตุผล									
3	ตัวบ่งชี้ที่ 2.3 มีการตัดสินใจสั่งการ									
องค์ประกอบที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ										
1	ตัวบ่งชี้ที่ 3.1 มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน									
2	ตัวบ่งชี้ที่ 3.2 มีสมรรถนะในการปฏิบัติงาน									
องค์ประกอบที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์										
1	ตัวบ่งชี้ที่ 4.1 มีแหล่งเรียนรู้ในชุมชน									
2	ตัวบ่งชี้ที่ 4.2 มีการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้เรียน									
องค์ประกอบที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตาม										
1	ตัวบ่งชี้ที่ 5.1 มีการวางแผนติดตาม									
2	ตัวบ่งชี้ที่ 5.2 มีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล									
3	ตัวบ่งชี้ที่ 5.3 มีการรายงานผล									

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านเสียสละเวลาอันมีค่าในการตอบแบบประเมินครั้งนี้

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2566

สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา
และครูที่รับผิดชอบงานประกัน
คุณภาพการศึกษา

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย

เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยในการศึกษาปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
 2. วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 3. แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - ตอนที่ 3 ความคิดเห็นหรือการให้ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม
 4. ขอความกรุณาตอบคำถามให้ครบทุกข้อ เพราะคำตอบของท่านเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิเคราะห์ในการบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว การตอบคำถามของท่านถือเป็นความลับ ซึ่งจะไม่กระทบต่อท่านและหน่วยงานของท่านแต่อย่างใด
- ขอขอบคุณท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้อย่างดียิ่ง

นายสมชาย โพธิ์ศรี

นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต (กศ.ด.)

สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับข้อมูลของท่าน

1. เพศ

- () ชาย () หญิง

2. สถานภาพ

- () ผู้บริหารสถานศึกษา
 () ครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา
 () อื่นๆ โปรดระบุ.....

3. อายุ

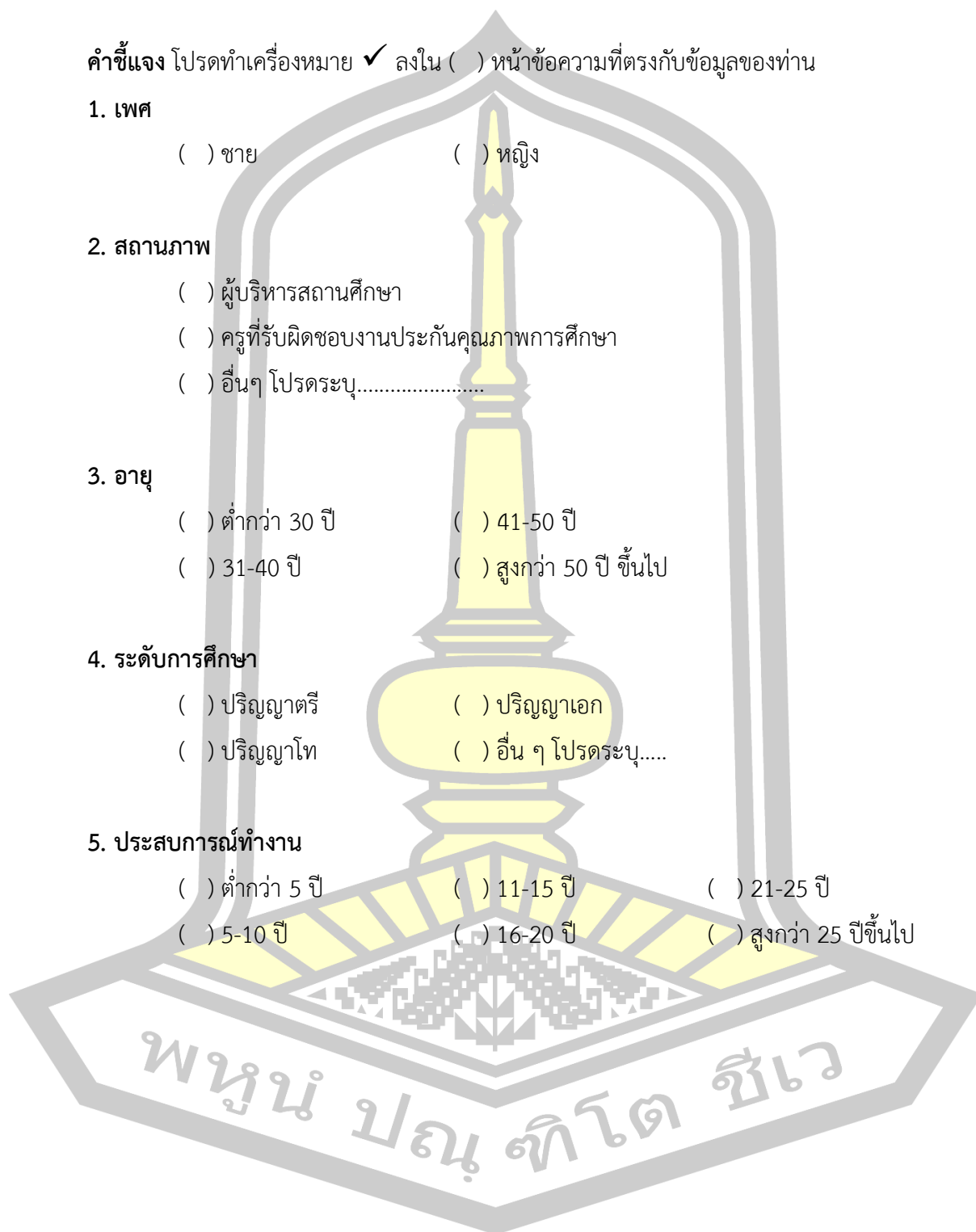
- () ต่ำกว่า 30 ปี () 41-50 ปี
 () 31-40 ปี () สูงกว่า 50 ปี ขึ้นไป

4. ระดับการศึกษา

- () ปริญญาตรี () ปริญญาเอก
 () ปริญญาโท () อื่น ๆ โปรดระบุ.....

5. ประสบการณ์ทำงาน

- () ต่ำกว่า 5 ปี () 11-15 ปี () 21-25 ปี
 () 5-10 ปี () 16-20 ปี () สูงกว่า 25 ปีขึ้นไป

ข้อ	สภาพการปฏิบัติ	ระดับการมีส่วนร่วม									
		สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
3	การประชุมวางแผนกำหนดค่าเป้าหมาย ความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษาทุกปี										
4	การมีส่วนร่วมในการประกาศใช้มาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษาและมีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ในหลายรูปแบบ										
ตัวบ่งชี้ 1.2 มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม											
5	การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา เพื่อนำมาใช้เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนา คุณภาพผู้เรียน										
6	การวิเคราะห์สภาพบริบททั่วไปของสถานศึกษา เพื่อนำมาใช้เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาครู										
7	การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการจัด บรรยากาศ การทำความสะอาดสถานที่ และบริเวณต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา										
8	การวิเคราะห์วัสดุอุปกรณ์ในการสนับสนุน ส่งเสริม การจัดหาสื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยี เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภายใน สถานศึกษา										
9	การมีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศในการ ทำงานที่มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน										
10	การวิเคราะห์งบประมาณเพื่อสนับสนุน ในการจัดนิทรรศการ การผลิตสื่อการเรียน การสอนทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน										
11	การมีส่วนร่วมในการจัดสรรงบประมาณ ตามแผนปฏิบัติการประจำปี โดยเน้นความประหยัดและคุ้มค่า										

ข้อ	สภาพการปฏิบัติ	ระดับการมีส่วนร่วม									
		สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ตัวบ่งชี้ 5.3 มีการรายงานผล											
59	มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการรวบรวม เพื่อจัดทำรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR)										
60	การมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินที่ได้จากรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ที่ผ่านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ กำหนดเป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา										
61	การนำผลการประกันคุณภาพภายนอก (สมศ.) ใช้เป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา										
62	รับทราบผลการติดตาม ตรวจสอบโครงการตามแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนในปีงบประมาณต่อไป										
63	การมีส่วนร่วมในการประชุมผู้ปกครองนักเรียนเพื่อรับทราบผลการดำเนินงานของสถานศึกษา										
64	การประชาสัมพันธ์ข่าวสารความเคลื่อนไหวของสถานศึกษาให้ชุมชนได้ทราบ										

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นหรือการให้ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง ท่านแสดงความคิดเห็นตามความเป็นจริงเกี่ยวกับ สภาพปัญหาและข้อเสนอแนะ
ในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์

สภาพปัญหา

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

สภาพปัญหา

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

สภาพปัญหา

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

พจน ปรณ ทิโต สีเว

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

สภาพปัญหา

.....
.....

ข้อเสนอแนะ

.....
.....

5. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม

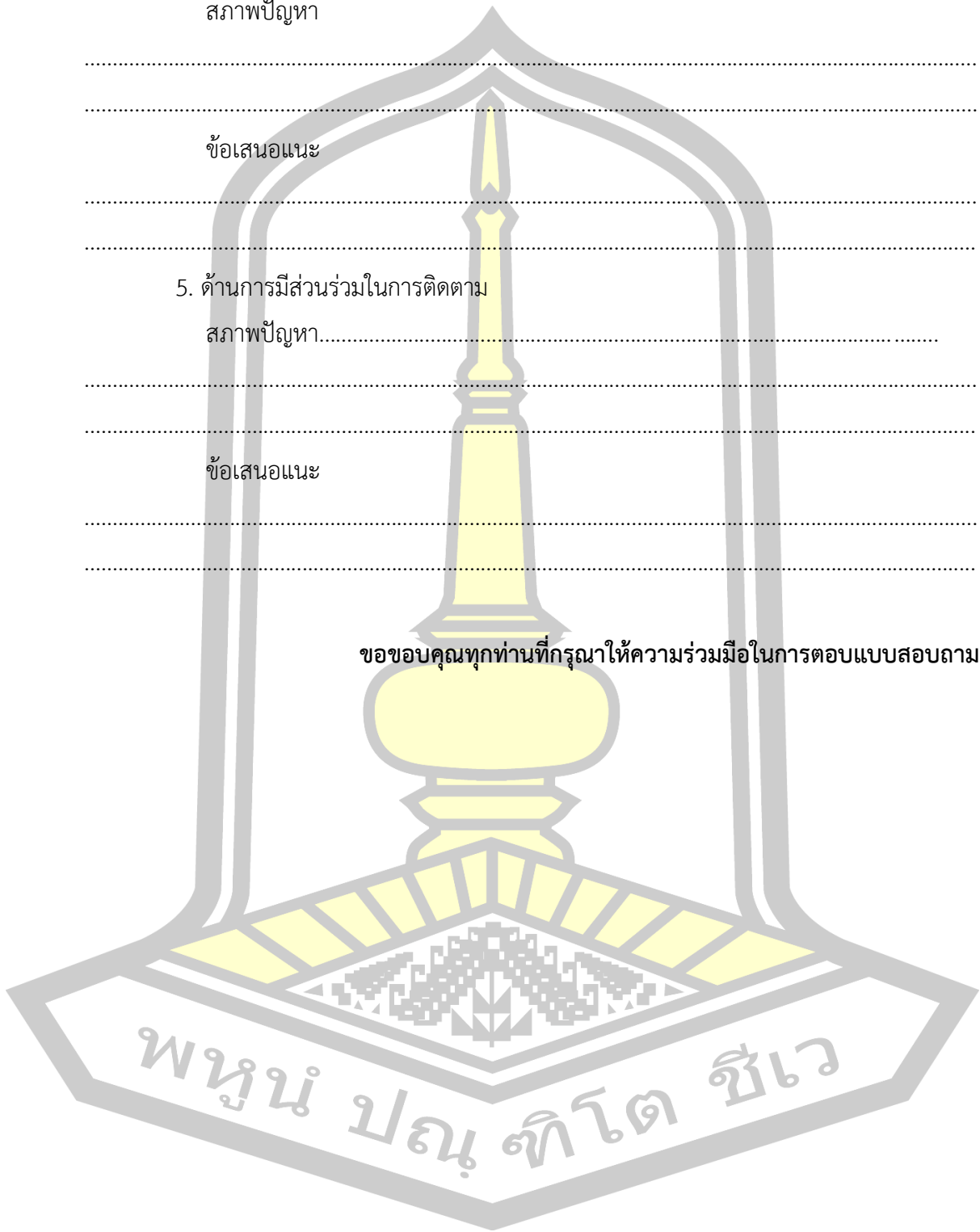
สภาพปัญหา.....

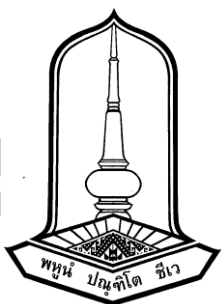
.....
.....

ข้อเสนอแนะ

.....
.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

แบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย (Case study)

เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การศึกษาฐานสถานศึกษาที่มีรูปแบบการบริหารจัดการด้านการประกันคุณภาพ
หรือสถานศึกษาซึ่งมีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ที่ได้รับรางวัล IQA AWARD

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยในการศึกษาปริญญาโทชั้นบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
2. วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. แบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์
ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ที่สถานศึกษาได้รับรางวัล IQA AWARD จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ
4. ขอความกรุณาตอบคำถามให้ครบทุกข้อ เพราะคำตอบของท่านเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิเคราะห์ในการบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว การตอบคำถามของท่านถือเป็นความลับ ซึ่งจะไม่กระทบต่อท่านและหน่วยงานของท่านแต่อย่างใด
ขอขอบคุณท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้อย่างดียิ่ง

นายสมชาย โปธ์ศรี

นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต (กศ.ด.)
สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ชื่อผู้ถูกสัมภาษณ์ :

ตำแหน่ง :

หน่วยงาน/สถานศึกษา :

อายุ :

ระดับการศึกษา :

ประสบการณ์ทำงาน:

ภารกิจบทบาทหน้าที่ภายในสถานศึกษา :

ตอนที่ 2 การสัมภาษณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice)
ที่สถานศึกษาได้รับรางวัล IQA AWARD จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ประเด็นการสัมภาษณ์ ดังนี้

คำถาม : ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติในประเด็นต่อไปนี้อย่างไร?

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์

1.1 มีการกำหนดกลยุทธ์

- 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ โดยมุ่งเน้นที่คุณภาพของผู้เรียน
- 2) การมีส่วนร่วมในการประชุมวางแผนเพื่อกำหนดค่าเป้าหมายในการจัดทำมาตรฐาน

ของสถานศึกษา

1.2 มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม

- 1) การวิเคราะห์สภาพบริบทของสถานศึกษาเพื่อนำมาใช้เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
- 2) การจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ ภายในสถานศึกษา
- 3) การสนับสนุนส่งเสริม จัดหาสื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ภายในสถานศึกษา

1.3 มีการคิดเชิงอนาคต

- 1) การกำหนดค่าเป้าหมายของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
- 2) การจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

และชุมชน

3) การกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและบริบทของท้องถิ่น

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2.1 มีการกำหนดทางเลือก

1) การสนับสนุนให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาสื่อวัตกรรมการอ่านออกเขียนได้ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

2) การกำหนดทิศทางแผนปฏิบัติการประจำปีและโครงการที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

2.2 มีการตัดสินใจโดยใช้เหตุผล

1) การพิจารณาโครงการต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาของผู้เรียน

2) การพิจารณาให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการรับย้ายของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

3) การพิจารณาให้ข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการเกี่ยวกับงบประมาณของสถานศึกษา

4) การให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา

5) การพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ ในการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

2.3 มีการตัดสินใจสั่งการ

1) การวิเคราะห์ผู้เรียนหรือเด็กรายบุคคลเพื่อหาแนวทางในการช่วยเหลือ

2) การรับทราบปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นขึ้นภายในสถานศึกษาและหาแนวทางแก้ไข

3) การศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ของสถานศึกษาเพื่อนำมาใช้เป็นฐานข้อมูลเพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาให้ สถานศึกษา มีคุณภาพ

4) การศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ของสถานศึกษาเพื่อนำมาใช้เป็นฐานข้อมูลเพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาให้ ผู้เรียน เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุขและมีคุณภาพ

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

3.1 มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

- 1) การสร้างความสัมพันธ์ในการทำงานระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน
- 2) การปฏิบัติงานร่วมกันกับสถานศึกษาทำให้เกิดความรัก ความสามัคคี ระหว่างผู้บริหาร ครู นักเรียนและชุมชน
- 3) การสร้างขวัญให้กำลังใจในการทำงานและยกย่องเชิดชูเกียรติแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาเนื่องในวันสำคัญ
- 4) การสนับสนุนส่งเสริมการดำเนินงานเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

4.1 มีแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

- 1) การประสานความร่วมมือหรือขอความอนุเคราะห์จากบุคคลหรือหน่วยงานภายในเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- 2) การให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
- 3) การสนับสนุนและ อำนวยความสะดวกสถานที่ในการใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน

4.2 มีการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้เรียน

- 1) การสนับสนุนส่งเสริมเกี่ยวกับค่านิยมให้กับผู้เรียนและชุมชน
- 2) การสนับสนุนทุนการศึกษาให้ผู้เรียนตามความเหมาะสม
- 3) การสนับสนุน สื่อวัสดุ อุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับสถานศึกษา
- 4) การประชาสัมพันธ์ สนับสนุน ส่งเสริมให้กับเด็กในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 5) การส่งเสริม การเฝ้าระวังป้องกันนักเรียนให้มีความปลอดภัยจากสารเสพติดให้โทษ

5. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม

5.1 มีการวางแผนติดตาม

- 1) การกำหนดวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการวางแผนติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษา
- 2) การวางแผนในการกำกับติดตามโครงการตามแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา
- 3) การวางแผนในการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา

5.2 มีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) การมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการในการประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 2) การมีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการตรวจสอบ ให้คำแนะนำในการปฏิบัติงานของสถานศึกษาเป็นประจำทุกปี

5.3 มีการรายงานผล

- 1) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดทำรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR)
- 2) รับทราบและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา
- 3) รับทราบผลการติดตาม ตรวจสอบโครงการตามแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนในปีงบประมาณต่อไป
- 4) การมีส่วนร่วมในการประชุมผู้ปกครองนักเรียนเพื่อรับทราบผลการดำเนินงานของสถานศึกษา
- 5) การประชาสัมพันธ์ข่าวสารความเคลื่อนไหวของสถานศึกษาให้ชุมชนได้ทราบ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นหรือการให้ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง ให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมตามความคิดเห็นของท่าน

1. ท่านคิดว่าสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษา ในประเด็นต่อไปนี้เป็นอย่างไร
2. ท่านคิดว่าสภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษา ในประเด็นต่อไปนี้เป็นอย่างไร

ขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

พูน ปรณ ทิโต ชีเว

แบบประเมิน

รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ : สัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ Connoisseurship)

คำชี้แจง

1. เครื่องมือที่ใช้ในครั้งนี้เป็นแบบประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในประเด็นความเหมาะสม ความเป็นไปได้และการใช้ประโยชน์
 2. กรอบการประเมิน 4 ประเด็น ได้แก่ มีความถูกต้อง มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และมีการใช้ประโยชน์ ของรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 3. แบบประเมินฉบับนี้ แยกออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิ ตอนที่ 2 การประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) และ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
 4. โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความคิดเห็นแต่ละช่อง โดยกำหนดคะแนน ดังนี้
 - 5 หมายถึง มีการใช้ประโยชน์/ความเป็นไปได้/มีความเหมาะสม /มีความถูกต้องมากที่สุด
 - 4 หมายถึง มีการใช้ประโยชน์/ความเป็นไปได้/มีความเหมาะสม/มีความถูกต้องมาก
 - 3 หมายถึง มีการใช้ประโยชน์/ความเป็นไปได้/มีความเหมาะสม/มีความถูกต้องปานกลาง
 - 2 หมายถึง มีการใช้ประโยชน์/ความเป็นไปได้/มีความเหมาะสม/มีความถูกต้องน้อย
 - 1 หมายถึง มีการใช้ประโยชน์/ความเป็นไปได้/มีความเหมาะสม/มีความถูกต้องน้อยที่สุด
- ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดีและขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

นายสมชาย โพธิ์ศรี

นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรการศึกษาดุซงฎิบัณฑิต (กศ.ด.)

สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิ

ชื่อ-สกุล.....ตำแหน่ง.....

สังกัด/หน่วยงาน.....หมายเลขโทรศัพท์.....

ตอนที่ 2 การประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

	มีความถูกต้อง					มีความเหมาะสม					มีความเป็นไปได้					มีการใช้ประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
บทที่ 1 หลักสูตรการพัฒนา รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน																				
การศึกษาขั้นพื้นฐาน																				
1. หลักการและเหตุผล																				
(1)	1.1 ความจำเป็นในการพัฒนารูปแบบ																			
(2)	1.2 มีความชัดเจนแสดงถึงความต้องการในการพัฒนา																			
(3)	2. หลักการ ครอบคลุมตรงกลุ่มเป้าหมาย																			
3. เป้าหมาย																				
(4)	3.1 มีความชัดเจน																			
(5)	3.2 สอดคล้องกับผู้เข้ารับการพัฒนา																			

ตอนที่ 2 การประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

	มีความถูกต้อง					มีความเหมาะสม					มีความเป็นไปได้					มีการใช้ประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
รายการประเมิน																				
4. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร																				
(6)	4.1 มีความชัดเจนตรงประเด็น																			
(7)	4.2 ความสอดคล้องกับสภาพบริบทของสถานศึกษาขนาดเล็ก																			
5. ผู้เข้ารับการพัฒนา																				
(8)	ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากรภายในสถานศึกษา																			
6. ระยะเวลา																				
(9)	6.1 ระยะเวลาดำเนินการตามหลักสูตร 4 สัปดาห์																			
(10)	6.2 จำนวน 120 ชั่วโมง																			
7. โครงสร้างและขอบข่ายเนื้อหาของหลักสูตร																				
(11)	7.1 จำนวนหน่วยหรือประเด็นการพัฒนา																			
(12)	7.2 ระยะเวลา จำนวนชั่วโมง																			

ตอนที่ 2 การประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

	มีความถูกต้อง					มีความเหมาะสม					มีความเป็นไปได้					มีการใช้ประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
รายการประเมิน																				
8. ขอบข่ายเนื้อหาของหลักสูตร																				
(13)																				
	8.1 จำนวนหน่วยพัฒนา																			
(14)																				
	8.2 เนื้อหาสาระ																			
9. สื่อที่ใช้ในการพัฒนา																				
(15)																				
	9.1 เอกสารประกอบ																			
(16)																				
	9.2 ใบกิจกรรม																			
(17)																				
	9.3 PowerPoint																			
(18)																				
	9.4 การถอดบทเรียนผ่าน Learning Log																			
(19)																				
	9.5 การศึกษาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)																			
10. การบูรณาการเรียนรู้อะหว่างปฏิบัติจริง																				
(20)																				
	10.1 แนวทางการจัดกิจกรรม																			
(21)																				
	10.2 สื่อ นวัตกรรมหรือแหล่งเรียนรู้																			

ตอนที่ 2 การประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) (ต่อ)

	มีความถูกต้อง					มีความเหมาะสม					มีความเป็นไปได้					มีการใช้ประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
รายการประเมิน																				
11. รูปแบบการพัฒนา																				
(22)	มีความหลากหลาย เช่น การประชุม การแสดงบทบาทสมมติ การระดมสมอง การศึกษาดูงาน การสรุปผลการศึกษานอกสถานที่ การสรุปผลการศึกษา ในแต่ละเนื้อหาหน่วยการเรียนรู้เทคนิค Graphic Review และบันทึกการเรียนรู้ (Learning Log)																			
12. การประเมินผล																				
(23)	12.1 การประเมินก่อนการพัฒนา																			
(24)	12.2 การประเมินระหว่างการพัฒนา																			
(25)	12.3 การประเมินหลังการพัฒนา																			

ตอนที่ 2 การประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) (ต่อ)

	มีความถูกต้อง					มีความเหมาะสม					มีความเป็นไปได้					มีการใช้ประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
รายการประเมิน																				
บทที่ 2 แนวทางการพัฒนาตามหลักสูตรการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก																				
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน																				
(26)																				
	1. แนวทางการดำเนินการพัฒนา																			
	2. คำแนะนำสำหรับวิทยากร																			
(27)																				
	2.1 การเตรียมการก่อนการพัฒนา																			
(28)																				
	2.2 ระหว่างการพัฒนา																			
(29)																				
	2.3 หลังการพัฒนา																			
(30)																				
	3. กระบวนการพัฒนา																			
(31)																				
	4. ตารางการพัฒนา																			

ตอนที่ 2 การประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) (ต่อ)

	มีความถูกต้อง					มีความเหมาะสม					มีความเป็นไปได้					มีการใช้ประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
รายการประเมิน																				
บพที่ 3 แนวทางการดำเนินการพัฒนา																				
หน่วยที่ 1 การมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์																				
(32)																				
	1.1 เหตุผลและความจำเป็น																			
(33)																				
	1.2 ตารางแสดงข้อมูลแนวทางการพัฒนา																			
(34)																				
	1.3 ใบงานที่ 1																			
หน่วยที่ 2 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ																				
(35)																				
	2.1 เหตุผลและความจำเป็น																			
(36)																				
	2.2 ตารางแสดงข้อมูลแนวทางการพัฒนา																			
(37)																				
	2.3 ใบงานที่ 2																			
หน่วยที่ 3 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ																				
(38)																				
	3.1 เหตุผลและความจำเป็น																			
(39)																				
	3.2 ตารางแสดงข้อมูลแนวทางการพัฒนา																			
(40)																				
	3.3 ใบงานที่ 3																			

ตอนที่ 2 การประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) (ต่อ)

	มีความถูกต้อง					มีความเหมาะสม					มีความเป็นไปได้					มีการใช้ประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
รายการประเมิน																				
หน่วยที่ 4 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์																				
(41)	4.1 เหตุผลและความจำเป็น																			
(42)	4.2 ตารางแสดงข้อมูลแนวทางการพัฒนา																			
(43)	4.3 ใบบางที่ 4																			
หน่วยที่ 5 การมีส่วนร่วมในการติดตาม																				
(44)	5.1 เหตุผลและความจำเป็น																			
(45)	5.2 ตารางแสดงข้อมูลแนวทางการพัฒนา																			
(46)	5.3 ใบบางที่ 5																			
หน่วยที่ 6 และ หน่วยที่ 7																				
(47)	6.1 การพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพ การฝึกประสบการณ์โดยการศึกษาดูงาน																			
(48)	6.2 ใบบางที่ 6																			

ตอนที่ 2 การประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) (ต่อ)

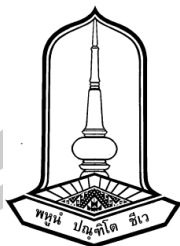
	มีความถูกต้อง					มีความเหมาะสม					มีความเป็นไปได้					มีการใช้ประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
รายการประเมิน																				
หน่วยที่ 8 การสังเคราะห์วิธีการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็กที่เหมาะสม																				
(49)	8.1 คำแนะนำสำหรับผู้เข้ารับการพัฒนา																			
(50)	8.2 คำชี้แจงในการแบ่งกลุ่มทำงาน																			
(51)	8.3 คำแนะนำในการอภิปรายกลุ่ม																			
(52)	8.4 ผลงานที่คาดหวังจากการสังเคราะห์วิธีการพัฒนา การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพ ของสถานศึกษาขนาดเล็ก																			
(53)	8.5 การสรุปผลการเรียนรู้ด้วยเทคนิค Graphic Review การทบทวนด้วยภาพ																			

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ตำแหน่ง.....(...../...../.....)

แบบประเมินความพึงพอใจ

หลักสูตรการพัฒนา เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพ ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง

1. แบบประเมินฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยในการศึกษาปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
 2. วัตถุประสงค์ เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อหลักสูตรการพัฒนา เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 3. แบบประเมินความพึงพอใจ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 ประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - ตอนที่ 3 ความคิดเห็นหรือการให้ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม
 4. ขอความกรุณาตอบคำถามให้ครบทุกข้อ เพราะคำตอบของท่านเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิเคราะห์ในการบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว การตอบคำถามของท่านถือเป็นความลับ ซึ่งจะไม่กระทบต่อท่านและหน่วยงานของท่านแต่อย่างใด
- ขอขอบคุณท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้เป็นอย่างดี

นายสมชาย โพธิ์ศรี

นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต (กศ.ด.)

สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับข้อมูลของท่าน

1. เพศ

- () ชาย () หญิง

2. สถานภาพ

- () ผู้บริหารสถานศึกษา
 () ครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา
 () อื่นๆ โปรดระบุ.....

3. อายุ

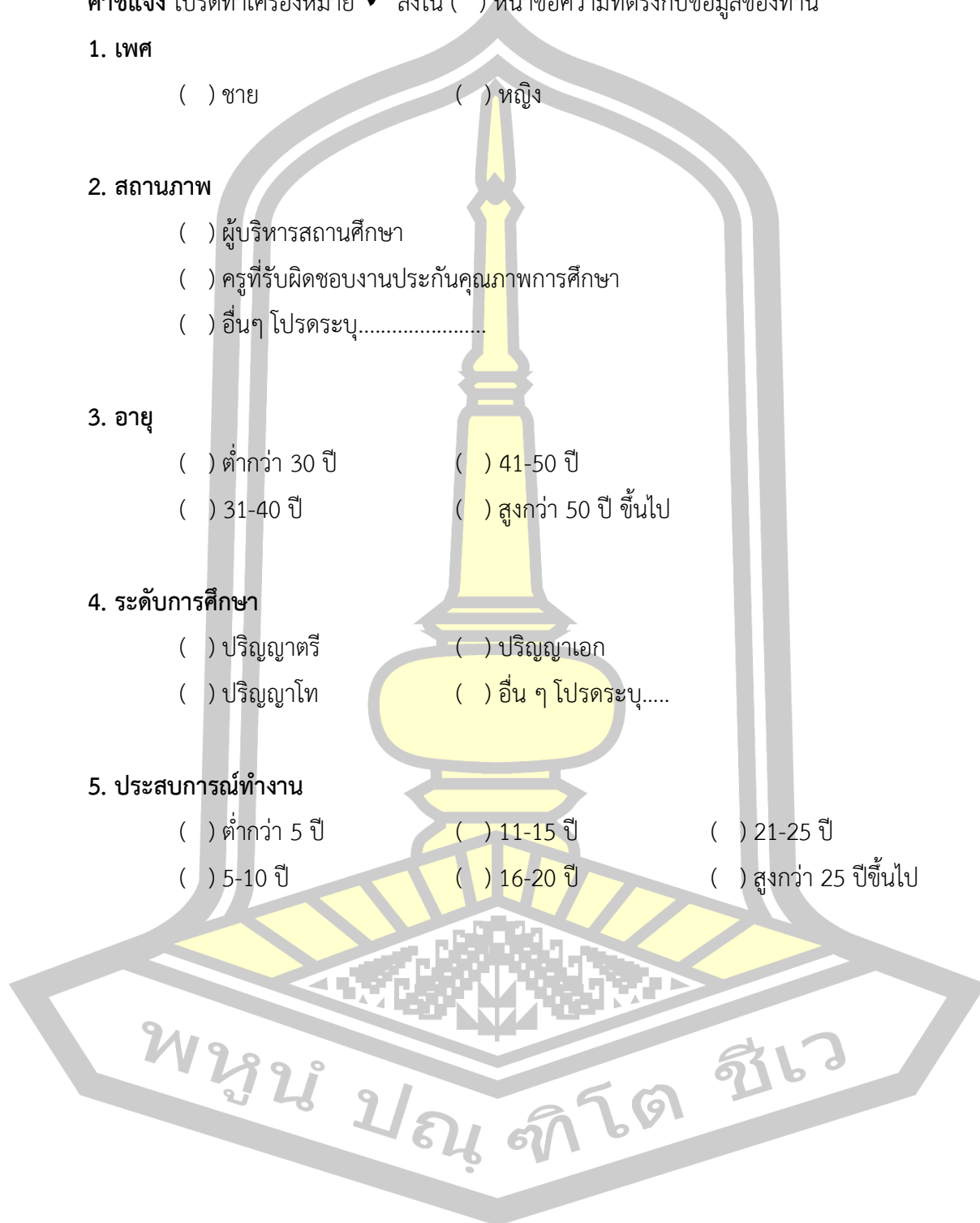
- () ต่ำกว่า 30 ปี () 41-50 ปี
 () 31-40 ปี () สูงกว่า 50 ปี ขึ้นไป

4. ระดับการศึกษา

- () ปริญญาตรี () ปริญญาเอก
 () ปริญญาโท () อื่น ๆ โปรดระบุ.....

5. ประสบการณ์ทำงาน

- () ต่ำกว่า 5 ปี () 11-15 ปี () 21-25 ปี
 () 5-10 ปี () 16-20 ปี () สูงกว่า 25 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อหลักสูตรการพัฒนา
เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับตามระดับความคิดเห็นของท่าน โดยกำหนด
คะแนนดังนี้

- 5 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับ มากที่สุด
4 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับ มาก
3 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับ ปานกลาง
2 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับ น้อย
1 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ข้อ	ประเด็นข้อความ	ระดับความพึงพอใจ									
		ก่อนการอบรม					หลังการอบรม				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1	เอกสารประกอบการอบรม										
2	รูปแบบการนำเสนอ										
3	ความพร้อมสถานที่จัดอบรม										
4	พิธีการเป็นไปตามลำดับขั้นตอน										
5	ระยะเวลาในการอบรมเชิงปฏิบัติการ										
6	เนื้อหา สาระ ประกอบการอบรม										
7	รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แบบรวมพลัง										
8	กระบวนการสังเกตชั้นเรียน										
9	กระบวนการสะท้อนผล										
10	สื่อประกอบการอบรมหลากหลายน่าสนใจ										
11	การมีส่วนร่วมของผู้เข้ารับการอบรม ในแต่ละกิจกรรม										

ตอนที่ 2 แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อหลักสูตรการพัฒนา
เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

ข้อ	ประเด็นข้อความถาม	ระดับความพึงพอใจ									
		ก่อนการอบรม					หลังการอบรม				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
12	บรรยากาศการแลกเปลี่ยนเรียนรู้										
13	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมภายในสถานศึกษา										
14	การนำไปใช้ในการพัฒนาในสถานศึกษา										
15	องค์ประกอบในการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยรวมมีความเหมาะสม										

ตอนที่ 3 ข้อเสนอหรือความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

**แบบประเมินความเหมาะสมก่อนและหลังการใช้รูปแบบ
การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
(สำหรับโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย)**

คำชี้แจง

1. เครื่องมือที่ใช้ในครั้งนี้เป็นแบบประเมินความเหมาะสมก่อนและหลังการรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในประเด็นความเหมาะสม ความเป็นไปได้และการใช้ประโยชน์
2. แบบประเมินฉบับนี้ แยกออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน ตอนที่ 2 การประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) และ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
3. โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความคิดเห็นแต่ละช่อง โดยกำหนดคะแนน ดังนี้
 - 5 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด
 - 4 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก
 - 3 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง
 - 2 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย
 - 1 หมายถึง มีมีความเหมาะสมน้อยที่สุด
 ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดีและขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

นายสมชาย โพธิ์ศรี

นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต (กศ.ด.)

สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิ

ชื่อ-สกุล.....ตำแหน่ง.....

สังกัด/หน่วยงาน.....หมายเลขโทรศัพท์.....

ตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมก่อนและหลังการใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

รายการประเมิน	มีความเหมาะสม									
	ก่อนใช้รูปแบบ					หลังใช้รูปแบบ				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
บทที่ 1 หลักสูตรการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน										
1. หลักการและเหตุผล										
(1)	1.1 ความจำเป็นในการพัฒนารูปแบบ									
(2)	1.2 มีความชัดเจนแสดงถึงความต้องการในการพัฒนา									
(3)	2. หลักการ ครอบคลุมตรงกลุ่มเป้าหมาย									
3. เป้าหมาย										
(4)	3.1 มีความชัดเจน									
(5)	3.2 สอดคล้องกับผู้เข้ารับการพัฒนา									
4. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร										
(6)	4.1 มีความชัดเจนตรงประเด็น									
(7)	4.2 ความสอดคล้องกับสภาพบริบทของสถานศึกษาขนาดเล็ก									
5. ผู้เข้ารับการพัฒนา										
(8)	ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูผู้สอนและบุคลากรภายในสถานศึกษา									

ตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมก่อนและหลังการใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
ประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) (ต่อ)

รายการประเมิน	มีความเหมาะสม									
	ก่อนใช้รูปแบบ					หลังใช้รูปแบบ				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
6. ระยะเวลา										
(9) 6.1 ระยะเวลาดำเนินการตามหลักสูตร 4 สัปดาห์										
(10) 6.2 จำนวน 120 ชั่วโมง										
7. โครงสร้างและขอบข่ายเนื้อหาของหลักสูตร										
(11) 7.1 จำนวนหน่วยหรือประเด็นการพัฒนา										
(12) 7.2 ระยะเวลา จำนวนชั่วโมง										
8. ขอบข่ายเนื้อหาสาระของหลักสูตร										
(13) 8.1 จำนวนหน่วยพัฒนา										
(14) 8.2 เนื้อหาสาระ										
9. สื่อที่ใช้ในการพัฒนา										
(15) 9.1 เอกสารประกอบ										
(16) 9.2 ใบกิจกรรม										
(17) 9.3 PowerPoint										
(18) 9.4 การถอดบทเรียนผ่าน Learning Log										
(19) 9.5 การศึกษาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)										
10. การบูรณาการการเรียนรู้ระหว่างปฏิบัติจริง										
(20) 10.1 แนวทางการจัดกิจกรรม										
(21) 10.2 สื่อ นวัตกรรมหรือแหล่งเรียนรู้										

ตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมก่อนและหลังการใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
ประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) (ต่อ)

รายการประเมิน	มีความเหมาะสม									
	ก่อนใช้รูปแบบ					หลังใช้รูปแบบ				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
บทที่ 3 แนวทางการดำเนินการพัฒนา										
หน่วยที่ 1 การมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์										
(32)	1.1	เหตุผลและความจำเป็น								
(33)	1.2	ตารางแสดงข้อมูลแนวทางการพัฒนา								
(34)	1.3	ใบงานที่ 1								
หน่วยที่ 2 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ										
(35)	2.1	เหตุผลและความจำเป็น								
(36)	2.2	ตารางแสดงข้อมูลแนวทางการพัฒนา								
(37)	2.3	ใบงานที่ 2								
หน่วยที่ 3 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ										
(38)	3.1	เหตุผลและความจำเป็น								
(39)	3.2	ตารางแสดงข้อมูลแนวทางการพัฒนา								
(40)	3.3	ใบงานที่ 3								
หน่วยที่ 4 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์										
(41)	4.1	เหตุผลและความจำเป็น								
(42)	4.2	ตารางแสดงข้อมูลแนวทางการพัฒนา								
(43)	4.3	ใบงานที่ 4								
หน่วยที่ 5 การมีส่วนร่วมในการติดตาม										
(44)	5.1	เหตุผลและความจำเป็น								
(45)	5.2	ตารางแสดงข้อมูลแนวทางการพัฒนา								
(46)	5.3	ใบงานที่ 5								

ตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมก่อนและหลังการใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
ประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) (ต่อ)

รายการประเมิน	มีความเหมาะสม									
	ก่อนใช้รูปแบบ					หลังใช้รูปแบบ				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
หน่วยที่ 6 และ หน่วยที่ 7										
(47) 6.1 การพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพ การฝึกประสบการณ์โดยการศึกษาดูงาน										
(48) 6.2 ใบงานที่ 6										
หน่วยที่ 8 การสังเคราะห์วิธีการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของ สถานศึกษาขนาดเล็กที่เหมาะสม										
(49) 8.1 คำแนะนำสำหรับผู้เข้ารับการพัฒนา										
(50) 8.2 คำชี้แจงในการแบ่งกลุ่มทำงาน										
(51) 8.3 คำแนะนำในการอภิปรายกลุ่ม										
(52) 8.4 ผลงานที่คาดหวังจากการสังเคราะห์ วิธีการพัฒนาการมีส่วนร่วม ในการดำเนินงานประกันคุณภาพ ของสถานศึกษาขนาดเล็ก										
(53) 8.5 การสรุปผลการเรียนรู้ด้วยเทคนิค Graphic Review การทบทวนด้วยภาพ										

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

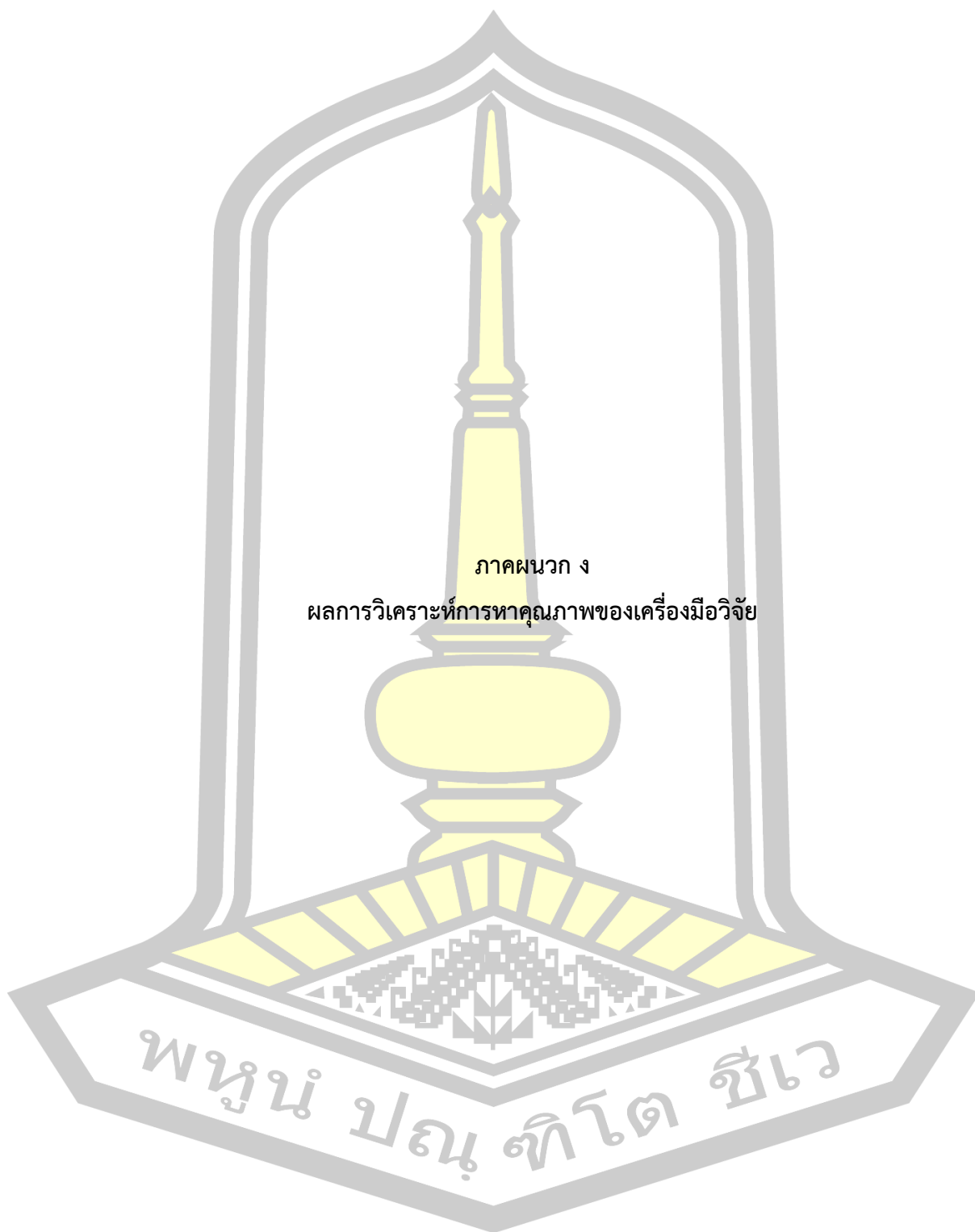
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ตำแหน่ง.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ภาคผนวก ง

ผลการวิเคราะห์การหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

พหุ ประถมศึกษา ชัยเว

ผลการวิเคราะห์การหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ชื่องาน : รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำหรับการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือที่ใช้

ในงานวิจัย ศูนย์บริการวิชาการและเผยแพร่นวัตกรรมทางการศึกษาและภาควิชาวิจัยและพัฒนา

การศึกษา RESEARCH TOOLS ANALYSIS PROGRAM : RTAP

เว็บไซต์ <http://edurtap.msu.ac.th/rtapapp/>

สำหรับผู้ประเมิน/ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ที่มีข้อสอบทั้งหมด จำนวน 64 ข้อ

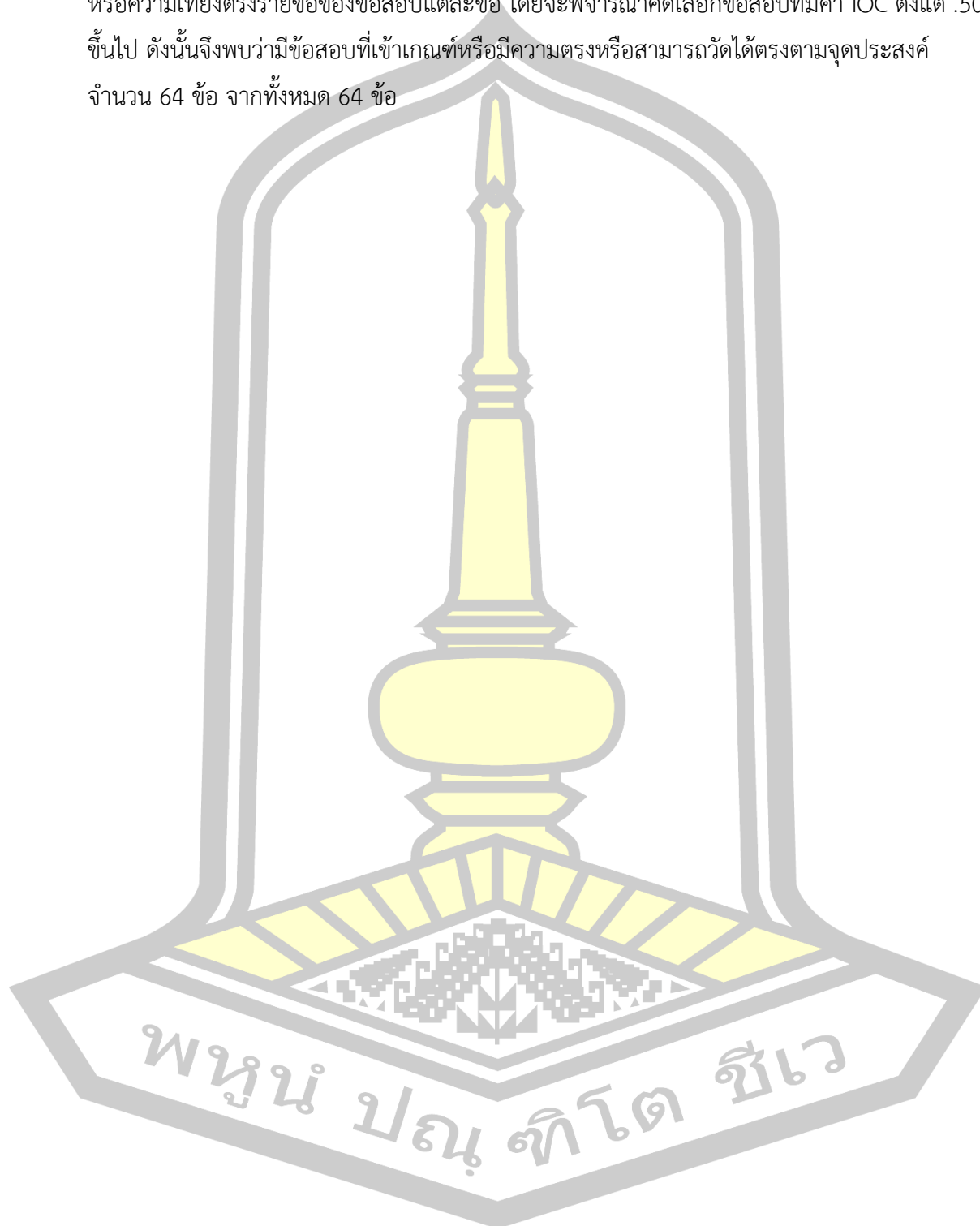
สรุปผลจากการวิเคราะห์พบว่า มีข้อสอบที่ใช้ได้ จำนวน 64 ข้อ และไม่มีข้อสอบที่ต้องตัดทิ้ง/ปรับปรุง

ตารางสำหรับเตรียมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ค่า IOC						ผลการวิเคราะห์		
ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม คะแนน	ค่าIOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
2	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
3	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
4	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
5	0	1	1	0	1	3	0.60	ใช้ได้
6	1	1	1	0	1	4	0.80	ใช้ได้
7	1	1	1	0	1	4	0.80	ใช้ได้
8	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
9	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
10	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
11	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
12	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
13	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
14	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้

ตารางสำหรับเตรียมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ค่า IOC						ผลการวิเคราะห์		
ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม คะแนน	ค่าIOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
15	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
16	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
17	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
18	1	1	1	0	1	4	0.80	ใช้ได้
19	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
20	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
21	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
22	1	1	0	0	1	3	0.60	ใช้ได้
23	1	1	1	0	1	4	0.80	ใช้ได้
24	1	1	1	0	1	4	0.80	ใช้ได้
25	1	1	1	0	1	4	0.80	ใช้ได้
26	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
27	1	1	0	1	1	4	0.80	ใช้ได้
28	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
29	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
30	1	1	0	1	1	4	0.80	ใช้ได้
31	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
32	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
33	1	0	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
34	1	1	1	0	1	4	0.80	ใช้ได้
35	1	1	1	0	1	4	0.80	ใช้ได้
36	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
37	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
38	1	1	0	1	1	4	0.80	ใช้ได้
39	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
40	1	1	1	0	1	4	0.80	ใช้ได้

ตารางสำหรับเตรียมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ค่า IOC						ผลการวิเคราะห์		
ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม คะแนน	ค่าIOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
41	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
42	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
43	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
44	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
45	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
46	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
47	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
48	1	1	0	1	1	4	0.80	ใช้ได้
49	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
50	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
51	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
52	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
53	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
54	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
55	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
56	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
57	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
58	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
59	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
60	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
61	1	0	1	1	0	3	0.60	ใช้ได้
62	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
63	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
64	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

จากผลการวิเคราะห์เมื่อพิจารณาที่ค่าเฉลี่ย (Mean) ซึ่งก็คือค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) หรือความเที่ยงตรงรายข้อของข้อสอบแต่ละข้อ โดยจะพิจารณาคัดเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป ดังนั้นจึงพบว่าข้อสอบที่เข้าเกณฑ์หรือมีความตรงหรือสามารถวัดได้ตรงตามจุดประสงค์ จำนวน 64 ข้อ จากทั้งหมด 64 ข้อ

สรุปผลจากการวิเคราะห์พบว่า มีข้อสอบที่ใช้ได้ จำนวน 64 ข้อ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางสำหรับเตรียมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ค่า IOC						ผลการวิเคราะห์		
ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม คะแนน	ค่าIOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
2	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
3	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
4	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
5	0	1	1	0	1	3	0.60	ใช้ได้
6	1	1	1	0	1	4	0.80	ใช้ได้
7	1	1	1	0	1	4	0.80	ใช้ได้
8	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
9	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
10	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
11	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
12	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
13	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
14	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
15	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
16	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
17	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
18	1	1	1	0	1	4	0.80	ใช้ได้
19	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
20	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
21	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
22	1	1	0	0	1	3	0.60	ใช้ได้
23	1	1	1	0	1	4	0.80	ใช้ได้
24	1	1	1	0	1	4	0.80	ใช้ได้

ตารางสำหรับเตรียมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ค่า IOC						ผลการวิเคราะห์		
ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม คะแนน	ค่าIOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
25	1	1	1	0	1	4	0.80	ใช้ได้
26	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
27	1	1	0	1	1	4	0.80	ใช้ได้
28	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
29	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
30	1	1	0	1	1	4	0.80	ใช้ได้
31	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
32	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
33	1	0	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
34	1	1	1	0	1	4	0.80	ใช้ได้
35	1	1	1	0	1	4	0.80	ใช้ได้
36	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
37	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
38	1	1	0	1	1	4	0.80	ใช้ได้
39	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
40	1	1	1	0	1	4	0.80	ใช้ได้
41	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
42	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
43	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
44	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
45	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
46	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
47	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
48	1	1	0	1	1	4	0.80	ใช้ได้
49	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
50	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้

ตารางสำหรับเตรียมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ค่า IOC						ผลการวิเคราะห์		
ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม คะแนน	ค่าIOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
51	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
52	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
53	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
54	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
55	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
56	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
57	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
58	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
59	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
60	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
61	1	0	1	1	0	3	0.60	ใช้ได้
62	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
63	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
64	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

ข้อมูลบันทึกการสัมภาษณ์

บันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์	
วันที่...8...เดือน...พฤษภาคม...พ.ศ. ...2566.....	
สถานที่/หน่วยงาน : โรงเรียนบ้านขมิ้นโนนหัวนา	
คำหลัก	บันทึกละเอียด / บันทึกพรรณนา
<p>กฎกระทรวงการประกัน คุณภาพ พ.ศ. 2561</p>	 <p>ภาพแสดงบรรยากาศภาพกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กับบุคลากรโรงเรียนบ้านขมิ้นโนนหัวนาและคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาดูงานในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโรงเรียนบ้านขมิ้นโนนหัวนา ซึ่งโรงเรียนได้ดำเนินงาน ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาสนับสนุน ส่งเสริม สร้างความ เข้มแข็งของระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาอย่าง ต่อเนื่อง ได้ดำเนินงานตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพ การศึกษา พ.ศ. 2561 รายละเอียดดังนี้</p>
บันทึกสรุป	โรงเรียนบ้านขมิ้นโนนหัวนาดำเนินการขับเคลื่อนงานประกันคุณภาพการศึกษาตามกฎกระทรวงการ ประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561

ข้อมูลบันทึกการสัมภาษณ์

บันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์	
วันที่...8...เดือน...พฤษภาคม...พ.ศ. ...2566.....	
สถานที่/หน่วยงาน : โรงเรียนบ้านขมิ้นโนนหัวนา	
คำหลัก	บันทึกละเอียด / บันทึกพรรณนา
<ul style="list-style-type: none"> - ข้อมูลพื้นฐาน - วิธีการดำเนินงานในระดับการศึกษาปฐมวัย 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา โรงเรียนบ้านขมิ้นโนนหัวนา ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลศรีสุข อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น โดยมีนายสัญญาพงศ์ ติบุญมี ณ ชุมแพ เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน มีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวนครู 12 คน และนักเรียน จำนวน 261 คน 2. วิธีการดำเนินงาน <ol style="list-style-type: none"> 2.1 ระดับการศึกษาปฐมวัย โรงเรียนบ้านขมิ้นโนนหัวนามีกระบวนการพัฒนาเด็กที่หลากหลาย มีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ตามหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย และมีแผนงานโครงการ กิจกรรมเสริม ในการพัฒนาเด็กอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องรอบด้าน ดำเนินการบริหารงานโดยใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ครูมีความเชี่ยวชาญด้านการจัดประสบการณ์ จัดสภาพแวดล้อมและสื่อเพื่อการเรียนรู้อย่างปลอดภัยและเพียงพอ ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน มีแผนการจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัยที่มุ่งเน้นความสำคัญของการพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน อาทิ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ
<p>บันทึกสรุป โรงเรียนบ้านขมิ้นโนนหัวนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 มีนักเรียน จำนวน 261 คน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 12 คน และมีวิธีการดำเนินงานในการพัฒนาคุณภาพของเด็ก โดยดำเนินโครงการกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาเด็กอย่างเป็นระบบ มุ่งเน้นการพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน เช่น ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์จิตใจ ด้านสังคมและด้านสติปัญญา และส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเป็นการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ</p>	

ข้อมูลบันทึกการสัมภาษณ์

บันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์	
วันที่...8...เดือน...พฤษภาคม...พ.ศ. ...2566.....	
สถานที่/หน่วยงาน : โรงเรียนบ้านขมิ้นโนนหัวนา	
คำหลัก	บันทึกละเอียด / บันทึกพรรณนา
<ul style="list-style-type: none"> - วงจรคุณภาพ PDCA - การกระจายอำนาจ - จัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก Active Learning 	<p>2.2 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านขมิ้นโนนหัวนา ส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกระดับชั้นได้เรียนรู้ในรูปแบบเชิงรุก Active Learning ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีการดำเนินงานกิจกรรมอย่างหลากหลาย ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2561) โดยโรงเรียนได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียน จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 2) ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน มีกระบวนการบริหารและการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบเพื่อให้เป็นไป ตามมาตรฐาน โดยยึดหลักการบริหารและเทคนิคการบริหารอย่างหลากหลายตามกระบวนการพัฒนางจร คุณภาพ PDCA น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการในการบริหารจัดการ ใช้หลักการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมมาใช้ในการบริหารจัดการให้โรงเรียนที่มีคุณภาพทั้งระบบ ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้าน ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุก Active learning ผู้เรียนแสวงหาความรู้ ด้วยตนเองจากสื่อที่หลากหลาย โดยเน้นการมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวกเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีความสุข</p>
บันทึกสรุป	
โรงเรียนบ้านขมิ้นโนนหัวนา ดำเนินการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดการบริหารและเทคนิคการบริหารอย่างหลากหลายตามกระบวนการพัฒนางจร คุณภาพ PDCA ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	

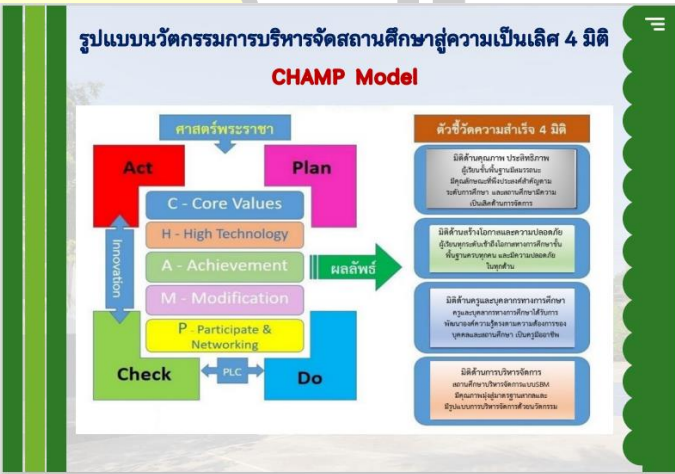
ข้อมูลบันทึกการสัมภาษณ์

บันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์	
วันที่...8...เดือน...พฤษภาคม...พ.ศ. ...2566.....	
สถานที่/หน่วยงาน : โรงเรียนบ้านขมิ้นโนนหัวนา	
คำหลัก	บันทึกละเอียด / บันทึกพรรณนา
<ul style="list-style-type: none"> - ผลการดำเนินงาน - ผลการดำเนินงานปฐมวัย 	<p>3. ผลการดำเนินงาน</p> <p>3.1 ระดับการศึกษาปฐมวัย โรงเรียนบ้านขมิ้นโนนหัวนา มีการประเมินและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับหลักสูตร การศึกษาปฐมวัยและบริบทของท้องถิ่น ส่งผลให้เด็กพัฒนาการดังนี้พัฒนาการด้านร่างกาย แข็งแรง มีสุขนิสัยที่ดีและดูแลความปลอดภัยของตนเองได้ร้อยละ 95.32 พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ควบคุม และแสดงออกทางอารมณ์ ร้อยละ 90.65 พัฒนาการด้านสังคม ช่วยเหลือตนเอง และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ร้อยละ 97.50 และพัฒนาการด้านสติปัญญา สื่อสารได้ มีทักษะการคิดพื้นฐานและแสวงหาความรู้ ร้อยละ 85.97</p> <p>ซึ่งมีผลจากการจัดประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเตรียมความพร้อมเน้นการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม การเล่นและการลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง สอดคล้องกับวิถีชีวิตของครอบครัว ชุมชน และท้องถิ่น สอดคล้องกับหลักสูตร การศึกษาปฐมวัยที่มุ่งพัฒนาเด็กทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา เพื่อให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนรู้โดยอาศัยความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้มีบทบาทในการมีส่วนร่วมการจัด การศึกษา โดยให้มีการประสานความร่วมมือเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ครูมีแผนการจัด ประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ออกแบบการจัดประสบการณ์ด้วยเทคนิคการสอนที่หลากหลายและจัดประสบการณ์ตามแผนการจัดประสบการณ์ ที่กำหนด ใช้สื่อ</p>
บันทึกสรุป	
ผลการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เน้นการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม การเล่นและการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง สอดคล้องกับวิถีชีวิตของครอบครัวเน้นส่งเสริมให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม	

ข้อมูลบันทึกการสัมภาษณ์

บันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์	
วันที่...8...เดือน...พฤษภาคม...พ.ศ. ...2566.....	
สถานที่/หน่วยงาน : โรงเรียนบ้านขมิ้นโนนห้วยนา	
คำหลัก	บันทึกละเอียด / บันทึกพรรณนา
<ul style="list-style-type: none"> - กระบวนการพัฒนา - ผลการทดสอบ 	<p>เทคโนโลยีสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อ การเรียนรู้ และครูได้รับการพัฒนาวิชาชีพโดยครูเข้ารบบรมพัฒนาความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ในระดับ ปฐมวัย ได้รับรางวัล ตราพระราชทาน บ้านนักวิทยาศาสตร์น้อยแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 3 (ประจำปี 2564 - 2568) 3.2 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านขมิ้นโนนห้วยนาได้ดำเนินการตามกระบวนการพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียน และ คิดคำนวณ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนร้อยละ 95.52 มีผลการประเมินความสามารถ ด้านการอ่านออกของผู้เรียน (Reading Test : RT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ค่าเฉลี่ยทั้ง 2 ด้าน ร้อยละ 77.28 มีผลการประเมินการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (National Test : NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2565 ค่าเฉลี่ยทั้ง 2 ด้าน ร้อยละ 52.50 และค่าเฉลี่ย ความสามารถด้านภาษาไทยสูงกว่าระดับประเทศ มีผลการทดสอบทางการศึกษา ระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O - NET) ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 ประจำปีการศึกษา 2565 มีค่าเฉลี่ยรายวิชาภาษาไทยสูงกว่าระดับประเทศ และมีค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 4 วิทยาร้อยละ 39.73 กระบวนการบริหารและการ</p>
บันทึกสรุป	
<p>โรงเรียนบ้านขมิ้นโนนห้วยนา ดำเนินการตามกระบวนการพัฒนาทักษะ การอ่าน การเขียน และ การคิดคำนวณผลการประเมินความสามารถ ด้านการอ่านออกของผู้เรียน (Reading Test : RT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ค่าเฉลี่ยทั้ง 2 ด้าน ร้อยละ 77.28 ผลการประเมิน การทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (National Test : NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2565 ค่าเฉลี่ยทั้ง 2 ด้าน ร้อยละ 52.50 เป็นต้น</p>	

ข้อมูลบันทึกการสัมภาษณ์

บันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์	
วันที่...8...เดือน...พฤษภาคม...พ.ศ. ...2566..... สถานที่/หน่วยงาน : โรงเรียนบ้านขมิ้นโนนหัวนา	
คำหลัก	บันทึกละเอียด / บันทึกพรรณนา
<ul style="list-style-type: none"> - นิเทศ กำกับ ติดตาม - นวัตกรรมการบริหาร - แผนการจัดการเรียนรู้ เทคนิค การจัดการกระบวนการเรียนการสอนด้วยรูปแบบ เชิงรุก Active Learning	จัดการของผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนบ้านขมิ้นโนนหัวนา ได้รับความร่วมมือจากบุคลากรในสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้เสีย ภาควิเคราะห์อย่างชุมชน ให้มีความสำคัญในการส่งเสริมครูปฏิบัติงาน ตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิด ประสิทธิภาพ มีการนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผลการบริหารและการจัดการศึกษาที่เหมาะสมเป็นระบบ และต่อเนื่อง ผู้อำนวยการ โรงเรียนเป็นผู้นำทางวิชาการ บริหารงานโดยใช้นวัตกรรม การบริหารสถานศึกษา ในการบริหารจัดการตามรูปแบบ CHAMP Model ซึ่งเป็นนวัตกรรมบริหารจัดการสถานศึกษา สู่ความเป็นเลิศ 4 มิติ
	
บันทึกสรุป โรงเรียนบ้านขมิ้นโนนหัวนา มีการนิเทศติดตาม การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอน ส่งเสริมให้ครูมีแผนการจัดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พัฒนานวัตกรรมในการบริหารในรูปแบบ Cham model	

ข้อมูลบันทึกการสัมภาษณ์

บันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์	
วันที่...8...เดือน...พฤษภาคม...พ.ศ. ...2566.....	
สถานที่/หน่วยงาน : โรงเรียนบ้านขมิ้นโนนห้วยนา	
คำหลัก	บันทึกละเอียด / บันทึกพรรณนา
<ul style="list-style-type: none"> - รางวัลทรงคุณค่า สพฐ. (OBEC Award) - นวัตกรรมการบริหาร - แผนการจัดการเรียนรู้ เทคนิคการจัดการกระบวนการเรียนการสอนด้วยรูปแบบ เชิงรุก Active Learning 	<p>และได้รับรางวัลรองชนะเลิศเหรียญทอง ระดับชาติ รางวัลทรงคุณค่า สพฐ. (OBEC Award) ผู้อำนวยการสถานศึกษายอดเยี่ยม ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอนประจำปี พ.ศ. 2563 จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน</p> <p>ครูมีแผนการจัดการเรียนรู้ ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา มีเทคนิคการจัดการกระบวนการเรียนการสอนด้วยรูปแบบเชิงรุก Active Learning มีผลงานนวัตกรรมใหม่ ๆ เป็นของตนเองและมีสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย และตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้ดี ครูได้ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดปฏิบัติ</p>
<p>บันทึกสรุป</p> <p>โรงเรียนบ้านขมิ้นโนนห้วยนา ผู้บริหารสถานศึกษา สนับสนุน ส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning มีผลงานนวัตกรรมใหม่ ๆ เป็นของตนเองและมีสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย ครูได้ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดปฏิบัติ</p>	

2. การศึกษาดูงาน ณ โรงเรียนบ้านโคกสทกรณ์เพชรรักษา

ข้อมูลบันทึกการสัมภาษณ์

บันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์	
วันที่...26...เดือน...พฤษภาคม...พ.ศ. ...2566.....	
สถานที่/หน่วยงาน : โรงเรียนบ้านโคกสทกรณ์เพชรรักษา	
คำหลัก	บันทึกละเอียด / บันทึกพรรณนา
<ul style="list-style-type: none"> - การประกันคุณภาพการศึกษา - เสริมสร้างความเข้มแข็ง 	 <p>ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาดูงานในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโรงเรียนบ้านโคกสทกรณ์เพชรรักษา ซึ่งโรงเรียนได้ดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษานับสนุน ส่งเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ดังนี้</p>
บันทึกสรุป	โรงเรียนบ้านโคกสทกรณ์เพชรรักษา มีการขับเคลื่อนงานประกันคุณภาพการศึกษาและสนับสนุนส่งเสริมเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้มีความเข้มแข็ง

ข้อมูลบันทึกการสัมภาษณ์

บันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์	
วันที่...26...เดือน...พฤษภาคม...พ.ศ.2566.....	
สถานที่/หน่วยงาน : โรงเรียนบ้านโคกสทกรณ์เพชรรักษา	
คำหลัก	บันทึกละเอียด / บันทึกพรรณนา
<ul style="list-style-type: none"> - ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา - วิธีการดำเนินงาน ระดับปฐมวัย - การระบุเป้าหมายคุณภาพของเด็ก - การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ เช่น การจัดประสบการณ์แบบลงมือปฏิบัติจริง แบบร่วมมือกันเรียนรู้ - พัฒนาการ 4 ด้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา โรงเรียนบ้านโคกสทกรณ์เพชรรักษา ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ตำบลหนองกุงธนาสาร อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 เปิดสอนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีเนื้อที่ 15 ไร่ 3 งาน 64 ตารางวา เขตพื้นที่บริการ 2 หมู่บ้าน คือ บ้านโคกสทกรณ์ หมู่ที่ 3 บ้านเพชรรักษา หมู่ 13 2. วิธีการดำเนินงาน <ol style="list-style-type: none"> 2.1 ระดับปฐมวัย สถานศึกษาระบุเป้าหมายคุณภาพของเด็กและมีกระบวนการ พัฒนาคุณภาพเด็กอย่างเป็นระบบตามเป้าหมายการพัฒนาเด็กด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการสมวัยตามเป้าหมายการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยจัดประสบการณ์เน้นเด็กเป็นสำคัญ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามตารางการจัดประสบการณ์ จัดประสบการณ์การเรียนรู้ทั้งรูปแบบลงมือปฏิบัติจริง แบบร่วมมือกันเรียนรู้ แบบใช้กระบวนการคิด กระบวนการใช้ปัญหาเป็นหลัก มีโครงการบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อยเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็ก จัดให้เด็กได้รับประทานอาหารที่สะอาดถูกสุขลักษณะ มีการออกกำลังกาย การชั่งน้ำหนัก
บันทึกสรุป โรงเรียนบ้านโคกสทกรณ์เพชรรักษา มีการบริหารจัดการเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพของเด็ก มีการกำหนดเป้าหมายสำหรับการพัฒนาคุณภาพของเด็ก เน้นการสนับสนุนส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา โดยจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ	

ข้อมูลบันทึกการสัมภาษณ์

บันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์	
วันที่...26...เดือน...พฤษภาคม...พ.ศ.2566.....	
สถานที่/หน่วยงาน : โรงเรียนบ้านโคกสทกรณ์เทพรักษา	
คำหลัก	บันทึกละเอียด / บันทึกพรรณนา
<ul style="list-style-type: none"> - วัดส่วนสูง - แผนการจัดประสบการณ์ - การเรียนรู้ด้วยกระบวนการที่เหมาะสมและหลากหลาย - การนำผลการประเมินคุณภาพมาพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการสมวัย - การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน - ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ - การออกแบบการจัดการเรียนรู้ เช่น แบบระดมสมอง การใช้กระบวนการคิด กระบวนการใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นต้น 	<p>วัดส่วนสูงครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็ก มีแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ มีการนำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไปใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยกระบวนการที่เหมาะสมและหลากหลายโดยใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ นวัตกรรม แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการประเมินพัฒนาการเด็กตามสภาพจริงเป็นรายบุคคล มีการนำผลการประเมินคุณภาพมาพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการสมวัย และมีการนำเสนอผลการประเมินคุณภาพของเด็กต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง</p> <p>2.2 ระดับขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาระบุเป้าหมายคุณภาพผู้เรียน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดำเนินการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นระบบตามเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายการพัฒนา มีการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนโดยมีการจัดการเรียนรู้อย่างมีรูปแบบการระดมสมอง แบบลงมือปฏิบัติจริง แบบร่วมมือกันเรียนรู้ แบบใช้กระบวนการคิด กระบวนการใช้ปัญหาเป็นฐาน ในการเรียนรู้และเน้นเรื่องการอ่านออกของผู้เรียน เป็นเรื่องสำคัญที่สุดโดยมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนทุกคนอ่านออกเขียนได้ คิดเป็น และมีทักษะชีวิต มีการนำผลการประเมินคุณภาพของผู้เรียนมาพัฒนาผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ให้สูงขึ้น และนำเสนอผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง สถานศึกษามีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนการดำเนินการในแต่ละ</p>
บันทึกสรุป	
โรงเรียนบ้านโคกสทกรณ์เทพรักษา ดำเนินการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ดังนี้ กิจกรรมการนำหน้าวัดส่วนสูง ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ เน้นส่งเสริมการใช้ทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ เป็นต้น	

ข้อมูลบันทึกการสัมภาษณ์

บันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์	
วันที่...26...เดือน...พฤษภาคม...พ.ศ.2566.....	
สถานที่/หน่วยงาน : โรงเรียนบ้านโคกสทกรณ์เพชรรักษา	
คำหลัก	บันทึกละเอียด / บันทึกพรรณนา
<ul style="list-style-type: none"> - การนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไข - การนำเสนอผลการจัดการศึกษาต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย - การจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ - ผลการดำเนินงาน 	<p>ปีการศึกษานำแผนการดำเนินการไปใช้ดำเนินการ มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินการตามแผนนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขในปีการศึกษาต่อไปและมีการนำเสนอผลการบริหารจัดการของสถานศึกษาให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับทราบ ครูทุกคนมีการนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ นำผลการประเมินมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน</p> <p>3. ผลการดำเนินงาน</p> <p>3.1 ระดับปฐมวัย เด็กมีพัฒนาการสมวัยตามเป้าหมายที่กำหนด มีพัฒนาการด้านร่างกาย แข็งแรง มีสุขนิสัยที่ดีและดูแลความปลอดภัยได้ มีพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ สามารถควบคุมและแสดงออกทางอารมณ์ พัฒนาการด้านสังคม สามารถช่วยเหลือตนเองและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม พัฒนาการด้านสติปัญญา สามารถสื่อสารได้ มีทักษะการคิดพื้นฐานและแสวงหาความรู้ได้จากการดำเนินการโครงการอาหารกลางวันและกิจกรรมซึ่งนำนักวัดส่วนสูงเป็นประจำทุกเดือน พบว่า เด็กทุกคนมีน้ำหนัก ส่วนสูง</p>
บันทึกสรุป	
โรงเรียนบ้านโคกสทกรณ์เพชรรักษา มีการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนาคุณภาพของเด็กและคุณภาพของผู้เรียน โดยการนำเสนอผลการจัดการศึกษาต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ครูผู้สอนสามารถออกแบบแผนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งผลให้การดำเนินงานในภาพรวมเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้	

ข้อมูลบันทึกการสัมภาษณ์

บันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์	
วันที่...26...เดือน...พฤษภาคม...พ.ศ.2566.....	
สถานที่/หน่วยงาน : โรงเรียนบ้านโคกสหกรณ์เพชรรักษา	
คำหลัก	บันทึกละเอียด / บันทึกพรรณนา
<ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาการทั้ง 4 ด้าน - การออกแบบแผนการจัดการ ประสบการณ์เรียนรู้ - ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน - ความสามารถด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ความสามารถในการคิด วิเคราะห์ คิดอย่างมี วิจารณ์ญาณ เป็นต้น 	<p>เป็นไปตามเกณฑ์ของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข สถานศึกษา มีหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 ประกาศใช้ ในปีการศึกษา 2561 ที่ครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านสอดคล้อง กับบริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น ครูทุกคนมีการวางแผน การจัดการประสบการณ์การเรียนรู้รายปีครบทุกหน่วยการเรียนรู้ ทุกชั้นปี ครูมีการนำแผนการจัดการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ไปใช้ในการ จัดประสบการณ์โดยใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและ แหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ครูมีการตรวจสอบและประเมินผล การจัดการประสบการณ์อย่างเป็นระบบ นำผลการประเมินมา พัฒนาการจัดการประสบการณ์ และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้ข้อมูล ป้อนกลับเพื่อพัฒนาปรับปรุงการจัดการประสบการณ์</p> <p>3.2 ระดับขั้นพื้นฐาน ผู้เรียน ร้อยละ 80 มีคุณภาพตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผู้เรียนมีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร การคิดคำนวณ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ อภิปราย แลกเปลี่ยน ความคิดเห็นและแก้ปัญหา มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการมีความรู้ทักษะพื้นฐาน เจตคติที่ดีต่องานอาชีพ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรของ</p>
บันทึกสรุป โรงเรียนบ้านโคกสหกรณ์เพชรรักษา สนับสนุนส่งเสริมให้ครูผู้สอนสามารถออกแบบแผนการจัดการ เรียนรู้และแผนการจัดการประสบการณ์ และการสร้างนวัตกรรมเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ให้สามารถอ่านออก เขียนได้ ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ เป็นต้น ส่งผลให้ ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายที่กำหนดไว้คิดเป็น ร้อยละ 80	

ข้อมูลบันทึกการสัมภาษณ์

บันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์	
วันที่...26...เดือน...พฤษภาคม...พ.ศ.2566.....	
สถานที่/หน่วยงาน : โรงเรียนบ้านโคกสหกรณ์เพชรรักษา	
คำหลัก	บันทึกละเอียด / บันทึกพรรณนา
<ul style="list-style-type: none"> - วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย - การวางแผน - การวางแผนการจัดการเรียนรู้ - การนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขในปีการศึกษาต่อไป 	<p>สถานศึกษา ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (O NET) วิชาคณิตศาสตร์คะแนนรวมเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศ ผู้เรียนทุกคนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับดีขึ้นไป คุณลักษณะและค่านิยมมีความภาคภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทยโรงเรียนมีวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายที่กำหนดไว้ชัดเจนสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนตามความต้องการของชุมชน วัตถุประสงค์ของแผนการจัดการศึกษาของชาติ และนโยบายของรัฐบาลและต้นสังกัด ทันทต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม มีระบบการบริหารจัดการคุณภาพอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนการดำเนินการในแต่ละปีการศึกษา นำแผนการดำเนินการไปใช้ดำเนินการ มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินการตามแผน นำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขในปีการศึกษาต่อไป และมีการนำเสนอผลการบริหารจัดการของสถานศึกษาให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับทราบ ครูมีการวางแผนการจัดการเรียนรู้ครบทุกรายวิชาทุกชั้นปี ครูทุกคนมีการนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ครูตรวจสอบและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ นำผลการประเมินมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ</p>
บันทึกสรุป	
โรงเรียนบ้านโคกสหกรณ์เพชรรักษา มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ดำเนินการประชุมวางแผนการดำเนินงาน และสนับสนุนส่งเสริมให้ครูมีการวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียนและที่สำคัญมีการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไข	

ข้อมูลบันทึกการสัมภาษณ์

บันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์	
<p>วันที่...26...เดือน...พฤษภาคม...พ.ศ. ...2566.....</p> <p>สถานที่/หน่วยงาน : โรงเรียนบ้านโนนทอง</p>	
คำหลัก	บันทึกละเอียด / บันทึกพรรณนา
<ul style="list-style-type: none"> - การสนับสนุน ส่งเสริม ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา - การสร้างความเข้มแข็ง 	<div style="text-align: center;"> </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-top: 10px;"> </div> <p>ภาพแสดงบรรยากาศภาพกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคลากรโรงเรียนบ้านโนนทอง ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาดูงานในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องของโรงเรียนบ้านโนนทองซึ่งโรงเรียนได้ดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพ การศึกษาสนับสนุน ส่งเสริม สร้างความเข้มแข็งของระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องดังนี้</p>
<p>บันทึกสรุป</p> <p>โรงเรียนบ้านโนนทอง ได้มีการประชุมวางแผนในการขับเคลื่อนงานประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อสร้างความเข้มแข็งเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้มีความเข้มแข็ง</p>	

ข้อมูลบันทึกการสัมภาษณ์

บันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์	
วันที่...26...เดือน...พฤษภาคม...พ.ศ.2566.....	
สถานที่/หน่วยงาน : โรงเรียนบ้านโนนทอง	
คำหลัก	บันทึกละเอียด / บันทึกพรรณนา
<ul style="list-style-type: none"> - ข้อมูลพื้นฐาน - วิธีการดำเนินงาน 	<p>1. ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา โรงเรียนบ้านโนนทอง ที่ตั้ง หมู่ที่ 2 บ้านโนนทอง ตำบลโนนทอง อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โทร 043 – 425172 โทรสาร 043-425172 e-mail : Chaiyood-@msn7757.com website:www.nontong.org เปิดสอนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เนื้อที่ 12 ไร่ 200 ตารางวา โรงเรียนบ้านโนนทอง ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2465 โดยขุนพิณิจ พนมเขต นายอำเภอภูเวียง เป็นผู้จัดตั้งโดยอาศัยศาลาการเปรียญวัดโพธิ์ชัยเป็นที่เรียนหนังสือมีการสอนแบบสหศึกษาตั้งแต่ชั้นมูลศึกษาถึงชั้นประถมศึกษา ใช้นามว่า “โรงเรียนประชาบาลตำบลโนนทอง (วัดโพธิ์ชัย)” ปัจจุบันเปลี่ยนเป็น “โรงเรียนบ้านโนนทอง” วันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2562 นายชัยยุทธ คุณทะวงษ์ย้ายมาดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน จนถึงปัจจุบัน</p> <p>2. วิธีการดำเนินงาน</p> <p>2.1 ระดับการศึกษาปฐมวัย โรงเรียนบ้านโนนทองเปิดทำการเรียนการสอน 3 ระดับ คือ ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเรียกว่าเป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา การศึกษาในแต่ละระดับย่อมมีความสำคัญแตกต่างกัน มีจุดเน้นที่แตกต่าง</p>
บันทึกสรุป	โรงเรียนบ้านโนนทองเป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 1 ถึง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

ข้อมูลบันทึกการสัมภาษณ์

บันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์	
วันที่...26...เดือน...พฤษภาคม...พ.ศ.2566.....	
สถานที่/หน่วยงาน : โรงเรียนบ้านโนนทอง	
คำหลัก	บันทึกละเอียด / บันทึกพรรณนา
<ul style="list-style-type: none"> - ค่านิยม - swot analysis - คณะกรรมการสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน	<p>กันตามนโยบายและธรรมชาติช่วงวัยของนักเรียน อนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา ในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก ระดับปฐมวัยนั้นนับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมากเพราะเป็น พื้นฐานการเตรียมความพร้อมที่จะเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในลำดับต่อไปค่านิยมที่จะปลูกฝังให้กับผู้เรียนคือการมีวินัย นอกเหนือจากการจัดประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อเตรียมความพร้อม ทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคมและด้านสติปัญญา ส่วนในการดำเนินงานของโรงเรียนบ้านโนนทองในการจัด การศึกษาระดับปฐมวัยมีวิธีการ ดังนี้ 1) จัดให้มีการประชุมร่วมกัน ระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับคณะครูและ บุคลากรทางการศึกษาเพื่อที่จะทำการ swot analysis หาจุดแข็ง จุดอ่อนปัญหาอุปสรรคและโอกาสเพราะถือว่าการจัดการศึกษา ปฐมวัยเป็นหัวใจของโรงเรียนที่จะทำให้ผู้ปกครองให้ความเชื่อมั่น เชื่อถือ ส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนในโรงเรียน เนื่องจากในชุมชน มีสถานศึกษาหลายแห่งที่เปิดการศึกษาระดับปฐมวัยทำให้นักเรียน ไปเรียนในสถานศึกษาอื่นๆ</p>
บันทึกสรุป	<p>โรงเรียนบ้านโนนทอง มีการบริหารจัดการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการปลูกฝังค่านิยมให้กับผู้เรียน คือ การมีวินัย ในการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษา โรงเรียนดำเนินการ โดยการจัดประชุม ร่วมกับคณะครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อทำการ swot analysis ในการหา จุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหาและอุปสรรคของโรงเรียน เพื่อสร้างความเชื่อมั่น เชื่อถือสำหรับผู้ปกครอง</p>

ข้อมูลบันทึกการสัมภาษณ์

บันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์	
วันที่...26...เดือน...พฤษภาคม...พ.ศ.2566.....	
สถานที่/หน่วยงาน : โรงเรียนบ้านโนนทอง	
คำหลัก	บันทึกละเอียด / บันทึกพรรณนา
<ul style="list-style-type: none"> - กำหนดวิสัยทัศน์ - พัฒนาการ - โครงการ - การจัดประสบการณ์ 	<p>2) เมื่อได้จุดแข็งจุดอ่อนปัญหาอุปสรรคและโอกาสแล้วก็ได้ร่วมกันคิดวิสัยทัศน์ในระดับปฐมวัยนอกเหนือจากวิสัยทัศน์ของระดับโรงเรียนแล้ว เพื่อที่จะให้มีความคาดหวังในอนาคต มีความเป็นไปได้สามารถที่จะเอื้อมถึงโดยให้ความท้าทาย "ภายในปี พ.ศ. 2568 โรงเรียนบ้านโนนทองพัฒนาเด็กปฐมวัยเต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับพัฒนาการด้านร่างกาย ด้านอารมณ์จิตใจ ด้านสังคม ด้านสติปัญญา และเป็นไปตามธรรมชาติภายใต้สิ่งแวดล้อมที่อบอุ่นปลอดภัยให้เด็กมีความสนใจใฝ่รู้ในสิ่งต่างๆ รอบตัวบนพื้นฐานของควมมีวินัย" เมื่อทุกคนได้รับรู้รับทราบถึงวิสัยทัศน์ระดับปฐมวัยแล้วก็ระดมสมอง (Brain Storming) จัดทำพันธกิจ (mission) เป้าประสงค์ (goal) โดยเฉพาะครูปฐมวัยให้เข้าใจในวิสัยทัศน์พันธกิจเป้าประสงค์อย่างถ่องแท้</p> <p>3) ครูปฐมวัยร่วมกันคิดโครงการ 1 กิจกรรมที่จะสามารถทำให้วิสัยทัศน์ประสบความสำเร็จในระยะเวลาที่กำหนด โดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมตลอดจนเด็กปฐมวัย โดยการสอบถามสังเกต สัมภาษณ์ 4) พัฒนาการจัดประสบการณ์สอนของครูโดยไปศึกษาดูงานศึกษาจากเอกสารตำราอบรมประชุมสัมมนา เพื่อให้ครูได้นำความรู้ประสบการณ์ต่างๆ มาจัดประสบการณ์ให้กับเด็กให้มีพัฒนาการอย่างสมวัยสามารถมีความพร้อมด้านร่างกาย ด้านอารมณ์จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา</p>
<p>บันทึกสรุป : โรงเรียนบ้านโนนทอง ดำเนินการบริหารจัดการและทำกิจกรรม swot analysis ร่วมกับทุกภาคส่วน ซึ่งนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน และมีการระดมความคิด สนับสนุนส่งเสริมให้ครูร่วมกันคิดโครงการหรือกิจกรรมที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพของเด็กเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ดำเนินการพัฒนาการจัดประสบการณ์ตามแผนที่กำหนด</p>	

ข้อมูลบันทึกการสัมภาษณ์

บันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์	
วันที่...26...เดือน...พฤษภาคม...พ.ศ.2566.....	
สถานที่/หน่วยงาน : โรงเรียนบ้านโนนทอง	
คำหลัก	บันทึกละเอียด / บันทึกพรรณนา
<ul style="list-style-type: none"> - การแต่งตั้งคณะกรรมการ - การเยี่ยมชั้นเรียน/ประเมินชั้นเรียน - การนิเทศติดตาม - กิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ 	<p>ภายใต้คุณธรรมจริยธรรมคือ การมีวินัย เช่น โครงการบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งโรงเรียนบ้านโนนทองก็ได้เข้าร่วมโครงการอย่างต่อเนื่อง 5) โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินห้องเรียนและการจัดประสบการณ์ของครูปฐมวัยโดยมีเกณฑ์ในการประเมินตามตัวบ่งชี้อย่างชัดเจน โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศครูปฐมวัยอย่างมีระบบต่อเนื่องเป็นปัจจุบัน เพื่อให้ครูมีความรู้มีทักษะในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนบ้านโนนทองมีครูที่จบวิชาเอกปฐมวัยโดยตรงสอนตรงวิชาเอก 6) โรงเรียนนำผลการนิเทศการประเมินห้องเรียนประเมินการสอนจัดประสบการณ์มาวิพากษ์ PLC ในทางสร้างสรรค์ให้ขวัญกำลังใจคุณครูผู้สอนและบริหารจัดการในเรื่องของสภาพแวดล้อมห้องเรียนวัสดุอุปกรณ์ตามศักยภาพ และที่สำคัญนำผลการประเมินมาพัฒนาปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้นเพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียคือผู้ปกครองเด็กมีความมั่นใจในการจัดประสบการณ์ของครู ว่าเด็กที่จบการศึกษาระดับปฐมวัยที่โรงเรียนบ้านโนนทองมีความพร้อมด้านร่างกาย ด้านอารมณ์จิตใจ ด้านสังคม ด้านสติปัญญา มีคุณธรรมจริยธรรม คือ เด็กมีวินัยอันจะส่งผลต่อการเรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้นไป</p>
<p>บันทึกสรุป : เมื่อโรงเรียนดำเนินการพัฒนาการจัดประสบการณ์ ก็จะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการแบ่งบทบาทหน้าที่ในการนิเทศติดตาม เยี่ยมชั้นเรียน และประเมินห้องเรียน จากนั้นนำผลการประเมินที่ได้มาสังเคราะห์จัดกระทำข้อมูลในรูปสารสนเทศ เพื่อนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันทั้งโรงเรียนที่สำคัญนำผลการประเมินหรือข้อเสนอมาใช้ในการปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครอง</p>	

ข้อมูลบันทึกการสัมภาษณ์

บันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์	
วันที่...26...เดือน...พฤษภาคม...พ.ศ. ...2566.....	
สถานที่/หน่วยงาน : โรงเรียนบ้านโนนทอง	
คำหลัก	บันทึกละเอียด / บันทึกพรรณนา
<ul style="list-style-type: none"> - ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน - วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ - ผู้นำองค์กร 	<p>2.2 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารจัดการเพื่อให้องค์กรหรือโรงเรียนประสบความสำเร็จไปในทิศทางที่โรงเรียนได้ร่วมกันกำหนดไว้ตั้งแต่ วิสัยทัศน์ (vision) พันธกิจ (mission) เป้าประสงค์ (goal) อัตลักษณ์ (identity) เอกลักษณ์ (unique) นั้น คนทุกคนในองค์กรหรือในโรงเรียนจะต้องรู้หรือเข้าใจเหมือนกัน จะต้องมีความเป็นเอกภาพ (unity) แต่หลากหลายในการปฏิบัติ โดยมีผู้บริหารเป็นผู้นำองค์กร (leadership) เพื่อนำพาองค์กรไปในทิศทางเดียวกัน เพราะฉะนั้นผู้บริหารจึงมีความสำคัญ คือการบริหารดี องค์กรจะดีตาม ถ้าบริหารองค์กรไม่ดี องค์กรก็ไม่ได้ไปด้วยเพราะฉะนั้นผู้บริหารจึงเปรียบเสมือนสัญลักษณ์ (symbol) ขององค์กรนั้นการบริหารจัดการที่ดีนั้นจะต้องให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมไม่ว่าจะเป็นครูบุคลากรนักเรียน ผู้ปกครองชุมชนสังคมตลอดทั้งคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี (good governance) หรือหลักธรรมาภิบาล ซึ่งประกอบด้วยหลักนิติธรรมหลักคุณธรรมและความโปร่งใสการมีส่วนร่วมหลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า นอกจากนี้การบริหารจัดการองค์กรหรือสถานศึกษาให้ไปสู่ความสำเร็จนั้น แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้</p>
<p>บันทึกสรุป : โรงเรียนบ้านโนนทอง ดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยดำเนินการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ สนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรในการดำเนินงาน ต้องรู้หรือเข้าใจร่วมกัน เน้นให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินงานยึดหลักธรรมาภิบาล ซึ่งประกอบด้วยหลักนิติธรรมและหลักคุณธรรมและความโปร่งใส</p>	

ข้อมูลบันทึกการสัมภาษณ์

บันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์	
วันที่...26...เดือน...พฤษภาคม...พ.ศ.2566.....	
สถานที่/หน่วยงาน : โรงเรียนบ้านโนนทอง	
คำหลัก	บันทึกละเอียด / บันทึกพรรณนา
การบริหารจัดการองค์กร	<p>1) ความสำเร็จตามความคาดหวัง ตามความตั้งใจ คือความสำเร็จตามกระบวนทัศน์หรือวิสัยทัศน์ (vision) ที่ร่วมกันกำหนดไว้ในระยะเวลาที่กำหนด 2) ความสำเร็จตามหน่วยงานต้นสังกัด เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) ความสำเร็จตามประชาชน ผู้ปกครองที่คาดหวังการบริหารจัดการความสำเร็จจะต้องดำเนินไปในรูปแบบของวงจรคุณภาพของ (Deming) คือจะต้องมีการวางแผน Plan (P) มีการลงมือปฏิบัติ Do (D) มีการวัดผลประเมินผล Check (C) แล้วจะต้องนำไปปรับปรุงแก้ไข Action (A) เมื่อดำเนินการไปตามวงจรคุณภาพเชื่อมั่นว่าความสำเร็จก็ไม่ไกลเกินฝัน แต่ทุกความสำเร็จจะต้องดำเนินไปอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เป็นปัจจุบัน ต้องอาศัยกฎหมาย ทฤษฎี นโยบาย เป็นหลัก ภายใต้แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3. ผลการดำเนินงาน 3.1 ระดับการศึกษาปฐมวัย โรงเรียนบ้านโนนทองมีกระบวนการบริหารจัดการตามระบบบริหารคุณภาพ และพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยอย่างต่อเนื่องทุกปี ส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการ เหมาะสมตามวัย ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ดีเหมาะสม โดยมีผลการพัฒนา ด้านร่างกาย มีความแข็งแรง มีสุขนิสัยที่ดี สามารถดูแลความปลอดภัยของตนเองได้ดี ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 100 อยู่ในระดับ ยอดเยี่ยม สูงกว่าเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนดไว้ ผลการพัฒนาด้านอารมณ์</p>
บันทึกสรุป : การบริหารจัดการ 1) ความสำเร็จตามความคาดหวัง ตามความตั้งใจ 2) ความสำเร็จตามหน่วยงานต้นสังกัด 3) ความสำเร็จตามประชาชน ผู้ปกครองที่คาดหวังการบริหารจัดการ ความสำเร็จจะต้องดำเนินไปในรูปแบบของวงจรคุณภาพของ (Deming) PDCA	

ข้อมูลบันทึกการสัมภาษณ์

บันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์	
วันที่...26...เดือน...พฤษภาคม...พ.ศ.2566.....	
สถานที่/หน่วยงาน : โรงเรียนบ้านโนนทอง	
คำหลัก	บันทึกละเอียด / บันทึกพรรณนา
- ผลการดำเนินงานระดับปฐมวัย	<p>จิตใจ ควบคุมและแสดงออกทางอารมณ์ได้ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 96.29 อยู่ในระดับยอดเยี่ยม สูงกว่าเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนดไว้</p> <p>ผลการพัฒนาการด้านสังคม การช่วยเหลือตนเองเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 95.23 อยู่ในระดับยอดเยี่ยม สูงกว่าเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนดผลการพัฒนาการด้านสติปัญญา สื่อสารได้ มีทักษะการคิดพื้นฐานและแสวงหาความรู้ได้ ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 93.23 อยู่ใน ระดับยอดเยี่ยม สูงกว่าเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนดไว้ ครูมีการพัฒนาตนเองอย่าง สม่าเสมอ</p> <p>ครูปฐมวัยทุกคนเข้าร่วมอบรมพัฒนาตนเอง โดยพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์ที่สอดคล้องกับมาตรฐานตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ครูปฐมวัยทุกคนจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนที่คำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม โรงเรียนส่งเสริมให้ครูปฐมวัยใช้สื่อเทคโนโลยีจัดประสบการณ์อย่างเพียงพอและเหมาะสม</p> <p>ครูปฐมวัยได้รับการนิเทศการจัดประสบการณ์ตามโครงการนิเทศภายในและนำผลการนิเทศไปพัฒนาการจัดประสบการณ์ พัฒนาสื่อ พัฒนาการประเมินพัฒนาการของเด็กอย่างเหมาะสม</p>
<p>บันทึกสรุป : เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการ เหมาะสมตามวัย มีผลการพัฒนา ด้านร่างกาย มีความแข็งแรง มีสุขนิสัยที่ดี สามารถดูแลความปลอดภัยของตนเองได้ดี ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 100 อยู่ในระดับยอดเยี่ยม สูงกว่าเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนดไว้ ผลการพัฒนาด้านอารมณ์จิตใจ ควบคุมและแสดงออกทางอารมณ์ได้ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 96.29 อยู่ในระดับยอดเยี่ยม สูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผลการพัฒนาการด้านสังคม การช่วยเหลือตนเองเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 95.23 อยู่ในระดับยอดเยี่ยม สูงกว่าเป้าหมาย ผลการพัฒนาการด้านสติปัญญา ในระดับดีขึ้นไปร้อยละ 93.23 อยู่ใน ระดับยอดเยี่ยม สูงกว่าเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนดไว้</p>	

ข้อมูลบันทึกการสัมภาษณ์

บันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์	
วันที่...26...เดือน...พฤษภาคม...พ.ศ.2566.....	
สถานที่/หน่วยงาน : โรงเรียนบ้านโนนทอง	
คำหลัก	บันทึกละเอียด / บันทึกพรรณนา
- ผลการดำเนินงานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	<p>3.2 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนได้วิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย อุปสรรค โอกาสในการปรับปรุงแก้ไข โดยใช้เทคนิค (SWOT) และการนำผลการประเมินจาก สมศ. ครั้งที่ 1 – 4 มาวิเคราะห์ หลังจากนั้น ก็ประชุมคณะครูร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ เอกลักษณ์ ของโรงเรียน เมื่อได้วิสัยทัศน์ของโรงเรียนแล้วก็ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยกำหนดเป็นช่วงระยะเวลา 4 ปี ด้วยเทคนิค BSC. (Balance Scorecard) โดยจัดความสำคัญเร่งด่วนของโครงการในระยะ 4 ปี หลังจากนั้นก็ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยได้กำหนดมุมมอง 4 มุมมองเพื่อไม่ให้เอียงไปด้านใดด้านหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยมุมมองด้านนักเรียน มุมมองด้านตัวครู มุมมองด้านการพัฒนา และมุมมองด้านการเงิน จนสามารถพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนการสอนของครู มีการดำเนินการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่องเป็นปัจจุบัน พัฒนางานบริหารวิชาการ งานบริหารบุคคล งานบริหารแผนงานงบประมาณ งานบริหารทั่วไปด้วยวงจรคุณภาพ PDCA ทำให้นักเรียนอ่านออก เขียนได้ อ่านคล่อง เขียนคล่อง รวมทั้งสามารถเขียนเพื่อการสื่อสารได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 นักเรียนสามารถใช้เทคโนโลยีในการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับดี ครูมีความรู้และมีทักษะในการจัดการเรียนการสอน มีความมุ่งมั่น ตั้งใจในการพัฒนา</p>

ข้อมูลบันทึกการสัมภาษณ์

บันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์ วันที่...26...เดือน...พฤษภาคม...พ.ศ. ...2566..... สถานที่/หน่วยงาน : โรงเรียนบ้านโนนทอง
บันทึกสรุป : โรงเรียนได้วิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย อุปสรรค โอกาสในการปรับปรุงแก้ไข โดยใช้เทคนิค (SWOT) และการนำผลการประเมินจาก สมศ. ครั้งที่ 1 - 4 มาวิเคราะห์ หลังจากนั้น ก็ประชุมคณะกรรมการร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ เอกลักษณ์ ของโรงเรียน เมื่อได้วิสัยทัศน์ของโรงเรียนแล้วก็ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยกำหนดเป็นช่วงระยะเวลา 4 ปี ด้วยเทคนิค BSC. (Balance Scorecard) โดยจัดความสำคัญเร่งด่วนของโครงการในระยะ 4 ปี หลังจากนั้นก็ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยได้กำหนดมุมมอง 4 มุมมองเพื่อไม่ให้เอียงไปด้านใดด้านหนึ่งซึ่งประกอบด้วย มุมมองด้านนักเรียน มุมมองด้านตัวครู มุมมองด้านการพัฒนา และมุมมองด้านการเงิน จนสามารถพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนการสอนของครู มีการดำเนินการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่องเป็นปัจจุบัน พัฒนางานบริหารวิชาการ งานบริหารบุคคล งานบริหารแผนงานงบประมาณ งานบริหารทั่วไปด้วยวงจรคุณภาพ PDCA

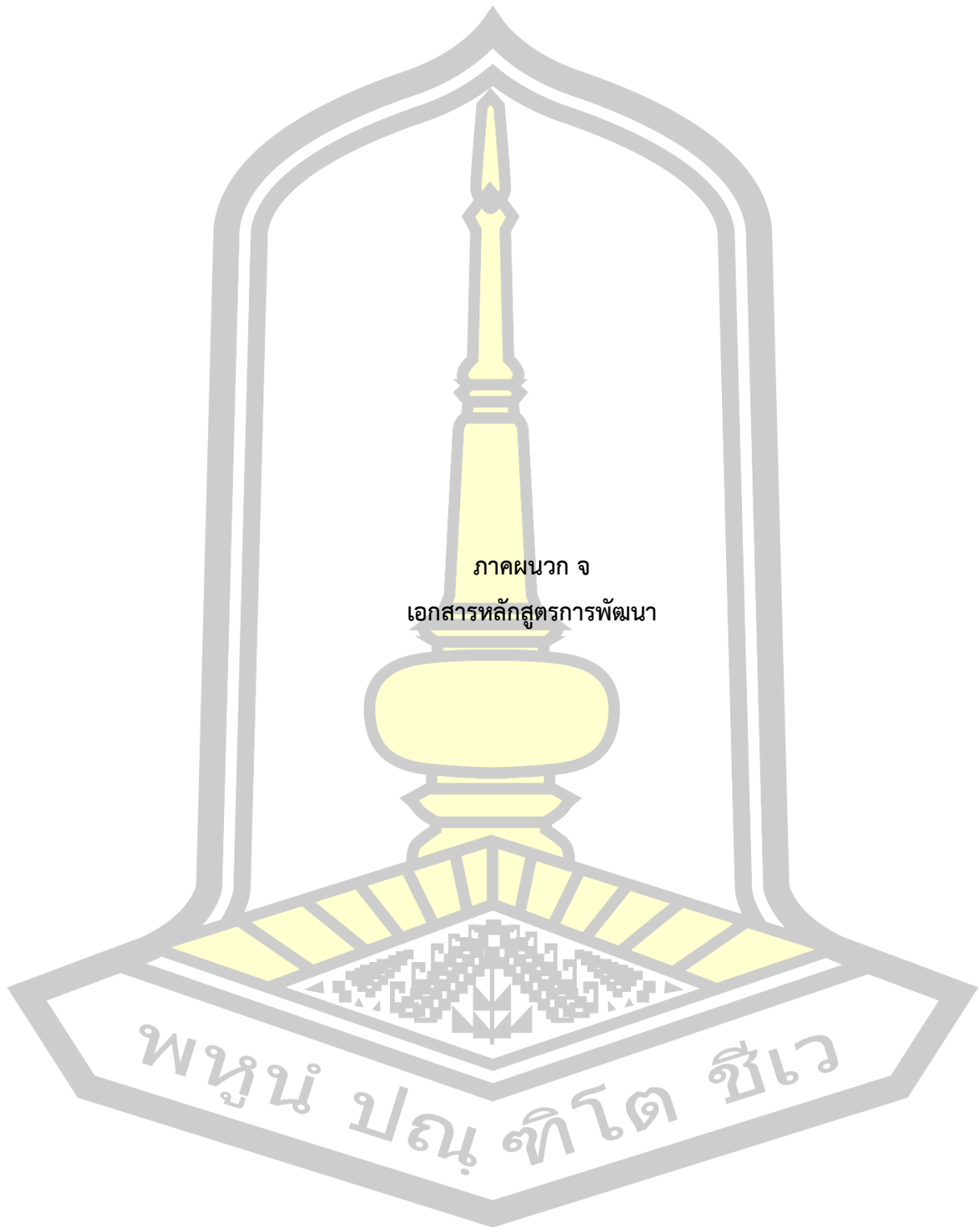
พูน ปณ ทัโต ชีเว

ข้อมูลบันทึกการสัมภาษณ์

บันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์	
วันที่...26...เดือน...พฤษภาคม...พ.ศ.2566.....	
สถานที่/หน่วยงาน : โรงเรียนบ้านโนนทอง	
คำหลัก	บันทึกละเอียด / บันทึกพรรณนา
<ul style="list-style-type: none"> - กระบวนการ PLC - การพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอน - สื่อประกอบการเรียนการสอน - ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน - คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 	<p>ตนเอง อยู่เสมอ โดยการเข้ารับการอบรมตามที่หน่วยงานต้นสังกัด กำหนดและการอบรมจากหน่วยงานอื่นๆ ตามความสนใจ และสามารถนำความรู้ทักษะที่ได้จากการพัฒนาตนเอง มาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนในห้องเรียนและใช้กระบวนการ PLC ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแก้ปัญหาของนักเรียนในห้องเรียน โรงเรียนมีความพร้อมทั้งในด้าน สาธารณูปโภคและอุปกรณ์การเรียนการสอน มีสื่อ เทคโนโลยีมีความพร้อมด้านสัญญาณอินเทอร์เน็ต สามารถใช้จัดการเรียนการสอนได้ทุกห้องเรียน มีเครื่องคอมพิวเตอร์ หนังสือเรียน หนังสือเสริมสื่อวัสดุอุปกรณ์เพียงพอกับนักเรียน จัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในห้องเรียนที่สะอาด ร่มรื่น ภายในห้องเรียนมีระเบียบ สะอาด เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงใช้หลักธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมเข้ามาใช้ในการบริหารจัดการศึกษา ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น มีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนอยู่ในระดับยอดเยี่ยม นักเรียนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้และพัฒนาด้านทักษะอาชีพ เช่น ทักษะการสืบค้น การใช้งานคอมพิวเตอร์ การออกแบบวิทยากรคำนวณจากคอมพิวเตอร์ เรียนรู้ด้วยโครงงานด้านทักษะอาชีพ นักเรียนเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนตามหลัก</p>
<p>บันทึกสรุป : โรงเรียนนำผลการประเมินมาใช้เพื่อใช้กระบวนการ PLC ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีสื่อเทคโนโลยี สามารถใช้จัดการเรียนการสอนได้ทุกห้องเรียน จัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในห้องเรียน ผู้บริหารมีภาวะผู้นำเน้นการมีส่วนร่วมเข้ามาใช้ในการบริหารจัดการศึกษา ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนอยู่ในระดับยอดเยี่ยม</p>	

ข้อมูลบันทึกการสัมภาษณ์

บันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์	
วันที่...26...เดือน...พฤษภาคม...พ.ศ.2566.....	
สถานที่/หน่วยงาน : โรงเรียนบ้านโนนทอง	
คำหลัก	บันทึกละเอียด / บันทึกพรรณนา
<ul style="list-style-type: none"> - การเยี่ยมบ้านนักเรียน - ความมีระเบียบวินัย 	<p>ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีระเบียบวินัย มีมารยาทงามอย่างไทย และปฏิบัติตามวิถีความเป็นคนไทย มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ โดยมีการเยี่ยมบ้านนักเรียน ครบ 100 เปอร์เซ็นต์ และให้การช่วยเหลือนักเรียนเมื่อมีปัญหา เช่น ด้านการเรียน ด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ ด้านห่างไกลจากสิ่งเสพติด ด้านวัยรุ่นวัยใส ด้านความปลอดภัย การใช้รถใช้ถนน เป็นต้น</p>
<p>บันทึกสรุป : โรงเรียนสนับสนุนส่งเสริมเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เน้นความมีระเบียบวินัย โดยมีการเยี่ยมบ้านนักเรียน ครบ 100 เปอร์เซ็นต์ และให้การช่วยเหลือนักเรียนเมื่อมีปัญหา เช่น ด้านการเรียน ด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ ด้านห่างไกลจากสิ่งเสพติด</p>	

ภาคผนวก จ
เอกสารหลักสูตรการพัฒนา

พหุมนุ ปรณ ทิโต ชีเว

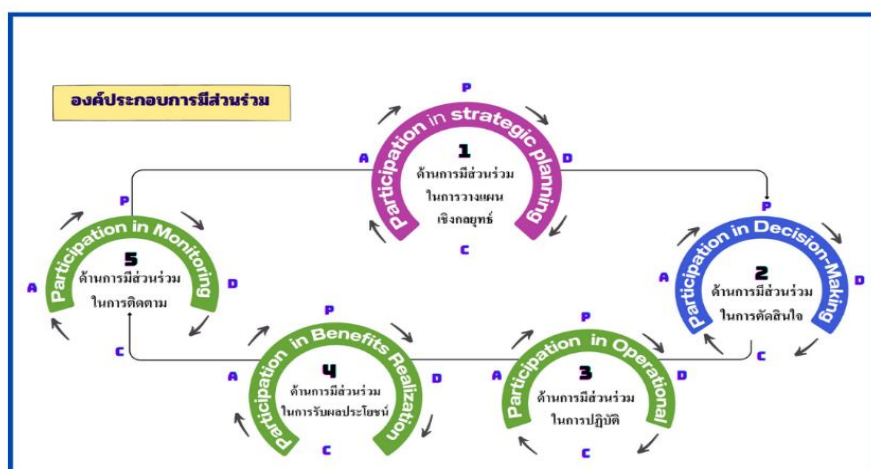
เอกสารหลักสูตรการพัฒนา

เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา
ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

หลักสูตรการพัฒนา

เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
ประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

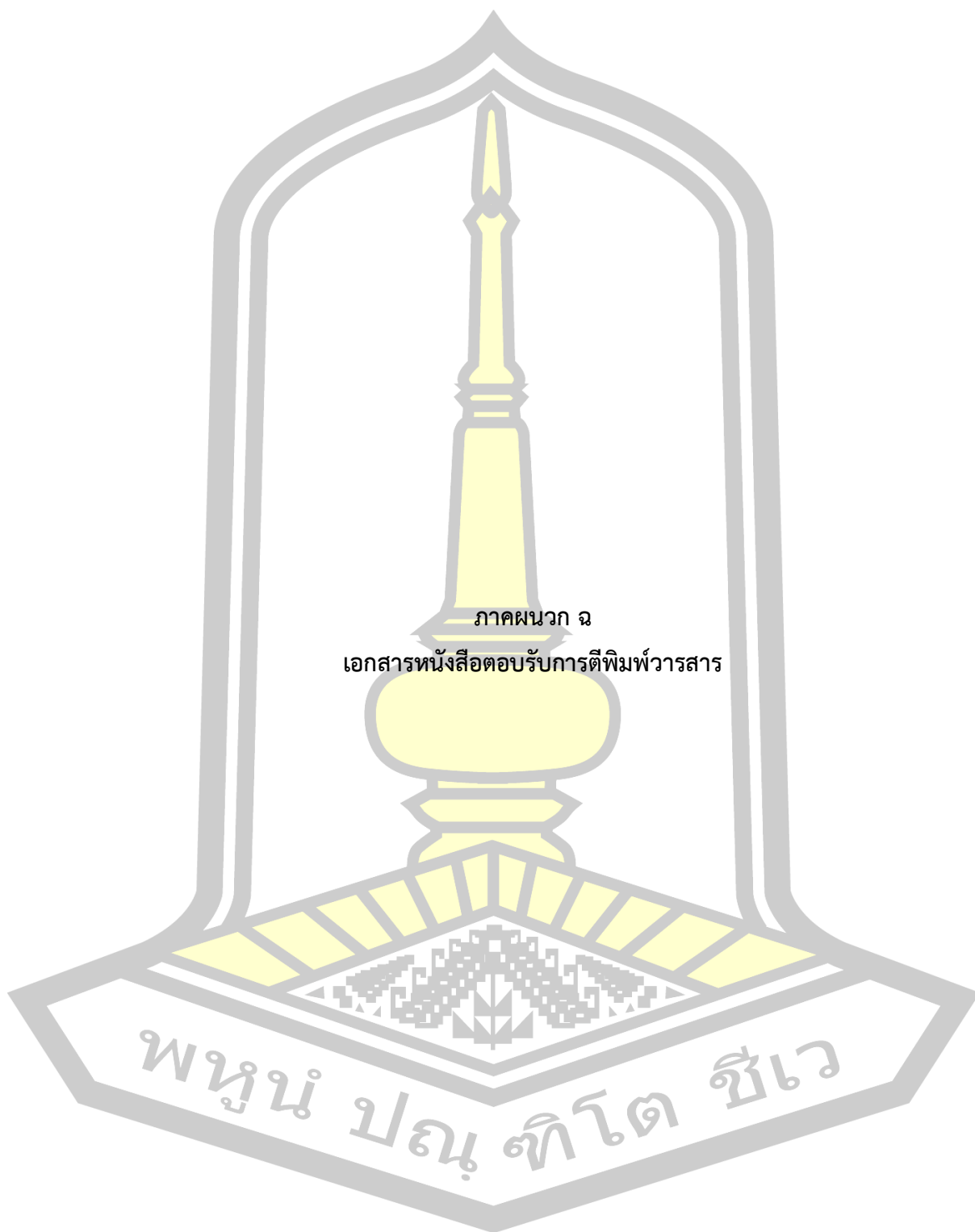

พัฒนาโดย
นายสมชาย ไพร์ศรี

นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรการศึกษาดุขุภักดิ์บัณฑิต (กศ.ด.)
สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

อาจารย์ที่ปรึกษา
รองศาสตราจารย์ ดร.พรวิทย์ จันทรศิริสิริ

กรกฎาคม 2566

ภาคผนวก ฉ

เอกสารหนังสือตอบรับการตีพิมพ์วารสาร

พหุบัน ปณ ทิโต ชีเว

เอกสารหนังสือตอบรับการตีพิมพ์วารสาร

1. Journal of Education and Learning

**The Editorial Board of Journal of Education and Learning
Canadian Center of Science and Education**

1595 Sixteenth Ave, Suite 301, Richmond Hill, Ontario, L4B 3N9, Canada
Tel: 1-416-642-2606
Fax: 1-416-642-2608
E-mail: jel@ccsenet.org
Website: jel.ccsenet.org

June 13, 2023

Dear Pacharawit Chansirisira,

Thanks for your submission to *Journal of Education and Learning*.

We have the pleasure to inform you that your manuscript has been accepted for publication. It will be published on the Vol. 12, No. 5, in Oct. 2023.

Title: Components and Indicators of Participation in the Implementation of Quality Assurance of Small Schools Under the Office of the Basic Education Commission

Authors: Somchai Posri & Pacharawit Chansirisira

If you have any questions, please do not hesitate to contact with us.

Sincerely,

Grace Lin

On behalf of,
The Editorial Board of *Journal of Education and Learning*
Canadian Center of Science and Education

เว็บไซต์สืบค้นวารสาร

<https://ccsenet.org/journal/index.php/jel/issue/view/0/2945>

DOI: [10.5539/jel.v12n5p74](https://doi.org/10.5539/jel.v12n5p74)

2. หนังสือรับรองการขอจริยธรรม

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เอกสารรับรองโครงการวิจัย

เลขที่การรับรอง : 130-139/2566

ชื่อโครงการวิจัย (ภาษาไทย) รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ชื่อโครงการวิจัย (ภาษาอังกฤษ) Forms of participation in the educational standard assurance of the
small-size schools under the office of basic educational commission.

ผู้วิจัย : นายสมชาย โพธิ์ศรี

หน่วยงานที่รับผิดชอบ : คณะศึกษาศาสตร์

สถานที่ทำการวิจัย : โรงเรียนในระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประเภทการพิจารณาแบบ : แบบเร่งรัด

วันที่รับรอง : 24 เมษายน 2566

วันหมดอายุ : 23 เมษายน 2567

ข้อเสนอการวิจัยนี้ ได้รับการพิจารณาและให้ความเห็นชอบจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน
มหาวิทยาลัยมหาสารคามแล้ว และอนุมัติในด้านจริยธรรมให้ดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่องข้างต้นได้ บนพื้นฐานของ
โครงการงานวิจัยที่คณะกรรมการฯ ได้รับและพิจารณา เมื่อเสร็จสิ้นโครงการแล้วให้ผู้วิจัยส่งแบบฟอร์มการปิด
โครงการและรายงานผลการดำเนินงานมายังคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หรือ
หากมีการเปลี่ยนแปลงใดๆ ในโครงการวิจัย ผู้วิจัยจักต้องยื่นขอรับการพิจารณาใหม่

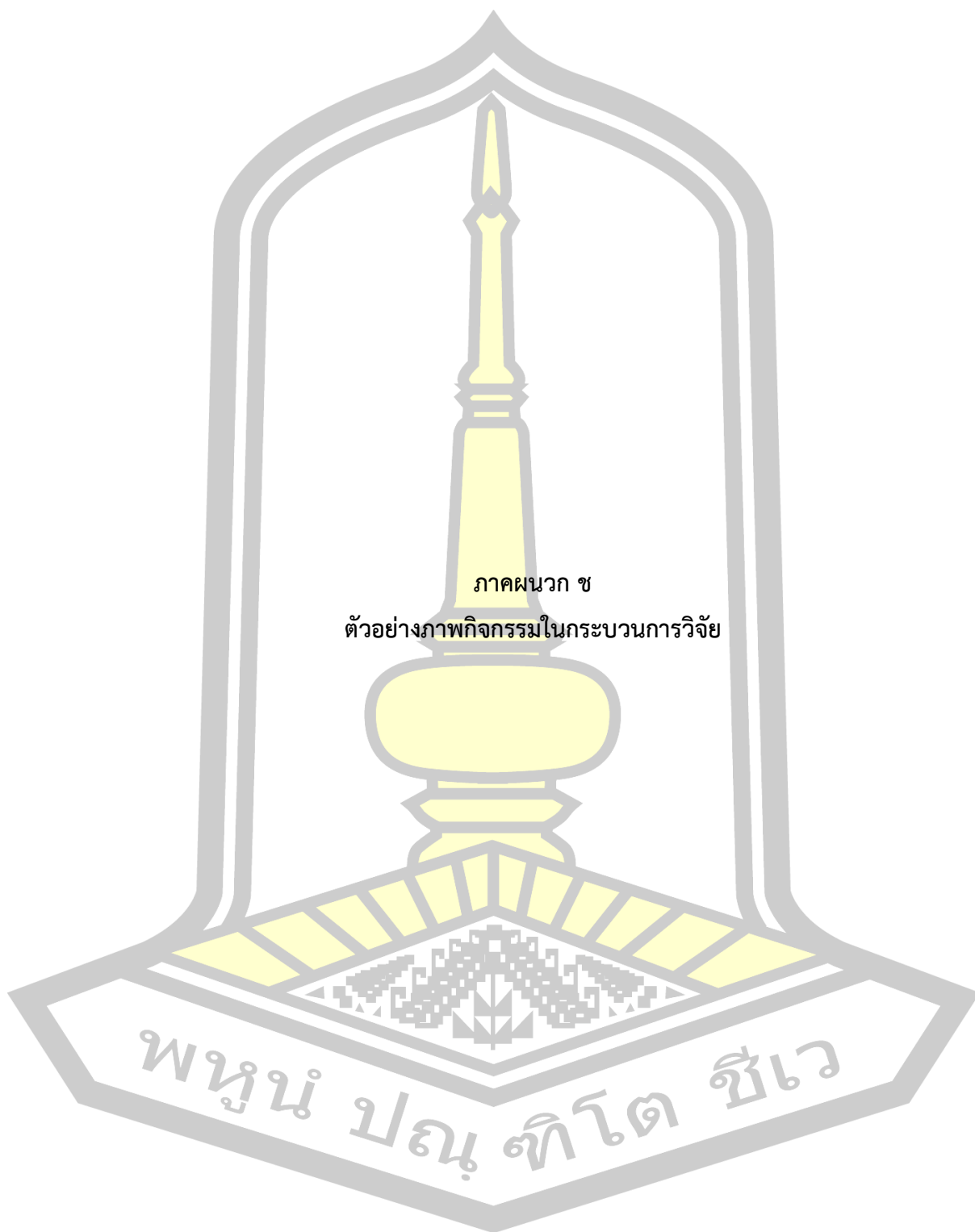
.....*ภคร์ สว่างจิตร์*.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เกศักรหญิงรัตรี สว่างจิตร์)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ทั้งนี้ การรับรองนี้มีเงื่อนไขดังที่ระบุไว้ด้านหลังทุกข้อ (ดูด้านหลังของเอกสารรับรองโครงการวิจัย)

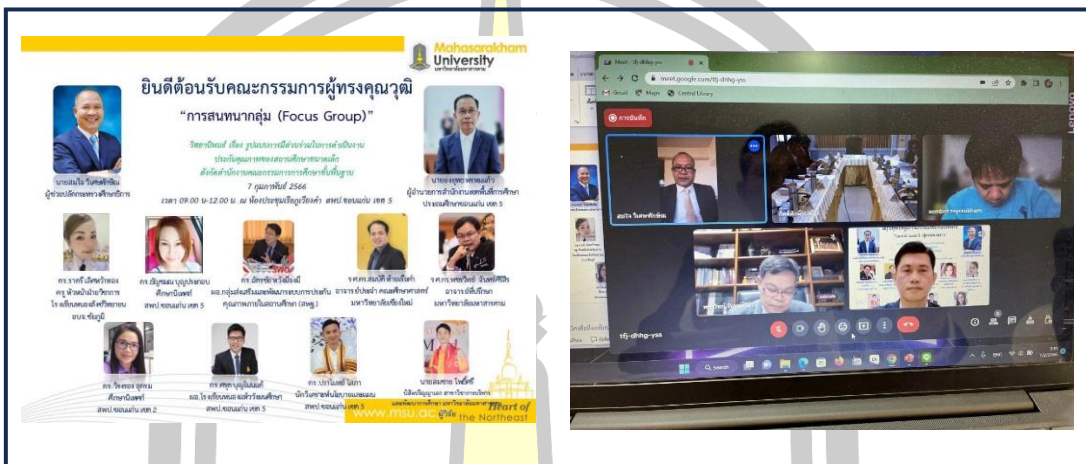
ภาคผนวก ช

ตัวอย่างภาพกิจกรรมในกระบวนการวิจัย

พหุณํ ปณฺ ทิโต ชีเว

ตัวอย่างภาพกิจกรรมในกระบวนการวิจัย

1. กิจกรรมการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

2. ภาพกิจกรรมการศึกษาดูงาน Best Practice

2.1 การศึกษาดูงาน Best Practice ณ โรงเรียนบ้านขมิ้นโนนหัวนา อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น

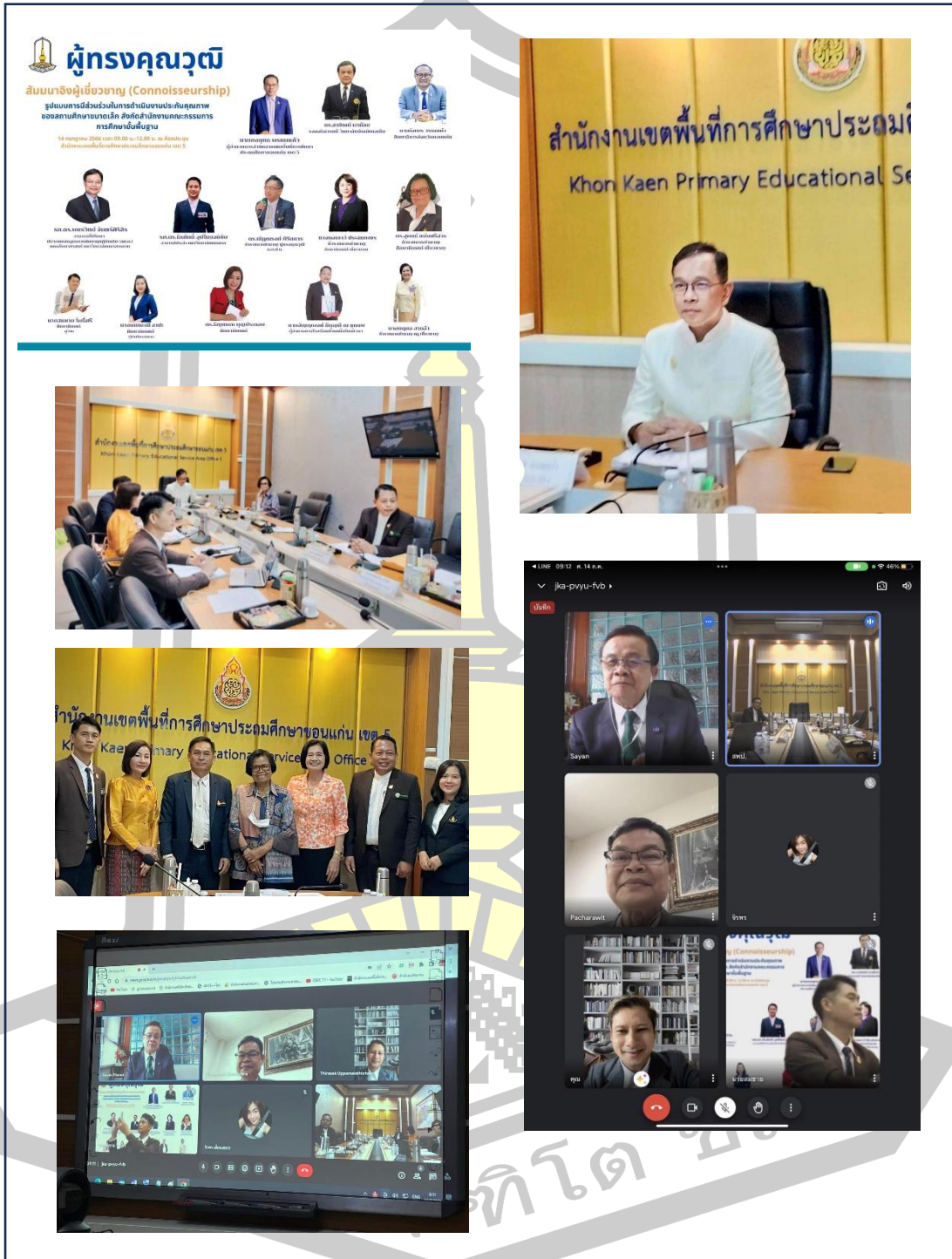
2.2 การศึกษาดูงาน Best Practice ณ โรงเรียนบ้านโคกสทกรณ์เทพรักษา
อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น

2.3 การศึกษาดูงาน Best Practice ณ โรงเรียนบ้านโนนทอง อำเภอหนองเรือ
จังหวัดขอนแก่น

3. ภาพกิจกรรมสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

4. ภาพกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรการพัฒนา เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วันที่ 25 กรกฎาคม 2566 ณ โรงเรียนบ้านขมิ้นโนนหัวนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

VTR การอบรมเชิงปฏิบัติการผ่านช่องทางเว็บไซต์และ QR code ดังนี้ <https://youtu.be/6gFnIkbuUPo>

5. ภาพกิจกรรมการศึกษาดูงานของผู้เข้ารับการการอบรมเชิงปฏิบัติการ

วันที่ 25 กรกฎาคม 2566 ณ โรงเรียนบ้านขมิ้นโนนหัวนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

6. ภาพบรรยากาศการนิเทศติดตามแลกเปลี่ยนเรียนรู้การใช้หลักสูตรการพัฒนา เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย คือ โรงเรียนบ้านโคกม่วง

7. ภาพประกอบการปรึกษาผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือวิจัย

8. ภาพประกอบการปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิสัมมนาเชิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

9. ตัวอย่างภาพบรรยากาศการปฏิบัติงานวิทยานิพนธ์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.เพชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นายสมชาย โพธิ์ศรี
วันเกิด	วันที่ 26 กรกฎาคม พ.ศ. 2521
สถานที่เกิด	อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 214 หมู่ที่ 5 บ้านโคกจ๊กจั่น ตำบลหนองแดง อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น รหัสไปรษณีย์ 40220
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 เลขที่ 120 หมู่ที่ 5 ถนนมลิวรรณ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น รหัสไปรษณีย์ 40130
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2540 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชุมแพศึกษา จังหวัดขอนแก่น พ.ศ. 2544 ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชาฟิสิกส์ สถาบันราชภัฏเลย พ.ศ. 2552 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการวิจัยการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. 2566 ปริญญาการศึกษาดุซมิบัณฑิต (กศ.ด.) สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ทุนวิจัย	พ.ศ. 2566 “โครงการวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากเงินทุนอุดหนุน การวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้ ประจำปี งบประมาณ 2566 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม”

พูน ปณ ทัโต ชีเว